

MKH 29.9.2025 §27

Sisällysluettelo

1.	Luonnoksesta saatu palaute	9
1.1	Tuulivoimapotentialiaalia ja sähkönsiirtoa koskeva palaute.....	9
1.2	Yleisvastine tuulivoimapotentialiaalia ja sähkönsiirtoa koskevaan palautteeseen.....	11
1.3	Aurinkovoimaa ja vetytaloutta koskeva palaute ja yleisvastine	14
1.4	Seudullisesti merkittävää vähittäiskauppaa koskeva palaute ja yleisvastine	15
2.	POHJOIS-SAVON KUNNAT.....	16
	Ilalampi	16
	Joroinen	16
	Kuopio	19
	Leppävirta	20
	Pielavesi	22
	Siilinjärvi.....	23
	Suonenjoki	23
	Sonkajärvi.....	24
	Rautalampi.....	25
	Varkaus	26
	Vieremä.....	27
3.	NAAPURIMAAKUNNAT JA KUNNAT	28
	Kainuun liitto.....	28

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto	28
Keski-Suomen liitto	30
Etelä-Savon maakuntaliitto.....	31
Viitasaaren kaupunki	32
Konneveden kunta.....	33
Hankasalmen kunta	33
4. VIRANOMAiset JA ALUEHALLINTO.....	38
Itä-Suomen aluehallintovirasto	38
Museovirasto	42
Ympäristöministeriö	49
Rautalammin kunta Ympäristölautakunta.....	50
Kuopion kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen.....	56
Metsähallitus	57
MTK-Pohjois-Savo ry., MTK ry. Metsänomistajat -linja ja alueen metsänhoitoyhdistykset.....	61
Pohjois-Savon ELY-keskus	61
Kuopion kulttuurihistoriallinen museo	64
Riihisaari - Savonlinnan museo / Etelä-Savon alueellinen vastuumuseo	64
Etelä-Savon ELY-keskus.....	65
Keski-Suomen ELY-keskus.....	65
Keski-Savon ympäristötoimi	67
Suomen metsäkeskus	67
Luonnonvarakeskus	70

Etelä-Savon pelastuslaitos	72
Itä-Suomen poliisilaitos	72
Puolustusvoimat 3. logistiikkarykmentti.....	72
Ilmatieteen laitos	73
5. MUUT YHTEISTYÖKUMPPANIT, YRITYKSET, YHDISTYKSET YMS.	73
Kuopion alueen kauppakamari	73
Wpd Suomi Oy	75
Suomen luonnonsuojeluliiton Keski-Suomen piiri ry ja Laukaan Seudun Luonto ry	79
Ihalaishylän osakaskunnan hoitokunta	81
Ilmatar Energy Oy	82
Hankasalmen kotiseutuyhdistys ry	88
BirdLife Keski-Suomi ry	91
Fingrid Oyj.....	93
Sirkkamäen Metsästysseura Ry	94
Myhinpään seudun kyläyhdistys RY.....	95
15 matkailuyritystä	98
Pelastetaan Sonkajärven Luonto ry	99
Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri	105
Suomen Erillisverkot Oy.....	119
Osuuskauppa PeeÄssä	119
STTK Pohjois-Savo	119
Ihalaishylän osakaskunta	120

Sisä-Savon luonnonystävät ry	120
Riuttaniemen metsästysseura ry ja Ari Jalkasen hirviseurue	125
Sirkkamäen Erämiehet ja Luonto ry.....	126
Hankasalmen Kameraseura ry ja Hankasalmen Latu ja Polku ry.....	128
Pelastetaan Pielaveden luonto ry	129
Rautalammin riistanhoitoyhdistys, Konneveden riistanhoitoyhdistys ja Hankasalmen riistanhoitoyhdistys.....	133
Tornator	135
Säkinmäen Kyläseura ry	137
JJ-Service Oy.....	138
6. YKSITYISHENKILÖT (saapumisjärjestyksessä).....	140
A yksityishenkilö	140
B yksityishenkilö.....	141
C yksityishenkilö.....	143
D yksityishenkilö	145
E yksityishenkilö.....	145
F yksityishenkilö.....	146
G yksityishenkilö	147
H yksityishenkilö	149
I yksityishenkilö.....	150
J yksityishenkilö.....	153
K yksityishenkilö.....	154
L yksityishenkilö	155

M yksityishenkilö	160
N yksityishenkilö	161
O yksityishenkilö	162
P yksityishenkilö.....	162
Q yksityishenkilö	162
R yksityishenkilö.....	163
S yksityishenkilö	165
T yksityishenkilö.....	167
U yksityishenkilö	168
V yksityishenkilö.....	169
W yksityishenkilö	169
X yksityishenkilöt	170
Y yksityishenkilöt.....	170
Z yksityishenkilö	172
Å yksityishenkilö	174
Ä yksityishenkilö	176
Ö yksityishenkilö	179
A2 yksityishenkilö	180
B2 yksityishenkilö.....	181
C2 yksityishenkilö.....	181
D2 yksityishenkilöt	182
E2 yksityishenkilö.....	184

F2 yksityishenkilö	185
G2 yksityishenkilö	186
H2 yksityishenkilö	197
I2 yksityishenkilö	199
J2 yksityishenkilö	199
K2 yksityishenkilö	200
L2 yksityishenkilö	202
M2 yksityishenkilö	215
N2 yksityishenkilö	216
O2 yksityishenkilö	217
P2 yksityishenkilö	219
Q2 yksityishenkilö	226
R2 yksityishenkilö	228
S2 yksityishenkilö	230
T2 yksityishenkilö	230
U2 yksityishenkilö	231
V2 yksityishenkilö	232
W2 yksityishenkilö	234
X2 yksityishenkilö	235
Y2 yksityishenkilö	236
Z2 yksityishenkilö	241
Å2 yksityishenkilö	242

Ä2 yksityishenkilö	242
Ö2 yksityishenkilö	243
A3 yksityishenkilö	243
B3 yksityishenkilö.....	244
C3 yksityishenkilö.....	245
D3 yksityishenkilö	250
E3 yksityishenkilö	251
F3 yksityishenkilö	253
G3 yksityishenkilö	253
H3 yksityishenkilö	253
I3 yksityishenkilö	254
J3 yksityishenkilö	256
K3 yksityishenkilö.....	257
L3 yksityishenkilö	258
M3 yksityishenkilöt	258
N3 yksityishenkilö	261
7. LIITTEET	262

1. Luonnoksesta saatu palaute

Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 3. vaiheen kaavaluonnos oli nähtävillä 4.6.-5.7.2025. Palautteita saapui yhteensä 135. Pohjois-Savon kunnat antoivat 11 lausuntoa, viranomaistahot 19 lausuntoa ja naapurimaakunnat ja -kunnat seitsemän (7) lausuntoa. Muut yhteistyötahot, kuten yhdistykset ja mm. tuulivoimayhtiöt, antoivat 26 mielipidettä. Yhteistyötahojen palautteesta yhden mielipiteen oli allekirjoittanut 15 yrityksen edustajat. Yksityishenkilöiltä tuli 72 mielipidettä, joiden takana oli yhteensä lähes 220 allekirjoittajaa. Osa palautteesta saapui määräajan jälkeen. Kuulemisajan sijoittuminen lomakauteen aiheutti osalle palautteen antajista lisääkypyyntöjä, joihin suhtauduttiin myönteisesti.

Yhdeksässä (9) palautteessa todettiin, ettei Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040, 3. vaiheen luonnoksesta ole huomautettavaa. Viranomaisten ja myös yhteistyötahojen palautteista 25 eli noin puolet koskee täydentävää tuulivoimatemaa kriittiseen sävyyn perusteltuna. Yksityishenkilöiden palautteesta 96 % on tuulivoimaan kriittisesti tai torjuvasti suhtautuvaa. Kokonaisuudessaan siis 70 % kaikesta saadusta palautteesta kritisoi täydentävää tuulivoimaratkaisua tai tuulivoimaa yleisesti. Huomattavaa on myös yksityishenkilöiden palautteiden taustalta löytyvät lähes 220 allekirjoittajaa. Kolmasosa yksityishenkilöiden palautteista tuli Keski-Suomesta. Myös Keski-Suomen puolella toimivat yhdistykset jättivät mielipiteensä.

Palautteeseen tutustumista helpottamaan olemme koonneet yleisvastineet sellaisista aiheista, jotka toistuvat monissa palautteissa. Yksityishenkilöiden antamasta palautteesta on poistettu nimet ja muut tunnistetiedot tietosuojan vuoksi.

1.1 Tuulivoimapotentialiaalia ja sähkönsiirtoa koskeva palaute

Tuulivoimaa koskevissa viranomaislausunnoissa tunnistetaan uusiutuvan energian tuotannon merkitys osana maakunnan energiatavoitteita, mutta samalla korostetaan huolellisen suunnittelun ja vaikutusten arvioinnin tärkeyttä. Useat toimijat pitävät tuulivoiman lisärakentamista perusteltuna, mutta nostavat esiin huolia etenkin maisemavaikutuksista, luonnon monimuotoisuudesta ja yhteisvaikutuksista muun maankäytön kanssa.

Erityistä huomiota kiinnitetään uusien tuulivoimapotentialialisten alueiden, Sonkajärven Huttusenlehdon ja Rautalammin Pienen Mujumäen, sijoittumiseen luonnon ja virkistysalueiden kannalta herkille alueille tai niiden läheisyyteen. Arvokkaiden luontoalueiden, Etelä-Konneveden kansallispuiston, Natura-kohteiden ja matkailun kannalta tärkeiden vesistöjen läheisyys herättää huolta.

Useissa palautteissa todetaan, ettei kaavan valmistelussa maisemavaikutuksia ei ole arvioitu riittävästi ja ettei vaikutusten arviointeja tule siirtää pelkästään yleiskaavoitukselle.

Luonnoksesta annetuista 135 kannanotosta 70 % koskee tuulivoimaa ja nimenomaan kriittisestä näkökulmasta. Pienen Mujumäen (Rautalampi) ja Huttusenlehdon (Sonkajärvi) tuulivoimapotentialin merkintää koskeva palaute on erittäin kriittistä. Yksityishenkilöiden palautteesta 87 % kohdistuu Rautalammin tai Sonkajärven tuulivoimapotentialiin. Maankäytön ristiriita on todettu myös liiton omassa vaikutusten arvioinnissa mm. suhteessa toteutuneeseen maankäyttöön ja voimassa olevan maakuntakaavan merkintöihin.

Toistuva huomio palautteessa on, että Pienen Mujumäen ja Huttusenlehdon tuulivoimapotentialin kohdalla matkailullinen status ja potentiali luonto- ja erämatkailun kehittämisessä vaarantuvat. Myös Pohjois-Savon liiton oman arvion mukaan 2. vaiheen ajantasainen maakuntakaavan ratkaisu on ristiriidassa täydentävien tuulivoimapotentialisten alueiden kanssa; luonnon ydinalueet, Etelä-Konneveden kansallispuisto sekä matkailun ja virkistykseen kehittämisvyöhykkeet on osoitettu voimassa olevassa maakuntakaavassa. Ristiriita on yhteensovittamaton, vaikka sitä kaavaprosessin alussa lähdettiin avoimesti tutkimaan. Etelä-Konneveden kansallispuistoon kohdistuvat tuulivoiman maisemalliset vaikutukset nähdään uhkaavina. Kansallispuiston arvo tunnustetaan vastauksissa merkittävänä.

Yhteistyötahojen palautteessa tunnustetaan myös muuttuvan lainsäädännön (uusi alueidenkäyttölaki 1.1.2026) tuulivoiman ohjaukseen tuomat muospaineet maakuntakaavoille. Palautteissa toivotaankin toisaalta niin seudullisen tuulivoimamäärän nostamista kuin luonnoksessa osoitettavien tuulivoimapotentialisten alueiden laajentamista ja yleispiirteistämistä.

Lausunnoissa painotetaan tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutusten arvioinnin tärkeyttä. Hankkeiden toteutuminen voi palautteen mukaan vaikuttaa merkittävästi paikalliseen elinympäristöön, asumiseen ja elinkeinoihin. Suuressa osassa erityisesti yksityishenkilöiden, mutta myös muiden yhteistyötahojen palautteesta, esitetään tuulivoimapotentialiaa täydentävien alueiden, Huttusenlehdon tai Pienen Mujumäen tuulivoimapotentialin alueen poistamista niiden aiheuttamien haittojen vuoksi. Rakentavana palautteessa esitetään mm. maisemansuojelualueen osoittamista Etelä-Konneveden kansallispuiston ympärille.

Yksityishenkilöiltä saaduissa palautteissa Pienen Mujumäen ja Huttusenlehdon tuulivoimapotentialiaali herättää lähes poikkeuksetta vastustusta. Palautteiden pääasialliset huolenaiheet liittyvät luontoarvoihin, maisemaan, asuinviihtyvyyteen, virkistyskäyttöön, matkailuun. Monet palautteet painottavat suunniteltujen tuulivoima-alueiden sijoittuvan luontoarvoiltaan herkille alueille, joilla on arvokkaita luontotyyppejä, uhanalaisia lajeja, muuttolintujen reittejä ja luonnontilaisia metsä- ja vesistöympäristöjä. Pienen Mujumäen läheisyys Etelä-Konneveden kansallispuistoon ja sen maisemallisiin arvoihin koetaan erityisen ongelmalliseksi.

Huolta aiheuttaa myös luontomatkailun tulevaisuus ja mahdollinen maisemakuvan heikkeneminen, mikä nähtäisiin ristiriitaisena maakunnan matkailun kehittämistavoitteiden kanssa.

Sekä Huttusenlehdon että Pieni Mujumäen alueet koetaan seuduiksi, joilla on vahva merkitys matkailun ja virkistykseen kannalta. Alueiden läheisyydessä on retkeilyreittejä, kalastusalueita, melontareittejä, rauhoitettuja luontokohteita ja kulttuurihistoriallisia miljöitä kuten Jyrkän ruukki. Tuulivoiman katsotaan heikentävän näiden alueiden houkuttelevuutta, mikä vaarantaa paikallisen matkailuelinkeinon ja luontoon perustuvien arvojen kehittämisen.

Monessa palautteessa tuulivoimahankkeiden katsotaan aiheuttavan luonnon ydinalueiden pirstoutumista, vaarantavan uhanalaisten lajien esiintymistä ja vaikuttavan haitallisesti pohjavesialueisiin. Useat palautteet nostavat esiin myös tuulivoimaloiden teknistaloudellisia haasteita, kuten pitkät sähkönsiirtotarpeet ja infrastruktuurin rakentamisesta aiheutuvat vaikutukset luontoon ja maisemaan.

Sähkönsiirron osalta palautteissa mainitaan niin yksittäisten, kyseessä olevien tuulivoima-alueiden, kuin Harjulinjan kantaverkon sähkönsiirtoyhteysvaihtoehtojen kielteiset vaikutukset metsäisten alueiden hiilinieluille ja luonnon erityispiirteille. Harjulinjan osalta yksittäisissä palautteissa tuodaan esille, että läntisen reittivaihtoehdon sijainti olevassa johtokäytävässä on luontovaikutusten kannalta parempi.

1.2 Yleisvastine tuulivoimapotentiaalia ja sähkönsiirtoa koskevaan palautteeseen

Yleisvastineena todetaan, että maakuntakaavaluonnoksen tv-1-merkintä osoittaa tuulivoimapotentiaalia. Samaa merkintää on käytetty voimassa olevassa maakuntakaavassa (PSMK 2040, 2. vaihe). Merkintä kuvaa alueen erityisominaisuutta, mutta merkinän päämaankäyttöluokka on kuitenkin muu kuin tuulivoimaenergian tuotanto, yleisimmin maa- ja metsätalous. Seudullisen tuulivoimarakentamisen määrä on seitsemän (7) voimalaa. Sen perusteena on mm. savolaisen maiseman pienipiirteisyys ja herkkyys (mäkisyyys, mosaiikkimainen vesistö, arvokas kulttuuriympäristö). Pienipiirteisessä, muutoksille herkässä maisemassa ja laajoilla järviolueilla pienikin määrä voimaloita aiheuttaa merkittäviä maisemavaikutuksia.

Yleisvastineena yksityishenkilöiden palautteeseen todetaan, että suomalainen kaavoitusjärjestelmä perustuu valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja eri kaavatasojen keskinäiseen hierarkiaan, jossa maakuntakaava sovittaa yhteen valtakunnallisia ja seudullisia tavoitteita. Maakuntakaava on ohjeena kuntien yleis- ja asemakaavoille. Maakuntakaavan näkökulmasta yleiskaavoissa selvitetään ja tarkennetaan asioita, joita maakuntakaavassa ei sen yleispiirteisyys huomioon ottaen voida osoittaa. Tämä koskee myös tuulivoimayleiskaavoja, joissa yleensä YVA-prosessi (laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä 252/2017) tuottaa hyvinkin tarkkaa tietoa hankkeen vaikutuksista. Vaikutukset tarkentuvat yleiskaavaselvityksissä, koska vasta yleiskaavassa tullaan määrittelemään tuulivoimaloiden lukumäärä ja sijoittuminen maastossa.

Maakuntakaavan tuulivoimapotentiaalia koskevassa perusselvityksessä (Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaalin selvitys, FCG, 2021) tuulivoimapotentiaaliset alueet määriteltiin puskurianalyysin perusteella. Siinä tuulivoimapotentiaalisten alueiden hahmottamiseksi etäisyydeksi asutukseen määriteltiin 1,5 km. Natura2000-verkoston alueille, jossa suojeluperuste on linnusto, etäisyyttä jätettiin 1 000 m ja luontotyyppiperustaiselle Natura-alueelle 500 m. Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 2. vaiheen selvitysvaiheessa etäisyydet Natura-alueisiin katsottiin riittäviksi mm. Pohjois-Savon ELY-keskuksen asiantuntijoiden näkemyksen mukaan, eikä vastuuviranomainen edellyttänyt Natura-arviointia. Tämän 3. vaiheen maakuntakaavaluonnoksen tuulivoimapotentiaalia osoittavat merkinnät noudattelevat samoja suunnitteluperiaatteita ja em. etäisyyksien linjauksia. Tuulivoimahanketoimijoiden tavoitteet ja kuntien yleiskaavaratkaisut etäisyyksistä voivat poiketa tarkempien selvitysten perusteella ja mm. YVA-prosessin johdopäätöksiin pohjautuen maakuntakaavasta, sillä oikeuskäytännön mukaan maakuntakaava täsmentyy yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa ja joustaa. Tätä perustellaan mm. korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjapäätöksellä (KHO:2023:57).

Yleisvastineena todetaan lisäksi, että muuttuva alueidenkäyttölaki tuo muutoksia maakuntakaavan yleispiirteisyyteen, suunnittelutasoon sekä edellä kuvattuihin oikeus- ja ohjausvaikutuksiin. Maakuntakaavan rooli väljenee ohjausvaikutuksiltaan muissa asioissa, mutta tiukentuu suhteessa tuulivoimaan. Tätä 3. vaiheen maakuntakaavaa laaditaan kuitenkin nyt voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti. Se, mitä muutostarpeita muuttuva lainsäädäntö tuo Pohjois-Savon maakuntakaavoille, selviää tulevaisuudessa ja jää ratkaistavaksi aikanaan uuden lain mukaan laadittavissa maakuntakaavoissa. On muistettava myös, että uuden lain tulkinta muodostuu vasta oikeuskäytäntöjen kautta vuosien kuluttua.

Mm. osa viranomaisista on vaatinut palautteessaan mm. Natura -tarveharkintaa ja/tai varsinaista Natura-arviointia. Metsähallitus esittää maakunnallista riskimallinnuksen laatimista ja huomioon ottamista suurten uhanalaisten päiväpetolintujen osalta. Keski-Suomen puolelle kohdistuviin vaikutuksiin vaaditaan tarkempia maisemamallinnuksia ja vaikutustenarviointeja (Keski-Suomen liitto, Keski-Suomen ELY, kunnat ja yksityiset) mm. tuulivoimapotentiaalisen alueen maisemalliset, asumisen olosuhteisiin, virkistykseen ja elinkeinoihin kohdistuvat vaikutukset erityisesti Keski-Suomen puolelle. Samoin Pienen Mujumäen tuulivoimapotentiaalisen alueen sähkönsiirtolinjan haitallisten vaikutusten tunnistetaan kohdistuvan Keski-Suomen puolelle, ja niiden selvittämisen tarkennuksia vaaditaan palautteissa. Yleisvastineena viranomaisten sekä yhteistyötahojen palautteeseen lisäselvityksistä, todetaan, että mikäli tuulivoimateemaa haluttaisiin täydentävien kohteiden osalta vielä edistää, ovat vaaditut selvitykset kustannuksiltaan merkittäviä. Lähtökohtaisesti voidaan olettaa, ettei selvitysten perusteella tunnistettavat kielteiset vaikutukset ainakaan vähene tai kevene.

Ilmatieteenlaitoksen palautteessaan esittämät huomiot säätutkavaikutuksista koskevat Pielaveden Pillisuota, joka läheisten tuulivoima-alueiden kanssa aiheuttaa yhteisvaikutuksena haittaa luotettaville säähavainnoille. Yleisvastineena todetaan, että mikäli tuulivoima-alueiden yhteisvaikutuksina tunnistetaan haitallisia säätutkavaikutuksia, ei kaikkia tuulivoima-alueita ole syytä silloin edistää. Tällöin Pillisuon alue, jonka hanke on vasta alussa, jätetään pois maakuntakaavasta.

Luonnonvarakeskus on palautteessaan muistuttanut ekologisista yhteyksistä ja luonnon ydinalueiden säilyttämisestä. Luonnon ydinalueita koskeva huomio koskee Pienen Mujumäen ja Huttusenlehdon lisäksi myös Sonkajärvellä Myllykankaan aluetta, jolle ei luonnosvaiheessa ole osoitettu maakunnallisesti merkittävää tuulivoimapotentialiaalista aluetta. Palautteen perusteella todetaan, ettei tuulivoimapotentialiaalia osoiteta maakuntakaavassa jatkossakaan Myllykankaalle. Myös valtakunnallisen ekologisen yhteyden turvaaminen pohjoisella maakuntarajalla puoltaa ratkaisua.

Maakuntakaavaluonnoksesta saadun palautteen perusteella voidaan todeta täydentävien tuulivoimapotentialialisten alueiden herättävän merkittävän suurta vastustusta. Rautalammin ja Sonkajärven uusien alueiden osalta sosiaalinen hyväksyttävyys on matala. Tämän perusteella on ennakoitavissa, että tuulivoimateemasta saadaan jatkossakin kriittistä palautetta. Täydentävän tuulivoimateeman eteenpäin vieminen voi siten viivyttää maakuntakaavan 3. vaiheen aurinkovoiman, vetyteeman ja kaupan ratkaisujen etenemisen tavoitellussa aikataulussa.

Harkittaessa tuulivoimatemaa täydentävien alueiden säilyttämistä edelleen suunnittelupöydällä, tulee ottaa huomioon, että Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040, 2. vaiheen tuulivoimaratkaisusta tehty valitukset ovat edelleen Itä-Suomen hallinto-oikeudessa käsiteltävinä. Päätöksen ratkaisun ajankohta ei ole ennakoitavissa. Olettaa voi, että Itä-Suomen hallinto-oikeuden aikana antama päätös 2. vaiheen maakuntakaavaratkaisusta ei ole lopullinen, koska siihen voi hakea valituslupaa KHO:lta. Jos valituslupa myönnetään, on kaavapäätös lainvoimainen vasta KHO:n päätöksen jälkeen. Pohjois-Savon liiton näkökulmasta hallinto-oikeuden päätöstä kannattaa odottaa, ennen kuin ryhdytään tekemään täydentäviä tuulivoimaratkaisuja.

Kansallispuiston merkitys matkailulle ja ylipäänsä asukkaiden virkistymiselle ja kotiseutuidentiteetille nousee palautteessa korkealle. Pohjois-Savon kansallispuistot on tuotu merkityksellisenä suunnittelun lähtökohtana, niin luonnonarvoiltaan kuin luonnonrauha-alueina, voimassa oleviin maakuntakaavoihin mm. saavutettavuuden näkökulmasta. Tuulivoimapotentialin osoittaminen aivan kansallispuiston tuntumaan olisi ristiriidassa aikaisemmin valitun ratkaisun kanssa. Yleisvastineena todetaan, että maakuntakaavaratkaisulla ei ole syytä heikentää kansallispuistojen merkitystä.

Maakuntakaavaluonnoksen valmistelun ja kuulemisen aikaan tuulivoimakeskustelu on jatkunut Pohjois-Savossa vilkkaana. Teema jakaa mielipiteitä voimakkaasti ja näkyy kuntien päätöksen teossa tempoilevina päätöksinä ja esim. vaikeutena koota lausuntoon kaikkia tyydyttäviä näkökulmia. Kuitenkin voimassa olevan maakuntakaavan 2. vaiheen ratkaisu mahdollistaa maakunnan tavoitteen tuottaa tuulivoimalla 20 prosenttia Pohjois-Savon primäärienergian tarpeesta. Kunnat voivat edistää omia hankkeitaan voimassa olevan maakuntakaavan sallimissa rajoissa. Ensimmäisten tuulivoimapuistojen toteutumista voidaan odottaa, samoin keskustelun maltillistumista.

Alueidenkäyttölain 1.1.2026 mahdollisesti voimaan tulevia muutoksia ja niiden tulkintaa voidaan myös tarkastella rauhassa, ennen kuin tuulivoimateemaan palataan maakuntakaavoituksessa uudelleen. Vaikka muuttuva alueidenkäyttölaki johtaa

todennäköisesti Pohjois-Savossakin tuulivoimateeman uudelleentarkasteluun, ei Pienen Mujumäen tai Huttusenlehdon soveltuvuus tuulivoimapotentiaalisiksi alueiksi vaikuta todennäköiseltä maankäytön ristiriidan vuoksi.

Saadun palautteen ja edellä esitetyn maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella uusien, täydentävien tuulivoimapotentiaalisten alueiden esittämisestä luovutaan.

1.3 Aurinkovoimaa ja vetytaloutta koskeva palaute ja yleisvastine

Kaavaluonnoksen aurinkovoimaa koskevaa teemaa kommentoivat ennen kaikkea viranomaistahot sekä muut yhteistyöorganisaatiot. Valtaosa palautteesta on luonnoksen aurinkovoimaa koskevaa yleismääräystä puoltavaa, mutta yksittäisissä palautteissa sen sisältöön esitetään lisäyksiä tai tarkennuksia. Vastineena todetaan, että nämä ehdotukset ja esiin nostetut epäjohtonmukaisuudet otetaan huomioon kaavan jatkovalmistelun yhteydessä.

Kaavaselvityksenä luonnokseen liitetty Pohjois-Savon aurinkovoimapotentiaalilin selvitys ja siihen liittyvät paikkatietoaineistot (FCG, 2023) keräävät palautteenantajilta kiitosta varsinaisten kaavakarttamerkintöjen jäädessä aurinkovoimateollisuuden osalta kaavaluonnoksesta pois.

Useissa palautteissa toivotaan kaavaprosessin kiinnittävän enemmän huomiota aurinkovoiman ja muiden rinnakkaisten maankäyttömuotojen yhteisvaikutusten selvittämiseen. Yksityishenkilöiden antamassa palautteessa korostuvat ennen kaikkea aurinkovoima- ja tuulivoimarakentamisen yhteisvaikutuksiin liittyvät huolet. Ylimaakunnallisten yhteisvaikutusten arvioinnin haasteet tunnistetaan, ja kaikkineen aurinkovoimatuotannon alueellisten vaikutusten mittakaavoihin liittyy epäselvyyttä. Palautteita jättäneet hanketoimijat painottavat tarkempien suunnittelutasojen merkitystä vaikutusten arvioinnissa ja ehkäisyssä.

Joissakin jätetyistä palautteista nostetaan esiin kaavaluonnoksen ristiriitaisuuksia voimassa olevan hallitusohjelman ja valmistelussa olevien lakiesitysten kanssa. Lisäksi yksittäisissä palautteissa aurinkovoimaa koskeva määräysluonnos koetaan suunnittelujärjestelmän hierarkian vastaisesti turhan yksityiskohtaiseksi.

Yleisvastineena saatuun palautteeseen todetaan aurinkovoimapotentiaalilin osalta, että yleismääräystä muokataan vielä palautteen perusteella. Aurinkovoimapotentiaaliselvitystä täydentämään on laadittu karttaselvitys, joka on liitteenä. Siihen on pelkistetty laajasta aurinkovoimapotentiaalista tärkeimmät ja todennäköisesti potentiaalisemmat vyöhykkeet, joilla aurinkovoimaratkaisujen kehittäminen voisi tapahtua ensisijaisesti (ks. liite X).

1.4 Seudullisesti merkittävää vähittäiskauppaa koskeva palaute ja yleisvastine

Seudullisesti merkittävän kaupan teeman päivitykset mainittiin muutamassa palautteessa. Yleisemmin maakuntakaavan ratkaisu koettiin siltä osin hyväksyttäväksi. Tähän johtopäätökseen päätyi myös kaupan toimija, jonka aloitteesta teemaa on lähdetty päivittämään, vaikka lopputulos ei maakuntakaavassa täyttänyt kaupan lukumäärällistä tavoitetta.

Kuopion kaupungin palautteessa huomautettiin epäloogisuudesta kaupan kohdamerkinnöissä ja niiden kirjaintunnuksissa. KM -merkintä korjataan kaavaselostukseen sekä merkintöihin ja määräyksiin loogisuuden vuoksi km-merkinnäksi. Maakuntakaavan merkintälogiikan mukaan kohdamerkinnät osoitetaan pienillä kirjaimilla, aluemaiset merkinnät isoilla kirjaimilla. Vähittäiskaupan suuryksikköjä on osoitettu kuitenkin KM-lyhenteellä erotuksena kilometrin lyhenteestä (km). Aluemaisia kaupan merkintöjä ei maakuntakaavassa ole osoitettu. Petosenmäen kme/res 014 kaavamerkinnän kuvausta tarkennetaan palautteen mukaisesti kaavaehdotuksen jatkovalmistelussa.

Pohjois-Savon ELY-keskuksen palautteessa todetaan, että uusien vähittäiskaupan suuryksiköiden kohdalla ympäristövaikutusten arviointi on puutteellista. **Vastineena tähän todetaan, että ehdotukseen vaikutustenarviointia täydennetään mm. ilmastovaikutusten osalta.** (ks. liite X).

Palaute	Vastine (muutettavat asiat osoitetaan lihavoidulla)
2. POHJOIS-SAVON KUNNAT	
Iisalmi	Vastine
Lausunto Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3. vaiheen kaavaluonnoksesta Iisalmen kaupunki esittää lausuntonaan, että kaupungilla ei ole huomautettavaa Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040, 3. vaiheen kaavaluonnokseen.	Merkitään tiedoksi. Ei aiheuta muutosta kaava-ai- neistoon.
Joroinen	Vastine
Aurinkovoima Ilmastonmuutoksen hillitseminen ja siihen sopeutuminen on nostettu Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040, 3. vai- heessa läpileikkaavaksi aiheeksi vaikutusten arvioinnissa. Maakunnallinen päätavoite hiilineutraaliudesta on asetettu vuoteen 2035. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan alueidenkäytössä tulee varautua uusiutuvan energian tuotannon ja sen edellyttämien logististen ratkaisujen tarpeisiin. Maakuntakaavassa tavoitteena on edistää aurinkoenergian rakentamista sille soveltuvilla alueilla ja tuoda esille katta- vat perustiedot sekä merkittävimpien vaikutusten kuvaukset. Potentiaalisia aurinkoenergian tuotantoalueita tutkitaan mm. riittävien sähkönsiirtoyhteyksien, yhtenäisen avoimen pinta-alan, soiden jäljellä olevan turvekerroksen, kuivatus- mahdollisuuksien, aurinkoisuuden ja alueiden topografian kannalta. Turvesoiden säilyminen energiantuotantoalueena aurinkovoimaloiden sijoituspaikkana on tunnistettu yhdeksi potentiaaliseksi turvesoiden jälkikäyttömuodoksi. Maakuntakaavassa annetaan aurinkoenergian rakentamisesta yleismääräys seuraavasti: <i>Aurinkoenergian tuotantoalueita suunniteltaessa on huolehdittava siitä, että ne sijoittuvat pääosin muualle kuin ojitta- mattomille, luonnontilaisille suoalueille. Alueiden soveltuvuus voidaan arvioida kokonaisvaikutusten ja alueellisten eri- tyispiirteiden pohjalta. Aurinkoenergian tuotantoalueiden suunnittelussa on otettava huomioon kulttuuriympäristön, maiseman, virkistys- ja luonnon arvot. Olemassa oleviin elinkeinoin - mm. metsä- ja peltoalueiden säilymiseen - ja asutukseen kohdistuviin vaikutuksiin sekä hajautetun energiantuotannon tarpeisiin on kiinnitettävä huomiota.</i>	Merkitään tiedoksi. Ei aiheuta muutosta kaava-ai- neistoon.

Aurinkovoimarakentamisen maakunnalliset ja/tai ylimaakunnalliset yhteisvaikutukset on selvitettävä erityisesti silloin, kun aurinkovoimahanke sijoittuu kulttuuriympäristöjen läheisyyteen. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota alueiden toteuttamisen kokonaisvaikutuksiin ilmastovaikutusten osalta. Luonnon ydinalueiden ja ekologisten yhteyksien pirstomista tulee välttää. Aurinkoenergia-alueiden yhteyteen voidaan sijoittaa energiantuotannon ja -varastoinnin järjestelmiä ja rakenteita yksityiskohtaisempaan suunnitteluun ja vaikutusten arviointiin perustuen. Haitallisia yhteisvaikutuksia on ehkäistävä. Aurinkoenergian tuotantoalueen suunnittelussa on varmistuttava siitä, ettei se aiheuta haitallisia vesistö vaikutuksia tai häiriövaikutuksia tutka- ja tietoliikennejärjestelmille.

Kaavassa ei esitetä uusia aurinkovoima-alueita Joroisten kunnan alueelle.

Tuulivoima ja sähkönsiirtoverkosto

Maakuntakaavatyössä on tavoitteena täydentää Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 2. vaiheessa ratkaistua tuulivoimateemaa. Voimassa olevassa maakuntakaavassa on osoitettu 24 tuulivoimapotentiaalista aluetta, joille olisi toteutettavissa yhteensä noin 330 tuulivoimalaa. Tuulivoimarakentamisen toteutumiseen liittyvien epävarmuuksien vuoksi kokonaisuutta täydennetään tässä kaavatyössä kolmella tuulivoimapotentiaalisella alueella. Pohjois-Savon maakuntakaavassa seudullisuuden rajaksi on määriteltä 7 voimalaa. Alle 7 tuulivoimalan kokonaisuuksien toteutuminen on mahdollista maakuntakaavassa osoitettujen alueiden ulkopuolella.

Uusia tuulivoimapotentiaalisia ei esitetä Joroisten kunnan alueelle. Joroisten ja Leppävirran rajalla sijaitseva Korpisenkankaan alue säilyy maakuntakaavassa. Alueen kohdalla on puolustusvoimien lausunnon perusteella todettu vaatimus tutkavaikutusten selvittämisestä ennen alueen toteuttamista.

Sähkönsiirtoverkon osalta tutkitaan Fingridin Harjulinjan alustavien linjausvaihtoehtojen mukaiset yhteystarpeet. Harjulinjalla tarkoitetaan valtakunnallista voimajohtoa Pyhäjärven Murtooperän ja Kangasniemen Pieksämäen sähköasemien välillä.

Joroisten kunnan alueelle ei kaavassa ole osoitettu uusia sähkönsiirtoyhteyksiä.

Vetytalous

Pohjois-Savon kuntien kanssa on keskusteltu siitä, miten vetytaloutta voitaisiin edistää maakuntakaavoituksen keinoin. Tällä hetkellä keskeisiä vedyn tuotannon ja jalostuksen kannalta potentiaalisiksi tunnistettuja alueita Pohjois-Savossa ovat:

Varkaus ja Leppävirta: Stora Enson tehdas, minkä lisäksi Leppävirralla sijaitseva Riikinvoiman ekovoimalaitos, sekä Varkauden läheisyydessä oleva Huutokosken sähköliityntäkapasiteetti. Vedyn tuotantopotentiaali on yhteensä 3 651 GWh (109 600 tn).

Kuopio (Sorsasalo ja Etelä-Kuopio): Kuopion jätekeskuksen ympäristö ja Kuopion Energian CHP laitos sekä Mondi Powerflute. Vedyn tuotantopotentiaali kytkinlaitoksen kapasiteetin perusteella on 684 GWh (20 550 tn).

Iisalmi: Ylä-Savon jätekeskuksen alue (Peltomäki). Vedyn tuotantopotentiaali kytkinlaitoksen kapasiteetin perusteella on 456 GWh (13 700 tn).

Vaihemaakuntakaavatyön tavoitteena on olla tunnistamassa maankäytön suunnitteluun liittyviä mahdollisia tarpeita kansallisen ja maakunnallisen vetytalouden edistämiseksi. Lähtökohtaisesti vedyn tuotanto ei edellytä erillistä maakuntakaavamerkintää, vaan laitosten sijoittamista voidaan tutkia kuntakaavoituksen keinoilla.

Vetyverkon suunnitteluun on periaatteellisella tasolla jo varauduttu maakuntakaavan yleismääräyksellä. Maakuntakaavan 2:ssa vaiheessa on Viitoskäytävän, Ysikäytävän ja 23-käytävän kehittämisvyöhykkeen kaavamerkinnän kehittämisperiaatteessa on huomioitu energia- ja tietoliikennelinjojen tilavaraukset ja rajoitukset ympäröivälle maankäytölle. Kaavamerkintä mahdollistaa erilaisten kaasuputkien periaatteellisen kehittämisen muun muassa viitoskäytävän varteen. Vetyverkon ulottamisesta rannikolta Pohjois-Savoon ei ole vielä päätöksiä tai suunnitelmia. Näin ollen edellytyksiä vetyverkon osoittamiselle vaihemaakuntakaavassa ei ole.

Seudullisesti merkittävä kauppa

Maakuntakaavoituksen tehtävänä on sovittaa yhteen sekä valtakunnalliset, maakunnalliset, seudulliset että paikalliset tavoitteet. Pohjois-Savon seudullisesti merkittävän kaupan vaihemaakuntakaavassa käsitellään vähittäiskaupan suuryksikköjen mitoittamiseen ja sijoittumiseen liittyviä alueidenkäyttöratkaisuja Kuopion ja Siilinjärven keskeisellä kaupunkiseudulla. Maakuntakaavassa osoitetaan yksi uusi seudullisesti merkittävä vähittäiskaupan suuryksikkö Kuopion Pitkälähteen. Uusia tilaa vaativan kaupan kohteita osoitetaan Siilinjärvellä Kotisiilin ja Oikeakätisen alueille kme-merkinnällä.

Lausunto

Joroisten kunnalla ei ole huomautettavaa Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 3. vaiheen kaavaluonnoksesta.

Kuopio	Vastine
Kuopion kaupungin lausunto Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3. vaiheen kaavaluonnoksesta Kuopion kaupunki toteaa, että maakuntakaavaa on valmisteltu hyvässä yhteistyössä ja että kaavaluonnokset ratkaisut ovat perusteltuja ja vastaavat kaupungin tavoitteita. Aurinkovoiman osalta Kuopion kaupunki huomauttaa, että aurinkovoimaa koskevissa yleismääräyksissä oleva yleiskaa-vasuunnittelua ohjaava lause ”<i>Aurinkoenergia-alueiden yhteyteen voidaan sijoittaa energiantuotannon ja -varastoinnin järjestelmiä ja rakenteita yksityiskohtaisempaan suunnitteluun ja vaikutusten arviointiin perustuen</i>” on varsin yksityis-kohtainen ajatellen maakuntakaavan tarkkuustasoa. Tuulivoiman ja sähkönsiirron yhteystarpeen osalta Kuopion kaupunki toteaa, että uudet harjulinjaa ja tuulivoimapo-tentiaalisia alueita koskevat kaavamerkinnot eivät sijaitse Kuopion kaupungin alueella. Merkinnot ovat kaupungin nä-kemyksen mukaan tarpeen maakunnan infrastruktuurin kehittämisen mahdollistamiseksi. Vetytalouden osalta maakuntakaavan selostus toteaa tehtyihin selvityksiin perustuen, ettei tällä hetkellä mahdollisten vetyhankkeiden tai -putkien osoittaminen maakuntakaavalla ole perusteltua, sillä hankkeet voidaan toteuttaa kunta-kaavoituksen keinoilla. Kuopion kaupunki yhtyy näkemykseen. Kaupan osalta kaavakartalle on osoitettu kaksi uutta seudullisesti merkittävän vähittäiskaupan merkintää Kuopion kau-pungin alueelle: km 126 Pitkälähteen sekä kme/res 014 Petosenmäkeen. Ratkaisu perustuu maakuntakaavan kaupan selvitykseen ja vaihtoehtojen vaikutusten arviointiin, ja Kuopion kaupunki pitää ratkaisua hyvin perusteltuna. Kaupun-gin puolesta on teetetty Kuopion keskeisen kaupunkialueen kaupan selvitys samaan aikaan maakuntakaavan valmiste-lun kanssa, ja myös kaupungin selvityksen tulokset tukevat maakuntakaavan ratkaisua. Kuopion kaupunki katsoo, että kyseiset merkinnot yhdessä voimassa olevien maakuntakaavan merkintöjen kanssa turvaavat kaupan kehittymisen mahdollisuudet Kuopiossa noin 10 vuoden tähtäimellä ja mahdollisesti pitempäänkin. Jatkossa kaavoituksessa on syytä panostaa kaupan kehityksen mahdollistamiseen maakuntakaavan keskustatoimintojen alueilla. Merkintä km 126 on kaavaselostuksen perusteella nykyinen Pitkälähdän liikennemyymälän alue. Selostuksen mukaan kohdemerkintä tulisi olla muodossa KM isoilla kirjaimilla, mutta kaavakartalla se on merkitty pienillä kirjaimilla. Kaava-selostuksen mukaan ”<i>sen ohjeelliseksi mitoituksesi osoitetaan nykyisin kiinteistön käyttämä kerrosala 12 000 k-m2, joka jakautuu päivittäistavarakaupan 4 000 km2 ja erikoistavarakaupan 8 000 k-m2:öön. Suunnittelumääräys on sama,</i>	Merkitään tiedoksi. Esille tuotu huomio määräyk-sen yksityiskohtaisuudesta otetaan huomioon, kun määräyksen sanamuotoa jalostetaan kaavaehdo-tusvaiheessa. KM -merkintä muutetaan kaavaselostukseen sekä merkintöihin ja määräyksiin loogisuuden vuoksi

jota maakuntakaavassa on käytetty muidenkin vähittäiskaupan seudullisesti merkittävien suuryksiköiden kohdalla. Voimassa olevien maakuntakaavojen mukainen keskustatoimintojen alueiden ulkopuolinen vähittäiskauppa kasvaa siis kokonaiskerrosaltaan 12 000 k-m²:llä. Tosiasiassa kaupan kokonaismäärään Pitkälähti ei vaikuta, sillä sen pinta-ala on jo olemassa ABC-myymlän liikenneaseman, rautakaupan, päivittäistavarakaupan ja erikoistavarakaupan pinta-ala. Maakuntakaavassa ei osoiteta eikä mitoiteta keskustatoimintojen alueille rakentuvia suuryksiköitä, joita ovat esim. rakenteilla oleva Haapaniemen Citymarket sekä mahdolliset ydinkeskustaan suunniteltavat yksiköt.” Kuopion kaupunki katsoo, että esitetty kirjaus on perusteltu ja Pitkälähten tapauksessa on huomioitu sekä elinkeinoelämän tarpeet että tarve ohjata kaupan sijoittumista kaupunkirakenteen kannalta.

Merkinnällä kme/res 014 on merkitty Petosenmäen alue Vitostien länsipuolelle. Sen mitoitus on yhteensä 22 000 k-m². Kaavaselostuksen mukaan ”sen toteutuminen kytketään muiden kaupan alueiden toteutumiseen ensin.”. Samalla Pienen Neulamäen yritysalueelle osoitettu voimassa olevan maakuntakaavan mukainen merkintä kme/res. 012 poistuu. Edellä mainittu Pienen Neulamäen reservimerkintä siis siirtyy samalla mitoituksella moottoritien itäpuolelle Petosenmäkeen. Kuopion kaupunki pitää muutosta hyvänä. Sen sijaan kaavamerkinnässä olevaa lausetta ”Petosenmäen alue voidaan ottaa käyttöön muiden seudullisesti merkittävien kaupan sijaintipaikkojen täytyttyä” on syytä tarkentaa. Kaupungille on tärkeää, että alue voidaan ottaa myös muuhun kuin kaupan käyttöön, ja tällöin alueen käyttöönottoa ei ole tarpeen sitoa kaupan sijaintipaikkojen täyttymiseen. Joustavampi sanamuoto olisi esim. ”alueelle voidaan sijoittaa seudullisesti merkittävää kauppaa muiden seudullisesti merkittävien kaupan sijaintipaikkojen täytyttyä”.

Kaavaselostuksen mukaan ”PeeÄssän toivomaa toista kaupan seudullisesti merkittävää suuryksikön paikkaa ei osoiteta keskusta-alueiden ulkopuolelle, koska laadittujen selvitysten perusteella Valkeisen alueen toteuttaminen vaatisi mittavia liikenteellisiä muutoksia, eikä vaihtoehtoista toteuttamiskelpoista paikkaa ei ole osoitettavissa Kuopion pohjoispuolella maankäytön ollessa jo nyt tiivistä.” Kuopion kaupunki katsoo, että kirjaus on perusteltu eikä sillä ole huomauttamista tehtyihin linjauksiin. Kuopion kaupungin näkemyksen mukaan ensisijainen kaupan toimintojen kehittämisen kohde on maakuntakaavan keskustatoimintojen alue.

Muilta osin Kuopion kaupungilla ei ole huomauttamista maakuntakaavaluonnokseen.

km-merkinnäksi. Maakuntakaavan merkintälogiikan mukaan kohdemerkinnät osoitetaan pienillä kirjaimilla, aluemaaiset merkinnät isoilla kirjaimilla. Vähittäiskaupan suuryksiköjä on osoitettu kuitenkin KM-lyhenteellä erotuksena kilometrin lyhenteestä (km). Aluemaaisia kaupan merkintöjä ei maakuntakaavassa ole osoitettu.

Petosenmäen kme/res 014 kaavamerkinnän kuvausta tarkennetaan palautteen mukaisesti kaavaehdotuksen jatkovalmistelussa.

Merkitään tiedoksi.

Leppävirta

Vastine

LAUSUNTO/ KOMMENTIT POHJOIS-SAVON MAAKUNTAKAAVA 2040, 3. VAIHEEN KAAVALUONNOS

Maakunnan hiilineutraalisuustavoite on asetettu vuoteen 2035. Alueidenkäytönsuunnittelussa on varauduttava uusiutuvan energian määrän ja osuuden lisäämiseen. Pohjois-Savossa tulee jatkaa uusiutuvan energiatuotannon lisäämistä. Maakuntakaavan 2040, 3. vaiheessa tavoitteena on energiantuotannon osalta tutkia maakunnan vetytaloutta ja aurinkovoimaa, sekä tuulivoimapotentiaalia Sonkajärvellä, Pielavedellä ja Rautalammilla.

Aurinkovoimapotentiaali

Maakuntakaavatyötä varten on laadittu Pohjois-Savon aurinkovoima-potentiaalin selvitys. Selvitystyössä tunnistettiin merkittävimmät teollisen kokoluokan aurinkovoimapotentiaalin alueet maakunnassa. Ensisijaisiksi aurinkovoimatuotannolle potentiaaleiksi alueiksi on tunnistettu käytöstä poistuvat turvetuotantoalueet. Pohjois-Savon eteläisessä osassa sijaitsee verrattain vähän turvetuotantoalueita, Leppävirralla ei lainkaan. Tämän vuoksi tarkasteluun on otettu mukaan myös maataloustukijärjestelmän ulkopuolisia maatalousmaita, harvapuustoisia metsätalousmaita ja joutomaita VT23- käytävän reuna-alueella. Selvityksessä on pidetty erityisen tärkeänä myös riittävän lyhyttä etäisyyttä voimalinjaan.

Selvityksen perusteella maakuntakaavaluonnokseen Leppävirralla on osoitettu kaksi aurinkovoimapotentiaalia, Alakylä ja Miilukangas. Alakylän harvapuustoinen alue (22 ha) Alakyläntien ja Niinimäentien välisellä alueella sijoittuu VT23 reuna-alueelle, voimajohdon läheisyyteen (300 m etäisyys). Selvityksen mukaan kohteen teknistaloudellinen luokitus on hyvä. Miilukangas Moninmäentien varrella Harvapuustoinen Miilukankaan alue (30 ha) Moninmäentien varrella sijaitsee myös voimajohdon läheisyydessä. Selvityksen mukaan myös tämän kohteen teknistaloudellinen luokitus on hyvä.

Vetytalous

Pohjois-Savon vetylaakso selvityksen (LUT 2024) mukaan suurten bio-CO2 lähteiden (Stora Enso, Mondi Powerflute ja Kuopion Energia) vuoksi Pohjois-Savossa on myös merkittävä e-metaanin tuotantopotentiaali. Pohjois-Savossa mahdollinen vetyputken reitti sijoittuisi pääosin valtatie 5 varteen, jonka läheisyydessä myös kytkinlaitokset sijaitsevat. Selvityksen mukaan reitin varrella on potentiaalia jopa noin 10 TWh (308 000 t) vedyntuotannolle. Wega Groupin on laatinut vetyselvityksen Pohjois-Savon ja Pieksämäen alueille v. 2024. Wega Group tekemässä vetyselvityksessä tarkastelualue käsittää keskeiset teollisuus- ja energiantuotannon alueet Pohjois-Savossa, joissa on potentiaalia vedyn tuotannolle ja jalostukselle. Riikinvoiman ekovoimalaitos Leppävirralla on tunnistettu yhdeksi keskeiseksi alueeksi.

Leppävirran kunta kommentoi kaavaluonnosta seuraavasti tässä vaiheessa:

Merkittään tiedoksi.

- aurinkovoimapotentialisten alueiden esittäminen maakuntakaavassa erittäin myönteinen asia Leppävirran kunnan kannalta, koska erityisesti itäisen Pohjois-Savon tuulivoimapotentialin hyödyntämisen haasteena on ilmavalvonnan yhteensovittaminen (ja juuri tuolta suunnaltahan niitä potentialisia tuulivoima-alueita poistettiin) - vetyverkosta; vetyverkon suunnittelun painopiste tällä hetkellä Suomen rannikkoseuduilla - Vetyverkon ulottamisesta rannikolta Pohjois-Savoon ei ole vielä päätöksiä tai suunnitelmia, mutta asia on huomioitu maakuntakaavan 2. vaiheessa; Viitoskäytävän, Ysikäytävän ja 23-käytävän kehittämisvyöhykkeen kaavamerkinnän kehittämisperiaatteessa on jo huomioitu energia- ja tietoliikennelinjojen tilavaraukset ja rajoitukset ympäröivälle maankäytölle maininnalla	
Pielavesi	Vastine
Lausunto maakuntakaava 2040, 3. vaihe kaavaluonnoksesta Ympäristön ja asumisen lautakunta päättää antaa seuraavan lausunnon: Tuulivoimapotentialin täydennykset Maakuntakaava 2040 3. vaiheen kaavaluonnoksessa on esitetty kolmen uuden, jo aiemmissa selvityksissä tunnistetun, tuulivoimapotentialisen alueen lisäämistä maakuntakaavaan. Yksi näistä alueista on Pielaveden kunnassa sijaitseva Pillisuon alue. Alueella on jo vireillä oleva aurinko- ja tuulivoimaosayleiskaava. Maakuntakaava- merkintä tuulivoimapotentialiseksi alueeksi mahdollistaa alueen suunnittelun yleiskaavoituksessa yli kuuden tuulivoimalan suuruisena. Aurinkovoimapotentiali Aurinkoenergiaa voidaan edistää maakuntakaavalla eri tavoin. Aurinkoenergiatuotannolle soveltuvia alueita on mahdollista osoittaa aluevarauksina tai sitä voidaan edistää yleismääräyksessä ja suunnittelumääräyksissä ja -suosituksissa. Tässä maakuntakaava luonnoksessa ei oteta kantaa rakennettuun ympäristöön sijoittuviin aurinkoenergiaratkaisuihin, sillä niiden ohjaaminen on detaljitason suunnittelua. Yleinen taso on riittävä maakuntakaavassa, jolloin se mahdollistaa alueiden käytön tarkemman suunnittelun paikallisella tasolla, eikä rajoita tarpeettomasti tarkempaa suunnittelua. Muilta osin Pielaveden kunnalla ei ole lausuttavaa nähtävillä olevasta kaava-aineistosta.	Merkitään tiedoksi. ks. yleisvastine tuulivoimaa koskevaan palautteeseen. Tuulivoiman täydentävien kohteiden osoittamisesta luovutaan.

Siilinjärvi	
Siilinjärven kunnanhallitus antaa Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 3. vaiheen kaavaluonnoksesta seuraavan lausunnon: Siilinjärven kunta pitää hyvänä tavoitteena, että maakuntakaavan merkintöjä ja määräyksiä uudistetaan strategisemmalle, yleispiirteisemmälle ja joustavammalle tasolle. Maakuntakaavaluonnos palauttaa Koti-Siilin ja Oikeakätisen tilaa vaativan kaupan merkinnät maakuntakaavaan kunnan tahtotilan ja voimassa olevien kuntakaavojen mukaisesti. Kaupan reservimerkintöjen kohdalla on tarpeen huomioida, että niiden osalta pyritään löytämään liikenteellisesti toimivat ratkaisut yleiskaavoituksessa. Suurten kaupan yksiköiden sijoittuminen ja toteuttamismahdollisuudet ratkaistaan lopullisesti asemakaavoituksella. Kunnanhallituksella ei ole muuta huomautettavaa maakuntakaavaluonnokseen.	Merkitään tiedoksi. Ei aiheuta muutosta kaava-ai- neistoon.
Suonenjoki	
LAUSUNTO 30.6.2025 Tässä maakuntakaavassa käsitellään aurinko- ja tuulivoimaa, vetytaloutta sekä seudullisesti merkittävää kauppaa. Vai- hemaakuntakaavan kaavaratkaisuilla pyritään edistämään maakunnan energiantuotantoa ja selvittämään seudullisesti merkittävän kaupan sijoittumista maakuntakeskuksen alueelle. Aurinkovoima Kaavaluonnoksen yleismääräys aurinkoenergian tuotantoalueiden suunnitteluun on riittävän ohjaava. Tuulivoima Kaavaluonnoksessa ei ole Suonenjoelle tai sen lähialueelle sijoitettavia tuulivoimapotentiaalisia alueita. Maakunnan uu- siutuvan ja vähäpäästöisen energiantuotannon kehittämisen kannalta on kuitenkin hyvä, että tässä vaiheessa voidaan vielä täydentää 2. vaiheen kaavassa esitettyjä tuulivoima-alueita. Tuulivoimarakentamiseen liittyvien epävarmuusteki- jöiden takia on hyvä, että tarkastellaan mahdollisimman monia potentiaalisia alueita. Vetytalous Kaavaluonnoksen johtopäätös siitä, että vetyverkon ja kaasuputkien linjausten osoittamiselle maakuntakaavassa ei ole vielä tarpeeksi konkretiaa on oikea.	Merkitään tiedoksi.

Seudullisesti merkittävä kauppa Kaavaluonnoksen seudullisesti merkittävää kauppaa koskevat muutokset eivät koske Suonenjoen aluetta. Kaupungilla ei ole huomauttamista esitettyihin muutoksiin.	
Sonkajärvi	Vastine
Maakuntakaavaluonnoksessa on osoitettu uutena tuulivoimapotentiaalisena alueena Huttusenlehdon alue. Huttusenlehdon tuuli- ja aurinkovoimapuiston osayleiskaava on vireillä ja sen lähtökohtana on selvittää enintään 20 tuulivoimalan sijoittumista alueelle. Maakuntakaavaluonnoksen tuulivoimapotentiaalisen alueen aluerajaus tulee todennäköisesti rajoittamaan voimasijoittelua siten, että voimaloiden määrää joudutaan yleiskaavaprosessissa vähentämään alkuperäisestä. Sonkajärven kunnassa on vireillä Myllykankaan tuulivoimapuiston osayleiskaava, jonka kaavaluonnos on valmistumassa syksyllä 2025. Osayleiskaavan tavoitteena on mahdollistaa 9-12 tuulivoimalan toteuttaminen Myllykankaan alueelle. Maakuntakaavaluonnoksessa ei ole esitetty tuulivoimapotentiaalista aluetta Myllykankaan alueelle. Mikäli tuulivoimapotentiaalisen alueen merkintää ei alueelle tule, voi sinne toteutua korkeintaan kuuden tuulivoimalan hanke. Maakuntakaavatyössä on myös selvitetty Kurvinsuon alueen soveltuvuutta tuulivoimapotentiaaliseksi alueeksi, mutta sitä ei ole maakuntakaavaluonnoksessa osoitettu. Kunnanhallitus päätti äänin 2-5 antaa Huttusenlehdon osalta Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3. vaiheen kaavaluonnoksesta seuraavan lausunnon: Sonkajärven kunta ei esitä Huttusenlehtoa tuulivoimapotentiaaliseksi alueeksi. Huttusenlehto ei täytä miltään osin edellytyksiä toimia tuulivoimapotentiaalisena alueena. Huttusenlehto on lähellä valtakunnallisesti merkittävää vanhaa Jyrkän ruukkialuetta ja Autiosuon sekä Uuranholin Natura-aluetta. Huttusenlehdon alue sijoittuu tunnistetulle Jyrkän ruukin ja Rautavaaran Metsäkartanon muodostamalle matkailun ja virkistystyksen kehittämisvyöhykkeelle, joka tukeutuu alueella olemassa oleviin reitistöihin, toimintoihin sekä Tiilikajärven kansallispuistoon. Alueella ja sen välittömässä läheisyydessä on Volokinpolun retkeilyreitti sekä Nurmijoen melontareitti. Huttusenlehdon lähialueelle sijoittuu merkittävässä määrin luontomatkailua ja luontomatkailun kehittämispotentiaalia. Pohjoispuolella Jyrkän ruukin aluetta on kehitetty vuosia kulttuuriympäristön arvoihin pohjautuvana matkailukohteen ja porttina alueen retkeilyreitistöille, kuten Volokinpolulle ja Nurmijoen melontareitille.	Huttusenlehto jätetään pois maakuntakaavasta. Koko täydentävän tuulivoimapotentiaalilin käsitte-lystä luovutaan, ks. yleisvastine.

Maisemallinen herkkyys on alueella paikoin suuri ja alueen käyttö tuulivoimaan on voimakkaasti ristiriidassa matkailu-, luonto- sekä virkistysarvojen kanssa. Näiden asioiden vuoksi esitetään, että ennemminkin kaavassa nostetaan alueen virkistysarvot ja erämaisuus isommin esille. Kunnanhallitus yksimielisesti päätti antaa Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3. vaiheen kaavaluonnoksesta seuraavan lausunnon Myllykangasta koskien: Sonkajärven kunta katsoo, että Myllykankaan alueelle tulisi osoittaa enintään 12 tuulivoimalan tuulivoimapotentialiaalin alue, mikäli yleiskaavan laadinnan ja ympäristövaikutusten arviointiprosessin yhteydessä tehtävät selvitykset ja vaikutustenarvioinnit sen mahdollistavat.	Myllykankaan luontoarvot ja alueen merkitys valtakunnallisena ekologisena yhteytenä estää osoittamasta alueelle tuulivoimapotentialiaalia. Ilman maakuntakaavamerkintää alueelle voi tutkia 1-6 voimalan sijoittamista. Tulevista lainsäädännön muutoksista huolimatta suunnittelun reunaehdot tarkentuvat yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tarkempien selvitysten ja YVA-prosessin kautta.
Rautalampi	Vastine
Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 3. vaiheessa käsitellään aurinko- ja tuulivoimaan, sähkönsiirron yhteystarpeeseen, vetytalouteen sekä Pohjois-Savon seudullisesti merkittävään kauppaan liittyviä teemakokonaisuuksia. Kunnanhallitus esittää lausuntonaan maakuntakaavan 2040 3.vaiheen kaavaluonnoksesta seuraavaa: Maakuntakaavassa Ilmastonmuutoksen hillitseminen ja siihen sopeutuminen on nostettu Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040, 3. vaiheessa läpileikkaavaksi aiheeksi vaikutusten arvioinnissa. Maakunnallinen päätavoite hiilineutraaliudesta on asetettu vuoteen 2035. Kunnanhallitus näkee, että tavoitteen saavuttamista tukee uusitut ja vähäpäästöisten energialähteet kuten aurinko- ja tuulivoima. <i>Tuulivoimapotentialiaali</i> Kaavaselosteen mukaan tässä vaiheessa käsiteltävät tuulivoimapotentialialiset alueet on tunnistettu jo vuosina 2020-21 laadituissa alustavissa Pohjois-Savon tuulivoimapotentialiaalia kartoittavissa paikkatietoanalyysissä sekä Pohjois-Savon tuulivoimapotentialialiselvityksessä (FCG Oy, 2021). Ne jäivät tuolloin maakuntakaavasta pois teknistaloudellisen arvion osoittaman kannattamattomuuden vuoksi tai kuntien esittäessä muita alueita otettavaksi ensisijaisesti mukaan kaavatyöhön. Rautalammin tuulivoimapotentialialinen alue arvioitiin edellisvaiheessa potentialiltaan paikalliseksi mm. kansallispuiston vesialueen ympärille suunnitellun tuulivoimarakentamisen kieltoalueen vuoksi.	Merkittään tiedoksi.

Selosteen mukaan Pohjois-Savossa on tunnistettu tarve tuulivoimatuotannon kehittämiseksi. Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040, 3.vaiheen luonnos on laadittu alkuvuoden 2025 aikana. Kaavaluonnoksessa osoitetaan kolme uutta tuulivoimapotentialista aluetta Sonkajärvellä (Huttusenlehto), Pielavedellä (Pillisuo) ja Rautalammilla (Pieni Mujumäki). Tuulivoima-alueen suunnittelussa on otettava huomioon asutukseen, asukkaiden kuulemiseen /osallistamiseen, elinkeinoihin, maisemaan, linnustoon, luonnon monimuotoisuuteen, eläimistöön, ekologisiin yhteyksiin sekä kulttuuriperintöön kohdistuvat yhteisvaikutukset. Kaavaselosteen mukaan asiaa selvitetään tarkemmin luonnosvaiheen jälkeen. Kunnanhallitus pitää hyvänä, että kaavassa tuulivoimaa-alueita on pyritty yhteensovittamaan luontomatkailuun ja erämaamaiseen virkistykseen soveltuvilla alueilla Etelä-Konneveden kansallispuiston läheisyydessä rajaamalla potentiaalista aluetta etäämmälle häiriintyvistä luontokohteista. <i>Aurinkovoima</i> Tämän kaavatyön tavoitteena on tutkia merkittävimmät teollisen kokoluokan aurinkovoimapotentialin alueet Pohjois-Savossa. Aurinkovoiman mahdollisuuksien huomiointi maakuntakaavassa on tärkeää, sillä Rautalammilla on aurinkovoimatuotannon potentiaalia maankäytöllisesti. Tuulivoima- ja aurinkovoimapotentialin huomioiminen maakuntakaavassa mahdollistaa uusiutuvan energian tuotannon lisäämisen sekä ilmastotavoitteiden saavuttamista. Kunnanhallitus toivoo, että erityisesti aurinkovoiman merkitystä korostetaan ja hyödynnetään tuotannosta poistuvia turvetuotanto- ja peltoalueita tämän energiamuodon edistämiseen.	Ks. yleisvastine tuulivoimaan liittyen. Tuulivoimaa koskevan kriittisen palautteen, jatkoselvitysvaatimusten ja keskeneräisen hallinto-oikeudessa olevan tuulivoimaa koskevan valitusprosessin myötä tuulivoimateeman käsittelystä luovutaan tässä kaava-prosessissa. Kaikkea tuulivoimasta aiheutuvaa maankäytön ristiriitaisuutta ei voida poissulkea yhteensovittamalla Etelä-Konneveden kansallispuiston läheisyydessä. Merkitään tiedoksi.
Varkaus	Vastine
Maakuntakaavan 3. vaiheen vaikutukset Varkauden kaupungin osalta kohdistuvat erityisesti vetytalouteen. Vuonna 2024 valmistui kaksi vetytalouden kehittämiseen liittyvää selvitystä (Lappeenrannan–Lahden teknillisen yliopiston laatima Pohjois-Savon vetylaakso selvitys sekä Wega Groupin tekemä vetyselvitys). Wega Groupin selvityksessä tarkastellaan maakunnan keskeisiä teollisuus- ja energiantuotannon alueita, joilla on potentiaalia vedyn tuotantoon ja jalostukseen. Selvityksen perusteella Varkauden ja Leppävirran seutu on tunnistettu	Merkitään tiedoksi.

yhdeksi maakunnan merkittävimmistä vetytuotannon keskittymistä, tuotantopotentiaalin ollessa noin 3 651 GWh vuodessa (109 600 tonnia). Potentiaali perustuu erityisesti seuraaviin alueellisiin tekijöihin:

- Stora Enson tehdasalue Varkaudessa
- Riikinvoiman ekovoimalaitos Leppävirralla
- Huutokosken sähköliityntäkapasiteetti

Näiden alueiden osalta on tärkeää, että maakuntakaavan ratkaisut luovat edellytykset vetytalouden kehitykselle ja siihen liittyvän infrastruktuurin toteutumiselle.

Kaupunginhallitus päättää antaa edellä esitetyn lausunnon Pohjois-Savon liitolle.

Vieremä

Vastine

Vieremän kunta toteaa lausuntanaan:

On hyvä, että kaavaluonnoksessa on esitetty ylimaakunnallinen maaseutukaupunkien verkko punaisella katkoviivalla Kiuruveden ja Iisalmen välille. Vieremän kunta sijaitsee samalla vaikutusalueella ja on tärkeä ylimaakunnallinen työssäkäynnin ja teollisen tuotannon sekä maatalouden alue. Ihmisten ja tavaroiden liikkuvuuden näkökulmasta katsottuna Iisalmen ja Vieremän välille tulee merkitä vastaava elinkeinojen kehittämisen painopistettä tukeva kaavamerkintä, joka vastaa alla olevaa kehittämisperiaatetta. Tämä on Pohjois-Savon kokonaistuotannon jatkuvuuden kannalta erittäin tärkeää.

Kehittämisperiaate:

Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa kaupan ja muiden palvelujen, elinkeinoelämän, asutuksen, liikenteen ja virkistystoimintojen sijoittelussa on pyrittävä tehostamaan olemassa olevien yhdyskuntien alueidenkäyttöä kuntien välisellä yhteistyöllä ja työnjaolla. Maankäytön suunnittelussa on otettava huomioon maantie- ja rautatieliikenteen sekä energia- ja tietoliikennelinjojen tilavaraukset ja rajoitukset ympäröivälle maankäytölle.

Kiuruvesi, Vieremä, Sonkajärvi ja Iisalmi tulisi merkitä kaavakarttaan vetytalouden kehittämisen painopistealueeksi. Tätä puoltavat toteutuneet ja käynnissä olevat puhtaan siirtymän energiahankkeet, olemassa oleva teollisuus sekä hyvät yhteydet sähkön siirtoon.

Kunnanhallitus päätti esityksen mukaisesti.

Iisalmen ja Vieremän välille ei laajenneta uutta kaupunkiverkko -merkintää, eikä osoiteta uutta vetytalouden kehittämisen painopistealueen merkintää. Iisalmi-Kiuruvesi-Pohjois-Pohjanmaan rajalla olevaa kaupunkiverkko-merkintää sekä viitosvyöhykettä osoittavaa kehittämisvyöhykkeen vaikutuspiiriä voidaan tulkita jo nyt ulottuvaksi Vieremälle ja esim. Sonkajärvelle. Voimassa olevassa maakuntakaavassa Ylä-Savo on osoitettu laajasti maaseudun kehittämisvyöhykkeenä, jossa ko. alueisiin kohdistuu maaseudun, maaseutuelinkeinojen ja kiertotalouden kehittämiseen (...) liittyviä tarpeita. Suunnittelussa varmistetaan maa- ja metsätalouden ja muiden maaseutuelinkeinojen toiminta- ja kehittämisedellytykset (...). Biomassojen käyttöä biokaasuksi edistetään. (...).

3. NAAPURIMAAKUNNAT JA KUNNAT	
Kainuun liitto	Vastine
LAUSUNTO POHJOIS-SAVON MAAKUNTAKAAVAN 2040 3. VAIHEEN KAAVALUONNOKSESTA JA VALMISTELUAINEISTOSTA Kaavaluonnos ja valmisteluaineisto Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 3. vaiheessa käsitellään tärkeitä ja ajankohtaisia teemoja. Vaihemaakuntakaavan kaavaluonnoksessa ei ole osoitettu Kainuun ja Pohjois-Savon maakuntien rajalle ylttäviä maakuntakaavamerkintöjä. Vaihemaakuntakaavan selkeä kaavaluonnos sekä laaja valmisteluaineisto antavat hyvät lähtökohdat maakuntakaavan jatkovalmistelulle. Kainuun liitolla ei ole huomautettavaa Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 3. vaiheen kaavaluonnoksesta ja valmisteluaineistosta.	Merkitään tiedoksi. Ei aiheuta muutosta kaava-aineistoon.
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto	Vastine
Lausunto Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040, 3. vaiheen kaavaluonnoksesta Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3. vaihe on edennyt luonnosvaiheeseen. Pohjois-Karjalan maakuntaliitto on antanut lausunnon vaihemaakuntakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta 22.1.2024, jossa se totesi myös, että monia teemoja käsitellään yhtä aikaa myös Pohjois-Karjalan maakuntakaavan kanssa, ja samaan aikaan käsittely nähtiin erinomaisena. Pohjois-Savon 3. vaihemaakuntakaavassa käsitellään siis aurinko- ja tuulivoimaan, sähkönsiirron yhteys-tarpeeseen, vetytalouteen sekä seudullisesti merkittävään kauppaan liittyviä teemakokonaisuuksia. Maakuntakaavatyö Pohjois-Savossa on edennyt myös muiden laadinnassa olleiden vaihemaakuntakaavojen osalta. Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040, 2.vaihe on hyväksytty maakuntavaltuustossa 17.12.2024, ja maakuntahallitus on määrännyt sen tulemaan voimaan 26.2.2025 alkaen valituksista huolimatta. Tällä hetkellä siis maakuntakaavan 2. vaihe muodostaa vuonna 2019 voimaantulleen 1. vaiheen maakuntakaavan kanssa Pohjois-Savon kokonaismaakuntakaavan 2040. Laadinnassa oleva 3. vaihemaakuntakaava tuo täydennyksiä voimassa olevaan maakuntakaavan kokonaisuuteen.	Merkitään tiedoksi.

Myös Pohjois-Karjalan maakuntakaavoitus on edennyt viimeisen vuoden aikana, kun Pohjois-Karjalan maakuntakaava 2040, 2. vaihe (energia ja maisemat) hyväksyttiin maakuntavaltuustossa kesäkuun alussa eli 9.6.2025. Päätökset maakuntakaavan kuuluttamisesta voimaan tullaan tekemään elokuussa.

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto lausuu maakuntakaavaluonnoksesta seuraavaa:

Aurinkovoiman osalta Pohjois-Savossa on tehty kaavan taustaselvitykseksi Pohjois-Karjalan tavoin aurinkoenergiapotentiaaliselvitys. Kaavakartalle ei osoiteta potentiaali alueita vaan kaavaluonnoksessa on esitetty aurinkoenergialle yleinen suunnittelumääräys. Pohjois-Karjalan maakuntaliitto pitää yleistä suunnittelumääräystä hyvänä ratkaisuna ohjata aurinkoenergian sijoittumista. Myös Pohjois-Karjalan maakuntakaava 2040, 2.vaiheessa toimittiin samalla tavalla. Suunnittelumääräys on Pohjois-Savossa astetta laajempi Pohjois-Karjalan suunnittelumääräykseen nähden.

Tuulivoimapotentiaalisia alueita Pohjois-Savon kaavaluonnoksessa esitetään jo aiemmin osoitettujen 24 alueen lisäksi kolme uutta. Näistä lähimpänä Pohjois-Karjalaa on Sonkajärven Huttusenlehto noin 25 kilometrin päässä maakuntarajasta. Alueella ei siten ole juurikaan vaikutuksia Pohjois-Karjalan puolelle. On kuitenkin hyvä huomata, että Pohjois-Karjalan maakuntakaava 2040 2.vaiheessa (hyväksytty 9.6.2025) on osoitettu Pukaronmäen alue Nurmeksessa noin 25 kilometrin päähän Huttusenlehdon alueesta. Tältä osin yhteisvaikutusten arvioinnissa ehdotetaan tuotavaksi esiin myös Pohjois-Karjalan puolelta tuulivoimapotentiaaliset alueet.

Vetytalouden osalta Pohjois-Savon maakuntakaavaluonnoksessa ei esitetä kaavamerkintöjä. Vetyverkon suunnitteluun on kuitenkin varauduttu periaatteellisella tasolla jo maakuntakaavan 2.vaiheessa energialinjojen tilavarauksiin liittyvänä mainintana Viitoskäytävän, Ysikäytävän ja 23-käytävän kehittämisvyöhykkeen kaavamerkinnöissä. Näistä käytävistä Ysikäytävä jatkuu myös Pohjois-Karjalan puolella omalla merkinnällään, mutta 23-käytävää ei ole osoitettu voimassa olevassa Pohjois-Karjalan maakuntakaavassa. Myöskään energiaan liittyviä mainintoja ei ole osoitettu Pohjois-Karjalan puolella kehittämisskäytävien merkinnän kuvauksissa tai suunnittelumääräyksissä, joka nähdään sinänsä kyllä kiinnostavana ratkaisuna.

Sähkönsiirron yhteystarve sijoittuu kauemmas Pohjois-Karjalan maakuntarajasta, eikä siihen ole Pohjois-Karjalan osalta lausuttavaa. Myös kaupan merkinnät keskittyvät Pohjois-Savossa kauemmas Pohjois-Karjalan maakuntarajasta, eikä niihin ole lausuttavaa.

Ylimaakunnalliseen suunnitteluun ja suunnitelmien yhteensovittamiseen sekä yhteisvaikutusten selvittämiseen liittyvät kysymykset ja muut esitetyt seikat huomioidaan jatkossakin kaavatöiden yhteydessä. **Tuulivoimateeman täydentävistä alueista luovutaan tämän kaavatyon jatkovalmistelussa.**

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto toteaa lisäksi, että Pohjois-Karjalassa ei ole tällä hetkellä käynnissä aktiivista kaavavaihetta maakuntavaltuustossa 9.6.2025 hyväksytyn maakuntakaava 2040, 2.vaiheen jälkeen. Sen sijaan maakuntaliitto laatii parasta aikaa maakuntakaavan systemaattista seuranta ja verkkopohjaista seurannan sivustoa siihen tarkoitukseen. Toteutumisen seurannassa laaditaan teemoittainen tarkastelu maakuntakaavamerkintöjen ja -määräysten kehitymisestä ja toteutumisesta. Syksyn aikana saatuja tietoja tarkennetaan sidosryhmä- ja kuntakierrosten avulla. Tämän jälkeen seurannasta julkaistaan ArcGis Online -pohjainen sivusto kaikille avoimena palveluna. Seurannan pohjalta tehdäänkin vuodenvaihteessa johtopäätökset maakuntakaavan ajantasaisuudesta sekä mahdollinen esitys seuraavan kaavavaiheen teemoista. Tässä yhteydessä on mahdollisuus systemaattisemmin pohtia myös maakunnan rajat ylittävien merkintöjen entistä parempaa yhtenäistämistä ja edelleen kehittämistä.

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto näkee Pohjois-Savon maakuntakaavaluonnoksen hyvin valmisteltuna selvityksineen eikä sillä ole huomautettavaa siihen.

Keski-Suomen liitto

Vastine

LAUSUNTO POHJOIS-SAVON MAAKUNTAKAAVASTA 2040 (3. VAIHEEN KAAVALUONNOS)

Keski-Suomen liitto toteaa, että maakuntakaavan 3. vaiheessa käsiteltävät teemat, erityisesti uusiutuvaan energiaan liittyvät ovat tärkeitä ja ajankohtaisia. Kaavaluonnoksen aineistoista ei selviä, kuinka kaavaluonnoksessa osoitettujen tuulivoima-alueiden maisemallisia ja luontovaikutuksia on selvitetty. Keski-Suomen liitto muistuttaa Keski-Suomen maakunnan alueille ulottuvien vaikutusten asianmukaisen arvioinnin merkityksestä maakuntakaavaratkaisun tueksi.

Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 vaiheen 3. luonnoksen tv-merkintä Pieni Mujumäki sijoittuu lähelle Keski-Suomen maakuntarajaa ja Hankasalmen sekä Konneveden kunnanrajoja. Alueen vaikutukset ulottuvat myös Keski-Suomen alueille, kuten mm. Konneveden ja Rautalammin alueille sijoittuvaan Etelä-Konneveden kansallispuistoon. Keski-Suomen maakunnan alueella lähimpänä, alle 10 km etäisyydellä Pieni Mujumäen tv-merkinnän alueesta on Keski-Suomen maakuntakaavassa mm. Konneveden ja Hankasalmen kuntien yhteinen Häähniemäen virkistysalue, Rossinkylän maakunnallisesti arvokas maisema-alue, maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö Savilahden pihapiiri sekä Etelä-Konneveden kansallispuisto ja vesistöalue ja mm. Hankasalmen Armisvesi, joille vaikutuksia saattaa ulottua.

Kaavaselostuksen mukaan Pienen Mujumäen vaikutusalueen maisema on pienipiirteisyydessään herkkää muutokselle. Tuulivoimaloiden dominoiva näkyvyys kohdistuu useille vesistöille, kuten Kodanovisenselkä (Konnevesi), Vahvanen, Oinasjärvi ja Armisvesi, joille etäisyydet ovat alle 5 km. Lähimmillään tuulivoimalat näkyvät Etelä-Konneveden

Luonnosvaiheessa nähtävillä ollut aineisto oli vielä keskeneräistä. Selvityksiä ja vaikutusten arviointia on ollut tarkoitus jatkaa ja täydentää ehdotusvaiheessa. Mm. saadun palautteen ja tilanteen kokonaisarvioinnin perusteella **tuulivoimaa täydentävien alueiden käsittelystä luovutaan**, ks. yleisvastine.

Ylimaakunnalliseen suunnitteluun ja suunnitelmien yhteensovittamiseen sekä yhteisvaikutusten selvittämiseen liittyvät kysymykset ja muut esitetyt seikat huomioidaan jatkossa.

Ks. yleisvastine.

kansallispuiston saariin 3–4 km päähän. Keski-Suomen liitto pitää hyvänä sitä, että tv merkintään liittyvän suunnittelu-määräyksen kautta tulee tarkemmassa suunnittelussa kansallispuistojen läheisyyteen sijoittuvilla tuulivoimapotentiaa-lisilla alueilla selvitettäväksi maisemalliset ja matkailun kannalta merkittävät vaikutukset.

Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 vaiheen 3. luonnoksen tv-merkintä Pieni Mujumäki sijaitsee selvityksissä tunnis-tetulla luonnon ydinalueella. Vastaavasti Keski-Suomen selvityksissä luonnon ydinalueen on tunnistettu jatkuvan Keski-Suomen puolella. Keski-Suomen liitto katsoo, että alue on näin perustellusti katsottu luonnon kannalta tärkeäksi ja-tämä korostaa huolellisten luontoselvitysten tekemistä kaavaratkaisun tueksi. Yksittäisen hankkeen lisäksi on syytä huolellisesti selvittää kaavaratkaisun yhteisvaikutuksia. Lisäksi Keski-Suomen liitto toteaa, että Natura-arvioinnin tarve on perusteltua selvittää ainakin Pieni Mujumäen alueen osalta.

Joulukuussa 2023 hyväksytty Keski-Suomen maakuntakaava 2040 käsittelee mm. seudullisesti merkittävän tuulivoiman sijoittumista. Maakuntahallitus määräsi kaavan tulemaan voimaan helmikuussa 2024. Hämeenlinnan hallinto-oikeus hylkäsi maakuntakaavasta 2040 tehdyt valitukset päätöksessään joulukuussa 2024. Korkeimpaan hallinto-oikeuteen on jätetty Hämeenlinnan hallinto-oikeuden päätöksestä yksi valituslupahakemus, joten maakuntakaava ei ole vielä lain-voimainen. Maakuntakaavassa 2040 on osoitettu kaikkiaan 19 tuulivoimatuotantoon soveltuvaa aluetta. Näistä alu-eista lähimmäksi yhteistä maakuntarajaa (noin 20 km etäisyydelle) sijoittuu Konneveden Miilukankaan alue. Lähim-pänä maakuntarajoja sijaitsevien tv-merkintöjen, Pieni Mujumäen ja Keski-Suomen maakuntakaavassa 2040 Konneve-den kunnan alueelle sijoittuvan Miilukankaan tv-merkintöjen yhteisvaikutusten arvioinnin tarvetta tulisi harkinta. Keski-Suomen Maakuntakaavaa 2040 varten tehdyt maisemavaikutusten arvioinnin aineistot ovat tarvittaessa käytet-tävissä yhteisvaikutusten arviointia varten.

Etelä-Savon maakuntaliitto

Vastine

Lausunto Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3. vaiheen luonnos

Merkitään tiedoksi.

Pohjois-Savon maakuntakaavan 3. vaiheen teemat ovat tärkeitä ja ajankohtaisia. Etelä-Savossa käynnistetään koko-naismaakuntakaavan laatiminen syksyllä 2025.

Etelä-Savon maakuntavaltuusto hyväksyi 11.6.2025 (§ 13), että maakuntakaavan valmistelu toteutetaan kokonaismaa-kuntakaavana. Valmistelussa otetaan huomioon lainsäädännön muutoksista aiheutuvat tarpeet erityisesti kaavan oi-keusvaikutusten osalta. Kaavan laadinnan yhteydessä huomioidaan Fingrid Oyj:n suunnitteleman Harjulinjan kantaver-
kon uudet linjaukset myös Etelä-Savon maakunnan osalta.

Etelä-Savon maakuntaliitolla ei ole huomautettavaa maakuntakaavaluonnokseen.	
Viitasaaren kaupunki	Vastine
Viitasaaren kaupunginhallitus päättää antaa lausuntonaan Pohjois-Savon maakuntakaavan 2024 3.vaiheen luonnoksesta seuraavaa: Viitasaaren kaupunki katsoo Harjulinjan toteutuksella olevan positiivisia vaikutuksia puhtaan energian investointeihin ja tuotantoon. Kattavalla sähkönsiirtolinjalla on keskeinen edellytys tukea ja edistää Suomen kansallisia hiilineutraaliustavoitetta. Uusi voimajohtoyhteys luo tarvittavat verkkoyhteydet alueille, joilla on suuri tuuli- ja aurinkovoimatuotannon potentiaali, eikä nykyinen kantaverkko siihen riitä. Harjulinjan yhteystarvemerkinä maakuntakaavassa mahdollistaa suunnittelun etenemisen, mikä nähdään tärkeänä myös Viitasaaren kaupungin näkökulmasta, uusiutuvien energiahankkeiden edistämiseksi. Viitasaaren kaupungin ja Keiteleen kunnan rajalla sijaitseva Heinä-Suvanto-Hetejärvi on noin 280 metrin etäisyydellä suunnitellusta johtoreitistä Keiteleen kunnasta katsottuna. Alue on lintuvesikohde, joka on linnustoltaan kansainvälisesti arvokas muutto- ja pesimäaikainen alue. Alueella esiintyy myös arvokasta kosteikkoa ja suokasvillisuutta. Alueelle laaditaan parhaillaan Fingridin toimesta perusteellista Natura-arviointia, jonka tarkoituksena on tunnistaa voimajohdon mahdolliset vaikutukset alueen suojeluarvoihin ja linnuston elinympäristöön. Sähkönsiirron yhteystarvemerkinän vaikutuksia arvioidaan myöhemmin myös ihmisten elinolojen ja elinympäristön näkökulmasta, maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon, kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin, alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen, kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön. Viitasaaren kaupungilla ei ole näihin tässä vaiheessa huomautettavaa. Harjulinjan suunnittelu ja rakentaminen nähdään kokonaisuudessaan strategisena investointina kohti kestävä ja puhdasta energiatulevaisuutta.	Merkitään tiedoksi. Maakuntakaavassa tutkitaan Fingridin kantaverkon kehittämissuunnitelman 2024–2033 nk. Harjulinjan alustavien linjausvaihtoehtojen mukaisia yhteystarpeita. Tällä maakuntakaavan kehittämisperiaate-merkinnällä osoitetaan uusia sähkönsiirtolinjojen pitkän aikavälin yhteystarpeita, joiden sijaintiin ja toteuttamiseen liittyy epävarmuutta. Suunnittelumääräyksessä todetaan, että yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on selvitettävä alueiden käytön kannalta tarkoituksenmukaisimmat ja ympäristön kannalta vähiten haitalliset vaihtoehdot. Fingrid Oyj:n Harjulinjan 2 x 400+110 kV voimajohtohankkeen YVA-menettely käynnistyy tavoiteaika- taulun mukaan arviointiohjelman kuuluttamisella vireille vuoden 2025 lopulla ja arviointiselostus valmistuisi loppuvuodesta 2026. Yhteysviranomaisena toimivan Pohjois-Savon ELY-keskuksen perusteltu päätelmä YVA-selostuksesta valmistuisi siten alkuvuodesta 2027. Tarkasteltavissa olevista reittivaihtoehdoista yksi tullaan valitsemaan toteutettavaksi YVA-menettelyn jälkeen.

Konneveden kunta	Vastine
Lausunto Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3. vaiheen kaavaluonnoksesta Konneveden kunnanhallitus on tutustunut kaavaluonnokseen ja sen oheismateriaaleihin, sekä toteaa lausuntonaan, että Konneveden kunnan lähialueelle sijoittuva tv-aluemerkintä aiheuttaa huolen mahdollisen sähkönsiirtolinjan sijoittumisesta Konneveden kunnan alueelle. Sähkönsiirtolinjasta on haitallisia vaikutuksia mm. asutukselle. Pieni Muju-mäen tv-aluemerkintä sijoittuu Etelä-Konneveden kansallispuiston läheisyyteen, mikä aiheuttaa merkittäviä maisema-vaikutuksia erityisesti Etelä-Konneveden kansallispuiston järviolueen rannoille ja saarille. Konneveden kunta esittää, että edellä mainitut seikat huomioidaan kaavatyössä. Kunnanhallitus hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.	Luonnosvaiheessa nähtävillä ollut aineisto oli vielä keskeneräistä. Selvityksiä ja vaikutusten arviointia on ollut tarkoitus jatkaa ja täydentää ehdotusvaiheessa. Mm. saadun palautteen ja tilanteen kokonaisarviointin perusteella tuulivoimaa täydentävien potentiaalisten alueiden käsittelystä luovutaan, ks. yleisvastine.
Hankasalmen kunta	Vastine
Hankasalmen kunnanhallituksen lausunto Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3. vaiheen kaavaluonnoksesta ja valmisteluaineistosta Hankasalmen kunta esittää Pienen Mujumäen poistamista maakuntakaavasta tuulivoimapotentialisena alueena. Kyseinen alue on aivan Hankasalmen ja Konneveden rajalla, ja siksi Hankasalmella on perusteet asiaan kantaa ottaa. Alueen tarvitsemat siirtolinjat kulkisivat joko Konneveden tai todennäköisimmin Hankasalmen läpi kymmeniä kilometrejä. Kyseinen tuulivoima-alue sijaitsisi aivan välittömässä asutuksen ja elinkeinotoiminnan läheisyydessä Hankasalmen kunnan osalta. Tarkemmat perustelut esityksellemme 1. Maakuntakaavoituksessa esitellään rakennettua ympäristöä niin, että Pienen Mujumäen tuulivoimapotentialinen alue on asumaton. Valmistelun mukaan lähiasutus on pääasiassa rannoille sijoittuvaa vapaa-ajanasutusta sekä toteutumattomia rantarakennuspaikkoja.	Luonnosvaiheessa nähtävillä ollut aineisto oli vielä keskeneräistä. Selvityksiä ja vaikutusten arviointia on ollut tarkoitus jatkaa ja täydentää ehdotusvaiheessa. Mm. saadun palautteen ja tilanteen kokonaisarviointin perusteella tuulivoimaa täydentävien alueiden käsittelystä luovutaan, ks. yleisvastine. Pienen Mujumäen tuulivoimapotentialinen alue jätetään pois kaavaehdotuksesta.

Alueelle on nyt käynnistetty tuulivoimakaavoituksen YVA-prosessi ja siitä pidetty lain mukainen ennakkoneuvottelu (Ilosenmäen nimellä), jonka kautta saatavilla on Sitowisen laatima tietopohja alueesta. Jo tämän vuoksi voi todeta, että maakuntakaavoituksessa olisi vähintään paikallaan tuoda esiin tosiasiat lähiasutuksen suhteen.

Tosiasia nimittäin on, että tuulivoima-alueen välittömässä läheisyydessä sijaitsee jopa merkittävästi asutusta – ja sitä sijaitsee nimenomaan Hankasalmen kunnan puolella. Alle kahden kilometrin säteellä mahdollisesta tuulivoima-alueesta on 13 vakituista asuinrakennusta ja 49 lomarakennusta ja alle 5 kilometrin säteellä 173 vakituista asuinrakennusta ja 318 lomarakennusta. Ja nimenomaan Säkinmäen ja Pirttimäen osalta alueen asutukselle aiheuttamat haitat olisivat merkittäviä. Näistä luvuista puuttuvat vielä ainakin Hankasalmen osalta rakentumattomat rakennuspaikat.

Maakuntakaavan valmistelu on tältä osin siis enemmän kuin puutteellista ja on oikeasti käsittämätöntä, kun Rautalampi ja wpd Suomi ovat tuulivoimalahankkeen siis jo käynnistäneet ja kun niin lähikunnilla kuin muun muassa Pohjois-Savon Liitolla on Sitowisen materiaali kartta-aineistoinen käytettävissään, että lähiasutus käytännössä esitellään vain Pohjois-Savon ja Rautalammin osalta. Vaikutukset Keski-Suomeen ja Hankasalmeeen asutuksen suhteen ohitetaan käytännössä tyystin. Ja ne vaikutukset tällä tuulivoima-alue kaavoituksella olisivat erittäin merkittäviä. Hankasalmen linjaus on, ettei tuulivoimaa tulisi toteuttaa ainakaan kahta kilometriä lähemmäs asutuksesta.

2. Tuulivoima-alue aiheuttaisi kohtuuttomasti haittaa elinkeinotoiminnalle ja rakennetulle harrastusympäristölle Hankasalmen osalta. Valmistelutekstissä tuodaan jo esille, että alueen läheisyydessä sijaitsee Häähninmäen ulkoilualue, jossa on 35 km:n pituinen retkeily- ja pyöräilyreitistö. Samoin se, että läheisyydessä (n. 3 km etäisyydellä) sijaitsee useita pieniä matkailuyrityksiä, jotka tarjoavat luontomatkailuun liittyviä ohjelmapalveluita ja majoitusta. Myös ravitalli mainitaan – ja tuo talli on muuten aivan suunnitellun tuulivoima-alueen välittömässä läheisyydessä. Se sen sijaan maakuntakaavassa unohtuu vielä kertoa, että muutaman kilometrin säteellä alueesta on useita kasvavia ja kehittyviä maatiloja, joihin on tehty suuria investointeja.

Hankasalmen elinvoimalle nyt kaavoitettavaksi esitettävällä tuulivoima-alueella olisi merkittäviä vaikutuksia.

3. Sähkönsiirtoreitit, jos alueelle tuulivoimaa kartoitetaan, ovat erittäin pitkiä ja kulkevat käytännössä joko koko Konneveden tai Hankasalmen halki.

Maakuntakaavaselostuksessa kerrotaan, että *”Pienen Mujumäen alue sijoittuu etäälle niin sähköverkosta kuin pääties-
töstä. Alueella risteilee metsäautotieverkosto. Vt 9 on etelässä n. 12 km päässä. Lähin sähköjohto sijaitsee 20 km etäi-
sydellä ja lähin muuntaja samoin noin 20 km päässä.”*

Tuo 20 kilometriäkin vähättelee siirtolinjan pituutta. Wpd:n jo käynnistämässä hankkeessa esitetään 5 reittivaihtoeh-
toa, joista lyhin on 28,3 kilometriä ja pisin 38,4 kilometriä. Tämän perusteella on itsestään selvää ainakin kaksi asiaa:
a) tällaiset siirtoreitit aiheuttavat kohtuutonta haittaa joko Hankasalmen tai Konneveden maankäytölle ja -suunnitte-
lulle. Kaksi viidestä vaihtoehdosta kulkisi Hankasalmella joko kunnan kahden suurimman taajaman halki ja yksi sen
ohella Revontulen golfkentän läpi. Maakuntakaavoituksessa tulee aina harkita tuulivoimapotentialisen alueen toteu-
tumisen seuraukset, ja etenkin nyt, kun tiedossa on jo mahdollisen toteuttajayrityksen suunnitelmat – ja ne seuraukset
ovat kestäättömät Hankasalmelle. Toki olemme Keski-Suomen puolella ja siksi asialla ei taida Pohjois-Savon kaavoi-
tuksessa olla väliä. Näin ei kuitenkaan maakuntakaavaa saisi laatia.

b) Yksikään yritys ei yli 30 kilometrin siirtolinjaa rakenna 7 tai 9 tuulimyllyn vuoksi – se ei ole taloudellisesti järkevää.
Tämän vuoksi wpd Suomi onkin alueelle suunnittelemassa 22 tuulivoimalan ratkaisua. Nyt kun käytännössä maakunta-
kaavaa muutetaan Rautalammin ja wpd Suomen ehdoilla, niin mikä takaa sen, ettei alue muutaman vuoden päästä
olekin maakuntakaavan vastaisesti jopa yli 20 tuulivoimalan alue?

Jo siirtolinjaratkaisujen perusteella on selvää, että Pohjois-Savossa tehdään maakuntakaavaa, jossa ei todellakaan
maakuntarajan yli vilkuilla ja huomioida sitä, että tänne Keski-Suomeen kohdentuvat lähes kaikki maakuntakaavoituk-
sen haitat ja riskit.

4. Rautalammin tahtotila ja wpd Suomen hanke ohjaa selvästi maakuntakaavoitusta, mikä on hyvin outo – ehkä kenties
sitten savolainen – tapa tehdä ohjaavaa maakuntakaavoitusta.

Vuonna 2021 laaditussa Pohjois-Savon tuulivoimapotentialiselvityksessä Pienen Mujumäen teknis-taloudelliseksi pis-
temääräksi arvioitiin matalahko 4/9 pistettä, mikä tuodaan nytkin valmistelussa esille. Pientä Mujumäkeä ei tuolloin
pidetty soveltuvana alueena muun muassa pitkien siirtoreittien vuoksi, eikä se sitä pienellä voimalamäärällä ole toki
vieläkään.

Nyt, kun alueesta on kuitenkin kiinnostunut tuulivoimayritys (joka haluaa sinne yli 20 voimalaa), niin käytännössä tä-
män vuoksi aluetta yritetään lisätä nyt maakuntakaavaan, vaikka tuulivoima-aluemerkintä on ristiriidassa maakunta-
kaavoituksessa aiemmin tunnistettujen muiden arvojen ja merkintöjen kanssa (luonnon ydinaluemerkintä, luontomat-
kailun edistämisaluetta).

Pienen Mujumäen tuulivoimapotentialiaali tunnistet-
tiin Pohjois-Savon tuulivoimapotentialiselvityk-
sessä (2021, FCG). Alue jäi silloin pois jatkokehitet-
tävien alueiden joukosta mm. kansallispuiston ym-
päriille kaavaillun suojavyöhykkeen vuoksi ja mata-
lien teknistaloudellisten pisteiden perusteella. Alu-
etta *on luvattu tutkia* tuulivoimapotentialiaalia täy-
dentävänä alueena Rautalammin kunnan esityksen
perusteella. Pohjois-Savon liitto pitää tärkeänä
kuulla jäsenkuntiansa toiveita niin maakuntakaavan
sisältöjen kuin maakunnan muunkin strategisen ke-
hittämisen näkökulmasta.

Maakuntakaavan tulee ohjata tuulivoimatoimijoita sopiville alueille. Ei voi olla niin päin, että tuulivoimatoimijat ohjaavat maakuntakaavan sisältöä. Maakuntakaavoitus menettää ohjaavan merkityksensä ja luotettavuutensa tällaisella valmistelukulttuurilla, mikä Pohjois-Savossa nyt valitettavasti näyttää vallitsevan. Tilanne muistuttaa enemmän maa-laiskomedia-sarjaa, kuin vastuullista kaavoittamista.

5. Luontoarvot

Halusimme ensin lausunnossamme korostaa kaavoituksen vaikutuksia hankasalmelaisiin, ihmisiin ja heidän elinolosuhteisiinsa. Mutta alueen erityisiä luontoarvoja ei saisi jättää myöskään huomiotta.

Pieni Mujumäki kuuluu sekä Keski-Suomen että Pohjois-Savon maakuntien luonnon ydinalueisiin – se on osa valtakunnallista ekologista verkostoa. Etelä-Konneveden kansallispuisto, Natura-alueet ja suojelualueet sekä alueen maaston erityispiirteet vesistöineen mahdollistavat sen, että alueella esiintyy hyvin monipuolinen lajisto. Lisäksi alueen erämaisuus, eli ei hajavaloa, ei melusaastetta – vaan sen sijaan laajoja metsäisiä ja vesistöisiä alueita, on alueen erityisarvo, joka myös mahdollistaa ihmisvaikutukselle herkän lajiston esiintymisen siellä. Siksi alue on luonteeltaan sellainen, joka ehdottomasti tulee jättää teollisen toiminnan ulkopuolelle, perustuen jo ihan haitallisten vaikutusten lieventämishierarkiaan (Luke):

1. Vältetään herkkiä alueita kokonaan (Pieni Mujumäki kuuluu tähän kategoriaan),
2. Vähennetään haittoja erilaisilla teknologisilla ratkaisuilla ja suunnittelulla (haittojen vähentäminen ei sovellu tälle alueelle, sillä rakentaminen itsessään muuttaa alueen luonteen olennaisesti ja häiriövaikutusta ei voi näin poistaa) ja
3. Kompensoidaan ne haitat, joita ei voi välttää (tässä tapauksessa kompensatiota ei voida tehdä, koska alue on niin merkittävä, ettei korvaavia alueita voida osoittaa).

6. Ja vielä lopuksi - käytännössä Etelä-Konneveden kansallispuistosta tulisi hankkeen myötä lähinnä vain kansallinen tuulivoimapuisto, jossa toki on syvä kirkas järvi.

Kaavaselostuksessa todetaan:

”Etelä-Konneveden kansallispuiston järviolue ja saaristo sijaitsee Pienen Mujumäen pohjois- ja osittain itäpuolella. Kansallispuiston keskellä on luonnonrauha-alue, joka on lähimmillään 3,2 km:n päässä tuulivoimapotentialisen alueen pohjoisreunasta. Maisemallisista vaikutuksista keskeisin on alueen dominoiva näkyvyys Etelä-Konneveden kansallispuiston eteläosiin ja hallitseva näkyvyys myös laajemmin kansallispuistoon. Tuulivoimapotentialisia alueita on pyritty

Kuten edellä jo todetaan, saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella **täydentävistä tuulivoimapotentialisista alueista luovutaan**. Myös Pienen Mujumäen tuulivoimapotentialinen merkintä jää pois, ks. yleisvastine.

Ylimaakunnalliseen suunnitteluun ja suunnitelmien yhteensovittamiseen sekä yhteisvaikutusten selvittämiseen liittyvät seikat on ollut tarkoitus ottaa huomioon jatkovalmistelussa.

yhteensovittamaan luontomatkailuun ja erämaamaiseen virkistykseen soveltuvilla alueilla Etelä-Konneveden kansallispuiston läheisyydessä rajaamalla potentiaalista aluetta etäämmälle häiriintyvistä luontokohteista. Maisemallisia haittoja sijoittelun muuttamisellakaan ei täysin voida poissulkea.”

Ja kun muistetaan, että wpd Suomi tekee nyt selvitystä 22 tuulimyllyn hankkeelle (ei millekään maakuntakaavaan esitetävän alle kymmenen myllyn alueelle) – niin jos maakuntavakaavan mukainen alue (alle kymmenen voimalaa) melkein jo tuhoaisi kansallispuiston – niin kun maakuntakaavoitus käytännössä avaa ovet wpd:n hankkeelle, niin kansallispuistosta ei kansallispuistona käytännössä sen jälkeen voida enää puhua.

Yhteenvetona vielä:

Pieni Mujumäki on syytä poistaa Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3. vaiheen kaavasta tuulivoimapotentiaalisena alueena. Sitä ollaan toteuttamassa kohtuuttoman lähelle Hankasalmella sijaitsevaa asutusta ja matkailun sekä maatalouden ja ravitalouden elinkeinon harjoittamista.

Alueen lähes kaikki ihmisiin kohdistuvat haitat kohdentuvat naapurikuntiin naapurimaakuntaan ja hankkeen toteutuksessa hyvin todennäköisesti juuri Hankasalmelle mm. erittäin pitkän sähkönsiirtolinjan muodossa. Se vaikuttaisi merkittävästi Hankasalmen alueiden suunnitteluun ja alueiden käyttöön, koska siirtolinja menisi mm. kunnan molempien päätaajamien läpi.

Lisäksi siirtolinjan pituus vaikuttaa siihen, että itse tuulivoima-alue olisi toteutettava suunnitellun (wpd:n hanke) mukaisesti 17-20 myllyn alueena – ja tämän maakuntakaavasta päättämässä olevatkin varmasti tietävät.

Tuulivoimapuiston rakentaminen tuhoaisi samalla myös sekä luonnon ydinalueen että Etelä-Konneveden kansallispuiston – minkä luulisi sitten edes vaikuttavan Pohjois-Savossakin kaavaa pohdittaessa päätöksentekoon, jos naapurikuntiin kohdistuvat mittavat negatiiviset vaikutukset olisikin helppo ohittaa.

Hankasalmen kunta ei vastusta yksioikoisesti tuulivoimaa. Pieksämäelle aivan lähelle kuntamme rajaa on rakentunut tai rakentumassa suuria yksiköitä, joihin meillä ei ole maakuntakaavan kohdalla tai muissa kaavoitusvaiheissa ollut lausuttavaa. Mutta ne eivät ole rakentuneet liian lähellä asutustamme tai aiheuttaneet siirtolinjojensa kautta kohtuutonta haittaa.

Pieni Mujumäki maakuntakaavassa ja Ilosenmäen tuulivoimahankkeen suunnitelmat, joiden kautta se maakuntakaavaan on hiipimässä, sen sijaan aiheuttavat kunnallemme ja kuntalaisillemme kohtuuttomia seurauksia.

Ilosenmäen hanke on käsittämätön – sitä viedään eteenpäin ilman, että nykyinen maakuntakaava sitä mahdollistaisi. Maakuntakaavaa muutetaankin siksi nyt nimenomaan Ilosenmäen-hankkeen vuoksi, mutta tuo hanke on ristiriidassa jopa tämän maakuntakaavamuutoksen kanssa. Tämänkaltaiseen kaavavalmisteluun Hankasalmen kunta ei ole koskaan aiemmin törmännyt. Eikä toivottavasti koskaan törmääkään.

Toivomme ryhtiä, oikeudenmukaisuutta ja vastuullisuutta Pohjois-Savon maakunnan kaavavalmisteluihin.

4. VIRANOMAISET JA ALUEHALLINTO

Itä-Suomen aluehallintovirasto

Vastine

Lausunto Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3. vaiheen kaavaluonnos

Itä-Suomen aluehallintoviraston peruspalvelut, oikeusturva ja luvat -vastuualue esittää asiantuntijalausuntonaan seuraavaa:

Terveystensuojelulain (763/1994) tarkoituksena on väestön ja yksilön terveyden ylläpitäminen ja edistäminen sekä ennalta ehkäistä, vähentää ja poistaa sellaisia elinympäristössä esiintyviä tekijöitä, jotka voivat aiheuttaa terveyshaittaa. Lain yleisen periaatteen mukaan elinympäristöön vaikuttava toiminta tulee suunnitella ja järjestää siten, että väestön ja yksilön terveyttä ylläpidetään ja edistetään. Tämän edellytyksenä on, että toiminnanharjoittaja tunnistaa toimintansa terveyshaittaa aiheuttavat riskit ja seuraa niihin vaikuttavia tekijöitä.

Terveystensuojelulain 5 pykälässä on säädetty alueellisesta terveystensuojelusta seuraavaa:
"Aluehallintovirasto ohjaa ja valvoo terveystensuojelua toimialueellaan sekä arvioi kuntien terveystensuojelun valvontasuunnitelmat ja niiden toteutumista".

Samaisen lain 6 pykälässä on säädetty puolestaan kunnan terveystensuojelutehtävistä seuraavaa:
"Kunnan tehtävänä on alueellaan edistää ja valvoa terveystensuojelua siten, että asukkaille turvataan terveellinen elinympäristö. Kunnan on tiedotettava terveystensuojelusta ja järjestettävä terveystensuojelua koskevaa ohjausta ja neuvontaa".

Lausunto merkitään tiedoksi.

Sosiaalihuoltolain 7 §:ssä on säädetty rakenteellisesta sosiaalityöstä. Säädöksen perusteella sosiaalihuollon ja sosiaalityön asiantuntemuksella on merkittävä rooli muun muassa sosiaalisten vaikutusten arvioinnissa ja vaikutusten huomioimisessa osana asuinympäristöön vaikuttavissa hankkeissa:

”Rakenteellisella sosiaalityöllä on huolehdittava sosiaalista hyvinvointia ja sosiaalisia ongelmia koskevan tiedon välityksestä ja sosiaalihuollon asiantuntemuksen hyödyntämisestä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Rakenteelliseen sosiaalityöhön kuuluu mm. tavoitteelliset toimet ja toimenpide-ehdotukset sosiaalisten ongelmien ehkäisemiseksi ja korjaamiseksi sekä hyvinvointialueen asukkaiden asuin- ja toimintaympäristöjen kehittämiseksi sekä sosiaalihuollon asiantuntemuksen tuominen osaksi hyvinvointialueen muiden toimialojen ja kunnan suunnittelua sekä yhteistyö yksityisten palveluntuottajien ja järjestöjen kanssa paikallista sosiaalityötä sekä muuta palvelu- ja tukivalikoimaa kehittäen.”

Yleistä

Elinympäristön terveellisyyteen, asumisterveyteen sekä yleisten tilojen terveydellisiin olosuhteisiin liittyvien riskien ja mahdollisten haittatekijöiden ennalta ehkäisy, arviointi sekä valvonta kuuluu paikallisella tasolla kunnan terveydensuojeluviranomaisen toimivallan piiriin.

Hyvinvointialueen rakenteellisen sosiaalityön tehtäviin puolestaan kuuluu yhteiskunnallisten ilmiöiden tunnistaminen ja niistä raportointi sekä edellä mainittuja ilmiöitä, syrjäytymistä ja epätasa-arvoa aiheuttaviin yhteiskunnallisiin rakenteisiin vaikuttaminen. Tällaisia tehtäviä ovat maankäytön ja kaavoituksen osalta muun muassa asuin- ja elinympäristön sosiaalisten olosuhteiden arvioiminen ja niihin vaikuttaminen.

Aluehallintovirasto antaa laaja-alaisen lausuntonsa alueellisena monialavirastona, painottuen etenkin ympäristöterveydenhuoltoon sekä sosiaalisten vaikutusten arviointiin.

Maakuntakaavan joustomekanismi

Aluehallintovirasto toistaa jo aiemmin eri yhteyksissä esittämän näkemyksensä, jonka mukaan maakuntakaavan mukaisen jouston merkitys tulee arvioida riittävällä tavalla. Maakuntakaavan mukaisten tuulivoimapotentialalueiden merkintöjä laajemmasta hankealueesta seuraa maankäytöllisiä vaikutuksia aina kun yleiskaavoja joudutaan muuttamaan tai kumoamaan, rakennuspaikkoja tai kaavoitettuja loma-asuntoalueita poistamaan kaavoista sekä pienentämään jo kaavoitettua luonnonsuojelualuetta (hiljainen alue).

Maakuntakaavan joustomekanismi on mahdollistava, mutta joustojen tulee toteutua siten, että erilaiset alueiden käyttöön ja kaavoitukseen liittyvät ristiriidat sekä mahdolliset haitat minimoidaan tai ennalta ehkäistään. Laajuudeltaan

Muuttuva alueidenkäyttölaki muuttaa tuulivoiman osalta maakuntakaavan jouston tulkintaa. Lakiluonnoksessa esitetään, että maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoima-alueiden ulkopuolella noudatettaisiin tuulivoimaloiden ja asutuksen välisen etäisyyden määrittelyssä voimakorkeuden kahdeksankertaista etäisyyttä. Käytännössä tämä tarkoittaa pitempiä etäisyyksiä kuin nyt maakuntakaavan

huomattavasti suuremmat (usein jopa moninkertaisia) hankealueet maakuntakaavassa esitettyyn tuulivoimapotentialiin alueeseen nähden voi edellyttää maakuntakaavan vaikutusten arvioinnin päivittämistä ennen kuin voidaan todeta, ettei esitetty suunnitelma ole ristiriidassa maakuntakaavan kanssa. Ellei tätä tehdä voi kokonaisarviointi ja menettely jäädä puutteelliseksi, joka puolestaan heikentää asianosaisten oikeusturvaa sekä vaikutusmahdollisuuksia heitä koskeissa asioissa. Aluehallintovirasto esittää mielipiteenään, että maankäytön suunnittelussa ja kaavoituksessa tulisi huomioida eri hankkeiden muodostaman kokonaisuuden merkitys ja mahdolliset yhteisvaikutukset aiempaa paremmin ja laajemmin.

Tehtävät selvitykset

Yhteisvaikutuksia aiheutuu, kun samalla vaikutusalueella olevat eri hankkeet aiheuttavat yhdessä suuremman vaikutuksen kuin yksittäin tarkasteltuna. Yhteisvaikutusten arvioinnin sisältö ja tarkkuus ovat riippuvaisia saatavilla olevasta tiedosta.

Aluehallintovirasto kiinnitti huomionsa etenkin siihen, että sekä Huttusenlehdon että Pillisuon hankkeiden osalta tuulivoimapotentialisten alueiden vaikutusarviointit olivat keskeneräisiä. Molempien hankkeiden osalta oli kirjattu kaavaselostukseen (s.63-66) erityisesti sosiaaliset vaikutukset. Lisäksi virasto kiinnitti huomionsa siihen, että yhteisvaikutukset oli kirjattu vain osaksi elinkeinoelämän toimivan kilpailun kehittymistä. Muutoin yhteisvaikutuksia ei ollut huomioitu erityisesti. Pieni Mujumäen hankkeen osalta oli huomioitu myös sosiaaliset vaikutukset.

Kokonaisarviointi

Kaavaselostuksen sivulla 51 on kuvattu maakuntakaavan 2. vaiheen yleismääräystä seuraavasti:

”Tuulivoimarakentamisen maakunnalliset ja/tai ylimaakunnalliset yhteisvaikutukset on selvitettävä, kun tuulivoimahanke sijoittuu olevien tai suunniteltujen tuulivoima-alueiden läheisyyteen. Tuulivoima-alueen suunnittelussa on otettava huomioon asutukseen, elinkeinoihin, maisemaan, linnustoon, luonnon monimuotoisuuteen, eläimistöön ja ekologiin yhteyksiin sekä kulttuuriperintöön kohdistuvat yhteisvaikutukset. Haitallisia yhteisvaikutuksia on ehkäistävä ...

Paikallisesti merkittävien (alle 7 voimalaa) tuulivoima-alueiden suunnittelu on mahdollista myös maakuntakaavassa osoitettujen seudullisesti merkittävien tuulivoimapotentialien alueiden ulkopuolella. Edellytyksenä on, että maakuntakaavan keskeisiä tavoitteita ei vaaranneta.”

Teollisen kokoluokan hankkeet ja niiden "yhteenliittymät" tai niiden muodostamat tuotantoalueet vaikutuksineen tulisi huomioida arvioinneissa sekä maankäytön suunnittelussa aiempaa paremmin. Nyt vaikutusten arviointi jää usein

tuulivoimapotentialiaaleja alueita määriteltäessä on käytetty (1500 m).

Maakuntakaavan viranomais ehdotusta valmisteltaessa on ollut tarkoitus tarkentaa mm. maisemallisten yhteisvaikutusten arviointia käyttämällä mallinnuksessa todellisten hankkeiden voimalasijoitteluja silloin, kun ne ovat tiedossa (ks. liitteenä oleva selvitys). Nyt saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella **täydentävistä tuulivoimapotentialialisista alueista luovutaan**, ks. yleisvastine.

hankekohtaiseksi tai laaja-alainen kokonaisarviointi jää toteutumatta. Tilannekohtainen kokonaisarviointi tehdään YVA-prosessin myötä uuden hankkeen suunnitteluvaiheessa.

Maakuntakaavassa esitettyjen seudullisesti merkittävien hankkeiden väliin ja yhteyteen suunniteltujen ei-seudullisten hankkeiden myötä on mahdollista syntyä laajoja, eri hankkeiden muodostamia, teollisen mittakaavan tuulivoimatuotantoalueita. Ympäristövaikutusten arviointia koskevaa tarveharkintaa ja mahdollista tarvetta tulisi korostaa muun muassa edellä esitetyissä tapauksissa erityisen herkästi.

Teolliseen tuulivoimatuotantoon liittyvien hankkeiden yhteisvaikutuksia arvioidaan yleensä YVA-hankkeiden yhteydessä, mutta näissä arvioinneissa on havaittu lähtötietoihin liittyviä puutteita ja virheellisyyksiä, koska hankeyhtiöt eivät julkaise hankkekohtaisia tietoja ennen kuin hanke etenee julkiseen käsittelyyn. Aluehallintovirasto toistaa jo aiemmin eri yhteyksissä esittämänsä mielipiteen, jonka mukaan hankkeiden lähtötiedoissa havaitut erot, puutteet ja jopa virheet ovat haastaneet yleisesti kokonaisarvioinnin tekemistä sekä yhteisvaikutusten arvioinnin tunnistamista hankkeiden eri vaiheissa. Tilanne voi johtaa puutteellisiin tiedoin suoritettavaan päätöksentekoon, joka on kuntalaisten ja muiden osallisten kannalta, oikeusturvanäkökulma huomioiden, kestävätilanne.

Lisäksi aluehallintovirasto on tuonut toistuvasti esiin huolensa siitä, miten vaikutusten arvioinneissa sekä päätöksenteossa huomioidaan asiakaskyselyiden ja eri tilaisuuksissa tai lausuntoina ihmisten esille nostamat huolet, näkökulmat sekä hankkeen tai hankkeiden mahdollisesti kielteiset vaikutukset heidän asuin- ja elinympäristöönsä sekä elämään yleensä. Alueen asukkaiden vaikutusmahdollisuudet kuvastuvat merkityksettöminä tai vaikutukseltaan vähäisinä, vaikka hankkeiden yhteisvaikutukset yksilöiden elämään ja elinympäristöön ovat merkittäviä.

Selvitysten laatijoiden pätevyys

Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnista (sosiaaliset vaikutukset sekä terveyteen kohdistuvat vaikutukset) tulisi ympäristövaikutusten arvioinnin yhteydessä vastata asiantuntijoiden, joilla on kyseisiltä aloilta erityisasiantuntemusta. Erityisasiantuntijuutta tulisi hyödyntää ulkopuolelta, mikäli sitä ei ole arvioinnista vastaavalla taholla itsellään käytettävissä.

Yhteisvaikutusten arviointi on nykyisen kaltaisen hankekehityksen näkökulmasta ensiarvoisen tärkeä ja aluehallintoviraston mielestä erityistä asiantuntijuutta vaativa arvioinnin ala, jossa tulee ymmärtää laajoja kokonaisuuksia sekä niiden välisiä vuorovaikutussuhteita. Lisäksi tulisi kyetä arvioimaan eri vaikutusten merkitystä osana kokonaisuutta sekä painotusta kokonaisarvioinnissa. Yhteisvaikutusten arviointiin toivotaan laaja-alaista, kokonaisvaltaista sekä vahvaa asiantuntijuutta.

Selvityksiä ja mm. sosiaalisten vaikutusten arviointeja on ollut tarkoitus tarkentaa viranomaisvaiheen ja kaavaehdotuksen valmistelussa. Kun tuulivoimateemasta luovutaan, vaikutusten arvioinnin painotus muuttuu.

LOPPULAUSELMA

Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan maakuntakaavan 2040, 3. vaiheen luonnos sekä valmisteluaineisto on laadittu riittävällä tarkkuudella ja niissä on terveydensuojelun näkökulmasta käsitelty keskeisimpiä maankäyttöön ja maakuntakaavan teemoihin yleisesti liittyviä näkökulmia, riskejä sekä haittatekijöitä. Tuulivoiman tuotantoon ja kaavan mukaisiin rajauksiin liittyy kuitenkin varsin merkittäviä epävarmuuksia, jotka puolestaan korostavat myöhemmin toteutettaviksi aiottujen hankkeiden hankekohtaisten vaikutusten arvioinnin, mutta erityisesti yhteisvaikutusten arvioinnin sekä kokonaisarvioinnin merkitystä.

Aluehallintovirasto tiedostaa lainsäädäntömuutosten paineen, jolla maakuntakaavan ohjaus- ja oikeusvaikutteisuutta halutaan tulevaisuudessa keventää. Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan kaavoituksen osalta tulee huomioida maakuntakaavoituksen yleiset tavoitteet ja päämäärät, vaikka kaava ei olisi ajantasainen tai lainvoimainen. Tilanne muuttuu ongelmalliseksi haittojen ennaltaehkäisyn sekä kuntalaisten vaikutusmahdollisuuksien näkökulmasta, jos maakuntakaavan ohjausvaikutusta ei ole ja erilaisia teollisen mittakaavan hankkeita valmistellaan yleiskaavatasolla. Tätä voitaneen pitää eri hankkeiden yhteisvaikutusten sekä vaikutusten kokonaisarvioinnin näkökulmasta puutteellisenä menettelytapana.

Aluehallintovirasto esittää, että maakuntakaavojen ohjausvaikutusten ylläpitämiseksi yleiskaavoituksessa tulisi huomioida laajemminkin valmistelussa olevien hankkeiden kaavanmukaisuus, tai ainakin maakuntakaavan tavoitteidenmukaisuus. Voimassa olevan maakuntakaavan tulisi ohjata yleiskaavoitusta, mutta nyt vaikuttaa siltä, että hankkeita on suunniteltu alueille, joita ei ole maakuntakaavassa tv-alueiksi kaavoitettu tai hankkeiden rajaukset eivät noudata maakuntakaavojen tv-merkintöjä. Tämä johtaa puolestaan kaavoituksen avaamiseen ja päivittämiseen, joka puolestaan muuttaa kokonaiskuvaa ja vaikuttaa kokonaisarviointiin liittyvien epävarmuuksien lisääntymiseen ilman laajempaa strategista suunnittelua.

Eri hankkeiden muodostamien yhteenliittymien merkitys muun muassa alueelliseen hyvinvointiin ja alueiden käyttöön, asumiseen, virkistykseen, näkymään maisemassa tulisi aluehallintoviraston näkemyksen mukaan huomioida nykytilanteessa entistä tarkemmin ja laaja-alaisemmin. Erityyppisiä hankkeita on lisääntyvässä määrin valmisteilla ja lausunkierroksilla.

Pohjois-Savon liitto näkee samoin kuin lausunnossa todetaan, että maakuntakaavan mahdollistaman kokonaissuunnittelun ja yhteensovittavan roolin säilyttäminen muuttuvassa lainsäädännössäkin olisi tärkeää.

Museovirasto

Vastine

Pohjois-Savon liitto on pyytänyt Museovirastolta lausuntoa Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3. vaiheen kaavaluonnoksesta (26.5.2025). Virasto on tutustunut kaavaluonnokseen ja toteaa asiasta lausuntonaan seuraavan.

Kaavaluonnos

Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 3. vaiheessa käsitellään aurinko- ja tuulivoimaan, sähkönsiirron yhteystarpeeseen, vetytalouteen sekä Pohjois-Savon seudullisesti merkittävään kauppaan liittyviä teemakokonaisuuksia. Lisäksi varaudutaan käsittelemään myös mahdolliset kaavaprosessin aikana esille nousevat teemat sekä käsiteltävien teemojen aiheuttamat muutostarpeet muihin, aiemmissa maakuntakaavan vaiheissa käsiteltyihin teemoihin. Ilmastomuutoksen hillitseminen ja ilmastomuutokseen sopeutuminen käsitellään läpileikkaavana teemana vaikutusten arvioinnissa. Muutoin vaikutukset arvioidaan teemakohtaisesti sekä suhteessa voimassa olevaan maakuntakaavaan.

Kaavaluonnoksen keskeisimmät esitykset ovat:

- Kaavaluonnoksessa osoitetaan kolme uutta tuulivoimapotentiaalista aluetta Sonkajärvelle (Huttusenlehto), Pielavedelle (Pillisuo) ja Rautalammille (Pieni Mujumäki). Uudet tuulivoimapotentiaaliset alueet mahdollistavat maakunnallisen selvityksen mukaan arviolta 35 uuden tuulivoimalan sijoittumisen. Kyseisillä alueilla on käynnistynyt tai käynnistymässä yleiskaavoitus.
 - Maakuntakaavoituksessa on tarkoitus edistää aurinkovoiman tuotantoa, jonka sijoittumisen ohjaamiseksi ja reunaehdojen selvittämiseksi kaavaluonnoksessa annetaan yleismääräys.
 - Maakuntakaavaluonnoksessa vetyverkoston kehittäminen on alustavasti ratkaistu mm. viitostievyöhykkeen ja kaupunkiverkon kehittämisperiaatemerkinnöissä.
 - Seudullisesti merkittävän kaupan verkoston muutoksia käsitellään Kuopion ja Siilinjärven keskeisillä alueilla.
- Maakuntakaavaluonnoksessa osoitetaan lisäksi Fingrid Oyj:n suunnitteleman Harjulinjan kantaverkon uudet vaihtoehtoiset linjaukset maakunnan länsiosassa Kiuruveden, Pielaveden, Keiteleen, Vesannon, Rautalammin ja Suonenjoen alueille. Merkintänä käytetään yleispiirteistä sähkönsiirtolinjan yhteystarvemerkinä.

Museoviraston kanta

Kolmannessa vaihemaakuntakaavassa käsiteltävät kysymykset liittyvät ajankohtaisiin ja tärkeisiin teemoihin, erityisesti energiakysymysten yhteydessä korostuu ilmastovaikutusten arvioinnin rinnalla myös luonnon monimuotoisuuteen kohdistuvien vaikutusten arviointi.

Arvioinneissa ovat mukana läpi linjan vaikutukset kulttuuriympäristöön, maisemaan ja rakennettuun ympäristöön. Museovirasto haluaa kuitenkin tuoda korostetusti esille valtakunnallisesti arvokkaat arkeologiset kohteet (VARK), joiden luettelon valtioneuvosto hyväksyi VAT-inventoinniksi ja joka tuli voimaan 1.3.2025.

Pohjois-Savon VARK-kohteet on osoitettu maakuntakaavan 2. vaiheessa, joka on jo voimassa, mutta ei lainvoimainen. **Tämän kaavatyön vaikutusten**

Ensisijaisiksi aurinkovoimatuotannolle soveltuviksi alueiksi on tunnistettu käytöstä poistetut turvetuotantoalueet. Aurinkoenergia-alueiden tarkastelussa huomioidaan mm. sähkönsiirtoyhteydet, yhtenäinen avoin pinta-ala ja topografia. Etenkin teollisen kokoluokan aurinkoenergian tuotantoalueilla voi sijainnista riippuen olla maisemallista vaikutusta kulttuuriympäristöihin ja maisemaan. Nämä tulee huomioida potentiaalia kartoitettaessa ja vaikutuksia arvioitaessa. Lisäksi tulee kiinnittää erityistä huomiota vesistövaikutusten selvittämiseen, etteivät entisille turvetuotantoalueille suunniteltava uusi maankäyttö heikennä valuma-alueiden pintavesien ekologista ja kemiallista tilaa.

Koko maakuntakaava-aluetta koskevat suunnittelumääräykset:

Pohjois-Savon kokonaismaakuntakaavassa 2040 (1:ssä ja 2:ssa vaiheessa) määritetyt yleismääräykset ovat voimassa suunnittelualueella. Niitä täydennetään aurinkovoimaa koskevalla yleismääräyksellä.

Kulttuuriympäristöä koskee 1. ja 2. vaiheen voimassa oleva asianmukainen yleismääräys ”Alueidenkäyttöä suunniteltaessa on kiinnitettävä huomiota maakunnan arkeologiseen kulttuuriperintöön ja sen ennakoivaan inventointiin mm. muinaisjäännösten ja historiallisen ajan muinaisjäännöspotentiaalin kartoittamisilla. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on tarkistettava ajantasainen tieto tunnetuista kiinteistä muinaisjäännöksistä Museoviraston muinaisjäännösrekisteristä sekä arvioitava arkeologisten selvitysten tarve. Lisäksi on kiinnitettävä huomiota rakennetun kulttuuriympäristön päivitysinventointien ja modernin aikakauden kohteiden inventointitarpeeseen.”

Aurinkoenergiatuotantoa koskevassa, koko maakuntakaava-aluetta koskevassa suunnittelumääräyksessä todetaan, että tuotantoalueiden suunnittelussa on otettava huomioon kulttuuriympäristön, maiseman, virkistyksen ja luonnon arvot ja että aurinkovoimarakentamisen maakunnalliset ja/tai ylimaakunnalliset yhteisvaikutukset on *selvitettävä erityisesti silloin, kun aurinkovoimahanke sijoittuu kulttuuriympäristöjen läheisyyteen.*

Museovirasto pitää kaavaluonnoksen aurinkovoimaa koskevaa yleismääräystä riittävänä ja hyväksyttävänä.

Aurinkoenergia

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan alueidenkäytössä tulee varautua uusiutuvan energian tuotannon ja sen edellyttämien logististen ratkaisujen tarpeisiin. Tämän mukaisesti vaihemaakuntakaavassa pyritään edistämään aurinkoenergian toteuttamista maakunnassa siihen soveltuvissa kohteissa ja keskitytään seudullisesti merkittävän rakentamisen ohjaamiseen. Kaavassa ei oteta kantaa rakennettuun ympäristöön sijoittuviin aurinkoenergiaratkaisuihin, sillä niiden ohjaaminen on detaljitason suunnittelua.

arvioinnissa tarkistetaan muuttuva alueidenkäyttö suhteessa VARK-kohteisiin.

Merkitään tiedoksi.

Teollisen mittaluokan aurinkoenergiahankeiden uutuutta kuvaa se, että yhtenäistä, valtakunnallista ohjeistusta rakentamiseen ei vielä ole olemassa. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota alueiden toteuttamisen kokonaisvaikutuksiin ilmastovaikutusten osalta.

Pohjois-Savon liiton linjauksen mukaisesti ratkaisut painottuvat käytöstä poistuviin turvetuotantoalueisiin, joilla on maankäytön muutospainetta. Aurinkoenergian tuotantoalueita suunniteltaessa on huolehdittava siitä, että ne sijoittuvat pääosin muualle kuin ojittamattomille, luonnontilaisille suoalueille. Alueiden soveltuvuus voidaan arvioida kokonaisvaikutusten ja alueellisten erityispiirteiden pohjalta.

Kaavatyön luonnosvaiheessa on päädytty ohjaamaan aurinkoenergiaan liittyviä asioita seuraavalla yleismääräyksellä: *Aurinkoenergian tuotantoalueita suunniteltaessa on huolehdittava siitä, että ne sijoittuvat pääosin muualle kuin ojittamattomille, luonnontilaisille suoalueille. Alueiden soveltuvuus voidaan arvioida kokonaisvaikutusten ja alueellisten erityispiirteiden pohjalta. Aurinkoenergian tuotantoalueiden suunnittelussa on otettava huomioon kulttuuriympäristön, maiseman, virkistys- ja luonnon arvot. Olemassa oleviin elinkeinoin - mm. metsä- ja peltoalueiden säilymiseen - ja asutukseen kohdistuviin vaikutuksiin sekä hajautetun energiantuotannon tarpeisiin on kiinnitettävä huomiota. Aurinkovoimarakentamisen maakunnalliset ja/tai ylimaakunnalliset yhteisvaikutukset on selvitettävä erityisesti silloin, kun aurinkovoimahanke sijoittuu kulttuuriympäristöjen läheisyyteen. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota alueiden toteuttamisen kokonaisvaikutuksiin ilmastovaikutusten osalta. Luonnon ydinalueiden ja ekologisten yhteyksien pirstomista tulee välttää. Aurinkoenergia-alueiden yhteyteen voidaan sijoittaa energiantuotannon ja -varastoinnin järjestelmiä ja rakenteita yksityiskohtaisempaan suunnitteluun ja vaikutusten arviointiin perustuen. Haitallisia yhteisvaikutuksia on ehkäistävä. Aurinkoenergian tuotantoalueen suunnittelussa on varmistuttava siitä, ettei se aiheuta haitallisia vesistövaikutuksia tai häiriövaikutuksia tutka- ja tietoliikennejärjestelmille.*

Aurinkovoimarakentamisen maakunnalliset ja/tai ylimaakunnalliset yhteisvaikutukset on siis selvitettävä erityisesti silloin, kun aurinkovoimahanke sijoittuu kulttuuriympäristöjen läheisyyteen. Museovirasto pitää tätä hyvänä vaatimuksena, mutta haluaa tuoda lisäksi erikseen esille VAMA 2021 ja VARK-alueet.

Tuulivoima

Tuulivoimarakentamisen osalta on voimassa Pohjois-Savon maakuntakaavan aiemmasta vaiheesta mm. seuraava määräys: Tuulivoimarakentamisen maakunnalliset ja/tai ylimaakunnalliset yhteisvaikutukset on selvitettävä, kun tuulivoimahanke sijoittuu olevien tai suunniteltujen tuulivoima-alueiden läheisyyteen. Tuulivoima-alueen suunnittelussa on otettava huomioon asutukseen, elinkeinoin, maisemaan, linnustoon, luonnon monimuotoisuuteen,

Museoviraston kanta aurinkovoimarakentamisen vaikutuksista VAMA- ja VARK-kohteisiin ja alueisiin otetaan huomioon maakuntakaavan jatkovalmistelussa.

eläimistöön ja ekologisiin yhteyksiin sekä kulttuuriperintöön kohdistuvat yhteisvaikutukset. Haitallisia yhteisvaikutuksia on ehkäistävä. Museovirasto pitää tätä voimassa olevaa määräystä hyvänä.

Tuulivoimapotentialialisen alueen suunnittelumääräykseen sisältyy seuraava: *Ennen tuulivoima-alueiden tarkempaa suunnittelua ja toimenpiteitä tulee olla yhteydessä museoviranomaiseen arkeologisen inventoinnin tarpeen arvioimiseksi. Kansallispuistojen läheisyyteen sijoittuvilla tuulivoimapotentialialisilla alueilla on selvitettävä maisemalliset ja matkailun kannalta merkittävät vaikutukset ja vältettävä haitallisten vaikutusten muodostumista.*

Museovirasto haluaa täydentää, että kansallispuistojen lisäksi määräyksessä on aiheellista mainita myös valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (VAMA 2021), rakennettu kulttuuriympäristö (RKY) ja arkeologiset kohteet (VARK).

Kolmannessa vaihemaakuntakaavassa on tavoitteena täydentää Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 toisessa vaiheessa ratkaistua tuulivoimateemaa sellaisilla potentialialisilla alueilla, joiden tarve on noussut esille vasta myöhemmin.

Pohjois-Savon maakuntakaavassa tuulivoima-alueen seudullisuuden rajaksi on määritelty 7 voimalaa. Tätä perustellaan pohjoissavolaisen maiseman pienipiirteisyydellä ja muutosherkkyydellä. Toisaalta nykyiset voimalat ovat huomattavasti kookkaampia, kuin mitä tuulivoimamaakuntakaavaa laadittaessa. Siksi seudullisen rajan laskeminen nykyisestä kahdeksasta on perusteltua. Sama määrä tuulivoimaloita vie nykyisin suuremman tilan ja on maisemalliselta vaikutukseltaan merkittävästi suurempi kuin noin 10 vuotta sitten laaditussa tarkastelussa tulkittiin. Alle seitsemän tuulivoimalan kokonaisuuksien toteutuminen on mahdollista maakuntakaavassa osoitettujen alueiden ulkopuolella. Museovirasto puoltaa rajana käytetyn voimalamäärän laskemista.

Kaavaluonnoksessa ehdotetuista potentialialisista alueista kohde nro 32, Huttusenlehto, Sonkajärvi, sijaitsee noin 5 km päässä valtakunnallisesti arvokkaasta *Jyrkän vanha ruukkialue* (RKY, *Savon järvimalmiruukit*) sekä valtakunnallisesti arvokkaasta arkeologisesta kohteesta (VARK) *Jyrkän ruukki*. Huttusenlehdon tuulivoimavarauksen vaikutusalueella sijaitsevat maakunnallisesti arvokkaista kohteista ja alueista *Kulvemäen kylä* sekä *Pohjoismäki* ja *Teerimäki*, joille osa tuulivoimaloista tulisi näkymään. Maisemallinen herkkyyks on alueella paikoin suuri, paikoin kohtalainen. Hankkeella voi olla vaikutusta myös *Rautalammin reitille*.

Huttusenlehdon tuulivoimapuiston ympäristövaikutusten arviointimenettely on jo käynnistynyt, samanaikaisesti kaavoituksen kanssa. Kuopion kulttuurihistoriallinen museo on lausunnossaan esittänyt tarkentavia inventointeja arkeologisen kulttuuriperinnön sekä hankkeen näkyvyysvaikutusten arviointien osalta.

Tuulivoimamääräys säilytetään nykyisellään, koska muutos ei vaikuttaisi voimassa olevan maakuntakaavan 24 tuulivoimapotentialialiselle alueelle. Pohjois-Savon liitto pitää kulttuuriympäristö -termiä yläkäsitteenä, joka kattaa niin maiseman, rakennetun kulttuuriympäristön kuin arkeologisen kulttuuriympäristön. Saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella **täydentävisistä tuulivoimapotentialialisista alueista luovutaan.**

Lähtökohtaisesti Museovirasto ei pidä hyvänä kaavaratkaisuna ohjata tuulivoimapuistoja valtakunnallisesti arvokkaille maisema-(VAMA 2021), rakennetun kulttuuriympäristön (RKY) ja arkeologisen kulttuuriperinnön (VARK) alueille tai niiden välittömään läheisyyteen sekä viittaa kaavaluonnoksen suunnittelumääräykseen ja esittää, että Huttusenlehdon tuulivoima-alueen soveltuvuutta arvioidaan uudelleen.

Energiansiirtoyhteydet

Energiantuotantoalueita suunniteltaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota energiansiirtoyhteyksien järjestämiseen. Lähekkäin sijoittuvien energiantuotantoalueiden liittäminen sähkönsiirtoverkkoon on ensisijaisesti toteutettava olevaan johtokäytävään tai yhteiseen johtokäytävään ja yhteispylväisiin, yhteistyössä muiden energiantuotannon hankkeiden kanssa. Energiansiirtoyhteyksien osalta on voimassa Pohjois-Savon maakuntakaavan 1. ja 2. vaiheen määräys, jonka mukaan on otettava huomioon energiansiirto- ja -tuotantohankkeiden erilliset ja yhteisvaikutukset erityisesti asutukseen, elinkeinoin, maisemaan, linnustoon, luonnon monimuotoisuuteen, eläimistöön ja ekologisiin yhteyksiin sekä kulttuuriperintöön sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia. Museovirasto pitää tätä hyvänä.

Tuulivoimatuotantoa täydentävien potentiaalisten alueiden lisäksi kaavassa tutkitaan sähkönsiirtoverkon osalta Fingridin Harjulinjan alustavien linjausvaihtoehtojen mukaiset yhteystarpeet. Harjulinjan valtakunnallisen voimajohdon (Pyhäjärvi –Kangasniemi) suunnittelu on käynnistynyt YVA-ohjelmalla keväällä 2025 ja sen toteutus on aikataulutettu vuodelle 2030. Käynnissä on hankkeen YVA-ohjelmavaihe, joten hankkeen edetessä kertyy tietoa vaikutuksista myös maakuntakaavatyöhön (ehdotusvaiheeseen).

Kaavaluonnoksen sähkönsiirtolinjan yhteystarve -nimisen kehittämistarvemerkin suunnittelumääräyksen mukaan *Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on selvitettävä alueiden käytön kannalta tarkoituksenmukaisimmat ja ympäristön kannalta vähiten haitalliset vaihtoehdot.* Vaihtoehtojen osalta määräyksen tulee koskea myös kulttuuriympäristöjä.

Vetytalous

Valtioneuvosto on tehnyt helmikuussa 2023 vetyyn liittyvän periaatepäätöksen (TEM/2023/14). Sen mukaan Suomi tavoittelee Euroopan johtavaa asemaa vetytaloudessa läpi koko arvoketjun. Pohjois-Savossa mahdollinen vetyputken reitti sijoittuisi pääosin valtatie 5 varteen, jonka läheisyydessä myös sijaitsevat myös kytkinlaitokset, joissa on potentiaalia vedyn tuotannolle ja jalostukselle. Tällä hetkellä keskeisiä tunnistettuja alueita ovat Varkaus ja Leppävirta, Kuopio (Sorsasalo ja Etelä-Kuopio) sekä lisalmi. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti kaavassa varaudutaan

Museoviraston kanta tuulivoimapotentiaalisten alueiden vaikutuksista VAMA-, RKY- ja VARK-kohteisiin ja alueisiin otetaan huomioon maakuntakaavan jatkovalmistelussa. Ks. yleisvastine tuulivoimaan. **Täydentävää tuulivoimateeman käsittelyä ei viedä eteenpäin kaavaehdotukseen, vaan luonnosvaiheessa osoitetuista tv-potentiaalisista alueista luovutaan.**

Museoviraston esitys sähkönsiirtolinjan yhteystarve -merkintään huomioidaan maakuntakaavan jatkovalmistelussa, esim. muuttamalla itse määräystä tai avaamalla kaavaselostuksessa sen tulkintaa koskemaan myös kulttuuriympäristöä.

uusiutuvan energian tuotannon ja sen edellyttämien logististen ratkaisujen tarpeisiin. Vedyn tuotantolaitosten sijoittamista tutkitaan kuitenkin lähtökohtaisesti kuntakaavoituksen keinoilla.

Vetyverkon ulottamisesta rannikolta Pohjois-Savoon ei ole vielä päätöksiä tai suunnitelmia. Näin ollen edellytyksiä vetyverkon osoittamiselle vaihemaakuntakaavassa ei ole. Lähtökohtaisesti vedyn tuotanto ei edellytä erillistä maakuntakaavamerkintää, vaan laitosten sijoittamista voidaan tutkia kuntakaavoituksen keinoilla. Vetyverkon suunnitteluun on periaatteellisella tasolla varauduttu maakuntakaavan yleismääräyksellä, jonka mukaan vetyhankkeen vaikutuksia tulee arvioida myös kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön. Museovirasto pitää tätä hyvänä.

Vaikutusten arviointi ja kaavaluonnoksen vaikutukset

Maakuntakaavan vaikutusten arviointi on jatkuva prosessi, jota tehdään koko kaavan laatimisen ajan. Arviointi perustuu kaavaa varten tehtyihin selvityksiin ja sidosryhmäneuvotteluihin, joiden pohjalta kaavaratkaisu laaditaan ja sovitaan yhteen muiden maankäyttöluokkien kanssa. Lisäksi vaikutusten arviointia tehdään kaavaa varten laadittavissa selvityksissä. Kaavan laatimisen yhteydessä arvioidaan maankäyttö- ja rakennusasetuksen mukaisesti merkittävimmät välilliset tai välittömät vaikutukset.

Kaikkia vaihemaakuntakaavan teemoja tarkastellaan ilmastonmuutoksen hillitsemisen ja ilmastomuutokseen sopeutumisen näkökulmasta. Vaihemaakuntakaavan teemojen rajallisen määrän vuoksi 3. vaiheen vaikutusten arviointi kohdistuu ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön, alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, elinkeinoelämään, energiatalouteen sekä liikenteeseen ja kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin. Museoviraston näkemyksen mukaan vaihemaakuntakaavan vaikutusten arvioinnin tulee kohdistua muihinkin osa-alueisiin, kuten kulttuuriympäristöön ja maisemaan.

Luonnosvaiheessa vaikutusten arvioinnin tavoitteena on osoittaa kaavaluonnoksessa lähtökohtia ehdotusvaiheen kokonaisvaikutusten arviointiin. Kaavaluonnoksen arvioinnissa on painotettu ihmisten elinoloja ja elinympäristöä sekä alue- ja yhdyskuntarakennetta. Energiasektorin painopiste on uusiutuissa, päästöttömissä energiantuotantomuodoissa, joka vahvistaa edellytyksiä kestäväälle energiantuotannolle maakunnassa. Energiaomavaraisuus edistää Pohjois-Savon huoltovarmuuden edellytyksiä ja kokonaisturvallisuutta.

Maakuntakaavatyössä on tiedostettu, että uudet toimintatavat erityisesti energiasektorilla vaativat kompromisseja ja asioiden yhteensovittamista. Tuuli- ja aurinkovoimatuotannolla, sekä vetytaloudella edistetään ilmastotavoitteiden

Merkitään tiedoksi.

Vaikutustenarviointia tehdään ja täydennetään viranomaisvaiheessa ja kaavaehdotusta laadittaessa.

toteutumista ja energiaomavaraisuutta, mutta samalla niillä saattaa olla heikentäviä vaikutuksia esimerkiksi yhtenäisten pelto- ja metsäisten alueiden ja maiseman kannalta.

Seudullisesti merkittävät kaupan verkoston muutokset

Tavoitteena maakuntakaavassa on tutkia kahden uuden seudullisesti merkittävän vähittäiskaupan suuryksikön osoittamista Kuopioon. Kuopion Pitkälahden alueelle sijoittuvaa uutta vähittäiskaupan suuryksikköä (Seudullisesti merkittävä vähittäiskauppa, KM) on kaavaluonnoksessa perusteltu mm. toteamalla ettei se vaikuta keskustatoimintojen ulkopuolelle osoitetun vähittäiskaupan kokonaismäärään, sillä sen pinta-ala on jo olemassa liikenneaseman ja pienempien kaupallisten yksiköiden pinta-alana. Uudet tilaa vaativan kaupan suuryksiköt on kaavaluonnoksessa osoitettu Siilinjärvellä Kotisiilin ja Oikeakätisen alueille (Tilaa vaativan kaupan suuryksikkö, kme). Kuopion ja Siilinjärven keskeisen kaupunkiseudun asemaa maakunnan kaupan keskuksena siis vahvistetaan.

Kuopion Petosenmäen, Siilinjärven Pöljän ja Varpaisjärventien tulevan liittymän alueet on osoitettu kaupan suuryksiköiden reservialueiksi (Tilaa vaativan kaupan suuryksikön reservialue kme/res), joiden toteutuminen riippuu liikenteellisistä ratkaisuksista tai muiden vastaavien kaupan alueiden toteutumisesta. Lisäksi voimassa olevan maakuntakaavan Ranta-Toivalantien ja vt9:n risteysalueen kme -merkintä on kaavaluonnoksessa muutettu kme/res -merkinnäksi.

Kaavaluonnoksessa ehdotetut kaupan verkostoon liittyvät hankkeet eivät vaikuta VAMA 2021, RKY ja VARK-alueisiin.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutumisen osalta todetaan, että vaihemaakuntakaavan suunnittelussa huomioidaan kaikki voimassa olevat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Museovirasto viittaa edellä antamiinsa kommentteihin.

Yleisesti ottaen Museovirasto pitää kulttuuriympäristön osalta Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3. vaiheen kaavaluonnosta hyvin laadittuna.

Ympäristöministeriö

Vastine

Lausuntopyyntö: Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3. vaiheen kaavaluonnos
Ympäristöministeriö ei anna lausuntoa maakuntakaavan kaavaluonnoksesta. Ministeriö lausuu maakuntakaavaehdotuksesta. Valmisteluvaiheessa ympäristöministeriö voi osallistua maakuntakaavan valmistelua koskeviin työneuvotteluihin. Ministeriö osallistuu myös maakuntakaavaa koskeviin viranomaisneuvotteluihin.

Merkitään tiedoksi.

Rautalammin kunta Ympäristölautakunta	Vastine
Lausunto Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3.vaiheen kaavaluonnoksesta <i>Rautalammin ympäristölautakunnan puheenjohtajisto on päättänyt (2.7.2025) ko. kokouksen jälkeen siihen, että nyt annettua lausuntoa vielä täydennetään seuraavassa kokouksessa johtopäätöskappaleella.</i> Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti, sillä muutoksella, että lausuntoon lisätään kohdat: • Myös vaikutukset alueen luontoarvoihin perustuvaan yritystoimintaan tulee ottaa huomioon. • Suunnittelumääräyksen mukaan kansallispuistojen läheisyyteen sijoittuvilla tuulivoimapotentialisilla alueilla on selvittettävä maisemalliset ja matkailun kannalta merkittävät vaikutukset ja vältettävä haitallisten vaikutusten muodostumista. Ympäristönsuojeluviranomainen ei pidä suunnittelumääräystä riittävänä Pienen Mujumäen osalta, sillä kuten kaavaselostuksessakin on todettu, haitallisia vaikutuksia ei voida tarkemmallakaan suunnitellulla poissulkea. Täten Rautalammin kunnan ympäristönsuojeluviranomainen, ympäristölautakunta, päätti antaa alla olevan lausunnon Pohjois- Savon maakuntahallitukselle. Rautalammin kunnan ympäristönsuojeluviranomainen on tutustunut nähtäville asetettuun kaavaluonnokseen ja sen oheismateriaaleihin ja toteaa lausuntonaan seuraavaa: <u>Tuulivoimapotentialiaali (Pieni Mujumäki)</u> Alueidenkäyttölain 28 § mukaisesti maakuntakaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityisesti huomiota mm. maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen sekä alueiden käytön ekologiseen kestävyys. Maakuntakaavaluonnoksessa osoitettu Pienen Mujumäen tuulivoimapotentialialinen alue sijoittuu Etelä- Konneveden kansallispuiston ja Etelä- Konnevesi - järven läheisyyteen, maakuntarajat ylittävälle luonnon monimuotoisuuskeskittymälle sekä Pohjois- Savon maakuntakaava 2040:n 2. vaiheessa osoitetulle luonnon ydinalueelle. Kaavaselostuksen mukaan maakuntarajoilla olevat luonnon ydinalueet osoittavat myös maakuntien välisiä ekologisia yhteyksiä. Yksi Etelä- Konneveden kansallispuiston perustamistarkoituksista on ollut Konnevesi- järven ranta- ja saaristoluonnon vesistömaiseman suojeleminen (laki Etelä- Konneveden kansallispuistosta 661/2014).	Ks. yleisvastine tuulivoimaan. Täydentävää tuulivoimateeman käsittelyä ei viedä eteenpäin kaavaehdotukseen, vaan luonnosvaiheessa osoitetuista tv-potentiaalista alueista luovutaan mm. palautteen ja kaavatyön kokonaisharkinnan perusteella.

Kaavaselostuksen mukaan Pienelle Mujumäelle toteutuvien tuulivoimaloiden dominoiva näkyvyys kohdistuu useille vesistöille ja vaikutusalueen maisema on pienipiirteisyydessään herkkää muutokselle. Maisemavaikutusten arviointia tai näkyvyysalueanalyysiä ei ole kaavaselostuksen liitteenä.

Ympäristöministeriön Maisemavaikutusten arviointi tuulivoimarakentamisessa - oppaan päivityksen (2024) mukaan dominoivien vaikutusten voidaan arvioida voimaloiden koon huomattavasta kasvusta johtuen ulottuvan 8–10 kilometrin etäisyydellä olevalle lähivaikutusalueelle. Etelä- Konneveden kansallispuistossa retkeillään myös vesillä, jonne hallitsemat maisemavaikutukset muodostuisivat. Myös Kalajanvuori lukeutuu uudistetun ohjeen mukaiseen lähivaikutusalueeseen.

Vuoden 2025 alkuun saakka voimassa olleen Pohjois- Savon tuulivoimamaakuntakaavan lähtökohtana oli, että matkailullisesti merkittävien suurten vesistöjen (mukaan lukien Etelä- Konnevesi) rannoille ei ohjata tuulivoimatuotantoa maakuntakaavalla. Pienen Mujumäen osoittaminen maakuntakaavassa poikkeaisi siten aiemmasta linjasta.

Pieni Mujumäki sijaitsee valtakunnallisesti arvokkaan lintualueen (FINIBA) sekä laajan Konnevesi- Kalaja- Niinivuori Natura 2000 - alueen läheisyydessä. Alue on linnuston suojelemiseksi perustettu lintudirektiivin mukainen SPA- alue, jonka suojeluperusteena on useita tuulivoimalle herkkiä lajeja. Esimerkiksi Pohjois- Karjalan maakuntakaavoituksessa on SPA- alueisiin jätetty viiden kilometrin varoetäisyys. Pienellä Mujumäellä etäisyyttä on 1, 6 km. Kaavaselostuksesta ei käy ilmi, milloin maakuntakaavan Natura-tarveharkinta ja mahdollinen Natura-arviointi on tarkoitus tehdä.

Kaavaselostuksen mukaan lähiasutus on pääasiassa rannoille sijoittuvaa vapaa- ajanasutusta sekä toteutumattomia rantarakennuspaikkoja. Maakuntakaavassa tulee huomioida, että lähivaikutusalueelle sijoittuu myös vakituista asutusta niin Rautalammin kuin naapurikuntienkin puolella. Myös vaikutukset alueen luontoarvoihin perustuvaan yritystoimintaan tulee ottaa huomioon.

Suunnittelumääräyksen mukaan kansallispuistojen läheisyyteen sijoittuvilla tuulivoimapotentiaalisilla alueilla on selvittävä maisemalliset ja matkailun kannalta merkittävät vaikutukset ja vältettävä haitallisten vaikutusten muodostumista. Ympäristönsuojeluviranomainen ei pidä suunnittelumääräystä riittävänä Pienen Mujumäen osalta, sillä kuten kaavaselostuksessakin on todettu, haitallisia vaikutuksia ei voida tarkemmalla suunnittelulla poissulkea.

Natura-tarveharkintaa tai varsinaista natura-arviointia ei ole ollut tarkoitus tehdä maakuntakaavaan liittyen. Ks. yleisvastine tuulivoimaan. **Täydentävää tuulivoimateeman käsittelyä ei viedä eteenpäin kaavaehdotukseen, vaan luonnosvaiheessa osoitetuista tv-potentiaalisista alueista luovutaan.**

Sähköverkko ja muuntaja sijaitsevat kaavaselostuksen mukaan 20 kilometrin päässä Pienen Mujumäen tuulivoimapotentialisesta alueesta, joten pitkät liityntäjohto pirstoisi luontoympäristöä laajalta alueelta. Myös nämä vaikutukset tulee huomioida.

Vuonna 2017 voimaan tulleiden valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan on tärkeää, että luonnonarvot ja niiden kannalta tärkeät alueet ja ekologiset yhteydet otetaan huomioon alueidenkäytön suunnittelussa eikä niitä pirstota tarpeettomasti muulla alueidenkäytöllä. Samoin valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan on tarpeen kiinnittää huomiota laadultaan ja tavoitettavuudeltaan hyvien virkistysalueiden riittävyteen ja virkistysyhteyksien jatkuvuuteen.

Pienen Mujumäen alueella on selvää maankäytön ristiriitaa mm. luonnon- ja maisemansuojelun, luontomatkailun ja virkistyksen kanssa. Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden alueiden ja etenkin kansallispuiston vuoksi alueella on maakunnallista ja valtakunnallistakin merkitystä. Alueen luonteen vuoksi alueen soveltuvuus tuulivoiman tuotantoon on tärkeää ratkaista maakuntakaavan tasolla.

Toisaalta on tärkeää huomioida myös, että tuulivoiman luontovaikutuksista on vasta vähän tutkimustietoa, minkä vuoksi mm. Luonnonvarakeskus on korostanut varovaisuusperiaatteen noudattamista suunnittelussa. Luke suosittelee välttämään tuulivoiman sijoittelussa arvokkaimpia luontoalueita kokonaan.

Sähkönsiirron yhteystarve

Sähkönsiirtolinjojen suunnittelussa tulee huomioida luontovaikutukset ja välttää luonnon ydinalueiden sekä ekologisten yhteyksien pirstomista. Harjulinjan suunnittelussa olisi hyvä etsiä sellainen reittivaihtoehto, jossa hyödynnettäisiin jo olemassa olevia johtokäytäviä mahdollisimman paljon ja joka ei halkaise Konnevesi-Kalaja-Niinivuoren ja Haavikkolehto-Keurunmäen Natura-alueiden välistä yhteyttä.

Aurinkovoima

Teollisen kokoluokan aurinkovoima- alueiden sijoittumisella metsäalueille voi olla merkittäviä vaikutuksia esimerkiksi viherverkoston eheyteen ja hiilinieluihin. Nämä tulee huomioida vaikutusten arvioinnissa. Alueidenkäytön ekologista kestävyttä voidaan edistää ohjaamalla teollisen mittaluokan aurinkovoimarakentamista pääasiassa muille kuin metsäisille alueille, luonnon ydinalueille ja luonnontilaisille soille. Maakuntakaavassa olisi hyvä huomioida, että myös uuden alueidenkäyttölain luonnoksen 71§ mukaan laadittaessa aurinkovoimarakentamista ohjaavaa yleiskaavaa olisi huolehdittava siitä, että aurinkovoimarakentamista ei osoiteta merkittävässä määrin metsämaalle eikä ojittamattomille

Maankäytön ristiriita on tunnistettu yhteisvaikutusten arvioinnissa.

Harjulinjan suunnittelusta vaihtoehtoineen ja vaikutusten arvioineineen vastaa Fingrid Oyj. **Pohjois-Savon kautta kulkevan vaihtoehdon vaikutuksia tuodaan esille maakuntakaavan viranomaisehdotusta valmisteltaessa.**

luonnontilaisille suoalueille. Maakuntakaavan yhteydessä on toteutettu aurinkovoimapotentialiselvitys, jonka mukaan Rautalammilla on aurinkovoimatuotannon potentiaalia etenkin kunnan pohjoisosassa entisillä turvetuotantoalueilla ja/tai peltoalueilla.

Rautalammin kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen (6.8.2025) täydennetty lausunto Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3.vaiheen kaavaluonnoksesta.

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti seuraavilla lisäyksillä/muutoksilla:

- Selkeytetään Tuulivoimapotentialiaali- osion viimeinen lause muotoon: ”Luke suosittelee välttämään arvokkaimpia luontoalueita tuulivoiman sijoittelussa.”
- Johtopäätös tuulivoimapotentialista: Kaikista edellä kuvatuista seikoista johtuen Rautalammin kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ei pidä perusteltuna Pienen Mujumäen tuulivoimapotentialisen alueen sisällyttämistä maakuntakaavaan ja ehdottaa, ettei sitä oteta jatkotarkasteluun.
- Lisäys aurinkovoiman jälkeen: Rautalammillä on vireillä mm. Pukkiharjun aurinkovoimahanke (93 ha), joka ei ole ristiriidassa maakuntakaavaluonnoksen määräysten kanssa. Aurinkovoimatuotannon edistäminen ympäristönäköt huomioiden tukee myös kunnan ilmastotavoitteita.

Rautalammin kunnan ympäristönsuojeluviranomainen (ympäristölautakunta) toteaa lopullisena lausuntonaan seuraavaa:

Rautalammin ympäristölautakunta haluaa kiinnittää huomiota maakuntakaavan rooliin eritoten energiantuotantomuotojen ja luonnon monimuotoisuuden ja virkistyskäytön yhteensovittamisen näkökulmasta.

Tuulivoimapotentialiaali (Pieni Mujumäki)

Alueidenkäyttölain 28 § mukaisesti maakuntakaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityisesti huomiota mm. maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen sekä alueiden käytön ekologiseen kestävyYTEEN.

Maakuntakaavaluonnoksessa osoitettu Pienen Mujumäen tuulivoimapotentialialinen alue sijoittuu Etelä- Konneveden kansallispuiston ja Etelä- Konnevesi - järven läheisyyteen, maakuntarajat ylittävälle luonnon monimuotoisuuskeskittymälle sekä Pohjois- Savon maakuntakaava 2040:n 2. vaiheessa osoitetulle luonnon ydinalueelle. Kaavaselostuksen mukaan maakuntarajoilla olevat luonnon ydinalueet osoittavat myös maakuntien välisiä ekologisia yhteyksiä.

Yksi Etelä- Konneveden kansallispuiston perustamistarkoituksista on ollut Konnevesi- järven ranta- ja saaristoluonnon vesistömaiseman suojeleminen (laki Etelä- Konneveden kansallispuistosta 661/2014).

Kaavaselostuksen mukaan Pienelle Mujumäelle toteutuvien tuulivoimaloiden dominoiva näkyvyys kohdistuu useille vesistöille ja vaikutusalueen maisema on pienipiirteisyydessään herkkää muutokselle. Maisemavaikutusten arviointia tai näkyvyysalueanalyysiä ei ole kaavaselostuksen liitteenä.

Ympäristöministeriön Maisemavaikutusten arviointi tuulivoimarakentamisessa - oppaan päivityksen (2024) mukaan dominoivien vaikutusten voidaan arvioida voimaloiden koon huomattavasta kasvusta johtuen ulottuvan 8–10 kilometrin etäisyydellä olevalle lähivaikutusalueelle. Etelä- Konneveden kansallispuistossa retkeillään myös vesillä, jonne hallitsevimmat maisemavaikutukset muodostuisivat. Myös Kalajanvuori lukeutuu uudistetun ohjeen mukaiseen lähivaikutusalueeseen.

Vuoden 2025 alkuun saakka voimassa olleen Pohjois- Savon tuulivoimamaakuntakaavan lähtökohtana oli, että matkailullisesti merkittävien suurten vesistöjen (mukaan lukien Etelä- Konnevesi) rannoille ei ohjata tuulivoimatuotantoa maakuntakaavalla. Pienen Mujumäen osoittaminen maakuntakaavassa poikkeaisi siten aiemmasta linjasta.

Pieni Mujumäki sijaitsee valtakunnallisesti arvokkaan lintualueen (FINIBA) sekä laajan Konnevesi- Kalaja-Niinivuori Natura 2000 - alueen läheisyydessä. Alue on linnuston suojelemiseksi perustettu lintudirektiivin mukainen SPA- alue, jonka suojeluperusteena on useita tuulivoimalle herkkiä lajeja. Esimerkiksi Pohjois- Karjalan maakuntakaavoituksessa on SPA- alueisiin jätetty viiden kilometrin varoetäisyys. Pienellä Mujumäellä etäisyyttä on 1, 6 km. Kaavaselostuksesta ei käy ilmi, milloin maakuntakaavan Natura-tarveharkinta ja mahdollinen Natura-arviointi on tarkoitus tehdä.

Kaavaselostuksen mukaan lähiasutus on pääasiassa rannoille sijoittuvaa vapaa- ajanasutusta sekä toteutumattomia rantarakennuspaikkoja. Maakuntakaavassa tulee huomioida, että lähivaikutusalueelle sijoittuu myös vakituista asutusta niin Rautalammin kuin naapurikuntienkin puolella. Myös vaikutukset alueen luontoarvoihin perustuvaan yritystoimintaan tulee ottaa huomioon.

Suunnittelumääräyksen mukaan kansallispuistojen läheisyyteen sijoittuvilla tuulivoimapotentialisilla alueilla on selvittävä maisemalliset ja matkailun kannalta merkittävät vaikutukset ja vältettävä haitallisten vaikutusten muodostumista. Ympäristönsuojeluviranomainen ei pidä suunnittelumääräystä riittävänä Pienen Mujumäen osalta, sillä kuten kaavaselostuksessa on todettu, haitallisia vaikutuksia ei voida tarkemmalla suunnittelulla poissulkea.

Sähköverkko ja muuntaja sijaitsevat kaavaselostuksen mukaan 20 kilometrin päässä Pienen Mujumäen tuulivoimapotentialisesta alueesta, joten pitkä liityntäjohto pirstoisi luontoympäristöä laajalta alueelta. Myös nämä vaikutukset tulee huomioida.

Vuonna 2017 voimaan tulleiden valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan on tärkeää, että luonnonarvot ja niiden kannalta tärkeät alueet ja ekologiset yhteydet otetaan huomioon alueidenkäytön suunnittelussa eikä niitä pirstota tarpeettomasti muulla alueidenkäytöllä. Samoin valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan on tarpeen kiinnittää huomiota laadultaan ja tavoitettavuudeltaan hyvien virkistysalueiden riittävyteen ja virkistysyhteyksien jatkuvuuteen.

Pienen Mujumäen alueella on selvää maankäytön ristiriitaa mm. luonnon- ja maisemansuojelun, luontomatkailun ja virkistyksen kanssa. Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden alueiden ja etenkin kansallispuiston vuoksi alueella on maakunnallista ja valtakunnallistakin merkitystä. Alueen luonteen vuoksi alueen soveltuvuus tuulivoiman tuotantoon on tärkeää ratkaista maakuntakaavan tasolla.

Toisaalta on tärkeää huomioida myös, että tuulivoiman luontovaikutuksista on vasta vähän tutkimustietoa, minkä vuoksi mm. Luonnonvarakeskus on korostanut varovaisuusperiaatteen noudattamista suunnittelussa. Luke suosittelee välttämään arvokkaimpia luontoalueita tuulivoiman sijoittelussa.

Kaikista edellä kuvatuista seikoista johtuen Rautalammin kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ei pidä perusteltuna Pienen Mujumäen tuulivoimapotentialisen alueen sisällyttämistä maakuntakaavaan ja ehdottaa, ettei sitä oteta jatkotarkasteluun.

Sähkönsiirron yhteystarve

Sähkönsiirtolinjojen suunnittelussa tulee huomioida luontovaikutukset ja välttää luonnon ydinalueiden sekä ekologisten yhteyksien pirstomista. Harjulinjan suunnittelussa olisi hyvä etsiä sellainen reittivaihtoehto, jossa hyödynnettäisiin jo olemassa olevia johtokäytäviä mahdollisimman paljon ja joka ei halkaise Konnevesi-Kalaja-Niinivuoren ja Haavikkolehto-Keurunmäen Natura-alueiden välistä yhteyttä.

Aurinkovoima

Teollisen kokoluokan aurinkovoima- alueiden sijoittumisella metsäalueille voi olla merkittäviä vaikutuksia esimerkiksi viherverkoston eheyteen ja hiilinieluihin. Nämä tulee huomioida vaikutusten arvioinnissa. Alueidenkäytön ekologista kestävyyttä voidaan edistää ohjaamalla teollisen mittaluokan aurinkovoimarakentamista pääasiassa muille kuin metsäisille alueille, luonnon ydinalueille ja luonnontilaisille soille. Maakuntakaavassa olisi hyvä huomioida, että myös uuden alueidenkäyttölain luonnoksen 71§ mukaan laadittaessa aurinkovoimarakentamista ohjaavaa yleiskaavaa olisi huolehdittava siitä, että aurinkovoimarakentamista ei osoiteta merkittävässä määrin metsämaalle eikä ojittamattomille luonnontilaisille suoalueille. Maakuntakaavan yhteydessä on toteutettu aurinkovoimapotentiaaliselvitys, jonka mukaan Rautalammilla on aurinkovoimatuotannon potentiaalia etenkin kunnan pohjoisosassa entisillä turvetuotantoalueilla ja/tai peltoalueilla, mihin hankkeita on myös tullut jo vireille.

Rautalammilla on vireillä mm. Pukkiharjun aurinkovoimahanke (93 ha), joka ei ole ristiriidassa maakuntakaavaluonnoksen määräysten kanssa. Aurinkovoimatuotannon edistäminen ympäristönäkökulmat huomioiden tukee myös kunnan ilmastotavoitteita.

Kuopion kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen

Vastine

Kuopion kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen lausunto Pohjois-Savon maakuntakaavan 3. vaiheen luonnoksesta

Merkitään tiedoksi, palaute otetaan huomioon kaavan jatkovalmistelussa.

Pohjois-Savon maakuntahallitus on hyväksynyt 26.5.2024 (56 §) maakuntakaavan luonnoksen asetettavaksi nähtäville. Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 3. vaiheessa käsitellään aurinko- ja tuulivoimaan, sähkönsiirron yhteystarpeeseen, vetytalouteen sekä Pohjois-Savon seudullisesti merkittävään kauppaan liittyviä teemakokonaisuuksia. Pohjois-Savon liitto on pyytänyt Kuopion kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen lausuntoa kaavaluonnoksesta.

Pohjois-Savon maakuntaavan 3. vaiheessa pyritään edistämään aurinkoenergian toteuttamista siihen soveltuvissa koh-teissa. Kaavaselostuksessa on todettu, että aurinkoenergian tuotannon lisääminen tukee osaltaan valtakunnallisia ja maakunnallisia tavoitteita uusiutuvan energian osuuden kasvattamisessa. Aurinkoenergiaan liittyviä asioita ohjataan yleismääräyksellä.

Yleismääräyksen mukaan aurinkoenergian tuotantoalueita suunniteltaessa on huolehdittava siitä, että ne sijoittuvat pääosin muualle kuin ojittamattomille, luonnontilaisille suoalueille. Lisäksi määrätään, että aurinkoenergian tuotanto-alueiden suunnittelussa on otettava huomioon kulttuuriympäristön, maiseman, virkistykseen ja luonnon arvot. Olemassa oleviin elinkeinoin - mm. metsä- ja peltoalueiden säilymiseen - ja asutukseen kohdistuviin vaikutuksiin sekä hajautetun

energiantuotannon tarpeisiin on kiinnitettävä huomiota. Lisäksi määräyksen mukaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota alueiden toteuttamisen kokonaisvaikutuksiin ilmastovaikutusten osalta. Luonnon ydinalueiden ja ekologisten yhteyksien pirstomista tulee välttää.

Kuopion kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen pitää erittäin tärkeänä, että aurinkoenergian tuotantoalueiden sijoittamisessa otetaan huomioon riittävästi rakentamisen ja maankäytön muutoksen aiheuttamat ilmasto- ja luontovaikutukset. Yleismääräys onkin oikeansuuntainen. Määräystä olisi kuitenkin syytä vielä tiukentaa, jotta merkittävät luontoarvot turvataan ja aurinkoenergian ilmastovaikutukset pidetään positiivisina. Ensinnäkin tulisi määrätä yksiselitteisemmin, että luonnon ydinalueet ja ekologiset yhteydet on turvattava. Toiseksi määräys tulisi muotoilla siten, että aurinkovoimarakentamista ei saa osoittaa lainkaan ojittamattomille luonnontilaisille suoalueille, eikä merkittävässä määrin metsämaalle. Tämä muotoilu vastaisi sääntelyä, jota on ehdotettu uuteen alueidenkäyttölakiin aurinkovoimayleiskaavaa koskevaksi sisältövaatimukseksi.

Aurinkovoimaa ei tule sallia lainkaan ojittamattomille soille, jotka ovat sekä ilmastomuutoksen hillinnän että luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaita alueita. Lisäksi aurinkovoima tulee ohjata pääosin metsämaiden ulkopuolelle. Metsät toimivat hiilivarastoina ja hiilinieluinä, ja niiden raivaaminen aurinkovoimaloiden käyttöön johtaisi hiilivaraston purkautumiseen ja tulevan hiilinielun menettämiseen. Myös maaperä voi muuttua päästölähteeksi. Jotta Pohjois-Savossa voidaan saavuttaa asetettu hiilineutraaliustavoite vuonna 2035, ei aurinkovoiman tuomia ilmastohyötyjä pidä vaarantaa mahdollistamalla tuotantoalueiden sijoittaminen metsä- ja suoalueille.

Aurinkovoimaa koskevaa yleismääräystä muokataan saadun palautteen perusteella.

Metsähallitus

Vastine

Metsähallituksen lausunto Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3. vaiheen kaavaluonnoksesta

Pohjois-Savon maakuntakaavan 3. vaihekaava on luonnosvaiheessa, ja asetettu nähtäville kuulemistä varten 4.6.-4.7.2025. Tässä kaavassa käsitellään aurinko- ja tuulivoimaa, vetytaloutta sekä seudullisesti merkittävää kauppaa. Tavoitteena on täydentää Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040, 2. vaiheessa ratkaistua tuulivoimateemaa sellaisilla potentiaalisilla alueilla, joiden tarve on noussut esille sen jälkeen, kun 2. vaiheen maakuntakaavan ratkaisu tuulivoiman osalta vaikutustenarviointeineen oli jo tehty.

Metsähallitus on tutustunut, Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 3. vaiheen kaavaluonnokseen ja antaa lausunnon valtion maa- ja vesiomaisuuden haltijana ja hoitajana. Metsähallitus harjoittaa toimialallaan liiketoimintaa ja hoitaa sille

Merkittään tiedoksi, palaute otetaan huomioon kaavan jatkovalmistelussa.

säädettyjä julkisia hallintotehtäviä. Julkisiin hallintotehtäviin kuuluu valtion perustettujen luonnonsuojelualueiden ja suojeluun varattujen alueiden hallinta ja hoito. Lisäksi Metsähallitus on tiettyjen lajien, kuten saimaannorpan ja maa-
kotkan valtakunnallisesta seurannasta ja suojelun edistämisestä vastaava taho.

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman tavoitteissa on kaksinkertaistaa puhtaan sähkön tuotanto kotimaassa. Suomen energiaomavaraisuutta vahvistetaan kestävällä tavalla edistämällä puhtaan energian siirtymää. Uusiutuvan energian osuutta energiantuotannossa kasvatetaan ja edistetään toimia, joiden avulla fossiilisista polttoaineista luovutaan sähkön ja lämmön tuotannossa viimeistään 2030-luvulla. Tuulivoiman toimintaedellytyksiä kehitetään. Hallituksen toimet johtavat luonnonvarojen kestäväan hyödyntämiseen sekä huoltovarmuuden ja energiaomavaraisuuden parantamiseen.

Maakuntakaavan tulisi olla tuuli- ja aurinkovoimatuotantoa mahdollistava ja aluerajausten riittävän laajoja maakuntakaavavaiheessa. Kaavahierarkian mukaisesti maakuntakaavan ratkaisut ovat luonteeltaan periaatteellisia ja yleispiirteisiä, eikä maakuntakaavalla tule tarpeettomasti rajoittaa kuntakaavoitusta, mikäli maakuntakaavan ratkaisuihin ei liity valtakunnallisia, maakunnallisia tai seudullisia tarpeita. Maakuntaliiton tulee ottaa huomioon maakunnan kuntien tavoitteet ja luoda edellytykset energiahankkeiden suunnittelulle ja kehittämiselle. Alueiden kaavoituksessa ja yksityiskoh-
taisemmassa hankesuunnittelussa hankekehittäjällä on YVA-lain mukainen vastuu selvittää ympäristövaikutukset lain edellyttämällä tavalla kullakin alueella.

Aurinkoenergiaa koskevat määräykset

Metsähallitus pitää tärkeänä, että uusiutuvan energian tuotantoa kehitetään suunnitelmallisesti ja kestävästi osana maakunnan ilmastotavoitteita.

Metsähallitus on pääosin yhtä mieltä kaavaluonnoksessa esitetyistä aurinkoenergiaa koskevista suunnittelumääräyk-
sistä. Metsähallitus yhtyy näkemykseen, että aurinkovoiman sijoittamisessa tulisi ensisijaisesti hyödyntää jo ennestään ihmisen muokkaamia alueita, kuten entisiä turvetuotantoalueita sekä muita ei-luonnontilaisia ympäristöjä. Nämä lin-
jaukset tukevat luonnon monimuotoisuuden ja vastuullisen maankäytön edistämistä.

Yleismääräyksessä, joka koskee aurinkovoimaa, tulisi kuitenkin huomioida Orpon hallitusohjelman (Valtioneuvosto 2023) mukaisesti linjaus siitä, että aurinkovoimatuotantoa ohjataan rakennetuille alueille, joutomaille ja turvetuotan-
nosta vapautuneille alueille, ja vältetään tuotannossa olevien pelto- sekä metsämaiden merkittävää käyttöä aurinkovoi-
matuotantoon.

Merkitään tiedoksi.

Metsähallitus tukee määräystä, jonka mukaan aurinkoenergia-alueiden yhteyteen voidaan sijoittaa energiantuotannon ja -varastoinnin järjestelmiä, mikäli vaikutukset arvioidaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Vetytalous

Metsähallitus pitää tärkeänä, että vetytalous on nostettu esiin maakuntakaavan kolmannen vaiheen teemana. Vaikka kaavaselostuksessa ei ole erillisiä määräyksiä vetytaloudesta, sen kytkeytyminen uusiutuvan energian tuotantoon, energiainfrastruktuuriin ja teollisiin alueisiin on tunnistettu. Tämä luo perustan vetytalouden kehittämiseksi maakunnassa.

Vetytalouden kehittämisessä on tärkeää huomioida riittävä tuuli- ja aurinkovoiman saatavuus, sekä energiansiirtoyhteydet.

Metsähallitus pitää tärkeänä, että maakuntakaavan jatkotyössä vetytalouden edellytyksiä ja vaikutuksia tarkastellaan kokonaisvaltaisesti ja että vetytalous huomioidaan osana maakunnan energiajärjestelmää.

Vaikutusarviointi

Pohjois-Savoon on osoitettu kolme uutta seudullisesti merkittävää (7 voimalayksikköä tai enemmän) tuulivoima-aluetta. Maakunta kaavan yleispiirteisyydestä johtuen yksityiskohtaista vaikutusarviota ei ole tehty, vaan ne velvoitetaan laatimaan yleiskaava- ja hankekohtaisessa suunnittelussa. Maakuntakaavoituksessa on kuitenkin arvioitava sen mahdollistaman maankäytön kokonaisuutta ja yhteisvaikutuksia, etenkin ylimaakunnallisia vaikutuksia, koska nämä arvioinnit ovat yleensä osayleiskaavoissa puutteellisia. Varsinaista Natura-arviointia ei ole tehty. Kaavaselostuksesta ilmenevät kolmen tv-alueen vaikutusalueella olevien Natura-alueiden suojelun perusteena olevat luontotyyppit. Kaavaselostuksen kappaleessa 6 tulisi olla selvitys siitä, voiko kaavaratkaisusta, ennen kaikkea uusista tuulivoima -alueesta aiheutua Natura-alueiden suojeluperusteena oleviin luontotyyppeihin tai lajeihin, tai alueiden yhtenäisyyteen ja ekologiin yhteyksiin merkittäviä vaikutuksia. Heinilän (2024) mukaan maakuntakaavassa tulisi kyetä "objektiivisesti arvioituna poissulkemaan" merkittävien haitallisten vaikutusten todennäköisyys, jotta Natura-arviointikynnys ei ylity.

Keskeisintä on SPA-alueiden (FI0600032 Konnevesi-Kalaja-Niinivuori SAC/SPA) osalta huomioida suojeluperusteena olevat, tuulivoimavaikutuksille alttiit lintulajit, kuten suuret petolinnut ja kuikkalinnut. Mikäli merkittäviä haitallisia vaikutuksia ei voida objektiivisesti sulkea pois, tulee suunnittelumääräyksellä velvoittaa tarkemmassa suunnittelussa laatimaan asianmukainen luonnonsuojelulain (9/2023) 35 §:n tarkoittama Natura-arviointi. Nyt lausuttavana olevassa kaavaluonnoksessa viitataan tekeillä oleviin vaikutusarviointeihin, joita laaditaan hankekohtaisesti YVA-menettelyissä.

Natura-tarveharkintaa tai varsinaista natura-arviointia ei ole ollut tarkoitus tehdä maakuntakaavatyössä. Ks. yleisvastine tuulivoimaan. **Täydentävää tuulivoimateeman käsittelyä ei viedä eteenpäin kaavaehdotukseen, vaan luonnosvaiheessa osoitetuista tv-potentiaalisista alueista luovutaan mm. palautteen ja kaavatyön kokonaisharkinnan perusteella.**

SALASSA PIDETTÄVÄ OSA ALKAA

xxx

SALASSAPI DETT ÄVÄ OSA PÄÄTTY

Metsähallitus esittää, että 3. vaihekaavan yhteydessä laaditaan maakunnan maakotkareviireihin, myös niihin, jotka sijaitsevat osaksi naapurimaakunnissa, liittyvä kaavaratkaisun riskiarvio. Tässä arviossa tulisi tarkastella erityisesti yhteisvaikutuksia, joita ei alemman tason kaavoituksessa ole mahdollista arvioida. Yhteisvaikutuksissa tulee tunnistaa 2. vaihekaavan tv-alueet sekä ylimaakunnalliset vastaavantyyppiset vaikutukset. Arviosta on pystyttävä päättämään, onko 3. vaihekaavan tuulivoimaratkaisu, aiempi vaihekaava huomioiden, merkittävä riski maakotkan pesinnälle Pohjois-Savossa. Tämä riskiarvio ei poista velvollisuutta asianmukaisen Natura-arvioinnin laatimiseen yleiskaavoituksen tai hankekohtaisen YVA-menettelyn yhteydessä, ellei merkittävän riskin syntymistä voida poissulkea.

Kansallispuistot ja maisema-arvot

Pienen Mujumäen tv-alue sijoittuu Etelä-Konneveden kansallispuiston välittömään läheisyyteen. Kansallispuistot ovat maakunnan luontomatkailun vetovoiman kannalta keskeinen voimavara. Jo edellisessä vaihekaavassa osoitettiin tuulivoima-alue Tiilikkajärven kansallispuiston tuntumaan, ja 3. vaihekaavassa sama toistuu maakunnan toisen kansallispuiston yhteydessä. Maakuntakaavan tasolla tulee tehdä yleispiirteistä sijainninohjausta. Nyt vastuu kansallispuistojen maisema-arvojen säilymisestä siirretään yleiskaavoitukseen. Eräiden tutkimustulosten mukaan tuulivoimalat vähentävät matkailumaiseman koettua kauneutta, joskaan kaikissa tutkimuksissa tätä johtopäätöstä ei ole tehty (esim. Prince ym. 2023). Kansallispuiston maiseman herkkyyys muutoksille riippuneen kävijäkunnan odotuksista ja asenteista. Etelä-Konneveden kansallispuiston kävijätutkimuksen mukaan maisemat ovat tärkein motiivi alueelle saapumiseen (chrome-extension://efaidnbmnnnnibpcajpcgclclefindmkaj/https://julkaisut.metsa.fi/wpcontent/uploads/sites/2/2023/03/etelakonnevesi_kavijatutkimus_2022.pdf).

Yhteenveto

Pohjois-Savon 3. vaihekaavassa osoitetaan uusia alueita sekä tuulivoimatuotantoon että sähkönsiirron yhteystarpeeseen. Kokonaistilanne on muuttunut 2. vaihekaavan vaikutusarvioinnin jälkeen, minkä vuoksi on syytä tehdä täydentävä kokonaisarviointi maakuntakaavalle sopivalla tarkkuustasolla. Tällöin on mahdollista tunnistaa nekin vaikutukset, jotka eivät yksittäisten hankkeiden YVA-menettelyissä tule käsitellyiksi. Nämä tarkastelut tulee tehdä ainakin sekä Naturaverkoston että maakotkareviirien turvaamisen näkökulmista.

Koska tuulivoimateeman täydentämisestä luovutaan, ei riskiarviotakaan tehdä.

Kansallispuiston maisema-arvojen säilymisen arviointiin liittyvä palaute otetaan huomioon maakuntakaavan jatkovalmistelussa.

Esille tuodut asiat huomioidaan kaavaehdotuksen valmistelussa.

Lähteet Heinilä, A. 2024: Maakuntakaavoitus ja Natura-arviointikynnyksen ylittyminen. Oikeudellinen selvitys. Ympäristöministeriön julkaisuja 2025:15. Prince, S., Ioannides, D, Peters, A. & Chekalina, T. 2023: Tourists' perceptions of wind turbines: conceptualizations of rural space in sustainability transitions. Tourism Geographies 26: 292-310. Valtioneuvosto 2023: Vahva ja välittävä Suomi Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma 20.6.2023. Valtioneuvoston julkaisuja 2023:58. Muilta osin Metsähallituksella ei ole lausuttavaa kaavaluonnoksesta.	
MTK-Pohjois-Savo ry., MTK ry. Metsänomistajat -linja ja alueen metsänhoitoyhdistykset	Vastine
LAUSUNTO POHJOIS- SAVON MAAKUNTAKAAVA 2040 3. VAIHEEN KAAVALUONNOS Kiitämme mahdollisuudesta lausuntoon. Olemme olleet mukana kaavan valmistelussa mm. työryhmissä ja tuoneet näkemyksiämme esiin. 3- vaiheen kaavaluonnoksessa keskeisin maanomistajia koskettava osa on aurinkovoiman rakentamista koskeva määräys. <i>Luonnosvaiheen kaavaselostuksessa oleva määräys on näkemyksemme mukaan sellainen, joka sekä turvaa maa- ja metsäelinkeinojen harjoittamista että mahdollistaa myös laajempien aurinkovoima-alueiden rakentamisen.</i> Hajautettu energiantuotanto on maa- ja metsätalouden rinnalla osa maakuntamme toimitusvarmuutta. Aurinkovoima on tärkeä tunnistaa potentiaalina varsinkin 5 -tien itäpuolella uusiutuvan energian tuottamisessa. Toki aurinkovoiman, kuten tuulivoimankin suunnittelussa ja rakentamisessa tulisi hyödyntää mahdollisimman paljon olemassa olevia siirtolinjoja ja välttää uusien, pitkien johtoalueiden avaamista.	Merkitään tiedoksi. Aurinkovoimaa koskevan yleismääräyksen sisältöä muokataan vielä saadun muun palautteen perusteella.
Pohjois-Savon ELY-keskus	Vastine
Lausunto, Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3. vaiheen kaavaluonnos Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 3. vaiheessa käsitellään aurinko- ja tuulivoimaa, sähkönsiirron yhteystarvetta, vetytaloutta sekä Pohjois-Savon seudullisesti merkittävän kaupan kohteita. Luontoarvot ja maisemavaikutukset	

Merkittävimmät vaikutukset ja yhteensovitustarpeet luonto- ja maisema-arvoihin kohdistuvat uusiin tuulivoimapotentialisiin alueisiin (siirtolinjoinen) ja uusiin sähkönsiirtolinjojen yhteystarpeisiin. Kaavaselostuksessa vaikutustenarviointi on näiden kohteiden osalta vielä keskeneräinen. Myös uusien vähittäiskaupan suuryksiköiden kohdalla ympäristövaikutusten arviointi on puutteellista.

Kaavaluonnoksen varsin lyhyt nähtävilläolo osuu Pohjois-Savon ELY-keskuksen muiden tehtävien hoidon kannalta kii-reiseen aikaan. ELY-keskus on valmis ottamaan kantaa luonto- ja maisemavaikutuksiin, kun arviointia on kaavavalmis-telussa täydennetty. Asiaan voidaan palata jo ennen viranomaiskuulemisvaihetta. ELY-keskukselle sopii esimerkiksi asiaa koskeva neuvottelu elokuun jälkipuolelta alkaen.

Aurinkoenergian suunnittelumääräyksessä todetaan, että "*Aurinkoenergian tuotantoalueita suunniteltaessa on huo-lehdittava siitä, että ne sijoittuvat pääosin muualle kuin ojittamattomille, luonnontilaisille suoalueille*". Pohjois-Savon energiahankkeet painottuvat Ylä-Savoon sekä Joroisten seudulle ja näköpiirissä on tuuli- ja aurinkovoiman hybridi-hankkeiden yleistyminen. Molemmilla seuduilla soiden ojitusaste on yli 85 %, joten ELY-keskuksen käsityksen mukaan toimintaan on löydettävissä riittävästi ojitettujakin soita. Ojittamattomat suot on syytä säilyttää nykyisellään. ELY-pitää aiheellisena rajata aurinkovoima-alueiden toteuttaminen ojittamattomien suoalueille ulkopuolelle esitettyä selkeäm-min.

Aurinkoenergian suunnittelumääräykseen on ELY-keskuksen arvion mukaan myös tarpeellista lisätä kattavammin yh-teisvaikutusten arviointi, esimerkiksi tuulivoiman suunnittelumääräystä vastaavalla tavalla: *Aurinkovoima-alueen suun-nittelussa on otettava huomioon asutukseen, elinkeinoihin, maisemaan, linnustoon, luonnon monimuotoisuuteen, eläi-mistöön ja ekologiin yhteyksiin sekä kulttuuriperintöön kohdistuvat yhteisvaikutukset*.

Elinkeinot

Maatalous

On tärkeää varmistaa, että aurinkoenergian tuotantoalueet eivät heikennä maatalouden toimintaedellytyksiä. Suunnit-telussa tulee kiinnittää erityistä huomiota viljelykelpoisten maiden säilymiseen. Erityisesti tulisi kiinnittää huomiota siihen, miten maatalouden toimintaedellytyksiä turvataan voimalinjojen vaikutusalueella.

Teollisuus

Tuulivoiman ja sähkönsiirron parantaminen tarjoaa merkittäviä mahdollisuuksia teollisuuden kehittämiseksi. Näiden investointien tukeminen on tärkeää alueen taloudellisen kasvun kannalta.

Ks. yleisvastine tuulivoimaan. **Täydentävää tuulivoi-mateeman käsittelyä ei viedä eteenpäin kaavaeh-dotukseen, vaan luonnosvaiheessa osoitetuista tv-potentiaalisista alueista luovutaan.**

Vaikutustenarviointia täydennetään muiden tee-mojen osalta viranomaisehdotusta valmisteltaessa - palataan niihin työneuvotteluissa.

Palataan aurinkovoimaa koskevaan yleismääräyk-seen ja vaikutusten arviointiin työneuvotteluissa. **Aurinkovoimaa koskevan yleismääräyksen sisältöä muokataan vielä saadun palautteen perusteella.**

Esille tuodut asiat maataloudesta, teollisuudesta, muista elinkeinoista ja energiantuotannosta huo-mioidaan kaavaehdotuksen valmistelussa.

Muut elinkeinot

Vetytalouden ja kaupallisten keskusten kehittäminen voi tuoda uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja investointeja alueelle. Näiden hankkeiden edistäminen on keskeistä alueen elinvoimaisuuden kannalta.

Energiatuotanto

Monipuolinen ja kestävä energiantuotanto, joka sisältää aurinko-, tuuli- ja vetytalouden, on tärkeää alueen tulevaisuuden kannalta. Kaavoituksessa tulee varmistaa, että nämä energiamuodot voivat kehittyä rinnakkain ja tukevat toisiaan.

Liikenne

Kaavamääräyksissä on huomioitu maantieverkon tilavaraukset ja suojaetäisyydet. Kaupallisessa selvityksessä on tarkasteltu kaupan suuryksiköiden liikenteelliset vaikutukset ja muutostarpeet liikenneverkkoon.

Ilmasto

Kaavaselostuksessa ilmastonmuutoksen hillintä ja ilmastonmuutokseen sopeutuminen kerrotaan olevan läpileikkävina aiheina vaikutusten arvioinnissa. Vaikutusten arviointi on kuitenkin keskeneräinen eikä se sisällä ilmastovaikutusten arviointia. Kokonaisvaikutuksia arvioidaan ehdotusvaiheessa, jolloin myös ELY-keskus voi antaa tarkemman lausunnon ilmastovaikutuksista.

Maakunnan ilmastotavoitteet on huomioitu kaavaehdotuksessa hyvin. Selostuksessa mainitaan Hiilineutraali Pohjois-Savo -hankkeen ilmastotiekartta, mutta kyseessä on maakunnan yhteistyöryhmän 17.5.2021 hyväksymä *Pohjois-Savon ilmastotiekartta*.

Aurinkoenergiaa koskevassa suunnittelumääräyksessä on huomioitu ilmastovaikutukset, mutta määräystä tulisi tarkentaa. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida ilmastovaikutusten lisäksi ilmastonmuutokseen sopeutuminen. Lisäksi laajat aurinkoenergian tuotantoalueet tulisi sijoittaa pääosin muualle kuin yhtenäisille metsäalueille. Tämä tukisi ilmastonmuutoksen hillintää, ilmastonmuutokseen sopeutumista ja metsäkadon ehkäisyä.

Aurinkoenergiaa koskevan suunnittelumääräyksen vaikutuskuvauksessa todetaan, että aurinkoenergian tuotannosta ei synny paikallisia päästöjä, joilla olisi merkittäviä haitallisia vaikutuksia maa- ja kallioperään, veteen ja ilmaan. Näitä vaikutuksia voi kuitenkin syntyä esimerkiksi tilanteissa, joissa aurinkovoiman tuotanto sijoittuu turvemaa-alueille ja maa-peräpäästöjen hillintään tai vesienhallintaan ei kiinnitetä riittävällä tasolla huomioita.

Kaavaluonnokseen merkityt täydentävät tuulivoima-alueet tukevat uusiutuvan energian tavoitteiden saavuttamista.

Ks. yleisvastine tuulivoimaan. Täydentävää tuulivoimateeman käsittelyä ei viedä eteenpäin kaavaehdotukseen, vaan luonnosvaiheessa osoitetuista tv-potentiaalista alueista luovutaan.

Ilmastovaikutusten arviointia täydennetään viranomaisehdotusta valmisteltaessa; kaupan ilmastovaikutuksista laaditaan erillinen lisäselvitys.

Pohjois-Savon ilmastotiekartta korjataan kaavaselostukseen.

Aurinkovoimaa koskevaa yleismääräystä kehitetään vielä, ks. vastine edellä.

Kaupan suuryksiköiden ilmastovaikutusten arviointi tehdään kaavaehdotusta laadittaessa. Maakuntakaava on yleispiirteinen kaavatase ja sen selvitykset ovat yleispiirteisiä. Asema- ja yleiskaavoituksen yhteydessä selvitetään tarkemmin palveluverkon muutoksista johtuvat vaikutukset ilmastoon,

Vedyn tuotannon, jalostamisen, siirron ja käytön kannalta yleismääräyksiä voidaan pitää tässä vaiheessa riittävinä uusiutuvaan energian tavoitteisiin ja ilmastotavoitteisiin nähden. Kaupan suuryksiköiden ilmastovaikutusten arviointia ei ole sisällytetty kaavaselvitysten vaikutustenarviointeihin. Ilmastovaikutusten kannalta on keskeistä, kuinka palveluverkoston muutokset vaikuttavat liikkumiseen ja liikenteeseen sekä kuluttamiseen. Keskustojen ulkopuolelle sijoittuvat suuryksiköt eivät ole helposti saavutettavissa kävellen, pyöräillen tai joukkoliikenteellä. Suunnittelumääräyksiin tulisi kirjata, että yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee huomioida palveluiden saavutettavuus kävellen, pyöräillen ja joukkoliikenteellä.	liikkumiseen, liikenteeseen, kuluttamiseen sekä esim. viherpeitteisyydessä tapahtuvaan muutokseen. Palautteessa esitettyä suunnittelumääräyksiin liittävä kirjasta harkitaan sisällytettäväksi kaupunkimääräyksen.
Kuopion kulttuurihistoriallinen museo	Vastine
Pohjois-Savon liitto pyytää lausuntoa otsikon mukaisesta maakuntakaavaluonnoksesta. Pohjois-Savon alueellinen vastuumuseo (Kuopion kulttuurihistoriallinen museo) on lausunut kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta 19.1.2024. Museo on tutustunut kaava-aineistoihin ja antaa lausuntonsa alueen kulttuuriperinnön osalta. Nyt nähtävillä olevan maakuntakaavan 2040 3. vaiheessa käsitellään aurinko- ja tuulivoimaan, sähkönsiirron yhteystarpeeseen, vetytalouteen sekä Pohjois-Savon seudullisesti merkittävään kauppaan liittyviä teemakokonaisuuksia. Kulttuuriympäristö on huomioitu koko maakuntakaava-aluetta koskevassa suunnittelumääräyksessä aurinkovoiman osalta. Muiden teemojen kannalta Pohjois-Savon kokonaismaakuntakaavassa 2040 (1. ja 2.vaiheessa) määritetyt yleismääräykset ovat voimassa suunnittelualueella. Niissä tulee esille mm. kulttuuriperintöön liittyvien selvitystarpeiden huomiointi. Alueellisella vastuumuseolla ei ole huomautettavaa kaavaluonnokseen.	Merkitään tiedoksi.
Riihisaari - Savonlinnan museo / Etelä-Savon alueellinen vastuumuseo	Vastine
Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3. vaihe, luonnos Pohjois-Savon maakuntaliitto on pyytänyt Savonlinnan museon lausuntoa Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 3. vaiheen luonnoksesta. Museo lausuu suunnitelmasta Etelä-Savon kulttuuriympäristöjen kannalta. Pohjois-Savon	Merkitään tiedoksi.

maakunta rajoittuu Etelä-Savon alueella Juvaan, Pieksämäkeen, Rantasalmeen ja Savonlinnaan. Museo on lausunut kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta 29.12.2023. Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 3. vaiheessa käsitellään aurinko- ja tuulivoimaan, sähkönsiirron yhteystarpeeseen, vetytalouteen sekä Pohjois-Savon seudullisesti merkittävään kauppaan liittyviä teemakokonaisuuksia. Kaavassa käsiteltävistä teemoista lähinnä tuulivoima-alueilla sekä teollisen kokoluokan aurinkoenergian tuotantoalueilla voi olla maisemallista vaikutusta Etelä-Savon kulttuuriympäristöihin. Lähin maakunnallisesti merkittävä tuulivoimapotentiaalin alue on osoitettu Rautalammille noin 10 km päähän Pieksämäen rajasta ja noin 15 km päähän lähimmästä tunnetusta kulttuurihistoriallisesti arvokkaasta kohteesta. Aurinkoenergiaa ja tuulivoimaa koskevissa kaavamääräyksissä on huomioitu ylimaakunnallisten vaikutusten selvittäminen sekä maisema- ja kulttuuriperintöarvojen huomiointi.	
Etelä-Savon ELY-keskus	Vastine
Lausunto Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3. vaiheen kaavaluonnoksesta Etelä-Savon ELY-keskuksen vaihekaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta antama lausunto on huomioitu riittävästi kaavaluonnoksessa. ELY-keskuksella ei ole huomautettavaa kaavaluonnoksesta.	Merkitään tiedoksi.
Keski-Suomen ELY-keskus	Vastine
Keski-Suomen ELY-keskuksen lausunto Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 3. vaiheen luonnoksesta Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 3. vaihe käsittää koko Pohjois-Savon maakunnan alueen. Maakuntakaavalla osoitetaan varauksia aurinko- ja tuulivoimalle, vetytaloudelle ja kaupalle. Keski-Suomen ELY-keskus on tutustunut maakuntakaavaluonnoksen aineistoihin ja lausuu seuraavaa: Maakuntakaavaluonnokseen ei ole ilmeisesti tehty minkäänlaista Natura-vaikutusten arvioinnin tarveharkintaa. Tuulivoimamääräykseen on sisällytetty, että Natura-asiat ja muut direktiivilajit tulee ottaa huomioon tarkemmassa suunnittelussa. Lisäksi selostuksessa on mainittu joitain Naturaan liittyviä asioita kunkin tuulivoima-alueen osalta, mutta tuomainta ei ole vaikutusten arviointi. Maakuntakaava on jo itsessään sellainen suunnitelma, jota koskee LSL 35 §:n arviointivelvollisuus, eli arviointia ei voi lykätä eteenpäin yleiskaavatasolle. Lisäksi maakuntakaavaratkaisu ohjaa jo pitkälle	Ks. yleisvastine tuulivoimaan. Täydentävää tuulivoimateeman käsittelyä ei viedä eteenpäin kaavaehdotukseen, vaan luonnosvaiheessa osoitetuista tv-potentiaalisista alueista luovutaan palautteen ja kaavatyön kokonaisharkinnan perusteella.

sitä, mihin tuulivoima-alueet sijoittuvat, joten arviointi siitä, mikä tuulivoimalle varattava alue on Natura-vaikutusten kannalta maakuntakaavassa ylipäänsä mahdollinen esittää, tulee tehdä jo tässä maakuntakaavoitusvaiheessa.

Keski-Suomen ELY-keskuksen osalta maakuntakaavaluonnos koskee Konneveden ja Hankasalmen rajamaille Rautalam-melle sijoittuvaa Pienen Mujumäen tuulivoima-aluetta, jonka osalta tulee arvioida vähintään tarveharkintatasolla vai-kutukset Konneveden – Kalajan - Niinivuoren Natura 2000 -alueeseen (FI0600032). Natura-alue sijaitsee kummankin maakunnan alueella. Myös mahdolliset yhteisvaikutukset ko. Natura-alueeseen muiden hankkeiden kanssa tulee sa-moin arvioida jo nyt ainakin tarveharkintatasolla.

Täydennys lausuntoon 1.7.2025

Keski-Suomen ELY-keskuksen Pohjois-Savon maakuntakaavaluonnoksesta antamasta lausunnosta jäi erehdyksessä pois kommentit maisemasta. Alla oleva lisäyksenä 26.6. toimitettuun lausuntoon.

Pohjois-Savon tuulivoimapotentialin selvitys maakuntakaavaa varten -taustaselvityksessä Pieni Mujumäki on tunnis-tettu poissulkevalla puskurianalyysillä alueeksi, jolla on potentiaalia tuulivoiman kehittämiseksi, mutta joka on jätetty pois jatkotarkasteluun valituista alueista. Alueet joita ei ko. selvityksessä ole katsottu tarkoituksenmukaisiksi tuulivoi-matuotannolle ovat alueita, joilla on tietty arvo esimerkiksi luonnonsuojelualueena, maiseman arvoalueena tai alue on maakuntakaavatasolla todettu virkistykseen kannalta arvokkaaksi.

Etelä-Konneveden kansallispuisto (ml. Konneveden puoleiset alueet) sijoittuu Pieni Mujumäki tv-alueen lähivaikutus-alueelle (Maisemavaikutusten arviointi tv-rakentamisessa, YM 2024). Ely-keskus katsoo, että alue soveltuu huonosti tv-alueeksi luonnonsuojelun, luonnonmaiseman ja virkistykseen kannalta arvokkaan kansallispuiston läheisyyden vuoksi. Kaavaluonnoksessa tv-alueelle annettu määräys, jonka mukaan 'kansallispuistojen läheisyyteen sijoittuvilla tuulivoima-potentiaalisilla alueilla on selvitettävä maisemalliset ja matkailun kannalta merkittävät vaikutukset ja vältettävä haital-listen vaikutusten muodostumista', siirtää maisemaselvityksen ja -vaikutustenarvioinnin laatimisen yleiskaavavaihee-seen.

Pieni Mujumäen alue on aiemmalla selvityksellä poissuljettu maakuntakaavan tv-alueista. Mikäli alue osoitetaan nyt tv-alueena, myös maisemaselvitysten ja -vaikutustenarviointien tulee olla maakuntakaavatasolla sellaisia, että voidaan varmistua siitä, että Pieni Mujumäki soveltuu tv-alueeksi. Yleiskaavavaiheessa ei enää vaikuteta tv-alueen sijoittumi-seen ja mahdollisuudet vaikuttaa tv-hankkeiden maisemavaikutuksiin ovat siinä vaiheessa selvästi rajallisemmat. Maa-kuntien raja-alueille sijoittuvien tv-alueiden osalta tulisi arvioida myös yhteisvaikutuksia naapurimaakuntien puolelle sijoittuvien tv-alueiden kanssa.

Keski-Savon ympäristötoimi	Vastine
Lausunto Pohjois-Savon maakuntakaavan 3. vaiheen luonnoksesta, Pohjois-Savon liitto Varkauden kaupungin, sekä Joroisten ja Leppävirran kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella ei ole huomautettavaa esitettyyn maakuntakaavan luonnokseen. Huomautuksena Pohjois-Savon maakuntakaavojen yhdistelmän kaavamerkintäluettelossa (26.2.2025) olevat vanhentuneet/virheelliset merkinnät seuraavien merkintöjen osalta: - pv 4. 270, Paitapuron pohjavesialueen suojelusuunnitelman päivitys vireillä. - pv 4. 272, Kolman pohjavesialueen suojelusuunnitelman päivitys vireillä. - pv 4. 273, Tervaruukinsalon pohjavesialueen suojelusuunnitelma laadittu vuonna 2012, sekä suojelusuunnitelman päivitys vireillä.	Merkitään tiedoksi. Esille tuodut merkinnät tarkistetaan ja päivitetään kaavamerkintäluetteloon tulevissa maakuntakaavoissa, valtuuston hyväksymiä aineistoja ei voi muuttaa edes teknisesti. Liiton omaan käyttöön tuleviin merkintäluetteloihin esitetty muutokset viedään kyllä.
Suomen metsäkeskus	Vastine
Suomen metsäkeskus (Metsäkeskus) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto Pohjois-Savon maa-kuntakaava 2040 3. vaiheen kaavaluonnoksesta. Huomioitavaa on, että tämä Metsäkeskuksen lausunto ei sisällä juurikaan muutoksia aiempaan lausuntoon verrattuna. Pyydämme siis huomioimaan myös aiemmat lausuntomme maakuntakaavoituksesta metsien käytön ja kestävän metsätalouden näkökulmasta. Suomen metsäkeskus tarkastelee maakuntakaavaa metsälain valvonnan ja kestävään metsätalouteen perustuvien elinkeinojen edistämisen näkökulmasta. Metsäkeskus on itsenäisenä julkisoikeudellisena laitoksena metsien kestävää hoitoa ja käyttöä sekä niiden monimuotoisuuden säilyttämistä ja metsiin perustuvien elinkeinojen edistämistä koskevia tehtäviä hoitava koko maan kattava kehittämis- ja toimeenpano-organisaatio. Metsäkeskuksen tehtävänä on metsiin perustuvien elinkeinojen edistäminen, metsiä koskevan lainsäädännön toimeenpano ja metsätietoihin liittyvien tehtävien hoitaminen. Metsäkeskus on maa- ja metsätalousministeriön strategisessa ja tulosohtauksessa sekä sen valvonnan alainen. Maakuntakaavaa valmistellessa on hyvä huomioida, että metsälakia (1093/1996) ei sovelleta maakuntakaavassa suojeluun varatuilla alueilla. Kun metsälakia ei sovelleta, vaikuttaa se myös muiden metsänkäyttöä ohjaavien lakien voimaantumiseen, kuten lakiin metsätalouden määräaikaaisesta kannustejärjestelmästä (71/2023) (Metka) ja lakiin metsätuhojen torjunnasta (1087/2013) (metsätuholaki). Nämä lait ovat riippuvaisia metsälain soveltamisesta. Metsänomistajat voivat hakea metka-tukea taimikon ja nuoren metsän hoitoon, terveyslannoitukseen, metsätien tekemiseen,	Tässä maakuntakaavatyössä ei osoiteta uusia luonnonsuojelualueita.

suometsän hoitoon, ympäristötukeen, luonnonhoitohankkeisiin ja kulotukseen. Lisätietoa metka-tuista Metsä-keskuk-
sen verkkosivuilta: <https://www.metsakeskus.fi/fi/metsatalouden-tuet/metka-tuet/tietoa-metka-tuista>

Alueilla, joilla metsälakia sovelletaan, metsälaki ohjaa metsien hoitoa ja käyttöä. Metsälain ohella metsien käyttöä sää-
televät myös metsälain nojalla annettu valtioneuvoston asetus metsien kestävästä hoidosta ja käytöstä. Myös ympäris-
tölainsäädännöllä on vaikutuksia metsätalouteen. **Metsälaki asettaa metsien hoidolle ja käytölle vähimmäisvaati-
mukset.** Vähimmäisvaatimuksissa säädetään muun muassa puun korjuusta, metsän uudistamisesta ja metsäluonnon
monimuotoisuuden turvaamisesta. Käytännön työssä kokonaiskestävä metsätalous huomioi myös luontoarvot. **Kaava-
merkinnöillä ja -määräyksillä ei pidä tarpeettomasti rajoittaa kokonaiskestävän metsätalouden toimintaedellytyk-
siä.** Maakuntakaavoilla on vaikutusta metsäalueiden pirstoutumiseen ja metsäkatoon maankäytön suunnittelun
kautta.

Suomen metsäkeskus toivoo edelleen aktiivisen yhteistyön jatkuvan maankäytön suunnittelijoiden kanssa koko kaa-
vaprosessin ajan – metsätoimijoiden keskustelutilaisuudet ja erilaiset kaavoitukseen liittyvät neuvottelut ovat olleet
varmasti kaikille osapuolille hyödyllisiä. Metsäkeskuksen asiantuntijat ovat tarpeen mukaan käytettävissä kaavoitus-
työn edetessä metsälainsäädännön tulkintaan liittyen esimerkiksi erilaisten kaavamerkintöjen osalta.

Suomen metsäkeskus muistuttaa edelleen, että organisaatiolla on tietojärjestelmässään metsänomistajien yhteystie-
dot ja kattava metsä- ja luontotieto. Suomen metsäkeskuksen metsävaratieto on avointa aineistoa ja hyödynnettävissä
kaavavalmistelussa. Kaavoittaja voi tehdä Metsäkeskukselle tietopyynnön kaavoitusprosessinsa tueksi, josta on hyötyä
esimerkiksi metsänomistajien tavoittamisessa, luontokartoituksissa ja kaavan metsätaloudellisten vaikutusten arvioin-
nissa. Lisätietoa Metsä-keskuksen verkkosivuilta: <https://www.metsakeskus.fi/fi/asiointi/tietojen-kasittely-ja-luovutus>

Vaikutusten arviointi kaavoituksessa

MRL 28 §:ssä todetaan, että kaavaa laadittaessa on myös pidettävä silmällä alueiden käytön taloudellisuutta ja sitä,
ettei maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle aiheudu kohtuutonta haittaa. Kaavaa laadittaessa on myös otet-
tava huomioon Suomen perustuslain 6 §:stä ilmenevä yhdenvertaisuusvaatimus. Se edellyttää muun muassa, että alu-
eiden omistaja ei aseteta kaavassa toisistaan poikkeavaan asemaan, ellei siihen kaavan sisältöä koskevat säännökset
huomioon ottaen ole maankäytöllisiä perusteita.

Yhteistyötä jatketaan.

Kaavatyössä tunnistetaan vaikutuksia maanomista-
jille mm. kantaverkon yhteystarvevarausten vuoksi.
Asia tarkentuu Fingridin suunnitelman edetessä.

MRL 9 §:n mukaan kaavan tulee perustua riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvittettävä suunnitelman toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia. **Vaikutuksia metsätalouden harjoittamiseen voi olla esimerkiksi kaavojen virkistys-, ulkoilu- ja suojelualuevarauksilla.**

Suomen metsäkeskus esittää edelleen, että kaikkiin mahdollisesti metsätalouteen vaikuttaviin kaavamerkintöihin ja suunnitteluohjeisiin ja -määräyksiin lisätään tarkennus niiden vaikutuksista metsien käyttöön ja metsätalouteen.

Yleisiä huomioita kaavamerkinnöistä

Maakuntakaavamerkinnät ja -määräykset tulisi olla niin selkeitä, että niiden oikeusvaikutukset tulevat selviksi viranomaisille, toimijoille ja maanomistajille.

Kaikki maakuntakaavamerkintöjen ja -määräykset eivät ole Suomen metsäkeskuksen mukaan selkeitä ja niiden oikeusvaikutukset jäävät niin viranomaisille, toimijoille kuin maanomistajille epäselviksi. Ympäristöministeriön julkaisussa "Maakuntakaavan sisältö ja esitystapa" todetaan seuraavaa: "Maakuntakaavan esitystavan tulee olla sellainen, että se vastaa maakuntakaavan tehtävää yleispiirteisenä alueiden käyttöä koskevana suunnitelmana. Samalla on varmistettava, että kaava on esitystavaltaan riittävän selkeä ja havainnollinen niin, että eri osapuolet saavat oikean kuvan maakuntakaavan sisällöstä ja sen merkityksestä."

Samassa julkaisussa mainitaan muun muassa: "Suojelumääräys voidaan MRL 30.2 §:n mukaisesti antaa vain, jos aluetta on erityisten ympäristöarvojen vuoksi suojeltava. Tämän vuoksi esimerkiksi *metsänhakkuuta ei voida määräyksellä rajoittaa ilman, että alueella on myös erityisiä ympäristöarvoja. Suojelumääräyksiin liittyvät oikeusvaikutukset korostavat näiden ympäristöarvojen todentamis- ja yksilöintitarvetta maakuntakaava-asiakirjoissa ja myös niiden tunnistamiseksi laadittujen selvitysten riittävyyttä.*"

Kaavan suunnittelumääräyksissä toistuu ohjeistus "otettava huomioon" tai "huomioitava". **Suomen metsäkeskus lausuu**, että kaavamerkintöjen kuvauksia, suunnitteluohjeita ja -määräyksiä tulee selkeyttää, erityisesti maakuntakaavan merkintöjen vaikutuksista metsätalouden harjoittamiseen sekä tarkentaa ohjausvaikutusta kuntakaavoitukseen. Myös useita päällekkäisiä kaavamerkintöjä tulee mahdollisuuksien mukaan välttää.

Tässä maakuntakaavassa ei osoiteta uusia virkistys-, ulkoilu- tai suojelualueita.

Luonnonvarakeskus	Vastine
1 Johdanto Pohjois-Savon liitto pyytää Luonnonvarakeskukselta lausuntoa Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3. vaiheen kaavaluonnoksesta. 3. vaiheessa käsitellään aurinko- ja tuulivoimaan, sähkönsiirron yhteystarpeeseen, vetytalouteen sekä Pohjois-Savon seudullisesti merkittävään kauppaan liittyviä teemakokonaisuuksia. 2 Lausunto Pyydettyä lausuntonaan Luonnonvarakeskus esittää seuraavan. Lausunnossaan Luke keskittyy Metsästyslaissa (28.6.1993/615) 5 § (13.7.2018/555) lueteltuihin riistalajeihin. Pohjois-Savon maakuntakaava muodostaa yhdessä läntisen Kainuun ja kaakkoisen Pohjois-Pohjanmaan tuulivoimahankkeiden kanssa tuulivoimakeskittymiä erämaisille, vähäisen ihmishäiriön alueille. Maakuntakaavassa tulisi huolehtia riittävistä etäisyyksistä herkille lajeille (mm. metsäpeura, suurpedot, maakotka) tärkeisiin ympäristöihin, kuten suovaltaisiin suojelualueisiin. Lisäksi kaavassa tulisi huomioida kokonaisvaikutuksia laajassa mittakaavassa. Tällaiset Kainuussa esiintyvät luonnontilaiset alueet, joissa petosaalisysteihin muodostavat kaikki alkuperäislajit (kuten metsäpeura ja susi), ovat erityisen arvokkaita. Talaskankaan Natura2000-alueen läheisyyteen sijoittuu useita tuulivoima-alueita. Näiden kaava-alueiden osalta kaavassa ei ole riittävästi huomioitu mm. metsäpeuraa ja sutta. Talaskankaalla on pysyvä metsäpeurakanta. Tämä on todettu jo Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen riistatiedoissa vuodelta 2007. Joitain havaintoja on myös OmaRiista-järjestelmässä, ja Luke on omissa kartoituksissaan todennut Talaskankaan asutuksi kesäisin. Syksyllä Talaskankaan peurat kerääntyvät todennäköisesti maakuntien raja-alueelle mm. Linnanharjun-Valkeiskangas harjualueen ympäristöön, mutta myös muualle maakuntien raja-alueelle. Suomenselän metsäpeuroja on tavattu kesäisin myös Kajaanin eteläpuolella, Sukevalla, Sonkajärvellä ja Rautavaaralla, joka on levittäytyvän kannan aluetta. Kajaanin eteläpuolella 5-tien itäpuolella on pysyvä pieni lisääntyvä peurakanta, joka talvehtii muun Suomenselän kannan kanssa nykyisin Etelä-Pohjanmaalla.	Maininnat merkitään tiedoksi. Pohjois-Savon liitto ei osoita Sonkajärven Myllykan-kaalle tuulivoimapotentialin alueen merkintää. Täydentävää tuulivoimateeman käsittelyä ei viedä kaavaehdotukseen, vaan uusista tuulivoimapotentialisista alueista luovutaan mm. palautteen ja kaavatyön kokonaisharkinnan perusteella, ks. yleisvastine.

Toisaalta em. alueen paikallinen metsäpeurakanta on harvalukuinen, mikä todennäköisesti johtuu osin alueen vahvasta susikannasta. Sen vuoksi Kajaanin länsialueen metsäpeurakanta on todennäköisesti herkkä laajamittaiselle rakentamiselle, ja sukupuuton riski on korkea.

Vaikka tässä kaavapäivityksessä ei ole osoitettu uusia tuulivoima-alueita Talaskankaan tai muiden paikalliselle metsäpeurakannalle merkittävien Natura2000-alueiden ympärille, niin Luke edelleen suosittelee tärkeiden Natura2000-alueiden ympärille noin viiden kilometrin rakentamatonta vyöhykettä. Tällä toimenpiteellä varmistetaan Natura2000-alueiden ja verkoston luontoarvojen pysyvyys ja koko kaavan kokonaiskestävyys myös aikaisempien päivitysten osalta. Lisäksi Luke näkee, että Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 eri päivityksissä tulisi huomioida Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan liittojen suunnittelemaat ekologiset käytävät siten, että ne on mahdollista toteuttaa myös maakuntien raja-alueilla ekologisesti kestävästi.

On hyvä, että Pohjois-Savo valmistautuu aurinkovoiman käyttöön ja edistämiseen perusteellisesti ja pitkäjänteisesti selvittämällä maakunnan alueen aurinkovoimapotentiaalia (Pohjois-Savon aurinkovoimapotentiaalin selvitys 2023). Maakuntakaavan luonnosvaihe sisältää myös potentiaalisia aurinkovoimakohteita sekä suunnitteluvaiheen määräyksiä mm. ihmisten elinympäristöön, luonnonvaroihin, monimuotoisuuteen ja kulttuuriperintöön. Koska suuri osa potentiaalisista aurinkovoimakohteista sijaitsee käytöstä poistetuilla turvetuotantoalueilla, vesistövaikutuksiin tulee kiinnittää erityistä huomiota, kuten kaavassa on myös tehty. Myönteisenä asiana voidaan pitää myös yleismääräyksen mainintaa aurinkoenergia-alueiden sijoittamisesta pääosin muualle kuin metsämailla, jolloin energiatuotannolla ei vähennettäisi hiilinieluja. Olemassa oleviin elinkeinoihin, esim. peltoalueiden säilymiseen, kiinnitetään myös huomiota. Erämaisten lajien osalta on suositeltavaa suunnitella aurinkovoimaa pääosin muille kuin metsäisille alueille ja luonnontilaisille soille.

3 Lausunnon tiivistelmä

Maakuntakaavassa tulisi huolehtia riittävästä etäisyyksistä herkille lajeille (mm. metsäpeura, suurpedot, maakotka) tärkeisiin ympäristöihin, kuten suovaltaisiin suojelualueisiin. Lisäksi kaavassa tulisi huomioida kokonaisvaikutuksia laajassa mittakaavassa. Tällaiset Kainuussa esiintyvät luonnontilaiset alueet, joissa petosaalisysteihin muodostavat kaikki alkuperäislajit (kuten metsäpeura ja susi), ovat erityisen arvokkaita. On tärkeää varmistaa Natura2000-alueiden ja -verkoston luontoarvojen pysyvyys ja koko kaavan kokonaiskestävyys myös aikaisempien päivitysten osalta.

Etelä-Savon pelastuslaitos	Vastine
LAUSUNTO Etelä-Savon pelastuslaitoksella ei ole huomautettavaa Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3. vaiheen kaavaluonnokseen.	Merkitään tiedoksi.
Itä-Suomen poliisilaitos	Vastine
Itä-Suomen poliisilaitoksen lausunto Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3. vaiheen kaavaluonnoksesta Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 3. vaiheessa käsitellään aurinkoenergiaan ja vetytalouteen liittyvät teemat. Lisäksi käsitellään seudullisesti merkittävän kaupan muutostarpeita sekä tuulivoimaan liittyviä edellisiä kaavavaiheita täydentäviä tarpeita. Voimassa olevassa viitoskäytävän, ysikäytävän ja 23-käytävän kehittämisvyöhykkeiden kehittämisperiaatteessa on mainittu, että "Maankäytön suunnittelussa on otettava huomioon lentoliikenteen, korkealuokkaisen maantie- ja rautatieliikenteen sekä energia- ja tietoliikennelinjojen tilavaraukset ja rajoitukset ympäröivälle maankäytölle". Itä-Suomen poliisilaitoksella ei ole lausuttavaa 3. vaiheen kaavaluonnokseen.	Merkitään tiedoksi. Ei aiheuta muutosta kaava-aineistoon.
Puolustusvoimat 3. logistiikkarykmentti	
Puolustusvoimien toiminta on otettava huomioon alueidenkäytön suunnittelussa alueidenkäyttölakiin perustuen. Alueidenkäyttölain 4a §:n (Kansallinen turvallisuus alueidenkäytössä) mukaan alueiden käytön suunnittelussa on turvattava maanpuolustuksen, rajaturvallisuuden ja rajavalvonnan, väestönsuojelun sekä huoltovarmuuden edellyttämät kehittämistarpeet ja varmistettava, ettei niistä vastaavien tahojen toimintamahdollisuuksia heikennetä. Puolustusvoimat esittää tuulivoimamääräyksen muuttamista seuraavaan muotoon: "YLEISMÄÄRÄYKSET TUULIVOIMASTA Yli 50 metriä (kokonaiskorkeus maanpinnasta) korkeiden tuulivoimaloiden rakentamisesta tulee pyytää lausunto Puolustusvoimien Pääesikunnalta. Tuulivoimaloita ei saa rakentaa alle 4 km:n etäisyydelle Puolustusvoimien alueista eikä alle 12 km:n etäisyydellä varalaskupaikan keskipisteestä". Määräyksistä tulee lisäksi poistaa maininnat Puolustusvoimien tutkajärjestelmien ja radioyhteyksien turvaamisesta johtuvasta rajoittamisesta. Aurinkoenergiatuotantoalueiden sijoittamisesta tulee pyytää aina lausuntopyyntö alueesta vastaavalta logistiikkarykmentiltä.	Tuulivoimapotentiaalia koskeva suunnittelumääräys on tullut voimaan Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040, 2. vaiheessa helmikuussa 2025. Suunnittelumääräyksen muuttaminen ei ole tässä vaiheessa ajankohtaista, koska tuulivoimateemaa täydentävien potentiaalisten alueiden käsittelystä luovutaan maakuntakaavan 3. vaiheessa mm. palautteen ja kaavatyön kokonaisharkinnan perusteella, ks. yleisvastine. Aurinkoenergian suunnittelumääräykseen ei ole sisällytetty lausuntopyyntövelvoitetta viranomaisilta. Viranomaislausuntoja pyydetään

	aurinkovoimahankkeiden yhteydessä (yleiskaavat, sijoittamisluvat).
Ilmatieteen laitos	Vastine
Ilmatieteen laitos on perehtynyt aineistoon ja toteaa lausuntonaan seuraavaa: Kuten Ilmatieteen laitos on todennut aiemmassa lausunnossaan 31.10.2024 (611/03.00.00/2024), tuulivoima-alueet 21 (Vornankorpi), 22 (Junnunmäki) ja 26 (Saaristenmäki) ovat Ilmatieteen laitoksen säätutkaverkoston kannalta haastavia. Vaikka ne sijaitsevat yli 20 kilometrin etäisyydellä Kuopion Rytlyn operatiivisesta säätutkasta eikä niitä siten arvioida laitoksen nykyisten lausuntokriteerien perusteella, erityisesti alueiden 21 ja 22 yhteisvaikutus aiheuttaa merkittävää häiriökaikua ja mahdollisesti myös vaimennusta tutkahavainnoissa. Tämä voi estää esimerkiksi ukkossadesolujen havaitsemisen tuulivoimapuistojen kohdalla ja niiden ympäristössä. Häiriökaiut ja vaimeneminen voivat heikentää sääpalveluiden laatua esimerkiksi Kuopion lentoaseman läheisyydessä ukkossateen saapuessa tuulivoimahankkeiden suunnasta. Kuten aiemmin on todettu, Ilmatieteen laitos selvittää mahdollisten kompensatiomittausten vaatimista tämänkaltaisilla alueilla. Uusista tuulivoimapotentiaalisista alueista Pillisuon alue Pielavedellä sijoittuu lähelle Vornankorven ja Junnunmäen alueita. Mikäli hanke sijoittuu näiden tuulivoimapuistojen läheisyyteen, syntyy yhteisvaikutuksena entistä laajempi alue, jolta tutkahavainnot ei saada. Vaikka Pillisuo sijaitsee niin etäällä, ettei Ilmatieteen laitos tule antamaan siitä lausuntoa, olisi päätöksenteossa tärkeää huomioida sen vaikutus yhdessä alueiden 21 ja 22 kanssa.	Toisiaan lähelle sijoittuvien tuulivoimapotentiaalisien alueiden ”haastava” yhteisvaikutus säätutkille merkitään tiedoksi. Pillisuon tv-potentiaalisien alueen merkintä jätetään osoittamatta maakuntakaavaehdotuksessa, ks. yleisvastine. Poisjättämisen yhtenä perusteena on Ilmatieteenlaitoksen huoli sääennustusten luotettavuuden heikkenemisestä tuulivoima-alueiden yhteisvaikutuksen perusteella. Koko tuulivoimateeman käsittelystä luovutaan maakuntakaavan 3. vaiheessa.
5. MUUT YHTEISTYÖKUMPPANIT, YRITYKSET, YHDISTYKSET YMS.	
Kuopion alueen kauppakamari	Vastine
Kuopion alueen kauppakamari kiittää mahdollisuudesta lausua Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 3:sen vaiheen kaavaluonnoksesta. Kuopion alueen kauppakamarin Kasvu³-strategian keskiössä on kasvun kiihdyttäminen ihmisiin, investointeihin ja infraan panostamalla. Kasvu edellyttää erityisesti ennakoluulotonta, ennakoivaa ja mahdollistavaa kaavoitusta, maapoliikkaa, tonttistrategiaa sekä luvitusprosesseja.	Palaute merkitään tiedoksi.

Yhtenä keskeisenä vaikututtavana tekijänä kasvun kiihdyttämisessä on kaavoitus: maakuntakaava, yleiskaava ja asema-kaava. Maakunnassamme on tusina huomattavaa kasvupotentiaalia omaavaa toimialaa ja niillä merkittävää investointipotentiaalia. Maakuntakaavan 2040, 3.vaiheen luonnoksessa keskitytään energiasektorin (aurinko, tuuli ja vety) ja kaupan alan kaavoihin. Kuopion alueen kauppakamarin investointiselvitysten perusteella (100 veturia) suurimmat investointisuunnitelmat ovat juuri energiasektorilla, yli 6.2 miljardia euroa ja kaupan sekä palveluiden lähes 360 miljoonaa euroa.

Kuopion alueen kauppakamari pitää kestävän talouskasvun ja ilmastonmuutoksen hillinnän kannalta kannatettavana, että erityisesti tuulivoimakaavoitusta tarkastellaan ja täydennetään tässä 3.vaiheen luonnoksessa uudelleen. Kansainvälisten ja kansallisten ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi on erittäin tärkeää edistää uusiutuvan energian tuotantoa koko Suomessa ja myös Pohjois-Savossa. Tasapainoisen energiatuotannon osalta tärkeää on hyödyntää niin länsirannikon kuin itäisen Suomen tuuliolosuhteita. On kuitenkin muistettava, että Pohjois-Savossa tuulivoimatuotannon lisääntymistä haittaa perusteltu tarve ylläpitää korkeaa maanpuolustusta (tutkat). Siksi keskeistä onkin saada rakennettua yhdessä sidosryhmien kanssa tuulivoimakompensaatioalue Pohjois-Savoon, esimerkiksi Ylä-Savoon sekä Kainuun puolelle.

Tässä kaavaluonnoksessa tuulivoimapotentiaalista alueiksi täydennetään kolmella (3) uudella alueella (Rautalampi, Sonkajärvi ja Pielavesi) aiempien 24 alueen lisäksi. Kuopion alueen kauppakamari esittää, että maakuntakaavassa tarkasteltaisiin näiden sekä aiempien alueiden tuulivoimaloiden sallittu kokonaismäärä uudelleen, ylöspäin. Maakuntakaavan tulisi olla mahdollistava ei rajoittava. On kuitenkin selvää, että tuulivoimapuistojen ja voimaloiden määrä rajautuu ja tarkentuu konkreettisten investointihankkeiden ja luvitusprosessien edetessä.

Lisäksi Pohjois-Savon maakunnassa maakuntakaavan tuulivoimaloiden seudullisuuden rajaa (7 tuulivoimalaa) tulee tarkastaa ylöspäin. Muissa, viereisissäkin maakunnissa se on korkeampi, jopa 10 tuulivoimalaa. Tämä muutostarve on keskeinen, kun tulevassa, lausunnolla olevassa alueidenkäyttölaissa tuulivoimarakentamista tiukennettaisiin maakuntakaavan ulkopuolella (Jos tuulivoimarakentamista ohjaava yleiskaava ei sijoitu maakuntakaavassa osoitetulle tuulivoimaloiden alueelle, tuulivoimala on sijoitettava vähintään kahdeksan kertaa tuulivoimalan kokonaiskorkeuden etäisyydelle olemassa olevista asuinrakennuksista ja rakentamisluvan saaneista asuinrakennuspaikoista sekä asemakaavassa tai 40 tai 73 §:ssä tarkoitetussa yleiskaavassa osoitetuista asuinrakennuspaikoista.).

Pohjois-Savossa investointisuunnitelmien lisäksi on huomattavaa korkeaa osaamista energianteknologiassa sekä merkittävää raaka-aineiden sivuvirtapotentiaalia. Kauppakamari pitää tärkeänä, että maakuntakaavassa

Pohjois-Savon liitto suhtautuu kompensatioalueeseen lähtökohtaisesti myönteisesti. Mahdollinen kompensatioalueen perustaminen ei saa kuitenkaan estää tai vaarantaa maakuntakaavassa osoitetun tuulivoimapotentiaalın toteutettavuutta.

Tuulivoimateemaa täydentävien potentiaalisten alueiden käsittelystä luovutaan maakuntakaavan 3. vaiheessa mm. palautteen ja kaavatyön kokonaisharkinnan perusteella, ks. tarkemmat perustelut yleisvastineesta.

Liiton näkemyksen mukaan uuteen alueidenkäyttölakiin suunniteltu kategorinen etäisyyssääntö asuminen ja tuulivoiman välillä johtaa pikemminkin seudullisen rajan laskemiseen kuin nostamiseen. Lain muutoksen vaikutukset tuleviin maakuntakaavallisiin päivitystarpeisiin selviävät tulevaisuudessa.

aurinkovoimatuotantoa ohjattaisiin strategisesti ja mahdollistavasti sekä ajassa mukautuvaksi, kun teknologia on kehityksessä ja hyödyntämispotentiaali siten kasvamassa.

Alueemme tärkeänä kilpailuetuna korkean osaamisen ja sivuvirtojen lisäksi on tasapainoinen energiaverkko, mikä mahdollistaa sekä energiatuotannon ja -kulutuksen lisäämiseen energiaverkkoon. Tämä tarkoittaa, että olemme muhinkin alueisiin nähden erittäin houkutteleva energiantuotantolaitoksille kuin energiantensiiviselle teollisuudelle. On äärimmäisen tärkeää, että maakuntakaava on strateginen ja mahdollistava myös energiaverkoille ja -varastoille. Fingridin kantaverkon jatkokehittämiseen Pohjois-Savossa tulee panostaa. Vuonna 2026 valmistuvan Järvilinjan (Vaaan, Kajaanin, Sonkajärven, Vieremän, Iisalmen, Lapinlahden, Siilinjärven, Kuopion, Suonenjoen, Leppävirran, Pieksämäen ja Joroisten alueet) on tärkeää varmistaa, että uuden, vuonna 2032 valmistuva Harjulinja (Haapajärveltä ja Kajaanista Etelä-Suomeen) on hyödynnettävissä täysmääräisesti myös Pohjois-Savossa.

Sähkönsiirtoverkon lisäksi Pohjois-Savossa ja maakuntakaavassa tulee strategisesti mahdollistaa myös muiden energiaverkkojen rakentuminen alueen kilpailueduksi. Edellämainitut eri toimialojen sivuvirrat kuten metsä- ja elintarviketeollisuuden hiilidioksidivarat tulee nähdä merkittävänä korkean jalostusarvon potentiaalina esimerkiksi vedylle, metaanille, metanolille sekä muille tulevaisuuden tuotantolajeille. Näin ollen on keskeistä mahdollistaa kaavassa energiaverkkojen- ja putkistojen rakentuminen erityisesti muun infran yhteyteen sekä kytkeytyminen kansallisiin verkkoihin (esimerkiksi kaasuputkiin) ja energiavarastoihin.

Kuopio 8. suurin kaupunki Suomessa ja kaupunki on jo viidettä vuotta perättäin Suomen toiseksi vetovoimaisin kaupunki. Lisäksi Kuopioon ja Kuopion seudulle väestömäärään tavoitellaan merkittävää kasvua. Olennaista on, että seudullisesti merkittävän kaupan osalta kaavan tulee olla mahdollistava ja edistää kaupan ja palvelusektorin kehittymistä väestönkasvun ja tarpeiden toteutumiseksi.

Maakuntakaavassa tutkitaan Fingridin kantaverkon kehittämissuunnitelman 2024–2033 nk. Harjulinjan alustavien linjausvaihtoehtojen mukaisia yhteystarpeita. Tällä maakuntakaavan kehittämisperiaate-merkinnällä osoitetaan uusia sähkönsiirtolinjojen pitkän aikavälin yhteystarpeita, joiden sijaintiin ja toteuttamiseen liittyy epävarmuutta. Suunnittelumääräyksessä todetaan, että yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on selvitettävä alueiden käytön kannalta tarkoituksenmukaisimmat ja ympäristön kannalta vähiten haitalliset vaihtoehdot.

Wpd Suomi Oy

Vastine

Wpd Suomi Oy on perehtynyt Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 3. vaiheen kaavaluonnokseen ja esittää seuraavassa mielipiteensä luonnoksesta.

Merkitään tiedoksi.

Wpd Suomi Oy suunnittelee Ilosenmäen tuulivoimahanketta Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 3. vaiheen kaavaluonnoksessa osoitetulle Pieni Mujumäki -nimiselle tuulivoima-alueelle. Rautalammilla sijaitseva Pieni Mujumäen alue on yksi niistä Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 2. vaiheessa tarkastelluista alueista, jotka tunnistettiin tuulivoimapotentiaalia kartoittavissa paikkatietoanalyyseissä sekä Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaaliselvityksessä (FCG Oy, 2021) tuulivoimapotentiaalisiksi alueiksi, mutta ne jätettiin pois maakuntakaavasta. Pidämme erittäin hyvänä

Täydentävää tuulivoimapotentiaalia koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella mm. Pienen Mujumäen (hankenimeltään Ilosenmäki)

ratkaisuna, että maakuntakaavan 3. vaiheessa on päätetty täydentää 2. vaiheen tuulivoimateemaa sellaisilla tuulivoimapotentiaalisilla alueilla, joiden tarve on noussut esille sen jälkeen, kun 2. vaiheen maakuntakaavan ratkaisu tuulivoiman osalta oli jo tehty. Tämä lisää mielestämme kaavoitusprosessin joustavuutta sekä tukee Pohjois-Savon maakuntakaavan tuulivoimatavoitteen (15–20 % maakunnan energiantarpeesta) toteuttamista.

Ilosenmäen tuulivoimahankkeessa on parhaillaan aloitettu osayleiskaavoitus ja ympäristövaikutusten arviointimenetely (YVA). Rautalammin kunta hyväksyi hankkeen kaavoitusaloitteen marraskuussa 2024, ja hankkeen YVA-ohjelman sekä tuulivoimaosayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelman on tarkoitus valmistua loppuvuodesta 2025. Hankkeen YVA-menettelyn ennakkoneuvottelu, johon myös Pohjois-Savon liiton edustaja osallistui, on pidetty huhtikuussa 2025. Ilosenmäen hanke on saanut Puolustusvoimilta puoltavan lausunnon 22 tuulivoimalan kokonaisuudelle (tuulivoimalan kokonaiskorkeus enintään 300 m) syksyllä 2023.

Pohjois-Savon maakuntakaavaluonnoksessa Pieni Mujumäen (Ilosenmäen) alueen pinta-ala on 620 ha, ja alueelle merkitty voimaloiden sekä teoreettinen että toteutettavissa oleva lukumäärä on arvioitu yhdeksään kappaleeseen. Ilosenmäen tuulivoimahankkeessa tarkastellaan maakuntakaavaluonnoksen aluerajausta laajempaa, noin 2400 ha, aluetta. Ilosenmäen kaavoitus- ja YVA-menettelyssä toteutetaan kattavat selvitykset enintään 22 tuulivoimalan laajuisen hankkeen toteuttamiseksi, ja maast selvitykset hankealueella ovat parhaillaan käynnissä. Selvitysten suunnittelussa on huomioitu Ilosenmäen hankkeen esisuunnittelussa ja varhaisen vaiheen vuorovaikutuksessa tunnistetut hankkeen lähi-alueen erityispiirteet ja paikalliset toiminnot erityisesti matkailun ja virkistykseen osalta.

Kuten ylempänä todettu, pidämme tärkeänä, että Pieni Mujumäen tuulivoima-alue on nostettu takaisin maakuntakaavassa tarkasteltavien alueiden joukkoon, mikä luo Ilosenmäen hankkeen yksityiskohtaiselle suunnittelulle ja selvityksille hyvät lähtökohdat. Haluamme tässä mielipiteessä tuoda kuitenkin esille muutamia seikkoja, joihin toivomme maakuntakaavan suunnittelun seuraavassa vaiheessa kiinnitettävän erityistä huomiota.

Pieni Mujumäen tuulivoimapotentiaalisen alueen rajaus

Maakuntakaavoituksessa tehdään hyvin yleispiirteiset selvitykset, joita tarkennetaan hankekohtaisessa yksityiskohtaisessa suunnittelussa. Siksi on hyvin tyypillistä, että maakuntakaavassa määritettyä tuulivoima-aluetta tarkennetaan YVA:n ja yleiskaavoituksen ympäristöselvityksissä saatujen tietojen ja vaikutusarviointien pohjalta siten, että osa voimaloista sijoittuu lopulta maakuntakaavassa osoitetun tuulivoimapotentiaalisen alueen (tv-alueen) ulkopuolelle.

tuulivoimapotentiaalisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine. Yleisvastineessa tuodaan perustelut tarkemmin esille.

Maakuntakaava-rajauksen jousto on mielestämme tukenut hyvin valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita energiahuollon näkökulmasta – tuulivoimaloiden sijoittamista ensisijaisesti keskitetysti ja suurempiin yksiköihin, mikä on parantanut hankkeiden teknistaloudellista toteutettavuutta.

Parhaillaan lausunnoilla oleva hallituksen esitys alueidenkäyttölaista voi toteutuessa vaikeuttaa huomattavasti maakuntakaavan tv-alueen rajauksen tarkentamista yleiskaavoituksen yhteydessä, sillä etäisyyssääntely tulee lakiluonnoksen mukaan koskemaan kaikkia voimaloita, jotka eivät sijaitse varsinaisella maakuntakaavaan merkityllä tv-alueella. Tämän vuoksi pidämme erityisen tärkeänä, että maakuntakaavassa tarkasteltavien ja kaavaan merkittävien alueiden rajaukset seurasivat jatkossa mahdollisimman tarkasti potentiaalisten tuulivoima-alueiden selvityksessä käytetyn puskurianalyysin tuloksia.

Maakuntakaavaluonnoksessa Pieni Mujumäen tv-alueen rajauksen ja puskurianalyysin mukaisen aluerajauksen väliin jää varsinkin alueen eteläosassa aloja, joihin voimaloiden sijoittaminen olisi puskurivyöhykkeiden mukaan mahdollista. Ilosenmäen hankkeessa voimaloiden sijoittaminen juuri alueen eteläosaan on perusteltua, jotta olisi mahdollista kasvattaa etäisyyttä hankealueen pohjoisja itäpuolella sijaitsevista Etelä-Konneveden kansallispuistosta sekä Natura 2000 alueista niin, että hankealueelle saataisiin kuitenkin teknis-taloudellisesti kannattava määrä voimaloita. Ilosenmäen tuulivoimahankkeen alustavat voimalasijainnit suhteessa maakuntakaavaluonnoksen tv-alueen rajaukseen ja puskurivyöhykkeisiin on esitetty tämän mielipiteen liitekartalla (liite 1). Wpd Suomi ehdottaa, että Pieni Mujumäen (Ilosenmäen) tv-alueen rajausta tarkistetaan kaavaehdotusvaiheessa edellä esitetty huomioiden.

Tuulivoimapotentiaalisten alueiden teoreettinen ja toteutettavissa oleva voimalamäärä

Maakuntakaavaluonnoksessa osoitettu maakunnalliseen selvitykseen perustuva teoreettinen arvio voimaloiden määrästä perustuu selvitystyössä käytettyyn 800 m x 800 m hilaamallaan tuottamaan voimalamäärään. Selvitys Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaalisista alueista on laadittu maakuntakaava 2040 2. vaiheen taustaselvityksenä vuonna 2021. Kaavaluonnoksen aineistosta käy kyllä ilmi, että selvityksissä esitetty voimalamäärä ja voimaloiden välinen etäisyys ovat teoreettisia, mutta mielestämme näin välttää voimalasijoittelu antaa hieman vääristyneen kuvan alueen potentiaalista ja vaikuttaa varsinkin teknis-taloudellisen tarkastelun tuloksiin, jota kaavan selvityksissä on myös tehty. Käytännössä voimaloiden välinen vaadittava etäisyys riippuu voimalavalmistajasta ja valitusta voimalamallista, mutta tyypillisesti wake-efektin takia minimietäisyys on 2–3 kertaa voimalan roottorin halkaisijan verran. Lisäksi paikalliset tekijät, kuten maaston muodot, vaikuttavat voimaloiden väliseen etäisyyteen. Ilosenmäen sijoitus suunnitelmassa (VE1) maakuntakaavaluonnoksen Pieni Mujumäen tv-alueelle mahtuisi noin 15 tuulivoimalaa.

Pohjois-Savon liitto on tietoinen muuttuvan lainsäädännön tuomasta vinoumasta tähän saakka ymmärrettyyn maakuntakaavan joustoon ja tarkentumiseen yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa. Tätä maakuntakaavan vaihetta laaditaan kuitenkin voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti, samoin suunnitteluperiaattein kuin voimaantulleessa Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040, 2. vaiheessa.

Vaikka kaavaselostuksen sivulla 50 tuodaan esiin, että ”*Tuulivoima-alueen lopullinen laajuus ja rakennettavien voimaloiden määrä ratkaistaan alueelle laadittavalla tuulivoimayleiskaavalla. Lopulliset yleiskaavaratkaisut voivat poiketa tässä esitetystä arviosta*”, eikä maakuntakaavan kaavamääräyksillä määritellä alueelle sijoitettavien voimaloiden määrää, on nykyinen esitystapa hankkeiden sosiaalisen hyväksyttävyyden kannalta hankala ja voi olla laajemmalle yleisölle vaikeasti ymmärrettävä. Tästä johtuen toivoisimme, että maakuntakaavan selostuksessa tuodaan selkeästi esiin maakuntakaavan selvityksissä käytetyn 800x800 m hilamallin ja hankkeiden suunnittelussa nykyään käytettävän voimaloiden välisten etäisyyksien eroavaisuus.

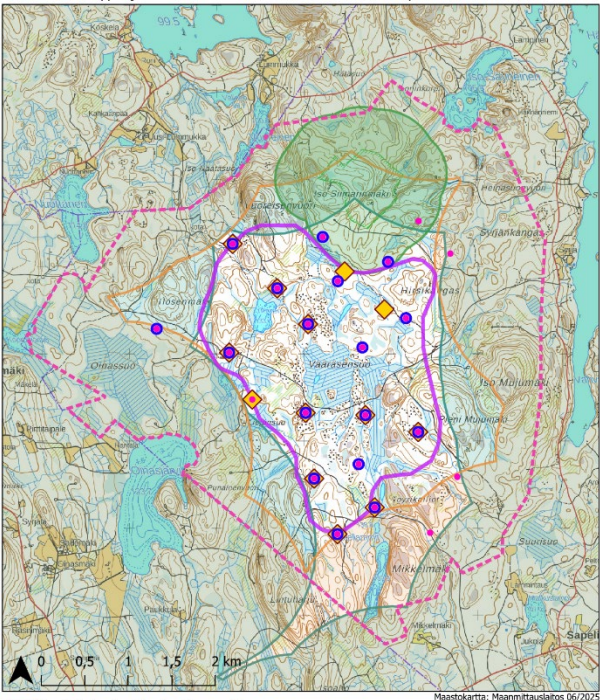
Hieman harhaanjohtavana voidaan pitää myös taulukossa 37 esitettyä hankekohtaista toteutettavissa olevien voimaloiden määrää. Taulukon perustella voidaan päätellä, että toteutettavissa olevien voimaloiden määrä on melkein poikkeuksetta maakuntakaavaselvityksessä esitettyä teoreettista voimalamäärää pienempi. Maakuntatason tarkastelussa 2/3 toteutettavuusaste on varmasti hyvä tarkastelutapa, mutta yksittäisten tuulivoimapotentialisten alueiden tarkastelussa pidämme sitä liian yleistävänä. Jos aluekohtainen todennäköisesti toteutettavien voimaloiden määrä kuitenkin esitetään maakuntakaavan selostuksessa, ehdotamme, että sen kohdalla lukisi selvyyden vuoksi ”teoreettinen toteutettavissa oleva lkm”.

Liite 1. Ilosenmäen tuulivoimahankkeen kaava-alue, voimalapaikkavaihtoehdot, PSMK 2040 3. vaiheen luonnoksessa ehdotettu Pieni-Mujumäen tv-alue, sekä tv-alueen rajaukseen vaikuttavat etäisyysrajoitteet PSMK 2040 2. vaiheen tuulivoimaselvityksen mukaisesti

Maakuntakaavassa osoitetaan tuulivoimapotentialisia alueita, ei tuulivoimala-alueita. Hankealueiden rajaukset sekä voimalayksiköiden määrät ja mittasuhteet selviävät hankevaiheessa. Tuulivoimapotentialisia alueita rajattaessa maakuntakaavaan ei ole käytettävissä hankekohtaisia tietoja. Ne selviävät hankkeisiin liittyvissä YVA- ja yleiskaavaprosesseissa.

Tämä 2/3 -arvio perustuu pidemmän aikavälin seurantaamme tuulivoimahankkeiden lähtökohtaisista voimalamäärän tavoitteista sekä lopullisista toteutamiskelpoisista layouteista.

 Maastokartta: Maanmittauslaitos 06/2025 Legenda: - Pieni-Mujumäen tv-alue (luonnos) - Ilosenmäen tuulivoimahankkeen osayleiskaava-alue - Tuulivoimala (VE1, 22 voimalaa) - Tuulivoimala (VE2, 17 voimalaa) - Tuulivoimala (VE3, 12 voimalaa) Rajoitteet: 1500m asuinrakennuksista (MML) 1500m lomarakennuksista (MML) 500m NaturaSAC alueesta (SYKE)	
Suomen Luonnonsuojeluliiton Keski-Suomen piiri ry ja Laukaan Seudun Luonto ry	Vastine
Mielipiteemme Suomen Luonnonsuojeluliiton Keski-Suomen piiri ja Laukaan Seudun Luonto ry kiittävät mahdollisuudesta mielipiteen jättämiseen Pohjois-Savon 3. vaiheen maakuntakaavaluonnoksesta 2040. Mielipiteemme keskittyy Pienen Mujumäen tuulivoimapotentiaaliseen alueeseen, joka sijaitsee aivan Keski-Suomen rajalla ja lähellä Etelä-Konneveden kansallispuistoa.	

Kannatamme tuulivoiman lisärakentamista osana ilmaston lämpenemisen torjuntaa ja vihreää siirtymää samalla, kun tulee vahvasti satsata energiansäästöön ja energiatehokkuuteen. Näemme erittäin hyvänä asiana, että tuulivoima-alueiden sijoittumista ohjataan maakuntatasolla, vaikka ohjaaminen kaavaluonnoksessa ei koskekaan alle 7 yksikön hankkeita.

Haluamme kuitenkin varmistua siitä, ettei tuulivoiman kiivastahtisessa rakennusbuumissa samalla voimisteta luontokatoa, jonka pysäyttämiseen tulisi yhteiskunnassamme panostaa vähintään yhtä paljon kuin ilmastonmuutoksen torjuntaan. Tuulivoimarakentaminen erämaisille alueille uusine sähkölinjoinen ja metsäautoteineen pahentaa elinympäristöjen pirstoutumista, joka on yksi luontokadon suurimmista aiheuttajista. Luontoarvojen nykyistäkin parempi huomiointi tuulivoima-alueiden sijoittelun suunnittelussa parantaisi myös tuulivoiman sosiaalista hyväksyttävyyttä.

Pienen Mujumäen alue on osa luonnon ydinaluetta ja monimuotoisuuskeskittymää, joka jatkuu myös Keski-Suomen puolelle. Keski-Suomen puolella alue on tunnistettu maakuntakaava 2040:n viherrakenteessa arvokkaaksi luontokohteiden keskittymäksi (Keski-Suomen maakuntakaava 2040, kaavaselostus). Alueella kulkee tärkeä ekologinen yhteys Keski-Suomen ja Pohjois-Savon välillä. Pienen Mujumäen välittömässä läheisyydessä on laaja Konnevesi-Kalaja-Niini-vuori Natura 2000 -alue, jonka suojeluperusteena on alueen arvokas linnusto. Maakuntarajan yli ulottuvan monimuotoisuuskeskittymän merkitys Natura-verkostolle on erittäin suuri. Etelä-Konnevedellä sijaitsee myös valtakunnallisesti tärkeä lintualue (FINIBA-alue).

Etelä-Konneveden kansallispuisto on perustettu Rautalammin reittiin kuuluvan Konneveden ranta- ja saaristoluonnon eliöstön, kallioperän ja vesistömaiseman suojelemiseksi ja hoitamiseksi sekä yleistä virkistys- ja retkeilykäyttöä ja ympäristötutkimusta varten (Laki Etelä-Konneveden kansallispuistosta 661/2014). Pienen Mujumäen osoittaminen tuulivoimatuotantoon soveltuvaksi alueeksi maakuntakaavassa olisi ristiriidassa kansallispuiston perustamistarkoituksen kanssa.

Kaavan suunnittelumääräyksissä ohjataan välttämään haitallisia maisemavaikutuksia kansallispuistoon. On kuitenkin selvää, että haitallisia maisemavaikutuksia ei voida kyseisellä alueella yleiskaavoituksessa juurikaan vähentää, sillä alueelta on joka tapauksessa laajat näkymät kansallispuiston järviolueille. Kuten kaavaselostuksessa todetaan, vaikutusalueen maisema on herkkää muutokselle. Etelä-Konneveden alueella on ylimaakunnallista merkitystä kansallispuiston ja sen maiseman, luontoarvojen ja virkistyskäytön takia, joten asia kuuluu maakuntakaavassa ratkaistavaksi.

Lisäksi Pienen Mujumäen tuulivoimapotentiaalinen alue sijoittuu Keski-Suomen maakuntakaavatyössä tunnistetun Etelä-Konneveden, Rappaatlahden, Lummukankylän hiljaisen alueen viereen (Keski-Suomen liitto 2013: Hiljaiset alueet Keski-Suomessa). Hiljaiset alueet ja riittävä puskurivyöhyke niiden ympärillä tulee rauhoittaa tuulivoimarakentamiselta.

Alueidenkäyttölain 28 §:n mukaan maakuntakaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota mm. alueiden käytön ekologiseen kestävyYTEEN sekä maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen. Laissa maakuntakaavasta mainitaan myös tarkoituksenmukainen alue- ja yhdyskuntarakenne, mitä tuulivoiman sijoittaminen Pienen Mujumäen kaltaiseen erämaiseen ympäristöön kauas infrastruktuurista ei palvele hyvin.

Kaikista edellä mainituista syistä johtuen toteamme, että Pienen Mujumäen tuulivoimapotentiaalinen alue tulisi jättää pois maakuntakaavasta. Toivomme, että maakuntakaavoituksessa muutoinkin huomioitaisiin ylimaakunnalliset ekologiset yhteydet entistä vahvemmin.

Lisäksi kiinnitämme huomiota siihen, ettei kaavaselostuksessa mainita Etelä-Konneveden kansallispuiston jatkuvan myös Keski-Suomen puolella, eikä tämä havainnollistu myöskään kartta-aineistoista. Tuulivoimapotentiaalista aluetta lähin kansallispuiston osa sijaitsee Keski-Suomen puolella. Lisäksi kiinnitämme huomiota siihen, ettei kaavan vaikutuksia Natura-alueisiin ole arvioitu, eikä selostuksesta käy ilmi, missä vaiheessa ja millaisia arviointeja olisi tarkoitus toteuttaa.

Jo saatavilla olevan tiedon perusteella on kuitenkin selvää, että tuulivoimalla olisi kyseisellä alueella huomattavan haitallisia vaikutuksia niin maisemaan kuin luonnon monimuotoisuuteenkin.

Ihalauskylän osakaskunnan hoitokunta

IHALAISKYLÄN OSAKASKUNNAN MIELIPIDE MAAKUNTAKAAVAN 3. VAIHEEN KAAVALUONNOKSESTA

Pohjois-Savon 3. vaiheen maakuntakaavaluonnoksessa ovat mukana alustavat Harjulinjan reittivaihtoehdot. Itäinen vaihtoehto näyttäisi kulkevan suoraan Mehtiönkosken yli Rautalammilla. Mehtiönkoski on arvokas kalastus- ja virkistyskohde jota osakaskunta hoitaa ja kehittää. Lähialueella on mm. laavu sekä maakuntakaavassa osoitettu Valkeisen kalastusmatkailupalveluiden alue. Osakaskunnalla on myös retkeilyreitit kehittämissuunnitelmia alueelle.

Täydentävää tuulivoimapotentiaalia koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella mm. Pienen Mujumäen (hankenimeltään Ilosenmäki) tuulivoimapotentiaalisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine.

Maakuntakaavaa yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa selvitetään alueiden käytön kannalta tarkoituksenmukaisimmat ja ympäristön kannalta vähiten haitalliset vaihtoehdot. Fingrid Oyj:n Harjulinjan 2 x 400+110 kV voimajohtohankkeen YVA-menettely käynnistyy tavoiteaikataulun mukaan

Koskessa elää järvitaimenia, joita varten koski on myös kunnostettu. Kyseessä on kivikkoinen, puiden varjostama koski, ja puuston poistaminen rannalta ja siten varjostuksen vähentäminen muuttaisi kosken olosuhteet täysin. Kosken ranta-metsät ovat arvokasta, eri-ikäisrakenteista ja lahopuustoista lehtoa ja korpea. Maakuntaliiton tulee varmistaa, että Harjulinjan tarkemmassa suunnittelussa Mehtiönkoski tulee huomioiduksi. Sähkönsiirtolinjalle tulee ylipäänsä etsiä vaihtoehto, jossa hyödynnetään mahdollisimman paljon jo olemassa olevia johtokäytäviä.	arviointiohjelman kuuluttamisella vireille vuoden 2025 lopulla ja arviointiselostus valmistuisi loppuvuodesta 2026. Yhteysviranomaisena toimivan Pohjois-Savon ELY-keskuksen perusteltu päätelmä YVA-selostuksesta valmistuisi siten alkuvuodesta 2027. Tarkasteltavissa olevista reittivaihtoehtoista yksi tullaan valitsemaan toteutettavaksi YVA-menettelyn jälkeen. Muun muassa linnuston kannalta potentiaalisesti arvokkaiksi arvioidut kohteet selvitetään YVA-prosessin aikana kohdennetusti maastossa, kuten Mehtiönkoski Rautalammilla. Palautteessa esille tuotu vaikutus Mehtiönkoskelle lisätään vaikutusten arviointiin.
Ilmatar Energy Oy	Vastine
Ilmatar Energy Oy:n palaute Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3. vaiheen kaavaluonnoksesta Ilmattarella on vireillä kolme tuulivoimahanketta Pohjois-Savon maakunnan alueella. Kaksi näistä, Munterinkangas ja Vornankorpi, on osoitettu tv-aluemerkinnällä Pohjois-Savon maakuntakaava 2040:nen 2. vaiheessa, jonka käsitteli yhtenä teemanaan tuulivoimaa. Nyt nähtävillä olevassa 3. vaiheen maakuntakaavassa tuulivoima-alueeksi on nostettu 2. vaiheessa osoitettujen tuulivoimapotentialisten alueiden lisäksi Sonkajärven kunnan alueella sijaitseva Huttusenlehdon alue, jossa Ilmattarella on suunnitteilla Huttusenlehdon tuuli- ja aurinkovoimahanke. Ilmattaren suunnitteleminen hankkeiden yhteenlaskettu investoinnin arvo Pohjois-Savon alueelle on satoja miljoonia euroja, ja ne tarkoittavat toteutuessaan suorina työllisyysvaikutuksia satoja henkilötyövuosia ja vuosittaisia miljoonien eurojen kiinteistöveroja seudun kunnille. Tässä lausunnossa esitämme alkuun yleiset huomiot kaavaluonnoksesta liittyen tuuli- ja aurinkovoimahankkeiden toteutukseen sekä lopuksi kohdekohtaiset huomiot liittyen maakuntakaavan 3. vaiheessa kaavaluonnokseen nostettuun Huttusenlehdon tuuli- ja aurinkovoimahankkeeseen. Ilmatar Energy Oy haluaa kiittää Pohjois-Savon liittoa perusteellisesta ja vuorovaikutteisesta maakuntakaavan valmistelusta.	Täydentävää tuulivoimapotentialiaa koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella mm. Huttusenlehdon tuulivoimapotentialisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine.

Yleistä tuulivoimasta

Tuulivoimaa on tarkasteltu kokonaisuutena jo maakuntakaavan 2. vaiheessa, jonka maakuntahallitus määräsi 24.2.2025 §17 tulemaan voimaan ennen kuin kaava saa lainvoiman. 3. vaiheen maakuntakaavassa esitetään kolme uutta tuulivoimalle potentiaalisesti tunnistettu aluetta, jotka sijoittuvat, Rautalammille, Pielavedelle ja Sonkajärvelle. Ilmatar pitää hyvänä tuulivoiman tarkastelua myös 3. vaiheessa, jolloin voidaan parhaiten huomioida kehittynyt uusiutuvan energian suunnittelutilanne koko maakunnan alueella.

Tuulivoimaan liittyvät suunnittelumääräykset:

Maakuntakaavaluonnoksessa tuulivoimaa koskeva yleismääräys on kirjattu seuraavasti: *Tuulivoimarakentamisen maakunnalliset ja/tai ylimaakunnalliset yhteisvaikutukset on selvitettävä, kun tuulivoimahanke sijoittuu olevien tai suunniteltujen tuulivoima-alueiden läheisyyteen. Tuulivoima-alueen suunnittelussa on otettava huomioon asutukseen, elinkeinoihin, maisemaan, linnustoon, luonnon monimuotoisuuteen, eläimistöön ja ekologisiin yhteyksiin sekä kulttuuriperintöön kohdistuvat yhteisvaikutukset. Haitallisia yhteisvaikutuksia on ehkäistävä.*

Tuulivoima-aluetta suunniteltaessa on turvattava puolustusvoimien toimintaedellytykset. Pääesikunnalta tulee aina pyytää lausunto tuulivoimasuunnitelmista. Tuulivoimaloita ei saa rakentaa puolustusvoimien alueiden eikä tilapäisten lentopaikkojen läheisyyteen. Tarvittavat etäisyydet tulee tarkistaa viranomaisilta. Tuulivoimarakentamisen yksityiskohdaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon tuulivoimahankkeiden erilliset ja yhteisvaikutukset erilaisiin tutka- ja radiojärjestelmiin sekä ehkäistävä haitallisia vaikutuksia mm. muuttamalla tuulivoimaloiden korkeutta, lukumäärää tai sijoittelua.

Paikallisesti merkittävien (alle 7 voimalaa) tuulivoima-alueiden suunnittelu on mahdollista myös maakuntakaavassa osoitettujen seudullisesti merkittävien tuulivoimapotentiaalien alueiden ulkopuolella. Edellytyksenä on, että maakuntakaavan keskeisiä tavoitteita ei vaaranneta.

Ilmatar pitää yleismerkintää selkeänä ja kattavana. Yhteisvaikutukset ja ympäristöön kohdistuvat mahdolliset vaikutukset tutkitaan tarkasti ja kokonaisvaltaisesti osana hankekohtaista ympäristövaikutusten arviointimenettelyä ja niiden lieventämiskeinoja tarkastellaan osana suunnittelua.

Puolustusvoimien Pääesikunnan operatiiviselta osastolta haettava lausunto on yksi keskeisimmistä maatuulivoimahankkeille haettavista lausunnoista ja vaikutukset puolustusvoimien alueellisiin toimintaedellytyksiin ja

sotilasilmailuun sekä puolustusvoimien radioyhteyksiin tutkitaan lausuntomenettelyn yhteydessä. Ilmatar pitää hyvänä, että liitto ohjeistaa tarkastamaan etäisyydet suoraan viranomaisilta ja vaikutukset arvioidaan hankekohtaisesti Puolustusvoimien Pääesikunnan operatiivisen osaston lausuntomenettelyssä.

Ilmatar pitää huomionarvoisena myös nyt suunnittelussa olevaa alueidenkäyttölain valmistelua, jonka luonnoksessa Ympäristöministeriö on esittänyt vaatimuksia tuulivoimaloiden sijoittelulle suhteessa asuinrakennuksiin (AKL, Tuulivoimarakentamista koskevan yleiskaavan erityiset sisältövaatimukset 68 § 2 ja 3 mom.). Tiivistettynä kyseinen linjaus määrää, että mikäli tuulivoimahankkeelle ei ole osoitettu merkintää maakuntakaavassa, tuulivoimala on sijoitettava vähintään kahdeksan kertaa voimalan kokonaiskorkeuden etäisyydelle olemassa olevista asuinrakennuksista sekä asema- tai yleiskaavoissa osoitetuista asuinrakennuspaikoista. Kyseinen lakiluonnos on lausuntokierroksella 11.7.2025 saakka. Mikäli pykälät tulevat tällaisenaan voimaan, korostaa se maakuntakaavamerkintöjen voimaa entisestään. Maakuntakaavojen ollessa pitkän aikavälin suunnittelua ohjaavia työkaluja, on sen tarkasteltava entistä tarkemmin myös tulevaisuuden energiantuotantoa. Lisäksi tulkinvaraa on siinä, miten linjausta tulkitaan niiden voimaloiden osalta, jotka sijaitseva tuulivoimamerkinnän ulkopuolella tilanteessa missä ko. merkintä kattaa muun osan yleiskaavassa suunniteltavasta hankkeesta. Ilmatar on jättänyt lakiluonnoksesta kriittisen lausunnon.

Yleistä aurinkovoimasta

Ilmatar pitää hyvänä, että maakuntakaavassa aurinkovoimaa on käsitelty myös omana kokonaisuutenaan. Maakuntakaavaluonnoksen aurinkoenergiaa koskeva yleinen suunnittelumääräys ei ole liian tiukasti sijoittumista rajaava. Aurinkoenergian luvittamista koskevat käytännöt ovat parhaillaan tarkentumassa Alueidenkäyttölain valmistelun myötä eikä tällä hetkellä ole selkeästi nähtävissä, mikä kokoluokka tulee olemaan seudullisesti merkittävä muutaman vuoden kuluessa. Vaikutuksiltaan merkittävät hankkeet edellyttävät joka tapauksessa ympäristövaikutusten arviointia ja/tai kaa-voitusta, jolloin niiden vaikutukset tulee yhteensovittettua maakuntakaavan tavoitteiden kanssa. Rakentamislain 46 pykälään ollaan lisäämässä linjausta yli 10 hehtaarin aurinkovoima-alueen merkitystä merkittävänä rakentamisena (sijoittamisen edellytykset suunnittelutarvealueella), joka ohjaisi aurinkovoima-alueiden rakentamisen vaativan joko yleis- tai asemakaavan. Tämä sekä alueidenkäyttölain lisäys yleiskaavan käytöstä aurinkovoimalan rakentamisluvan perusteena osaltaan ohjaavat teollisen mittakaavan aurinkovoimahankkeiden tarkkaa maankäytönsuunnittelua tuulivoimahankkeen tapaisesti.

Maakuntakaavan 3. vaiheen luonnosaineistoissa aurinkovoiman yleismääräys on seuraava: *Aurinkoenergian tuotanto-alueita suunniteltaessa on huolehdittava siitä, että ne sijoittuvat pääosin muualle kuin ojittamattomille, luonnontilaisille suoalueille. Alueiden soveltuvuus voidaan arvioida kokonaisvaikutusten ja alueellisten erityispiirteiden pohjalta.*

Merkitään tiedoksi. Pohjois-Savon liitto on tietoinen muuttuvan lainsäädännön tuomasta vinoumasta tähän saakka ymmärrettyyn maakuntakaavan jous- toon ja tarkentumiseen yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa. Tätä maakuntakaavan vaihetta on laadittu kuitenkin voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti, samoin suunnitteluperiaattein kuin voimaantulleessa Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040, 2. vaiheessa. Lain muutoksen vaikutukset tuleviin maakuntakaavallisiin päivitystarpeisiin selviävät tulevaisuudessa.

Yleismääräystä tullaan palautteen perusteella muokkaamaan. Aurinkovoimapotentialista on laadittu uusi, tarkemmin potentialisinta aluetta kuvaava paikkatietoon perustuva vyöhyketarkastelu, ks. liite.

Aurinkoenergian tuotantoalueiden suunnittelussa on otettava huomioon kulttuuriympäristön, maiseman, virkistys- ja luonnon arvot. Olemassa oleviin elinkeinoihin - mm. metsä- ja peltoalueiden säilymiseen - ja asutukseen kohdistuviin vaikutuksiin sekä hajautetun energiantuotannon tarpeisiin on kiinnitettävä huomiota.

Aurinkovoimarakentamisen maakunnalliset ja/tai ylimaakunnalliset yhteisvaikutukset on selvitettävä erityisesti silloin, kun aurinkovoimahanke sijoittuu kulttuuriympäristöjen läheisyyteen. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota alueiden toteuttamisen kokonaisvaikutuksiin ilmastovaikutusten osalta. Luonnon ydinalueiden ja ekologisten yhteyksien pirstomista tulee välttää.

Aurinkoenergia-alueiden yhteyteen voidaan sijoittaa energiantuotannon ja -varastoinnin järjestelmiä ja rakenteita yksityiskohtaisempaan suunnitteluun ja vaikutusten arviointiin perustuen.

Haitallisia yhteisvaikutuksia on ehkäistävä.

Aurinkoenergian tuotantoalueen suunnittelussa on varmistuttava siitä, ettei se aiheuta haitallisia vesistövaikutuksia tai häiriövaikutuksia tutka- ja tietoliikennejärjestelmille.

Ilmatar pitää yleismääräystä selkeänä. Aurinkoenergiaa koskevien vaihemaakuntakaavan suunnitteluperiaatteiden ja yleisen suunnittelumääräyksen mukaan aurinkovoimalan sijoittamista ei pitäisi suunnitella ojittamattomille, luonnontilaisille suoalueille. Ilmattaren näkemys on, ettei sijoittelua tulisi ohjata maakuntakaavatasolla. Kuten yleismääräyksessä todetaan, maankäytön muutoksen vaikutukset tulee selvittää hankekohtaisten selvitysten avulla ja maankäyttö ratkaista kuntakohtaisessa päätöksenteossa. Ilmatar pitää hyvänä maakuntaliiton näkemystä yleismääräyksen vaikutuksesta sekä maanomistajan itsemääräämisoikeudesta omistamiensa kiinteistöjen käyttötarkoituksen osalta. Pelto-alueet ovat usein maaperältään ja topografialtaan aurinkovoimalle soveltuvia alueita, joihin ei ihmisen muokkaamana maana kohdistu myöskään merkittäviä luontovaikutuksia.

Ympäristövaikutukset tarkastellaan osana hankkeen luvitusta, vaikkei aurinkovoimapuisto kokoluokassaan vaatisikaan suoraan YVA-menettelyä. Ilmatar pitää varsin voimakkaana linjausta ylimaakunnallisten yhteisvaikutusten selvittämistä, sillä aurinkovoimahankkeen vaikutukset ovat hyvin paikallisia johtuen aurinkovoimaloiden matalasta korkeudesta, äänettömyydestä ja toiminnan ajan vähäisistä huoltotarpeista.

Aurinkovoimapuiston aiheuttamaa pirstoutumista pystytään hallitsemaan eläinten kulkureitit huomioivalla sijoitus-suunnittelulla ja aitaamiskäytöksillä. Lähtökohtaisesti Ilmatar ei tue koko aurinkovoimapuiston ympäröiviä aitaamiskäytöksiä, ellei siihen ole paikallisella tasolla syytä esimerkiksi ilkväilytysistä (pois lukien sähköturvallisuuslain mukaiset suojatavat kohteet). Tämä mahdollistaa eläimistön vapaan liikkumisen alueen läpi.

Hankekohtaiset huomiot

Huttusenlehto, Sonkajärvi

Sonkajärven kunnan alueella sijaitsevaa Huttusenlehdon tuuli- ja aurinkovoimahanketta kehittää Ilmatar Energy Oy:n hankeyhtiö Ilmatar Sonkajärvi Oy. Huttusenlehdon alue tunnistettiin potentiaaliseksi tuulivoima-alueeksi Ilmattaren omassa esiselvityksessä vuonna 2021, jonka jälkeen aloitettiin myös hankkeen maanvuokrausprosessi.

Huttusenlehdon hankkeen kaavoitus sopimus hyväksyttiin yksimielisesti Sonkajärven kunnanhallituksessa 26.9.2022, mutta kunnanvaltuusto hylkäsi sen äänestyksen perusteella kokouksessaan 14.11.2022. Keväällä 2023 kunnassa heräsi kuitenkin kiinnostus hankkeen suunnittelun jatkamiseen ja tämän perusteella Ilmatar käynnisti laajan esiselvitysvaiheen aineiston kokoamisen ja päivitti alustavia hankesuunnitelmia, joissa tuulivoimahankkeen voimalamäärää pienennettiin ja hankesuunnitelma laajeni koskemaan aurinkovoimaa Pihka-Rytisuolle. Kunnanhallitus hyväksyi kaavoitus sopimuksen ja - aloitteen 22.1.2024 ja kunnanvaltuusto 5.2.2024. Kaavoituksen aloituspäätöksen myötä käynnistettiin luontoselvitykset ja YVA-ohjelman sekä OAS:n laatiminen. Sonkajärven kunnanhallitus päätti 27.1.2025 asettaa Huttusenlehdon tuuli- ja aurinkovoimapuiston osayleiskaavan osallisuus- ja arviointisuunnitelman julkisesti nähtäville. Sekä OAS että YVA-ohjelma olivat nähtävillä 5.2.-7.3.2025. Tällä hetkellä valmistellaan hankkeen YVA-selostusta ja kaavaluonnosaineistoja. Kaava on tavoitteena viedä hyväksymiskäsittelyyn vuosien 2026–2027 aikana. Hankkeen rakentamisen ajoittuisi tämänhetkisen suunnitelman mukaan vuosille 2028–2029. Kaupallinen käyttö alkaisi vuodesta 2030 alkaen.

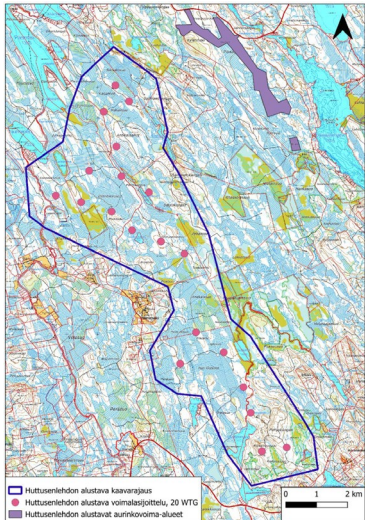
Maakuntakaavan selostuksessa nostetaan esiin ristiriita virkistykseen, luontomatkailun ja tuulivoimahankkeen kesken. Ilmatar on tunnistanut lähialueen merkittävyyden matkailun ja virkistykseen osalta. Vaikutuksia näihin tullaan tarkastella osana ympäristövaikutusten arviointia, joka ohjaa vaikutusten kautta suunnittelua ja näiden huomiointia kaavaratkaisuissa.

Hankealueelle suunnitellaan maksimissaan 20 tuulivoimalan kokonaisuutta (kuva 1). Maakuntakaava-aineistoissa mainitaan toteutettavissa olevan voimalamäärän olevan 13 voimalaa. Ilmatar on tutkinut alueen soveltavuutta

Täydentävää tuulivoimapotentiaalia koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella mm. Huttusenlehdon tuulivoimapotentiaalisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine.

tuulivoimatuotantoon ja toteaa alueen soveltuvaksi 20 voimalan kokonaisuudelle. Tarkemmissa selvityksissä YVA-prosessin edetessä selviävät muut mahdolliset kaavaratkaisut ohjaavat rajoitteet. Maakuntakaavaluonnoksessa tuulivoimapotentialin alueen merkinnän raja on pienempi kuin Ilmattaren tämänhetkinen hankerajaus. Rajausperusteina liitto kertoo etäisyyden pitämisen luontomatkailuun ja virkistykseen tarkoitettujen ja tuulivoimapotentialin alueen välillä. Tuulivoimahankkeen selvitystöiden ollessa kesken, Ilmatar toivoo, että maakuntakaavan tuulivoimapotentialin alueen merkinnän raja noudattaisi tämänhetkistä rajausta mahdollistaen näin mahdollisimman laajan suunnitellun hankekohtaisten rajausten perusteella, huomioiden näin mahdolliset alueidenkäyttölain muutokset koskien tv-aluemerkintöjen merkittävyyttä ja voimalaetäisyyttä koskien.

Kuva 1. Huttusenlehdon tuuli- ja aurinkovoimahanke

Huttusenlehdon hankkeeseen kuuluu Pihka-Rytisuon entiselle turvetuotantoalueelle sijoittuva 190 hehtaarin kokoinen aurinkovoima-alue sekä 11 hehtaarin lisäalue. Lisäalueella ei ole kaavailtu tämänhetkisessä hankesuunnitelmassa sijoitettavaksi paneeleja. Alue on entisenä turvetuotantoalueena erittäin potentiaalinen aurinkovoimatuotantoon. Lisäksi Huttusenlehdon tuulivoimahanke mahdollistaa aurinkovoimapuiston sähkönsiirron teknistaloudellisen kannattavuuden. Ilmattaren näkemyksen mukaan hanke täyttää aurinkovoimaa koskevan yleismääräyksen periaatteet. Ilmatar pyytää liittoa nostamaan Pihka-Rytisuon kohdekortteihin.

Huttusenlehdon tuuli- ja aurinkovoimahanke on tällä hetkellä ainut Ilmattaren Pohjois- Savon alueella sijaitseva hybridi-puistohanke. Sen toteutuessa alueen sähköomavaraisuus täydentyy merkittäväällä kapasiteetilla puhdasta, päästötöntä energiaa. Ilmatar esittää, että Huttusenlehdon tuuli- ja aurinkovoimahankkeen tuulivoimaosayleiskaava-alue tultaisiin esittämään tv-aluemerkinnällä Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3. vaiheen jatkosuunnittelussa. Ilmattaren mukaan tv-alueen rajausta tulisi maakuntakaavan ehdotusvaiheessa tarkastaa Ilmattaren osayleiskaava-alueen mukaiseksi mahdollistaen hankesuunnitelman mukaisen voimalamäärän. Tämä antaisi edellytykset edetä hankkeen Sonkajärven kunnan osayleiskaavoituksen osalta kaavaluonnosvaiheeseen ja tutkia hankkeen vaikutuksia tarkemmin kuntakaavoituksen ja hankkeen YVA-menettelyn yhteydessä.

Hankasalmen kotiseutuyhdistys ry

Hankasalmen kotiseutuyhdistys ry:n muistutus koskien Pohjois-Savon maakuntakaavaa 2040, 3. vaiheen kaavaluonnosta ja valmisteluaineistoa

Hankasalmen kotiseutuyhdistys esittää Pienen Mujumäen kaavaselostuksen tausta-aineistojen täydentämistä ja alueen poistamista maakuntakaavasta tuulivoimapotentiaalisena alueena.

Maakuntakaavassa uutena potentiaalisena tuulivoima-alueena osoitettavaksi luonnosteltu Pieni Mujumäki on lähes kiinni Hankasalmen kunnanrajassa ja sijoittuu historialliselle kyläasutusalueelle Säkinmäki-Hanhitaipale-Pirttimäki-Hankavesi, joista Hanhitaipale on Pieni Mujumäen aluetta. Kotiseutuyhdistys katsoo olevansa osallinen kaavan vaikutuksille ja niistä muistuttamaan. Yhdistyksen arvoja ovat elävän mielenkiinnon ja harrastuksen herättäminen paikallishistoriaan, kotiseudun kaikenpuoliseen kehittämiseen, työskentely arvokkaan kansanperinteen esilletuomiseksi, vaalimiseksi ja kehittämiseksi sekä työ paikallisten luontoarvojen hyväksi. Tuulivoima-alueen esittäminen maakuntakaavassa tälle alueelle koskettaa sekä kotiseutumme kulttuuriarvoja että paikallisia luontoarvoja, jotka ovat myös maakunnallisesti ja kansallisesti merkittäviä. Kaavaselostuksen luonnoksessa Hankasalmen puolen nykyistä ja historiallista mäki- ja ranta-asutusta ei huomioida lainkaan: "Rakennettu ympäristö Pienen Mujumäen tuulivoimapotentiaalin alue on asumaton. Lähiasutus on pääasiassa rannoille sijoittuvaa vapaa-ajanasutusta sekä toteutumattomia rantarakennuspaikkoja. Maisema: Rautalampi kuuluu Keski-Suomen järvisuuden maisemaseutuun ja tarkemmin Rautalammin emäpitäjän kulttuurimaiseman maisematyyppin alueelle. Maisemarakenteen ominaispiirteisiin kuuluvat kumpuilevien moreenimaiden välissä polveilevat vesireitit. Maiseman suuntautuneisuus näkyy kallioperän murrosrojoihin syntyneissä kaakko-luode suuntaisissa järvissä (Keitele, Nilakka, Iisvesi, Niinivesi). Rautalammin emäpitäjän kulttuurimaiseman maisematyyppin alueella on Pohjois-Savon mittakaavassa paljon vaurasta talonpoikaisasutusta ja kartanomaisia maatiloja, jotka liittyvät seudun historiaan suuren alueen hallinnollisena keskuksena. Koillisosassa kulkee karu ja

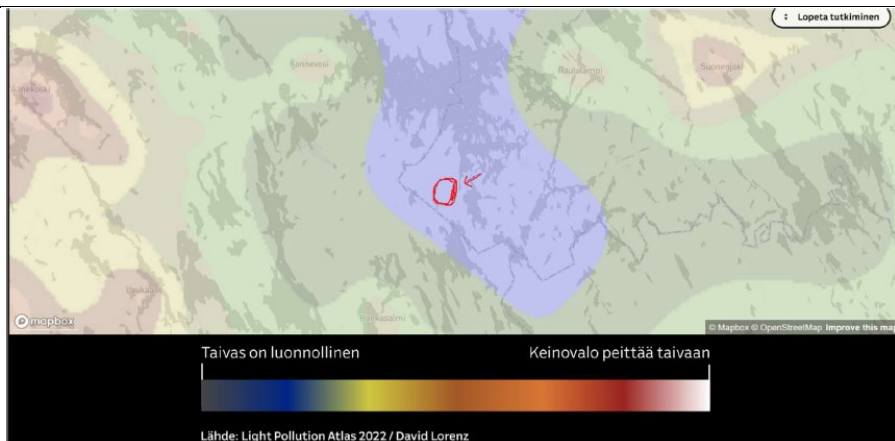
Täydentävää tuulivoimapotentiaalia koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella mm. Pienen Mujumäen (hankenimeltään Ilosenmäki) tuulivoimapotentiaalisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine.

vähäjärvinen vedenjakajaselänne, joka erottaa Kymijoen ja Vuoksen vesistöt toisistaan. Harva asutus saa paikoin vaara-asutuksen piirteitä.” Hankasalmen puolella asutus, maatilat ja useita vesistöjä sijoittuu kuitenkin tuulivoima-alueen merkinnän välittömään läheisyyteen. Lisäksi alueen tarvitsemat siirtolinjat kulkisivat joko Konneveden tai todennäköisimmin Hankasalmen Säkinmäen ja Hankaveden kylien läpi.

Kulttuurihistoriallinen merkitys: Tuulivoima-aluemerkinnän seutu on nykyistä ja historiallista alueen asukkaiden lähi-retkeily-, kalastus-, marjastus-, sienestys- ja metsästysaluetta. Alue on erämaista, luontoarvoiltaan ja maisemaltaan erityistä ja kulttuurihistoriallisesti merkittävää mäkiasustusaluetta. Arkeologisten löytöjen perusteella aluetta on asutettu kivikaudelta saakka ja vesistöt ovat olleet tärkeitä kulkureittejä. Kirjallisten lähteiden perusteella asutusta on ollut lähes 500 vuoden ajan (mm. rälssitilojen lampuoteja). Asutusalue on ollut toiminnallisesti kylien Hanhitaipale (Rautalammin puolella ja tuulivoima-alueella), Säkinmäki, Pirttimäki ja Hankavesi alueilla. Hanhitaipaleen aluetta oltiin myös 1970-luvulla liittämässä Hankasalmeen, mutta tuolloin siihen ei saatu lupaa. Alueen luonne erämaisena maaseutuna laajoine järviolueineen on säilynyt poikkeuksellisen hyvin läpi vuosisatojen. Ensimmäiset tunnetut asutuspaikat mm. Säkinmäen päällä ovat edelleen käytössä ja pellot viljeltyjä. Mäkien laelta avautuvat maisemat kymmenien kilometrien päähän.

Energiateollisuusalue muuttaa alueen ympäristön täysin. Alue on nykyisellään hajavalon ja – melun ulottumattomissa, tiet ovat pieniä ja mutkaisia ja maisemaa hallitsevat korkeat metsäiset mäet, järvet ja pienipiirteinen maalaismaisema. Tuulivoiman rakentaminen alueelle olisi erittäin merkittävä muutos historialliseen asutusympäristöön sekä vaikuttaisi merkittävästi edelleen jatkuvaan eränkäyntiperinteeseen (kalastus, metsästys ja keräily). Monet riistalajit väistyvät tuulivoima-alueilta jopa useiden kilometrien päähän, kalat reagoivat vedenpintaan heijastuviin varjoihin ja öisiin valoihin, leveä oikaistu tieverkosto ja laajat avoimet voimaloiden pystytysalueet pirstovat metsäympäristön ja muuttavat pienilmastoa. Voimaloiden valot näkyvät kilometrien päähän hajavalona sekä heijastuvat alueen järvien pinnasta.

Kuva 1. Pieni Mujumäen alue sijoittuu viimeisille piemeille keinovalottomille alueille Hankasalmella ja Keski-Suomessa.

Hankasalmen ja Konneveden rajalla sijaitsevaa Häähnmäen aluetta on käytetty pitkään retkeilyyn ja maisemien ihailuun. Alue on historiallinen rajamäki, sillä siinä kohtaavat historialliset Hämeen ja Savon rajat, Isonjaon aikaiset rajat, nykyiset kuntarajat ja useat tilarajat. Häähnmäelle on rakennettu paikallisin talkoovoimin retkeilytupia ja näkötorni, sekä mittava määrä polkuverkostoa. Tuulivoima-alueen sijoittuminen vain 5 kilometrin päähän muuttaa alueen luonteen erittäin merkittävästi. Esimerkiksi Kalajanvuorelle näkyvät noin 22 km päässä olevat Pieksämäen puolelle rakennetut pienemmät voimalat erittäin selvästi.

Kuva 2. Havainnepiirustus 300 m korkeista voimaloista alueen maastossa. Korkeus on mittakakaavassa, mutta etäisyys kohteiden välillä ei ole. Hähniinmäen etäisyys alueesta on noin 5 km (kuvaan verrattuna siis noin nelinkertainen).

Alueen luontoarvot: Alueen mäet ovat hyvin korkeita ja monet ovat olleet jääkauden jälkeen vedenkoskemattomia. Tästä syystä muinaisten vedenpintojen yläpuolelle jääneet maa-ainekset ovat lajittumattomia ja ravinteikkaita. Tämä piirre sekä maiseman muutoinkin monipuoliset rakennepiirteet jyrkkine rinteineen, pienipiirteisine soineen ja vesistöineen mahdollistaa monipuolisen lajiston esiintymisen alueella. Turhaan ei ole Etelä-Konneveden kansallispuistoa, Natura 2000-alueita sekä useita pieniä suojelualueita seudulle perustettu. Alue on tunnistettu Keski-Suomen arvokkaimmiksi luontokeskittymiksi monella eri kriteerillä (arvokkaat metsät, uhanalainen lajisto, rakennepiirteet, suojelualueiden määrä). Samoin alue on tunnistettu Pohjois-Savon maakuntakaavan aineistoissa luonnon ydinalueeksi. Tällaiset alueet ovat erityisen herkkiä ihmistoiminnan vaikutuksille, etenkin suuren mittakaavan teolliselle toiminnalle. Alueella elää lukuisia erämaamaista rauhallista ympäristöä vaativia lajeja, joiden on tutkimuksissa todettu olevan erityisen herkkiä tuulivoimarakentamiselle (mm. Tolvanen ym. 2023). Tällaisia ovat mm. erittäin uhanalaiset huuhkaja, selkälokki ja mehiläishaukka. Kalliolouhikot ja jyrkänteet ovat lepakoille (erityisesti suojeltavia, luontodirektiivin liitteen IV a lajeja) erityisen tärkeitä sekä lisääntymis- ja levähdyspaikkoina, että mahdollisina talvehtimispaikkoina. Lepakot eivät siedä tuulivoimaloiden läheisyyttä (mm. Tolvanen ym. 2023). Alueella on havaittu kaikkia Suomessa esiintyviä suurpe-toja ja se on mm. metsäkanalinnuille seudun tärkeimpiä alueita. Alueelle ei voi toteuttaa tuulivoimarakentamista ilman, että lajiston olosuhteet ja selviytyminen kärsivät merkittävästi.

Kotiseutuyhdistys katsoo, että maakunnallisesti ja maakuntien välisesti näin huomattavaa luonnon ydinaluetta, ekolo-gista yhteyttä, paikallisten asukkaiden sekä loma-asukkaiden lähiluontoaluetta ja historiallista asutusaluetta, ei tulisi hävittää ja pilata peruuttamattomasti tuulivoimarakentamisen vuoksi. Maakuntakaavoituksen tulisi ohjata tuulivoiman sijoittelua ekologisesti ja sosiaalisesti kestävästi, ei hankekohtaisten toiveiden mukaisesti.

Tolvanen, A., Routavaara, H., Jokikokko, M. & Parvez, R. 2023: How far are birds, bats, and terrestrial mammals displaced from onshore wind power development? – A systematic review. *Biological Conservation*, vol. 288. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0006320723004834>

BirdLife Keski-Suomi ry

Vastine

BirdLife Keski-Suomen mielipide koskien Pohjois-Savon maakuntakaavaa 2040, 3. vaiheen kaavaluonnosta

Alustus: BirdLife on maailman suurin ympäristöjärjestöjen yhteenliittymä ja johtava linnustonsuojelun asiantuntija. BirdLife Keski-Suomi on yleishyödyllinen yhdistys, jonka yhtenä tarkoituksena on yhdistyksen sääntöjen mukaan edistää toimialueensa lintujen sekä luonnon suojelua. Otamme kantaa linnustovaikutusten huomiointiin.

Kannanotto: BirdLife Keski-Suomi esittää Pieni Mujumäen alueen poistamista maakuntakaavasta tuulivoimapotentiaalisena alueena.

Perustelut: Maakuntakaavassa uutena potentiaalisena tuulivoima-alueen osoitettavaksi luonnosteltu Pieni Mujumäki on lähes kiinni Keski-Suomen maakuntarajassa ja BirdLife Keski-Suomen toimialueessa. Tuulivoima-alueen esittäminen maakuntakaavassa tälle alueelle vaikuttaa yhdistyksen toimialueen linnustoon. Aluerajaus koskettaa myös osin Keski-Suomen puolelle sijoittuvaa Etelä-Konneven kansallispuistoa ja Natura-aluetta, jotka ovat linnustonsuojelualueita ja retkeilyalueita.

Alue, johon Pieni Mujumäki sijoittuu on tunnistettu sekä Keski-Suomessa että Pohjois-Savossa luonnonarvoitaan maakunnallisesti merkittäväksi keskittymäksi sekä myös kansallisesti merkittäväksi (Kansallispuisto ja Natura-alueet) (<https://keskisuomi.fi/wpcontent/uploads/2022/03/Maakuntakaavoituksen-kehittaminen-arvokkaidenluontoalueiden-ja-metsien-hiilivarastojen-turvaamiseksi-Keski-Suomessa.pdf>). Alue kuuluu harvoin vielä pimeisiin alueisiin kummankin maakunnan alueella (Light Pollution Atlas 2022, David Lorenz) ja myös Lummukan hijaiset alueet sijoittuvat seudulle. Nämä tekijät kertovat siitä, että alue on säilynyt vielä erämaisena ja vailla jatkuvaa ihmisen toiminnan aiheuttamaa häiriötä huolimatta metsätaloustoimista. Siitä syystä alue on tärkeä sellaisille lintulajeille, jotka tarvitsevat rauhallisia elinympäristöjä, ja toisaalta ovat hyvin herkkiä häiriölle ja metsärakenteen pirsoutumiselle.

Vaikutusalueella pesii esimerkiksi erittäin uhanalainen huuhkaja (*Bubo bubo*), erittäin uhanalainen mehiläishaukka (*Pernis apivorus*) ja vaarantuneet hiirihaukka (*Buteo buteo*), varpuspöllö (*Glaucidium passerinum*), pyy (*Tetrastes bonasia*), sekä muita suojeluarvoiltaan huomionarvoisia lajeja kuten metso (*Tetrao urogallus*) ja teeri (*Lyrurus tetrix*). Lisäksi ainakin Arnisveden luodoilla esiintyy erittäin uhanalainen selkälökki (*Larus fuscus*). Näistä huuhkaja ja selkälökki on tunnistettu tuulivoimalle kaikkein herkimprien lajien joukkoon (Balotari-Chiebao ym, 2021), ja mainitut mehiläis- ja hiirihaukka väistyvät tuulivoima-alueilta. Valtaosan lajeista on havaittu välttävän tuulivoimaloiden alueita 1-5 km etäisyydellä, suorien törmäysvaikutusten lisäksi (Tolvanen ym. 2023). Huuhkajan reviirien on havaittu autioituvan kaksi kertaa todennäköisemmin 5 km etäisyydellä tuulivoimaloista tai voimalinjoista.

Täydentävää tuulivoimapotentiaalia koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella mm. Pienen Mujumäen (hankenimeltään Ilosenmäki) tuulivoimapotentiaalisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine.

Täytyy myös huomata, että tutkimustieto koskee pääasiassa vanhoja voimalamalleja, joiden korkeus on ollut 100-150 m. Maakuntakaavan mahdollistamien nykyisten 300-350 m korkeiden maatuulivoimaloiden vaikutuksista lintuihin ei juurikaan ole tietoa. Roottorin pyörähdysala kattaa jo merkittävän osan monien lajien pääasiallisesta lentokorkeudesta. Tämä voi vaikuttaa moniin seudulla pesiviin lajeihin, jotka ovat elintavoiltaan esimerkiksi kaartelevia ja ilmassa soidintavia, kuten mehiläishaukka tai hankkivat ruokaa laajalta alueelta, kuten selkälökki, sääksi (Pandion haliaetus), kaakkuri (Gavia stellata) ja huuhkaja.

Lopuksi: Alueen pesimälinnustoon kuuluu useita ihmistoimintaa vältteleviä lintulajeja, joiden esiintyminen painottuu rauhallisiin metsämaastoihin. Monien metsäelinympäristöä suosivien lintulajien kannat ovat viimeisessä uhanalaisuustarkistuksessa (Suomen lajien uhanalaisuus, Punainen kirja 2019, <https://punainenkirja.laji.fi>) todettu merkittävästi heikentyneiksi. Tuulivoima-alueita ei tulisi missään tapauksessa sijoittaa luonnon ydinalueille, linnustollisesti merkittävälle alueelle eikä ekologisen verkoston kannalta tärkeille alueille, joihin kaikkiin Pieni Mujumäen alue ja seutu kuuluu.

Kirjallisuus:

- Balotari-Chiebao, F., Valkama, J. & Byholm, P. 2021: Assessing the vulnerability of breeding bird populations to on-shore wind-energy developments in Finland. Ornis Fennica 98:59-73. <http://hdl.handle.net/10138/334772>
- Tolvanen, A., Routavaara, H., Jokikokko, M. & Parvez, R. 2023: How far are birds, *bats, and terrestrial mammals displaced from onshore wind power development? –A systematic review. Biological Conservation, vol. 288. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0006320723004834>.

Fingrid Oyj

Vastine

Harjulinjan alustavat voimajohtoreittivaihtoehdot on esitetty kaavaluonnoksen kartalla asianmukaisesti. Reittien sijoittelu voi YVA-menettelyn aikana muuttua ympäristöllisistä syistä, ja Fingrid toimittaa maakuntakaavasuunnittelun pohjaksi ajantasaiset reitit YVA-ohjelman ja -selostuksen valmistuessa. Harjulinjan YVA-menettely etenee siten, että tavoitteellisesti arviointiohjelma kuulutetaan vireille vuoden 2025 lopulla ja arviointiselostus valmistuu vuoden 2026 lopulla.

Fingrid huomauttaa korjauksena kaavaselostuksen sivulla 51 esitettyyn, että Harjulinja koostuu kahdesta rinnakkaisesta 400+110 kilovoltin yhteispylvällä toteuttavasta voimajohdosta. Erityiskohteissa voi olla tarpeen käyttää muita teknisiä ratkaisuja, mikä tarkentuu hankkeen YVA-menettelyn ja suunnittelun edetessä. Fingrid huomauttaa korjauksena myös, että Harjulinjan Kangasniemellä sijaitsevan päätepisteen nimi on muutettu selvyiden vuoksi Kauppilan sähköasemaksi. Hanke sijoittuu siis Pyhäjärven Murtoerän ja Kangasniemen Kauppilan sähköasemien välille.

Merkitään tiedoksi. **Esille tuodut asiat korjataan kaavaehdotuksen valmistelussa.**

Fingrid huomauttaa korjauksena kaavaselostuksen sivun 62 Harjulinjaa koskevaan kohtaan , että YVA-menettelyn yhteydessä voimajohdon vaikutuksia arvioidaan kunkin vaikutustyyppin osalta tarvittavalla laajuudella, mikä voi laajimmillaan olla maisemavaikutusten osalta noin kolme kilometriä. Luontoselvitysten ja arkeologisen selvityksen maastoinventoinnin vyöhyke on 100 metriä johtoreitin molemmin puolin reitin sijoittuessa nykyisen johdon rinnalle ja 200 metriä johtoreitin molemmin reitin sijoittuessa uuteen maastokäytävään. Kaavaselostuksen sivulla 70 esitettyyn Harjulinjan Natura-vaikutusten arviointia koskevaan kohtaan Fingrid esittää korjauksena, että Natura-tarvearviot laaditaan arviointiohjelman yhteydessä vuonna 2025 ja luonnonsuojelulain 35 § mukaiset Natura-arvioinnit arviointiselostuksen yhteydessä vuonna 2026. Ehdotamme, että hyvissä ajoin ennen kaavaehdotuksen valmistumista järjestetään maakuntaliiton ja Fingridin välinen työneuvottelu, jossa voidaan käydä läpi Harjulinjan suunnittelun etenemistä sekä mahdollisia muita kantaverkon kehittämistarpeita.	Huomioidaan mahdolliset tarvittavat korjaukset kaavatyön edetessä. Maakuntaliitto pitää työneuvottelua hyödyllisenä ja on valmis keskustelemaan Harjulinjan suunnittelun etenemisestä sekä muista kantaverkon kehittämistarpeista.
Sirkkamäen Metsästysseura Ry	Vastine
Mielipide maakuntakaavaluonnoksesta, Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3.vaihe Metsästysseura Sirkkamäen Metsästysseura ry haluaa tuoda esiin näkemyksensä maakuntakaavaluonnokseen sisältyvästä Pienen Mujumäen tuulivoimapotentialisesta aluemerkinästä. Seuramme toimii kyseisen alueen vaikutusalueella, ja sillä on merkittäviä vaikutuksia metsästysseuran toimintaan sekä alueen luontoon ja riistakantoihin. 1. Vaikutukset metsästystoimintaan ja kylien elinvoimaisuuteen o Suunniteltu tuulivoima-alue sijoittuu usean metsästysseuran risteymäkohtaan, ja alue on merkittävä niin hirven- kuin pienriistan metsästyksen kannalta. Toteutuessaan hanke muun muassa sirpaloisi alueella toimivien metsästysseurojen metsästysalueet niin, että hirvenmetsästys estyisi tai hankaloituisi niin merkittävästi, ettei hirvikannan säätely todennäköisesti onnistuisi Riistakeskuksen esittämien tavoitteiden mukaisesti. o Tuulivoimaloiden rakentaminen ja käyttö voivat merkittävästi rajoittaa metsästysalueen käyttöä turvallisuussyistä sekä heikentää kokonaisvaltaisesti koko sen tarjoamaa luontokokemusta melun ja maisemahaittojen vuoksi. Rakennusvaiheen aikainen työmaa-alue, tiet ja muu infrastruktuuri kaventavat metsästysaluetta ja voivat vaikeuttaa metsästystoiminnan turvallista toteuttamista.	

o Metsästys- ja eräkulttuuri on tärkeä ja arvokas kulttuuriperintö, jolla on niin merkittäviä kansanterveydellisiä vaikutuksia kylissämme suunnitellun alueen ympärillä. Metsästys lisää alueen väestön yhteisöllistä toimintaa, sekä lisää etenkin ikäihmisten liikuntaa ja ulkoilua, sekä on merkittävä sosiaalinen tapahtuma, jossa myös eri sukupolvet kohtaavat toisensa yhteisen harrastuksen parissa. Maaseudun supistuneiden palveluiden ja vähenevän väestön kannalta on äärimmäisen tärkeää, että voimme jatkaa elämäntapaamme, joka lisää alueen monimuotoisuutta, pitää riistakannoista ja niiden hyvinvoinnista huolta, ja pitää kylien elinvoimaisuudesta ja yhteistöllisyydestä huolta.

2. Vaikutukset riistakantoihin ja luonnon monimuotoisuuteen

o Tuulivoima-alueen rakentaminen ja käyttö voivat aiheuttaa riistaeläinten, kuten hirvien, ja metsäkanalintujen siirtymistä poisalueelta, mikä vähentää alueen metsästys- ja luontoarvoja.

o Alue on tärkeää lisääntymis- ja pesimäaluetta monelle eläinlajille, sekä erittäin tärkeä elinympäristö monille niin metsästettävälle kuin suojelluillekin eläinlajeille. Alue tunnetaan paikallisten metsästäjien keskuudessa ”Riista-aittana”, sillä se on jo perinnetiedonkin mukaisesti aina ollut tärkeä soidin- ja pesintä alue muun muassa kanalinnuille, joiden kantoja uhkaavat kautta maan aina vaan vähenevät erämaiset alueet.

o Rakentamisen ja käytön aikainen melu, valo ja liikenne häiritsevät eläinten normaalia käyttäytymistä ja liikkumista.

3. Yhteenvedo ja kanta

Metsästysseura katsoo, että maakuntakaavaluonnoksen Pienen Mujumäen tuulivoima-alue aiheuttaa merkittäviä haittoja seuran toiminnalle, alueen riistakannoille sekä luonnon monimuotoisuudelle. Ehdotamme, että maakuntakaavaluonnoksen Pienen Mujumäen tuulivoimapotentiaalinen aluemarkinta poistetaan jatkosuunnittelusta, jotta metsästystoiminta, riistanhoito ja luonnon monimuotoisuus voidaan turvata alueella jatkossakin.

Myhinpään seudun kyläyhdistys RY

MYHINPÄÄN SEUDUN KYLÄYHDISTYS RY:N MIELIPIDE MAAKUNTAKAAVA 2040 3. VAIHEEN LUONNOKSEEN
Myhinpään seudun kyläyhdistys ry lausuu, että Pienen Mujumäen tuulivoimapotentiaalinen alue tulee jättää pois maakuntakaavasta. Tuulivoima-alue kyseisessä paikassa olisi täysin ristiriidassa sen kanssa, miten aluetta on aikaisemmin kehitetty.

Täydentävää tuulivoimapotentiaalia koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella mm. Pienen Mujumäen (hankenimeltään Ilosenmäki) tuulivoimapotentiaalisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine.

Vastine

Täydentävää tuulivoimapotentiaalia koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella mm. Pienen Mujumäen

Eteläisellä Rautalammillä sijaitseva Myhinpään seutu on tunnettu kauniista maisemistaan, jylhistä kallioista ja erämaisista järvistä. Kylämme sijaitsee Etelä-Konneveden kansallispuiston naapurissa. Myhinpäässä on noin sata vakituista asukasta ja useita satoja vapaa-ajan asukkaita. Kylä on saanut viime vuosina myös uusia asukkaita. Tänne halutaan muuttaa ennen kaikkea erämaisen luonnon, maisemien ja hiljaisuuden takia.

Luonnon arvot eivät perustu pelkästään kyläläisten omaan mielipiteeseen, vaan Etelä-Konneveden kansallispuiston ympäristö on tunnistettu luonnon monimuotoisuuden keskittymäksi mm. Pohjois-Savon LUMO-ohjelmassa. Yksittäisiin suojelualueisiin kohdistuvien vaikutusten lisäksi mielestämme tärkeää onkin arvioida vaikutusalueen arvoja kokonaisuutena.

Alueen erityislaatuista luontoa ja maisemaa on suojeltu jo 1990-luvulta alkaen Natura- ja rantojensuojeluohjelmassa. Maiden lunastus suojeluohjelmiin oli monelle kova paikka ja herätti epäoikeudenmukaisuuden kokemusta, mutta tänä päivänä suurin osa asukkaista on tyytyväisiä siihen, että viereen on saatu kansallispuisto. Myhinpäässä on olemassa olevaa ja suunnitteilla olevaa yritystoimintaa luontomatkailuun liittyen, ja runsas vapaa-ajan asutus lisää muidenkin paikallisten palveluiden kysyntää.

Toteutimme vuonna 2024 kyläkyselyn, johon vastasi 83 kyläläistä. Tärkeimmiksi asioiksi kylällä mainittiin puhtaat vedet, hiljaisuus ja monimuotoinen luonto. Vastaajista lähes 90 % oli sitä mieltä, ettei tuulivoimatuotanto sovi Myhinpään seudulle.

Maakuntakaavaluonnoksessa oleva Pienen Mujumäen tuulivoimapotentialinen alue sijaitsee vain noin 1,5 kilometrin päässä Konneveden rannasta ja sen asutuksesta. Tuulivoiman maisemavaikutukset kohdistuisivat satoihin vapaa-ajan ja vakituisiin asuinkiinteistöihin. Kansallispuistomaisemien lisäksi lähialueella on muitakin maisema-arvoja, kuten Häkikilän kulttuurimaisema ja monia valtakunnallisesti arvokkaita kallioalueita, joista lähimpänä Pientä Mujumäkeä on Keulatniemi-Haukkaniemi. Alue kokonaisuudessaan on erittäin hiljainen ja linnustoltaan arvokas.

Rautalammin kunta hyväksyi Ilosenmäen tuulivoimahankkeen kaavoitusaloitteen marraskuussa 2024, vaikka lähialueen kolme kyläyhdistystä ja luontojärjestöt yhdessä olivat pyytäneet asiassa ensin huolellista harkintaa ja kuntalaiskeskustelua Rautalammin kuntastrategian ja kuntalain 22 §:n hengen mukaisesti. Kaavoituksen aloittamista perusteltiin kunnanvaltuustolle niin, että tarkoituksena on vasta alkaa selvittää alueen luontoarvoja ja asukkaiden mielipiteitä ja arvioida niiden pohjalta alueen soveltuvuutta tuulivoimalle. Mielestämme tämä arviointi tulee tehdä

(hankenimeltään Ilosenmäki) tuulivoimapotentialisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine.

maakuntakaavoituksessa, koska alue on luontoarvoiltaan ja maisemaltaan maakunnallisesti ja kansallispuiston takia valtakunnallisestikin merkittävä.

Rautalammin kunta on laatinut lähialueelle Etelä-Konneveden ja Armisveden rantaosayleiskaavat, joissa on osoitettu satoja rakennuspaikkoja. Alueelle talonsa ja mökkinsä rakentaneet ihmiset ja alueelle tulleet yrittäjät ovat luottaneet siihen, että luonnonrauha ja luontoarvot tulevat säilymään ja että aluetta kehitetään tulevaisuudessakin matkailun ja virkistysvetovoima-alueena. Tämä on ollut sekä Rautalammin kunnalla että Pohjois-Savon liitolla tavoitteena. Pohjois-Savon maakuntakaavoituksessakin on aikaisemmin lähdetty siitä, että Etelä-Konneveden rannalle ei tuulivoimaa osoiteta. Nyt maakuntaliitto olisi tekemässä asiassa täyskäännöstä vain sen takia, että yksittäinen tuulivoimayhtiö on alueesta kiinnostunut.

Kaavaselostuksessa sanotaan, että aluetta olisi jo rajattu kauemmas häiriintyvistä luontokohteista. Ei kuitenkaan vaikuta siltä, että tällaista olisi tehty, koska etäisyyttä Konneveden rantaan on nyt saman verran kuin asutuksen puskurietäisyyden vuoksi muutenkin olisi. Vaikka maakuntakaavassa osoitettu aluerajaus on suppeampi kuin Ilosenmäen tuulivoimahankkeessa, niin se on kuitenkin osoitettu maakuntakaavaan niin suurena kuin maakuntaliiton omien puskurietäisyyksien mukaan suinkin on mahdollista. Mielestämme on siis harhaanjohtavaa väittää, että aluetta olisi rajattu ja yhteensovitettu luontomatkailun ja virkistysvetovoiman kanssa.

Joka tapauksessa alue on sellainen, ettei pienillä rajauksilla pystytä poistamaan merkittäviä haitallisia vaikutuksia, joita tuulivoimalla olisi. Kyläyhdistys ei vastusta tuulivoimaa energiantuotantomuotona, mutta maakunnan arvokkaimpia maisemia ja luontoalueita ei pidä sen nimissä heikentää.

Lisäksi Myhinpään seudun kyläyhdistys lausuu, että pitkät sähkönsiirtolinjat aiheuttavat luontokatoa ja kohtuutonta haittaa maanomistajille. Sähkönsiirto tulee aina suunnitella niin, että hyödynnetään mahdollisimman paljon jo valmiiksi muuttuneita ympäristöjä ja olemassa olevia johtokäytäviä. Myhinpään seudulla on jäljellä vielä paikoin erämaista luontoa, jota ei pidä pirstoa voimalinjoilla. Erityisen tarkkaan pitää huomioida arvokkaat maisema-alueet, olemassa olevat luonnonsuojelualueet ja niiden väliset yhteydet. Myös suuren kokoluokan aurinkovoiman rakentamisessa täytyy erityisen tarkasti ottaa huomioon luonto- ja maisema-arvot sekä sähkönsiirtotarpeet.

Voimassa olevassa maakuntakaavassa on yleismääräys koskien energiansiirtoyhteyksiä: *Energiantuotantoalueita suunniteltaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota energiansiirtoyhteyksien järjestämiseen. Lähekkäin sijoittuvien energiatuotantoalueiden liittäminen sähkönsiirtoverkkoon on ensisijaisesti toteutettava olevaan johtokäytävään tai yhteiseen johtokäytävään ja yhteispylväisiin, yhteistyössä muiden energiantuotannon hankkeiden kanssa. Energiansiirtoyhteyksiä suunniteltaessa on otettava huomioon energiansiirto- ja -tuotanto-hankkeiden erilliset ja yhteisvaikutukset erityisesti asutukseen, elinkeinoihin, maisemaan, linnustoon, luonnon monimuotoisuuteen, eläimistöön ja ekologiin yhteyksiin sekä kulttuuriperintöön sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia.*

15 matkailuyritystä	Vastine
Mielipide, Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3.vaihe (vety, aurinko, tuuli ja kauppa) Tämän mielipiteen allekirjoittaneet 15 matkailuyritystä ottavat seuraavassa kantaa maakuntakaavaluonnoksen Pienen Mujumäen tuulivoimapotentialin alueeseen ja sen aiheuttamiin vaikutuksiin alueen matkailuyrityksissä. Etelä-Konneveden kansallispuisto perustettiin vuonna 2014 paikallisten toimijoiden yhteistyön tuloksena. Mukana oli myös Pohjois-Savon liitto. Kansallispuisto perustettiin lain nojalla <i>Konneveden ranta- ja saaristoluonnon eliöstön, kal-lioperän ja vesistömaiseman suojelemiseksi ja hoitamiseksi sekä yleistä virkistys- ja retkeilykäyttöä ja ympäristötutki-musta varten</i>. Kansallispuiston alueella on viime vuosina toteutettu useita matkailun kehittämishankkeita ja alueelle on syntynyt yri-tystoimintaa. Etelä-Konnevesi on nopeasti noussut kävijämääriltään niin Keski-Suomen kuin Pohjois-Savonkin suosi-tuimmaksi kansallispuistoksi (yli 30 000 kävijää vuodessa), ja myös kansainvälisten matkailijoiden määrä on lisääntynyt. Metsähallituksen selvityksen mukaan Etelä-Konneveden kansallispuiston kävijät tuovat vuosittain noin miljoona euroa alueelle. Lisäksi luontoarvot ovat tuoneet alueelle tuhansia vapaa-ajan asukkaita, jotka käyttävät paikallisia palveluita. Kaikesta tästä kannattaa olla ylpeä. Etelä-Konnevedelle tullaan nauttimaan alueen ainutlaatuisesta, erämaisesta järvi- ja vuorimaisemasta ja luonnonrau-hasta. Merkittävä osa puiston virkistyskäytöstä ja matkailuyritysten palveluista sijaitsee ranta- ja vesialueilla. Alueen matkailuyrittäjät tarjoavat mm. melontaretkiä, välinevuokrausta, maisemaristeilyjä, kalastusta, majoitus- ja hyvinvoin-tipalveluja. Matkailu ja vapaa-ajan asuminen ovat tärkeitä alueen elinvoimaisuudelle kokonaisuudessaan ja auttavat ylläpitämään myös muita paikallisia palveluita, kuten ruoka- ja ravintolapalveluita. Etelä-Konneveden alueella on turvattu luonnontilaista maisemakuvaa 1990-luvun rantojensuojeluohjelmasta alkaen aina kansallispuiston perustamiseen, ja siitä tähän päivään saakka. Myös Pohjois-Savon maakuntakaavoituksessa lähtö-kohtana on tähän saakka ollut, että tuulivoimaa ei osoiteta matkailullisesti tärkeiden vesistöjen, kuten Etelä-Konneve-den, ympäristöön. Yrittäjät ovat voineet kehittää toimintaansa luottaen alueen erityispiirteiden – ainutlaatuisen erä-maisen järvisuudun, sen maiseman ja luonnonrauhan – säilymiseen. Näiden samojen arvojen säilymiseen ovat luotta-neet myös kymmenet tuhannet vuosittaiset kotimaiset ja kansainväliset kansallispuistovieraat ja paikallisten palvelui-den käyttäjät.	Täydentävää tuulivoimapotentialia koskevan saa-dun palautteen ja maakuntakaavatyön koko-naisharkinnan perusteella mm. Pienen Mujumäen (hankenimeltään Ilosenmäki) tuulivoimapotentialisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine. Liit-teenä on kirjallisuuskatsaus matkailusta ja tuulivoi-masta.

Maakuntakaava-aineiston mukaan Pienen Mujumäen tuulivoima-alueen maisemavaikutukset Etelä-Konnevedelle olisivat merkittäviä. Haittoja ei voi käytännössä juuri vähentää tuulivoimaloiden tarkemmalla sijoittelulla, koska korkeuserot kyseisellä alueella ovat suuret ja näkymät järvenselälle laajat. Tuulivoiman kaavoittaminen tällaiseen paikkaan heikentäisi luontomatkailun toimintaedellytyksiä alueella ja rikkoisi kansallispuiston perustamistarkoitusta vastaan. Lisäksi tuulivoima-alueeseen tarvittavat pitkät sähkönsiirtolinjat pirstoisivat paikallista, monimuotoista luontoa laajemmaltakin alueelta.

Etelä-Konneveden alueella on tehty pitkäjänteistä työtä matkailuelinkeinon eteen, ja paljon työtä on vielä tehtävänä. Toivomme, että kansallispuistoa mukana perustamassa ollut Pohjois-Savon liitto huolehtii luontomatkailun ja alueen virkistyskäytön toimintaedellytyksistä myös tulevaisuudessa, niitä heikentämättä. Uusiutuvan energian tuotanto on tärkeää, ja tuulivoimalle on Suomessa paikkansa, mutta se paikka ei ole kansallispuiston lähinaapurissa.

Ehdotamme, että maakuntakaavaluonnoksen Pienen Mujumäen tuulivoimapotentiaalinen alue poistetaan jatkosuunnittelusta.

Allekirjoittajat: EK-Lines Oy, Erä's Pete, HannAmanda, Häyrylänranta / Mierontie, Jalkasen Lomamökit, KalajaRetkeily, Lazydog Adventures, Luontovire, MVH-palvelut, Pynnösen Lomamökit, Saarenpään lomamökit MTY, Syttyjä Oy, Tavin-sulka, Virvatulen Taika, ÄijänKäppyrä

Pelastetaan Sonkajärven Luonto ry

Vastine

Lausunto Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3. vaihe, vety, aurinko ja kauppa Huttusenlehdon tuulivoimapotentiaalisesta alueesta

Rakennamme maakunnan menestystä

Ote Pohjois-Savon ely-keskuksen sähköpostista:

Pohjois-Savossa tavoitellaan hiilineutraaliutta vuoteen 2035 mennessä. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää, että alueen ilmastopäästöt, joita ei pystytä vähentämään, tulee sitoa kasvillisuuteen tai maaperään. Pohjois-Savon maankäyttösektorin* kokonaishiilitase oli vuonna 2023 negatiivinen (-526 kt CO₂e/v). Maankäyttösektorilta syntyvät päästöt

olivat pienemmät kuin poistumat, eli hiiltä sitovat nielut. Aiempaan, vuonna 2020 tilattuun selvitykseen verrattuna hiilinielujen määrä on laskenut noin kolmanneksen vuodesta 2018, vaikka selvitykset eivät ole täysin vertailukelpoisia.

"Hiilineutraaliustavoitteen saavuttamisen kannalta keskeistä on, että pystymme vähentämään edelleen ilmastopäästöjä ja samaan aikaan ylläpitämään ja vahvistamaan hiilinieluja. Jos onnistuisimme vähentämään päästöjä tavoitteiden mukaisesti, nykyinen hiilinielujen määrä riittäisi juuri ja juuri sitomaan alueelta syntyvät päästöt", Pohjois-Savon ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueen johtaja Kimmo Haapanen muistuttaa.

Pohjois-Savon kunnista noin kaksi kolmasosaa (63 %) tuotti maankäyttösektorilla hiilinielun, eli vuotuiset päästöt eivät ylittäneet vuotuisia poistumia. Kuntien hiilitaseisiin vaikuttaa paljon metsä- ja viljelysmaan sekä turvemaiden osuus pinta-alasta. Kunnissa, joiden alueella viljelysmaan ja turvemaan osuus on suuri, maankäyttösektori on tyypillisesti nettopäästö. Vastaavasti kunnissa, joiden pinta-alasta suurempi osa on metsämaata ja kivennäismaata, maankäyttösektori on tyypillisemmin nettonielu.

Metsämaa oli -970 kt CO₂e suuruinen hiilinielu vuonna 2023, puusto ja maaperä huomioiden. Viljelysmaat, ruohikko-alueet ja kosteikot muodostivat nettopäästön. Laskennassa oletettiin, että rakennettujen alueiden ja muun maan hiilivarastot ovat tasapainossa. Selvityksen perusteella metsämaan muodostama nettonielu riitti vuonna 2023 kattamaan muiden maankäyttöluokkien päästöt.

Pohjois-Savon suurimmat hiilivarastot pinta-alaa kohden sijaitsevat Ylä-Savossa, jossa turvemaiden osuus pinta-alasta on suurempi kuin eteläisemmässä osassa maakuntaa. Turvemaihin on sitoutunut paljon hiiltä.

"Selvityksemme tarjoaa uutta tietoa Pohjois-Savon maankäyttösektorin hiilinielujen ja -varastojen nykytilasta. Kansallisessa kasvihuonekaasuinventaariorissa ja meidän selvityksessämme on noudatettu samoja periaatteita, vaikka laskentamenetelmät eivät ole täysin vertailukelpoisia. Laskentamme nojaa uusimman valtion metsien inventoinnin tuloksiin, kansallisiin hakkuutilastoihin sekä puuston ja maaperän kehityksen mallinnukseen", AFRY Management Consulting Oy:n projektipäällikkö Nico Österberg taustoittaa.

Metsämaat ja metsien käyttö ovat keskeisiä ilmastotavoitteiden saavuttamisessa ja ilmastomuutokseen sopeutumisessa

Vuoden 2023 hiilinielu kattaa n. 32 % Pohjois-Savon vuoden 2023 kokonaispäästöistä. Metsämaa on Pohjois-Savossa pinta-alaltaan ylivoimaisesti merkittävin maankäyttöluokka ja suurin hiilinielu.

"Metsämaiden rooli on erityisen tärkeä ilmastotavoitteiden saavuttamisen, ilmastomuutokseen sopeutumisen ja luonnon monimuotoisuuden kannalta. Selvityksen perusteella Pohjois-Savon metsien ikärakenne ja kasvupaikat antavat hyvät mahdollisuudet hiilinielujen vahvistamiseen", muistuttaa Pohjois-Savon ELY-keskuksen projektipäällikkö ja ilmastoasiantuntija Saara Karkulahti.

Selvitys sisältää myös toimenpide-ehdotuksia metsien hiilinielujen vahvistamiseksi. Nopeasti vaikuttavia toimenpiteitä ovat hakkuumäärien vähentäminen ja kiertoaikojen osittainen pidentäminen. Pidemmällä tähtäimellä nieluja voidaan vahvistaa muun muassa hyvin laadituilla hakkuusuunnitelmilla, oikea-aikaisella taimikonhoidolla ja harvennushakkuilla sekä lisäämällä sekapuustoisuutta.

Maankäyttösektorin hiilitaseselvityksen laati AFRY Management Consulting Oy. Työ tilattiin Pohjois-Savon ELY-keskuksen koordinoimassa Hiilineutraali Pohjois-Savo – Vastuullisesti ja vaikuttavasti (HIPOVA) -hankkeessa. Hanketta rahoitetaan Euroopan aluekehitysrahastosta sekä Pohjois-Savon kehittämisrahastosta.

Selvitys saatavilla 13.6. klo 10 osoitteesta hiilineutraalipohjoissavo.fi

Infolaatikkoon:

**Maankäyttösektorilla (LULUCF) tarkoitetaan maankäytön, maankäytön muutoksen ja metsätalouden vaikutuksia kasvihuonekaasupäästöihin ja -nieluihin. Maankäyttösektorin kasvihuonekaasulaskenta sisältää metsämaan, viljelysmaan, kosteikkojen, ruohikkoalueiden, rakennettujen alueiden ja muun maan sekä puutuotteiden laskennan. Vesistöjen ja luonnontilaisten soiden katsotaan kuuluvan ihmistoiminnan vaikutusten ulkopuolelle ja ne eivät siten ole mukana laskennassa.*

Lausunnon antajan kommentti:

Tätä taustaa vasten, kysynkin, mitä, tuuli- ja aurinkovoiman rakentaminen aiheuttaa meidän metsille ja luontoalueilla? Ikävä kyllä se hävittää niitä peruuttamattomasti. Tuulivoiman rakentaminen ei ole vihreää, kun ajatellaan sitä aikajanaa, mistä ja miten ko osat saapuvat, Kiinasta laivalla. Tuulivoiman perustuksiin tarvitaan tonneittain terästä ja betonia sekä huoltokäytävälle kalliomursketta. Ja kaiken tämän tieltä kaadetaan metsää kymmeniä tuhansia hehtaareja, ja

Maakuntakaava on yleispiirteinen suunnitelma, jossa osoitettu tuulivoimapotentiaalia koskevan merkinnän toteuttaminen edellyttää yksityiskohtaisempaa suunnittelua ja vaikutusten arviointia. Huomioiden maakuntakaavan luonne yleispiirteisenä suunnitelmana ja maakuntakaavan

näiden lisäksi vielä sähkönsiirtolinjat, jotka ovat satoja metriä leveitä ja kymmeniä kilometriä pitkiä. Kaikki nämä toimenpiteet aiheuttavat pysyvää luontokatoa ja hävittävät meidän tärkeitä hiilinieluja.

Metsäkeskuksen kommentti:

Kaavaehdotuksissa tulee näkyä metsien merkitys osana ilmasto työtä ja metsäbiotalouden edellytysten turvaaminen. Hiilensidonnan edistämiseksi ja ilmastomuutoksen hillitsemiseksi metsien ottamista muuhun maankäyttöön (yhteiskuntarakenne, liikenne, pellonraivaus) tulisi mahdollisuuksien mukaan välttää. Kestävän ja kannattavan metsätalouden harjoittaminen on yksi merkittävimmistä tavoista edistää hiilensidontaa Pohjois-Savossa ja toisaalta myös edistää pohjoissavolaista elinkeinoelämää.

Osana maakuntakaavoitusta tutkitaan Pohjois-Savon aurinkovoimapotentialiaa. Ensisijaisiksi aurinkovoimatuotannolle potentiaalisiksi alueiksi on tunnistettu käytöstä poistuvat turvetuotantoalueet. Vaihtoehtoisena tapana hyödyntää kaava-alueella sijaitsevat turvetuotantoalueet tulee huomioida alueiden metsittäminen. Suonpohjasta metsäksi -oppaan (Luonnonvarakeskus 2019) mukaan metsitys on yleisin suonpohjien jälkikäyttövaihtoehto ja myös useimmille kohteille sopiva. Suonpohjalla puuntuotos voi olla varsin korkea. Metsitys pienentää alueen kiintoaine- ja vesistökuormitusta. Kasvava puusto sitoo hiiltä ja siten kompensoi jäännösturpeen hiilidioksidipäästöjä. Metsityksellä voitaisiin myös hyvittää muualla aiheutettuja hiilipäästöjä (hiilikompensaatio). Lisätietoa Metsäkeskuksen verkkosivuilta: <https://www.metsakeskus.fi/fi/asiointi/tietojen-kasittely-ja-luovutus>.

Kaavaa laadittaessa on myös pidettävä silmällä alueiden käytön taloudellisuutta. Tällä tarkoitetaan ensisijaisesti kaavanosallistumis- ja arviointisuunnitelmasta kokonaistaloudellisia vaikutuksia. Samoin on pidettävä silmällä sitä, ettei maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle aiheudu kaavasta kohtuutonta haittaa. Kaavaa laadittaessa on myös otettava huomioon Suomen perustuslain 6 §:stä ilmenevä yhdenvertaisuusvaatimus. Se edellyttää muun muassa, että alueiden omistajia ei aseteta kaavassa toisistaan poikkeavaan asemaan, ellei siihen kaavan sisältöä koskevat säännökset huomioon ottaen ole maankäytöllisiä perusteita. MRL 9 §:n mukaan kaavan tulee perustua riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia. Vaikutuksia metsätalouden harjoittamiseen voi olla esimerkiksi kaavojen virkistys-, ulkoilu- ja suojelualuevarauksilla. Metsäsektori tulee ottaa laajasti huomioon jo vaikutustenarviointivaiheessa. Suomen metsäkeskus esittää, että kaavan vaikutukset metsätalouteen selvitetään metsänomistajien, elinkeinotalouden, luonnonvarojen ja energiantuotannon näkökulmasta. Suomen metsäkeskus esittää myös, että kaikki mahdollisesti metsätalouteen vaikuttaviin kaavamerkintöihin ja suunnitteluohjeisiin lisätään aikanaan tarkennus vaikutuksista metsien käyttöön.

suunnittelumääräykset sekä se, että yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tapahtuvalla tuulivoimailoiden sijoittelulla ja muulla suunnittelulla voidaan myös vaikuttaa toteuttamisen haitallisiin vaikutuksiin.

Voimassa olevassa maakuntakaavassa on yleismääräys koskien energiansiirtoyhteyksiä: *”Energiantuotantoalueita suunniteltaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota energiansiirtoyhteyksien järjestämiseen. Lähekkäin sijoittuvien energiantuotantoalueiden liittäminen sähkönsiirtoverkkoon on ensisijaisesti toteutettava olevaan johtokäytävään tai yhteiseen johtokäytävään ja yhteispylväisiin, yhteistyössä muiden energiantuotannon hankkeiden kanssa.(...)”*

Aurinkovoimaloiden sijoittamisen vaikutusta tulee kuitenkin tarkastella huolellisesti. Maakuntakaavan 3. vaiheessa tulee tutkia teollisen kokoluokan aurinkoenergiatuotannon sijoittamista rakennettuun ympäristöön, vanhoille kaivos-alueille, radan- tai tienvarsille. On myös tarkasteltava aurinkoenergiatuotannon hajauttamisen mahdollisuutta suuren kokoluokan voimaloiden lisäksi tai asemesta. Yhtenäisten metsäalueiden tulee olla vasta viimeinen vaihtoehto aurinkovoimalan sijoituspaikkana.

Lausunnon antajan kommentti:

On erittäin outo tapa, että aurinkovoimakentät sijoitetaan keskelle ei mitään. Tähän tietysti motivoi entisen turvetuotantoalueen omistajaa raha. Aurinkovoimaakaan ei voi kutsua vihreäksi energiaksi, sillä paneelit toimitetaan Kiinasta ja kenttien rakentamiseen vaaditaan viidenmetrin syvyiset murskepedit, jotka ovat jostakin luonnonkalliosta pois. Myös kaivosten perustamiselle tulee painetta, näiden aurinkopaneelien tarvitsevien mineraalien johdosta. Kuten tuossa Metsäkeskuskin jo kirjoitti, niin olisi hyvä metsittää nämä vanhat turvetuotantoalueet hiilinieluja vahvistamaan. Myös huoltovarmuuden kannalta olisi viljelymaat jätettävä ilman aurinkovoimaa ja sijoittaa paneelit tuulivoima-alueelle, huoltokäytävien varteen, siten ettei tuulivoimaloiden lavoista irtoava lumi ja jää riko niitä. Onhan tuulivoima alueen luonto jo tuhottu, niin ei tarvitse uutta aluetta tuhota tätä varten. Sonkajärven Huttusenlehdon alue on merkitty kaavakarttoihin: laaja metsäpeitteinen alue, joka on maakunnallisesti merkittävä ja se pyritään säilyttämään ilman pirstoutumista. Tämäkin argumentti puoltaa sitä, että Huttusenlehdon aluetta ei tule merkitä maakuntakaavaan tuulivoima- ja aurinkovoima potentiaalisiksi alueeksi.

Ote Pohjois-Savon Ely-keskuksen sähköpostista

Luonnon kokonaisvaltainen kunnostaminen alkaa Rautavaaran Tiilikkan seudulta Pohjois-Savon luonnon monimuotoisuuden toimeenpanosuunnitelmassa (LUMO-ohjelma) on tunnistettu luonnon monimuotoisuuden keskittymiä. Seuraavaksi Priodiversity LIFE –hankkeessa ryhdytään ennallistamistoimiin valikoiduilla monimuotoisuuskeskittymillä ja niitä yhdistävillä alueilla, eli kunnostuskeskittymillä. Ennallistamisella ja luonnonhoidolla nopeutetaan elinympäristöjen palautumista kohti luonnontilaa, parannetaan arvokkaan lajiston elinolosuhteita ja lisätään luontotyypeille ominaisia rakennepiirteitä. “Esimerkiksi pienvesien kunnostamisen tavoitteena on muun muassa veden laadun parantaminen ja pienvesistä riippuvaisten kasvi- ja eläinlajien elinympäristöjen palauttaminen. Kunnostustoimet voivat olla esimerkiksi purojen ja lähteiden rakenteiden ja virtaamien palauttamista vastaamaan luonnontilaista. Käytännössä tämä tarkoittaa esimerkiksi uittoperattujen purojen kiveämistä, luontaisten uomien palauttamista tai puroon laskevien ojien tukkimista”, kertoo luonnonhoidon asiantuntija Marita Kivioja Pohjois-Savon ELY-keskuksesta.

Mahdollisuuksia maanomistajille

Maakuntakaavan aurinkovoimaa koskevat yleismääräykset tulevat edellyttämään tarkempien yhteisvaikutusten arviointia yleiskaavavaiheissa. Tätä tulee kaavan hallinnoijan ja osallisten vaatia kaavaprosessin aikana. Alla ote yleismääräyksestä, joka koskee koko maakuntakaava-aluetta:

”Aurinkoenergian tuotantoalueita suunniteltaessa on huolehdittava siitä, että ne sijoittuvat pääosin muualle kuin ojittamattomille, luonnontilaisille suo-alueille. Alueiden soveltuvuus voidaan arvioida kokonaisvaikutusten ja alueellisten erityispiirteiden pohjalta. Aurinkoenergian tuotantoalueiden suunnittelussa on otettava huomioon kulttuuriympäristön, maiseman, virkistyksen ja luonnon arvot. Ole-massa oleviin elinkeinoihin - mm. metsä- ja pelto-alueiden säilymiseen - ja asutukseen kohdistuviin vaikutuksiin sekä hajautetun energiantuotannon tarpeisiin on kiinnitettävä huomiota (...)”

Priodiversity LIFE -hankkeessa tarjotaan maanomistajille mahdollisuutta osallistua luontokadon torjuntaan ilman erityistä vaivannäköä ja kustannuksia. Hankkeen toimijat suunnittelevat ja toteuttavat tarvittavat ennallistamistoimenpiteet, ja lopputuloksena maanomistaja saa luonnon monimuotoisuuden kannalta entistä arvokkaamman elinympäristön. Kaikki kokonaisvaltaisen kunnostamisen toimenpiteet ovat maanomistajille täysin vapaaehtoisia.

”Nyt maanomistajalla on mahdollisuus parantaa oman tilan luonnon monimuotoisuutta. Kunnostuskeskittymillä esimerkiksi ennallistetaan soita, kunnostetaan pienvesiä sekä hoidetaan metsäisiä elinympäristöjä. Metsäkeskus ja ELY-keskus neuvovat ja auttavat töiden toteutuksessa yksityismailla. Jos tulee kysyttävää, meihin voi olla yhteydessä matalla kynnyksellä”, luonnonhoidon asiantuntija Satu Uusitalo Suomen metsäkeskuksesta sanoo.

Hankkeessa tehdään yhteistyötä yli tila- ja toimijarajojen ja tavoitellaan luonnon tilan parantamista suuremmilla kokonaisuuksilla kokonaisvaltaisen kunnostuksen keinoin.

Pohjois-Savossa luonnon kokonaisvaltaista kunnostamista tiiviissä yhteistyössä toteuttavat Pohjois-Savon ELY-keskus, Suomen metsäkeskus, Metsähallitus Luontopalvelut, Metsähallitus Eräpalvelut ja Metsähallitus Metsätalous Oy.

Suo, kuokka ja Rautavaara –yleisötilaisuus ennallistamisesta ja luonnonhoidosta Rautavaaralla

Pohjois-Savon ensimmäinen kunnostuskeskittymä on luontoarvoiltaan erityinen Tiilikan seutu Rautavaaralla. Tiilikjärven kansallispuisto ympäristöineen muodostaa laajan metsien, soiden ja pienvesien verkoston, jossa esiintyy arvokasta erämaiden lajistoa. Erityisten luontoarvojen lisäksi alueella on laajasti ojitettuja soita, perattuja puroja ja heikentyneitä lähteitä.

Lausunnon antajan kommentti:

Vedoten yllä olevaan sähköpostiin, Sonkajärven Huttusenlehdon aluetta, ei tule osoittaa maakuntakaavassa tuuli- ja aurinkovoima potentiaaliseksi alueeksi. Kyseisellä alueella on kymmeniä erilaisia suoalueita, joiden bioversideetti tulee kärsimään, jopa tuhoutumaan tuulivoimaloiden perustusten sekä alueen huoltokäytävien rakentamisesta sekä laaja-alaisen metsien hakkaamisesta. Ja onhan se kornia, että muutaman kilometrin päässä, naapurikunnassa suojellaan ja ennallistetaan luontoa, mutta Sonkajärvellä, sitä ollaan tuhoamassa kaksin käsin vain kiinteistöverotulojen vuoksi.

Summa summaarum:

Sonkajärven kunta on Tornator Oy:n, maanvuokraaja, toimesta suunnitellut Huttusenlehdon tuulivoima-aluetta jo vuodesta 2022. Hanke kumottiin kunnan valtuustossa, sitten se kunnanjohtaja Simo Mäkisen toimesta nostettiin uudelleen maakuntakaavaan ja nyt viimeisimmässä kunnan hallituksen kokouksessa se halutaan pois maakuntakaavasta. Tämä viimeisin päätös on mielestäni paras ratkaisu, jo edellä mainittujen argumenttien johdosta ja niiden lisäksi vielä Huttusenlehdon sekä Jyrkän alue on:

Täydentävää tuulivoimapotentiaalia koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella mm. Huttusenlehdon tuulivoimapotentiaalisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine.

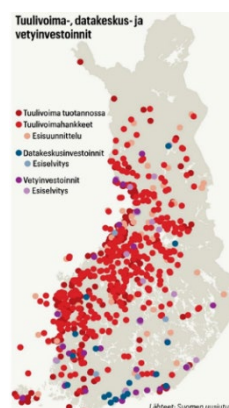
- Matkailullisesti sekä virkistys mielessä merkittävä alue, Jyrkän ruukin alue, Volokin polun alue sekä Nurmijoen alue, naapurikunnassa Rautavaaralla Tiilikan kansallispuisto
- Valtakunnallisesti merkittävä Jyrkän ruukki alue sekä arkeologinen alue
- Merkittävä matkailun ja virkistyksen kehittämisvyöhyke
- Maisemallisesti herkkää ja monimuotoista metsäistä, soista ja karua aluetta
- Alueella on satoja mökkiläisiä sekä vakituisia asukkaita, joiden omaisuuden arvoon sekä elinympäristöön kyseinen tuulivoima hanke tulisi vaikuttamaan negatiivisesti sekä peruuttamattomasti
- Kyseisen alueen läheisyydessä on useita maakunnallisesti merkittäviä kulttuuriympäristö alueita, joihin olisi myös peruuttamattomia vaikutuksia, Kulvemäenkylä, Pohjoismäki sekä Teerimäki.
- Alueen läheisyydessä sijaitsee pohjavesialue Kiukoonkangas
- Kyseiselle hankealueelle pitäisi rakentaa liki 30 kilometriä pitkä johtokäytävä, mikä aiheuttaisi runsaasti metsäkatoa sekä yksityisten ihmisten omaisuuden menetyksiä.

Sonkajärven kunnan alueella on kolme muuta tuulivoimahanketta sekä ympäristökunnissa mm. Kainuun alueella useita tuulivoimahankkeita, joiden yhteisvaikutus tulee ottaa huomioon, niin ihmisiin, eläimiin sekä luontoon.

Maanvuokraajana Tornator Oy on julkisesti ilmoittanut edesauttavansa tuulivoimahankkeita ja heillä onkin Suomessa yli 700 000 hehtaaria maata, joten tuulivoimapotentiaalista aluetta heiltä löytyy. Eihän ole tarkoitus, että koko Suomen luonto ja maaperä tuhotaan näillä hankkeilla vain rahan takia, kansalaisia kuulematta.

Alla kuva Huttusenlehdosta, jossa on jo aukkoa hakattu kymmeniä hehtaareja metsää.

Toinen kuva esittää Suomen tulevaisuutta, jossa on ns. vihreän siirtymän olemassa olevat ja tulevat hankkeet, paljon ollaan ja tullaan tuhoamaan luontoa, eläimiä sekä ihmisten omaisuutta. Kartasta uupuu suunnitteilla tai jo olemassa olevat kaivoshankkeet.

Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri

Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri ry kiittää mahdollisuudesta lausua Pohjois-Savon maakuntakaava 2040:n 3. vaiheen kaavaluonnoksesta. Tässä maakuntakaavan 3. vaiheessa käsitellään energiantuotantoon liittyviä teemoja (aurinko, tuulivoima ja vety). Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri haluaa muistuttaa, että myös uusiutuvan energian tuotannolla voi

Vastine

Palaute merkitään tiedoksi.

olla haitallisia vaikutuksia luonnon monimuotoisuudelle. Näitä haittoja voidaan lieventää ja välttää huolellisella sijoittelun suunnittelulla, jossa maa-kuntakaavalla on erityisen tärkeä ohjaava rooli.

Tässä lausunnossa kommentoimme kolmea erityisen ongelmallista tuulivoimapotentialista aluetta, aurinkovoimaa koskevaa kaavamääräystä, sähkönsiirron yhteystarvetta sekä maakuntakaavan vaikutusten arviointia.

TUULIVOIMAPOTENTIALISET ALUEET

PIENI MUJUMÄKI

Pienen Mujumäen tuulivoimapotentialialinen alue on osoitettu Konnevesi-järven ja Etelä-Konneveden kansallispuiston lähivaikutusalueelle. Etelä-Konneveden aluetta on kehitetty yhteistuumin jo vuosikymmenien ajan luontoarvot, maise- mat sekä matkailu ja virkistys edellä. Tästä on osoituksena mm. rantojensuojeluohjelma, laajat Natura 2000 -alueet, kansallispuiston perustaminen sekä aiemmat maakuntakaavat. Voimassa olevassa maakuntakaava 2040:n 2. vaiheessa alue on matkailun ja virkistykseen kehittämisvyöhykettä ja luonnon ydinaluetta.

Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri toteaa, että tuulivoimayhtiön kiinnostuminen alueesta ei saisi heijastua maakun- tamme valtakunnallisestikin merkittävän luontohelmen pitkäjänteisenä jatkuneeseen kehitystyöhön.

Pienen Mujumäen vaikutusalueella on laajoja, rakentamattomia ja yhtenäisiä metsäalueita, joiden vuoksi se on tärkeä ekologinen yhteys Pohjois-Savon ja Keski-Suomen maakuntien luontokeskittymien välillä. Ekologisista yhteyksistä tulisi huolehtia myös maakuntakaavoituksessa huomioon otettavien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan.

Keski-Suomessa Pienen Mujumäen vaikutusalue on osa maakuntakaava 2040:n viherrakenteessa tunnistettua arvo- kasta luontokohteiden keskittymää. Pohjois-Savon luonnon monimuotoisuuden toimeenpanosuunnitelmassa alueelle on tunnistettu Etelä-Konneveden monimuotoisuuskeskittymä, yksi maakuntamme luonnon monimuotoisuudelle arvok- kaimmista alueista, jonne myös erilaisia ennallistamistoimia on taloudellisesti kannattavinta keskittää. Huomautamme, että luontoarvomarkkinat ovat vasta kehitymässä, ja alueen hyvin säilyneillä luontoarvoilla ja ennallistamispotentialia- lilla voi lähitulevaisuudessa olla myös taloudellista merkitystä.

Molemmilla puolilla maakuntarajaa seutu on tunnistettu maakuntakaavoituksen yhteydessä hiljaiseksi alueeksi. Tällai- set alueet muuttuvat koko ajan harvinaisemmiksi, minkä vuoksi jäljellä olevien hiljaisten ja valosaasteettomien seutu- jen turvaaminen on tärkeää.

Pienen Mujumäen tuulivoimapotentialialinen alue sijaitsee linnustollisesti arvokkaiden alueiden (mm. Natura 2000 SPA- alue, FINIBA-alue ja kansallispuisto) välittömässä läheisyydessä. Lintudirektiivin mukaisen Konnevesi-Kalaja-Niinivuori

Täydentävää tuulivoimateeman käsittelyä ei viedä kaavaehdotukseen, vaan uusista tuulivoimapotentialisista alueista luovutaan mm. palautteen ja kaavatyön kokonaisharkinnan perusteella, ks. yleisvastine.

Natura 2000 SPA-alueen suojeluperusteena on useita törmäysriskille alttiita päiväpetolintuja, kuten mehiläishaukka, nuolihaukka ja hiirihaukka sekä yksi salassapidettävä laji. Lisäksi tuulivoiman häirintävaikutukselle alttiita lajeja ovat mm. kuikka, viirupöllö, helmipöllö, varpuspöllö, huuhkaja ja kurki.

Etäisyys Pieneltä Mujumäeltä Natura SPA-alueeseen on vain 1,6 km. Esimerkiksi Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihekaavun selvityksissä alle kahden kilometrin etäisyydellä sijaitsevien SPA-alueiden suojeluarvoille arvioitiin kohdistuvan asteikon korkein eli todennäköinen ja suuri riski. Tuulivoimapotentiaalia ei mielestämme pitäisi Pienen Mujumäen tavoin kaavoittaa ollenkaan näin lähelle Natura 2000 -verkoston SPA-alueita eikä muitakaan linnustollisesti arvokkaita alueita. Luonnonsuojelulain 35 §:n mukainen Natura-arviointi on todennäköisesti tehtävä, mikäli alueen tarkastelua maakuntakaavassa vielä jostain syystä jatketaan. Luonnonsuojelupiirin mielestä tuulivoimaa ei tule kuitenkaan sijoittaa linnustolle tärkeiden alueiden välittömään läheisyyteen siinäkään tapauksessa, että nykyinen lainsäädäntö sen mahdollistaisi.

Pieni Mujumäki ei kuulu Etelä-Konneveden kansallispuistoon, mutta maisemavaikutukset ulottuisivat erittäin laajasti myös kansallispuiston alueelle. Lisäksi tuulivoiman rakentamisella ja tuotannolla olisi todennäköisiä vaikutuksia myös kansallispuistossa eläviin lajeihin. Kansallispuiston vuoksi alueella on valtakunnallistakin merkitystä. On kyseenalaista, voiko tällaiselle alueelle sijoittaa tuulivoimaa ilman, että se olisi ristiriidassa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kanssa ja siten mahdollisesti lainvastaista.

Vuonna 2024 päivitetyn ympäristöministeriön maisemavaikutusten arviointia koskevan ohjeen mukaan tuulivoimaloiden maisemavaikutusten arvioinnissa suositellaan voimaloiden kasvaneen koon vuoksi käytettäväksi lähivaikutusalueena 8–10 kilometrin laajuista vyöhykettä. Alle kahden kilometrin vyöhyke puolestaan kuuluu tuulivoima-alueen välittömään lähiympäristöön.

Kaavaselostuksessa todetaan, että vaikutusalueen maisema on pienipiirteisyydessään herkkää muutokselle. Kaavaselostuksen liitteenä ei kuitenkaan ole maisemavaikutusten arviointia, jossa olisi kuvattu maiseman herkkyysluokka ja muutoksen suuruus. Pienen Mujumäen lähivaikutusalueen maiseman herkkyys on ympäristöministeriön ohjeessa kuvattujen kriteerien mukaisesti suuri tai erittäin suuri.

Etelä-Konneveden kansallispuisto on suurelta osin järvikansallispuisto, ja Pienen Mujumäen huomattavimmat maisemavaikutukset kohdistuvat maisemakuvaltaan suurelta osin luonnontilaisena säilyneelle vesistömatkailulle ja -retkilylle tärkeälle järviolueelle, jonka erämaista luonnetta on vuosikymmenten kuluessa suojeltu paikallisin, maakunnallisin ja valtakunnallisin päätösin.

Vesistöalueiden ja saarten lisäksi kansallispuiston mantereisen osan näköalapaikat, Kalajanvuori ja Loukkuvuori,

kuuluvat Pienen Mujumäen lähivaikutusalueeseen. Kaavaluonnoksen liitteenä ei ollut näkymäalueanalyysia, mutta luonnonsuojelupiiri olettaa, että analyysiin valituilla parametreillä puusto torjuu näkymät kansallispuiston mantereisille osille. Kansallispuiston korkeilla, harvapuustoisilla kallioilla sekä Enonrannassa maisemavaikutukset voivat kuitenkin olla merkittäviä.

Luonnonsuojelupiiri toteaa, että nykyisten, kokonaiskorkeudeltaan 250–300 metristen voimaloiden sijoittaminen parin kilometrin päähän Etelä-Konnevedestä – järveä korkeampaan maastoon – muodostaisi vähintäänkin suuren kielteisen vaikutuksen muutokselle herkkään maisemaan.

Kaavamääräyksen mukaan kansallispuistojen lähellä haitallisia vaikutuksia maisemaan ja matkailuun on vältettävä ja tuulivoimarakentamisen suunnittelussa on otettava huomioon vaikutukset muun muassa luonnon monimuotoisuuteen, eläimistöön, ekologiin yhteyksiin ja kulttuuriperintöön. Lisäksi haitallisia yhteisvaikutuksia on ehkäistävä. Pienen Mujumäen kohdalla nämä kaavamääräykset eivät ole toteutettavissa siinä määrin, että alueen voisi osoittaa tuulivoimatuotantoon soveltuvaksi. Pienen Mujumäen osoittaminen tuulivoimapotentialiseksi alueeksi on myös ristiriidassa luonnon monimuotoisuuden ja virkistysalueiden turvaamista korostavien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kanssa.

Pienen Mujumäen vaikutusalueen luontoarvot, maisema ja merkitys matkailun kehittämiseksi ovat kiistattomat ja ristiriidassa raskaan energiantuotannon kanssa. Luonnonsuojelupiiri katsoo, että Pieni Mujumäki pitäisi poistaa maakunta-kaavasta tuulivoimapotentialisena alueena ja että alueen jo aiemmin tunnistettuja suojelu-, maisema- ja virkistysarvoja kunnioitetaan nykyistä vahvemmin.

Haluamme tuoda esille myös tapahtumaketjun, jossa tavoite Etelä-Konneveden maisemakuvan turvaamisesta on vesi-etty parin viime vuoden aikana maakuntakaavatyössä:

Etelä-Konneveden maisemakuvaa on haluttu suojella jo vuosikymmenien ajan. Valtioneuvoston periaatepäätös rantojensuojeluohjelmasta tehtiin vuonna 1990. Vuonna 2014 perustetun Etelä-Konneveden kansallispuiston perustamislain 1 §:n mukaan kansallispuisto perustettiin mm. Rautalammin reittiin kuuluvan Konneveden ranta- ja saaristoluonnon eliöstön, kallioperän ja vesistömaiseman suojelemiseksi ja hoitamiseksi.

Tämän vuoden alkuun asti voimassa olleessa Pohjois-Savon tuulivoimamaakuntakaavassa (2014) Pienen Mujumäen alue sijoittui vyöhykkeelle, jota koski erillinen, muuta maakuntaa matalampi seudullisen merkittävyyden raja. Merkinällä pyrittiin turvaamaan maisemallisesti herkkien vesistöalueiden (mm. Rautalammin reitti) maisemakuvaa. Lisäksi lähtökohtana oli, että maakuntakaavassa ei osoiteta tuulivoimapotentialiaa matkailun kannalta tärkeiden järvien,

kuten Etelä-Konneveden ympärille.

Vielä maakuntakaava 2040:n 2. vaiheen luonnoksessa kansallispuistojen merkitys tunnistettiin: niiden järviolueiden ympärille ehdotettiin 5 kilometrin rajoitusvyöhykettä, jolla tuulivoimaloiden rakentaminen olisi ollut kokonaan kiellettyä. Rajoitusvyöhykettä pitivät kaavaluonnoksesta antamissaan lausunnoissa tarpeellisena mm. Pohjois-Savon Ely-keskus, Metsähallitus, Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri ja Rautalammin kunta. Tämä vyöhyke poistettiin kaavasta luonnosvaiheen jälkeen vedoten kaavateknisiin syihin ja ympäristöministeriön lausuntoon, jonka mukaan kaavamerkinnällä ei voitu *ehdotetun merkinnän tavoin* kieltää yksinomaan tuulivoimarakentamista.

Vaihtoehtoisia, kansallispuistojen herkkiä järvimaisemia turvaavia merkintöjä ei lähdetty edistämään, koska niistä ei Pohjois-Savon liiton mukaan olisi saatu vastaavaa hyötyä kuin tuulivoimarakentamisen täyskiellosta. Lisäksi liitto totesi, että kieltoalue toteutuu jo muutenkin esim. asutuksen vuoksi.

Luonnonsuojelupiiri ihmettelee haluttomuutta vaihtoehtoisten merkintätapojen etsimiseen 2. vaiheessa. Ympäristöministeriön Tuulivoimarakentamisen suunnitteluoppaan mukaan ”tuulivoimarakentamisen keskittämistä voidaan edistää myös osoittamalla maakuntakaavoissa sellaisia maakunnallisesti arvokkaita alueita, joille tuulivoimarakentamista ei tulisi suunnitella.” Oppaan liitteessä 1 (Tuulivoimarakentamista koskevan maakuntakaavan merkintöjä ja määräyksiä) on esimerkki ympäristöministeriön mukaan tarkoitukseen sopivasta merkinnästä: ”Maisemallisesti arvokas alue – Merkinnällä osoitetaan alueita, joiden maisema-arvot tulee säilyttää. Suunnittelumääräys: Alueelle ei saa suunnitella rakennelmia, joilla on niiden huomattavan korkeuden vuoksi haitallisia vaikutuksia maisemaan”.

Pohjois-Savon herkimpiä järvimaisemia turvaavaa rajoitusta ei osoitettu uuden kaavan 2. vaiheessa, vaikka tuulivoimaloiden korkeus on kasvanut reilusta sadasta metristä kolmeensataan metriin viimeisen kymmenen vuoden aikana. Vähintä, mitä maakuntaliitto voisi silti tehdä herkimpien järvimaisemien turvaamiseksi, olisi jättää seudullisesti merkittävä tuulivoimapotentiaali osoittamatta näille alueille. Kun on päädytty siihen, että kansallispuistomaisemien aktiivinen turvaaminen ei tule kyseeseen, ei niitä tule ainakaan alkaa omilla toimilla aktiivisesti heikentää. Nyt tässä 3. vaiheessa on kuitenkin käymässä juuri niin. Kaavaselostuksessa todetaan: ”Rautalammin tuulivoimapotentiaalinen alue arvioitiin edellisvaiheessa potentiaaaliltaan paikalliseksi mm. kansallispuiston vesialueen ympärille suunnitellun tuulivoimarakentamisen kieltoalueen vuoksi. Kieltoalueen jäätyä pois maakuntakaavasta, alueelle hahmottuu nyt seudullisesti merkittävä tuulivoimapotentiaali.”

Pienen Mujumäen tuominen kaavaan merkitsisi aikaisemmista periaatteista ja tavoitteista luopumista ja aikaisemmin tunnistettujen arvojen tietoista heikentämistä. Luonnonsuojelupiiri pitää tätä vakavana asiana. Jo aikaisemmassa kaavavaiheessa osoitettiin tuulivoimapotentiaalia kyseenalaisille alueille, joista hallinto-oikeus ei ole vielä antanut

ratkaisuaan. Pieni Mujumäki menisi vielä pidemmälle ja viimeistään osoittaisi, että Pohjois-Savon maakuntakaavoitusta ohjaavat lähinnä yksittäisten hankeyhtiöiden toiveet ja tarpeet.

Tuulivoimapotentialin alueen sijaan Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri ehdottaa ja pitäisi asianmukaisena, että maisemien turvaamiseksi suunniteltua merkintää tarkastellaan uudelleen nyt 3. vaiheessa. Luonnonsuojelupiiri ehdottaa edellä mainitun maisemallisesti arvokkaan alueen merkinnän lisäämistä Etelä-Konneveden ympärille 5 kilometrin etäisyydelle likimääräisestä rantaviivasta, kuten 2. vaiheesta kaavateknisistä syistä poistettu tuulivoimarakentamisen kieltovyöhyke oli suunniteltu:

Maisemallisesti arvokas alue

Merkinnällä osoitetaan alueita, joiden maisema-arvot tulee säilyttää.

Suunnittelumääräys: Alueelle ei saa suunnitella rakennelmia, joilla on niiden huomattavan korkeuden vuoksi haitallisia vaikutuksia maisemaan.

Luonnonsuojelupiiri huomauttaa vielä, että jokaisella kunnalla on omanlaisensa maantieteelliset, ekologiset ja asutukselliset olosuhteet, joiden yhteensopivuutta seudullisesti merkittävälle tuulivoimatuotannolle on arvioitava maakuntakaavassa. Kyse ei ole tasapuolisuusasiasta, jossa kaikkien kuntien olisi saatava ”osansa” maakunnan tuulivoimapotentialista, vaikkei todellista soveltuvuutta kunnan alueella olisikaan. Pohjois-Savossa on useita kuntia, joiden alueelle ei ole kaavoitettu seudullisesti merkittävää tuulivoimapotentialia. Vastaavasti eri kuntien alueella voi olla erilaiset lähtökohdat aurinkovoiman tuotannolle.

HUTTUSENLEHTO

Huttusenlehdon tuulivoimapotentialialinen alue vaikutusalueineen on ekologisesti merkittävä, laaja ja yhtenäinen luontokohteiden keskittymä, joka toimii tärkeänä ekologisena yhteytenä ja tarjoaa elinympäristönä useille vaatelialle lajeille. Alueen kaltaisia monimuotoisia ja yhtenäisiä kohteita on Ylä-Savossa enää vähän. Huttusenlehdon tuulivoimapotentialialinen alue sijoittuu voimassa olevassa maakuntakaavassa osoitetulle luonnon ydinalueelle.

Alueelta on runsaasti havaintoja päiväpetolinnuista. *****SALAINEN LAJITIETO***** xxx *****SALAINEN LAJITIETO*****

Huttusenlehdon alue on myös sopiva elinympäristö kaikille suurpedoillemme. Alue on osittain Sonkajärven susireviiriä ja se rajautuu Uuran susireviiriin.

Viisi kilometriä Huttusenlehdesta itään sijaitsee arvokas Autiosuon ja Uuranholin Natura 2000 -alue.

Esitettyä maisemien turvaamiseen tähtäävää merkintätapaa voidaan harkita tulevissa maakuntakaavoissa koko maakunnan laajuisena tarkasteluna. Uudessa alueidenkäyttölain luonnoksessa maisemallisten vaikutusten arviointiin on joka tapauksessa osoitettu aiempaa voimakkaampi merkitys. Tämä ohjaisi voimaan tullessaan tulevien kaavatoimen painotuksia.

Täydentävää tuulivoimateeman käsittelyä ei viedä kaavaehdotukseen, vaan uusista tuulivoimapotentialisista alueista, myös Huttusenlehdesta, luovutaan mm. palautteen ja kaavatyön kokonaisharkinnan perusteella, ks. yleisvastine.

Luonnonvarakeskus on huomauttanut lausunnossaan Huttusenlehdon hankkeen YVA-ohjelmasta, että metsäpeuran levinneisyysalueella Natura-alueiden suojeluperusteisiin on tulossa tarkennuksia metsäpeuran osalta. Metsähallitus toteaa lausunnossaan YVA-ohjelmaan, että hankealue sijaitsee Suomenselän ja Kainuun metsäpeuran osakantojen välissä. Hanke voi Metsähallituksen mukaan toteutuessaan haitata peurojen liikkumista ja hidastaa osakantojen yhdistymistä. Osakantojen yhdistyminen on yksi metsäpeurakannan hoitosuunnitelman päätavoitteista.

Huttusenlehto sijaitsee kulttuurihistoriallisesti ja matkailun ja virkistykseen kannalta arvokkaalla alueella. Välittömässä läheisyydessä on valtakunnallisesti merkittävä Jyrkän ruukki-alue. Alue on osa Jyrkän ruukin ja Metsäkartanon välistä, maakuntakaavan 2. vaiheessa osoitettua matkailun- ja virkistykseen kehittämisyöhykettä, joka hyödyntää olemassa olevia reitistöjä, palveluja ja yhteyksiä Tiilikjärven kansallispuistoon. Alueella kulkevat muun muassa Volokinpolku ja Nurmijoen melontareitti, jotka ovat alueen keskeistä luontomatkailuinfrastruktuuria.

Maakuntakaavan kaavamääräysten mukaan tuulivoimarakentamisen suunnittelussa on otettava huomioon vaikutukset muun muassa luonnon monimuotoisuuteen, eläimistöön, ekologisiin yhteyksiin ja kulttuuriperintöön. Lisäksi haitallisia yhteisvaikutuksia on ehkäistävä. Huttusenlehdon kohdalla nämä kaavamääräykset eivät ole toteutettavissa siinä määrin, että alueen voisi osoittaa tuulivoimatuotantoon soveltuvaksi. Huttusenlehdon osoittaminen tuulivoimapotentialiseksi alueeksi on myös ristiriidassa luonnon monimuotoisuuden turvaamista korostavien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kanssa.

Huttusenlehdon vaikutusalueen luontoarvot, kulttuurihistoriallinen ympäristö ja merkitys matkailun kehittämiseen ovat kiistattomat ja ristiriidassa raskaan energiantuotannon kanssa. Luonnonsuojelupiiri katsoo, että Huttusenlehto pitäisi poistaa maakuntakaavasta tuulivoimapotentialisena alueena ja että alueen jo aiemmin tunnistettuja suojelu-, maisema- ja virkistysarvoja kunnioitetaan nykyistä vahvemmin.

YHTEENVETO PIENESTÄ MUJUMÄESTÄ JA HUTTUSENLEHDOSTA

Maakuntakaava on suomalaisessa alueidenkäytön suunnittelujärjestelmässä korvaamaton kokonaisvaltaisen suunnittelun väline, jonka asemaa uusi alueidenkäyttölaki uhkaa horjuttaa. Pohjois-Savon liitto on halunnut puolustaa maakuntakaavan merkitystä ja lausunut kesäkuussa luonnokseen hallituksen esityksestä uudeksi alueidenkäyttölainsäädännöksi seuraavaa:

”Maakuntakaavan merkittävin nykyinen tehtävä on yhteensovittaa niin valtakunnalliset, maakunnalliset kuin paikalliset tavoitteet toisiinsa. **Maakuntakaava ei katso vain yhden intressiryhmän etua**, vaan on demokraattinen ja osallistava väline erilaisten tarpeiden yhtäaikaiseen tarkasteluun ja arviointiin. Suunnittelun sujuvuuden ja strategisesti tärkeiden hankkeiden etenemisen varmistamiseksi ylikunnallisen yhteensovittamisen tehtävä tulee säilyttää maakunnan liitoilla.

Maakuntakaavan kykyä yhteensovittaa eri näkemyksiä ja ristiriitojakin, ei ole korvattavissa millään muulla välineellä suunnittelujärjestelmässämme. Se takaa valtakunnallisten tavoitteiden toteutumisen ja hyväksyttävyyden alueellisesti ja edistää samalla eri tahojen sitoutumista niiden toteuttamiseen.”

Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri allekirjoittaa Pohjois-Savon liiton näkemyksen täysin. Maakuntakaavassa ei pitäisi katsoa vain yhden intressiryhmän etua, vaan sen tulisi olla väline erilaisten tarpeiden yhtäaikaiseen tarkasteluun ja arviointiin sekä valtakunnallisten, maakunnallisten ja paikallisten tarpeiden yhteensovittamiseen. Toivomme, että maakuntaliitto on itse valmis myös seisomaan näiden sanojen takana, eikä omalla toiminnallaan rapauta maakuntaaavoituksen asemaa maakuntamme suunnittelun välineenä.

Pienen Mujumäen ja Huttusenlehdon tuulivoimapotentialiset alueet sijaitsevat molemmat alueilla, joilla on poikkeuksellisia luontoarvoja ja merkittävää matkailu- ja virkistyskäyttöä sekä niiden kehittämispotentiaalia. Pienen Mujumäen haittavaikutukset ylittäisivät lisäksi naapurikuntiin ja -maakuntaan. Tuulivoimatuotanto aiheuttaisi näissä paikoissa vaikutusalueellaan poikkeuksellisen suurta maankäytön ristiriitaa, eikä ole selvästikään yhteensovitettavissa muiden, voimassa olevassa maakuntakaavan 2. vaiheessakin osoitettujen tavoitteiden kanssa. Tuulivoimapotentialin kaavoittaminen näille alueille palvelisi vain yksittäisten hankeyhtiöiden ja kuntien kapea-alaista taloudellista etua, ja jättäisi huomiotta alueille asetetut seudulliset, maakunnalliset ja valtakunnalliset tavoitteet, joihin tukeutuen alueita on tähän saakka kehitetty.

Tuulivoimaloiden luontovaikutuksista on tullut viime vuosina uutta tietoa. Luonnonvarakeskuksen kansainvälisen koostetutkimuksen (2023) mukaan monet lintu- ja nisäkäsrühmät väistävät tuulivoimaa, mistä on haitallisia seurauksia erityisesti harvinaisille ja uhanalaisille lajeille. Luken mukaan vaarana on, että arvokkailla alueilla elävä uhanalainen lajisto vähenee entisestään, jos tuulivoimaa sijoitetaan sen lähiympäristöön. Tutkimustiedon vähyyden vuoksi Luke suosittelee varovaisuusperiaatteen noudattamista tuulivoima-alueiden sijoittamisessa ja kehottaa kokonaan välttämään niiden sijoittamista arvokkaille alueille. On ilmeistä, että Pieni Mujumäki ja Huttusenlehto ovat tällaisia kokonaan vältettäviä alueita.

Molemmat alueet ovat lisäksi saaneet maakuntaliiton tuulivoimapotentialiselvityksen teknis-taloudellisessa analyysissä matalahkot pisteet. Syynä tälle on erityisesti hankkeiden sijainti kaukana sähkönsiirtoverkosta. Pelkän huonon teknis-taloudellisen toteutettavuuden lisäksi 20–30 kilometriä pitkät liityntäjohtot lisäisivät näillä alueilla toteutettavien hankkeiden kielteisiä ympäristövaikutuksia, kuten elinympäristöjen pirstoutumista ja ekologisten yhteyksien heikentymistä.

Maakuntakaavoituksen tehtävänä ei ole toteuttaa yksittäisten hankeyhtiöiden tai kunnan viranhaltijoiden toiveita tällaisissa tapauksissa, joissa toiveet ovat ristiriidassa muiden, huomattavan laaja-alaisen ja painavien maankäytön intressien kanssa.

Luonnonsuojelupiiri haluaa uskoa, että Pohjois-Savon liitto noudattaa kesäkuisen lausuntonsa periaatteita omassa maakuntakaavatyössään ja jättää Pienen Mujumäen ja Huttusenlehdon tuulivoimapotentiaaliset alueet luonnosvaiheen jälkeisestä kaavaehdotuksesta pois. Sonkajärven kunta onkin jo tehnyt asian suhteen vastuullisen ratkaisun, ja itse ehdottanut Huttusenlehdon jättämistä pois maakuntakaavasta.

Luonnonsuojelupiiri kiinnitti myös huomiota kaavaselostuksessa olevaan harhaanjohtavaan ilmaisuun: Selostuksessa sanotaan, että Pienen Mujumäen ja Huttusenlehdon alueita on ”pyritty yhteensovittamaan luontomatkailuun ja erämaamaiseen virkistykseen soveltuvilla alueilla – – rajaamalla potentiaalista aluetta etäämmälle häiriintyvistä luontokohteista”. Tästä saa käsityksen, että alueita olisi maakuntakaavatyössä rajattu pienemmäksi verrattuna johonkin aikaisempaan vaihtoehtoon, vaikka ilmeisesti rajauksia on kuitenkin ”pienennetty” vain verrattuna tuulivoimayhtiöiden omiin, maakuntakaavan vastaisiin suunnitelmiin. Tuulivoimapotentiaalinen alue näyttäisikin olevan ainakin Pienen Mujumäen tapauksessa niin likellä Etelä-Konnevettä kuin maakuntaliiton omat puskurietäisyydet asutukseen ja Iso-Siimarinmäen Natura SAC -alueeseen sallivat. On tärkeää, että kaavaluonnoksesta lausuvat tahot saisivat kaavaselostuksesta oikean käsityksen asioista.

MYLLYKANGAS

Luonnonsuojelupiiri pitää oikeana maakuntaliiton ratkaisua jättää Myllykankaan tuulivoimapotentiaalinen alue lisäämättä maakuntakaavaluonnokseen. Olisi täysin kestävämpiä mahdollistaa maakuntakaavalla seudullisen kokoluokan tuulivoimahanke Talaskangas-Joutensuo -FINIBA-alueen keskelle. Sen tekevät mahdolliseksi myös Pohjois-Savon liiton omat tuulivoiman ja luontokohteiden väliin asetetut puskurietäisyydet, jotka voisivat luonnonsuojelupiirin näkemysten mukaan olla monien muiden maakuntien tavoin pidempiäkin.

Myöskään metsäpeurojen vuoksi alueelle ei ole kestävä sijoittaa tuulivoimaa. Luonnonvarakeskus on lausunut Myllykankaan hankkeen YVA-ohjelmaan, että ”hankealueen välittömässä läheisyydessä sijaitsee Talaskankaan Natura-alue ja alueella elää metsäpeuroja. Metsäpeuralle tärkeiden suo- ja metsävaltaisten Natura 2000 -alueiden ja tuulivoiman väliin tulee jättää n. 5 km suojavyöhyke. Suo- ja metsävaltaisten Natura 2000 -alueiden sisälle tai läheisyyteen on vältettävä rakentamista teitä, sähkölinjoja tai muuta infraa, koska ne heikentävät ko. alueen luontoarvoja erityisesti

Pohjois-Savon liitto ei osoita Sonkajärven Myllykankaalle tuulivoimapotentiaalisen alueen merkintää. Ilman maakuntakaavamerkintää alueelle voi tutkia 1-6 voimalan sijoittamista. Tulevista lainsäädännön muutoksista huolimatta suunnittelun reunaehdot tarkentuvat yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tarkempien selvitysten ja YVA-prosessin kautta.

metsäpeuran näkökulmasta.”

AURINKOVOIMAMÄÄRÄYS

On kiitettävää, että aurinkovoimamääräyksellä ohjataan välttämään luonnon ydinalueiden ja ekologisten yhteyksien pirstomista. On myös tärkeää, että määräyksen mukaan aurinkovoimarakentamisesta ei saa muodostua haitallisia vesistövaikutuksia. Lisäksi on tarpeellista, että määräyksellä ohjataan huomioimaan tuotantoalueiden suunnittelussa kulttuuriympäristön, maiseman, virkistys- ja luonnon arvot.

Maakuntakaavaluonnoksen määräys on kokonaisuudessaan aurinkovoimarakentamiselle erittäin mahdollistava, sillä määräyksessä ei ole erikseen osoitettu vain tiettyjä alueita aurinkovoimalle (toisin kuin suuren kokoluokan tuulivoimahankkeissa). Kun aluevarauksia ei ole, vältettävien eli ns. no go -alueiden merkitys korostuu. Tällaisia no go -alueita ei määräysluonnoksessa ole. Edes ojittamattomia, luonnontilaisia soita ei ole kokonaan rajattu pois.

Velvoittavuudeltaan lievien ilmausten, kuten välttämisen ja huomion kiinnittämisen lisäksi määräyksellä pitäisi tiukemmin ohjata aurinkovoiman sijoittumista muualle kuin metsäalueille ja luonnontilaisille soille.

Hallituksen esityksen luonnoksessa uudeksi alueidenkäyttölainsäädännön 71 §:ään, että

”laadittaessa 70 §:ssä tarkoitettua aurinkovoimarakentamista ohjaavaa yleiskaavaa, on sen lisäksi, mitä yleiskaavasta muutoin säädetään, huolehdittava siitä, että:

- 2) aurinkovoimarakentamista ei osoiteta merkittävässä määrin metsämaalle;
- 3) aurinkovoimarakentamista ei osoiteta ojittamattomille luonnontilaisille suoalueille;

Maakuntakaavaluonnoksen aurinkovoimamääräys on siis ristiriidassa alueidenkäyttölain HE-luonnoksen kanssa. Jos laki tulee ensi vuonna tuonsisältöisenä voimaan, maakuntakaavan määräys muuttuu heti vanhentuneeksi ja jää epäsuotavalla tavalla hämärtämään normihierarkiaa. Tällaista tilannetta pitää välttää.

HE-luonnoksen 71 §:n 2. kohdan perusteluissa sanotaan:

”Metsän raivaaminen muuhun käyttöön johtaa hiilivaraston purkautumiseen ja tulevan hiilinielun menettämiseen. Maaperätyypistä ja uudesta maankäyttömuodosta riippuen maaperä saattaa muuttua hiilinielusta päästölähteeksi, tai maaperäpäästöt voivat kasvaa merkittävästi. – – Rakennetun ympäristön osalta metsänraivaus liittyy enenevässä määrin energiantuotannon tarpeisiin. Tämän johdosta aurinkovoimahankkeita on niiden tarvitseman suuren pinta-alan vuoksi tarkoituksenmukaista pyrkiä ohjaamaan pois metsämaalta metsäkadon vähentämiseksi. Vaihtoehtoja metsään

Aurinkovoiman yleismääräystä muokataan mm. tämän ja viranomaisten palautteiden perusteella.

tai pelloille rakentamiselle on Suomen kaltaisessa metsäisessä maassa rajallisesti, joten säännös kuitenkin mahdollistaisi sen, että aurinkovoimarakentamiseen osoitetusta alueesta pieni osa osuisi tällaisille alueille.”

Maakuntahallituksen käsittelyyn 26.5.2025 viety luonnos oli vielä linjassa uuden alueidenkäyttölain HE-luonnoksen kanssa ohjatessaan aurinkovoimarakentamista ”pääosin muille kuin metsäalueille”. Maakuntahallituksessa tämä kohta kuitenkin poistettiin ja metsien säilyminen mainitaan kaavaluonnoksessa enää vain elinkeinonäkökulmasta huomioon otettavana asiana.

”Kiinnittää huomiota” on velvoittavuudeltaan liian lievä ilmaus, ja metsät ovat muutakin kuin elinkeino: elinympäristöjä, hiilinieluja ja hiilivarastoja. Määräyksen tavoitteena pitäisi olla hiilinielujen ja -varastojen säilyttäminen ja uhanalaisten metsäelinympäristöjen turvaaminen aurinkovoimarakentamiselta. Näitä määräyksessä ei nyt huomioida muuten kuin velvoittavuudeltaan lievinä kokonaisilmastovaikutusten ja luonnonarvojen huomioimisena. Hiilinieluja ja -varastoja vähentävä sekä luonnon monimuotoisuutta köyhdyttävä aurinkovoima ei ole vihreää siirtymää.

Näistä syistä ja uuden alueidenkäyttölain HE-luonnokseen nojaten ehdotamme, että määräys muutetaan metsiä koskien takaisin maakuntahallitukselle menneen esityksen mukaiseksi: ”Vaikutuksiltaan merkittävät aurinkoenergia-alueet on sijoitettava pääosin muille kuin metsäalueille.”

Mikäli määräys jää luonnoksen mukaiseksi, sen vaikutusten arviointia pitää täydentää. Siinä on silloin huomioitava määräyksen mahdollistama hiilinielujen ja -varastojen hupeneminen sekä uhka metsäluonnon monimuotoisuudelle.

Ojittamattomia, luonnontilaisia soita koskien uuden alueidenkäyttölain HE-luonnoksen 71 §:n 3. kohdan perusteluissa todetaan:

”Kaikkiaan yli puolet Suomen suoalasta on ojitettu ja Etelä-Suomessa ojitusosuus ylittää monin paikoin 75 %. Aurinkovoimalan rakentamisesta aiheutuvat maaperäpäästöt voivat olla erittäin merkittäviä. Tällaisia merkittäviä maaperäpäästöjä saattaa aiheutua nimenomaan soille rakentamisesta.”

Ojittamattomien, luonnontilaisten soiden hupeneminen on johtanut suolajiston uhanalaistumiseen. Pohjois-Savossa ojitetujen soiden osuus suopinta-alasta on jopa 90 %. Uusia uhkia luonnontilaiselle suoluonnolle ei enää voida sallia, vaan suunnan pitäisi olla ennallistamisasetuksen ja biodiversiteettistrategian mukaisesti päinvastainen. Harmillisesti maakuntakaava 2040:n 2. vaiheessa hukattiin mahdollisuus suojella maakunnassa olevat soidensuojeluohjelman täydennysehdotuksen kohteet (maanomistajille maksettavaa korvausta vastaan). Helmi-suojeluohjelma ei valitettavasti

riitä turvaamaan näitä luonnon monimuotoisuuden kannalta äärimmäisen tärkeitä ja metsätalouden kannalta marginaalisia kohteita, vaan niitä menetetään edelleen metsätalouden toimenpiteiden vuoksi. Tästäkin syystä maakunnan viimeisiä luonnontilaisia soita pitää varjella aurinkovoimarakentamiselta.

Näistä syistä ja alueidenkäyttölain HE-luonnokseen nojaten ehdotamme, että luonnontilaisia soita koskien sana ”pääosin” otetaan määräyksestä pois: ”Aurinkoenergian tuotantoalueita suunniteltaessa on huolehdittava siitä, että ne sijoittuvat muualle kuin ojittamattomille, luonnontilaisille suoalueille.”

Ojittamattomien, luonnontilaisten soiden vähyyden vuoksi tällä ei olisi mainittavaa merkitystä kaavan mahdollistavuuden kannalta, mutta sillä olisi suuri merkitys luonnon monimuotoisuuden kannalta.

Lisäksi merkitykseltään ja viittaussuhteeltaan epäselväksi jäävä lause ”alueiden soveltuvuus voidaan arvioida kokonaisvaikutusten ja alueellisten erityispiirteiden pohjalta” on syytä poistaa. Tarkoitetaanko sillä kaikkia aurinkovoima-alueita, joiden suunnittelun ohjaamiseen lause ei tuo mitään lisäarvoa? Vai tapauskohtaista harkintaa luonnontilaisille soille sijoitettaville alueille, joita ei pitäisi suunnitella ollenkaan?

Mikäli määräys jää luonnoksen mukaiseksi, vaikutusten arviointia pitää täydentää, ja huomioida siinä soille rakentamisesta aiheutuvat maaperäpäästöt sekä määräyksen aiheuttama uhka suoluonnon monimuotoisuudelle. On myös huomattava, että ojitetuillakin soilla, jotka ovat jääneet kitu- tai joutomaaksi, voi olla vastaavia luonnonarvoja kuin ojittamattomilla soilla.

Kaavamääräyksen voisi lisäksi edistää aurinkovoimahankkeiden luontopositiivisuutta esimerkiksi seuraavalla suunnittelumääräyksellä: ”Aurinkovoimaloiden toteuttamisessa tulee pyrkiä ylläpitämään ja lisäämään luonnon monimuotoisuutta parantavia toimia.” Niittykasvien viljely paneelien väleissä sekä niitto tai laidunnus voivat tarjota elinympäristöjä pölyttäjille sekä maatalouden tehostumisen vuoksi harvinaistuneille perinnebiotooppikasveille ja niistä riippuvaisille lajeille. Hanketoimijatkin vakuuttavat, että huolellinen suunnittelu ja vastuullinen toteutus mahdollistavat aurinkovoimatuotannon ja luonnon monimuotoisuuden edistämisen samalla alueella, joten tällainen ohjaava kaavamääräys ei olisi keneltäkään pois. Päin vastoin se voisi lisätä hankkeiden hyväksyttävyyttä.

SÄHKÖNSIIRRON YHTEYSTARVE

Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri huomauttaa, että sähkönsiirron yhteystarpeena merkitty Fingridin Harjulinjan

läntinen linjaus kulkisi pitkän matkaa vanhaa johtokäytävää pitkin, joten se voisi olla luontovaikutuksiltaan vähemmän haitallinen.

Itäinen reittivaihtoehto kulkee Rautalammilla Pohjois-Savon LUMO-ohjelmassa tunnistetun monimuotoisuuskeskittymän halki. Tuollaisenaan linja pirstoisi Konnevesi-Kalaja-Niinivuori -Natura-alueen ja Keurunmäki-Haavikkolehdon Natura-alueen välistä ekologista yhteyttä. Tämän yhteyden vahvistaminen on esitelty yhtenä LUMO-ohjelman painopisteistä kyseisellä keskittymällä. Voimajohdon itäisellekin linjaukselle lienee löydettävissä Keurunmäki-Haavikkolehdon natura-alueen itäpuolelta kulkeva vaihtoehto, joka ei pirstoisi mainittua ekologista yhteyttä.

Alustava itäinen linjaus kulkee myös Rastunsuon lintujärven vierestä. MAALI-alueeksi osoitettu Rastunsuon lintujärvi on merkittävä vesilintujen pesimäalue ja muuttolintujen levähdys- ja ruokailualue, jonka Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri omistaa. Luonnonsuojelupiiri on juuri alkanut kunnostaa lintujärveä yhä monipuolisemman muutto- ja pesimälinnuston mahdollistamiseksi. Lintujärven vieressä olevat voimalinjat aiheuttaisivat törmäysriskin alueen monipuoliselle lintulajistolle, johon lukeutuu myös kaartelevia päiväpetolintuja.

Asiaa ei ratkaista maakuntakaavassa, mutta luonnonsuojelupiiri toivoo, että Pohjois-Savon liitto kiinnittää asiaan huomiota voimajohdon YVA-prosessissa.

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Maakuntakaavaluonnoksen kaavaselostuksen vaikutusten arvioinnista (Luku 6) sanotaan seuraavaa: ”Luonnosvaiheessa vaikutusten arvioinnin tavoitteena on osoittaa kaavaluonnoksessa lähtökohtia ehdotusvaiheen kokonaisvaikutusten arviointiin. Kaavaluonnoksen arvioinnissa painotettiin ihmisten elinoloja ja elinympäristöä sekä alue- ja yhdyskuntarakennetta.”

Kuten luonnonsuojelupiirin lausunnosta käy ilmi, kaava sisältää useita elementtejä, jotka sisältävät uhkan tai heikennyksiä luonnon monimuotoisuudelle. Vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen pitää ehdottomasti olla yhtenä lähtökohtana ehdotusvaiheen kokonaisvaikutusten arviointiin, mikäli kaavaluonnoksen luonnon monimuotoisuutta heikentävät ratkaisut säilytetään kaavassa.

Energiantuotantoon liittyen todetaan: ”Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040, 3. vaiheessa on ymmärretty, että uudet toimintatavat erityisesti energiasektorilla vaativat kompromisseja ja asioiden yhteensovittamista. Tuuli- ja

Merkittään tiedoksi huomio läntisestä reitistä **ja lisätään pohdintaa vaikutustenarviointiin.**

Maakuntakaavassa tutkitaan Fingridin kantaverkon kehittämissuunnitelman 2024–2033 nk. Harjulinjan alustavien linjausvaihtoehtojen mukaisia yhteystarpeita. Tällä maakuntakaavan kehittämisperiaatmerkinnällä osoitetaan uusia sähkönsiirtolinjojen pitkän aikavälin yhteystarpeita, joiden sijaintiin ja toteuttamiseen liittyy epävarmuutta. Suunnittelu-määräyksessä todetaan, että yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on selvitettävä alueiden käytön kannalta tarkoituksenmukaisimmat ja ympäristön kannalta vähiten haitalliset vaihtoehdot.

Fingrid Oyj:n Harjulinjan 2 x 400+110 kV voimajoh-tohankkeen YVA-menettely käynnistyy tavoiteaika- taulun mukaan arviointiohjelman kuuluttamisella vireille vuoden 2025 lopulla ja arviointiselostus val- mistuisi loppuvuodesta 2026. Yhteysviranomaisena toimivan Pohjois-Savon ELY-keskuksen perusteltu päätelmä YVA-selostuksesta valmistuisi siten alku- vuodesta 2027. Tarkasteltavissa olevista reittivaih- toehdoista yksi tullaan valitsemaan toteutettavaksi YVA-menettelyn jälkeen.

aurinkovoimatuotannolla, sekä vetytaloudella edistetään ilmastotavoitteiden toteutumista ja energiaomavaraisuutta, mutta samalla sillä saattaa olla heikentäviä vaikutuksia esimerkiksi yhtenäisten pelto- ja metsäisten alueiden ja maiseman kannalta.”

Heikentäviä vaikutuksia luonnon monimuotoisuuden kannalta ei ole tässäkään tuotu esiin. Maakuntakaavan 2. vaiheessa tehtiin jo lukuisia luonnon monimuotoisuudelle haitallisia kompromisseja energiantuotannon vuoksi. Tarkoittavatko kompromissit ja asioiden yhteensovittaminen Pohjois-Savossa sitä, että luonnon monimuotoisuus ja virkistysarvot väistyvät säännönmukaisesti energiantuotannon alta? Ilmastotavoitteiden toteuttaminen on tärkeää, mutta ratkaisuilla ei saa ehdoin tahdoin pahentaa luontokatoa.

Tässä yhteydessä luonnonsuojelupiiri korostaa myös kokonaisenergiankulutuksen vähentämisen tärkeyttä. Esimerkiksi paljon sähköä kuluttavien datakeskushankkeiden tarpeellisuutta tai toivottavuutta edes kansantalouden tai sähkömarkkinoiden toimivuuden kannalta ei mietitä tällä hetkellä kokonaisvaltaisesti millään suunnittelujärjestelmämme tasolla.

Kaavaselostuksessa todetaan valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista:

”Alueidenkäyttölain mukaan alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista.” Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteutumista on kaavaluonnoksessa arvioitu seuraavien tavoitteiden osalta: toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikuminen, terveellinen ja turvallinen elinympäristö sekä uusiutumiskykyinen energiahuolto.

Valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin lukeutuu kuitenkin myös elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat. Tavoitteen mukaan ”luonnon monimuotoisuuden edistämisen ja sitä koskevien kansainvälisten velvoitteiden kannalta on tärkeää, että luonnonarvot ja niiden kannalta tärkeät alueet ja ekologiset yhteydet otetaan huomioon alueidenkäytön suunnittelussa eikä niitä pirstota tarpeettomasti muulla alueidenkäytöllä.” Toivottavasti tavoitetta ei ole jätetty arvioimatta siksi, että siihen kohdistuu kaavaluonnoksesta käytännössä yksinomaan kielteisiä vaikutuksia.

Jos maakuntakaavassa halutaan tehdä luonnon monimuotoisuutta heikentäviä ratkaisuja, niistä aiheutuvat haitalliset vaikutukset pitää tuoda selkeästi esille. Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri kuitenkin uskoo siihen, että kaava muuttuu jatkosuunnittelussa vielä luonnon monimuotoisuuden kannalta hyväksyttäväksi.

Suomen Erillisverkot Oy	Vastine
Viitaten lausuntopyyntöönne 12.6.2025 koskien Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3. vaiheen kaavaluonnosta. Hankkeella ei ole vaikutusta Suomen Erillisverkot Oy:n Verkkoperaattoripalvelut liiketoimintaan.	Merkittään tiedoksi. Ei aiheuta muutosta kaava-ai-neistoon.
Osuuskauppa PeeÄssä	Vastine
(Lisäaikaa elokuulle 2025 saakka, saap. 19.8.) Lausunto Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 3. vaiheen kaavaluonnokseen Kiitämme mahdollisuudesta antaa lausuntomme Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 3. vaiheeseen, jonka teemat ovat • Aurinkovoimapotentiali • Tuulivoimapotentialin täydennykset • Sähkönsiirron yhteystarve (Harjulinja) • Vetytalous • Seudullisesti merkittävät kaupan suuryksiköt Näihin teemoihin liittyen meillä ei ole kaavaluonnokseen huomautettavaa, mutta haluamme tässä yhteydessä tuoda esille huolestamme teollisuuden tonttivarannosta. Jotta maakuntakeskuksena Kuopion seutukunta voi kasvaa yli 200 000 asukkaan elinvoimaiseksi kaupunkiseuduksi, jossa on kysyntää myös palveluille, on varmistettava seutukunnalle riittä-vän suuri määrä – 2000 – 3000 hehtaaria - teollisuuden tonttivarantoa. Kuopiossa 19.8.2025 Osuuskauppa PeeÄssä	Merkittään tiedoksi. Lainsäädännön kehittämissuuntaukseen pohjautu-van maakuntakaavan yleispiirteistämisen myötä aluevarauksia osoitetaan maakuntakaavassa aikai-sempaa vähemmän. Yhdyskuntarakenteen suunnit-telu ja mitoitus tapahtuu tarkemmalla kaavatasolla. Maakuntakaavan taajamatoimintojen kehittämis-vyöhyke -merkintä maakunnan suurimmilla taa-jama-alueilla mahdollistaa työpaikkatoimintojen ja teollisuuden tonttivarannon kehittämisen.
STTK Pohjois-Savo	Vastine
STTK Pohjois-Savon lausunto Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3. vaiheen kaavaluonnos Maakuntakaavaluonnoksessa on otettu hyvin huomioon se, että tarvitsemme Pohjois-Savossa erilaisia energian tuo-tantotapoja. Pidämme hyvänä, että aurinkoenergian tuotantoalueita suunniteltaessa on huolehdittava siitä, että ne sijoittuva pääosin muualle kuin ojittamattomille, luonnontilaisille suoalueille. Myös huoltovarmuus otetaan näillä toi-milla hyvin huomioon.	Merkittään tiedoksi. Ei aiheuta muutosta kaava-ai-neistoon.

Ihalaskylän osakaskunta	Vastine
Pohjois-Savon 3. vaiheen maakuntakaavaluonnoksessa ovat mukana alustavat Harjulinjan reittivaihtoehdot. Itäinen vaihtoehto näyttäisi kulkevan suoraan Mehtiönkosken yli Rautalammillä. Mehtiönkoski on arvokas kalastus- ja virkistyskohde jota osakaskunta hoitaa ja kehittää. Lähialueella on mm. laavu sekä maakuntakaavassa osoitettu Valkeisen kalastusmatkailupalveluiden alue. Osakaskunnalla on myös retkeilyreitit kehittämissuunnitelmia alueelle. Koskessa elää järvitaimenia, joita varten koski on myös kunnostettu. Kyseessä on kivikkoinen, puiden varjostama koski, ja puuston poistaminen rannalta ja siten varjostuksen vähentäminen muuttaisi kosken olosuhteet täysin. Kosken ranta-metsät ovat arvokasta, eri-ikäisrakenteista ja lahoppuustoista lehtoa ja korpea. Maakuntaliiton tulee varmistaa, että Harjulinjan tarkemmassa suunnittelussa Mehtiönkoski tulee huomioiduksi. Sähkönsiirtolinjalle tulee ylipäänsä etsiä vaihtoehto, jossa hyödynnetään mahdollisimman paljon jo olemassa olevia johtokäytäviä. Ihalaskylän osakaskunnan hoitokunta	Merkitään tiedoksi. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa selvitetään alueiden käytön kannalta tarkoituksenmukaisimmat ja ympäristön kannalta vähiten haitalliset vaihtoehdot. Fingrid Oyj:n Harjulinjan 2 x 400+110 kV voima-johtohankkeen YVA-menettely käynnistyy tavoiteaikataulun mukaan arviointiohjelman kuuluttamisella vireille vuoden 2025 lopulla ja arviointiselostus valmistuisi loppuvuodesta 2026. Yhteysviranomaisena toimivan Pohjois-Savon ELY-keskuksen perusteltu päätelmä YVA-selostuksesta valmistuisi siten alkuvuodesta 2027. Tarkasteltavissa olevista reittivaihtoehdoista yksi tullaan valitsemaan toteutettavaksi YVA-menettelyn jälkeen. Muun muassa linnuston kannalta potentiaalisesti arvokkaiksi arvioidut kohteet selvitetään YVA-prosessin aikana kohdennetusti maastossa, kuten Mehtiönkoski Rautalammillä. Huoli Mehtiönkoskesta täydennetään vaikutustenarviointiin.
Sisä-Savon luonnonystävät ry	Vastine
Sisä-Savon luonnonystävät ry kiittää mahdollisuudesta kommentoida maakuntakaava 2040:n 3. vaiheen luonnosta ja ilmaisee mielipiteenään seuraavaa. Sisä-Savon luonnonystävät, alun perin Suonenjoen–Rautalammin luonnonsuojeluyhdistys, on tehnyt luonnonsuojelutyötä Sisä-Savon alueella jo 50 vuoden ajan. Viimeisimpien vuosikymmenten aikana on voitu iloita luonnonarvoiltaan ainutlaatuisen Etelä-Konneveden ranta-, vesi- ja saaristoluonnon pitkäjänteisestä suojelutyöstä, joka kulmineitui Etelä-Konneveden kansallispuiston perustamiseen vuonna 2014.	Palaute merkitään tiedoksi.

Esityksen kansallispuiston perustamisesta tekivät kunnat ja luonnonsuojelujärjestöt yhdessä. Se vaati laajaa yhteistyötä, johon myös Pohjois-Savon maakuntaliitto osallistui. Kansallispuiston perustaminen oli valtioneuvoston vahvistama päätös Etelä-Konneveden luonnon ja maisemakuvan säilyttämiseksi tuleville sukupolville.

Kansallispuiston perustamisen jälkeen Etelä-Konneveden alueen kehittämisen suunta on ollut selvä. Kansallispuisto on kymmenessä vuodessa muodostunut tärkeäksi retki- ja matkailukohteeksi niin Rautalammillä kuin Konnevedelläkin. Siellä vierailee yli 30 000 kävijää vuosittain. Metsähallituksen vuoden 2022 kävijätutkimuksen mukaan puistokävijöiden vaikutus seudun paikallistalouteen oli yli miljoona euroa. Alueen täyttää potentiaalia ei ole vielä lähellekään hyödynnetty.

Tätä potentiaalia myös Sisä-Savon luonnonystävät on hyödyntänyt mm. palkitussa Etelä-Konneveden kulttuurikierros - tapahtumassa. Jatkossakin haluamme olla osaltamme mukana kehittämässä tämän alueen poikkeuksellisen arvokkaan luonnon monimuotoisuustyötä siten, että luonnolle koituvan hyvän lisäksi se tarjoaisi uudenlaisia mahdollisuuksia niin asukkaille, maanomistajille, paikalliselle kulttuurille, matkailulle kuin yrittäjillekin.

Seudun kehittämisen kärjet ovat maakuntatasollakin olleet pitkään luonto- ja matkailupainotteisia. Pohjois-Savon liiton aiemman linjauksen mukaan matkailulle tärkeiden vesistöjen, kuten Etelä-Konneveden, ranta-alueille ei ohjattu tuulivoimarakentamista. Päin vastoin, matkailulle ja virkistykselle tärkeiden vesialueiden maisemakuvaa on pyritty suojaamaan kaavamerkinnoin ja -määräyksin. Tämä on ollut johdonmukainen jatkumo alueen pitkäaikaiselle suojelu- ja kehittämistyölle. Edellisessä kaavavaiheessa, vain pari vuotta sitten, oltiin Etelä-Konneveden ympärille suunnittelemassa alueen arvon selkeästi tunnistavaa tuulivoimarakentamisen kieltovyöhykettä, jota myös Rautalammin kunta kannatti.

Etelä-Konneveden kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelman (2016) mukaan "Mosaiikkimaisesti lomittain kansallispuiston alueiden kanssa ja niiden välittömässä yhteydessä sijaitsee 78 yksityisenä suojelualueena rauhoitettua aluetta, joiden yhteispinta-ala on 1 150 ha. Alueiden rauhoitussäännökset vaihtelevat, mutta ne tukevat kansallispuiston suojelutavoitteita merkittävästi etenkin maisemakokonaisuuden säilyttäjänä."

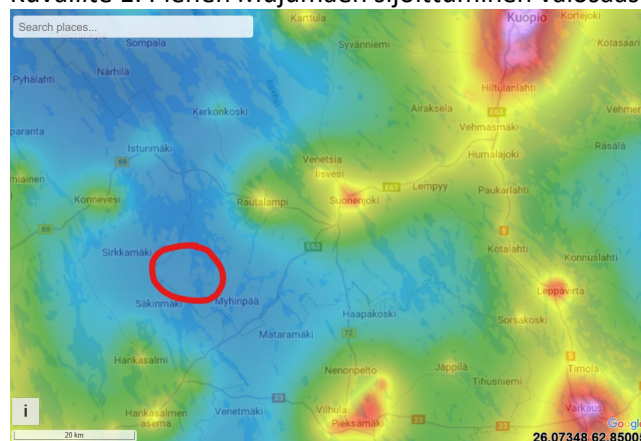
Hoito- ja käyttösuunnitelmastakin käy siten selvästi ilmi, että Etelä-Konnevesi on kansallispuistoa laajempi maisemakokonaisuus. Kansallispuiston perustamisen jälkeen yksityisiä suojelualueita on maanomistajien oman aktiivisuuden ansiosta perustettu vielä lisääkin.

Tuulivoimapotentiaalimerkinnän osoittaminen Pienen Mujumäen alueelle on täyskäännös tässä tarinassa. Se mahdollistaisi varsin erämaisena säilyneen alueen luonteen muuttamisen teolliseen suuntaan. Tuulivoimalat huoltoteineen ja sähkönsiirtolinjoinen eivät tarkoittaisi ainoastaan maisemahaittaa kansallispuistolle, vaan monien uhanalaistenkin lajien elinympäristöjen pirstoutumista ja heikentymistä laajalla vaikutusalueella, joka ulottuu kahden maakunnan alueelle.

Pienen Mujumäen alue ei ole täysin koskemattonta luontoa. Se ei silti ole mitä tahansa metsätalousmaata, vaan se on harvinaisen yhtenäinen, laaja ja rakentamaton alue sekä tärkeä ekologinen yhteys monilla eri perusteilla suojeltujen Natura- ja kansallispuistoalueiden välittömässä läheisyydessä. Tämän alueen luontoarvot eivät rajoitu vain kansallispuistoon. Etelä-Konnevedellä ja sen lähiympäristössä elää lukuisia tuulivoimalle herkkiä lintulajeja, kuten kalasääski ja kuikka. Kaakkurikin on havaittu Pienen Mujumäen alueella tänä kesänä. Pienellä Mujumäellä on mm. metson soidin-alueita sekä pöllöjen ja kehrääjän elinympäristöä. Ison Siimarimäen suojelualue on Kalajan veroista vanhaa metsää - uhanalaista lehtoa ja korpea. Alueen luonnonrauha on rikkumaton. Se kuuluu harvoin kesken Suomen todella hiljaisiin ja valosaasteettomiin seutuihin (ks. kartta). Myös maakuntakaavatyössä on tunnustettu hiljaisten alueiden ja luonnollisen pimeyden merkitys, ja mielestämme niiden säilyttämiseen tulisi jatkossa kiinnittää entistä enemmän huomiota.

Kuvaliite 1: Pienen Mujumäen sijoittuminen valosaastekartalle. Lähde: Lightpollutionmap.com

Luonnon monimuotoisuuden köyhtymistä ei pysäytetä ainoastaan suojelualueilla, vaan biodiversiteetistä pitää huolehtia myös suojelualueiden ulkopuolella. Samaa sanotaan valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa, joiden toteutuksesta tulee maakuntakaavoituksella edistää: ”merkittävä osa luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeistä luonnonarvoista samoin kuin arvokkaista yhtenäisistä luonnonalueista sijaitsee suojelualueiden ulkopuolella. Luonnon monimuotoisuuden edistämisen ja sitä koskevien kansainvälisten velvoitteiden kannalta on tärkeää, että luonnonarvot ja niiden kannalta tärkeät alueet ja ekologiset yhteydet otetaan huomioon alueidenkäytön suunnittelussa eikä niitä pirstota tarpeettomasti muulla alueidenkäytöllä.”

Tarkemmassa suunnittelussa voidaan selvittää ja arvioida tuulivoiman vaikutuksia esimerkiksi yksittäisiin lajeihin, Natura-alueisiin ja maisemiin. Mikään määrä selvitystyötä ei kuitenkaan poista sitä tosiasiaa, että kyseessä on poikkeuksellisen suuri ja yhtenäinen rakentamaton alue ja maakuntarajat ylittävä luonnon monimuotoisuuskeskittymä, jonka ekologisessa arvossa ei ole mitään epäselvää. Tuulivoimarakentamisen ja -tuotannon aiheuttamia haittoja tälle arvokaiden luontokohteiden kokonaisuudelle ei voida tarkemmalla suunnittelulla poissulkea tai riittävästi lieventää. Haitat muodostuvat ennen kaikkea elinympäristöjen pirstoutumisesta ja heikentymisestä vuosikymmeniksi eteenpäin.

Seudullisesti merkittävän tuulivoimatuotannon mahdollistaminen Etelä-Konneveden rannoille, luonnoiltaan rikkaalle seudulle heikentäisi siis niitä arvoja, joiden eteen on tehty vuosikymmenien ajan pitkäjänteistä työtä.

Maakuntakaavoituksessa on ollut tavoitteena osoittaa seudullisesti merkittävä tuulivoimapotentialiaali sille parhaiten soveltuville paikoille. Pieni Mujumäki ei ole tällainen paikka. Se ei ollut sitä myöskään maakuntakaavan 2. vaiheessa, jossa maakunnan tuulivoimapotentialiaali varsinaisesti käsiteltiin. Tämän jälkeen mikään muu ei ole muuttunut kuin se, että alueelle on tullut yksittäinen tuulivoimatoimija, jonka pyynnöstä Rautalammin kunta on käynnistänyt alueen osayleiskaavoituksen. Huomautamme, että Rautalammin kunnanvaltuustolle asiaa perusteltiin sillä, että nyt oltaisiin ainoastaan mahdollistamassa alueen luontoarvojen tarkempi selvittäminen. Kunnassa aiheesta on keskusteltu varsin vähän ja yksipuolisesti.

Sen, että tuulivoimayhtiö ilmestyy paikalle vaatimuksineen, ei pitäisi johtaa aiempien tavoitteiden vastaiseen maakuntasuunnitteluun. Ei voi olla niin, että yksittäiset hanketoimijat yhteistyössä kuntien viranhaltijoiden kanssa voivat ”tilata” haluamiaan merkintöjä maakuntakaavaan, jonka tulisi olla osallistava ja demokraattinen, alueiden erityispiirteet tunnistava pitkän aikavälin suunnitteluväline.

Täydentävää tuulivoimapotentialiaalia koskevan **saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella mm. Pienen Mujumäen (hankenimeltään Ilosenmäki) tuulivoimapotentialisesta alueesta luovutaan**, ks. yleisvastine.

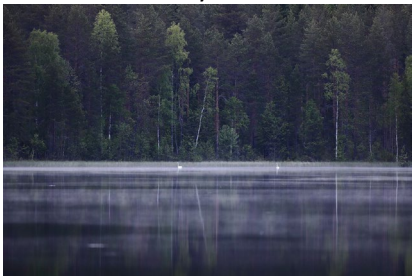
Mielestämme on selvää, että Pieni Mujumäki on jätettävä pois maakuntakaavasta. Sen sijaan esitämme, että tämän alueen luonnon monimuotoisuutta ja virkistysarvoja pyritään kehittämään kunnianhimoisemmin myös maakuntaliiton toimesta. Näin merkittävän luontokokonaisuuden turvaamisen ja kehittämisen ei pitäisi jäädä vain yksittäisten kuntien vastuulle.

Sisä-Savon alueelle ei yleisesti ottaen ole voitu maakuntakaavassa tunnistaa merkittävää tuulivoimapotentiaalia. Tämä johtuu mm. alueen ympäristöoloista ja suhteellisen tiheästä asutuksesta. Yhdistyksemme kuitenkin näkee uusiutuvan energian kehittämiseksi alueella muita mahdollisuuksia, kuten huolellisesti suunnitellun aurinkovoiman. Siinäkin on toki oltava järki mukana – metsäalueita ei pidä pääsääntöisesti pirstoa ja maakunnassa erittäin harvinaiset luonnontilaiset suot on jätettävä rauhaan. Ehdotamme, että luonnontilaisten soiden lisäksi vältettäviin alueisiin lisätään metsäiset alueet. Aurinkovoimahankkeita, jotka eivät olisi ristiriidassa tätä kaavaluonnosta tiukempienkaan suunnittelumääräysten kanssa, on mahdollista toteuttaa ja on vireillä myös Rautalammilla.

Lisäksi ehdotamme, että aurinkovoiman suunnittelumääräys ohjaisi hankekehitystä luontoposiitiviseen suuntaan siten, että aurinkovoiman tuotannon yhteydessä tulisi samalla edistää luonnon monimuotoisuutta.

Tämän mielipiteen lisäksi Sisä-Savon luonnonystävät yhtyy Pohjois-Savon luonnonsuojelupiirin lausuntoon siltä osin kuin se koskee Pienen Mujumäen tuulivoimapotentiaalista aluetta, aurinkovoimamääräystä ja sähkönsiirron yhteystarvetta.

Kuvaliite 2: Kesäyö Ilosenlammilla. Kuva, Jorma Knuutinen.

Kuvaliite 3: Lehtoa Ison Siimarinmäen Natura-alueella. Kuva, Jorma Knuutinen.

Riuttaniemen metsästysseura ry ja Ari Jalkasen hirviseurue

Vastine

Mielipide maakuntakaavaluonnoksesta, Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3.vaihe

Riuttaniemen metsästysseura ry ja Ari Jalkasen hirviseurue haluavat tuoda esiin näkemyksensä maakuntakaavaluonnokseen sisältyvästä Pienen Mujumäen tuulivoimapotentialisesta aluemerkinästä. Seurat toimivat kyseisellä alueella, ja sillä on merkittäviä vaikutuksia metsästysseurojen toimintaan, sekä alueen luontoon ja riistakantoihin.

1. Vaikutukset metsästystoimintaan ja kylien elinvoimaisuuteen

- Suunniteltu tuulivoima-alue sijoittuu osittain Riuttaniemen metsästysseuran alueelle suunnitellun tuulivoima alueen luoteisosissa ja isolta osin Ari Jalkasen hirviseurueen alueelle, peittäen Ari Jalkasen hirviseurueen alueesta merkittävän osan.
- Tuulivoimaloiden rakentaminen ja käyttö voivat merkittävästi rajoittaa metsästysalueen käyttöä turvallisuussyistä sekä heikentää kokonaisvaltaisesti koko sen tarjoamaa luontokokemusta melun ja maisemahaittojen vuoksi. Rakennusvaiheen aikainen työmaa-alue, tiet ja muu infrastruktuuri kaventavat metsästysaluetta ja voivat vaikeuttaa metsästystoiminnan turvallista toteuttamista.
- Metsästys- ja eräkuulttuuri on tärkeä ja arvokas kulttuuriperintö, joka on viimeisiä toimintoja keräämään yhteen entiset ja nykyiset kyläläiset. Metsästysseurojen rakenteista Riuttaniemen metsästysseuran kota jää tuulivoimala alueen sisään. Kota on myös kyläläisten ja mökkiläisten aktiivisessa käytössä. Ari Jalkasen hirviseurueen laavu

Mikkellammin rannalla jää tuulivoimala alueen sisään. Laavu on metsästäjien lisäksi kyläläisten, kalastajien ja mökkiläisten käytössä.

2. Vaikutukset riistakantoihin ja luonnon monimuotoisuuteen

- Tuulivoima-alueen rakentaminen ja käyttö voivat aiheuttaa riistaeläinten ja rauhoitettujen eläinten, kuten hirvien, metsäkanalintujen, petolintujen ja suurpetojen siirtymistä pois alueelta, mikä vähentää alueen metsästys- ja luontoarvoja.
- Alue on tärkeää lisääntymis- ja pesimäaluetta monelle eläinlajille, sekä erittäin tärkeä elinympäristö monille niin metsästettäville, kuin suojelluillekin eläinlajeille. Alue tunnetaan paikallisten metsästäjien keskuudessa ”Riista-aittana”, sillä se on jo perinnetiedonkin mukaisesti aina ollut tärkeä soidin- ja pesintä alue muun muassa kanalinuille, joiden kantoja uhkaavat kautta maan aina vaan vähenevät erämaiset alueet. Alueella on useita todennettuja toimivia metson soitimia.
- Rakentamisen ja käytön aikainen melu, valo ja liikenne häiritsevät eläinten normaalia käyttäytymistä ja liikkumista.

3. Yhteenveto ja kanta

Metsästysseurat katsovat, että maakuntakaavaluonnoksen Pienen Mujumäen tuulivoima-alue aiheuttaa merkittäviä haittoja seurojen toiminnalle, alueen riistakannoille sekä luonnon monimuotoisuudelle. Ehdotamme, että maakuntakaavaluonnoksen Pienen Mujumäen tuulivoimapotentiaalin aluemarkinta poistetaan jatkosuunnittelusta, jotta metsästystoiminta, riistanhoito ja luonnon monimuotoisuus voidaan turvata alueella jatkossakin.

Täydentävää tuulivoimapotentiaalia koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella mm. Pienen Mujumäen (hankenimeltään Ilosenmäki) tuulivoimapotentiaalisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine.

Sirkkamäen Erämiehet ja Luonto ry

Vastine

Mielipide maakuntakaavaluonnoksesta, Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3.vaihe

Metsästysseura Sirkkamäen Erämiehet ja Luonto ry haluaa tuoda esiin näkemyksensä maakuntakaavaluonnokseen sisältyvästä Pienen Mujumäen tuulivoimapotentiaalisesta aluemarkinnasta. Seuramme toimii kyseisellä alueella, ja sillä on merkittäviä vaikutuksia metsästysseuran toimintaan sekä alueen luontoon ja riistakantoihin.

1. Vaikutukset metsästystoimintaan ja kylien elinvoimaisuuteen

- Suunniteltu tuulivoima-alue sijoittuu usean metsästysseuran risteymäkohtaan, ja alue on merkittävä niin hirven- kuin pienriistan metsästysten kannalta. Toteutuessaan hanke muun muassa sirpaloisi alueella toimivien metsästysseurojen metsästysalueet niin, että hirvenmetsästys estyisi tai hankaloituisi niin merkittävästi, ettei hirvikannan säätely todennäköisesti onnistuisi Riistakeskuksen esittämien tavoitteiden mukaisesti.
- Tuulivoimaloiden rakentaminen ja käyttö voivat merkittävästi rajoittaa metsästysalueen käyttöä turvallisuussyistä sekä heikentää kokonaisvaltaisesti koko sen tarjoamaa luontokokemusta melun ja maisemahaittojen vuoksi. Rakennusvaiheen aikainen työmaa-alue, tiet ja muu infrastruktuuri kaventavat metsästysaluetta ja voivat vaikeuttaa metsästystoiminnan turvallista toteuttamista.
- Metsästys- ja eräkulttuuri on tärkeä ja arvokas kulttuuriperintö, jolla on niin merkittäviä kansanterveydellisiä vaikutuksia kylissämme suunnitellun alueen ympärillä. Metsästys lisää alueen väestön yhteisöllistä toimintaa, sekä lisää etenkin ikäihmisten liikuntaa ja ulkoilua, sekä on merkittävä sosiaalinen tapahtuma, jossa myös eri sukupolvet kohtaavat toisensa yhteisen harrastuksen parissa. Maaseudun supistuneiden palveluiden ja vähenevän väestön kannalta on äärimmäisen tärkeää, että voimme jatkaa elämäntapaamme, joka lisää alueen monimuotoisuutta, pitää riistakannoista ja niiden hyvinvoinnista huolta, ja pitää kylien elinvoimaisuudesta ja yhteistöllisyydestä huolta.

2. Vaikutukset riistakantoihin ja luonnon monimuotoisuuteen

- Tuulivoima-alueen rakentaminen ja käyttö voivat aiheuttaa riistaeläinten, kuten hirvien, ja metsäkanalintujen siirtymistä pois alueelta, mikä vähentää alueen metsästys- ja luontoarvoja.
- Alue on tärkeää lisääntymis- ja pesimäaluetta monelle eläinlajille, sekä erittäin tärkeä elinympäristö monille niin metsästettävälle kuin suojelluillekin eläinlajeille. Alue tunnetaan paikallisten metsästäjien keskuudessa ”Riista-aitana”, sillä se on jo perinnetiedonkin mukaisesti aina ollut tärkeä soidin- ja pesintä alue muun muassa kanalinuilla, joiden kantoja uhkaavat kautta maan aina vaan vähenevät erämaiset alueet.
- Rakentamisen ja käytön aikainen melu, valo ja liikenne häiritsevät eläinten normaalia käyttäytymistä ja liikkumista.

3. Yhteenveto ja kanta

Metsästysseura katsoo, että maakuntakaavaluonnoksen Pienen Mujumäen tuulivoima-alue aiheuttaa merkittäviä haittoja seuran toiminnalle, alueen riistakannoille sekä luonnon monimuotoisuudelle. Ehdotamme, että maakuntakaavaluonnoksen Pienen Mujumäen tuulivoimapotentiaalinen aluemarkinta poistetaan jatkosuunnittelusta, jotta metsästystoiminta, riistanhoito ja luonnon monimuotoisuus voidaan turvata alueella jatkossakin.

Täydentävää tuulivoimapotentiaalia koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella mm. Pienen Mujumäen (hankenimeltään Ilosenmäki) tuulivoimapotentiaalisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine.

Hankasalmen Kameraseura ry ja Hankasalmen Latu ja Polku ry	Vastine
Hankasalmen Kameraseura ry:n ja Hankasalmen Latu ja Polku ry:n muistutus koskien Pohjois-Savon maakuntakaavaa 2040, 3. vaiheen kaavaluonnosta ja valmisteluaineistoa Hankasalmen Kameraseura ry ja Hankasalmen Latu ja Polku ry esittävät Pienen Mujumäen poistamista maakunta-kaavasta tuulivoimapotentialisena alueena. Häähninmäki, joka sijaitsee Konneveden ja Hankasalmen rajalla, on ollut tärkeä alue niin maisemallisesti kuin muutenkin ulkoilijoille ja retkeilijöille. Mäki on ollut aikanaan merkittävä kokoontumipaikka alueen nuorisolle. Alue on Savon ja Hämeen raja-aluetta, jossa on Isojaon aikainen rajapyykki vuodelta 1787. Pyykkiin on rajautunut aikanaan Hankasalmen, Konneveden ja Rautalammin pitäjien sekä kuuden kylän ja yli kymmenen eri tilan maat. Häähninmäen alue on muotoutunut merkittäväksi ulkoilualueeksi, jossa käy vierailijoita ja ulkoilijoita eri puolilta maata. Vuonna 2012 mäelle valmistui Häähnintupa, ja siitä alkoi alueen kiinnostavuus levitä, ja tuolloin aloitettiin vähitellen alueen polkureitistön kehittäminen. Alueella on nykyisin noin 30 km polkuja ja reittejä niin patikoijille kuin pyöräilijöillekin. Osa reitistöstä on auki myös talvella. Vuonna 2021 valmistui Häähninmäelle näkötorni ja mökki sen laelle. Näkötorni mökkeineen on saanut suuren suosion ja se houkuttelee yhä kasvavan joukon vierailemaan Häähninmällä ja ulkoilemaan alueen reitistöllä. Alueen rakentamista, polkureitistön tekeminen ja ylläpito on hoidettu talkoovoimin. Leader-hankerahoitus on mahdollistanut Häähnintuvan ja näkötornin rakentamisen. Suunniteltu tuulivoimala-alue sijoittuu vain viiden kilometrin päähän Häähninmäen alueesta. On varmaa, että tuulimyllyt tulevat näkymään mäelle ainakin näkötornista katsottaessa, ehkä näkyvät myös paikoitellen polkureitistön varrelle. Viittaamme Hankasalmen Kotiseutuyhdistyksen tekemään muistutukseen, jossa on tuotu esille tuulivoimalan vaikutusalueen merkittävät luonnonolosuhteet, joita tuulivoimalat uhkaavat. Nämä uhkakuvat huolestuttavat myös Häähninmäen alueella. Häähninmäki oli luokiteltu yhdeksi hiljaisuuden alueeksi Keski-Suomessa 2010-luvun alussa. Suunnitellut tuulimyllyt uhkaavat mahdollisella olemassaolollaan myös alueen tarjoamaa hyvinvointia ja mielenrauhaa, joita luonnossa	Täydentävää tuulivoimapotentialiaa koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella mm. Pienen Mujumäen (hankenimeltään Ilosenmäki) tuulivoimapotentialisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine.

liikkuminen tarjoaa. Tietoisuus tulimyllyjen olemassaolosta lähietäisyydellä, vaikka eivät joka paikkaan näkyisikään, tulevat vaikuttamaan negatiivisesti alueen houkuttelevuuteen ulkoilijoiden keskuudessa. Huomionarvoista on, että tuulivoimalla tuotettu sähkö vaatii mittavat siirtolinjat. Mikäli linjausvaihtoehto, jossa linja kulkisi Hankasalmen Säkinmäen kylän kautta, katkaisisi leveä sähkölinja Häähninmäen ulkoilualueen polkureitistön.	
Pelastetaan Pielaveden luonto ry	Vastine
MIELIPIDE POHJOIS-SAVON MAAKUNTAKAAVA 2040, 3. vaihe (vety, aurinko, tuuli ja kauppa) Laatija: Pelastetaan Pielaveden luonto ry (y-3375127-3) YLEISTÄ Yhdistyksemme ottaa kantaa pääasiassa teemakokonaisuuteen aurinko, tuulivoima ja vety kaavaselostukseen ja osallistumis- ja arviointiselostukseen perustuen. Olemme huomioineet valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) seuraavien teemakokonaisuuksien osalta: terveellinen ja turvallinen elinympäristö, elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat ja alueiden käytön ekologiseen kestävytyteen energiantuotannon näkökulmasta tarkasteltuna. Yhdistyksemme toimii Pielavedellä, mutta teemme yhteistyötä Ylä-Savon alueen muiden kuntien yhdistysten kanssa. Siksi päähuomio kohdistuu tuuli- ja aurinkoenergiahankeisiin alueellamme. Lisäksi sivuamme osin vetyhankkeita, jotka ovat vielä esitutkimus-/suunnitteluvaiheessa. Maakuntakaavoitus ja sen vaikutus ihmisten elinolosuhteisiin kuntien innokkaiden energiahankeiden vuoksi on kohdistanut suunnattomia paineita asukkaiden jokapäiväiseen elämään ja tulevaisuuden kuvaan. Paineet näihin tietysti tulevat valtiovallan, EU:n ja globaalien tekijöiden taholta. Asukkaiden ja luonnon kannalta uudistukset tulevat liian nopeaan tahtiin. Osallistumiseen ei asukkailla enää riitä aika eikä erikoisalojen asiantuntemus. Tämä aiheuttaa turhautumista sekä sosiaalisia ja terveydellisiä vaikutuksia asukkaille. Aikaa myöten tämä tulee myös rasittamaan jo muutenkin ylikuormitetun terveydenhuollon järjestelmän resursseja. TUULIVOIMA Maakuntakaavan 3. vaiheessa on kaavaluonnokseen lisätty kolme uutta tuulivoimapotentialista aluetta. Pillisuo (Pielavesi), jonka sopivuudesta Pielaveden luontoon, jo ennestään tiheään suunniteltujen hankealueiden lisäksi, olemme ottaneet kielteisen kannan. Lisäksi Huttusenlehto (Sonkajärvi) sekä Pieni Mujumäki (Rautalampi) ovat luonnon puolesta niin haavoittuvissa paikoissa, että niidenkin suunnittelu pitäisi lopettaa. Em. alueet on lisätty kaavaluonnokseen ilman yksityiskohtaista kuvausta, vaikutustenarviointia tai avoimesti esitettyjä teknis-taloudellisia ja ekologisia perusteita. Kaavaselostuksen mukaan alueille voidaan sijoittaa yhteensä n. 35 voimalaa. Alueille on tehtävä yksityiskohtaiset	Täydentävää tuulivoimateeman käsittelyä ei viedä kaavaehdotukseen, vaan uusista tuulivoimapotentialisista alueista luovutaan mm. palautteen ja kaavatyön kokonaisharkinnan perusteella, ks. yleisvastine. Ilman maakuntakaavamerkintää alueelle voi tutkia 1-6 voimalan sijoittamista. Tulevista

ja luotettavat (3-5 vuoden tarkkailujakso) luontoselvitykset, melumallinnukset, maisema-analyysit sekä vaikutukset lähiasutukselle. Tämä siitä syystä, että esim. Pielaveden aiemmissa hankkeissa on konsulttien laatimissa YVA-selostuksissa ja luontoselvityksissä ollut suuria puutteita mm. linnuston tarkkailuajankohdissa ja ajoissa. Myös pinta- ja pohjavesien suhteen on suurta välinpitämättömyyttä.

Pielaveden **Pillisuo**: Aurinko- ja tuulivoiman hybridihanke. Suunniteltu alue on liian lähellä lähi- ja vapaa-ajan asutusta. Melu ja välkevaikutukset karkoittavat asukkaat ja kunnan taloudelle myös tärkeät mökkiläiset. Kiinteistöjen arvo romahtaa, eikä niitä enää pysty myymään.

Esimerkki toisesta tapauksesta (Vornankorven YVA-selostus, sivu 11/534) FCG Oy), jossa todettiin hieman kierrellen, että lähellä oleva tuuliteollisuushanke vaikuttaa kiinteistöjen arvoon. Ote tekstistä *"Hankkeella ei ole suoria maankäytöllisiä vaikutuksia vireillä oleviin yleiskaavoihin. Alle 20 kilometrin etäisyydellä olevien tuulivoimahankkeiden osalta muodostuu yhteisvaikutuksia, jotka ilmenevät mahdollisena kiinteistöjen ja rakennuspaikkojen haluttavuuden laskuna tai koetun asumisviihtyisyyden laskuna."*

Melun, välkkeen, infraäänien ja yöllisten lentoestevalojen sekamelska täyttää koko seutukunnan. Pielaveden suunnitelmassa on tuulivoima-alueiden jono alkaen lisälmen Vuorimäestä, jatkuen Löytänän alueeseen ja siitä eteenpäin uusi Pillisuo, Tervasuo ja Vornankorpi. Hieman kauempana Muntterinkangas. Yhdelle kunnalle ja seutukunnalle on rasitetta liikaa. Pillisuon läheisyydessä on mm. Heinämäen arvokas maaseutumaisema ja Huikarinmäki. Kuntaan ei jää yhtään aluetta, ettei siellä maisemaa pilaa tuulivoimalat, jos ei omat, niin naapurikunnan. Pielavedellä sijaitsee myös Puolustusvoimien varikko, joka näinä geopolittisina aikoina on strategisesti tärkeä, ja riskialtis kohde. Poliittinen tilanne pitäisi ottaa todellisenä vaarana huomioon, eikä tehdä kunnasta "maalitaulua".

Näin suuresta voimalamäärästä irtoaa suuri määrä ikuisuuskemikaaleja (BPA, PFAS) luontoon, siten Pielaveden luonto saastuu ja myrkyt kulkeutuvat suoraan eläimiin ja lopulta ihmisiin. Terveystieteelliset ja sosiaaliset haittavaikutukset on otettava vakavasti huomioon. Jos kuntapäätäjät eivät sitä itse ymmärrä – niin maakuntakaavassa ei pitäisi enää tyrkyttää lisärasitetta yksittäisen kunnan alueelle. Maaseudun asujaimisto on tottunut hiljaisuuteen ja pimeyteen, mentaliteetti on erilainen kuin kasvukeskuksissa (vrt. Kuopio, johon väkeä yritetään saada maaseudulta lisää). Kaupunkiasukas voi helposti muuttaa eri osoitteeseen, ahdistumatta muutoksesta. Maaseudulla on toisenlainen henki. Nämä ympäristöpsykologiset haitat aiheuttavat ahdistusta ja sairastumista, jopa vakavampaakin.

lainsäädännön muutoksista huolimatta (uusi etäisyysvaatimus) suunnittelun reunaehdot tarkentuvat yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tarkempien selvitysten ja YVA-prosessin kautta.

Maakuntakaava on yleispiirteinen alueidenkäytön suunnitelma, jossa ei ratkaista yksityiskohtaisesti esimerkiksi kiinteistökohtaisin tarkasteluin tuulivoimaloiden sijaintia. Kaavan yleispiirteisyydestä ja laadintamittakaavasta johtuen maakuntakaavassa ei ole otettu kantaa maanomistajakohtaisesti kaavan vaikutuksiin esimerkiksi melun, valon tai välkkeen osalta. Myöskään taloudellisia vaikutuksia ole arvioitu maanomistajakohtaisesti, vaan on pidetty vaikutusten arvioinnissa yleisellä, alueellisella ja maakunnallisella, tasolla.

Pillisuon kaltaisilla suoalueilla on luonnonsuojelullista arvoa ja se tulisi jättää kokonaan rakentamisen ulkopuolelle, niin tuulivoiman kuin aurinkovoimankin suhteen.

Maakuntakaava on luonnosvaiheessa ja se on nyt jo lisätty potentiaalisesti energiantuotantoalueeksi, ilman luonto-ym. vaikutusten arvioita. Mahdolliset myöhemmät yleis- tai osayleiskaavat eivät saa ohittaa maakuntakaavan heikkoa vaikutustarkastelua. Lisärasitteena hankealueen jatkoksi tulee rakennettavaksi uutta voimajohtoa Pielaveden sähköasemalle.

Tuulivoimapotentiaalinen alue on tuuli- ja liikenneolosuhteiden perusteella valittu alue. Muut seikat on luonnosvaiheessa vielä tutkimatta. Yhtenä huomiona on vielä hanketoimijan taloudellinen ja muu luotettavuus.

Yhteenveto:

Pillisuo, Huttusenlehto ja Pieni Mujumäki on poistettava maakuntakaavan kaavaehdotuksesta. Mikäli alueita aioitaan säilyttää kaavassa, on niille tehtävä laajat luontoselvitykset, terveys- ja sosiaalhaittojen arviointi, maisemavaikutusten analyysi ja tarpeeksi kattava asukas- ja mökkialueiden kysely. Lisäksi kunnolliset kartat, maakuntakaavaehdotuksen karttamateriaali ei ole kunnollinen vaan samea, ja kaavaselostus keskeneräinen luonnos.

AURINKOVOIMA

Haitat ympäristölle ja luonnolle

Aurinkovoiman suojaetäisyyksistä asutukseen, Natura-alueisiin ja arvokkaisiin luontokohteisiin ei ole kaavaselvityksessä riittäviä tietoja. Etäisyyksistä ei ole lainsäädännöllistä tietoutta. Asia on vielä esiselvitysvaiheessa, joten ristiriitailanteita ja tulkinnanvaraista käytäntöä tulee olemaan. Näillä perusteilla ei voi tehdä vielä pitkälle vietyjä johtopäätöksiä. Aurinkovoimainvestoinnit maailmalla seuraavat samaa kaavaa kuin tuulivoima. Omistajat vaihtuvat ja lopputulema voi olla, että jätteet jäävät luontoon. Rakentamisessa tehdään ojituksia ja teitä, jotka saattavat aiheuttaa pitkäaikaisia vesistöhaittoja ja muuttavat alueen hydrologiaa. Pintavesien ja hulevesien hallinnan suhteen ei saisi tulla yllätyksiä vesien johtumisesta vesistöihin, vesilain mukainen lupatarve voi jäädä huomioimatta. Vaikutukset luonnon biologiseen monimuotoisuuteen on huomioitava luontotutkimuksissa. Aurinkovoima-alueet voidaan aidata, joka aiheuttaa estevaikutuksen eläinten kulkureiteille. Maaperän pieneliöstö ja hyönteisyhteisöt kärsivät maankäytön muutoksesta ja tiivistymisestä. Aurinkovoiman rakentamisessakin kosketaan metsään aiheuttaen hiilinielujen poistumista. Luonto ei missään tapauksessa ole enää entisenlainen näillä alueilla ja vaarana on, että se huonoon kuntoon elinkaaren päättymisen jälkeen. Alueet vaikuttavat myös maisemaan, koska niitä rakennetaan pelloille, teiden varsille ja avosoille. Ne ovat

Maakuntakaavassa aurinkovoiman toteutumista ja sijoittumista ohjataan yleismääräyksellä. **Yleismääräystä tullaan palautteen perusteella muokkamaan.** Aurinkoenergian tuotantoalueita suunniteltaessa on huolehdittava siitä, että ne sijoittuvat pääosin muualle kuin ojittamattomille, luonnontilaisille suoalueille. Alueiden soveltuvuus voidaan arvioida kokonaisvaikutusten ja alueellisten erityispiirteiden pohjalta. Aurinkoenergian tuotantoalueiden suunnittelussa on otettava huomioon kulttuuriympäristön, maiseman, virkistys- ja luonnon arvot. Olemassa oleviin elinkeinoin - mm. metsä- ja peltoalueiden säilymiseen - ja asutukseen kohdistuviin vaikutuksiin sekä hajautetun energiantuotannon

outona näkynä maaseudun kulttuurimaisemassa. On myös näyttöä, että ylhäältäpäin katsottuna ne saattavat aiheuttaa lintujen harhautumista. Paneelikenttä aiheuttaa ”musta jää” -ilmiön linnuille, mikä aiheuttaa törmäys- ja eksymisriskejä.

Pillisuon hybridi-hanke Pielavedellä sijaitsee liian lähellä asutusta. Se ei sovi lisäämään maisemaltaan Pielaveden jo nyt liian tiheäksi suunniteltua tuulimyllynäkymää. Lisäksi suoalue luonnoltaan ja vesitalouden epävarmuuden vuoksi on vaaraksi luonnon monimuotoisuudelle ja monille linnuille, kasveille, eläimille ja tietenkin asukkaille.

Sosiaaliset, terveydelliset ja yhdyskuntarakenteelliset haitat

Aurinkovoima-alueita rakennetaan ihan asutuksen lähelle ja jopa pelloille. Rakentamiseen käytetään harvinaisia maametalleja ja muita ainesosia, joiden moninaiset haitat ovat tunnistettavissa, ne ovat samankaltaisia kuin tuulivoimarakentamisessa. Kiinteistöjen arvonalennus on väistämätön. Suomen perustuslain mukaiset määräykset on otettava huomioon vahingonkärsijöiden turvaksi ja luontoon koskevien vahinkojen eliminoimiseksi. Taloudellinen vaikutus on yksille ja haitat koskevat koko läheistä asuinyhteisöä. Puutteellinen osallistaminen, ajoissa tiedottaminen asianosaisille ja asukaskuuleminen ei ole riittävällä tasolla. Potentiaaliset alueet on suunniteltu ilman YVA-arviointia, se vaarantaa laillisuuden ja voi johtaa tulevaisuudessa moniin ongelmiin. Mahdolliset ojitukset ja kuivatukset suoalueille edellyttävät vesilain lupaa, jota ei ole näissä suunnitelmissa vielä huomioitu tarpeeksi.

Energiantuotannon epävarmuustekijät ja rakentamisen sääntely

Pohjois-Savossa auringon säteily on vähäinen verrattuna Etelä-Suomeen. Sähköverkon kapasiteetti vaatii linjojen lisärakentamista. Onko tarpeellista rakentaa yhteiskunnan varoilla lisää sähkönsiirtolinjoja tuuli- ja aurinkovoiman tarpeisiin. Ne ovat kuitenkin väistytävä energiantuotantomuoto, tasainen ydinvoima tulee kuitenkin korvaamaan nämä tuotantomuodot. Jokaiselle ”vihreälle” energiantuotantoalueelle tulee tehdä YVA-arviointi alueen suuruudesta riippumatta. Luontoon ja asukkaiden omaisuuden turvaan ja terveyteen liittyviä lakeja pitää noudattaa. Energiantuotantoalueet ovat teollisuusalueita ja niiden rakentamisessa on huomioitava ympäristönsuojelu ja ympäristölle aiheutuvien vaarojen vuoksi on useassa tapauksessa hankittava ennakkoon ympäristölupa. Tuuli- ja aurinkovoiman jaksottainen tuotanto-ongelma tarvitsee akkuvarastoja kuntiin. Nämäkään eivät ole ilmaisia eikä turvallisia. Niihinkin tarvitaan harvinaisia maametalleja, joiden varastot maaperässä ovat rajallisia. Näiden lieveilmiönä on Pohjois-Savossa ja koko Suomessa lisääntyvä kaivosteollisuus. Niiden omistus on ulkomaisten rahoittajien hallinnoima, minimaalinen kaivosvero ja ulkomainen omistus vie niidenkin hyödyn muualla kuin Suomeen. Kaivosteollisuuden ympäristöongelmat ovat suuret.

tarpeisiin on kiinnitettävä huomiota. Aurinkovoimarakentamisen maakunnalliset ja/tai ylimaakunnalliset yhteisvaikutukset on selvitettävä erityisesti silloin, kun aurinkovoimahanke sijoittuu kulttuuriympäristöjen läheisyyteen. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota alueiden toteuttamisen kokonaisvaikutuksiin ilmastovaikutusten osalta. Luonnon ydinalueiden ja ekologisten yhteyksien pirstomista tulee välttää.

Pohjois-Savon liitto ei osoita Pillisuolle tuulivoimapotentialaisen alueen merkintää.

Pohjois-Savon liiton tulee järjestää laaja ja avoin asukaskuuleminen luonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemien säilyttämisen tiimoilta sekä asukkaiden asumisviihtyvyyden takaamiseksi ja omaisuuden suojaksi. Ennusteiden mukaan väki tulee vähenemään kaikista maaseutukeskuksista ja asutus keskittyy Kuopion seudulle. Maaseutuasutus on näiden energiahankkeiden vuoksi suuressa vaarassa huoltovarmuuden ja yleisen viihtyisyyden vuoksi.

VETYTALOUS

Kaupallinen esiselvitys ”Vihreän vedyn tuotanto uusiutuvalla sähköllä” (WEGA) osoittautuu maakunnalle milteipä mahdolliseksi taloudellisten vaatimusten takia. Yhteiskunnan tukia tullaan jälleen tarvitsemaan miljardeja. Tämä tehdään suurimmaksi osaksi Saksan vetytarpeisiin. Sitä varten pitää rakentaa myös vedyn siirtämiseen putkistot. LUT-yliopiston tutkimuksessa on myös suuret suunnitelmat tuuli- ja aurinkovoiman lisäämiseksi ns. vihreän vedyn tuotannon takaimiseksi. Teoreettiset turbiinimäärät Pielaveden kunnassa on laskettu tämänhetkisestä arvioista (55 kpl) määrään liki 600 turbiinia. Tällaista ei pidä sallia! Suomi ja Pohjois-Savo ei saa ajautua Saksan alusmaaksi. Niin sokeasti ei pidä virkamiesten eikä päättäjien ajaa tätä asiaa Suomen maaseudun tuhoamiseksi ja muuttamiseksi banaanivaltioksi. Maamme on nyt vaarallisella tiellä.

JOHTOPÄÄTÖKSET

Yhdistyksemme on käsitellyt Maakuntakaavan 3. vaihetta tässä mielipiteessä vain tietyiltä osin, keskittyen Pielavedelle ja yleensä maakunnan pohjoisosaan ja sen luontoon. Maakunnassa pitäisi sallia alueita, joissa ei olisi ”vihreän energian” hankkeita ollenkaan. Maisemaamme ei sovi yli 300 metriset hirviörakennelmat ja metsien keskelle raivatut voimajohtolinjat. Tällainen teollinen infra sekoittaa myös paikallisilmaston. Seutumme ylpeytenä ovat upea luonto järvi- maisemineen, pimeys ja koskematons metsäinen luonto. Se takaa kestävä kehityksen ja vakaan talouden seudulle. Rauhallinen maaseudun perinne- ja kulttuurimaisema on myös vapaa-ajan asutukselle ja matkailulle tärkeä. Kehitetään mieluummin näitä asioita.

Rautalammin riistanhoitoyhdistys, Konneveden riistanhoitoyhdistys ja Hankasalmen riistanhoitoyhdistys

Vastine

KOLMEN KUNNAN RAJALLA - ALUEEN RIISTANHOITOYHDISTYSTEN MIELIPIDE MAAKUNTAKAAVALUONNOKSESTA

Pohjois-Savon maakuntakaavaluonnoksessa olevan Mujumäen tuulivoima-aluemerkinnän johdosta mahdollistuvan alueelle rakennettavan tuulivoimateollisuuden vaikutukset luontoon ja riistan elinympäristöihin aiheuttaisivat sekä väliaikaisia että pysyviä vaikutuksia. Väliaikaisia vaikutuksia syntyisi tiestön, voimaloiden ja kaapelointien vetämisestä, ja pysyviä vaikutuksia huoltotiestön, sähköaseman ja voimala-alueiden puuston poistosta aiheutuvasta elinympäristön

Palaute merkitään tiedoksi.

tuhoutumisesta. Lisäksi voimaloiden melu- ja välkevaikutuksista sekä huoltotiestön, tuulivoimala-alueiden ja sisäisen sähköasema-alueen aiheuttamista elinympäristöjen pirstoutumisesta.

Luonnon monimuotoisuuden vaaliminen ja luontokadon pysäyttäminen on aikamme suurimpia haasteita, ja eläinten elinympäristöt ovat monin paikoin pirstoutuneet, aiheuttaen merkittävää haittaa eläinten luonnolliselle käyttäytymiselle ja lisääntymiselle. Yhtenäiset metsäalueet ovat monimuotoisuudelle elintärkeitä, ja Pienen Mujumäen alue on alueellisesti äärimmäisen tärkeä sen ollessa viimeinen erämainen alue, ja ollen myös osa monin tavoin luontoarvoilta merkityksellistä aluetta, nk. hiljaista aluetta, jossa on eri tavoin suojeltuja alueita ympärillään. Sähköntuotantoteollisuuden rakentuminen alueelle heikentäisi pysyvästi ja merkittävästi paikallista ekologista monimuotoisuutta ja kiihdyttäisi luontokatoa, ja vaikutukset olisivat tuulivoimateollisuusaluetta laajemmat sen vaatiessa sijaintinsa vuoksi myös pitkät sähkönsiirtolinjat.

Tuulivoimateollisuuden rakentamista varten tehtävät lajistosiselvitykset ovat huomattavan suppeita niiden erittäin rajallisten resurssien takia. Hyvin puutteelliset linnustosiselvitykset vaarantavat niin riista- kuin suojeltujen lintulajien elinympäristöt, joita tulisi seurata tuntien sijaan kuukausia ja vuosia, todellisen tilanteen kartoittamiseksi. Etenkin metson (joka on erityisen herkkä tuulivoimaloiden häirintävaikutukselle ja törmäyskuolemille) ja sen soidinpaikkojen kartoittaminen vaatii luontokohdetta tuntemattomalta ajalta ja resursseja, mutta riistanhoitoyhdistyksillä ja alueella vaikuttavilla metsästysseuroilla on niistä arvokasta kokemus- ja perinnetietoutta vuosikymmenien ajalta. Riistanhoitoyhdistyksillä on näin ollen jo riittävästi tietoa sen toteuttamiseksi, että alue on riistaekologisesti erittäin arvokas, eikä senkään takia sovellu tuulivoimatuotannon sijoituspaikaksi. Tätä ei tule sivuuttaa maakunnan aluesuunnittelussa.

Tutkimustulosten mukaan metsäkanalintuihin vaikuttavat häiriövaikutukset ulottuvat jopa kilometrin etäisyydelle voimaloista. Vuonna 2021 julkaistun ruotsalaistutkimuksen mukaan metson soitimen todennäköisyys väheni tuulivoimaloiden lähistöllä. Myös kesäaikana pesintäaikaan metso vältti elinympäristössään voimaloiden läheisyyttä, tämä on kohtalokasta Pienen Mujumäen kaltaisilla alueilla, joiden metsäkanalintukannat ylläpitävät laajan alueen kantaa voimissaan. Tutkimuksessa todettiin metson väistävän voimaloille johtavaa tiestöä myös kesäaikana, mikä on sinänsä jo poikkeuksellista käytöstä, niiden normaalisti käyttäen metsäautoteitä jauhinkivien lähteenä. (Taubmann ym. 2021, Coppes ym. 2020). Metsäkanalintujen elinympäristöjen väheneminen sekä pirstoutumisvaikutuksen lisäksi tuulivoimalat tuottavat suoraa kuolleisuusvaikutusta lajeille. Tehtyjen selvitysten mukaan metsäkanalinnut ovat kärsineet lajeina kaikkein eniten törmäyskuolleisuutta tuulivoimaloiden torneihin. (J. Coppes, V. Braunisch, K. Bollmann, I. Storch, P. Mollet, V.Grünschachner-Berger, J. Taubmann, R. Suchant, U. Nopp-Mayr, 2019). Ympäristöministeriön julkaisun (Linnustovaikutusten arviointi tuulivoimarakentamisessa 6/2016) mukaan ensisijainen keino vähentää luontokatoa

aiheuttavia linnustovaikutuksia on sijoittaa tuulivoimateollisuutta alueille, jotka eivät ole linnustoarvojen kannalta tärkeitä. Nyt kyseessä oleva alue on ehdottoman väärä paikka tämän kaltaiselle teollisuudelle, sen ollessa linnustoarvojen näkökulmasta tärkeä sekä elinympäristönä, että muuttolintujen, kuten hanhien ja kurkien muuttoreittinä ja levähdysalueena. Alueen erämaalammet toimivat suojaisina taukopaikkoina.

Linnuston lisäksi alue on merkityksellinen myös muulle lajistolle, ja sen pirstoutuminen vaikuttaisi merkittävästi myös hirvikantojen sääntelyyn. Alueella toimivien metsästysseurojen metsästysalueille syntyvät sirpalealueet estäisivät pahimmillaan hirvieläinten metsästyksen, joka vastaavasti altistaisi taimikot hirvituhoille ja aiheuttaisi maanomistajille taloudellista haittaa.

Myös Luonnonvarakeskuksen (Luke) kansainvälisen koostejulkaisun mukaan monet lintu- ja nisäkäsrhyhmät väistävät tuulivoimaa ja yksilöiden poistuminen pysyvästi tuulivoiman läheisiltä alueilta vähentää populaatiokokoja. Tämä on erityisen haitallista etenkin harvinaistuville ja uhanalaisille lajeille. Pienriistan lisäksi alue on merkittävä myös suurriistan kannalta. Alueella on perinteisesti ollut karhun talvipesä, ja muutaman viime vuoden aikana siihen on syntynyt jo varsin pysyvä ahmojen reviiri-alue, ja toistuvat havainnot useista eri yksilöistä viittaavat pysyvän kannan muodostumiseen. Näin ollen tämän alueellisesti jo harvinaistuvan ”riista-aitan” säilyttäminen monimuotoisena elinympäristönä ja lisääntymisalueena on ekologisesti merkittävää.

Alueellisina toimijoina riistanhoitoyhdistyksillä on laajan vapaaehtoisverkoston, perinnetiedon ja paikallisen jatkuvan kantojen seurannan ansiosta vankkaa asiantuntijuutta alueen merkityksestä riistaeläimille, ja se tulee huomioida ja tulla kuulluksi maakuntakaavan suunnittelussa.

Esitämme, että maakuntakaavaluonnoksen Pienen Mujumäen tuulivoimapotentiaalin aluemarkintä poistetaan jatkosuunnittelusta, ja alue tulee rauhoittaa luontokatoa aiheuttavalta teollisuudesta ja sen tulee säilyttää merkityksellisen asemansa kolmen kunnan alueellisena luonnon monimuotoisuuden tukipilarina.

Täydentävää tuulivoimapotentiaalia koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella mm. Pienen Mujumäen (hankenimeltään Ilosenmäki) tuulivoimapotentiaalisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine.

Tornator

Vastine

Kiitämme mahdollisuudesta lausua Pohjois-savon maakuntakaavan 2040 3. vaiheen kaavaluonnoksesta. On tärkeää, että alueen asukkailla ja maanomistajilla on mahdollisuus osallistua kaavoituksen suunnitteluun ja vaikuttaa alueen tulevaisuuteen. Kaava-aineisto on selkeälukuinen ja asiantuntevasti laadittu. Tornator on vahvasti sitoutunut

lisäämään uusiutuvan energian tuotantoa omilla maillaan ja käynnissä on useita tuulivoiman esiselvityksiä Pohjois-Savon alueella.

Suomen hallituksen tavoitteena on edistää vaikuttavaa energiapolitiikkaa pitkäjänteisesti ja ennakoitavasti. Kilpailukykyä ja houkuttelevuutta uusiutuvan teollisuuden investointikohteena vahvistetaan kaksinkertaistamalla puhtaan sähkön tuotanto kotimaassa. Hallitusohjelmaan on kirjattu tavoite vahvistaa energiaomavaraisuutta kestäväällä tavalla edistämällä puhtaan energian siirtymää ja uusiutuvan energian osuutta energiantuotannossa kasvatetaan. Maakuntakaavassa tulisi varautua näihin muutoksiin ja mahdollistaa tuulivoiman rakentuminen pitkällä aikavälillä.

On hyvä, että Sonkajärven Huttusenlehdon tuulivoima-alue on merkitty kaavakarttaan. Tämä osoittaa, että uusiutuvan energian tuotantoa edistetään maakunnassa suunnitelmallisesti ja alueelliset mahdollisuudet huomioiden. Sonkajärven Kurvisuon alue olisi myös erittäin soveltuva tuulivoimatuotantoon. Toivomme, että Kurvisuon alueen potentiaali huomioidaan jatkosuunnittelussa ja että se lisätään kaavakarttaan tuulivoima-alueena.

On lähtökohtaisesti hyvä ratkaisu, että kaavatyössä aurinkovoimaan liittyvät kysymykset on pyritty ohjaamaan yleismääräyksellä. Yksityiskohtaisempi suunnittelu ja tarkemmat vaikutusarviot kuuluvat varsinaiseen hankekehitykseen ja luvitusprosessiin. Liiallinen detaljiohjaus maakuntakaavatasolla voi sen sijaan vaikeuttaa hankkeiden toteutumista ja heikentää alueen houkuttelevuutta sijoittumiskohteena.

Maakuntakaavassa tulee välttää alueiden kategorista poissulkemista aurinkovoimatuotannosta. Sopivuus aurinkovoimatuotantoon tulee arvioida hankekohtaisesti. Tällöin voidaan huomioida muun muassa alueen sijainti sähkönsiirtoverkkoon nähden, luontoarvot, hiilitase sekä teknistaloudellinen toteuttamiskelpoisuus. Aurinkovoimahankkeet pyritään suunnittelemaan mahdollisimman lähelle sähköverkon liityntäpistettä tai sähkön loppukulutuskohdetta, kuten teollisuusalueita. Näin voidaan vähentää sähkönsiirtoverkon rakentamistarvetta ja siitä aiheutuvia maisemavaikutuksia. Hankkeiden kehittäminen perustuukin aina huolelliseen esiselvitykseen, jossa arvioidaan muun muassa luonnon monimuotoisuuteen, hiilivarantoihin ja maisemaan kohdistuvat vaikutukset.

Pidämme myös tärkeänä, ettei kaavamääräyksillä vaikeuteta maanomistajien mahdollisuuksia kehittää omistamiaan alueita kestävästi ja taloudellisesti järkevästi. Maakuntakaavan ohjauksen tulisi tukea markkinalähtöistä hankekehitystä, eikä rajoittaa sitä tarpeettomasti.

Täydentävää tuulivoimateeman käsittelyä ei viedä kaavaehdotukseen, vaan uusista tuulivoimapotentiaalisista alueista luovutaan mm. palautteen ja kaavatyön kokonaisharkinnan perusteella, ks. yleisvastine.

Aurinkovoimaa koskevaa yleismääräystä muokataan vielä mm. viranomaispalautteen perusteella.

Säkinmäen Kyläseura ry	Vastine
Säkinmäen Kyläseura ry esittää Pienen Mujumäen poistamista maakuntakaavasta tuulivoimapotentiaalisena alueena. Kyseinen alue on aivan Hankasalmen ja Säkinmäen kylän rajalla ja Säkinmäen Kyläseuralla on vahva osallisuus ottaa asiaan kantaa. Alueen tarvitsemat siirtolinjat kulkisivat joko Konneveden tai todennäköisimmin Hankasalmen Säkinmäen ja Hankaveden kylien läpi. Kyseinen tuulivoima-alue sijaitsisi aivan välittömässä Säkinmäen kylän vakinaisen ja loma-asutuksen sekä elinkeinotoiminnan läheisyydessä. Tuulivoima -aluemerkinnän seutu on nykyistä ja historiallista alueen asukkaiden lähiretkeily-, kalastus-, marjastus-, sienestys- ja metsästysaluetta. Alue on erämaista, luontoarvoiltaan ja maisemaltaan erityistä ja kulttuurihistoriallisesti merkittävää mäkiasutusaluetta. Kirjallisten lähteiden perusteella asutusta on ollut lähes 500 vuoden ajan, ja arkeologisten löytöjen perusteella aluetta on asutettu kivikaudelta saakka. Alueen luonne erämaisena maaseutuna laajoine järviolueineen on säilynyt nykypäiviin poikkeuksellisen hyvin. Monille alueen vakituisille asukkaille maatalous ja luontomatkailu ovat myös tärkeä elinkeino. Energiatoteellisuusalue muuttaisi alueen ympäristön täysin. Alue on nykyisellään hajavalon ja -melun ulottumattomissa, tiet ovat pieniä ja mutkaisia ja maisemaa hallitsevat korkeat metsäiset mäet, järvet ja pienipiirteinen maalaismaisema. Tuulivoiman rakentaminen alueelle on erittäin merkittävä ja täysin kohtuuton haitta alueen vakituisille sekä vapaa-ajan asukkaille, yrittäjille ja luonnolle. Näkymäalueanalyysit, joita tuulivoimapuistohankkeen toimija Wpd Suomi Oy on hankkeen osalta tehnyt, ovat kyllä virheelliset. Näkymäalueanalyysin mukaan Pieni Mujumäen (hankkeena Ilosenmäki) voimalat näkyisivät vain järville ja pelloille, vaikka esim. Kalajanvuorelle näkyvät hyvin 22 km päässä olevat 240 m korkuiset voimalat. Näkymäalueanalyysin mukaan Pieni Mujumäsen voimalat eivät muka näkyisi esim. viiden kilometrin päässä olevalle Häähniinmäen ulkoilualueen näköalapaikalle lainkaan, saati Säkinmäen laelle joka sijaitsee lähes suunnitellun tuulivoimapuiston vieressä. Todellisuudessa voimalat vaikuttaisivat merkittävästi koko alueen näkymiin ja valot tulisivat heijastumaan paikallisten järvien pinnoista läpi yön. Maakuntakaavan luonnoksen selostuksessa on sivuutettu Säkinmäen sekä Pirttimäen kylien asutukset sekä asukkaat täysin.	Täydentävää tuulivoimapotentiaalia koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella mm. Pienen Mujumäen (hankenimeltään Ilosenmäki) tuulivoimapotentiaalisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine.

Lyhyellä varoitusajalla paikallisille kyläläisille tehdyssä verkkokyselyssä saimme Säkinmäen kylältä 41 kpl ja Pirttimäen kylältä 34 kpl aluemarkintaa vastustavia kannanottoja.	
JJ-Service Oy	Vastine
Muistutus Pohjois-Savon Maakuntakaavaan 2040 3. vaiheeseen HUTTUSENLEHDON TUULIVOIMA-ALUE A. <u>Taustaa</u> 1. Olemme työllistäneet viime vuosina 3-5 henkilötyövuoden verran. Meillä kävi vuoden 2024 aikana yli 30 000 vierasta, joista majoittuvia oli n. 3 500. Kansainväliset (myöhemmin KV) matkailijat yöpyivät Jyrkällä viime vuonna yli 170 vuorokautta. Eli jos he olisivat majoittuneet yhdessä mökissä, se olisi tarkoittanut melkein puolen vuoden yhtäjaksoista varausta. – Järjestämissämme tapahtumissa käy vuosittain useita tuhansia ihmisiä. 2. Ympärivuotisessa majoituskäytössä olevia mökkejä / huviloita / kämppiä meillä on 5 kpl, joissa on vuodepaikkoja 23 kpl, lisävuoteet mukaan laskettuna yli 30 kpl. 3. Nurmijoelle myytiin viime vuonna kalastuslupia 566 kpl (sis. Jyrkänkoski). Tässä on mukana myös viikko- ja kausiluvat, eli kalastusvuorokausia lienee vähintään 1000 kpl. Lisäksi Jyrkän osakaskunta on myynyt erilaisia kalastus- ja sorsalupia järville 550 kpl. Tässäkin mukana viikko- ja kausiluvat, eli kalastus- ja metsästysvuorokausia lienee reilusti yli 1000 kpl. 4. Olemme systemaattisesti kehittäneet Jyrkän alueen matkailua jo yli 16-vuotta, yhdessä sidosryhmien kanssa. Tänä ja ensi vuonna mahdollisesti toteutuva Sonkajärven kunnan ja JJ-Service Oy:n yhteinen investointi Ruukin Tupaan tekee Jyrkästä aidosti ympärivuotisen matkailukohteen. 5. Matkailullisesti koko Ylä-Savon alueelle nämä ovat merkittäviä lukuja, varsinkin kun otetaan huomioon kaikki alueen alihankinnan kerrannaisvaikutukset. 6. Tänä vuonna investoimme kansainvälisen digitaalisen myynnin ja markkinoinnin kehittämiseen. 7. Talvimatkailussa meillä on eniten kasvupotentiaalia ja yksi tärkein osa sitä pimeys ja hiljaisuus. 8. Pimeänsuojelualueet voivat olla tulevaisuudessa Jyrkän ja koko Sonkajärven kannalta merkittävä matkailuvaltti. Melu- ja valosaasteesta pakoon pääsy on nykyään voimakkaasti kasvava matkailutrendi ja alueet, joissa on oikeasti pimeää ja hiljaista, vähenevät koko ajan. 9. YVA-ohjelmassa kirjoitetaan, että ”<i>elinkeinoihin kohdistuvat vaikutukset muodostuvat pääosin tuulivoimaloiden, voimalinjan ja aurinkovoimaloiden vaikutuksista metsätalouden harjoittamiseen.</i>”	Palautteen perustelut merkitään tiedoksi. Täydentävää tuulivoimateeman käsittelyä ei viedä kaavaehdotukseen (tämä koskee myös Huttusenlehdon aluetta), vaan uusista tuulivoimapotentialisista alueista luovutaan mm. palautteen ja kaavatyön kokonaisharkinnan perusteella, ks. yleisvastine.

Mielipiteemme Huttusenlehdon tuulivoima-alueen sopivuudesta tuulivoiman tuotantoon

Huttusenlehdon potentiaalinen tuulivoima-alue ei täytä Sonkajärven kunnan matkailullisia pitkän ajan strategisia matkailullisia panostuksia eikä suunniteltuja kehittämistavoitteita Ruukintuvan, Jyrkän Loman eikä Herralan Kartanon osalta. Päinvastoin. Toteutuessaan selkeästi näkyvä ja kuuluva tuulivoima-alue tulisi pidemmällä aikavälillä vähentämään merkittävästi yritysten asiakasmääriä ja siten todennäköisesti näivettämään yritysten toiminnan ajan mittaan kokonaan. Alueen lisääminen tuulivoimapotentialiseksi alueeksi kaavassa on evättävä.

B. Perusteita

Alue on matkailunvetovoimakohde sekä matkailun ja virkistykseen kehittämisvyöhyke (Pohjois-Savon liitto, 2023). Alue kuuluu myös Tahko-Pisa-Tiilikka-Metsäkartano matkailun vetovoima-alueeseen (Pohjois-Savon liitto, 2023)

Alueen osoittaminen tuulivoimatuotantoon sotii Sonkajärven kunnan sovittua monivuotista kuntastrategiaa vastaan.

Jyrkän ruukin alue on suojeltua kulttuuriperintöä ja aluetta on Museoviraston avustuksella kehitetty jo vuosikymmeniä autonomisen ajan ja Suomen itsenäisyyden alun kulttuuriympäristön arvoihin perustuvana matkailukohteena.

Kaavoituksessa on lain mukaan kiinnitettävä erityistä huomioita muun muassa maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen sekä virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyteen.

Tuulivoimapotentialialueeksi nostamisella olisi selvä ristiriita maakuntakaava 2030 ja voimaan tulleen 2040. 2. vaiheen maakuntakaavan kanssa sekä alueen osayleiskaavojen kanssa. Alue on matkailun vetovoimakohde sekä matkailun ja virkistykseen kehittämisvyöhyke (Pohjois-Savon liitto, 2023). Alue kuuluu myös Tahko-Pisa-Tiilikka-Metsäkartano matkailun vetovoima-alueeseen (Pohjois-Savon liitto, 2023).

(Pohjois-Savon liitto, 21.1.2025). Pohjois-Savon liiton (21.1.2015) mukaan Jyrkän ruukilla toimiva Ruukin Tupa on merkittävä osa ruukin kulttuuriperintöä. Saneeraushankkeen onkin tarkoitus mahdollistaa Ruukin Tuvan ympärivuotinen käyttö ja siten lisätä "alueen vetovoimaa ja tarjota uusia mahdollisuuksia matkailun kehittämiselle. Hankkeen odotetaan kasvattavan kävijämääriä, vähentävän työntekijöiden kausiluonteisuutta ja avaavan ovia uusille ohjelmalveluille ja tapahtumille" (Pohjois-Savon liitto, 21.1.2025). Pohjois-Savon liiton (21.1.2025) mukaan

hankkeella on suotuisia vaikutuksia myös lähialueen sekä koko maakunnan matkailupalveluille ja Ylä-Savon kansainvälisille yrityksille, jotka voivat käyttää Ruukin Tupaa vierailukohteena yritysvierailleen.

Myös Sonkajärven kunta osallistuu hankkeen rahoituksen 94 446 euron osuudella (Pohjois-Savon liitto, 21.1.2025). Tämäkin hanke on esimerkki Jyrkän alueen matkailupotentiaalin hyödyntämisestä ja kehittämisestä, jota Huttusenlehdon tuulivoimahanke kuitenkin tulisi heikentämään. Huttusenlehdon hanketta tulisikin tarkastella kriittisesti sen suhteen, tekeekö se tyhjäksi matkailun kehittämiseen panostuksen, johon Sonkajärven kuntakin osallistuu.

Viime vuonna Ruukin Tuvalla oli kävijöitä yli 30 000 ja majoittujia noin 3300 majoitusvuorokautta. Jyrkän ruukilla on toiminut 10 vuotta myös suosittu kesäteatteri.

6. YKSITYISHENKILÖT (saapumisjärjestyksessä)

A yksityishenkilö

Vastine

Muistutus Pohjois-Savon maakuntakaavaan – Tuulivoima-alueet

Arvoisa Pohjois-Savon liitto,

Haluan tehdä muistutuksen vireillä olevaan Pohjois-Savon maakuntakaavaan koskien Sonkajärven tuulivoima-alueiden sijoittelua. Vastustan suunniteltuja tuulivoima-alueita omalla asuinseudullani ja tuon seuraavat seikat esiin huomioon otettaviksi:

1. Luonnonarvot ja maisemalliset vaikutukset

Tuulivoimaloiden rakentaminen uhkaa vakavasti alueemme luontoarvoja ja maisemaa. Luonto on olennainen osa sekä asukkaiden hyvinvointia että alueen identiteettiä. Laajamittaiset tuulivoimahankkeet aiheuttavat metsäalueiden pirstoutumista, elämistön häiriintymistä ja linnuston vaarantumista.

2. Asuinrauhan turvaaminen

Tuulivoimaloiden rakentaminen lähelle asutusta rikkoo oikeutta rauhalliseen asumiseen. Tuulivoimaloiden melu, infraääni ja vilkkuvarjot ovat todellisia haittoja, joiden vaikutuksista on runsaasti näyttöä. Pyydän huomioimaan

Täydentävää tuulivoimateeman käsittelyä ei viedä kaavaehdotukseen, vaan uusista (myös Sonkajärven) tuulivoimapotentialisista alueista luovutaan mm. palautteen ja kaavatyön kokonaisharkinnan perusteella, ks. yleisvastine tuulivoimapotentialia koskevaan palautteeseen.

maankäyttö- ja rakennuslain 39 §:n sekä ympäristönsuojelulain 5 §:n, joiden mukaan alueiden käytön tulee edistää hyvää elinympäristöä ja ehkäistä terveyshaittoja.

3. Puolueellinen suunnittelu

Kokemuksemme mukaan kunta on ollut puolueellinen tuulivoima-alueiden suunnittelussa. Asukkaiden kuuleminen on jäänyt vähäiseksi, ja päätöksiä on tehty ilman avointa ja tasapuolista vaikutusten arviointia. Maakuntakaavassa tulee korostaa osallistavan suunnittelun periaatteita ja varmistaa, että kaikki kansalaiset tulevat aidosti kuulluiksi. Nyt Sonkajärven kunta ei huomioi mitenkään, eikä välitä alueella asuvista ihmisistä. Lähes tulkoon kaikki kunnan hallituksessa istuvat päättäjät asuvat aivan toisella puolella meidän kylää ja tämä näkyy näissä potentiaalisissa alueissa. He ovat ohjanneet kaavaa menemään siihen suuntaan että ei heidän takapihalle tule näitä. Tämä ei saa mennä näin.

4. Ehdotus

Pyydän, että maakuntakaavasta poistetaan asuinalueiden läheisyydessä olevat tuulivoima-alueet ja että kaavassa painotetaan luontoarvojen ja asuinrauhan säilyttämistä. Lisäksi pyydän varmistamaan, että jatkossa kaavoitusprosessi tapahtuu avoimesti, oikeudenmukaisesti ja lainsäädäntöä noudattaen.

Liitto ei ota kantaa kunnan suunnittelu- ja päätöksentekoprosesseihin. Asukkaiden ja maanomistajien osallistuminen tarkempien tuulivoimayleiskaavojen prosesseihin on tärkeää. Tuulivoimahankkeiden sosiaalista hyväksyttävyyttä ei saavuteta ilman osallisten kokemusta kuulluksi tulemisesta, osallisuudesta ja mahdollisuudesta vaikuttaa. Koska maakuntakaava osoittaa vain tuulivoimapotentiaalia ja ohjaa yleiskaavoja, tulee toiveet havainnekuvista ym. suunnata yleiskaavahankkeisiin, joissa mm. tuulivoimaloiden paikat ja koot suunnitellaan.

B yksityishenkilö

Vastine

Olen reilun puolen vuoden ajan ollut tietoinen mahdollisesta tuulivoimalahankkeesta Pieni Mujumäen alueelle kun WPD otti asian tiimoilta yhteyttä. WPD:n tiedoissa tämä alue kulkee nimellä Ilosenmäen tuulivoimalahanke. Olen juuri sukupolvenvaihdoksen tehnyt vanhempieni maatilalle Hankasalmen xx, osoite: xx. Lähimpään tuulivoimalaan heidän arvionsa mukaan tulisi pihapiiristä matkaa noin 2,6 km. Mökkimme sijaitsee xx rannalla.

Haluaisin myös teille ilmoittaa tämän alueen luontoarvoista ja maisemahaitoista, joita tämän alueen tuulivoimalat aiheuttaisi. Laitoin liitteeksi WPD:lle lähettämäni paikallistietolomakkeen, johon olen etenkin luontoarvoihin ja kulttuurillisesti tärkeisiin kohteisiin kirjannut tarkemmin omia havaintojani ja tietojani alueesta. Toivon, että myös te lukisitte tämän lävitse, sillä lukiessani Pohjois-Savon maakuntakaavaan 2040 julkaistuja tietojanne, ei siellä käynyt ainakaan mielestäni ilmi muun muassa, että tämän tuulivoimala-alueen aivan etelä & kaakkoisalueella asuu Huuhkaja tai Huuhkajia. Ainakin yksi näistä Huuhkajista on rengastettu. Alueella on siis tärkeitä ja uhanalaisia Suomen luontoon kuuluvia eläimiä, metsäkanalintuja sekä muita lintulajeja, joita mielestäni nämä tuulivoimalat alueella häiritsisivät merkittävästi. Luonnontilaisista metsiä, puroja, lampia ja kallioita tällä alueella on myös, joita valitettavasti tuulivoimat teineen osittain myös turmelisivat. Tämän alueen yli kulkee myös lintujen muuttoreitit, jota varmasti tuulivoimalat haittaisivat.

Palautteen perustelut merkitään tiedoksi.

Täydentävää tuulivoimateeman käsittelyä ei viedä kaavaehdotukseen (tämä koskee myös Pienen Mujumäen aluetta), vaan uusista tuulivoimapotentiaalisista alueista luovutaan mm. palautteen ja kaavatyön kokonaisharkinnan perusteella, ks. yleisvastine.

Toivoisin suuresti, että tämä Pieni Mujumäen tuulivoimalahanke evättäisiin ja tuulivoimaa keskitettäisiin kannattavimmille alueille, joissa olisi jo valmiiksi tuulivoimaa lähistöllä tai muutoin paremmat yhteydet valtakunnan sähköverkkoon olisi ja siten tämä luonto- ja maisema-arvoiltaan jopa kansallismaiseman tapainen luontomaisema pysyisi nykyisellään Pieni Mujumäen alueella. Tämä olisi monen vakituisen asukkaan, matkalaisen, mökkiläisen, Etelä-Konneveden kansallispuistossa vierailevan ja lähijärvillä liikkujien harras toive. Tällä alueella on jo matkailutoimintaa luontoarvoihin ja luonnon rauhallisuuteen liittyen ja uskon, että tulevaisuudessa tällaiselle toiminnalle olisi jatkuvasti enenevissä määrin kysyntää myös kotimaan, että myös ulkomaan tasolla ja siten tätä kautta alueen elinvoimaisuutta voisi kehittää luontomatkailun kautta, ei tuulivoimalahankkeen kautta.

Sinulle myös tiedoksi WPD:n teettämät havainnekuvat tästä maatilani pihapiiristä ja pihatieltä otettuna. Mukana myös muutamat kuvat Isoahon päältä metsäautotieltä otettuja kuvia, joka toimii myös ulkoilureittinä lähialueen asukkaille tai mökkiläisille. Kuten kuvistakin voit päätellä, muuttuisi nykyinen luontomaisema radikaalisti tältäkin paikalta kuvattuna. Alla WPD:n kommentit kuviin liittyen:

"Kuvat on laadittu kahdelle eri YVA-ohjelmavaiheessa tarkasteltavalle voimalasuunnitelmalle: suurin voimalasuunnitelma (VE1 = 22 voimalaa) sekä pienin suunnitelma (VE3= 13 voimalaa). Nämä suunnitelmat voivat vielä jonkin verran muuttua, mutta hankkeen kokoluokka ja alue jolle voimalat sijoitetaan pysyvät suurin piirtein samoina. Kuviissa voimaloiden kokonaiskorkeus on 300 metriä (sis. voimalan torni 200 m + lapa pystyasennossa 100 m).

Lisäksi kuvia on laadittu kahdelle eri kameran polttovälille: laajakulmaobjektiivi (24 mm), jota käytetään yleisesti maisemakuvauksessa sekä ns. normaaliobjektiivi (50 mm), joka vastaa parhaiten ihmissilmän näkökenttää. Jokaisen kuvan alareunaan on merkitty, mitä voimalasuunnitelmaa ja polttoväliä kuvassa on käytetty, sekä millä etäisyydellä lähin kuvan voimala on kuvauspisteestä.

Tilaltanne otetuista kuvista mallinsimme ns. draft-kuvia, joissa esitetään tuulivoimaloiden roottorin pyörähdysala punaisella värillä sekä voimalan torni kokonaisuudessaan korostetusti. Tämä helpottaa paikantamaan voimalat puuston takaa. Mallintamisessa on myös aina pieniä epävarmuustekijöitä, mutta kyseinen kyseiset kuvat sopivat varsin hyvin kuvasovitteiksi, eikä mallintamisessa ollut erityisiä haasteita."

Toivon siis, että otatte myös nämä esille nostamani asiat huomioon tämän tuulivoimala-alueen kaavoituksessa ja syvästi toivon, että tämä suunnitelma evättäisiin ja tuulivoimaa keskitettäisiin kannattavimmille alueille, kuten jo aikaisemmin mainitsin ja tällä Pieni Mujusen alueella ja Etelä-Konneveden alueella panostettaisiin enemmän luontomatkailuun ja luontoarvoja vaalivaan toimintaan.

C yksityishenkilö	Vastine
Mielipide Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 3. vaiheen luonnokseen Rautalammin kunnan lounaisosassa sijaitseva Pienen Mujumäen tuulivoima-alue tulee ensisijaisesti poistaa kaavasta tai toissijaisesti palauttaa kaavaluonnos puutteellisten selvitysten vuoksi valmisteltavaksi uudelleen. Pienen Mujumäen sijaintia vastaavan alueen potentiaali tuulivoiman tuotantoon on selvitetty juuri voimaan tulleen maakuntakaavan 2. vaiheen valmistelussa. Kuten kaavaselostusluonnos toteaa, nyt käsiteltävät alueet tunnistettiin vuosina 2020-2021 laaditussa tuulivoimapotentiaaliselvityksessä. Ne eivät kuitenkaan edenneet jatkokäsittelyyn ”tek-nis-taloudellisen arvion osoittaman kannattamattomuuden vuoksi” tai muista syistä. Näiden alueiden ottamiselle uudelleen käsittelyyn välittömästi edellisen kaavavaiheen voimaantumisen jälkeen ei ole esi-tetty aiemman ratkaisun perusteita muuttavia uusia seikkoja tai selvityksiä eikä edellisen kaavavaiheen jälkeen nous-sutta ”tarvetta” ole perusteltu. Pienen Mujumäen alueen käsittely tuulivoimarakentamiseen uudelleen välittömästi kielteisen kaavaratkaisun jälkeen ei osoita hyvää hallintotapaa ja hallinnon luottamuksen suojan periaatetta, joihin kuuluu, että yksityisen tulee voida luottaa muun muassa viranomaisen ratkaisujen pysyvyyteen. Pienen Mujumäen tuulivoimaloilla olisi kaavaselostuksen mukaan dominoiva, hallitseva näkyvyys muun muassa Etelä-Konneveden kansallispuistossa, ja maiseman todetaan olevan herkkää muutoksille. Erämaisena säilynyt maisemakuva on kansallispuiston tärkein ominaisuus ja vetovoimatekijä. Kaavaselostuksen mu-kaan matkailu on yksi Pohjois-Savon maakunnallisen kehittämisen kärkiteemoja. Maisemassa hallitsevasti vaikuttava tuulivoimarakentaminen kansallispuiston välittömässä läheisyydessä ei edistä matkailun hyvin alkanutta kehitystä kan-sallispuistossa eikä ole myöskään aluetalouden näkökulmasta perusteltua. Edellisen maakuntakaavavaiheen tuulivoimapotentiaaliselvityksen (FCG v.2021, sivu 55) mukaan yhden tuulivoimalan kiinteistöverotulo on voimalan koko elinkaaren aikana noin 400 000 euroa. Näin Pienen Mujumäen alueelle esitetyt 9 voimalaa tuottaisivat oletetulla 35 vuoden elinkaarella yhteensä noin 3,6 miljoonan verotulot, noin 100 000 eu-roa/vuosi.	Täydentävää tuulivoimapotentiaalia koskevan saa-dun palautteen ja maakuntakaavatyön koko-naisharkinnan perusteella mm. Pienen Mujumäen (hankenimeltään Ilosenmäki) tuulivoimapotentiaa-lisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine. tuulivoi-mapotentiaalia koskevaan palautteeseen.

Metsähallituksen vuosiyhteenvedon mukaan Etelä-Konneveden kansallispuiston paikallistaloudelliset vaikutukset yksistään vuonna 2024 olivat noin 1,0 miljoonaa euroa. Näin matkailun talousvaikutus jo nykyisellä volyymilla olisi 35 vuoden aikana kiinteistöveroon verrattuna kymmenkertainen. (Lähde: Metsähallitus, Kansallispuistojen, valtion retkeilyalueiden ja eräiden muiden suojelu- ja virkistysalueiden kävijöiden rahankäytön paikallistaloudelliset vaikutukset vuonna 2024.)

Arviossa Pienen Mujumäen tuulivoimarakentamisen vaikutuksista ei ole huomioitu millään tavoin, että Etelä-Konneveden järviolueen ja kansallispuiston kattavan Konnevesi-Kalaja-Niinivuoren Natura-alueen (FI 600032) ensisijaisiin suojeluperusteisiin kuuluu nimettyjen luontotyyppien ja eläinlajien lisäksi myös rantojensuojeluohjelma.

Rantojensuojeluohjelman tavoitteena on ollut säilyttää kansallisesti arvokkaimmat vesistöjen rannat vapaina rakentamisesta ja näin säilyttää muun muassa järvien erämainen ja lähes luonnontilainen maisemakuva. Kun Etelä-Konneveden alueen yhtenä Natura-suojeluperusteena on rantojensuojeluohjelma, on tavoitteena luontotyyppien ja eläinlajien lisäksi suojella myös luonnontilaista maisemaa, jonka tuulivoimarakentaminen vakavasti vaaranta

Maisema on myös Etelä-Konneveden kansallispuiston perustamisesta säädetyn lain erityisenä suojeluperusteena. Lain mukaan kansallispuisto on perustettu Konneveden järven ”ranta- ja saaristoluonnon eliöstön, kallioperän ja **vesistö-maiseman** suojelemiseksi ja hoitamiseksi sekä yleistä virkistys- ja retkeilykäyttöä ja ympäristötutkimusta varten.” (Laki Etelä Konneveden kansallispuistosta 611/2014.)

Esitykseen kaavaluonnoksen uudesta valmistelusta perustelemme, että aineistosta puuttuu muun muassa asian arvioinnin kannalta relevantti havainnemateriaali tuulivoimarakentamisen maisemavaikutuksista, kuten valokuvasovitteet. Tällaiset on esitetty esimerkiksi Keski-Suomen maakuntakaavan tuulivoimaratkaisun selvityksissä.

Valmistelusta ei käy ilmi, miten siinä on huomioitu tuore ohjeistus tuulivoimarakentamisen maisemavaikutusten arvioinnista. ”Maisemavaikutusten arviointi tuulivoimarakentamisessa”, (Ympäristöministeriön julkaisuja 2024:29)

Aineistosta ei käy ilmi, miten valmistelussa on huomioitu Pienen Mujumäen tuulivoima-alueen ylimaakunnalliset vaikutukset. Kolmen kunnan rajapinnassa rakentamisen suurimmat vaikutukset kohdistuisivat Konnevedelle ja Hankasal- melle. Karkeasti puolet Etelä-Konneveden järvestä ja kansallispuistosta on Konneveden kunnassa.

Välittömästi Pienen Mujumäen tuulivoima-alueen vieressä Konneveden puolella sijaitsee Keski-Suomen maakuntakaavoituksessa määriteltuihin hiljaisiin alueisiin kuuluva Etelä-Konnevesi-Lummukankylä-Rappaatlahti -alue. Selvitys on osaltaan vaikuttanut Keski-Suomen maakuntakaavan tuulivoimaratkaisuun. (Hiljaiset alueet Keski-Suomessa, Keski-Suomen liitto, 2013.) Pohjois-Savon arvokkaimmat luontoalueet eli monimuotoisuuskeskittymät on kartoitettu ja niistä on muodostettu Pohjois-Savon LUMO-ohjelma. Pohjois-Savon luontoarvot kartalla -tilaisuudessa (Rautalampi 28.4.2025) kerrottiin, että Etelä-Konneveden kansallispuisto on yksi ohjelmaan sisällytettäväksi suunnitelluista alueista. Priodiversity LIFE -hankkeen luonnonhoito- ja ennallistamistoimenpiteet keskittyvät näille alueille. LUMO-alueen välittömään läheisyyteen tuulivoimala-alueet eivät sovi, koska ne heikentävät alueen luontoarvoja ja haittaavat alueiden monimuotoisuuden kehittämistä. Myös puistoalueen lähiympäristön käytön tulisi olla LUMO-alueen tavoitteita tukevaa eikä tuulivoiman kaltaista teollista toimintaa. Kansallispuisto on perustettu luontotyyppien ja lajien suojelemiseksi ja lisäksi virkistysarvojen turvaamiseksi. Tuulivoimaa ei voida sovittaa em. tavoitteiden kanssa yhteen, ja siksi mielestämme Pienen Mujumäen tuulivoima-aluetta ei tule sisällyttää maakuntakaavaan.	
D yksityishenkilö	Vastine
Haluan jättää eriävän mielipiteen koskien Pohjois-Savon maakuntakaavaluonnosta. Haluan, että Pieni Mujumäki osiota tarkastellaan uudelleen ja tarkemmin tuulivoiman osalta. Pieni Mujumäki sijaitsee koko Suomen kannalta merkittävän luonnon ja kulttuuriperimän kannalta merkittävällä sijainnilla. Lisäksi se on myös useamman toiseen maakuntaan kuuluvan kunnan välittömässä läheisyydessä, joten myös heitä tulisi kuulla asiassa. Olette maakuntakaavaluonnoksessa tuoneet kattavasti esiin alueen luonto-, kulttuuri- ja maisema-arvoja, joten en niitä toista tähän. Toivon kuitenkin, ettei Rautalammin kaunista luontoa ja kulttuuriperimältä arvokkaita maisemia pilattaisi tuulivoimalla.	Täydentävää tuulivoimapotentiaalia koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella mm. Pienen Mujumäen (hankenimeltään Ilosenmäki) tuulivoimapotentiaalisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine tuulivoimapotentiaalia koskevaan palautteeseen.
E yksityishenkilö	Vastine
Kansalaiskommentti Pohjois-Savon maakuntakaavaluonnokseen (Etelä-Konneveden tuulivoima-aluevaraus):	

Etelä-Konneveden kansallispuisto perustettiin vuonna 2014 juuri suojelemaan alueen ainutlaatuista saaristo- ja ranta-luontoa, vesistömaisemaa ja kallioalueita. Tänä vuonna Etelä-Konneveden lähialue tunnistettiin myös valtakunnallissa Lumo-ohjelmassa Pohjois-Savon monimuotoisuuskeskittymäksi. Aiemmin maakuntakaavassa on johdonmukaisesti linjattu, ettei tuulivoima-alueita osoiteta Etelä-Konneveden ympäristöön. Vielä pari vuotta sitten alueelle esitettiin jopa erillistä suojavyöhykettä 5 km etäisyydelle rantaviivasta, ja tämä sai laajaa kannatusta. Nyt luonnokseen sisällytetty tuulivoima-alue kansallispuiston läheisyyteen rikkoo aiemmat periaatteet ja heikentää vakavasti alueen luonnonarvojen suojelua. Esimerkiksi Luonnonvarakeskus (Luke) on suositellut välttämään arvokkaiden luontokohteiden lähialueita kokonaan: "Jos tuulivoimaa sijoitetaan arvokkaiden alueiden lähiympäristöön, on vaarana, että niissä elävä uhanalainen lajisto vähenee entisestään." Tuulivoimarakentaminen ei voi tapahtua arvokkaimpien luontokohteiden kustannuksella. Vihreä siirtymä vaatii eettisesti kestävä, huolellista suunnittelua ja sitä, että suojellut ja suojelun arvoiset alueet jätetään rauhaan. Pyydän, että maakuntakaavasta poistetaan Etelä-Konneveden lähialueelle osoitettu tuulivoima-aluevaraus.	Luonnosvaiheen täydentävää tuulivoimapotentialiaa koskevan palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella mm. Pienen Muju-mäen (hankenimeltään Ilosenmäki) tuulivoimapotentialisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine tuulivoimapotentialiaa koskevaan palautteeseen.
F yksityishenkilö	Vastine
Tuulivoimalat Sonkajärvelle Teillä on ainutlaatuinen erä- ja kalastus kulttuuri kohde, Juhani Ahon perintönä, Nurmijoki ja Koirakoski luonnontilainen joki jossa käy paljon ihmisiä kalastamassa ja se ylläpitää hyvää harrastuskulttuuria ihmisten keskuudessa. Vastaavia kohteita missä järvitaimen voi hyvin, ei ole meillä täällä enää paljon. Älkää pilatko luontoa ja maisemaa hirvittäville tuulivoimalaitoksilla jotka pilaavat maiseman, sekä aiheuttavat hyönteisten katon, samoin lintujen pesintä rauha häiriintyy (mm. kalasääskiä pesii lähetyvillä!!) Linnut lentää turbiineihin ja metsästys matkailu heikkenee. Ihmiset kärsii mm. päänsäryistä, huonovointisuudesta ja muitakaan voimaloiden negatiivisia vaikutuksia ei ole tutkittu tarpeeksi! Sekä se että minne hävitätte kaiken sen jätteen mikä jää voimaloista tähteesi kun ovat tiensä päähän tulleet? Ja millä rahalla? Meidän veronmaksajienko? Vastustan tätä tuulivoima hanketta ja siihen liittyviä kaavamuutoksia. Terveisiä Sonkajärven naapurikunnasta.	Täydentävää tuulivoimateeman käsittelyä (ml. Huttusenlehto) ei viedä kaavaehdotukseen, vaan uusista tuulivoimapotentialisista alueista luovutaan mm. palautteen ja kaavatyön kokonaisharkinnan perusteella, ks. yleisvastine tuulivoimapotentialiaa koskevaan palautteeseen.

G yksityishenkilö	Vastine
Mielipide, Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3.vaihe (vety, aurinko, tuuli ja kauppa) Otamme seuraavassa kantaa Pienen Mujumäen tuulivoimapotentiaalisien alueeseen ja erityisesti sen suhteeseen Etelä-Konneveden kansallispuistoon ja siihen liittyvien alueiden erityisarvoihin. Etelä-Konnevesi-järven suunnittelun historiasta Valtaosa Etelä-Konneveden alueesta kuuluu valtakunnalliseen rantojensuojeluohjelmaan (Valtioneuvoston periaatepäätös rantojensuojelusta 20.12.1990). Ohjelman tarkoituksena oli säilyttää maamme arvokkain meri- ja järviluonto luonnomukaisena ja rakentamattomana. Ohjelmaa on toteutettu korvaamalla valtion varoin runsas määrä rakennuspaikkoja yksityisille maanomistajille ja muodostamalla tarpeen mukaan luonnonsuojelualueita. Ohjelman toteuttaminen ei suinkaan ollut kivutonta, maanomistajien ja suojelun tavoitteet törmäsivät moneen kertaan. Kovan työn tuloksena on kuitenkin muodostunut kokonaisuus, jossa on harvinaisen pitkiä yhtenäisiä vapaita ja luonnontilaisia rantoja, maisemat ovat paikoin erämaisia, joka on näinkin eteläisessä Suomessa harvinaista. Luonto on hellinyt Konnevesijärveä noin 600 saarella, joten pohja ainutlaatuiselle kokonaisuudelle on jo geologiassa. Alueesta suuri osa sisältyy Natura 2000 - verkostoon. Konneveden saaret ja rantaalueet sisältyvät Natura-alueeseen Konnevesi-Kalaja-Niinivuori (F/0600032). Hankaveden puolella sijaitseva Toussunlinna on erillinen Natura-alue (F/0600061). Enonniemessä on kaksi vanhojen metsien suojeluohjelman aluetta: Kalajanvuori ja Kituvuori, jotka on hankittu valtiolle suojelutarkoituksiin vuosina 1995-1996. Kypärin ja Lammassalon saarissa on luonnonmuistomerkkeinä rauhoitetut lehmusryhmät. Mainittakoon, että Konnevesi-Kalaja-Niinivuoren Natura 2000 -alueen suojeluperusteena on kymmeniä lintulajeja. Suorastaan tunnuspiirteenä ovat alueen kalasääsken pesinnät. Etelä-Konneveden ainutlaatuinen kokonaisuus johti lopulta kansallispuiston perustamiseen 1.9.2014. Etelä-Konneveden kansallispuiston perustamisen perusteluissa todetaan: "EteläKonneveden kansallispuiston perustamisella saatettaisiin pysyvän suojelun ja pitkäjänteisen hoidon piiriin verrattain eheänä ja rakentamattomana - paikoin jopa erämaisena - säilynyt osa säännöstelemättömän reittiveden keskusjärven luonnosta.	Täydentävää tuulivoimapotentiaalia koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella mm. Pienen Mujumäen (hankenimeltään Ilosenmäki) tuulivoimapotentiaalisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine tuulivoimapotentiaalia koskevaan palautteeseen.

Puiston alueella keskisuomalainen leppeä saaristo- ja vesistömaisema vaihtuu vanhojen luonnonmetsien ja hiekkien lehtojen kirjomaksi pohjoissavolaiseksi vuorimaaksi. **Ensisijaisena tavoitteena on alueen luonnonarvojen ja ekologisten toimintojen turvaaminen sekä luonnon- ja kulttuurimaisemien säilyttäminen yhtenäisinä ja maisemaltaan häiriöttöminä.** Kansallispuiston suunnittelujärjestelmä tarjoaa yhdessä ympäröivien alueiden maankäytön suunnittelun ja jo olevan palveluverkoston kanssa hyvät puitteet kasvavien virkistyskäyttöpaineiden ohjaamiselle kulutusta parhaiten kestäville alueille sekä matkailun kehittämiseksi."

Vuonna 2023 Etelä-Konneveden kansallispuistossa vieraili yhteensä 31 000 kävijää ja se oli Keski-Suomen suosituin kansallispuisto.

Maakuntakaavaluonnoksesta

Alueidenkäyttölain 25§:n mukaan maakuntakaavassa esitetään alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet ja osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita. Edelleen maakuntakaavan sisältövaatimuksista todetaan 28§: Maakuntakaavaa laadittaessa on valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet otettava huomioon siten kuin siitä edellä säädetään. Kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä huomiota maakunnan oloista johtuviin erityisiin tarpeisiin. Kaava on mahdollisuuksien mukaan yhteen sovitettava maakuntakaava-alueeseen rajoittuvien alueiden maakuntakaavoituksen kanssa. Sisältövaatimuksissa nostetaan erikseen esille mm. maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaaliminen.

Pohjois-Savon voimassa olevassa maakuntakaavassa Pienen Mujumäen tuulivoimapotentiaalisen alueen välittömässä tuntumassa on seuraavan tyyppisiä merkintöjä: **Kansallispuisto, luonnonsuojelualue, maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja, luonnon ydinalue, matkailun ja virkistysalueen kehittämisvyöhyke sekä luonnonrauha-alue.** Alue rajautuu Keski-Suomen maakuntaan, Keski-Suomen maakuntakaavassa Etelä-Konnevesi on todettu **luonnonsuojelualueena sekä laajemmin matkailun ja virkistysalueena.**

Edelliset kuvaavat hyvin, mikä rooli aluekokonaisuudella on Pohjois-Savon ja Keski-Suomen maakunnissa. Alueen vahvuudet ovat luonnon monimuotoisuudessa ja osin erämaisessa luonnonrauhassa sekä -maisemassa. Alue soveltuu erinomaisesti kestävä luontomatkailun ja virkistysalueen kehittämiseen. Alueelle tulevien hankkeiden tulee olla tukemassa näitä vahvuuksia, ei heikentämässä. Maakuntakaavoitus on ylikunnallista suunnittelua, eikä sen perusteena voi olla yksittäisen kunnan yksittäinen hanke, vaan maakuntakokonaisuuden hahmottaminen ja alueiden vahvuuksiin perustuva kehittäminen. Lisäksi on otettava taiten huomioon erilaiset valtakunnalliset erityisarvot, joita sisältyy mm. kansallispuistoon ja Natura 2000 -alueisiin.

Pienen Mujumäen alue on todettu teknistaloudellisesti jo aiemmissa selvityksissä heikosti teolliseen tuulivoimatoimintaan soveltuvaksi. Toteuttaminen merkitsisi noin 20 kilometrin uusia siirtolinjoja ja käytännössä uutta järeää tieverkostoa alueelle. Ei liene odotettavissa, että voimaloiden osat kuljetetaan Myhinpään museotietä pitkin. Uudet siirtolinjat ja tiet tulisivat toteutettavaksi erittäin vaativaan maastoon, eikä niidenkään rakentaminen edistäisi luonnon monimuotoisuutta tai luontomatkailun mahdollisuuksia. Tämäkin viittaa siihen, että alueen vahvuudet ovat muualla kuin teollisessa sähkön tuotannossa.

Maakuntakaava on se kaavataso, jonka suunnittelun tulee olla erityisen pitkäjännitteistä. Joku on sanonut, että maakuntakaava yltää yli ajan ja yli rajan, katsotaan kauemmas tulevaisuuteen ja sovitetaan alueidenkäytön tarpeita yli maakuntarajan. Äkkinäiset käännökset yksittäisten hankkeiden puoltamiseksi vievät luottamuksen maakunnalliseen suunnitteluun.

Yhteenveto

Teollisen luokan tuulivoimapuiston yhteensovittaminen Etelä-Konneveden kansallispuiston ja sen lähialueiden ylimaakunnallisten luonnon ja maiseman erityisarvojen kanssa on erittäin todennäköisesti mahdoton tehtävä. Itseasiassa se käy hyvin ilmi jo luonnoksen selostusta lukiessa. **Ehdotamme, että maakuntakaavaluonnoksen Pienen Mujumäen tuulivoimapotentialialinen alue poistetaan jatkosuunnittelusta**, koska ratkaisu väistämättä uhkaa alueen tunnustettuja valtakunnallisia ja maakunnallisia arvoja. Alueen vahvuudet luontomatkailun ja virkistykseen potentiaalisena kehittämisalueena todennäköisesti heikkenisivät merkittävästi.

Fossiilivapaan energian tuottaminen on erittäin kannatettavaa, mutta maakunnallisen tason tuulivoimatuotannon sijoittamisen suunnittelussa tulee olla paremmat perusteet kuin yksittäisen kunnan, yksittäisen toimijan tai muutamien maanomistajien taloudellinen etu. Maakuntakaavoituksen tulee kantaa sille kuuluva vastuu kokonaisuuden hallinnasta.

H yksityishenkilö

Huttusenlehto tuulivoima

Ei missään nimessä pidä mennä tänne tuulivoimaa rakentamaan! Siellä on Sonkajärven parhaat metsästysmaat, marja ja sienisadot, monen metsästäjän ainoat metsästysmaat! Siellä käy paljon metsästäjiä myös ulkopaikkakunnilta eteläsuomea myöten, ei pidä mennä tuhoamaan Sonkajärven ainutta toimivaa aluetta, retkeily, kalastus, metsästys, marjasutus ja sienestys, jos niitä pitää jonnekin saada nii tehkää niitä jo pilatulle alueelle, vaikka järvi linjan viereen, ne voimalinjan tolpat näkyy todella kauas, tai sitten rutakon taajama alueelle mutta ei huttusenlehtoon!

Vastine

Täydentävää tuulivoimapotentialiaa koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella Huttusenlehdon tuulivoimapotentialisesta alueesta luovutaan, ks.

	yleisvastine tuulivoimapotentiaalia koskevaan palautteeseen.
I yksityishenkilö	Vastine
Muistutus Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 3. vaiheeseen. Liitteenä laatimamme muistutus Pohjois-Savon liiton valmisteilla oleviin maakuntakaavoihin. Allekirjoittaneeseen voi olla yhteydessä mahdollisista tarkennuksista. Toivomme, että muistutuksellamme on painoarvoa, kun pohditte Huttusenlehdon alueen kaavoittamista tuulivoima-alueeksi. 1. Tuulivoimahankkeen vaikutukset matkailuun Sonkajärven Jyrkän alue, jolla Huttusenlehdon hankealuekin sijaitsee, onkin maakuntakaavaluonnoksessa osoitettu matkailun vetovoimakohteeksi. Sen lisäksi Sonkajärvellä ja Rautavaaralla sijaitsevien Jyrkän, Nurmijoen, Tiilikajärven kansallispuiston sekä Metsäkartanon alueita yhdistävä vyöhyke osoitetaan matkailun ja virkistyksen kehittämisvyöhykkeenä. Huomionarvoista on, että vastaavia matkailun ja virkistyksen kehittämisvyöhykkeitä kaavaluonnoksessa osoitetaan kaiken kaikkiaan ainoastaan kolme Pohjois-Savon alueella, mikä korostaa näiden alueiden arvoa ja ainutlaatuisuutta. Huttusenlehdon alue sijoittuu Volokinpolun retkeilyreitit tuntumaan. Volokinpolku on 30 km pitkä merkitty erävaellusreitti, joka sijaitsee Itä-Sonkajärven vaihtelevassa maastossa. Se lähtee liikkeelle Jyrkän kylällä sijaitsevalta Jyrkän ruukilta, kiemurtelee Kangaslammen särkkien ja Eräholin kautta Haajaistenjärvelle ja päättyy Uuranholin pohjan kanjonimaisemista Susi-Kerviselle aivan Rautavaaran kunnan rajalle saakka. (www.sonkajarvi.fi/matkailu.) Huttusenlehdon hankealue ulottuu Nurmijokeen. Huomionarvoista on kuitenkin, että Nurmijoki on määritelty luonnonrauha-alueeksi (Pohjois-Savon liitto, Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 2. vaihe, kaavaselostus). Perusteena tälle on sen sijainti ulkoilu- ja virkistyskalastusalueella ja matkailuvyöhykkeellä. 25 km pitkä Nurmijoki on tunnettu kalastus- ja melontamatkailukohde. Nurmijoki onkin Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 2. vaiheen ehdotuksen kaavaluonnoksessa määritelty melontareitiksi sekä kalastusmatkailualueeksi. Estämällä Huttusenlehdon alueen kaavoittaminen tuulivoima-alueeksi, voitaisiin Jyrkänkin alueella tuottaa luonnonrauhaa ja pimeys osaksi jo entuudestaan luontomatkailemisen merkittäviä kohteita. Tuulipuiston lisälmen Peltojärven muuntoasemalle suuntautuva voimalinja ylittäisi Nurmijoen. Tästäkin syystä Nurmijoen tuntumaan ei kuulu tuulivoima ja se tulee jättää luonnonmukaiseen tilaan. Myös Koirakoski on merkitty maakuntakaavaluonnoksessa kalastusmatkailukohteeksi. Nurmijoen koskimelontareitti kulkee Jyrkän ruukilta Koirakoskelle (Outdoors Pohjois-Savo, 8.11.2022). Hankajoki virtaa Haajaistenjärven ja	Täydentävää tuulivoimapotentiaalia koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella mm. Huttusenlehdon tuulivoimapotentiaalisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine tuulivoimapotentiaalia koskevaan palautteeseen. Tuulivoimarakentamisen ja matkailun suhteesta on koottu kirjallisuuskatsaus, ks. liite.

Nurmijoentien välisellä hyvin erämaisella suoalueella, jota eivät juuri tiet halo. Suunnitteilla oleva tuulivoimapuisto sijoittuisi yläjuoksulla (Hanka)joen länsipuolelle joen suuntaisesti ja varsin lähelle jokea (1 - 3 km) ja alajuoksulla (Suojärvi - Härkinjärvet) 12 tuulivoimapuisto ylittäisi jokireitin. Jos tuulivoimahanke toteutuu, joen ja yhtenäisen laajan suoalueen erämaisuus olisi menetetty.

Vuoksen vesistöön kuuluvat Kiltuanjärvi ja Haajaistenjärvi ovat kalastus- ja melontamatkailukohteita. Järvillä sijaitsee useita laavuja, Tervanapsun autiotupa, veneenlaskupaikkoja ja muun muassa Savisaaren kalakämppä ja sauna. Merkittävää on, että maakuntakaavaluonnoksessa 2040 (2. vaihe, kaavaselostus) Haajaistenjärvi osoitetaan kalastusmatkailualueena. Tällaiset merkinnät osoittavat "vähintään maakunnallisesti merkittävät virkistyskalastukseen liittyvät kohteet. Hankkeen toteutuessa tuulivoimaloiden näkyvyys olisi dominoivaa juurikin Kiltuanjärvelle ja esteetöntä Haajaistenjärvelle.

Metsästäjät ja luonnossa liikkujat mieltävät Jyrkän ja Vehmasjärven välisen alueen erämaaksi, sillä siellä on asutusta harvassa ja riista- ja retkeilymaana alue on vertaansa vailla. Ala-Härkinjärvestä alkava tietön, erittäin rauhallinen suoalue kulkee Suojärven, Laklatuon sekä Mustinsuon kautta Hankalammille. Tätä eläimet käyttävät vaellusreittinään sekä ruokailu- ja lepoalueena siirtyessään alueilta toisille. Tuulivoimapuiston toteutuessa tämä ekologisesti tärkeä reitti katkaistaisiin.

Jyrkän ruukki on idyllinen Museoviraston entisöimä ruukkialue. Ruukkimiljöön historia ulottuu vuoteen 1831, jolloin siellä aloitettiin rautamalmin jalostustoiminta. Ruukkialue on suojeltua kulttuuriperintöä. Sonkajärvellä ei ole varaa tuhota tätä ainutlaatuista helmeä. Jyrkän arvo luonto- ja matkailukohteena tulee kasvamaan merkittävästi lähitulevaisuudessa.

FCG:n ympäristövaikutusten selvityksen (2023) mukaan tuulivoimaloista näkyvyyttä syntyy myös Tiilikkajärven kansallispuiston keskiosiin ja itärannalle, jossa sijaitsee muun muassa arvostettu luontokohde Venäjänhiekat. Venäjänhiekoilta olisi matkaa lähimpiin tuulivoimaloihin hieman vajaat 19 km, joten ne näkyisivät selvästi niemen hietikon puoleiselta rannalta järven yli länteen katsottaessa. Huttusenlehdon alueen kaavoittamista tuulivoimalle pohdittaessa tuleekin punnita myös, miten Tiilikkajärven kansallispuistoonkin näkyvät voimalat vaikuttaisivat luonnon kokemiseen ja maisemista nauttimiseen.

Pohjoismäen 20-metrinen näköalatorni kohoaa yli 230 metrin korkeudelle merenpinnasta. Se ja sitä ympäröivä Kotaharjun retkeilyalue ovat aina avoinna vierailijoille. Kotaharjun retkeilyalueen muodostavat näköalatornin lisäksi Kotaharjun maja ja luontopolkuverkosto.

2. Tuulivoimahankkeen vaikutukset vakituksille ja loma-asunnoille

Sonkajärven saloille ja lukuisten järvien rantaan on viime vuosikymmeninä rakennettu sadoittain loma-asuntoja. Kaa-voitettuja tontteja Jyrkän ja Koirakosken alueella on vielä myymättä/rakentamatta lähes 100 kappaletta. Sonkajärvi on

markkinoinut loma-asuntotontteja hiljaisilla luontoarvoilla. Huttusenlehdon hankealue vaikuttaisi negatiivisesti Sonkajärven keskeisiin mökkijärviin, sillä lähes kaikki paikkakunnan mökkijärvet ympäröivät hankealuetta.

Noin 2 km etäisyydellä suunnitelluista voimaloiden sijoituspaikoista on kymmeniä asuin- ja lomarakennuksia, joille väkevaikutukset olisivat kohtuuttomia.

Tuulivoimalat tuottavat laajakaistaista ääntä, joka sisältää myös pieniä taajuuksia ja infraääntä. Voimaloista aiheutuvien melu- ja välkehaittojen vuoksi Sonkajärvellä linjattu 1,5 km minimietäisyys vakituis- ja vapaa-ajanrakennuksiin ei alkuunkaan riitä.

Näkyvyysanalyysin (FCG, 2023) perusteella voimalat ja niiden lentoestevalot näkyvät Sonkajärven keskeisille mökkijärville. Tämä tuo merkittävän maisemallisen haitan mökkirannoille ja luonnonrauha-alueille. Luonnollisen pimeyden kokemus poistuu ja idylliset maisemat menettävät merkityksensä.

Tuulivoimala-alueen kiinteistöjen arvo tulisi laskemaan. Tuulivoimalat laskevat kiinteistön arvoa erityisesti maaseudulla (Frondel, ym. 2019). Saksalaisten selvitysten perusteella voimalat vaikuttivat erittäin negatiivisesti, jopa 23%, vanhojen ja maaseudulla sijaitsevien kiinteistöjen arvoon.

3. Tuulivoimahankkeen vaikutukset luontoon ja ympäristöön

Huttusenlehdon alue on ekologisen selvityksen mukaan luonnon ydinaluetta ja laajaa yhtenäistä luonto- ja metsäaluetta yhdessä Tiilikajärven kansallispuiston kanssa. Huttusenlehdon hankealue kytkeytyykin itä-länsisuuntaiseen ekologiseen käytävään. Luonnon ydinalueilla, kuten Jyrkän alueella on korkea ja monipuolinen ekologinen laatu sekä suojellinen arvo. Huttusenlehdon alueen kaavoittaminen tuulivoimalle ei näin ollen tule lisäämään luonnonsuojelualueiden keskinäistä kytkeytyneisyyttä, vaan kiihdyttämään luontokatoa. Tuulivoimaloiden rakentaminen heikentää biodiversiteettiä, eli luonnon monimuotoisuutta elinympäristöjen eli habitaattien katoamisen tai pirstaloitumisen sekä eläinten alueelta pois siirtymisen myötä (Luonnonvarakeskus, 2023; Rinne, 2022). Koska tuulivoiman tarkkoja vaikutuksia eläimistöön ei vielä tunneta, olisi harkitsematonta ja lyhytnäköistä kaavoittaa tuulivoima-alueeksi alue, jolla on yhtä rikas eläimistö, kuin Sonkajärven suunnitellulla hankealueella on.

Ilmatar Sonkajärvi Oyj:n selvityksessä on esitetty tuulivoimalapuiston toteutusalueeksi Pörönsuota. Pörönsuo on ollut alueen metsästysseuran toimesta rauhoitettu kanalitujen soidinalueena. Suolintujen määrä on nimittäin vähentynyt voimakkaasti, jopa puoleen parin vuosikymmenen aikana.

Huttusenlehdon tuulivoimahankkeen esiselvityksessä todetaan suoraan hankealueen sijaitsevan Sonkajärven susirevillä. Luonnonvarakeskuksen kartassa näkyvät myös karhuista ja ilveksistä tehdyt havainnot. Viimeisen kahden kuukauden aikana ilveksistä on tehty lukuisia vahvistettuja havaintoja hankealueen lähetyillä. Voidaan olettaa

Huttusenlehdon alueen olevan susien lisäksi myös ainakin karhujen lisääntymis- ja levähtämisaluetta, jonka hävittäminen tai heikentäminen on luonnonsuojelulain vastaista toimintaa.

Linnuille tuulivoimalat aiheuttavat erityisesti neljänlaisia haittoja: häiriön takia alueelta siirtymisen lisäksi törmäyskuolleisuutta, voimalan aiheuttamia estevaikutuksia ja habitaattikatoa (Drewitt & Langston, 2006; Rinne, 2022). Vaikka Huttusenlehto ei olekaan Suomessa lintujen päämuuttoreitillä, niin Pohjois-Savon mittapuun mukaan sen kautta muuttaa merkittävä määrä lintuja. Parhaimmillaan valkoposkikhanhia on havaittu 5000. Samoin metsähanhia on havaittu muutolla satoja. Tämän lisäksi alueen kautta kulkee niin hiiri-, mehiläishaukkojen kuin piekanojenkin muutto.

Luonnonvarakeskus on tutkinut lintujen, lepakoiden ja maanisäkkäiden siirtymistä pois tuulivoimala-alueilta. Yksilöiden kokonaan tai osittain siirtyminen alueelta pois voi pienentää lajien populaatiokokoja, joka on erityisen haitallista uhanalaisille tai harvinaisille lajeille.

Havaintojen mukaan Huttusenlehdon lähistöllä on maakotkan vakituinen reviiri. Myös merikotkasta on tehty vuosittain kesän aikaan havaintoja. Tämä viittaa vahvasti siihen, että alueella tai sen lähellä saattaisi olla myös merikotkan reviiri. Huttusenlehdon alue ei ole tuulivoimalle soveltuva.

Hankealueen reunalla noin kilometrin päässä suunnitelluista tuulivoimaloista sijaitsee Jyrkän Vesihuolto osuuskunnan vedenotto. On vaarana, että tuulivoima-alueelle rakennettava tiestö ja infra tulee vaikuttamaan lähteen ja pohjaveden laatuun heikentävästi.

4. Sähkönsiirto

Lähin 400 kV:n sähkölinja sijaitsee Huttusenlehdon hankealueesta noin 20 kilometrin etäisyydellä ja lähin 110 kV:n sähkölinja puolestaan Rautavaarassa. FCG:n raportin (2023) mukaan näiden kahden voimajohdon sekä sähköasemien liityntäkapasiteetit ovat kuitenkin täynnä, minkä vuoksi Huttusenlehdon tuuli- ja aurinkovoimahankkeen liittäminen alue- tai kantaverkkoon ei ole niiden kautta mahdollista. Huttusenlehdon tuuli- ja aurinkovoimahankkeen puitteissa tulisi rakentaa uusi itä-länsisuuntainen 110 tai 400 kV voimajohto, jonka pituudeksi linnuntietä arvioiden tulisi noin 35 kilometriä. Huttusenlehdon tuulivoimahankkeen toteutuessaan vaatiman siirtolinjan rakennus aiheuttaa asukkaille puuston raivaamisen sekä maan jatkokäytön monimuotoisuuden suhteen taloudellisia tappioita.

J yksityishenkilö

Vastustan ehdottomasti tuulipuiston tekoa Huttusenlehtoon. Sen arvokkaan elinympäristön takia. Alueella on merkittävät muinaismuistikohteita jotka vaarantuu. Jyrkän alue on elinpiirinsä vuoksi merkittävä matkailu ja virkistysalue. Sonkajärven ainoa ja historialtaan merkityksellinen! Merkillistä, että maakuntakaavaa voidaan noin vain lennossa muuttaa? Ei ole mahdollistakaan. Ihme touhua kaikilta osapuolilta koska tuulivoima on jo vanhanaikaista. Ja Amerikkaan menevät rahat. Jos kunnanjohtaja metsästää jotain "porkkana"- rahoja tuulipuistojensa takia kunnan

Vastine

Täydentävää tuulivoimapotentialiaa koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella mm. Huttusenlehdon tuulivoimapotentialisesta alueesta luovutaan, ks.

rahalippaaseen? On aika vaihtaa tyyppiä, joka talouttaan näin hoitaa toisten kustannuksella! Siellä tuulipellet on tämänkin muuttotappiollisen kunnan päämiehen ja alaiset saaneet päät pyörälle tyhjiä lupauksillaan. Hymyt hyyyty, kun ropelit alkaa kammarin seinän takana tahkoamaan! Ehdottomasti EI!	yleisvastine tuulivoimapotentialiaa koskevaan palautteeseen.
K yksityishenkilö	Vastine
Muistutus Huttusenlehdon tuulivoimapuistosta Toteutuessaan Huttusenlehdon tuulivoimapuisto tuhoisi Jyrkänkylän vedenottamon ! Vedenottamo suuri luonnonlähde Kiukoonlahden pohjavesi alueella , kuuluu luokkaan 1. Erittäin tärkeä pohjavesi alue ! Lähteestä saa 53 taloutta puhtaan vetensä . Perustettu aikoinaan sen vuoksi että alueella maaperässä erittäin paljon ruostetta , mikä pilannut rengas ja porakaivot , joita alueella ei voi käyttää !! Nyt vaara tekijä numero 1 . Tuulimyllyjen pohjarakenteet . 5m-10 m syviä ja 30 m hahkaisijaltaan olevia kuoppia . Vaaratekijä numero 2. Tuulimyllyissä satuva tulipalo . 280 m korkeuteen ei kukaan pysty sammuttaa , moottoriöljyt, hydraulioöljyt, ja pakkasnestet valuu maahan ja imeytyy vesistöön ja tuhoaa vedenottamon !!! Vaaratekijä numero 3. Tuulimyllyjen siivistä irtoava Epoksi joka sisältää bisfenoli A MYRKKYÄ ! Saksassa tutkittu 29.01.2025 ensimmäisenä vuonna irtoaa 35 kg-150 kg epoksia per mylly,joka sisältää bisfenoli A Myrkkyä ! Esim Huttusenlehtokin saisi myrkkyä ensimmäisenä vuonna jopa 13 x 150 =1950 kg. Mitä sitten seuraavina vuosina lisää? Nämä hiutaleet lentää tuulen mukana pitkälle . Alueella Kangaspuro joka virtaa Vedeottamon vieritsi ja laskee Haapajärveen . Puron vierauksen mukana nämä Myrkkyä sisältävät Epoksi hiutaleet kulkeentuu lähteen läheisyyteen ja Haapajärveen ! Vedenottamo saastuisi , samoin Haapajärvi !!!!! bisfenoli A on Myrkky . Euroopan Elintarvike virasto EFSA alensi bisfenoli A :n päivittäisen rajan 4 mikrogammasta 0,2 nanogrammaan ! Tämä on 20 000 kertaa pienempi kuin vuonna 2015 annettu päivittäinen raja arvo ! 0.2 nanogrammaa päivässä on VAARALLINEN IHMISELLE !!!!! Kaavoitustilanne ! Alue on Nurmijoen rantaosayleiskaava (voim 1996) sekä Itä-Sonkajärven OYK (v 1996) joissa on osoitettu järvaluiden loma-asutus ja matkailu ja virkistysen kannalta merkittävää maankäyttöä . Alueen pohjoispuolella on Jyrkän kylän osayleiskaava (hyv 2007) jossa on kylälle ja valtakunnallisesti merkittävälle ruukin alueelle on osoitettu sen maankäyttö ja suojelukysymykset.	Täydentävää tuulivoimapotentialiaa koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella mm. Huttusenlehdon tuulivoimapotentialisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine tuulivoimapotentialiaa koskevaan palautteeseen. Palautteessa esitettyihin terveysväitteisiin ei maakuntakaavan tasolla oteta kantaa maakuntakaavan osoittaessa potentialisuutta – ei yksittäisiä voimaloita.

Jyrkänkylän ympäristö. Huttusenlehdon tuulivoimapuiston alueen läheisyydessä lähimmällään 4 km päässä on valtakunnallisesti merkittävä rakennettu ympäristö (RKY) Jyrkän vanharuukkialue sekä siihen valtakunnallisesti merkittävä arkeologinen alue . Ruukilla toimii tällä hetkellä kesäisin ja osittain talvella myös yrittäjä . Esitän että Huttusenlehdon tuulivoimateollisuus puisto ja aurinkovoima puiston rakentaminen hylätään näihin ja monien muiden luonto ja matkailuhaittojen vuoksi ! Vaikuttaa aina Tiilikajärven kansallispuistoon !	
L yksityishenkilö	Vastine
HUTTUSENLEHDON TUULI JA AURINKOPUISTO. VASTINE HUTTUSENLEHDON TUULIPUISTON KAAVOITUS SUUNNITELMAAN 1. Kaavoitettu alue Huttusenlehdon kaavoitetun alueen läntinen vaikutusalue on vedetty Nurmijoen yli . Tämä rikkoo Itä-Sonkajärven ja Nurmijoen ranta-osayleiskaavaa. Nurmijoen reitti on merkitty Pohjois-Savon maakuntakaavaan luonnonrauha-alueeksi ,matkailun vetovoima kohteeksi ja virkistyskalastuskohteeksi. Alue 3 W on merkattu koskikalastajille. Pörönsuo on merkitty maakuntakaavaan luonnonsuojelualueeksi. Vieressä on rauhoitettu kanalintujen pesimäalue, mikä lienee myös luonnonrauha-alue. Lisäksi Pörönsuon itäpuolella Nurmijoen yksityistien varressa on lähde jota ollaan kunnostamassa. Nurminiemessä on myös lähde, josta mökkiläiset saavat juomaveden. Vesiensuojelulain mukaan lähteet kuuluvat suojelukohteisiin. Nurminiemessä on neljä mökkiä ja yksi rantatontin omistaja. Muutaman kilometrin säteelle kyseisestä mökkiasutuksesta ja Nurmijoen reitistä on ehdotettu 6 tuulimyllyä. Ne ovat massiivisia, korkeudeltaan 350 metriä. Lähin tuulimylly sijaitsee n. 2 kilometrin päässä mökkiasutuksesta ja vajaan kilometrin päässä Nurmikosken koskialueesta. On itsestään selvää, että tällainen määrä kovatehoisia tuulimyllyjä lähekkäin aiheuttaa kohtuutonta melu- ja valohaittaa mökkiasukkaille, luonnoneläimille, metsästäjille, matkailijoille, marjastajille ja kalastajille. Todennäköisesti meluhaitta ylittää säädetyt desibelirajat. Mikä luonnonrauha- tai virkistys/koskikalastusalue se on jos suunnitelma toteutuu?	Täydentävää tuulivoimapotentiaalia koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella mm. Huttusenlehdon tuulivoimapotentiaalisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine tuulivoimapotentiaalia koskevaan palautteeseen.

2. Eläimet ja linnut

Huttusenlehdon kaavoitusalueen vaikutus eläinten asumisympäristöön on varteenotettava. Lajikirjo on todella runsas: ahma, ilves, majava, saukko, minkki, karhu, susi, kettu, jänis, hirvi, metsäpeura, kuikka, kaakkuri, kalasääksi, maakotka, koskikara, kurki, joutsen, useita lajeja vesi- ja kanalintuja. Samoin pikkulintuja. Mökkimme rakennuksissa pesii harvinainen lepakkoyhdyskunta. Myös perhos- ja korentolajit ovat runsaita. Edellä mainituista eläimistä on tehty näköhavain- toja. Myös todistettavaa kuva-aineistoa löytyy 40 vuoden ajalta, jonka olemme mökillä ja näissä maisemissa liikkuneet.

Koskia ympäröivät alueet ja vesistöt ovat luonnon kannalta hyvin monimuotoisia, osa eläimistä asustaa koskissa ja muille se on hyvä juoma- ja ruokailupaikka, varsinkin talvella. Tämän laajan, monimuotoisen joukon pesimisalueet ja liikkumatila häiriintyy melun ansiosta, myös ilmaan vedetyt voimajohdot ovat lintusilppureita.

3. Kalastus ja metsästys

Jyrkäkoski, Haapakoski, Päsmärinkoski, Nurmikoski, Mäkäräkoski, Saarikoski ja Koirakoski ovat erittäin suosittuja ja laajalti tunnettuja perho- ja koskikalastuskoskia. Ne ovat myös osittain kalan istutuspaikkoja. Alue on myös suosittu metsästyksen harrastajille. Tuulimyllyjen melu ja mahdolliset saastehaitat ovat rasitteita alueella liikkuville lajien har- rastajille. Myös vesistöjen tila on huomioitava.

4. Tuulimyllyjen haittavaikutukset

Tutkimusten mukaan tuulimyllyjen lavoista irtaantuu PFAS -myrkkyä, jota on löydetty esim. tuulimyllyjen lähellä lai- dunnetuista eläimistä ja poroista huolestuttavia määriä. Myös Saksassa tehdyn tutkimuksen mukaan villisikojen mak- sasta on löytynyt suuri määrä kyseistä myrkkyä, jonka epäillään olevan peräisin huonokuntoisista tuulimyllyjen lavoista aiheutuneesta mikromuovista. Lisäksi riski on öljyvahingoista, jos tuulimylly rikkoontuu ja öljy valuu maaperään. Mikä näiden vaikutus on pohjavesiin ja tuulimyllyjen lähellä oleviin asukkaisiin, vesistöihin, eläimiin ja kaloihin? Hyvästit myös Jyrkän alueen kuuluisille marjametsille.

Alla lainaukset Hämeen Sanomien artikkelista:

”Norjalainen tutkimus (Leading Edge erosion and pollution from wind turbine blades, 8.7.2021) osoittaa, että kun la- van pituus ylittää 60 metriä, kasvaa lapojen eroosio-ongelma eksponentiaalisesti.”””””

”Tuulivoimaloiden mikromuovipäästöt ovat vakava ja kasvava ympäristöongelma, jota ei voida enää sivuuttaa. Uusi saksalainen tutkimus (Windkraft und unbekannte Auswirkungen auf die Umwelt, 29.1.2025) osoittaa, että yhden tuulivoimalan lavat voivat tuottaa jopa 30–150 kg mikromuovia vuodessa”.

5. Melontareitti

Jyrkältä alkava melontareitti Koirakoskelle on tähän saakka ollut hyvin rauhallinen, ainutkertainen kokemus tällä korkeudella melojille ja luontomatkailijoille. Liian monta tuulimyllyä korkeudeltaan 350 metriä Jyrkän alueella ja Nurmi-joen varrella eivät voi olla häiritsemättä rauhaa rakastavia virkistysmatkailijoita. Mitä vastaavaa Sonkajärvelle jää, jos tämä ainutkertainen koskireitti ja Jyrkän kehittyvä matkailualue tuhotaan tässä tuulimyllyhurmoksessa?

6. Kiinteistöjen arvonalennus

Meillä on tuoretta tietoa, miten luonnon haittavaikutukset reagoivat kiinteistöjen arvoon.

Terrafamen/Talvivaaran ongelmien alkaessa hyytyi kaupankäynti Vuoksen vesistöjen suunnassa kiinteistöjen osalta kokonaan. Nyt kun nämä ongelmat ovat helpottaneet, alkoi taistelu tuulimyllyjä vastaan. Kuka haluaa ostaa esim. mökin tuulimyllyjen ahdingosta ja kuka korvaa kiinteistöjen arvonalennukset. Muualla maailmassa on näistäkin tehty tutkimuksia. Tuloksena on huomattavat arvonalennukset tuulimyllyjen vaikutusalueilla.

Paljon kiinnitetään huomiota eläimiin ja kasvillisuuteen ym. luontoon liittyviin asioihin. Tämä on erittäin tärkeää mutta vähemmälle huomiolle jäävät asukkaiden, mökkiläisten ja yrittäjien murheet tällaisten suurten muutosten jaloissa. Sen voi tajuta vasta sitten kun haaste tulee vastaan omalle kohdalle. Henkinen kuormitus on valtava.

7. Tulevaisuus

Maailma muuttuu tosi nopealla tahdilla. Lainsäädäntö muuttuu, tuulipuistojen omistajanvaihdokset muuttuvat, kehitys kulkee tosi nopeasti myös energia-alalla. Nyt on jo nähty konkurssseja, isoja korvauksia veronmaksajien rahoilla aikanaan tehdyistä vanhoista tuulivoimasopimuksista. Ruotsissa valtio on joutunut taloudellisesti avustamaan huomattavan määrän tuulivoimaloita. Ei voi jäädä pelkoihin mutta on myös huomioitava, mitä tuulimyllyille tapahtuu niiden käyttöiän loputtua. Ovatko entisöintitakuut riittävät, ovatko sopimuksen tehneet yritykset edes olemassa jne.

Nämä edellä mainitut seikat huomioiden tuulimyllyjä ei pitäisi rakentaa kovin kriittisiin paikkoihin niin ympäristön kuin asukkaiden elinympäristössä. Tuulimyllyjen elinikä on suhteellisen lyhyt (taloudellinen käyttöikä 10 – 12 vuotta) verrattuna siihen mitä jätämme jälkipolville ja pidämmekö luonto- ja asuinalueet elinkelpoisina ja rauhallisina, vai karkote-taanko eläimet ja ihmiset rauhallisempaan elin ympäristöön!

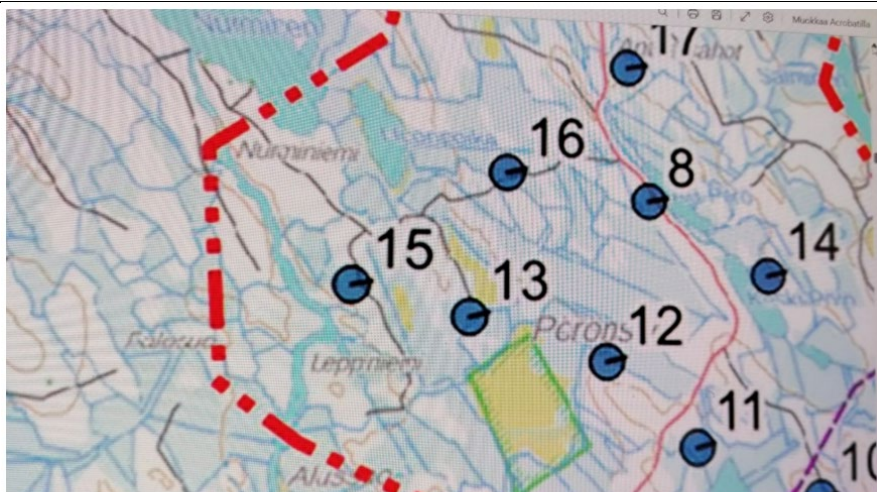
Tuulivoimaloiden haittavaikutuksista tehdyt tutkimukset ovat Suomessa vielä lasten kengissä. Muualla maailmassa tehdyistä tutkimuksista tulee huolestuttavia tietoja

Maailma on rauhaton ja sirpaleinen. Tulevaisuudessa ihmiset tulevat hakeutumaan entistä enemmän luonnon rauhaan. Sitä Jyrkän seutu tarjoaa ilman tuulimyllyjen huminaa ja valosaastetta. Juuri tehty S-pankin suuri mökkitutkimus tukee tätä suuntaa.

Edellä esitettyjen seikkojen perusteella me allekirjoittajat vastustamme Huttusenlehdon kaavoitushanketta ja esitämme eriävät mielipiteet esitettyyn kaavoitusohjelmaan. Nurmijoen, Nurmisen, Päsmärin ja Haapajärven läheisyyteen sekä Jyrkän alueelle vaadimme Huttusenlehdon tuulipuiston kaavoituksen keskeyttämistä esitetyssä muodossa.

KUVA ` Nurminiemestä ja Nurmijoen varrelta Kuvassa näkyy myös Pörönsuo.
Mökit sijaitsevat niemessä.

Kuva: Tässä suunnitellut tuulimyllyt ylemmän ilmakuvan alueelle.

M yksityishenkilö

Vastine

Lausunto Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 luonnoksesta / Tuulivoima-alueet – Pieni Mujumäki, Rautalampi
Viitaten Pohjois-Savon maakuntakaavan luonnokseen 2040, haluan lausua kantani liittyen Pieni Mujumäen osoittamiin tuulivoimatuotantoon soveltuvaksi alueeksi Rautalammella.

Vastustan Pieni Mujumäen osoittamista tuulivoima-alueeksi ja esitän, että alue poistetaan kaavaluonnoksesta tuulivoimavarauksena seuraavin perusteluin:

1. Kansallismaiseman arvo

Pieni Mujumäki kuuluu visuaalisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaaseen maisemakokonaisuuteen, joka edustaa Pohjois-Savon tunnistettavaa ja säilyttämisen arvoista kansallismaisemaa. Tuulivoimaloiden rakentaminen rikkoisi maiseman horisonttilinjoja, vaurioittaisi visuaalista eheyttä ja alentaisi alueen vetovoimaa muun muassa luontomatkailun näkökulmasta.

2. Luonnonsuojelualueiden ja herkän luonnon läheisyys

Alue sijaitsee lähellä suojelualueita (Konneveden Kansallispuisto) Natura 2000 -verkoston kohteita ja rantojensuojelualueita. Tuulivoimaloiden rakentaminen aiheuttaisi merkittäviä riskejä luonnon monimuotoisuudelle, häiriten erityisesti hiljaisuutta vaativia lajeja. Haitat voivat ulottua myös luonnonpuistoihin saakka, esimerkiksi melun ja

Täydentävää tuulivoimapotentialiaa koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella mm. Pienen Mujumäen (hankenimeltään Ilosenmäki) tuulivoimapotentialisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine tuulivoimapotentialiaa koskevaan palautteeseen.

varjovälkkeen muodossa. Aluetta kehitetty aikaisemmissa maakuntakaavoissa (esim Joulukuussa vahvistetussa) luonnon ja hiljaisuuden näkökulma edellä. Maakunta kaavoitus on pitkäjänteistä ja strategista maankäytön suunnittelua, eikä muutokset voi tapahtua pelkästään yhden kunnan ja yritysten hetken tarpeiden pohjalta..

3. Uhanalaisten lajien elinympäristöt

Alueella esiintyy todennäköisesti suojeltuja tai uhanalaisia lajeja, kuten liito-oravaa ja useita lintulajeja. Tuulivoimalat uhkaavat näiden lajien elinpiirejä mm. törmäysriskin, elinympäristöjen pirstoutumisen ja siirtymäreittien katkeamisen kautta. Tämä olisi vastoin luonnonsuojelulain ja EU:n luontodirektiivien periaatteita.

4. Vapaa-ajan asumisen haitat ja kiinteistöjen arvon aleneminen

Pieni Mujumäki sijaitsee vapaa-ajan asuntojen läheisyydessä, ja tuulivoimalat voisivat heikentää merkittävästi alueen asumisviihtyvyyttä. Meluhaitat, maisemamuutokset ja valohäiriöt alentaisivat kiinteistöjen käyttö ja vakuus arvoa ja haittaisivat nykyisten ja tulevien mökkiläisten mahdollisuuksia rauhalliseen virkistyskäyttöön.

5. Etäisyys- ja vaikutus vyöhykkeiden puutteellinen huomiointi

Tuulivoimaloiden suunnittelussa on noudatettava riittäviä etäisyyksiä asumukseen, suojelualueisiin ja arvokkaisiin luontokohteisiin. Tältä osin Pienen Mujumäen sijainti on ongelmallinen ja aiheuttaa kohtuuttomia vaikutuksia useille intressiryhmille. Alue ei täytä turvallisen ja kestävä sijoittamisen kriteerejä.

Johtopäätös ja ehdotus:

Esitän, että Pieni Mujumäki, Rautalammella poistetaan tuulivoimatuotantoon soveltuvien alueiden joukosta maakuntakaavan luonnoksessa. Alueen maisemalliset, ekologiset ja sosiaaliset arvot ovat niin merkittäviä, ettei sitä tule osoittaa energiaintensiiviseen maankäyttöön. Pyydän huomioimaan tämän lausunnon kaavan jatkotyössä ja päätöksenteossa.

N yksityishenkilö

Aihe: Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 3.vaihe, kannanotto

Kohde Pieni Mujumäki. Alueelle ei sovi tuulivoima, koska se tuhoaisi Etelä-Konneveden kansallispuiston arvokkaan luontoalueen monella tasolla ja vaikutukset ulottuisivat pitkälle tulevaan. Suren aidosti niitä vaikutuksia, mitä mahdollinen rakentaminen aiheuttaisi.

Aurinkovoima-alueisiin tulee hyödyntää jo olemassa olevia pelto-suo-ym.alueita niin, että tarvitsee mahdollisimman vähän raivata uusia alueita.

Vastine

Täydentävää tuulivoimapotentiaalia koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella mm. Pienen Mujumäen (hankenimeltään Ilosenmäki) tuulivoimapotentiaalisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine tuulivoimapotentiaalia koskevaan palautteeseen.

Merkitään tiedoksi.

O yksityishenkilö	Vastine
Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3. vaihe. Pieni Mujumäki. Viitaten nähtävillä olevaan kaavaluonnokseen, haluan loma-asukkaana ja pitkäaikaisen sukualueen puolustajana esittää vastustukseni Pienen Mujumäen tuulivoimahankkeelle. Pienen Mujumäen tuulivoimahanke sijoittuu korkealle alueelle, välittömään läheisyyteen Etelä-Konneveden kansallispuistosta, joka on perustettu valtion omistamalle maalle luonnon, lajiston ja geologisen monimuotoisuuden säilyttämiseksi (Luonnonsuojelulaki 13 §). Tällä hetkellä kaavaluonnoksessa ei ole esitetty riittävästi tietoa siitä, kuinka yhteisvaikutukset kansallispuistoon ja sen luontoarvoihin tullaan arvioimaan ja minimoimaan. Tuulivoimahanke ja siihen liittyvä infrastruktuuri, erityisesti sähkönsiirtolinjat, ovat ongelmallisia alueen maisemallisesti herkän ja arvokkaan ympäristön kannalta. Rakenteet, huoltoreitit ja voimalinjat pirstovat maisemaa, joka on paitsi luonnonsuojelun kohde, myös tärkeä osa alueen loma-asutusta ja kulttuurihistoriaa. Loma-asukkaana olen huolissani melu-, välke- ja luontovaikutuksista, joihin ei ole vielä esitetty konkreettisia ratkaisuja.	Täydentävää tuulivoimapotentiaalia koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella mm. Pienen Mujumäen (hankenimeltään Ilosenmäki) tuulivoimapotentiaalisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine tuulivoimapotentiaalia koskevaan palautteeseen.
P yksityishenkilö	Vastine
Tervehdys Päsmäri-järven mökkiläisiltä Näin mökkiläisen näkökulmasta suunniteltu tuulivoima-alue alle 5 km mökistä on ongelma. Tällä hetkellä lähin suunniteltu mylly tulisi 1,4 km päähän mökiltämme. Alkuperäinen tarkoitus rentoutua ja nauttia arjen kiireiden keskellä luonnosta ja sen rauhasta romuttuu myllyjen äänten, välkkeen, infraäänien ym. vuoksi. Huippukorkeat rakennelmat eivät myöskään kaunistakaan näkymää. Mökkitontilla on juomavesikelpoinen kaivo. Pelkona on, että massiiviset kaivannot sotkevat pohjaveden, eikä vettä voi enää käyttää. Kukahen korvaa myös mökin arvon aleneman. Kukaan ei osta k.o. mökkiä tulevaisuudessa ja itse ei pahimmassa tapauksessa pysty siellä oleskelemaan haittojen vuoksi. Tässä Huttusenlehdon tuulivoima-alueessa pilataan Sonkajärven kunnan vetovoimaisin matkailu- ja retkeilyalue.	Täydentävää tuulivoimapotentiaalia koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella mm. Huttusenlehdon tuulivoimapotentiaalisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine tuulivoimapotentiaalia koskevaan palautteeseen.
Q yksityishenkilö	Vastine
Pohjois-Savon maakuntakaavaluonnoksessa esitetään Rautalammille Pieni Mujumäki-nimiselle alueelle tuulivoimapotentiaalista aluetta. Kyseessä on maisemallisesti ja luonnon monimuotoisuuden kannalta erittäin arvokas alue, joka on	Täydentävää tuulivoimapotentiaalia koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön

Etelä-Konneveden kansallispuiston lähinaapuri. Vastustamme ehdottomasti tuulivoimaa tälle alueelle. Tuulivoimala näkyisi ja kuuluisi kansallispuiston alueelle ja sillä olisi haitallisia vaikutuksia alueen luontoon ja elämistöön. Viittaan esim. https://www.luke.fi/fi/uutiset/katsaus-useat-lintu-ja-nisakasryhmat-vaistavat-tuulivoimaloita?fbclid=IwQ0xDSwLkSRjbGNrAsiRB2V4dG4DYWVtAjExAAEeB-N9NhllrF8VZ3jGe4WYR4dzssDpjqStillu6r4PmJUv7KLQIAhtAz8UoEM_aem_WM1BcPGuf3WJA6tJzHwgYA Tähän saakka Pohjois-Savossa on ollut periaatteena, että tuulivoimaa ei osoiteta Etelä-Konneveden kansallispuiston ympäristöön. Tästä periaatteesta on syytä edelleen pitää kiinni. Vihreää siirtymää ei saa edistää luonnolle haitallisilla tavoilla. Ilmaston suojelua ei saa tehdä luontoa vahingoittamalla ja tuhoamalla. Tämä koskee myös aurinkovoimaloiden sijoittelua. Aurinkovoima tulee sijoittaa ennestään avoimille alueille, sitä varten ei ole syytä esim. kaataa metsiä, meidän tärkeitä hiilinielujamme. Jätetään myös lapsillemme ja lapsenlapsillemme mahdollisuus nauttia erityislaatuista suomalaisesta luonnosta.	kokonaisharkinnan perusteella mm. Pienen Muju-mäen (hankenimeltään Ilosenmäki) tuulivoimapotentialisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine tuulivoimapotentialiaa koskevaan palautteeseen. Maakuntakaavan yleismääräyksen mukaan aurinkoenergian tuotantoalueita suunniteltaessa on huolehdittava siitä, että ne sijoittuvat pääosin muualle kuin ojittamattomille, luonnontilaisille suoalueille. Määräyksen sisältöä muokataan vielä palautteen perusteella.
R yksityishenkilö	Vastine
Kannanotto maakuntakaavan 3. vaiheeseen, koskien Sonkajärven Huttusenlehdon tuulivoimapotentialista aluetta / tuulivoimapuistohanketta Olemme rakentaneet ympärivuotiseen käyttöön tarkoitetun mökkimme vuonna 2010 Jyrkän xx xx -järven rannalle Mökillä vietämme lähes jokaisen viikonlopun ja loma-ajat. Mökki on rakennettu täyttämään myös vakituisen asuinrakennuksen vaatimukset. Niemellä on kaikkiaan 8 loma-asuntoa, joista matkaa suunnitteilla olevaan Huttusenlehdon tuulivoimala-alueeseen on noin 1,5 km. Lisäksi lähialueille, Sonkajärven kunnan alueelle on suunnitteilla 4 muuta tuulivoimapuistoa. Jyrkän ympäristö on tullut tutuksi 35 vuoden aikana harrastus- ja vapaa-ajantoimintojen kautta, vakituisen kotimme ollessa naapurikunnassa lisälnessä. Kalastamme Nurmijoen koskialueilla sekä uistelemme lähialueiden vesistöissä. Lisäksi hyödynnämme ympäristön erinomaisia marja- ja sienimaastoja sekä vaellus- ja maastopyöräilyreittejä. Jyrkän kylällä on arvokas Ruukin tupa masuuneineen. Vuosien myötä olemme saaneet seurata, kuinka siitä on tullut myös meidän mökkiläisten kohtaamispaikka yrittäjän järjestäessä erilaisia tapahtumia, vuokratessa harrastusvälineitä ja tarjotessa majoitusta retkeilijöille. Myös Sonkajärven kunta on omassa kuntastrategiassaan nostonut esille yrittäjyyttä tukevan toiminnan sekä satsauksen Jyrkän luontomatkailuun ja virkistyskäyttöön. Lisäksi kunta ”tarjoaa vaihtoehtojen ja mahdollisuuden asua maaseutumaisessa ja luonnonläheisessä ympäristössä”. Nämä arvot olivat esillä jo marraskuussa 2022, kun Sonkajärven kunta päätti jo kertaalleen hylätä Ilmattaren Huttusenlehtoon esittämän tuulivoimahankkeen. Tuntuukin käsittämättömältä, että kunta alkoi toteuttaa ko. hanketta näin pian uudelleen, vaikka	Täydentävää tuulivoimapotentialiaa koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella mm. Huttusenlehdon tuulivoimapotentialisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine tuulivoimapotentialiaa koskevaan palautteeseen.

olosuhteet eivät ole asian suhteen muuttuneet. Lisäksi Sonkajärven kunta sai avustusta Etelä-Savon ELY-keskukselta Jyrkän Ruukin kunnostukseen ja mahdollisuuteen tehdä siitä ympärivuoden toiminnassa oleva kohde.

Kunta myös teki nykyisen yrittäjän kanssa vuokrasopimuksen vuoteen 2050, jotta tämä voisi kehittää Jyrkän matkailua pitkäjänteisesti. Kunnan toiminta antaakin ristiriitaista viestiä alueen historiaa, virkistysmatkailua ja luontoarvoja arvostavana kuntana, vaikka sen toimintaa tuntuu ohjaavan ns. kovat arvot.

Nyt Pohjois-Savon liitto on ottanut maakuntakaavan 3. vaiheeseen mukaan Jyrkän alueen / Hutusenlehdon tuulivoimapotentialiseksi alueeksi, huolimatta alueen luonto- ja virkistysarvosta sekä matkailuelinkeinosta.

Jyrkän ja mökkimme ympäristö on erittäin rikas eläimistöltään. Useiden vuosien ajan niemellä on pesinyt ampuhaukka ja Päämäri-järvellä pesivät kalasääsket sekä kuikat. Mökillämme sijaitsevalla ruokintapaikalla ruokailee mustarastaiden lisäksi esimerkiksi harmaapäätikka ja puukiipijä. Karhu puolestaan vieraili mökkirannassamme vuonna 2015 ja ilves makoili kesäkeittiömme seinustalla vuonna 2017. Karhun jälkiä ja jätöksiä sekä susia on nähty etenkin Eräkaijantiellä, joka sijaitsee muutaman kilometrin päässä mökkiniemestämme. Myös ketut ja ahmat ovat tuttu näky etenkin talvella Päämärin jäällä. Riekkopartteja ja kotkia olemme nähneet parina viimeisenä vuonna jo useita Jyrkätien läheisyydessä ja Eräkaijantien päässä olevan Nimettömänlammen tuntumassa. Nurmijoentien läheisyydessä on hyvät marjapaikat hillasuot, mustikka- ja puolukkakankaat. Lisäksi löytyy laajoja suppilovahvero- ja herkkutattiesiintymiä. Viimeisinä vuosina on kanttarellisadot olleet erinomaiset niiden levittyä Jyrkän ympäristöön.

Meillä onkin iso huoli siitä, kuinka hanke vaikuttaa ympäristön eläimistöön, marja- ja sienimaastoon ja ylipäätään luonnon monimuotoisuuteen. Huolta tuottaa myös taloudellinen näkökulma. Tiedetään, että tuulivoimaloiden läheisyys laskee kiinteistöjen arvoa jopa 20 %. Tekemämme investoinnit mökkimme ja tonttimme suhteen ovat olleet merkittäviä, koska aikanaan lapsemme, jotka ovat hekin luontoihmisiä, perivät mökkimme ja ovat halukkaita säilyttämään sen käytössään. Lisäksi pohdimme tuulivoimaloiden vaatiman maapinta-alan ja infrastruktuurin (huoltotiet, sähkönsiirtolinjat jne.) mittavuutta, jonka johdosta myös paikalliset haitat ovat suuret. Mahdollinen tuulipuiston rakentaminen ja kunnossapito rasittaisivat Nurmijoentietä, joka on liimakivipintainen yksityistie. Sen ylläpitämiseen ja kunnosta huolehtimiseen osallistuvat myös kaikki Oijinniemen mökkiläiset.

Huolta aiheuttaa paitsi luonnonrauhan rikkoutuminen, mökillä olemisen viihtyisyys, myös mahdolliset haittavaikutukset lähdepitoiseen juomaveteemme. Tuulivoimaloista on todettu irtoavan mikromuovia, esimerkiksi terveydelle haitallista bisfenoli A:ta. Huttusenlehdon tuulivoimalan toteutuessa Jyrkkä jäisi kahden tuulivoimala-alueen väliin, sillä toinen on jo suunnitteilla: Honkamäki-Viidankankaan tuulipuisto sijaitsee myös Jyrkän läheisyydessä.

Tuulivoima on sinällään hyvä lisä sähköntuotantoon, mutta kaikkialle sitä ei sovi sijoittaa. Jyrkän alue lajistoltaan rikkaana ja monipuolisena luonnon ydinalueena, matkailun vetovoimakohteena sekä matkailun ja virkistyksen kehittämisyöhykkeenä virkistyskalastusalueineen on täysin sopimaton paikka sen sijoittamiseen.	
S yksityishenkilö	Vastine
Kannanotto: Pieni Mujumäki ei sovi tuulivoimalle! Yksityishenkilön lausunto maakuntakaavaan: Pohjois-Savon maakuntakaavan 3. vaihe on muuttamassa Etelä-Konneveden kansallispuiston vieressä sijaitsevan poikkeuksellisen erämaamaisen Mujumäen tuulivoiman teollisuusalueeksi. Alue on maisemallisesti sekä luonnon monimuotoisuuden kannalta yksiä koko maakunnan arvokkaimpia alueita. Suunnitelma on kestävä monesta syystä. Kannanottoni onkin, että Pieni Mujumäki -niminen alue tulee poistaa tuulivoimapotentiaalisena alueena kaavasta. Etelä-Konneveden lähiympäristö on luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävä alue Keski-Suomen ja Pohjois-Savon rajalla. Luontoarvot on tunnistettu jo vuosikymmeniä sitten, ja aluetta on pitkään kehitetty niiden mukaisesti. Konneveden rantoja ja saaria on suojeltu rantojensuojelu- ja Natura-ohjelmilla. Metsiä on suojeltu yksityisinä suojelualueina ja ostettu valtiolle suojeluun. Koko Etelä-Konnevedtä ympäröivä alue on maakuntakaavassa merkitty luonnon ydinalueeksi sekä matkailun ja virkistyksen kehittämisvyöhykkeeksi. Ja tänä keväänä se on myös tunnistettu koko Pohjois-Savon luonnon monimuotoisuuden keskittymäksi Ely-keskuksen toimesta. Samat arvot jatkuvat myös Keski-Suomen puolelle. Vuonna 2014 perustettiin valtioneuvoston päätöksellä Etelä-Konneveden kansallispuisto Konneveden ranta- ja saaristoluonnon eliöstön, kallioperän ja vesistömaiseman suojelemiseksi. Kansallispuiston perustaminen oli pitkän ja perusteellisen yhteistyön lopputulos, Rautalammin kunnan ja koko Pohjois-Savon ylpeyden aihe. Tähän saakka Pohjois-Savossa on ollut periaatteena, että maakuntakaavassa ei osoiteta tuulivoimaa Etelä-Konneveden ympäristöön. Vielä pari vuotta sitten alueelle suunniteltiin erillistä suojavyöhykettä 5 km rantaviivasta. Asiaa kannattivat käytännössä kaikki. Myös Rautalammin kunta. Mitä sitten tapahtui? Paikalle tuli saksalainen tuulivoimayhtiö wpd, ja nyt kaikista aiemmista periaatteista oltaisiin valmiita tinkimään.	Täydentävää tuulivoimapotentiaalia koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella mm. Pienen Mujumäen (hankenimeltään Ilosenmäki) tuulivoimapotentiaalisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine tuulivoimapotentiaalia koskevaan palautteeseen.

Tässä hankkeessa ei ole kertakaikkisesti mitään järkeä. Se vaatisi arviolta 30 km pitkän sähkönsiirtolinjan, joka halkaisi nämä vielä osin erämaisena säilyneet seudut. Se hävittäisi yhden viimeisistä luonnonrauha-alueista kahden maakunnan alueella.

Mm. Luonnonvarakeskus suosittelee, uusimpiin tutkimustuloksiin nojaten, että arvokkaimpien luontoalueiden läheisyyteen ei tulisi suunnitella tuulivoimaa lainkaan. Tietoa vaikutuksista mm. uhanalaisiin lajeihin on liian vähän. Alustavan tiedon perusteella vaikutukset voivat kuitenkin ulottua useiden kilometrien päähän. Tuulivoimasta liikkuu niin paljon disinformaatiotakin, että nämä vakavatkin tutkimukset ja kannanotot meinaavat hukkua sinne sekaan:

<https://www.luke.fi/fi/uutiset/katsaus-useat-lintu-ja-nisakasryhmat-vaistavat-tuulivoimaloita>

Tämä hanke on kestämaton luonnonsuojellusista syistä. Lisäksi on käsittämätöntä, miten helposti meidän alueiden käytön suunnittelujärjestelmän periaatteista ollaan valmiita tinkimään, ja miten tietyillä tahoilla tuntuu olevan kohutuuttoman suuri valta prosessissa, jonka kuuluisi olla demokraattinen ja myös ympäristön etua puolustava! Nyt näin ei näytä olevan.

Pohjois-Savon liiton suunnittelijat perustelivat asiaa sillä, että "Rautalammin kunta on niin voimakkaasti vaatinut tätä hanketta maakuntakaavaan". Ensinnäkään Rautalammin kunta ei missään vaiheessa ole virallisesti eikä julkisesti tällaista vaatimusta esittänyt, vaikka yksittäiset kunnan puhevaltaa käyttävät viranhaltijat ovat niin voineet tehdäkin. (Hankkeen kaavoitusaloite hyväksyttiin viime syksynä kunnanvaltuustossa perustellen, että "tässä ei olla päättämässä mistään muusta kuin että mahdollistetaan yhtiölle luontoarvojen selvittäminen alueella".)

Toiseksi, maakuntakaavan ei ole tarkoituskaan olla mikään kuntien ja tuulivoimayhtiöiden toivomusbuffetti, jonne mikä tahansa hanke voidaan niiden pyynnöstä lisätä.

Maakuntakaava on pitkän aikavälin ja laajan alueen maankäytön suunnitelma. Sen avulla ohjataan kuntien maankäyttöä, kun kyseessä on isommista kuin yhden kunnan alueeseen vaikuttavista asioista. Tässähän vaikutukset ulottuvat kahden maakunnan alueelle ja kansallispuistolla on myös valtakunnallista merkitystä.

Alueidenkäyttölain 28 § mukaan maakuntakaavassa on kiinnitettävä huomiota mm. alueiden käytön ekologiseen kestävyyteen sekä maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen. Pohjois-Savossakin tuulivoiman osalta on ollut tavoitteena löytää sille parhaiten sopivat alueet maakunnasta.

Tuntuukin uskomattomalta, että yksittäisen hankeyhtiön aloitteesta voitaisiin kävellä pitkän kehittämistyön yli ja unoh-
taa aikaisemmat periaatteet, jolla tätä aluetta on haluttu suojella ja vaalia. Pohjois-Savon liitto itse totesi tänään päivä-
tyssä lausunnossaan uuteen alueidenkäyttölakiluonnokseen: "Maakuntakaava ei katso vain yhden intressiryhmän etua,
vaan on demokraattinen ja osallistava väline erilaisten tarpeiden yhtäaikaiseen tarkasteluun ja arviointiin."

Maakuntaliiton tulee itse seisoa tämän lausumansa takana. Kiitos!

T yksityishenkilö

Vastine

Mielipide: Sonkajärven Huttusenlehtoa ei saa nostaa tuulivoimapotentialiseksi alueeksi maakuntakaavaluonnoksessa

Nyt ovat maailmakirjat sekaisin: Huttusenlehto Sonkajärvellä nostettu maakuntakaavassa tuulivoimapotentialiseksi
alueeksi, vaikka se on luonnon ydinaluetta, vedenottoaluetta, luontomatkailu- ja virkistysaluetta, arvokkaat suoluonto-
tyypit, rotkolaakso, teknis-taloudelliset pisteet 4/9 ym. Ehdoton ei tälle Jyrkän matkailu- ja ulkoilualueen tuhoavalle
näkemyksellenne! Jyrkän alue kokonaisuutena ainutlaatuinen Pohjois-Savossa, käyn siellä retkeilemässä ja vaelta-
massa joka vuosi perheineni. Jos tuulivoimalat tulevat, 350 m korkeuksiin kohoavat, alue on mennyttä. Ja samalla mat-
kailutulot. Alueen kehittämiseen on panostettu paljon, sai juuri Ylä-Savon Veturilta tukea: JJ-Service Oy on muutta-
massa Ruukin Tupaa ympärivuotiseen käyttöön yhteistyössä Sonkajärven kunnan kanssa (Iisalmen Sanomat
25.6.2025). Mikä näitä päättäjiä riivaa nykyään? Mitään säilyttämisen arvoista ei ilmeisesti koko Suomenmaan luon-
nossa enää ole.

Sähkönsiirtolinja on erittäin pitkä, yli 30 km, ja onneksi Iisalmi on torpannut suunnitelmat omalle alueelleen. Iisalmen
kaupunginhallitus 17.2.2025: "Iisalmen kaupunki esittää lausuntonaan Huttusenlehdon tuuli- ja aurinkovoimahank-
keen YVA-suunnitelmasta seuraavaa. Sähkönsiirtoreitin osalta on tutkittava myös vaihtoehtoa, jossa se toteutetaan
kokonaan Sonkajärven kunnan puolella liittäen se siellä Järvilinjaan. Sähkönsiirtoreittien osalta on eri hankkeiden
osalta tehtävä yhteisvaikutusten arviointi, koska nyt Iisalmen itäisten osien alueella kulkee useita energiahankkeiden
takia suunniteltuja massiivisia sähkönsiirtolinjoja Järvilinjasta itään."

Tuulivoimafirmat pirstovat kyllä näköjään mielellään koko Suomen, kauneimpia paikkoja myöten. Mutta nehän ovatkin
monikansallisia yhtiöitä, firmojen nimet vain muutetaan suomalaisten suuhun sopiviksi. Raha ei koskaan korvaa mene-
tettyjä alueita, asukkaiden ja luonnon rauhaa. Laajat metsäalueet ja suot tulevat turvaamaan Suomea ilmastonsuoje-
lussa, sitovat kosteutta, turvaavat eläin- ja eliölajistot ja hiilinielun. Näiden tosiasioiden pitää painaa enemmän

**Täydentävää tuulivoimapotentialiaa koskevan saa-
dun palautteen ja maakuntakaavatyön koko-nais-
harkinnan perusteella mm. Huttusenlehdon tuuli-
voimapotentialisesta alueesta luovutaan, ks.
yleisvastine tuulivoimapotentialiaa koskevaan pa-
lautteeseen.**

Voimassa olevaan maakuntakaavan sisältyy yleis-
määräys koskien energiansiirtoyhteyksiä: "Energi-
antuotantoalueita suunniteltaessa on kiinnitettävä
erityistä huomiota energiansiirtoyhteyksien järjesty-
miseen. Lähekkäin sijoittuvien energiatuotantoalu-
eiden liittäminen sähkönsiirtoverkkoon on ensisijai-
sesti toteutettava olevaan johtokäytävään tai yhteis-
seen johtokäytävään ja yhteispylväisiin, yhteis-
työssä muiden energiantuotannon hankkeiden
kanssa. Energiansiirtoyhteyksiä suunniteltaessa on
otettava huomioon energiansiirto- ja -

nykyisessä päätöksenteossa. Ja etelästä tulee matkailijoita viileään Suomeen tulevaisuudessa entistä enemmän, ja sitä kautta rahaa, jos maltetaan tehdä pitkän tähtäimen suunnitelmia eikä uskoa äkkirikastumiseen tuulivoimaloiden kiinteistöverotuotoilla. Pohjois-Savon liitto voi olla tässä asiassa suunnannäyttäjänä, eikä valita kaikkein arvokkaimpia alueitamme, kansallisomaisuuttamme, tuulivoimapotentiaalisiksi alueiksi. Sääriippuvainen sähköntuotanto ei takaa Suomen huoltovarmuutta eikä turvallisuutta, se päinvastoin epävakauttaa sitä. Päätäjien vastuu on siis suuri. Metsäiset maaseutualueet pitää säästää tällaiselta tuhoamiselta, ja kehitettävä muita elinkeinoja. Ja samalla turvataan maaseudulla asuvien elinolosuhteet, se luo turvallisuutta koko Suomeen. Energiantuotantoalueet eivät ole virkistysalueita, ne ovat teollisuusalueita. Vielä tulee aika, että aurinkopaneelipellot tarvitaan ruuantuotantoon, maailmantilanne on niin epävaka. Viisaita ja kauaskantoisia päätöksiä odottaen Sonkajärven ja Jyrkän alueen osallinen matkailija ja Suomen monimuotoisen luonnon puolustaja	<i>tuotantohankkeiden erilliset ja yhteisvaikutukset erityisesti asutukseen, elinkeinoihin, maisemaan, linnustoon, luonnon monimuotoisuuteen, elämistöön ja ekologisiin yhteyksiin sekä kulttuuriperintöön sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia.”</i>
U yksityishenkilö	Vastine
Mielipide koskien Pohjois-Savon maakuntakaavan 3.vaiheen luonnosta Allekirjoittaneita on yhteensä 68 henkilöä. Olemme yksityisiä vapaa-ajan asukkaita ja vakituksia asukkaita Rautalammilla, Hankasalmella ja Konnevedellä, nimet luettelona viestin lopussa. Esitämme yhteisenä mielipiteenämme Pohjois-Savon maakuntakaavan 3. vaiheen luonnokseen: Pienen Mujumäen tuulivoimapotentiaalinen alue Rautalammilla tulee jättää pois maakuntakaavasta. Kuten kaavaselostuksessa todetaan, alueella on merkittävät luontoarvot ja se on kansallispuiston naapurissa. Maakuntakaavassa pitää suojella maakunnan arvokkaimmat maisemat ja luonnon ydinalueet. Meille asukkaille ja loma-asukkaille arvokkaaseen, virkistyskäyttöön sopivaan ja hiljaiseen luontoon voimala-alueen rakentaminen aiheuttaisi kohtuutonta haittaa. Luonnonmaisemaan eivät korkeat tuulivoimalat sovi. Hämärällä ja pimeällä lentoestevalot hallitsevat maisemaa ja häiritsevät alueen valosaasteettoman yötaivaan, tähtien ja revontulien näkymistä. Voimajohdoilla ei saa pirstoa luontoa eikä aiheuttaa kohtuutonta haittaa maanomistajille.	Täydentävää tuulivoimapotentiaalia koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella mm. Pienen Mujumäen (hankenimeltään Ilosenmäki) tuulivoimapotentiaalisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine tuulivoimapotentiaalia koskevaan palautteeseen.

Pienen Mujumäen läheisyydessä on voimassa Etelä-Konneveden rantaosayleiskaava (Rautalammin kunta) ja Etelä-Konneveden rantayleiskaava (Konneveden kunta), joihin kunnat ovat kaavoittaneet yhteensä merkittävän määrän rakennuspaikkoja. Niiden arvo on perustunut ennen kaikkea maiseman ja luonnon ainutlaatuisuuteen ja vuodesta 2014 myös kansallispuiston läheisyyteen. <i>12 vakituista asukasta</i> <i>56 vapaa-ajan asukasta</i> <i>(joista 56 Rautalammilta, 11 Hankasalmelta ja yksi Konnevedeltä)</i>	
V yksityishenkilö	Vastine
Mielipide kaavaluonnoksesta, Pieni Mujumäki, Rautalampi Hei, juuri valmistunut perheemme kesämökki sijaitsee xx järven rannalla Konnevedellä, osoitteessa xx. Kaavaluonnoksessa oli suunniteltu tuulivoimalaa (pieni Mujumäki, Rautalampi) kesämökkimme läheisyyteen. Koemme että tuulivoimala sijaitsee luonnoksen mukaan liian lähellä mökkiämme ja häiritsisi sekä näön puolesta että äänellisesti elämäämme mökillä. Mökki on koko perheemme käytössä aktiivisesti läpi vuoden.	Täydentävää tuulivoimapotentialiaa koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella mm. Pienen Mujumäen (hankenimeltään Ilosenmäki) tuulivoimapotentialisesta alueesta luovutaan , ks. yleisvastine tuulivoimapotentialiaa koskevaan palautteeseen.
W yksityishenkilö	Vastine
Mielipide 4.7.2025 Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3 vaihe (vety, aurinko, tuuli, kauppa) 1 BisfenoliA (BPA) ikuisuuskemikaalit/Terveys EU:n varovaisuusperiaatteen noudattaminen koskee ensisijaisesti alueen hyvinvoinnin kannalta BisfenoliA (BPA) ikuisuuskemikaaleja. En kannan huolta vain omista, vaan kaikista tulevista sukupolvista. Jos sallimme sen, samalla me tuhoamme PFAS-ikuisuuskemikaaleilla lastemme ja lastenlastemme terveyden ja perimän. Asukkaiden kannalta on estettävä kaikkien tuulivoimaloiden tulo Pohjois-Savon alueelle. BisfenoliA (BPA) ikuisuuskemikaaleja tutkitaan ympäri maailmaan, joten Pohjois-Savon maakuntakaavan kannanotoissa asiaa ei ole huomioitu mitenkään. Kenen etua Pohjois-Savon maakuntakaavan viranomaiset ajavat, koska kukaan viranomainen ei valvo terveyttä ja hyvinvointia uhkaavaa maakuntakaavoitusta. Ilmastosta tuleva uhka/Turvallisuus	Palautteessa esitettyihin terveysväitteisiin ei maakuntakaavan tasolla oteta kantaa maakuntakaavan osoittaessa tuulivoiman potentialisuutta. Saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella täydentävistä tuulivoimapotentialisista alueista luovutaan.

Suurin uhka sekä Suomen että Pohjois-Savon kannalta on Venäjän aggressiivinen valtapolitiikka rakentamalla Suomen rajan tuntumaan uusia sotateollisuuden kohteita. Venäjän suunnitelmassa on rakentaa tänä vuonna kuukaudessa 6000-8000 pitkän matkan droonia. Mikään ilmapuolustus ei kykene tähän vastaamaan ja ne voivat tuhota kaiken silkalla määrällään. Lisäksi on ballistisia ohjuksia, risteilyohjuksia ja liitopommeja. Suomen valtio on uhrannut miljardeja euroja suomalaisten veronmaksajien rahoja ja omaisuutta yksityisten ulkomaisien bisnes-sijoittajien hyväksi. Rahat tarvitaan välittömästi puolustusteollisuuteemme. Ovatko päättäjien suunnittelemat tuuli- ja aurinkovoimalat Itä-Suomen alueella selkeitä droonien kohteita ja päämääriä? Tämä avaa mahdollisuuden pilkkoa Suomea osiin. Maakuntakaavoituksessa ilmasta tuleva uhka on otettava vakavasti huomioon kaikissa kaavailuissa. Välittömästi tiedoksi maakuntahallitukselle.	
X yksityishenkilöt	Vastine
Maakuntakaavan mielipide/huomautus Huttusenlehdon lisäämiseksi tuulivoimapotentialiseksi alueeksi maakuntakaavaluonnoksessa Kunnan hallituksen päätös https://dynasty.sonkajarvi.fi/D10_SonkaInternet/kokous/2025194-25-2.JPG?685e35a40a545 lisäksi: Kunta on investoinut rahaa mutta nyt on myös huomioitava yksityisten ihmisten alueelle sijoittama loma-asunnot joihin on yksityishenkilöt sijoittaneet huomattavasti enemmän kuin Sonkajärven kunta. Loma-asuntoja alueella on lukematon määrä, joiden arvoon tulee tuulivoima vaikuttamaan alentavasti (arvio n.-20%) Sonkajärven elinehto on myös loma asukkaat ja heidän omaisuuden arvon turvaaminen. Täällä on talvet todella hiljaisia ihmisten suhteen ja toivottavasti kesistä ei tule samanlaisia. Sonkajärveä ei tule nostaa tuulivoimapotentialiseksi alueeksi maakuntakaavaluonnoksessa <u>Huttusenlehtoon ei tuulivoimaloita tai tuulivoimapotentialiseksi alueeksi maakuntakaavaan</u>	Täydentävää tuulivoimapotentialiaa koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella mm. Huttusenlehdon tuulivoimapotentialisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine tuulivoimapotentialiaa koskevaan palautteeseen.
Y yksityishenkilöt	Vastine
Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 3. vaiheen kaavaluonnosta koskeva mielipide Haluan lausua mielipiteeni koskien Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 3. vaiheen kaavaluonnosta. Mielestäni kaavaluonnoksesta tulee poistaa Rautalammin Pienen Mujumäen merkintä tuulivoimapotentialialista. Toimin alueella rakennus- ja talonmiespalveluja tarjoavana yrityksenä. Tarjoan myös mökkivuokrausta. 1. Vaikutukset yritystoimintaan	Täydentävää tuulivoimapotentialiaa koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella mm. Pienen Mujumäen (hankenimeltään Ilosenmäki)

Olen toiminut alueella yrittäjänä vuodesta 2011, tuosta lähtien olen pystynyt työllistämään itseni täysipäiväisesti ja välillä palkannut myös työntekijän. Alueella on satoja vapaa-ajan asuntoja, joten työllisyys on ollut turvattu. Työnkuvani on niin remontointia, uudisrakennusten tekoa kuin talonmiespalveluja. Lisäksi olen tarjonnut mökkivuokrausta. Alueen vapaa-ajan asuntojen määrä on turvannut tähän asti sen, että töitä on riittänyt. Vaikka maakuntakaavassa ei ole vielä edes osoitettu alueelle tuulivoimapotentialiaa, niin käynnissä on ollut jo pitkälle edennyt suuri tuulivoimahanke. Tämän hankkeen myötä työtilanteeni on jo muuttunut. Kiinteistöjen omistajat ovat alkaneet siirtää jo sovittuja remontointeja, sillä pelkona on hankkeen toteutuessa kiinteistön arvon aleneminen. Moni vapaa-ajan asukas teettää enää vain välttämättömät korjaukset, sillä epätietoisuus tulevasta huolettaa. Asumisviihtyisyys tulisi laskemaan merkittävästi mikäli alueelle tuulivoimaa rakennettaisiin. Myös mökkikauppa alueella on pysähtynyt.

2. Rautalammin kuntastrategia on ristiriidassa merkinnän kanssa

Rautalammin kuntastrategiassa nostetaan esille sekä luonto, että yrittäjyys. Paikallisen yrittäjyyden tärkeyttä korostetaan niin valtuuston kokouksissa kuin myös elinvoimatyöryhmän ja SavoGrown toimesta. Mikäli alueelle osoitetaan tuulivoimapotentialiaa, niin se ei edistä paikallista yrittäjyyttä. Tällä hetkellä käynnissä olevan tuulivoimahankkeen osalta kerrotaan, että se tuo yrittäjyyttä. Toki voi tuodakin, muttei paikallisille eikä pitkällä tähtäimellä. Päinvastoin, paikallisen yrittäjyyden edellytykset häviävät. Alueelle suunniteltu uusi yritystoiminta ja kuntarajojen yli ulottuva yhteistoiminta ei pystyisi toteutumaan.

3. Kuntamarkkinointi on ristiriidassa tuulivoimapotentialin kanssa

Rautalammin kunta houkuttelee uusia vakituisia ja vapaa-ajan asukkaita kertomalla luontoarvoistaan ja mainostamalla rantatontteja. Tuulivoimapotentialin osoittaminen Pienen Mujumäen alueelle ei edistä tonttikauppa tai uusien asukkaiden tuloa kuntaan. Pienen Mujumäen alueen läheisyydessä on satoja vapaa-ajan asuntoja, joiden asukkaista useat ovat vuosien saatossa muuttaneet vakituiseksi asukkaiksi. Alue houkuttelee ihmisiä juuri rauhan ja hiljaisuuden ja puh-
taan, koskemattoman luonnon vuoksi. Vaikka työpaikkoja ei ihan lähellä aina olekaan tarjolla, niin etätyömahdollisuus on mahdollistanut ihmisten muuttamisen alueelle vakituiseksi asukkaiksi.

4. Johtopäätös

Ottaen huomioon negatiiviset vaikutukset yritystoimintaan, esitän, että Pienen Mujumäen osalta merkintä tuulivoimapotentialista poistetaan

tuulivoimapotentialisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine tuulivoimapotentialia koskevaan palautteeseen.

Pohjois-Savon liitto ei ota kantaa Rautalammin kuntastrategiaan tai kuntamarkkinointiin.

Z yksityishenkilö	Vastine
Pyydän huomioimaan seuraavan maanomistajan mielipiteen nähtävillä olevaan Pohjois-Savon maakuntakaavaan 2040, 3. vaihe (vety, aurinko, tuuli ja kauppa): Nilsin mäkikylät maisema-alueen tuulivoimapotentialin kehittäminen huomioitava Pohjois-Savon maakunnan kaa-voitustyössä Pohjois-Savon uutta 2040 maakuntakaavaa valmisteltaessa toteutettiin vuonna 2019 maisema-alueinventointi. Tämä maakunnallinen selvitys lähti siitä, että Nilsin mäkikylät maisema-alueen arvoluokkaa ei nosteta valtakunnallisesti arvokkaaksi, ja että Sankimäen valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen arvoluokka pudotetaan maakunnallisesti arvokkaaksi. Selvityksestä huolimatta valtioneuvosto vuoden 2021 lopussa nosti Nilsin mäkikylät -alueen maisema-luokituksen valtakunnallisesti arvokkaaksi. Näin tapahtui, vaikka kyseistä mäkikylämaisemaa hallitsee Sibelcon mittava avolouhoskaivos. Maakunnan asukkaiden ja päättäjien kannan vastaisen maisemaluokituksen taustalla on se, että ympäristöministeriö ajoi 1990 -luvulla Kinahmille luonnonsuojelulain mukaista suojelualuetta. Tämä ministeriön hanke kaatui asukkaiden vastustukseen, minkä jälkeen Kinahmin harju määriteltiin maakunnallisesti arvokkaaksi maisemaksi. Sittemmin Pohjois-Savon liitto ja Kuopion kaupunki hyväksyivät Kinahmin eteläosaan tuulivoima-alueen vuonna 2014 hyväksytyssä tuulivoimakaavassa. Ympäristöministeriö kuitenkin pudotti Kinahmin pois tuulivoima-alueiden joukosta hyväksyessään tämän Pohjois-Savon tuulivoimakaavan. Kinahmin tuulivoima-aluetta koskevan hylkäyspäätöksen ympäristöministeriö teki vain muutamaa kuukautta ennen kuin ministeriöltä 2015 lainsäädännön uudistuksella poistettiin mahdollisuus tehdä muutoksia maakunnallisesti hyväksytyihin kaavoihin. 2010 -luvulla ympäristöministeriö ryhtyi myös ajamaan Kinahmin nimeämistä valtakunnallisesti merkittäväksi maisema-alueeksi. Tätäkin paikalliset asukkaat ja maanomistajat vastustivat mm. ympäristöministeriölle, Kuopion kaupungille ja Pohjois-Savon liitolle jättämälläan vastalausekirjelmällä. Ympäristöministeriö ei kuitenkaan piitannut paikallisten asukkaiden, Kuopion kaupungin ja Pohjois-Savon liiton kannanotoista. Pohjois-Savon liiton 2019 tekemä maisema-alueinventointi siis päättyi siihen, että ”Nilsin mäkikylät” maisema-alueen oikea arvoluokitus on maakunnallisesti merkittävä maisema-alue. Tällä nimellä alettiin kutsua entisistä	Statukseltaan valtakunnallisten arvoalueiden poistaminen tai rajauksen muuttaminen maakuntakaavassa ei kuulu maakunnan liiton toimivaltaan. Olemme pyrkineet vaikuttamaan valtakunnallisten maisema-alueiden inventoinnissa ja arvottamisessa Sankimäki-Kinahmin alueen statukseen ja esittäneet sitä maakunnallisesti merkittäväksi, asiassa kuitenkin onnistumatta. Tuulivoimarakentamisen edellytykset ovat muuttuneet reilun kymmenen vuoden takaisesta tilanteesta mm. voimaloiden koon kasvun vuoksi. Maakuntakaavan 2. vaiheessa hyvänä lähtökohtana pidettiin 1,5 kilometrin etäisyyttä asuin- ja lomarakennuksiin aiemman puolen kilometrin sijaan. Kuopion Linnanmäen-Kinahmin-Rahasmäen alueelle ei ole edellytyksiä osoittaa tuulivoimapotentialia maakuntakaavan 3. vaiheessa. Tuulivoimamaakuntakaavassa v. 2014 esillä olleet alueet Rahasmäki ja Linnanmäki on kumottu maakuntakaavan 1. vaiheessa (2019) puolustusvoimien toimintaedellytysten turvaamisen perusteella. Pääesikunta on

Sänkimäen maisema-alueesta ja Kinahmin maisema-alueesta muodostettavaa uutta kokonaisuutta. Vuonna 2021 ympäristöministeriö sai valtioneuvostossa läpi päätöksen, jolla Nilsin mäkikylät maisema-alueen arvoluokka määriteltiin valtakunnallisesti arvokkaaksi. Tämä valtioneuvoston 2021 maakunnan mielipiteen vastaisesti tekemä päätös merkitsee sitä, että Sisä-Suomen parhaiksi todetut tuulivoima-alueet Kuopion Linnanmäellä, Kinahmissa ja Rahasmäessä jäävät hyödyntämättä vihreän tuulienergian tuotannossa. Ks. sivut 142-143 https://www.pohjois-savo.fi/media/4-maakuntakaavat-ja-liikenne/voimassa-olevat-maakuntakaavat/tuulivoima/kaavaselvitykset/tuulivoima_sisa-suomen_tuulivoimaselvitys_2011_tiedot_psavon_osalta.pdf

Vihreä siirtymä energiantuotannossa ja esim. vetytalouteen siirtyminen ei onnistu ilman mittavaa tuulivoiman tuotantoa. Pohjois-Savon ilmastossa aurinkoenergia ei yksinkertaisesti riitä ratkaisuksi. Pohjois-Savon vihreän energiatuotannon tavoitteiden toteuttamiseksi maakunnan liiton tulisi pyrkiä saamaan korjaus vihreää energiatuotantoa Pohjois-Savossa jarruttavaan valtioneuvoston vuoden 2021 maisema-alueratkaisuun. Nilsin mäkikylät maisema-alueen arvoluokka ja raja-alue olisi Pohjois-Savon liiton 2019 toteuttaman maisemainventoinnin mukaisesti muutettava maakunnallisesti arvokkaaksi alueeksi.

Linnanmäen-Kinahmin-Rahasmäen alueella on Pohjois-Savon liiton edistettävä tuulivoiman rakentamisen esteiden poistamista uusien teknologisten ratkaisujen avulla.

Yhteenveto:

Maailmantilanteen muutos, energian hinnan nousu ja teknologian kehittyminen ovat tehneet välttämättömäksi nopeasti kasvattaa uusiutuvan energian tuotantoa Suomessa. Kuopion Linnanmäen-Kinahmin-Rahasmäen harjumuodostelma on tutkitusti Sisä-Suomen paras vielä rakentamaton tuulivoiman tuotantoon sopiva alue. Sinne voitaisiin nopeasti rakentaa kansallisesti ja jopa eurooppalaisesti merkittävä tuulipuisto, nimellisteholtaan ehkä 300-400 MW:n tietämissä.

Nykyisellä sähkön hintatasolla tällaisen tuulivoimapuiston rakentaminen mahdollistaisi kaikkien tutkavaikutuksiin liittyvien ongelmien ratkaisemisen uuden teknologian ja kompensaatioinvestointien avulla.

Valtioneuvoston vuonna 2021 tekemä päätös valtakunnallisesti merkittävästä Nilsin mäkikylät maisema-alueesta oli poliittinen ratkaisu, joka tehtiin vastoin paikallisten asukkaiden, maanomistajien, asiantuntijalausuntojen, Kuopion kaupungin ja Pohjois-Savon liiton kannanottoja. Tällaisen poliittisen päätöksen purkaminen ja tuulivoimarakentamisen

antanut kielteisen lausunnon neljästä Kinahmille suunnitelluista tuulivoimalasta v. 2017 edellä mainitusta syystä johtuen ja on pitänyt todennäköisenä, että uudellakaan sijoittelulla tai matalammilla voimaloillakaan ei tulla saavuttamaan riittävän vähäisiä vaikutuksia valvontakykyyn.

Pohjois-Savon liitossa ei ole tällä hetkellä linjattu, että tuoreeseen VAMA2021 -päätökseen (valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet) haettaisiin muutosta. Sen sijaan liitto on mm. maakuntakaavan vaikutusten arvioinnissa pyrkinyt selvittämään, että mm. kaivostoiminnan harjoittamiselle ko. alueella on maiseman arvojen puolesta edellytykset.

mahdollistaminen ei maailman nykytilanteessa olisi ympäristökielteisyyttä. Lisäksi nykyisessä maailmantilanteessa on syytä huomioida se, että maisema-alueen valtakunnallisen arvoluokan korjaamiseen on painetta myös siksi, että Yara:n Siilinjärven kaivos on Euroopan ainoa fosfaattikaivos. Yaralla on kaivoksen laajentamiseksi tarpeita, jotka myös liittyvät Sänkimäen-Kinahmin valtakunnallisesti merkittävän maisema-alueen arvoluokan tarkasteluun.

Vihreää siirtymää Pohjois-Savossa on edistettävä poistamalla virheellisen maisema-alueuokituksen tuulivoimarakentamiselle asettamia esteitä Kuopion Linnanmäen-Kinahmin-Rahasmäen alueella.

Pohjois-Savon liiton on edistettävä tuulivoimarakentamisen esteenä olevien tutkavaikutusten poistamiseen tähtääviä tutkimushankkeita <https://yle.fi/a/74-20155272>

Näillä toimenpiteillä parannettaisiin olennaisesti Pohjois-Savon mahdollisuuksia olla mukana Suomen vihreän energian noususuhdanteessa <https://yle.fi/a/74-20130045>

Å yksityishenkilö

Vastine

Mielipide koskien Pohjois-Savon maakuntakaavaa 2040, 3. vaihe (vety, aurinko, tuuli ja kauppa)
Arviot nykyisestä sähköntarpeesta perustuvat fossiilipohjaisen teollisuuden tarpeisiin. Tämä arvio on "vanhanaikainen" jo nyt.

Merkitään tiedoksi.

Todellisuudessa olemme selkeästi ja realistisesti maailmanlaajuisessa siirtymävaiheessa, jossa ns.sienirihmasto-eli myseelipohjainen TUOTTEIDEN KASVATUS muoteissa on korvaamassa nykyisiä tuotteita, joita tuotetaan teollisesti alkaen rakennusmateriaaleista (jopa betoni) aina myseelinahkaan kengissä, laukuissa, ruoka-aineisiin, lääkkeisiin jne. Sienten hämmästyttävä potentiaali – 50 tapaa, jolla sieniä voidaan teollisesti hyödyntää löytyy linkistä: Fungal Diversity (2019) 97:1–136 <https://doi.org/10.1007/s13225-019-00430-9>

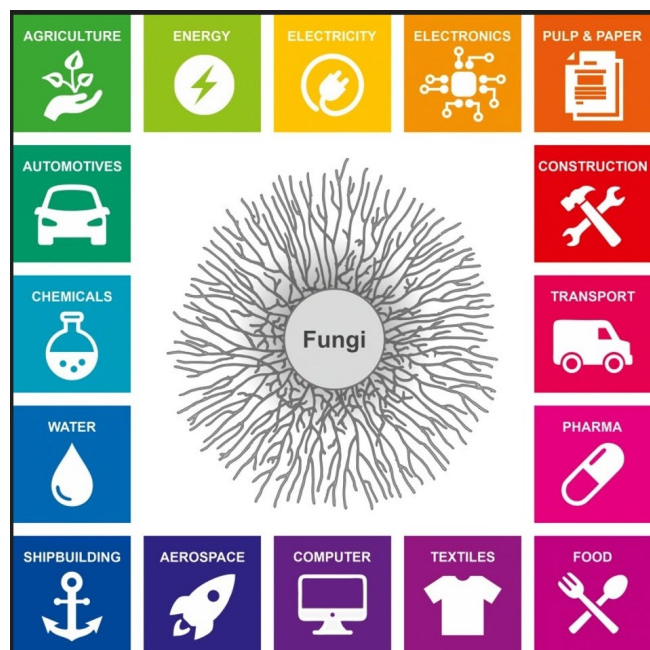
Myseelipohjaisessa materiaalien kasvatuksessa energiantarve ja veden käytön tarve on huomattavasti vähäisempää kuin nykyisissä tuotantotavoissa. Esim. jopa puunjalostusteollisuuden pölystä voidaan tehdä sienirihmastopohjaista materiaalia (väitöskirja tekeillä apul.prof. Tuula Jyskeen työryhmässä Helsingin yliopistossa). Berliinin teknisen yliopiston bioteknologian professori Vera Mayer on todennut, että "sienivallankumous ja irrottautuminen fossiilisista polttoaineista on täysin mahdollista". Patenteista kilpaillaan.

Energiantarpeen arviointi tulevaisuuden myseelipohjaisen tuotannon tarpeisiin tulisi tehdä uudelleen esim. Helsingin ja Jyväskylän yliopistojen sienitutkimukseen ja kestäväan kiertotalouteen keskittyvien tutkimusryhmien kanssa.

Samalla olisi tärkeää avata tulevaisuudennäkymät Pohjois-Savon kehittämiseen maailman kärkituotantoalueeksi erilaisissa myseelipohjaisissa tuotantotavoissa ja materiaaleissa. Nämä tuotantotavat säästävät metsät ja luonnon - ja säilyttävät sienirihmasto-symbioosi-yhteistyön kannalta elintärkeitä lajeja.

Liitteen kuvassa nähdään, mikä teollisuudenalat hyötyvät sienirihmastopohjaisista tuotantotavoista. Linkin artikkelissa kuvataan sienibioteknologiaan pohjautuvaa kiertotaloutta. <https://europepmc.org/article/pmc/7140391>

Ä yksityishenkilö	Vastine
Luomasen rannan vapaa-ajan asukkaat ja metsäkiinteistöjen sekä 4 saaren omistajat Mielipide Pohjois-Savon liitolle Huttusenlehdon tuulivoima-alueen lisäämisestä maakuntakaavaan tuulivoimapotentiaalisiksi alueeksi Vaadimme, että Huttusenlehto poistetaan tuulivoimapotentiaalisena alueena maakuntakaava suunnitelmista ja että sen suojelulliset, maisemalliset ja virkistyskäyttöön liittyvät arvot tunnustetaan ja osoitetaan kaavassa nykyistä vahvemmin. Tuulivoimateollisuusalue on vahvasti ristiriidassa nykyiseen maakuntakaavaan ja alueella oleviin rantaosayleiskaavoihin. Siirtolinja aiheuttaa maisemavaikutuksia, pirstaloitumista ja luontokatoa. Sonkajärven kunta myös omalta osaltaan vaatii alueen poistamista tuulivoimapotentiaalista (kunnanhallituksen mielipide tähän kaavaluonnokseen). Lisäksi on uhkana - koska Huttusenlehdon hanke on teknis-taloudellisesti kannattamaton - että hanke toteutuessaan generoi toisen tuulivoimateollisuusalueen lähelleen, jotta sähkön siirto saadaan kannattavaksi. Toinen iso teollisuusalue lisäisi merkittävästi suojelullista, maisemallista ja virkistyskäytön arvojen alenemaa. Jyrkän ja Koirakosken järvisuudella hankealueen välittömällä vaikutusalueella viettää vapaa-aikaansa vähintään 2500 vapaa-ajan asukasta. Jos alueella alle 5 km läheisyydessä on 206 asuin/lomarakennusta (tieto YVA ohjelmasta) ja näitä rakennuksia käyttää keskimäärin 12 henkilöä, tulee näistä jo 2500 henkilöä. Esimerkiksi meidän kakkoskotia käyttää juuri tuo 12 henkilöä (me, isovanhemmat, lapset ja lapsenlapset). On huomioitava, että näille ihmisille oleskelu alueella on erityistä rentoutumiseen, palautumiseen ja vapaa-ajan viettoon liittyvää. Koska Jyrkän ja Koirakosken alueelle on kehittynyt merkittävää vapaa-ajan viettoa johtuen juuri alueen kaavoituksesta 90-luvulla, on sinne kehittynyt omanlainen vapaa-ajan vieton kulttuuriympäristö. Tämä ympäristö vaikuttaa koko Ylä-Savon elinvoimaisuuteen. Jyrkän matkakailupalveluissa vierailee vähintään 35000 asiakasta/matkailijaa. Nurmijoen jokireitin retkeilijöitä ja kalastajia on satoja kuten myös järvillä kalastavia ja sorsastavia. Alueella toimii 6 metsästysseuraa ja näiden jäseniä on satoja. Muita luonnossa liikkujia, kuten marjastajat ja sienestäjät, on varmasti iso joukko. Volokin polun patikoitsijoiden määrästä ei ole tietoa ja se tulisi selvittää. Tuulivoimateollisuuden vaikutukset kaikkeen em. olisivat merkittäviä.	Täydentävää tuulivoimapotentiaalia koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella mm. Huttusenlehdon tuulivoimapotentiaalisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine tuulivoimapotentiaalia koskevaan palautteeseen. Tuulivoiman ja matkailun suhteesta on liitteenä kirjallisuuskatsaus.

Luomasenjärvi on jo pilattu turvetuotannolla ja sitä ei saa enää jatkaa valumavesien lisäämisellä Huttusenlehdon alueelta, eli se on rakennusvaiheessa ja muutenkin estettävä – jos hanke toteutuisi. Järven vesi on edelleen erittäin humuspitoista.

1. Alueen luonnonarvot ja ekologinen merkitys

Huttusenlehto on ekologisesti merkittävä, laaja ja yhtenäinen metsäalue, joka toimii tärkeänä ekologisena yhteytenä ja tarjoaa elinympäristön useille vaateliaille lajeille. Alueelta on havaintoja myös suurten päiväpetolintujen pesinnästä. Alueen kaltaisia monimuotoisia kohteita on Ylä-Savossa enää vain harvoja. Voimassa olevassa maakuntakaavassa Huttusenlehto on tunnistettu luonnon ydinalueeksi, eikä sen suojellinen arvo ole muuttunut vuosien saatossa.

2. Sijainti kulttuurihistoriallisesti ja matkailullisesti arvokkaalla alueella

Huttusenlehto sijaitsee välittömässä läheisyydessä valtakunnallisesti merkittävää Jyrkän ruukkialuetta sekä Autiosuon ja Uuranholin Natura 2000 -alueita. Alue on osa Jyrkän ruukin ja Metsäkartanon välistä matkailu- ja virkistyskäytön kehittämisyöhykettä, joka hyödyntää olemassa olevia reitistöjä, palveluja ja yhteyksiä Tiilikjärven kansallispuistoon. Alueella kulkevat muun muassa Volokinpolku ja Nurmijoen melontareitti, jotka ovat keskeisiä osia alueen luontomatkailuinfrastruktuuria.

3. Ristiriita maakuntakaavan määräysten ja valtakunnallisten tavoitteiden kanssa

Maakuntakaavan kaavamääräysten mukaan tuulivoimarakentamisen suunnittelussa on otettava huomioon vaikutukset muun muassa luonnon monimuotoisuuteen, eläimistöön, ekologiin yhteyksiin ja kulttuuriperintöön. Lisäksi haitallisia yhteisvaikutuksia on ehkäistävä. Huttusenlehdon kohdalla nämä periaatteet eivät ole toteutuneet riittävässä määrin, ja esitys alueen soveltuvuudesta tuulivoimatuotantoon on ristiriidassa kaavan omien reunaehtojen kanssa. Valtioneuvoston hyväksymät valtakunnalliset alueiden kehittämistavoitteet vuosille 2024–2027 korostavat luonnon monimuotoisuuden turvaamista. Huttusenlehdon osoittaminen tuulivoimapotentialiseksi alueeksi on räikeässä ristiriidassa tämän tavoitteen kanssa. Pohjois-Savosta ei löydy toista aluetta, jonka ekologisilla arvoilla voitaisiin korvata Huttusenlehdon menettäminen.

Luottamuksen suoja

Jyrkän järwiseutu on kaavoitettu vapaa-ajan käyttöön ja ollut sitä jo pitkän aikaa. Kunta on aktiivisesti markkinoinut matkailua, luontoarvoja, rauhaa ja vapaa-ajan tontteja. Osalliset sekä matkailualan yrittäjät ovat luottaneet kunnan

päätökseen ja pitkäaikaiseen viestintäsältöön. Maakuntakaavassa alue on osoitettu vahvasti luonnon ydinalueeksi ja virkistyskäyttöön. Nyt mahdollinen Huttusenlehdon kaavoitus teollisuusalueeksi pettää merkittävästi osallisten luottamuksen Sonkajärven kuntaan, kuntaviestintään sekä maakuntaliittoon sekä aiheuttaa inhimillistä kärsimystä, luonnonarvojen menetystä ja taloudellisia vahinkoja. Ratkaisujen tulee samankaltaisissa hallintoasioissa olla samanlaisia. Siis ei voi ensin rantakaavoittaa, osoittaa merkittäviä luonnonarvoja ja sitten muuttaa kaavoitusta teollisuusalueeksi.

Korkeat myllyt

Miten tullaan ottamaan kaavoituksessa huomioon se, että nämä myllyt tulevat olemaan 350 metriä korkeita? Haitta-vaikutukset kasvavat myllykoon kasvaessa. Meteli erityisesti huolettaa sekä pimeyden menetys. Suojaetäisyys pitää olla paljon enemmän kuin 1,5 km. Jos maakuntakaava tehdään käyttäen 1,5 km vakio suojaetäisyyttä, se saattaa siirtyä sellaisenaan toteutukseen. Vaikka maakuntakaava on vain ylätasen suunnitelma ja tarkentuu prosessien edetessä, on jo alkuvaiheessa ehdottomasti otettava riittävä suojaetäisyys huomioon. Suojaetäisyys pitää olla näin korkeilla myllyillä vähintään 3 km. Tämä on kriittinen asia! Entä suojaetäisyys Nurmijoen yksityistiehen? Alueella on myllyjä, jotka ovat suositusten (380 m) vastaisesti liian lähellä tietä. Suosituksia on turvallisuuden vuoksi noudatettava, sillä Nurmijoen tie on tärkeä siirtymisväylä tuhansille ihmisille Sonkajärvi-Rautavaaratieltä Jyrkälle ja päin vastoin. Sieltä jos putoaa 350 metrin korkeudesta jääpala niin se on kuin pommi osuessaan autoon.

Konsultti FCG:n puolueettomuus

FCG:n omistuspohja, asiakirjojen tuulivoimaa ylistävä sävy ja haittojen vähättely ovat seikkoja, jotka meidän mielestämme johtavat siihen, että kokonaisuudessaan FCG:n dokumentointi on kyseenalaista.

Työ- ja elinkeinoministeriön laatima Suomen matkailustrategia

Kaavatyössä nimenomaan Jyrkän ja Koirakosken järviseudun osalta pitäisi ottaa tarkasti huomioon tämä juuri valmistunut Suomen matkailustrategia. Suomi pyrkii erottautumaan muista matkakohdevalinnoista juuri metsien, järvi- ja kansallismaisemien, luonnon monimuotoisuuden ja luonto- ja kulttuuriperimän avulla. Kaavoitus teollisuusalueeksi ei millään tavoin tue ministeriön strategiaa.

Jyrkkä sopisi erinomaisesti maailmanperintökohteeksi yhdessä muiden Ylä-Savon järvimalmikohteiden kanssa. Sen eteen pitäisi alkaa tehdä työtä - se olisi erittäin merkittävä matkailuvaltti!

Erilaisiin selvityyksiin liittyen - Maisemaselvityksissä tulee esittää myös pimeän ajan selvitykset, kuinka valot näkyvät - Matkailuyrittäjät pitää haastatella ja selvittää kävijämäärät sekä vaikutus matkailuun. Huom! Esimerkiksi Kalajoella on tehty päätös, että tuulivoimateollisuus ei saa näkyä ollenkaan hiekkasärkille. - Ennätyskorkeat myllyt pitää ottaa huomioon vähintään 3 km suojaetäisyyksillä Huttusenlehto on luonnon, virkistys- ja matkailun kannalta merkittävä alue, jonka osoittaminen tuulivoimatuotantoon soveltuvaksi alueeksi on perusteetonta. Alueen luontoarvot, kulttuurihistoriallinen ympäristö ja merkitys matkailun kehittämiselle ovat kiistattomat ja ristiriidassa raskaan energiatuotannon kanssa.	
Ö yksityishenkilö	Vastine
Esitämme mielipiteen Pohjois-Savon maakuntakaavan 3.vaiheen luonnokseen: Lausunnon on allekirjoittanut 4 henkilöä. Pienen Mujumäen tuulivoimapotentialiaalin alue tulee jättää pois maakuntakaavasta, kuten kaavaselostuksessakin todetaan. Alueella on merkittävät luontoarvot ja se on liian lähellä kansallispuiston naapurissa. Maakuntakaavassa pitää suojella maakunnan arvokkaimmat maisemat ja luontoarvot. Samoin Hankasalmen Säkinmäen kylä on aivan liian lähellä tuulivoimalaa, alue on liian pieni. Paikka ei ole sopiva kiinteistöjemme osalta ja se aiheuttaa kohtuutonta haittaa maanomistuksiin jne. Haitat: Ei kuulu maisemaan - Rauhan menetys - Välke, äänet, miten linnut jne. - Menetämme ikiaikaiset maisemat (kotitilani isonjaon ajalta kantatila) - Vuokralaiset vastustaa, jos enää saa vuokrattua - Arvojen alenema, saako myytyä edes koskaan -on arvoja jota ei voi edes myydä - vaarana tulla alueelle vielä aurinkovoimalatkin - SUURI RAHA ANNETAAN NÄIN TOIMIA - ja vielä linjat	Täydentävää tuulivoimapotentialiaalia koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella mm. Pienen Mujumäen (hanke-nimeltään Ilosenmäki) tuulivoimapotentialisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine tuulivoimapotentialiaalia koskevaan palautteeseen. Ylimaakunnalliseen suunnitteluun ja suunnitelmien yhteensovittamiseen sekä yhteisvaikutusten selvittämiseen liittyvät kysymykset ja muut esitetyt seikat huomioidaan jatkossakin kaavatöiden yhteydessä.

-Meillä on vapaa-ajan asunto Rautalammilla kiinteistö xx xx	
A2 yksityishenkilö	Vastine
Täydennys muistutus 29.6.2025 Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3. vaiheen kaavaluonnoksesta Vastustamme Huttusenlehdon tuulivoimahanketta. Tämä Jyrkän alue on ainut ja ainutlaatuinen Sonkajärven kunnassa sijaitseva paikka jossa paljon matkailua, todella hieno paikka jossa sijaitsee suojeltu Jyrkän Ruukin alue, Volokinpoltu jossa voi retkeillä yöpyä, mahtavat erämaa maisemat, puhtaat kirkas vetiset luonnonlammet, siellä voi kokea aitoa hiljaisuutta ja kuten myös Nurmijoen reitin varrella olevassa kaavassa mainitaan sijaitsee hiljaisuuden keskus. Johtuen myös alueen luonnon herkydestä, alueella olevista luonnonsuojelu alueista, siellä olevista luonnonsuojeluista eläimistä, liian lähellä aluetta sijaitsevista asukkaista, liian lähellä aluetta sijaitsee paljon vapaa-ajan asukkaita jotka haluavat nauttia siellä luonnonrauhasta, alueen vesien saastumisesta, alueen vieressä useita kaivoja, lähteitä, vesisuonia jotka saastuvat eikä vettä voi siellä enää käyttää juoma-, sauna-, peseytymisvetenä, alueen järvien vesien saastuminen näin uiminen, kalastaminen estyy. Alueen lähellä paljon luonnon eläimiä: linnut: viirupöllö, kurki, tikka, palokärki, joutsen, rantasipi, käki, kirjosieppo, peippo, puukiipijä, laulurastas, kulorastas, satakieli, maakotka, kalasääksi, kuikka, koskelo, pyrstötiainen, punarinta, leppälintu, telkkä, pyy, kyyhkynen, teeri, kopelo, sorsat, huuhkaja, lokki, tilitatti, sammakko: viitasammakko perhoset: amiraaliperhonen, neitoperhonen, ritariperhonen, sitruunaperhonen, suruvaippa, yökköset, haapaperhonen lepakko muut vesieläimet: saukko, majava, vesimittari, sudenkorento, vesi hyttyset	Täydentävää tuulivoimapotentialiaa koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella mm. Huttusenlehdon tuulivoimapotentialisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine tuulivoimapotentialiaa koskevaan palautteeseen.

muut eläimet: ilves, hirvi, kauris, ahma, kettu, metsä jänis, karhu, susi, kärppä, käärme, sisilisko, orava ... ja paljon erilaisia hyönteisiä, mm kimalaisia, mehiläisiä Alueella myös erinomaiset kalastus-, marjastus-, sienestys-, metsästysalueet	
B2 yksityishenkilö	Vastine
Vastustan tuulivoiman suunnittelua Rautalammille, Pirttimäen lähistöllä on mm. Kanahaukkoja joten turha kaavoittaa tuulivoimaa sinne.	Täydentävää tuulivoimapotentialiaa koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella mm. Pienen Mujumäen (hankenimeltään Ilosenmäki) tuulivoimapotentialisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine tuulivoimapotentialiaa koskevaan palautteeseen.
C2 yksityishenkilö	Vastine
Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3. vaiheen kaavaluonnos MIELIPIDE Vaadin, että Huttusenlehto poistetaan kokonaan tuulivoimapotentialisena alueena maakuntakaavasta. Alueen virkistyskäyttö- ja matkailuarvot ovat niin merkittävät, ettei alue sovellu tuulivoimakäyttöön. Sonkajärven kunnanhallitus on myös asettunut samalle kannalle, ja esittää Huttusenlehdon poistamista tuulivoimapotentialisista alueista. Sonkajärven kunta on pitkään mainostanut kuntaa ja etenkin Jyrkkää erämaamaisena, puhtaana ja luonnontilaisena ympäristönä asua ja elää. Jyrkän alueelle on rakennettu runsaasti kesämökkejä ja vakituisia asuintaloja tällä lupauksella. Minäkin perin vanhemiltani veljeni kanssa jo 1980-luvulla rakennetun kesämökin Päsmärin rannalta. Olen kulkenut kalassa kohta 60 vuotta kyseisellä järvellä ja tunnesiteet ovat vahvat siihen maisemaan ja alueen hiljaisuuteen. Olemme kunnostaneet mökkiä hieman vastaamaan tätä vuosituhatta ja sähköistimme myös mökin kolme vuotta sitten. Oletuksena oli, että voisimme viettää siellä vielä loppuelämämme kesät kalastellen, saunoen, marjastaen ja metsästellän. Myös seuraava sukupolvi on viettänyt runsaasti mökillä aikaansa kesäisin. Tämä suunniteltu tuulivoimapuisto tuhoaa unelmamme, tuulivoimailan lavoista irtoava muovijäte saastuttaa alueen maaperän ja vesistöt lopullisesti. Tällaisen perinnönkö haluamme jättää tuleville sukupolville???	Täydentävää tuulivoimapotentialiaa koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella mm. Huttusenlehdon tuulivoimapotentialisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine tuulivoimapotentialiaa koskevaan palautteeseen.

Saksalaisen tutkimuksen mukaan yksi tuulimylly tuottaa muovijätettä jopa 150 kg/mylly/vuosi. Saman tutkimuksen mukaan lähialueella oleilevista villisoista on mitattu maksoista PFAS-arvojen ylittävän kuusinkertaisesti yli turvallisuusrajan. Tämän vuoksi villisioista ei suositella enää käytettävän maksaa ihmisravintona. Mitä nämä muovijätteet aiheuttavat sitten alueen marja- ja sienisadolle, uskaltaako niitä kerätä enää tuulivoimalan ja sen lähialueelta enää laisinkaan. Kerääntykö alueen marjoja ja sieniä syömällä sama PFAS ”ikuisuuskemikaali” ihmisen maksaan, aiheuttaen huomattavia terveyshaittoja ihmisille. Jyrkän kuulut lakkasuot sijaitsevat pääosin suunnitellulla tuulivoimala-alueella.

Myös tuulivoimaloiden korkeus aiheuttaa kohtuutonta maisemahaittaa upeaan maisemaamme ja välkevaikutusta pimeään aikaan. Maisema pilaantuu lopullisesti, jos suunnitellut tuulimyllyt rakennetaan. Asuntojen ja kesämökkien hinnat romahtavat lähialueella ja uusia ei varmaan rakenneta.

Myös tuulimyllyjen äänihaitat ovat huomattavia varsinkin alueella oleville eläimille. Saksassa on tutkittu tätäkin asiaa ja Luonnonvarakeskuksen tutkija esitteli tutkimustuloksia Oulussa valtakunnallisilla Riistapäivillä tammikuussa 2024. Tutkimuksen mukaan riistaeläimet välttelevät menemästä 900 metriä lähemmäksi tuulivoimalaa. Tämä tekee n. 254 ha täysin eläinvapaata aluetta myllyä kohden. Jos suunniteltu 20 tuulimyllyä toteutuu, niin silloin reilut 5000 ha kuntamme pinta-alasta on sellaista, ettei siellä esiinny eläimiä, kun satunnaisesti.

Mielestäni Pohjois-Savon ELY-keskuksen on nyt järkevintä kunnioittaa luontoa, eläimiä ja alueen ihmisiä ja poistaa Huttusenlehto kokonaan tuulivoimapotentiaalisesta alueesta. Mielestäni tulevaisuuden kannalta parhaana ratkaisuna näen Jyrkän salojen olevan tuulivoimalavapaan alueen, se houkuttelee ihmisiä tänne asumaan ja lomailemaan. ELY-keskuksen viranhaltijoiden pitää olla alueen ihmisiä varten, ei toimia yksinomaan tuulivoimayhtiöiden ja kuntien ”juoksupoikina”.

D2 yksityishenkilöt

Vastine

Mielipiteeni Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 3. vaiheen kaavaluonnoksesta

Rautalammin kunnassa sijaitseva Pienen Mujumäen osoittaminen potentiaalisesti tuulivoima-alueeksi tulee poistaa Pohjois-Savon maakuntakaavan 3. vaiheen kaavaluonnoksesta. Perustelen tarkemmin seuraavassa:

1. Asian käsittely pelkästään Pohjois-Savon maakuntakaavassa

Täydentävää tuulivoimapotentiaalia koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella mm. Pienen Mujumäen (hankenimeltään Ilosenmäki) tuulivoimapotentiaalisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine tuulivoimapotentiaalia koskevaan palautteeseen.

Pieni Mujumäki sijaitsee Hankasalmen (Keski-Suomi) ja Pieksämäen (Etelä-Savo) rajamailla. Tällöin tuulivoiman melu-, maisema- ja luontohaitat eivät rajoitu pelkästään Pohjois-Savon maakuntaan. Lisäksi on todennäköistä, että toteutessaan Pienen Mujumäen tuulivoima-alueen sähkönsiirto tapahtuisi Hankasalmen, Konneveden tai Pieksämäen kautta. On käsittämätöntä osoittaa tuulivoimapotentialinen alue, mutta samalla kaavaluonnoksessa ei esitetä, mitä kautta Pieni Mujumäen voimaloiden tuottama tuulivoimasähkö siirretään markkinoille. Huomattava myös on, että Pienen Mujumäen lisäksi lähistöllä, noin 20 kilometrin etäisyydellä, on Pieksämäellä jo ennestään toiminnassa Pieksämäen Niinimäen tuulivoimapuisto Mataramäessä ja kaavoituksessa Sarvikankaan tuulivoima-alue Lahnasella. Lisäksi Rautalammillä on kaavoituksessa Tervalamminvuoren tuulivoimala-alue.

2. Kansallispuiston ja luonnonsuojelualueiden läheisyys

Alueen välittömässä läheisyydessä Etelä-Konneveden kansallispuisto ja useita yksityisiä luonnonsuojelualueita. Itse olen Luonnonsuojelulailla toteutettavana kohteena suojellut Natura 2000 -verkoston Konnevesi-Kalaja-Niinivuori-alueeseen kuuluvan Syrjälänsaaren (686-402-3-314) tarkoituksena linnuston ja rantaluonnon suojeleminen. Tuntuu käsittämättömältä, että Pohjois-Savon liitto on nyt heikentämässä kansallispuiston ja luonnonsuojelualueiden luontoarvoja. Luonnonsuojelualueeksi maata yhteiskunnan hallintaan luovuttaneena maanomistajana tunnen itseni monen muun tavoin petetyksi, kun samainen yhteiskunta on nyt tuulivoiman kaavoituksella heikentämässä kansallispuiston ja luonnonsuojelualueiden luontoarvoja – käytännössä rikkomassa hienon kokonaisuuden.

3. Asuin- ja vapaa-ajankiinteistöjen arvon aleneminen

Toteutuessaan Pienen Mujumäen tuulivoima-alue heikentäisi väistämättä sen läheisyydessä olevien asuin- ja vapaa-ajanasuntojen viihtyvyyttä meluhaitan ja välkkeen muodossa. Tämä vähentäisi nykyisin rauhallisena, kaukana suurista valtateistä ja suurista taajamista sijaitsevan alueen houkuttelevuutta jatkossa. Tällöin kiinteistöjen arvot eittäimättä laskisivat.

4. Metsätalouden menetykset ja luontokato

Tuulivoimaloiden ja niiden tarvitsema tiestö hävittäisi ja pirstoisi väistämättä metsäalueita – ja tässä tapauksessa ennen muuta laajahkoa asumaton ns. Renssin sydänmaata. Samalla hiilinielut vähenisivät, eikä pirstoutuminen voi olla vaikuttamatta monien lintu- ja nisäkäslajien elinvoimaisuuteen. Oma lukunsa metsän hävityksessä on vielä sähkön siirto Pienen Mujumäen tuulivoima-alueelta, mitä kaavaluonnoksessa ei esitellä lainkaan. Tämä haitta tietysti

kohdistuisi todennäköisimmin Pohjois-Savon ulkopuolelle. Metsätalouden kannalta siirtolinjojen rakentaminen tarkoittaa yleiseltä kannalta sitä, että käytännössä sen alle jäävä maa olisi pois puuntuotannosta ja hiilensidonnasta. Yksityismetsätaloudelle tuo tarkoittaa elinkeinon taantumista, sillä siirtolinjan alle jäävän maan tilalle ei käytännössä ole sopivasti hankittavissa korvaavaa metsämaata. Sähkönsiirtolinja saa aikaan suuren aukon, jonka molemmilla puolilla jäävä metsä on alttiina myrskytuhoille ja edelleen hyönteistuhoille. Omistamani metsäkiinteistöt Hankasalmella ovat näiden mainitsemieni uhkien alla.

4. Johtopäätös ja vaatimus

Esitän, että Rautalammin kunnassa sijaitseva Pieni Mujumäki poistetaan tuulivoimatuotantoon soveltuvana alueena maakuntakaavasta. Tuulivoimatuotannon ja sen vaatimien siirtolinjojen kaavoitus maakuntien rajaseudulla, jossa haittat ulottuvat maakuntarajojen yli, tulisi tehdä koordinoidusti naapurimaakuntien yhteistyönä. Tuulivoimatuotanto ei sovellu kansallispuiston ja luonnonsuojelualueiden, eikä vakituisten ja loma-asuntojen läheisyyteen. Sähkönsiirtolinjat tulevat aiheuttamaan taloudellista vahinkoa metsätalouden harjoittamiselle ja vähentämään hiilinieluja. Nämä seikat tulee maakuntakaavaa laadittaessa ottaa myös vakavasti huomioon.

E2 yksityishenkilö

Vastine

Esitän mielipiteenäni Pohjois-Savon maakuntakaavan 3. vaiheen luonnokseen:

Pienen Mujumäen tuulivoimapotentialialinen alue Rautalammissa tulee jättää pois maakuntakaavasta. Kuten kaavaselostuksessa todetaan, alueella on merkittävät luontoarvot ja se on kansallispuiston naapurissa. Maakuntakaavassa pitää suojella maakunnan arvokkaimmat maisemat ja luonnon ydinalueet.

Rautalammissa sopii enemmän aurinko- kuin tuulivoima kunhan paikka on sopiva, kuten entiset turvetuotantoalueet ja pellot. Maakuntakaavassa pitäisi rajata aurinkovoiman rakentaminen selkeästi pois metsistä ja luonnontilaisilta soilta. Voimajohdoilla ei saa pirstoa luontoa eikä aiheuttaa kohtuutonta haittaa maanomistajille. Olen yksi maanomistajista, joiden tilaan hankealue rajoittuu ja vapaa-ajan asunto sijaitsee alueella, johon on arvioitu lähes kaikkien, laajimmillaan jopa yli 20 tuulimyllyn, näkyvän. Mahdollinen voimajohtolinjaus tulee halkaisemaan tilani ja uhkaa vuosikymmeniä sukuni säästämiä vanhoja metsiä ja virtavesiuomia, jotka olen myös suojellut ympäristötuen kautta.

Täydentävää tuulivoimapotentialiaa koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella mm. Pienen Mujumäen (hankenimeltään Ilosenmäki) tuulivoimapotentialisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine tuulivoimapotentialiaa koskevaan palautteeseen.

Maakuntakaavaehdotukseen sisältyy koko maakuntakaava-alueen koskeva suunnittelumääräys aurinkoenergiasta. **Määräystä tullaan palautteen perusteella tarkentamaan.**

F2 yksityishenkilö	Vastine
Esitän, että Pienen Mujumäen alue poistetaan valmisteilla olevasta maakuntakaavaluonnoksesta 3 seuraavin perustein: 1) Pienen Mujumäen tuulivoimasuunnitelman toteuttaminen edellyttää mittavia avohakkuita, maansiirtotöitä ja räjäytyksiä voimalaitosten, huoltotiestön ja sähkönsiirron osalta ja aiheuttaa siten merkittävää ja pysyvää luontokatoa. Myös melu- ja välkevaikutukset ympäröivään metsiin, järviin, soihin ja lampiin, ja niiden kasvikuntaan ja eläimistöön ovat erittäin vakavat, niin paikallisesti kuin laajemminkin kolmen kunnan, Rautalammin, Hankasalmen ja Konneveden alueella. 2) Alueella on paljon vakituisia asukkaita useissa kyläasutuksissa. Lisäksi runsasta loma-asutusta on etupäässä Etelä-Konneveden länsirannalla ja läheisissä saarissa. Myös Etelä-Konneveden itärannan vakituinen ja loma-asutus on kuulo- ja näköetäisyydellä. Melu- ja välkehaitat tulisivat olemaan lähes sietämättömät tunnettuine oheisongelmineen (tonttien arvon aleneminen, maaseudun tyhjeneminen). 3) Rautalammin helmi, Etelä-Konneveden kansallispuisto, joutuu murheellisella tavalla tuulivoimalakompleksin vaikutuspiiriin. Suosituilta melontareiteliltä ja näköalapaikoilta (Kalajanvuori, Loukkuvuori, Kituvuori jne.) on suora näkö- ja kuuloyhteys voimala-alueeseen. Käsitykseni mukaan tuulivoimalakompleksin sijoittaminen kansallispuiston lähituntumaan on kuin puukonisku selkään. Eräitten arvioitten mukaan Etelä-Konneveden kansallispuiston tuotto koko alueelle on vuodessa noin miljoona euroa. Toteutuessaan tuulivoimalakompleksi tekisi siihen huomattavan loven. Kun ilmasto lämpenee Keski-Euroopassa, Suomi ja sen mukana Rautalampi, muuttuu tulevaisuudessa uudeksi matkailukohteeksi. Luontomatkailijaa ei kuitenkaan kiinnosta tuulipuisto, kansallispuisto kylläkin. Taloudellisessakin mielessä tuulipuisto kansallispuiston naapurina on järjetön. Kannatan periaatteessa tuulivoimaa keinona vihreään siirtymään. Koska koko maasta puuttuu yhtenäinen tuulivoimaverkostosuunnitelma, olisi järkevää luoda sellainen edes maakuntatasolla. Mielestäni tuulivoimaloiden pitäisi sijaita valtateiden ja siirtolinjojen varsilla ja teollisuusalueitten liepeillä, kuten Keski-Euroopassa on menetelty. Metsäluontoon ja asutusten läheisyyteen ne eivät sovi. Esitä, että Pienen Mujumäen tuulivoimalasuunnitelma poistetaan valmisteilla olevasta maakuntakaavaluonnoksesta 3 ja tehdään korvaava suunnitelma esimerkiksi Valtatie 9:n ja lähellä olevien siirtolinjojen varteen.	Täydentävää tuulivoimapotentiaalia koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella mm. Pienen Mujumäen (hankenimeltään Ilosenmäki) tuulivoimapotentiaalisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine tuulivoimapotentiaalia koskevaan palautteeseen.

G2 yksityishenkilö	Vastine
Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 3. vaiheen kaavaluonnosta koskeva mielipide Tämän mielipiteen allekirjoittajia on yhteensä 43. Allekirjoittajat ovat vapaa-ajan asukkaita tai vakituksia asukkaita ja kiinteistönomistajia Rautalammita kaavaluonnokseen sisällytetyn Pienen Mujumäen tuulivoima-alueen lähivaikutus-alueelta. Allekirjoittajat on luetteloitu tämän mielipiteen liitteessä (lite 1). Rautalammita sijaitsevan Pienen Mujumäen (kohde 33) osoittaminen potentiaalisesti tuulivoima-alueeksi tulee pois-taa Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 3. vaiheen kaavaluonnoksesta. Mielipiteemme on, ettei alue sovellu tuuli-voima-alueeksi ja mikä tahansa määrä voimaloita Pienen Mujumäen alueella muuttaa koko Etelä-Konneveden alueen luonnetta merkittävästi ja peruuttamattomasti erityisen haitallisella tavalla. Myös Harjulinja tulee suunnitella ja sijoittaa siten, ettei se heikennä luonto- ja virkistysarvoja Rautalammin, Konneve-den ja Hankasalmen erämaisilla alueilla. Koska alueen luontoarvot - uhanalaiset lajit, monimuotoiset metsät, hiljaisuus ja maiseman eheys – ovat meille tär-keitä, perustelemme mielipidettämme tarkemmin seuraavasti: 1. Tuulivoima-alue ei sovellu Etelä-Konneveden alueelle Pienen Mujumäen alue on osa Etelä-Konneveden kansallispuiston ja Natura 2000 -kohteen vaikutusalueita. Alueen luontoarvot – uhanalaiset lajit, monimuotoiset metsät, hiljaisuus ja maiseman eheys – on tunnistettu jo vuosikymme-niä sitten, ja aluetta on myös kehitetty pitkään johdonmukaisesti luontoarvojen säilyttämiseksi erityisesti Natura 2000- ja rantojensuojeluohjelmilla. Alueelle on myös vuonna 2014 perustettu kansallispuisto. Koko Etelä-Konnevedtä ympä-röivä alue on maakuntakaavassa merkitty luonnon ydinalueeksi sekä matkailun ja virkistysten kehittämisyöhykkeeksi. Näistä syistä Etelä-Konneveden alue on erityisen houkutteleva nykyisille ja uusille asukkaille ja vapaa-ajan asukkaille. Rautalammin kunnassa on noin 2.938 vakinaista asukasta ja 1.700 vapaa-ajan asuntoa ¹. On oletettavaa, että yhtä va-paa-ajanasuntoa käyttää vähintään kaksi henkilöä, joten vapaa-ajan asukkaiden määrä kunnassa on huomattavasti suurempi kuin vakinaisten asukkaiden määrä. ¹ Lähde: Rautalammin kunta. Maakuntakaavan 3. vaiheen luonnos onkin ristiriidassa sen kanssa, että Rautalammin kunta on aiemmin kaavoittanut satoja rakennuspaikkoja Konneveden ja sen lähivesistöjen rannoille. Vapaa-ajanasuntojen ja rakennuspaikkojen arvo	Täydentävää tuulivoimapotentiaalia koskevan saa-dun palautteen ja maakuntakaavatyön koko-naisharkinnan perusteella mm. Pienen Mujumäen (hankenimeltään Ilosenmäki) tuulivoimapotentiaa-lisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine tuulivoi-mapotentiaalia koskevaan palautteeseen. Maakuntakaavassa tutkitaan Fingridin kantaverkon kehittämissuunnitelman 2024–2033 nk. Harjulinjan alustavien linjausvaihtoehtojen mukaisia yhteystar-peita. Tällä maakuntakaavan kehittämisperiaate-merkinnällä osoitetaan uusia sähkönsiirtolinjojen pitkän aikavälin yhteystarpeita, joiden sijaintiin ja toteuttamiseen liittyy epävarmuutta. Suunnittelu-määräyksessä todetaan, että yksityiskohtaisem-massa suunnittelussa on selvitettävä alueiden käy-tön kannalta tarkoituksenmukaisimmat ja ympäris-tön kannalta vähiten haitalliset vaihtoehdot. Fingrid Oyj:n Harjulinjan 2 x 400+110 kV voimajoh-tohankkeen YVA-menettely käynnistyy tavoiteaika-taulun mukaan arviointiohjelman kuuluttamisella vireille vuoden 2025 lopulla ja arviointiselostus val-mistuisi loppuvuodesta 2026. Yhteysviranomaisena toimivan Pohjois-Savon ELY-keskuksen perusteltu päätelmä YVA-selostuksesta valmistuisi siten alku-vuodesta 2027. Tarkasteltavissa olevista

perustuu ennen kaikkea maiseman ja luonnon ainutlaatuisuuteen ja vuodesta 2014 myös kansallispuiston läheisyyteen. Nyt Rautalammin kunta ja maakuntakaavaluonnos ovat kuitenkin edistämässä laajamittaisen tuulipuiston sijoittamista näiden samojen rantojen läheisyyteen. Tuulivoimarakentamisella (tuulivoimalat sekä niiden pitkät liittynät sähköverkkoon) on merkittävän haitallinen vaikutus vapaa-ajankiinteistöjen arvoon, niiden käytettävyyteen, asumis- viihtyvyyteen sekä alueen virkistyskäyttöön. Tämä aiheuttaa selvän kaavallisen ristiriidan: kunta ensin myöntää rakennusoikeuksia ja luo odotuksia ympäristöarvojen säilymisestä, mutta ryhtyy pian toimiin, jotka heikentävät alueen maisemaa, ääniympäristöä ja virkistyskäyttöarvoa.

Rautalammin kunta on toistuvasti korostanut vapaa-ajan asukkaiden merkitystä kunnan elinvoimalle ja tulevaisuudelle. Kunnan strategiassa 2022–2025 painotetaan monipaikkaisuuden tukemista ja vapaa-ajan asukkaiden määrän kasvattamista osana kunnan väestöpohjan laajentamista ja palveluiden turvaamista. Kunta on ollut mukana valtakunnallisissa monipaikkaisuushankkeissa ja on perustanut vapaaajan asukkaiden toimikunnan tukemaan heidän vaikutusmahdollisuuksiaan ja osallisuuttaan.

Rautalammin kunnan elinvoimaselvityksen (5.4.2022) mukaan kunnan vetovoima perustuu vahvasti luonnonympäristöön, hiljaisuuteen ja virkistysmahdollisuuksiin. Tärkeimmät vetovoimatekijät sekä vapaaajan että vakinaisten asukkaiden kannalta ovat kaunis luonto, puhtaat vesistöt, rauhallisuus ja Etelä-Konneveden kansallispuiston läheisyys.

Rautalammin kunnan toiminta nyt käsillä olevassa asiassa ja Pienen Mujumäen osoittaminen tuulivoima-alueeksi on ristiriidassa edellä kuvattujen tavoitteiden kanssa.

Maakuntakaavan 3. vaiheen valmistelua on ohjannut jo käynnissä oleva tuulivoimahanke. Wpd Suomi Oy (wpd) suunnittelee Rautalammin kunnan alueelle niin sanottua Ilosenmäen tuulivoimahanketta, joka on maakuntakaavaluonnoksessa tunnistettu uudeksi tuulivoimapotentiaaliseksi alueeksi (Pieni Mujumäki). Wpd:n suunnitteleman hankealueen pinta-ala on alustavasti noin 2 400 hehtaaria, ja alueelle on suunniteltu rakennettavaksi enintään 22 tuulivoimalaa. Wpd:n ilmoituksen mukaan tuulivoimahankkeessa tarkastellaan kolmea toteuttamisvaihtoehtoa: 13, 17 ja 22 voimalan kokonaisuuksia.

Rautalammin kunnanvaltuusto hyväksyi wpd:n esityksestä sen tuulivoimahankkeeseen liittyvän kaavoitusaloitteen 12.11.2024. Nyttemmin tietoon on tullut, että kunnan edustaja ja tuulivoimatoimija(t) ovat yhdessä valmistelleet hanketta jo viimeistään alkuvuodesta 2024, mutta julkisesti wpd:n kaavoitusaloitteen käsittelyprosessi vietiin Rautalammin kunnassa läpi poikkeuksellisen nopeasti vain wpd:n esittelystä, ilman minkäänlaista vuorovaikutusta asukkaiden ja asiaan osallisten kanssa.

reittivaihtoehtoista yksi tullaan valitsemaan toteutettavaksi YVA-menettelyn jälkeen.

Maakuntakaavan 3. vaiheen luonnoksessa Pienen Mujumäen alueelle on osoitettu enintään yhdeksän tuulivoimalaa, mutta on odotettavissa, että wpd ja Rautalammin kunta pyrkivät saamaan alueelle enemmän tuulivoimaloita. Mielipiteemme on, ettei Pienen Mujumäen alue sovellu lainkaan tuulivoima-alueeksi ja mikä tahansa määrä voimaloita alueella muuttaa koko Etelä-Konneveden alueen luonnetta merkittävästi ja peruuttamattomasti erityisen haitallisella tavalla.

Pienen Mujumäen alueen soveltumattomuus tuulivoimahankkeelle ilmenee selkeästi myös maakuntakaavan kaavaselostusluonnoksesta. Siinä todetaan Pienen Mujumäen vaikutusalueen maiseman olevan pienipiirteisyydessään herkkää muutokselle. Tämä tarkoittaa, että alueen maisemallinen kokonaisuus ei kestä suuria, näkyviä muutoksia ilman merkittävää vaikutusta koko alueen luonteelle. Alue on myös rakentamatonta luonnon ydinaluetta. Kansallispuisto ja lukuisat luonnonsuojelualueet yhdessä monimuotoisen luonnon kanssa nostavat sen yhdeksi maakunnan luonnon monimuotoisuuskeskeiseksi.

Rautalammin kunta on asettanut nähtäville myös toisen tuulivoimahankkeen, Tervalamminvuoren, osayleiskaavaluonnoksen. Tervalamminvuoren tuulivoimaloiden etäisyys Etelä-Konneveden kansallispuistosata on 15-30 kilometriä. A-Insinöörit Oy on laatinut hankkeen maisema- ja kulttuuriympäristöselvityksen (26.5.2025), jonka mukaan viiden tuulivoimalan kokonaisuus ei kuitenkaan näin kaukana heikennä kansallispuiston virkistysarvoja tai luonnonsuojelullisia arvoja. Etäisyydestä huolimatta A-Insinöörit Oy:n selvitys arvioi maisemavaikutuksen merkittävyyden olevan kohtalainen, koska luonnonmaisemaan syntyvä kontrasti voi olla huomattava erityisesti virkistyskäytön näkökulmasta.

Verrattuna Tervalamminvuoren tuulivoima-alueeseen (jota ei myöskään tulisi rakentaa Etelä-Konneveden yhteyteen) Pieni Mujumäki sijaitsee huomattavasti lähempänä eli noin kolmen kilometrin päässä kansallispuistoa ja sen vaikutus koko Etelä-Konneveden alueelle olisi hyvin haitallinen ja muodostaisi täysin toisen mittaluokan maisemavaikutuksen. Pienelle Mujumäelle suunniteltujen tuulivoimaloiden dominoiva näkyvyys kohdistuu useille vesistöille, kuten Konnevesi, Vahvanen, Oinasjärvi ja Armisvesi.

Wpd toteaa itse, että alle seitsemän kilometrin etäisyydellä tuulivoimala voi olla maisemakuvassa hallitseva. Tuulivoimalan maisemavaikutukset kansallispuiston yhteydessä heikentävät olennaisesti kansallispuistonmaaston ja etenkin vesialueiden visuaalista eheyttä, virkistysarvoa ja luontoelämyksiä ja rikkovat luonnon monimuotoisuuskeskittymän. Myös wpd:n oma näkyvyysalueanalyysi (CPI) (liite 2) osoittaa, että voimaloiden näkyvyys ja vaikutus koko Etelä-Konneveden alueelle olisi laaja-alainen ja merkittävä. Voimaloiden kokonaiskorkeus olisi enimmillään 300 metriä. Tällaiset tuulivoimalat ovat mittakaavaltaan poikkeuksellisia – ne vastaavat Eiffel-tornin korkeutta ja ylittävät Suomessa tähän mennessä rakennetut tuulivoimalat useilla kymmenillä metreillä. Tällainen rakenne rikkoisi alueen luonnonmukaisen

horisontin ja olisi maisemallisesti täysin vieras ympäristössä, jossa korkeimmat puut yltävät noin 30 metriin. Noin 300 metrin korkuinen tuulivoimala näkyy Pienen Mujumäen kaltaisessa avoimessa kumpuilevassa harjumaaisessa maastossa jopa 30-40 kilometrin etäisyydelle, erityisesti vesistöjen ja kansallispuiston avointen maisemien suunnasta.

Pienen Mujumäen tuulivoima-alueen vaikutukset, riippumatta voimaloiden lukumäärästä, olisivat haitallisia koko Etelä-Konneveden luontoarvojen, maiseman sekä luontoelämysten, virkistyskäytön kannalta sekä vakinaisen asumisen ja vapaa-ajan asumisen kannalta.

Pienen Mujumäen osoittaminen potentiaaliseksi tuulivoima-alueeksi tulee poistaa Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 3. vaiheen kaavaluonnoksesta.

2. Pienen Mujumäen osoittaminen tuulivoima-alueeksi on vastoin Etelä-Konneveden kansallispuiston perustamista koskevaa lakia

Pienen Mujumäen alueella on välitön visuaalinen ja ekologinen yhteys kansallispuistoon. Etelä-Konneveden kansallispuisto on perustettu lailla (661/2014) suojelemaan alueen ranta- ja saaristoluontoa, eliöstöä, kallioperää ja vesistömaisemaa. Lisäksi laki turvaa alueen käytön yleiseen virkistys- ja retkeilykäyttöön sekä ympäristötutkimukseen.²

Tuulivoimarakentaminen Pienen Mujumäen alueelle muuttaisi kansallispuiston maisemallista eheyttä ja rikkoisi sen visuaalista yhtenäisyyttä, erityisesti rakentamattomassa kallio- ja vesistömaisemassa sekä aiheuttaisi häiriötä alueen linnustolle ja muulle eliöstölle. Lisäksi tuulivoima-alue heikentäisi Etelä-Konneveden retkeily- ja virkistyskäyttöä – myös tämä on yksi kansallispuiston perustamisen ydintavoitteista.

Maakuntaliitto ei voi ohittaa laissa määrättyjä suojelutavoitteita. Kaavaluonnos ei ole yhteensopiva lain kanssa, koska se uhkaa vakavasti kansallispuiston maisemallista ja ekologista eheyttä sekä virkistysarvoa.

Ympäristöministeriön tiedotteessa 10.4.2014 todetaan Etelä-Konneveden kansallispuiston alueesta ja sen suojelun perusteista seuraavaa:

“Alue on yhdistelmä pohjoissavolaista vuorimaata ja Konneveden leppeää saaristomaisemaa. Ehdotettavalle kansallispuistolle on leimallista jyrkkäpiirteinen pinnanmuodostus, jossa karut ja jyrkänteiset kalliot, rehevät rinnemetsät, jättiläispuut kasvavat vanhat luonnonmetsät sekä jalopuumetsät vuorottelevat. Jyrkännteillä on luolamuodostumia. Kallioperän paikoittainen ultraemäksisyys lisää alueen luonnon monimuotoisuutta. Ehdotettavan kansallispuiston lajisto onkin erittäin monipuolista ja siellä tavataan suuri joukko silmälläpidettäviä ja uhanalaisia lajeja. Alueella esiintyy mm. neljä erityisesti suojeltavaa lahopuhyönteistä: jalavan lahopuuhyönteistä: jalavan lahopuuhyönteistä, karvakukkajäärä, aarnipuukärpänen ja

suomenpuukärpän sekä 25 muuta valtakunnallisesti uhanalaista lajia. Kansallispuiston alueella asustaa liito-orava, saukko, karhu ja ilves. Linnustoon kuuluu sekä laajojen selkävesien lajeja, kuten kalasääski, kuikka ja kolonioina pesiviä lokkeja, että vanhojen luonnonmetsien tyyppilajeja kuten pikkusieppo ja pohjantikka.”

² Lain 1 §:ssä säädetään: ”Rautalammin reittiin kuuluvan Konneveden ranta- ja saaristoluonnon eliöstön, kallioperän ja vesistömaiseman suojelemiseksi ja hoitamiseksi sekä yleistä virkistys- ja retkeilykäyttöä ja ympäristötutkimusta varten perustetaan luonnonsuojelulain (1096/1996) mukainen Etelä-Konneveden kansallispuisto.”

Tuulipuisto ei sovi kansallispuiston yhteyteen, koska se uhkaa alueen poikkeuksellista luonnon monimuotoisuutta, häiritsee arvokasta maisemaa ja vaarantaa uhanalaisten lajien elinympäristöt.

Pienen Mujumäen osoittaminen tuulivoima-alueeksi tulee poistaa kaavaluonnoksesta, sillä toteutuessaan tuulivoimarakentaminen vaarantaa Etelä-Konneveden kansallispuiston lailla turvattuja suojelutavoitteita ja on siten ristiriidassa kansallispuiston perustamista koskevan lain kanssa.

3. Pienen Mujumäen osoittaminen tuulivoima-alueeksi on ristiriidassa alueidenkäyttölain ja valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kanssa

Pienen Mujumäen osoittaminen maakuntakaavan 3. vaiheen luonnoksessa tuulivoimapotentiaalia-alueeksi on ristiriidassa alueidenkäyttölain kanssa ja valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kanssa.

Alueidenkäyttölain 28 §:n mukaan maakuntakaavassa on kiinnitettävä huomiota muun muassa alueiden käytön ekologiseen kestävyys, maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen sekä virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys. Lain mukaan kaavaa laadittaessa on myös pidettävä silmällä alueiden käytön taloudellisuutta ja sitä, ettei maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle aiheudu kohtuutonta haittaa. Suunnitellun tuulivoimahankkeen vaikutusalueella sijaitsee useita vapaa-ajan kiinteistöjä. Hiljaisuuden menettäminen ja maisemavaikutus heikentäisivät kiinteistöjen käyttöarvoa ja vaikeuttaisivat olennaisesti niiden myyntiä. Haitta kiinteistöjen omistajille olisi kohtuuton.

Pohjois-Savon maakuntakaavan 3. vaiheen luonnoksen tulee noudattaa voimassa olevia valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita (VAT), jotka valtioneuvosto on hyväksynyt 14.12.2017. Nämä tavoitteet ovat oikeudellisesti sitovia maakuntakaavan laatimisessa ja ohjaavat maankäyttöä erityisesti silloin, kun kyse on valtakunnallisesti merkittävistä tai seudullisesti yhtenäisistä kokonaisuuksista.

Yksi keskeisistä tavoitteista edellyttää, että: ”Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä. Huolehditaan virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta.” (VAT 14.12.2017, kohta 2.2.3)

Nyt suunnitellussa sijoitusympäristössä tuulivoimatuotannon kehittäminen on selvästi ristiriidassa alueidenkäyttölain ja VAT-tavoitteiden kanssa. Hanke heikentäisi luonnon monimuotoisuutta, katkaisisi maisemallisia ja ekologisia yhteyksiä sekä vaarantaisi virkistyskäytön mahdollisuuksia alueella, joka on jo nyt suojellullisesti ja virkistyksellisesti tunnistetun arvoinen. Haitta kiinteistöjen omistajille olisi kohtuuton.

Pienen Mujumäen osoittaminen potentiaalisesti tuulivoima-alueeksi tulee poistaa Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 3. vaiheen kaavaluonnoksesta.

4. Pienen Mujumäen osoittaminen tuulivoima-alueeksi on ristiriidassa valtakunnallisen rantojensuojeluohjelman kanssa

Etelä-Konneveden alue kuuluu valtakunnalliseen rantojensuojeluohjelmaan (Valtioneuvoston päätös 20.2.1990). Etelä-Konneveden rantojensuojelu liittyy Etelä-Konneveden kansallispuiston alueeseen ja sen Natura 2000 -verkostoon. Suojeluohjelma kattaa merkittävän osan Etelä-Konneveden ranta-alueista, noin 10 000 hehtaaria, osana laajempaa Konnevesi-Kalaja-Niinivuori-Natura-alueita. Suojelualueeseen sisältyy sekä valtion että yksityisiä luonnonsuojelualueita. Ohjelman tavoitteena on suojella arvokkaita ja luonnontilaisia rantaekosysteemejä, kallioita, lehtoja sekä harvinaisia eliölajeja.

Pienen Mujumäen alue sijaitsee rantojensuojeluohjelman vaikutusalueella. Tuulivoimarakentaminen toisi mukanaan merkittäviä maisemallisia ja ekologisia haittoja kuten melua, häiriötä ja teollisen mittakaavan rakentamista luonnontilaiselle vyöhykkeelle. Tällaiselle alueelle osoitettu teollinen rakentaminen on siten selvässä ristiriidassa rantojensuojeluohjelman tavoitteiden kanssa ja vaarantaa Etelä-Konneveden alueen suojeluarvot.

Pienen Mujumäen osoittaminen potentiaalisesti tuulivoima-alueeksi tulee poistaa Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 3. vaiheen kaavaluonnoksesta.

5. Pienen Mujumäen osoittaminen tuulivoima-alueeksi heikentäisi merkittävästi Natura 2000 -suojelun perusteena olevia luonnonarvoja ja tuhoaisi Loukkuvuoren hiljaisen alueen luonnonrauhan

Pieni Mujumäen tuulivoima-alue sijoittuu Konnevesi-Kalaja-Niinivuori Natura 2000 -alueen (FI0600032) yhteyteen, joka on puolustettu sekä lintudirektiivillä että luontodirektiivillä. Tämä Natura-alue kattaa merkittäviä boreaalisia

metsiä, lehtoja, suotyyppisiä ja karuja järviä – kaikki kansallispuiston ekologisen eheyden kannalta keskeisiä elementtejä. Luontotyyppien lisäksi suojeluperusteena on 24 lintulajia, saukko, liito-orava sekä kasveista myyränporras. Pienen Mujumäen ja koko Etelä-Konneveden alueella pesii runsaasti kalasääskiä, joiden pesäpuut suojeltu. Vaikutuksia on tarkasteltava myös luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien osalta. Alueella esiintyy esimerkiksi useita lepakkolajeja, jotka ovat erittäin herkkiä tuulivoimaloiden aiheuttamalle äänelle, turbulenssille ja törmäysriskille. Kaikkien lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikat ovat tiukasti suojeltuja.

Huomionarvoista on, että wpd:n Ilosenmäen tuulivoimahankealue kattaa myös Iso Siimarinmäen Natura-alueen ja maakuntakaavan 3. vaiheen luonnoksessa tämä alue on Pienen Mujumäen tuulivoima-alueen välittömässä läheisyydessä. Alueen suojelun perusteena on muun muassa liito-orava.

Kaikki maankäyttöhankkeet, jotka voivat merkittävästi heikentää Natura-alueiden suojeluarvoja, vaativat huolellisen arvioinnin jo maakuntakaavan suunnitteluvaiheessa. Luonnonsuojelulain (9/2023) 34 § sisältää heikentämiskiellon. Lainkohdan mukaan ”Natura 2000 - verkostoon kuuluvan alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja ei saa merkittävästi heikentää”. Tuulivoima-alueen sijoittaminen Pienen Mujumäen alueelle heikentäisi merkittävästi suojelun perusteena olevia luonnonarvoja.

Alueen luonnonarvoa korostaa myös Pohjois-Savon LUMO-ohjelma (osana Priodiversity LIFE -hanketta), jossa on tunnistettu Etelä-Konneveden kansallispuiston ympäristö yhdeksi koko maakunnan keskeisimmistä luonnon monimuotoisuuden keskittymistä. Ohjelman tavoitteena on luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen, edistäminen ja sen vähentämisen pysäyttäminen. Maakuntakaavan tuulivoimamerkintä Pienen Mujumäen alueelle on selvästi ristiriidassa näiden tavoitteiden kanssa. Alueelle kohdistuva teollinen rakentaminen (tuulivoimalat ja niiden liityntä sähköverkkoon ilmajohtolla) on vakava uhka eri lajien elinympäristölle ja näin se vaarantaa luonnon eheyden ja elinympäristöjen jatkuvuuden.

Maakuntakaavassa on ilmastonmuutoksen lisäksi otettava huomioon myös luonnon monimuotoisuus ja luontokadon estäminen. Kansainvälisen katsaustutkimuksen perusteella tuulivoiman vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen ovat pääosin haitalliset. Kahdessa kolmasosassa tarkastelluista 160 tapauksesta havaittiin muutoksia eläinlajien käyttäytymisessä, esiintymisessä, lisääntymismenestyksessä, lentoreiteissä tai pesimärunsaussissa. Jos tuulivoimaa sijoitetaan arvokkaiden alueiden lähiympäristöön, on vaarana, että niissä elävä uhanalainen lajisto vähenee entisestään³.

Hiljaisten alueiden kartoittaminen ja niiden säilyttäminen hiljaisina on noussut esille sekä kansallisella että EU tasolla. Valtioneuvoston 13.2.2003 tekemän periaatepäätöksen mukaan maakuntaliitot selvittivät luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun kannalta merkittävimmät hiljaiset luontoalueet ja niiden hiljaisina säilyttämisen mahdollisuudet.

Luonnonrauha-alueet (ent. hiljaiset alueet) on muodostettu tarkastelun perusteella, jolla on tunnistettu alueita, joilla ei ole maankäytön tai liikenteen aiheuttamaa melua. Lisäksi merkinnällä halutaan nostaa esille luonnollisen pimeyden kokemisen mahdollisuutta.

Lisäksi ympäristöministeriön asettama meluntorjunnan kehittämistä käsitellyt työryhmä laati ”Meluntorjunnan valtakunnalliset linjaukset ja toimintaohjelman” vuonna 2004. Ohjelman tavoitteena oli turvata terveellinen, viihtyisä ja vähämeluinen elinympäristö ennaltaehkäisemällä melun syntymistä ja leviämistä, vähentämällä meluhaittoja. Tavoitteeseen pyritään muun muassa säilyttämällä erityyppisiä hiljaisia alueita. EU:n ympäristömeludirektiivin tavoitteissa on mainittu vähämeluisten alueiden kartoittaminen taajamissa ja rakentamattomilla alueilla. Maankäytön ja liikenteen suunnittelu ovat keskeisiä tekijöitä meluhaittojen ennaltaehkäisyssä.⁴ Pienen Mujumäen välittömässä läheisyydessä sijaitsee voimassa olevan maakuntakaavan mukainen Loukkuvuoren hiljainen alue (liite 3). Käytännössä koko Etelä-Konneveden alue on vastaavaa hiljaista ja valosaasteetonta aluetta. Hiljaiset alueet ovat paikkoja, joissa luonnon äänet hallitsevat eikä ihmisen aiheuttama melu ylitä 30–40 dB(A). Ne ovat tärkeitä luonnon monimuotoisuudelle, virkistyselle ja psyykkiselle hyvinvoinnille.

Loukkuvuoren hiljainen alue on maakuntakaavan 2. vaiheessa osoitettu luonnonrauha-aluemerkinnällä. Luonnonrauha-alueen suunnittelumääräyksen mukaisesti tavoitellaan paitsi luonnonrauha-alueen säilymistä äänimaailmaltaan sellaisena, että siellä voi kokea luonnonääniä, alueella tulee myös välttää valosaastetta. Alueella tulee vaalia luonnollisen pimeyden kokemisen mahdollisuutta. Luonnollinen pimeys on kansainvälisesti arvokas resurssi, jota tulee vaalia ja jonka tuotteistaminen matkailussa on mahdollista. Pienen Mujumäen tuulivoimarakentaminen (esimerkiksi tuulivoimaloiden lentoestevalot) on ristiriidassa maakuntakaavan luonnonrauha-alueen suunnittelumääräyksen kanssa.

³ LUKE Tiedote 14.4.2025, ”Kuinka tuulivoima sovitetaan yhteen muun maankäytön kanssa?”

⁴ Ympäristöministeriö 2004

Jo tuulivoiman rakentamiseen liittyy merkittäviä meluvaikutuksia tieväylän, voimaloiden perustusten ja kaapeloinnin sekä voimaloiden pystytyksen työvaiheista. Tätä ei kaavaluonnoksessa huomioida lainkaan. Pienen Mujumäen alueet ovat tällä hetkellä lähes täysin rakentamattomia ja ilman olemassa olevaa tiestöä tai muuta infrastruktuuria. Alueelle ei ole valmiita kantavia teitä, sähkölinjoja tai huoltoreittejä, mikä tekee mahdollisesta tuulivoimarakentamisesta poikkeuksellisen raskasta ja ympäristöä kuormittavaa. Tällaisessa ympäristössä rakentaminen edellyttäisi uusien teiden, levennysten ja laajojen raivausten toteuttamista luonnontilaisessa metsässä, mikä johtaa väistämättä laajoihin metsäelinympäristöjen pirstoutumisiin, maaperän tiivistymiseen, meluun ja pölyhaittoihin. Tämä on erityisen ongelmallista, kun otetaan huomioon alueen läheisyydessä sijaitseva Iso Siimarinmäki, joka on osa Natura 2000 -verkostoa ja suojeltu vanhojen metsien suojeluohjelman perusteella. Siimarinmäki on herkkä sekä luontotyyppien säilymisen että lajiston – kuten liitooravan – kannalta. Rakentaminen Mujumäen alueella uhkaisi katkaista ekologisia yhteyksiä, lisätä reunavaiikutuksia ja aiheuttaa häiriöitä pesimä- ja levähdysalueille, mikä on ristiriidassa sekä luonnonsuojelulain että

maakuntakaavan ekologisen verkoston turvaamistavoitteiden kanssa. Tuulivoimaloiden vaatima infrastruktuuri, joka alueella jouduttaisiin rakentamaan täysin uudelleen, aiheuttaisi huomattavasti suurempia ympäristövaikutuksia kuin hankkeet, jotka sijoittuvat jo rakennettuun ympäristöön. Tämä tekee Mujumäen alueesta erityisen epäedullisen tuulivoiman sijoittamiselle – paitsi ekologisista ja maisemallisista syistä, myös käytännön maankäytön näkökulmasta.

Noin 300 metrin korkuisten tuulivoimaloiden melu voi kantautua useiden kilometrien päähän. Erityisesti laajojen järvi-alueiden, kuten Etelä-Konneveden, läheisyys voimistaa äänen kantavuutta erityisesti öisin ja tyynellä säällä. Tämä merkitsisi käytännössä sitä, että Loukkuvuoren hiljaisen alueen ja laajalti Etelä-Konneveden alueen ääniympäristö muuttuu peruuttamattomasti, mikä on ristiriidassa maakuntakaavan tavoitteen kanssa säilyttää nämä äänimaisemallisesti arvokkaat alueet.⁵

Hiljaisten (melu- ja valosaasteettomien) alueiden katoaminen on ongelma, mihin on kiinnitetty huomiota myös maakuntakaavan edellisissä vaiheissa. Palautteissa korostettiin hiljaisten alueiden merkitystä ja esitettiin luonnonrauha-alueiden laajempaa huomioimista. Tähän liittyy olennaisesti paitsi luonnon monimuotoisuus, myös luonnon virkistyskäyttö.

Pienen Mujumäen osoittaminen tuulivoima-alueeksi heikentäisi olennaisesti alueen yhteydessä olevien Natura-verkoston kuuluvien alueiden suojeluarvoja ja olisi siten ristiriidassa luonnonsuojelulain kanssa ja maakuntakaavan Loukkuvuoren luonnonrauha-alueen suunnittelumääräyksen kanssa.

Pienen Mujumäen osoittaminen tuulivoima-alueeksi tulee näin ollen poistaa kaavaluonnoksesta sen haitallisten vaikutustensa perusteella alueen ekologiselle kestävyydelle, maisemalle, luontoarvoille, luonnonrauhalle sekä asumis- ja virkistyskäytölle.

6. Tuulivoimarakentamisella alueelle ei ole sosiaalista hyväksyttävyyttä

Tuulivoimarakentamisen sosiaalinen hyväksyttävyys perustuu sekä oikeudellisiin että moraalisiin lähtökohtiin, joista keskeisiä ovat paikallisyhteisön kuuleminen, alueen käyttöä koskeva yhteisymmärrys ja alueen identiteetin kunnioittaminen.

Etelä-Konneveden alueella useat maanomistajat ovat jo aiemmin luopuneet rakennusoikeuden käytöstä ranta- ja metsäkiinteistöillään, koska ovat halunneet tukea luonnonsuojelullisia tavoitteita ja alueen säilymistä rakentamattomana. Alueelle on myös perustettu yksityisiä luonnonsuojelualueita (liite 4)⁶. Tämä sitoutuminen on ollut linjassa

rantojensuojeluohjelman sekä Etelä-Konneveden kansallispuiston perustamistavoitteiden maisemallisten ja ekologisten arvojen kanssa.

⁵ Ympäristöministeriö: Hiljaisten alueiden tunnistaminen ja merkitys (2017); Suomen melustrategia, (YM 2022): Hiljaiset alueet osana meluntorjuntaa ja hyvinvointia; Pohjois-Savon maakuntakaavan hiljaisten alueiden selvitykset

⁶ Rautalammin kunnan internetsivustolla (www.rautalampi.fi) on kartta alueen luonnonsuojelualueista elokuulta 2011. Yksityiset suojelualueet on merkitty sinisellä. Oletettavasti suojelualueiden määrä on lisääntynyt kartalla näkyvistä.

Näiden pitkäjänteisten suojelutoimenpiteiden sivuuttaminen ilman alueen maanomistajien kuulemista ja suostumusta heikentää merkittävästi tuulivoiman sosiaalista hyväksyttävyyttä ja vaarantaa myös luottamuksen maankäytön pitkäjänteiseen suunnitteluun. On kohtuutonta, että alueen suojeluun sitoutuneet maanomistajat joutuisivat nyt hyväksymään alueelle sijoitettavan teollisen mittakaavan tuulivoimarakentamisen, jonka vaikutukset ulottuvat paitsi maiseen ja luontoon, myös heidän aiemmin tekemänsä päätöksen perusteisiin sekä omaisuudensuojaan.

Sosiaalisen hyväksyttävyyden puuttumiseen viittaa myös esimerkiksi Hankasalmen kunnanhallituksen lausunto 16.6.2025 Pohjois-Savon maakuntakaavan 3. vaiheen luonnoksesta.

Pienen Mujumäen osoittaminen tuulivoima-alueeksi tulee poistaa kaavaluonnoksesta sosiaalisesti kestävämmän.

7. Rautalammin kunta on valmistellut tuulivoimahankkeen ilman kuntalaisten ja asiaan osallisten osallistumista

Saamiemme tietojen perusteella Pieni Mujumäki -alueen osoittaminen tuulivoima-alueeksi maakuntakaavan perustuu Rautalammin kunnan aloitteeseen. Toisin kuin aikaisemmissa hankkeissa, kunta kieltäytyi kuulemasta (Ilosenmäen) Pienen Mujumäen alueen vaikutuspiirissä olevia asukkaita ja asiaan osallisia, vaikka he tätä nimenomaisesti pyysivät ennen wpd:n esittämän kaavoitusaloitteen käsittelyä.

Kaavoitusaloitteen hyväksymisestä päättävässä kunnanvaltuuston kokouksessa 12.11.2024 oli poikkeuksellisen paljon asiasta kiinnostuneita kuntalaisia paikalla – noin 20 salissa ja kymmeniä seuraamassa etänä. Tämä osoittaa selvästi, että hanke herätti poikkeuksellisen laajaa kiinnostusta. Kolme kyläyhdistystä ja kolme luonnonsuojelujärjestöä oli ennen valtuuston kokousta toimittanut vetoituksen kuntalaisten kuulemiseksi ennen päätöksentekoa, mutta vetoituksia ei käsitelty kokouksessa lainkaan. Valtuuston kokouksessa paikalla olleille kuntalaisille ja muille asian osaisille ei annettu puheoikeutta eikä mahdollisuutta esittää kysymyksiä tai kommentteja. Samaan aikaan hankekehittäjä wpd sai valtuustossa noin 50 minuutin esitysoikeuden, jonka aikana se esitteli hankettaan markkinointihenkisesti vain

Pohjois-Savon liitto ei ota kantaa kunnan toimintaa koskevaan palautteeseen.

hankkeen taloudellisia ja muita hyötyjä korostaen. Tätä esitystä ei mainittu esityslistalla eikä se sisälly myöskään kunnanvaltuuston pöytäkirjaan.

Kunnanvaltuusto päätti kaavoitusaloitteen hyväksymisestä nopeassa aikataulussa, vaikka kunta ja hankekehittäjä(t) olivat edistäneetaktiivisesti asiaa viimeistään jo alkuvuodesta 2024. Kunta ja kunnan hankekehittäjäksi valitsema wpd valmistelivat hankkeen keskenään ja siitä tehtiin nopea päätös pelkästään wpd:n materiaalin perusteella.

Rautalammin kunnan aikaisempi ilmoitus maakuntaliitolle siitä, että ”alueen asukkaat” olisivat puoltaneet Pienen Mujumäen alueen kaavoittamista tuulivoima-alueeksi ei pidä paikkaansa. Yhteensä 52 henkilöä, joista osa oli vapaa-ajan asukkaita ja osa vakinaisia asukkaita, ja jotka eivät hyväksyneet Rautalammin kunnan menettelyä asiassa, teki kunnanvaltuuston 12.11.2024 tekemästä päätöksestä kunnallisvalituksen Itä-Suomen hallinto-oikeuteen. Valtuuston päätös ei perustunut riittäviin selvityksiin päätöksen kohteena olevasta asiasta, eikä sen perustana ollut tasapuolista ja puolueetonta tietoa eri näkökohdista, eikä päätöksen valmistelussa ja päätöksenteossa noudatettu aikaisempaa käytäntöä tai lain ja kunnan strategian ja hallintosäännön edellyttämää avoimuutta ja vuorovaikutusta. Valtuuston päätöksessä oli valitusosoitus, jonka hallinto-oikeus totesi virheelliseksi ja jätti valituksen tutkimatta ennenaikaisena asian ollessa sen näkemyksen mukaan vielä valmisteluvaiheessa.

Rautalammin kunnan menettely Ilosenmäen tuulivoimahankkeen kaavoitusaloitteen käsittelyssä on ollut hallinnollisesti ja lain näkökulmasta puutteellinen. Kuntalaisia ja asiaan osallisia ei ole kuultu, vaikka aikaisemmin vastaavissa hankkeissa heille on järjestetty avoin keskusteluyhteys ennen päätöksentekoa. Ristiriita kunnan aikaisemmin noudattaman käytännön kanssa ja nyt käsillä oleva tuulivoimahankkeen aktiivinen valmistelu sekä maakuntakaavoitukseen vaikuttaminen yhdessä hankekehittä(jien) kanssa osoittavat, että kyse ei ollut kunnanvaltuuston kokouksessa esitetyllä tavalla pelkästään selvitystyön aloittamisesta, vaan siitä, että kuntalaisten ja asiaan osaisten näkemykset asiassa haluttiin sivuuttaa.

Tuomme tämän maakuntaliiton tietoon, sillä sen tulee maakuntakaavaa laatiessaan varmistaa, että maakuntakaava ei katso vain yhden intressiryhmän etua, vaan on demokraattinen ja osallistava väline erilaisten tarpeiden yhtäaikaiseen tarkasteluun ja arviointiin.

8. Johtopäätös ja vaatimus

Edellä esitettyjen perusteiden nojalla esitämme, että Pienen Mujumäen aluetta ei osoiteta maakuntakaavassa tuulivoimat tuotantoon soveltuvaksi alueeksi ja että Harjulinja tulee suunnitella siten, ettei se heikennä luonto- ja virkistysarvoja Rautalammin, Konneveden, Armisveden, Vahvasen ja Hankasalmen erämailla. Alueen luontoarvot,

Yleisesti voidaan todeta, että kaavaprosessin aikana valitusoikeus on kaavan hyväksymispäätöksistä – ei keskeneräisen asian käsittelyvaiheista. Valitusosoitetta ei niin ikään tule liittää valmisteluvaiheen päätöksiin tai kyseiset pykälät tulee nimetä ja rajata siten ulkopuolelle valituskelpoisista päätöksistä.

Pohjois-Savon liitto ei ota kantaa kunnan toimintaa koskevaan palautteeseen.

maisemalliset erityispiirteet sekä suojelunormisto eivät mahdollista tuulivoimarakentamista ilman merkittävää ristiriitaa voimassa olevan sääntelyn ja kansallisten ja EU-tason suojelutavoitteiden kanssa. Tuulivoimarakentamisella on myös negatiivinen vaikutus alueen asumis- ja virkistyskäyttöön. Alueelle suunnitellulta tuulivoimarakentamiselta puuttuu myös sosiaalinen hyväksyttävyyys ja toteutuessaan se aiheuttaisi kohtuutonta haittaa alueella sijaitsevien vapaa-ajan ja asuinkiinteistöjen omistajille.

Pienen Mujumäen alueen osoittaminen tuulivoimapotentiaalisesti alueeksi on jyrkässä ristiriidassa vuosikymmenien aikana tehdyn luonnonsuojelutyön ja -sääntelyn kanssa. Mikäli nykyinen luonnonsuojelu- ja maankäytösääntely ei kykene estämään näin selvästi suojeluarvoiltaan tunnustetun alueen maankäytön muuttamista, on syytä kysyä, milloin sääntelyä ylipäänsä on tarkoitus soveltaa.

Kunnioittavasti,

[Liitteessä 1 luetellut allekirjoittajat], LIITE 1 Mielipiteen allekirjoittajat ja heidän omistamansa kiinteistöt, LIITE 2 Hankekehittäjä wpd:n näkyvyysalueanalyysi (CPI), LIITE 3 Loukkuvuoren hiljainen alue, sijaitsee Pienen Mujumäen yhteydessä, LIITE 4 Alueen suojelutilanne (elokuu 2011), Pienen Mujumäen yhteydessä lukuisia yksityisiä luonnonsuojelualueita

H2 yksityishenkilö

Vastine

Mielipide Pohjois-Savon maakuntakaavan 3. luonnoksesta – Vastustus Pieni-Mujumäen tuulivoima-alueelle

Olemme tutustuneet Pohjois-Savon maakuntakaavan 3. luonnokseen ja haluan esittää mielipiteemme liittyen luonnoksessa esitettyyn Pieni-Mujumäen tuulivoima-alueeseen. Vastustamme kyseisen alueen osoittamista tuulivoimatuotantoon. Katsomme, että alueen varaaminen tuulipuistolle on maankäytöllisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestäväntöntä, ja se on ristiriidassa kaavan muiden tavoitteiden kanssa.

Keskeiset perustelumme:

1. Etelä-Konneveden kansallispuiston läheisyys

Pieni-Mujumäen tuulipuisto sijoittuisi Etelä-Konneveden kansallispuiston vaikutusalueelle, joka on merkittävä luonnonsuojelukohde ja matkailuvaltti. Tuulivoimalat vaarantavat puiston maisemallisen eheyden, hiljaisuuden ja luonnonsuojelun, jotka ovat sen ydinarvoja. Tuulipuiston sijoittaminen näin lähelle maakunnallisesti merkittävää luonnonsuojelu- ja matkailukohdetta heikentää kansallispuiston vetovoimaa matkailijoiden silmissä ja aiheuttaa näin

Täydentävää tuulivoimapotentiaalia koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella mm. Pienen Mujumäen (hankenimeltään Ilosenmäki) tuulivoimapotentiaalisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine tuulivoimapotentiaalia koskevaan palautteeseen.

huomattavaa laskua vuotuisissa matkailijoiden kävijämäärissä. Tällä em. on huomattavia negatiivisia vaikutuksia alueen virkistysmatkailusta lisätuloja saavien yritysten toimintaan mm. risteilyliikennettä harjoittaviin yrityksiin Etelä-Konnevedellä, ruokailu- ja majoituspalveluja tarjoaviin yrityksiin, sekä yksityisiin vapaa-ajan-asuntojen vuokrausta harjoittaviin kuntalaisiin.

Maakunnan tulisikin päätöksenteossaan profiloitua Etelä-Konneveden kansallispuiston luontoarvot säilyttävänä organisaationa, joka turvaa kansallispuiston vetovoimaisuuden ja tulevaisuuden myös tuleville sukupolville.

2. Maisema- ja meluhaitat

Tuulivoimalat ovat korkeita rakenteita, jotka näkyvät kauas ja rikkovat maisemaa erityisesti vesistöalueilla ja mäki-maastoissa. Lisäksi ne aiheuttavat jatkuvaa melua ja mahdollisesti terveyshaittoja erityisesti lähialueen asukkaille ja mökkiläisille. Lisäksi tuulivoimalat aiheuttavat huomattavaa arvonlaskua vaikutusalueen kiinteistöjen arvoille. Tätä maisemahaitasta aiheutuvaa arvonlaskua ei kuitenkaan korvata millään tavalla alueen kiinteistönomistajille.

3. Luonnon monimuotoisuuden vaarantuminen

Alueelta ja sen läheisyydestä löytyy useita luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä alueita, mukaan lukien lintuston ja lepakoiden esiintymisalueita. Alueella liikkuu myös petolintuja, kuten kanahaukkoja ja kalasääskiä, joiden elinpiiri on herkkä häiriöille. Lisäksi tuulivoimalat aiheuttavat lintujen kuolemia varsinkin muuttoaikoina, joka on varsinkin erittäin tuomittavaa Etelä-Konneveden kansallispuiston vaikutusalueella.

4. Sosiaalinen hyväksyttävyys ja paikallinen vastustus

Pieni-Mujumäen tuulivoimahanke on kohdannut huomattavaa vastustusta paikallisten keskuudessa. Kaavoituksen tulee nojata asukkaiden osallisuuteen ja hyväksyttävyyteen, eikä tuulivoima-alueen sijoittaminen näin kiistanalaiselle alueelle ole perusteltua. Kaikkia maakunnan asukkaita tulisi kohdella tasapuolisesti. Em. ei toteudu sillä, että Rautalammin kunta sijoittaa tuulivoimapuiston kuntansa alueen reunalle, missä se aiheuttaa huomattavaa haittaa Konneveden ja Hankasalmen kuntien asukkaille ja vapaa-ajanasukkaille. Tässä hankkeessa Rautalammin kunta saa tuulivoimapuiston kiinteistöverotulot ja Konneveden ja Hankasalmen kuntien asukkaat ja kesäasukkaat saavat kannettavakseen hankkeen pitkäaikaiset haittavaikutukset ja kiinteistöjen huomattavat arvojen alentumiset.

Mielipiteemme:

Esitämme, että Pieni-Mujumäen tuulivoima-alue poistetaan Pohjois-Savon maakuntakaavan 3. luonnoksesta. Kaavassa tulee korostaa alueen maisema-, luonto- ja virkistysarvojen säilyttämistä, kansallispuiston suojelutavoitteiden turvaamista, sekä maakunnan asukkaiden ja vapaa-ajan asukkaiden tasapuolinen kohtelua.	
I2 yksityishenkilö	Vastine
Mielipide maakuntakaavasta 2040 Esitän mielipiteenäni Pohjois-Savon maakuntakaavaan 2040, ettei Myllykankaan tuulivoima-aluetta Sukevalla tule missään tapauksessa hyväksyä tuulivoimapotentialiseksi alueeksi. Kaavassa on jo aiemmin todettukin, ettei Myllykangas sovellu tuulivoimapotentialiseksi alueeksi mm. läheisyydessä sijaitsevan Talaskankaan suojelualueen vuoksi. Vaikka voimaloita tulisi vain muutama, ne pilaisivat hienot järvinäkymät ja kulttuurimaisemat idyllisellä Huutolahdenrannantiellä, jossa sijaitsee sekä asutusta että kesämökkejä. Lisäksi alue Sukevanjärven ympärillä on suosittua lenkkeily- ja pyöräilyreittiä. Myllykangas tulisi myös ihan lähelle Sukevan kylää, mikä voisi aiheuttaa mm. meluhaittaa asukkaille.	Pohjois-Savon liitto ei osoita Sonkajärven Myllykankaalle tuulivoimapotentialisen alueen merkintää mm. valtakunnallisen ekologisen käytävän sekä läheisten luonnonsuojelualueiden vuoksi. Ilman maakuntakaavamerkintää alueelle voi kuitenkin tutkia 1-6 voimalan sijoittamista. Tulevista lainsäädännön muutoksista huolimatta (uusi alueidenkäyttölaki) suunnittelun reunaehdot tarkentuvat yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tarkempien selvitysten ja YVA-prosessin kautta.
J2 yksityishenkilö	Vastine
MIELIPIDE, Pohjois-Savon maakuntakaava 2040: 3. vaiheen kaavaluonnos On järjetöntä, että me suomalaiset annamme maamme ulkomaalaisten temmelyskentäksi ja mahdollistamme kaiken tämän kaavoituksella ja kaikilla helpotuksilla. On uskomatonta, että maakuntamme viranomaiset antavat esim. tuulivoimayhtiöiden poiketa uhanalaisten ja suojeltavien kasvien ja eläinten suojelumääräysten kohdalla. Isoisämme ja -äitimme ovat taistelleet ja tehneet valtavia uhrauksia, että meillä on tämä maa. Nyt ulkomaalaiset sijoitusyhtiöt ostavat metsiämme, ulkomaalaiset yhtiöt suunnittelevat ja rakentavat tuulivoimaa, aurinkovoimaa ja kaivoksia maahamme piittaamatta lainkaan luontoarvoista tai paikallisista ihmisistä. Nämä erilaiset hankkeet tuhoavat kohteja, sukupolvelta toiselle siirtyneitä sukutiloja, monimuotoista arvokasta luontoa, kulttuuriperintöä, kansallismaisemia... Tällä hetkellä millään muulla ei tunnu olevan merkitystä kuin rahalla. Rahankiilto silmissä ollaan valmiita mihin vaan. Mikä hallitsematon hulluus on vallannut ihmiset? Miksi maamme, ympäristömme ja kulttuuriperintömme halutaan tuhota? Minne unohtuu luonnonmonimuotoisuudesta huolehtiminen, kohtuullisen ja kestävä elämän rakentaminen	Täydentävää tuulivoimateeman käsittelyä ei viedä kaavaehdotukseen, vaan uusista tuulivoimapotentialisista alueista luovutaan mm. palautteen ja kaavatyön kokonaisharkinnan perusteella, ks. yleisvastine tuulivoimapotentialiaa koskevaan palautteeseen.

ja tulevaisuuden mahdollistaminen tuleville sukupolville. Nyt asioita tarkastellaan lyhytnäköisesti lyhytkestoisten taloudellisten vaikutusten näkökulmasta ja pitkälle suuntaava tulevaisuusajattelu unohdetaan.

Kestävää tulevaisuutta rakennetaan sosiaaliset, ekologiset ja taloudelliset näkökulmat huomioiden. Yhden jalan varaan rakentaminen ei toimi, eikä kanna, talouskasvupakko ajattelu ei ole kestävää. Haluttua kestävää tulevaisuutta rakentamassa on oltava eri ikäiset ihmiset ja eri tason toimijat tasa-arvoisesti. Tulevaisuuden rakentamisessa on oltava yhdessä visionäärejä, haltiouduttava ainutkertaisesta elämästä ja löydettävä tärkeimmät merkitykset minkä eteen yhdessä toimimme.

Pohjois-Savo on maan sairain maakunta ja sitä todellakin tulemme olemaan, jos maakuntaamme kehitetään ihmisiä sairastuttaen. Ihan omakohtaisesti voimme todeta, että hyvinvointimme on huomattavasti huonontunut, kun taistelemme tuulimyllyjä vastaan ja pelkäämme lastemme tulevaisuuden, kotimme, lähiympäristömme, omaisuutemme ja sukuperintömme tuhoutumista.

Pohjois-Savon maakuntakaavaa laadittaessa ei ole lainkaan ajateltu sitä, mitä vaikutuksia kaava aiheuttaa. Jo tämä kaavan ja maakunnan viranomaisten mahdollistama tuuli- ja aurinkovoiman suunnittelu maakunnassa on helvetillistä! Ovathan itse viranomaisetkin nähneet nykyisen toiminnan täysin hallitsemattomana.

Lapinlahden osalta maakuntakaavaan pitää täydentää, että Lapinlahti on ydinmaaseutualuetta eli sillä on merkittävä rooli ruuan alkutuotantopitäjänä ja tätä kautta merkittävä rooli suomalaisen ruuan omavaraisuuden takaamisessa yhdessä esim. muiden yläsavolaisten kuntien kanssa. Lisäksi kunnassa asutus sijoittuu niin, että kuntaan ei teollisenkoko luokan tuulivoimaloita voi rakentaa. Maakuntakaavassa on huomioitava, että jokaiselle maakunnan asukkaalle taataan elämänrauha sekä terveellinen ja turvallinen elinympäristö. Tämänhetkinen kaavaluonnos ei tätä takaa ja turvaa!

Voimassa olevassa maakuntakaavassa osa Lapinlahtea on osoitettu ruuantuotannon ydinalueena.

K2 yksityishenkilö

Vastine

Mielipide pohjois-savon maakuntakaavan 3. vaiheen luonnokseen

Tämän mielipiteen on allekirjoittanut 6 henkilöä

Esitämme mielipiteemme Pohjois-Savon maakuntakaavan 3. vaiheen luonnokseen:

Pienen Mujumäen tuulivoimapotentialialinen alue on jätettävä pois maakuntakaavasta. Alueella on merkittävät luontoarvot, jotka tulee suojella - tämä todetaan jo kaavaselostuksessa.

Täydentävää tuulivoimapotentialiaa koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella mm. Pienen Mujumäen (hankenimeltään Ilosenmäki) tuulivoimapotentialialisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine tuulivoimapotentialiaa koskevaan palautteeseen.

Maakuntakaavaehdotukseen sisältyy koko maakuntakaava-aluetta koskeva suunnittelumääräys

Alue on aivan Etelä-Konneveden kansallispuiston kupeessa. Toteutuessaan, tuulivoima-teollisuuden alue näkyisi ja kuuluisi käytännössä lähes koko kansallispuiston alueelle. Maakuntakaavassa on suojeltava maakunnan arvokkaimmat maisemat ja luonnon ydinalueet.

Rautalammille sopii ennemmin aurinko- kuin tuulivoima, kunhan paikka on sopiva, kuten entiset turvetuotantoalueet ja pellot. Maakuntakaavassa tulisi rajata aurinkovoiman rakentaminen pois luonnontilaisilta soilta ja metsistä.

Voimajohdoilla ei saa pirstoa luontoa, eikä aiheuttaa kohtuutonta haittaa maanomistajille.

Perheemme on käyttänyt omistamaamme kiinteistöä lähellä pienen Mujumäen potentiaalista tuulivoima-alueita useita kymmeniä vuosia sekä asuinpaikkana että vapaa-ajan asumispaikkana. Meille on kertynyt paljon tietoa ja kokemusta alueen arvoista. Näitä arvoja on myös tunnustettu suojelemalla luontoa laajasti ensin Natura-alueiksi, sekä isona ponnistuksena perustamalla kansallispuisto. Tämä kertoo laajasti siitä, että alueella on ainutkertaista luontoa jota on haluttu suojella yhdessä suojella: Luontotyyppejä, kasveja, eläimiä, lintuja, hyönteisiä. Esimerkkinä mainitsemme uhanalainen selkälokki, sekä kalasääsket jotka pesivät ikiaikaisella Konnevesi-järvellä. Maakuntakaavaa laadittaessa on selvitettävä tarvittavalla laajuudella kaikki nämä asiat.

Meillä on vuosikymmenten ajalta omaa kokemusta ja näkemystä siitä, kuinka lintuparvet keväisin ja syksyisin etsivät lepopaikkoja juuri Mujumäen alueella olevilta lammilta. Kuinka kalasääski lentää järveltä kiinteistömme yli Mujumäen suuntaan. Kuinka saamme aina ihailla poikkeuksellista luontoa, joka säväyttää kokenuttakin kävijää joka ikinen kerta. Kuinka harvinaista alueen järviluonto on, ja kuinka harvinaista laajat erämaiset alueet. Vallitseva rikkumaton rauha ja hiljaisuus ovat enenevissä määrin arvokkaita asioita maailmassa, joka on täynnä melua ja pirstoutuneita ympäristöjä. Kuinka kirkas Konnevesi-järven vesi on, kuinka ikiaikainen maisema Etelä-Konneveden Kansallispuistossa ja sen lähialueilla on. Tämmöisiä arvoja tulee maakuntakaavassa erityisesti suojella, ja niitä ei saa lähteä rikkomaan kevein perustein. Esimerkiksi Rautalammin kuntaa houkuttavat kiinteistöverotulot eivät ole sellainen syy.

Meidän aikanamme puhutaan paljon luontokadosta. Tuulivoimarakentaminen paitsi tuhoaisi erämaisen, ajattoman, luontoalueen, myös edistäisi luontokadon tapahtumista monilla erilaisilla tavoilla. Olemme erittäin huolestuneita paitsi potentiaalisen tuulivoima-alueen luonnosta välittömästi, myös hyvin laajalle alueelle leviävistä vaikutuksista teiden, voimajohtojen, yms tarvittavan infran muodossa. Nämä kaikki vaikutukset yhdessä olisivat sen laatuksia, että niitä olisi myöhemmin mahdotonta peruuttaa. Ne vaikuttaisivat alueen maisemaan ja luonnon tasapainoon peruuttamattomasti. Meitä huolestuttavat myös vesitalouteen koituvat vaikutukset kaikesta louhinnasta, kaivamisesta ja tarvittavan lisäinfran rakentamisesta. Kuten monesti historiassa, näitä vaikutuksia olisi mahdotonta täysin ennustaa.

aurinkoenergiasta. Liitteenä on paikkatietoon pohjautuva aurinkovoimapotentialisimpia vyöhykkeitä kuvaava karttaselvitys.

Pienen Mujumäen alue ja sen laajat lähialueet ovat listattu hiljaisina alueina, jotka nekin ymmärtääksemme määritellään maakuntakaavassa. Tuulivoimateollisuus tuottaisi monella tapaa ääntä, joka ei hiljaiselle alueelle sovellu.

Alueella on paljon luontomatkailua, ja sen ympärillä myös yrittäjille töitä. Etelä-Konneveden kansallispuisto, vaikka vielä suhteellisen uusi, vetää vuosittain kymmeniä tuhansia luontomatkailijoita. Eivät kansallispuistokävijät halua nähdä tuuliteollisuutta, vaan arvokasta luontoa. Maakuntakaavan tulee edelleen suojella kansallispuiston ja sen lähi-alueiden maisemaa, onhan kansallispuiston maisema lailla suojeltua (Luonnonsuojelulaki). Tätä lakia maakuntakaavaan laatiessa olisi erityisellä huolella luettava. On ymmärrettävä, että toteutuessaan muutaman kilometrin päähän tällaisista suojeltavista maisemista, tuulivoimarakentaminen näkyisi koko erityiselle alueelle. Pieneen Mujumäkeen suunnitella olevat voimat olisivat erittäin korkeita. Tätä ongelmaa ei voisi poistaa pienentämällä niiden korkeutta tai määrää hieman. Tuulivoimarakentaminen kansallismaiseman kylkeen olisi melkoinen paradoksi sinänsä.

Konneveden ja Hankasalmen kunnat ovat myös mielipiteensä esittäneet - niillä on monenlaista huolta tuulivoimasta Pienen Mujumäen alueella. Näin alueen pitkäaikaisena käyttäjänä, kolmen kunnan rajamailla, nousee mielessäme todella tärkeäksi maakuntatason päättäminen yhteisien arvokkaiden luontoalueiden käytöstä. Ja hyvä suunnittelu! Tällä hetkellä vaikuttaa siltä, että tuulivoimarakentaminen ohjaa maakuntakaavan laadintaa eikä toisin päin kuten sen pitäisi olla.

Pienen Mujumäen tuulivoima-alueen ei tule maakuntakaavassa lainkaan toteutua.

L2 yksityishenkilö

Vastine

Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040, 3. vaiheen ehdotus

Pohjois-Savon Liitto

MUISTUTUS

Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 3. vaiheen ehdotukseen muistutuksena seuraavia seikkoja, jotka aiheuttavat huolta kuntalaisessa.

1) Maakuntakaavan oikeusvaikutukset-dian sisältö on ristiriitainen, koska se velvoittaa viranomaisia käyttämään maakuntakaavaa ohjeena, kun he suunnittelevat alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta ja että viranomaisten on pyrittävä edistämään kaavan toteutumista ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteutumista.

Suomalainen kaavoitusjärjestelmä perustuu valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja eri kaavatasojen keskinäiseen hierarkiaan, jossa maakuntakaava sovittaa yhteen valtakunnallisia ja seudullisia tavoitteita. Maakuntakaava on ohjeena kuntien

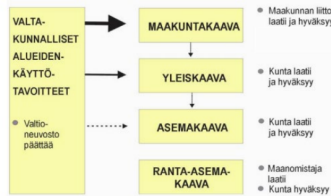
1. Maakuntakaavan oikeusvaikutukset

Maankäyttö- ja rakennuslaki 32 §
Maakuntakaavan oikeusvaikutukset muuhun suunnitteluun ja viranomais toimintaan

Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi.

Viranomaisten on suunnitellissaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikuteta kaavan toteuttamista.

Maakuntakaava ei ole oikeusvaikutteisen yleiskaavan eikä asemakaavan alueella voimassa muutoin kuin 1 momentissa tarkoitetun kaavojen muuttamista koskevan vaikutuksen osalta.

Huolestuttava seikka on, että Pohjois-Savon liitossa maakuntakaavaa laadittaessa ei ole lainkaan ajateltu sitä, mitä seurannaisvaikutuksia käytännössä on niissä kunnissa paikallisille asukkaille ja osakkaille, joiden elämään jättisuurten tuulivoimaloiden rakentaminen lähelle oman perheen kotia vaikuttaisi. Maakuntakaavaa laadittaessa kiinnitetään vain mahdolliseen paikan tuulisuuteen, ja vastuu toteutuksen suunnittelusta on sysätty paikalliselle kunnalle. Maakuntakaavaratkaisun vaikutukset herättävät myös huolta, sillä kun maakuntakaava antaa yleisiä suunnitteluohjeita siinä ei mietitä lainkaan ns. dominoefektiä, jonka se käytännössä aiheuttaa ko. kunnassa ja sen asukkaille. Vastuunkantajaa ei päätöksille löydy, kun laaja kokonaiskuva teollisen kokoluokan tuulivoimarakentamisesta puuttuu.

Pohjois-Savon hyvinvointialue on otettava tiiviisti mukaan Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 3. Vaiheen ehdotuksen valmisteluun.

Ajatellaanko pohjoissavolaisissa kunnissa, että lisäsairastavuuden laskun maksaa valtio, vaikkakin kunnan pitää lain mukaan yhdessä hyvinvointialueen kanssa huolehtia terveystilanteesta alueellaan.

Pohjois-Savosta on kerrottu julkisuuteen (myös mediassa) että alue on jo valmiiksi sairaimpia alueita maassamme. Tarvitaanko tieteen tahtoen sairastavuutta lisätä?

Pohjois-Savon hyvinvointialue on kirjannut strategiassaan <https://pshyvinvointialue.fi/strategia-ja-suunnitelmat>, että pohjoissavolaisten terveys, hyvinvointi ja turvallisuus paranevat. PSHVA on nyt linjannut, että PSHVA pyrkii asukkaiden hyvinvointi- ja turvallisuuserojen kaventamiseen. PSHVA korostaa strategiassaan, että PSHVA työskentelee tiiviisti yhteistyössä kuntien ja muiden toimijoiden kanssa.

asema- ja yleiskaavoille. Yleiskaavoissa selvitetään ja tarkennetaan asioita, joita maakuntakaavassa ei sen yleispiirteisyys huomioon ottaen voida osoittaa. Tämä koskee myös tuulivoimayleiskaavoja, joiden rinnalla usein miten sovellettava YVA-prosessi tuottaa hyvinkin tarkkaa tietoa hankkeen vaikutuksista. Vaikutusten arvioinnit tarkentuvat yleiskaavaselvityksissä.

Hyvinvointialueen roolia maakuntakaavoituksessa voidaan selvittää jatkossa. Tähän mennessä hyvinvointialueelta vain palo- ja pelastustoimelta on katsottu tarpeelliseksi pyytää lausunnot.

1. Asukkaat

- Pohjoissavolaisten terveys, hyvinvointi ja turvallisuus paranevat.
- Kannustamme ja tuemme asukkaitamme osallisuuteen ja omatoimisuuteen.

Toimimme Pohjois-Savon ja sen ihmisten hyväksi.

Tunnistamme erilaiset tarpeet ja edistämme tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Pyrimme hyvinvointi- ja turvallisuuserojen kaventamiseen.

Työskentelemme tiiviissä yhteistyössä kuntien ja muiden toimijoiden kanssa.

2. Palvelut

- Vahvistamme ennaltaehkäiseviä ja perustason palveluita.
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ovat toimintamme perusta.
- Työmme on laadukasta ja asiakaslähtöistä.
- Yhteensovitamme erilaiset palvelut vastaamaan asukkaidemme tarpeita.

Usein tarvittavat, kattavat ja tasalaatuiset terveydenhuollon, sosiaalihuollon ja pelastustoimen palvelut tuotetaan lähellä asukkaita koko Pohjois-Savon alueella. Toteutamme niitä itse ja yhdessä yritysten, järjestöjen ja muiden kumppaneiden kanssa.

Keskittetyt erityistason palvelupisteet sijaitsevat Iisalmessa, Varkaudessa ja Kuopiossa. Erityisen vaativat sairaanhoidon palvelut toteutetaan Kuopion yliopistollisessa sairaalassa.

Toimiva palveluiden porrastus ja kuntouttava ote ohjaavat työtämme.

Kehitämme digitaalisia palveluja. Yhtenäinen, asiakastyön näkökulmasta toimiva tietojärjestelmä on sujuvan palvelun edellytys.

-> nyt tätä PSHVA:een roolia turvaamassa asukkaidensa hyvinvointi ja turvallisuus ei näy millään tavalla Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 3-vaiheen ehdotuksessa. PSHVA on kytkettävä mukaan, sillä PSHVA vastaa asukkaidensa terveyden hoitokuluista ja hyvinvoinnista.

Tiivistelmä: Pohjois-Savon hyvinvointialue, 25.4.2022 -asiakirja "Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet" määrittelee, miten hyvinvointialue varmistaa toimintansa luotettavuuden, turvallisuuden ja jatkuvuuden.

Keskeiset osa-alueet

1. Sisäisen valvonnan tarkoitus

- Varmistaa, että toiminta on lainmukaista, tehokasta ja taloudellista.
- Suojaa väärinkäytöksiltä ja virheiltä.
- Tukee päätöksentekoa ja strategisten tavoitteiden saavuttamista.

2. Riskienhallinnan periaatteet

- Riskienhallinta on jatkuva prosessi, joka kattaa koko organisaation.

- Tunnistetaan, arvioidaan ja hallitaan riskejä, jotka voivat vaikuttaa tavoitteiden saavuttamiseen.
- Riskit voivat liittyä esimerkiksi potilasturvallisuuteen, tietoturvaan, talouteen tai maineeseen.

3. Vastuut ja roolit

- Aluevaltuusto ja aluehallitus vastaavat kokonaisvaltaisesta ohjauksesta.
- Johtoryhmät ja yksiköt vastaavat operatiivisesta riskienhallinnasta.
- Jokaisella työntekijällä on velvollisuus noudattaa ohjeita ja ilmoittaa havaitsemistaan riskeistä.

4. Valvonta ja seuranta

- Riskienhallintaa seurataan säännöllisesti osana toimintakertomuksia ja sisäistä tarkastusta.
- Poikkeamat ja riskit raportoidaan ja niihin reagoidaan suunnitelmallisesti.

5. Yhteys strategiaan ja toiminnan suunnitteluun

- Riskienhallinta on integroitu osaksi strategista suunnittelua, budjetointia ja palvelutuotantoa.
- Tavoitteena on ennakoida uhkia ja varautua niihin ajoissa.

6. Varautuminen ja jatkuvuuden hallinta

- Sisältää suunnitelmat häiriötilanteisiin, kuten tietojärjestelmäkatkoksiin tai kriiseihin.
- Tavoitteena on turvata palveluiden jatkuvuus kaikissa olosuhteissa.

Pohjois-Savon maakuntaliiton on maakuntakaavaa laatiessa huomioitava ja toteutettava käytännössä THL:n juuri julkaistua (20.5.2025) ohjeistusta. Virkamiesvalmistelussa ja maakuntakaavan virallisissa esittelyissä päätöksentekoa varten on peilattava THL:n mittaristoa, joka mahdollistaa laaja-alaisen väestön hyvinvoinnin seurannan taloudellisesta, sosiaalisesta ja ekologisesta näkökulmasta.

Kts. Alla

*Väestön hyvinvoinnin uusi seurantamittaristo huomioi taloudelliset, sosiaaliset ja ekologiset näkökulmat
Julkaisuajankohta 20.5.2025*

- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) on julkaissut mittariston, jonka avulla voidaan seurata laaja-alaisesti väestön hyvinvointia ja sen kehitystä taloudellisesta, sosiaalisesta ja ekologisesta näkökulmasta. Hyvinvointia on tähän asti tarkasteltu päätöksenteossa ennen kaikkea talouskasvua ja tätä kautta elintason kehitystä kuvaavalla bruttokansantuotteella (BKT), jolloin muut hyvinvoinnin näkökulmat jäivät huomiotta.*
- Mittaristo liittyy THL:n aiemmin julkaisemaan ehdotukseen hyvinvointitaloudelliseksi ohjausmalliksi. Mallin ja*

mittariston avulla poliittiset päättäjät voivat suunnitella pitkän aikavälin politiikkatoimia ja seurata, millaisia vaikutuksia niillä on paitsi talouteen, myös sosiaaliseen ja ekologiseen kestävyys-

•”Olisi tärkeää käydä Suomessa laajaa keskustelua siitä, miten päätöksillä ja politiikkatoimilla voidaan edistää ihmisten ja luonnon hyvinvointia. Julkaistu mittaristo antaa päätöksentekijöille tietoa suunniteltujen päätösten kestävyysvaikutuksesta”, THL:n pääjohtaja Mika Salminen painottaa.

•Seurantamittaristo tuottaa päättäjille kokonaiskuvan niistä tekijöistä, joiden on tunnistettu olevan merkityksellisiä väestön, kotitalouksien ja yhteisöjen hyvinvoinnin näkökulmasta. Sen avulla voi seurata esimerkiksi Suomessa asuvien yksinäisyyttä, tyytyväisyyttä elämään, tuloeroja, energian kulutusta sekä luonnon monimuotoisuutta.

•”Mittaristo on samalla väline rakentaa väestön luottamusta julkiseen hallintoon ja lisätä ymmärrystä siitä, miten hyvinvointi syntyy ja miten sitä voidaan yhdessä vaalia”, THL:n tutkimusprofessori Heikki Hiilamo kertoo.

•Kansainvälinen vertailu edistää hyvinvointitaloudellisten tavoitteiden toteutumista maailmanlaajuisesti

•Kestävän hyvinvoinnin mittaristoja on otettu käyttöön monissa maissa, kuten Alankomaissa, Italiassa, Virossa ja Kanadassa. Indikaattorien muutoksia arvioidaan maiden parlamenteissa vähintään kerran vuodessa ja niitä hyödynnetään poliittisen päätöksenteon tukena.

•Uuteen ehdotettuun Suomen hyvinvointitalouden seurantamittaristoon on valittu teemoja, jotka ovat kansainvälisesti vertailukelpoisia.

•Talouden ja hyvinvoinnin vastavuoroisuus mukaan päätöksentekoon

•Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö (STM) tukee päätöksenteon kehittämistä niin, että kansallisessa, alueellisessa ja paikallisessa päätöksenteossa voitaisiin nykyistä paremmin ottaa huomioon taloudellisen, sosiaalisen ja ekologisen kestävyys-

den vastavuoroisuus. Samalla otettaisiin huomioon tulevien sukupolvien tarpeet.

•”Päätöksenteossa on nykyistä paremmin arvioitava talouden ja väestön hyvinvoinnin vastavuoroisuutta. Väestön hyvinvointi vahvistaa talouskasvua lisäämällä työn tuottavuutta. Se myös varmistaa mahdollisuudet nostaa väestön koulutustasoa. Väestön hyvinvointi tukee yksilön tai yhteisön kykyä selviytyä ja palautua vaikeista tilanteista, muutoksista ja stressistä. Tämä on edellytys pärjäämiselle myös poikkeusoloissa”, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön kansliapäällikkö Veli-Mikko Niemi huomauttaa.

•Uusi hyvinvointitalouden seurantamittaristo tukee pääministeri Petteri Orpon hallituksen tavoitteita edistää toimia kestävyys-

den kestävyys-

•Hyvinvointitalouden seurantamittaristo on kehitetty Suomen kestävä kasvun ohjelman (RRP) Hyvinvointitaloudellisten vaikutusten arviointimekanismi -projektissa. THL on saanut rahoitusta Kestävän kasvun ohjelmaan EU:n kertaluonteisesta elpymisvälineestä (Next Generation EU).

•Indikaattorit:

Sosiaalinen kestävyys korostaa oikeudenmukaisuutta, osallisuutta ja hyvinvoinnin tasaista jakautumista yhteiskunnassa.

Sosiaalisen kestävyysindikaattorit:

1. Elämään tyytyväisyys
2. Elinajanodote
3. Yksinäisyys
4. Köyhyys- ja syrjäytymisriski
5. Luottamus toisiin ihmisiin

Ekologinen kestävyys liittyy luonnonvarojen riittävyyteen ja ympäristön kantokykyyn. Ekologisen kestävyysindikaattorit auttaa turvaamaan tulevien sukupolvien hyvinvoinnin.

Ekologisen kestävyysindikaattorit:

1. Energian kulutus
2. Kasvihuonekaasut
3. Materiaalijalanjälki
4. Laajat luontoalueet
5. Pintavesistöjen ekologinen tila

Taloudellinen kestävyys on edellytys yhteiskunnan keskeisille toiminnolle. Kestävä talous toimii ympäristön kantokyvyn rajoissa ja turvaa hyvinvoinnin myös tuleville sukupolville.

Taloudellisen kestävyysindikaattorit:

1. Bruttokansantuote
2. Työllisyysaste
3. Väestön koulutustaso
4. Rahatulojen jakautuminen
5. Avoimet ulosotot

Lisätietoja

Hyvinvointitalouden seurantamittaristo

Hyvinvointitaloudellinen ohjausmalli Suomelle - Hyvinvointitaloudellisten vaikutusten arviointimekanismi -projektin loppuraportti (julkari.fi)

Satu Korhonen kehittämispäällikkö, THL puh. 029 524 7138 etunimi.sukunimi@thl.fi

Heikki Hiilamo tutkimusprofessori, THL puh. 029 524 6150 etunimi.sukunimi@thl.fi

Heli Hätönen neuvotteleva virkamies, STM puh. 0295 163 326 etunimi.sukunimi@gov.fi

Suomesta puuttuu myös tuulivoimalaki, joka ohjaisi päätöksen tekoa ja tekisi prosesseista läpinäkyviä kaikille osapuolille (kunta/ asukkaat/ osalliset / kunta / tuulivoimatoimijat / luonto / eläimet / paikalliset yrittäjät/ ympäröivä yhteiskunta /jälkipolvet)

Esimerkkikuvaus tilanteesta, joka on aiheutunut Lapinlahden kunnalle:

IV. Kuntien välinen yhteistyö

Iisalmen kaupunki on toivonut, että Lapinlahden kunta käy tiivistä vuoropuhelua naapurikuntien kanssa ja ottaa huomioon alueellisen kokonaisedun sekä asukkaiden näkemykset ennen kaavan hyväksymistä.

Tässä ovat lähdelinkit, joista löytyy Iisalmen kaupungin ja ympäristölautakunnan lausuntoja liittyen Lapinlahden kunnan alueella sijaitsevaan Tielammen tuulivoimaosayleiskaavaan:

1. Iisalmen kaupungin lausunto Tielammen tuulivoimahankkeen YVA-suunnitelmasta, jossa korostetaan mm. kahden kilometrin suojaetäisyyden vaatimusta: Lue lausunto <https://julkaisu.iisalmi.fi/ktwebscr/files/show?doctype=7&docid=836681>

Josta käy ilmi seuraavaa: "Tuulivoimalat sijoittuvat n. 500 - 2500 m päähän Iisalmissa sijaitsevista vakituisista ja loma-asunnoista. Siten hankkeessa ei ole huomioitu Iisalmen kaupungin YVA-suunnitelmasta antamaa lausuntoa ja vaatimusta siitä, että tuulivoimaloiden tulee sijoittua vähintään 2 km:n päähän Iisalmen kaupungin alueella sijaitsevista vakituisista ja loma-asunnoista.

Tielammen ja lähellä sijaitsevan Iso-Petäjämäen hankkeiden yhteisvaikutukset yleiseen turvallisuuteen sekä väestöön, ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen ovat kohtalaisen kielteisiä. Hankkeiden yhteisvaikutukset maisemaan, seutukuvaan ja kulttuuriperintöön sekä liikenteeseen ovat kohtalaisen kielteisiä. Yhteisvaikutukset meluun ja äänimaisemaan ovat kaikissa vaihtoehdoissa kohtalaisen kielteisiä. Vaikutukset välkkeeseen ovat vaihtoehdossa VE1 kohtalaisen kielteisiä ja vaihtoehdoissa VE2 ja VE3 pieni ja kielteinen. Yhteisvaikutukset eläimistöön ovat pieni ja kielteinen. Yhteisvaikutukset linnustoon ovat kohtalaisen kielteisiä tai pieni ja kielteinen.

Vaikutukset asutukseen ja siten ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen ovat Iisalmissa sijaitsevien vakituisten ja loma-asuntojen osalta siten kohtalaisen kielteisiä."

2. Toinen asiakirja, jossa käsitellään Tielammen tuulivoimahankkeen vaikutuksia Iisalmen alueella, mm. sähkönsiirtolinjojen sijoittumista ja etäisyyksiä taajama-alueisiin: Lue asiakirja <https://julkaisu.iisalmi.fi/ktwebscr/files/show?doctype=3&docid=740931>

Josta käy ilmi seuraava päätös: "Kaupunginjohtajan päätösehdotus. Kaupunginhallitus toteaa Iisalmen kaupungin lausuntona, että tuulivoimahanke ja sitä koskeva YVA-suunnitelma on kannatettava sillä edellytyksellä, että tuulivoimahankkeen ja tulevan sähkönsiirron vaikutukset Iisalmen kaupungin asukkaisiin ja maanomistajiin sekä Iisalmen olosuhteisiin selvitetään huolella. Tuulivoimaloita ei tule sijoittaa siten, että ne vaikuttavat kohtuuttomasti Iisalmen kaupungin asukkaiden elinolosuhteisiin erityisesti melu-, välke ja maisemallisten vaikutusten osalta. Asukaskyselyt tulee tämän tuulivoimahankkeen osalta ulottaa riittävän laajalle alueelle tuulivoimapuiston ympäristöön ja sähkönsiirtolinjojen vaikutusalueelle ja erityisesti myös Iisalmen kaupungin puolelle."

Pohjois-Savon liitto ei ota kantaa yksittäisten kuntien linjauksille mm. etäisyysvaatimuksista asumisen ja tuulivoimaloiden välille. Liitto on omissa selvityksissään pitänyt hyvänä suunnittelun lähtökoh-tana 1500 metriä.

“Päätös Kaupunginjohtaja täydensi päätösehdotustaan siten, että tuulivoimalapaikat tulee sijoittaa siten, että etäisyydet asuinrakennuksista ja lomarakennuksista tulee olla lähtökohtaisesti vähintään 2 km päässä.”

Holtiton tilanne Lapinlahdella, kunnassa, jossa ei ole määritetty suojaetäisyyttä tuulivoimalan ja asutuksen välillä. Lapinlahden kunnan alueella nyt kolme erimaalaisen tuulivoimahanketoimijan tuulivoimahanketta, joista vain yksi eli Iso-Petäjämäki on mainittu Pohjois-Savon maakuntakaavassa. Tämä Iso-Petäjämäki sijaitsee juuri sellaisella alueella, jolla on suuri maisema-alueen herkkyyks, joka on kuvattu tässä: https://www.pohjois-savo.fi/media/4-maakuntakaavat-ja-liikenne/valmisteilla_olevat-maakuntakaavat/kaavaselvitykset/psmk2040-tuulivoima-yhteisvaikutukset.pdf Eli käytännössä tätä Iso-Petäjämäen aluetta ei missään nimessä olisi pitänyt merkitä Pohjois-Savon maakuntakaavaan tuulivoimapotenttina alueena, sillä mm. Lapinlahdella sijaitsee yksi Suomen 28:sta kansallismaisemasta, Väisälänmäen kansallismaisena. Tuo korvaamattoman arvokas kansallismaisema tuhoutuisi, jos Iso Petäjämäen, Tielammen ja Savolan tuulivoimateollisuusalueet toteutuisivat Lapinlahden kunnassa. Pohjois-Savon maakuntakaavan esittelytilaisuudessa kävi myös ilmi, että suojaetäisyydeksi on tuulivoimalan ja asutuksen välillä määritelty sattuman varaisesti 1.5 kilometriä eli tuo maakuntakaavan laadinnassa käytetty suojaetäisyys ei lainkaan perustu tutkittuun tietoon eikä noudata varovaisuusperiaatetta. Tämä on erittäin suuri huolenaihe paikallisille ihmisille, sillä on vastuutonta ajaa ja ohjata tuulivoimateollisuusalueita lähelle ihmisten koteja, joissa perheet elävät. Maakuntakaavan 2. vaiheen esittelytilaisuudessa kerrottiin, että tuohon 1.5 kilometrin suojaetäisyyteen on päädytty siten, että on pohdittu, että 1 km on liian lyhyt suojaetäisyys ja 2 km liian suuri, koska silloin noita tuulivoimateollisuusalueita ei olisi mahdollista sijoittaa niin monta Pohjois-Savon maakunnan alueelle. Tuo perusteluhan on vailla pohjaa, sillä ihmisiä ei tietoisesti pidä saattaa vaaraan ja altistaa tutkimattomille vaikutuksille. Ei ole oikein, että lapinlahtelaisilla ihmisillä aloitetaan kokeellinen testi, että kuinka ihmisille ja heidän kotejaan ympäröivälle luonnolle käy, kun niin lähelle heidän kotejaan rakennetaan jättisuuria (280 m hipaisukorkeudeltaan, joista ei ole tutkittua tietoa saatavilla). Harmikseni huomasin myös, että Lapinlahden kunta ei ole nähnyt tarpeelliseksi lausua mitään Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 2 vaiheeseen, vaikka Lapinlahden kunta tietää, että kunnan alueella meneillään olevat tuulivoimahankkeet huolestuttavat kuntalaisia ja osallisia merkittävästi. Merkittävä puute on myös havaittavissa Lapinlahden kunnan toiminnassa toteuttaa kuntalakia käytännössä, sillä kuntalaissa 310/2015 22§ säädetään Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet kohta 1) järjestämällä keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia ja kuntalaisraateja. Tällaisia kuntalaisten kuulemis- ja keskustelutilaisuuksia, joihin olisivat tervetulleita kaikki kuntalaiset/osalliset ja kunnanvaltuutetut ja kunnanviranhaltijat, on toivottu järjestettäväksi monta kertaa eri henkilöiden toimesta, mutta kuntalaisten toivetta ei ole kuultu lukuisista pyynnöistä huolimatta.

Kun Lapinlahden kunnasta on kysytty, että miten tuulivoimahankkeet ovat tulleet Lapinlahden kunnan alueelle, niin Lapinlahden kuntalaisille on Lapinlahden kunnan taholta kerrottu, että tuulivoimayhtiöt ovat olleet aloitteellisia tuulivoimarakentamisessa, ei Lapinlahden kunta. Nyt kuitenkin vaikuttaa, että meille Lapinlahden kuntalaisille on kerrottu

Muistutuksessa oleva maisema-alueiden herkkyyden (suuri herkkyyks) kuvaus on lainattu Tuulivoima ja sen maisemalliset vaikutukset Pohjois-Savossa, Pohjois-Savon liitto 2022-selvityksestä. Ison Petäjämäen maisemallinen herkkyyks on selvityksen mukaan kohtalainen ja alueen länsiosassa suuri. Väisälänmäki sijaitsee 15 km etäisyydellä.

1,5 km etäisyys asutuksen ja tuulivoimapotentiaalin alueen välille valikoitui hyväksi lähtökohdaksi, kun tuulivoimapotentiaalia lähdettiin kartoittamaan. Ks. yleisvastine tuulivoimapotentiaalia koskevaan palautteeseen.

Liitto ei ota kantaa Lapinlahden kuntaa koskevaan palautteeseen.

muunneltua totuutta tästä asiasta, sillä Pohjois-Savon tuulivoimapotentialin selvitys, FCG Oy 2021 (pdf) sivulla 9 (81) selkeästi kirjoitettu, että Lapinlahden kunnan edustaja(t) (=kuka? ketkä?) on nostanut esille ehdotuksia potentiaalisista tuulivoima-alueista.

Tuulivoima ja sen maisemalliset vaikutukset Pohjois-Savossa, Pohjois-Savon liitto 2022 (pdf). ”Asumisen sijoittuminen asemakaavoitetuille alueille kertoo yhdyskuntarakenteen tietoisesta ohjaamisesta ja suunnitelmallisuudesta. Varkauden asukkaista merkittävä osa eli 86,3 % asuu asemakaavoitetulla alueella. Kuopion asukkaista taas 81,9 % asuu asemakaava-alueella. Lisämessä asemakaava-alueilla asuvien osuus on maakunnan kolmanneksi korkein 71,7 % ja Siilinjärvellä neljänneksi suurin 67, 2 %. Suonenjoellakin päästään asemakaavojen asukasmäärän osuudessa yli 60 %. Joroinen, Leppävirta, Lapinlahti ja Kiuruvesi ovat kuntia, joissa noin puolet asukkaista asuu asemakaavoitetuilla alueilla. (sivu 14)”

•Miksi Lapinlahdelle suunnitellaan paljon enemmän tuulivoimaloita kuin Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 2. vaiheen ehdotus osoittaa? Lapinlahden kunta ei sovellu mitenkään teollisen kokoluokan tuulivoimateollisuusalueeksi, sillä Lapinlahti on niin tiiviisti asuttua.

•Aihe: Poliittinen ohjaus, sivu 127: ”Ehdotusvaiheessa saadun kuntapalautteen perusteella ja maakuntahallituksen poliittiseen ohjaukseen perustuen, maakuntakaavaehdotukseen palautettiin 7 tuulivoimapotentialista aluetta. Vaikkei kaikilla palautetuilla alueilla olisi lähivuosina toteutumisedellytyksiä, ne osoittavat alueen tuulivoimapotentialia ja mahdollistavat esimerkiksi erilaiset kompensatioon liittyvät toimenpiteet, rajaukset ja arvioinnit.” << Poliittinen ohjaus ei sovellu tilanteeseen, jossa ihmisiä asetetaan tietoisesti vaaraan. Poliittista ohjausta tekevällä taholla täytyy olla myös demokraattisilla vaaleilla saatu mandaatti ajaa asiaa eteenpäin. Asukkailla tulee myös olla aito mahdollisuus osallistua kaavoitusprosessiin tavalla, joka on kuvattu tässä ’Osallistun kaavoitukseen – Kuntalaisen opas’, https://rusko.fi/wpcontent/uploads/2018/11/osallistun_kaavoitukseen_opas_5_2016.pdf, jonka ELY on laatinut (Opas 5 | 2016). Tuossa oppaassa mm. on Aktiivisen kuntalaisen -osiossa on kuvattu ’Omaehtoinen osallistuminen’ tällä tavoin:

” OMAEHTOINEN OSALLISTUMINEN Kuntalaisena voit tehdä kaavoitusaloitteita ja ehdotuksia suunnitteluperiaatteiden kehittämiseksi. Voit tehdä

- ehdotuksia tiedottamis- ja osallistumiskäytännöistä tai siitä, miten kaavojen vaikutuksia arvioidaan
- ehdotuksen asemakaavan muuttamiseksi jos huomaat, että asemakaavan
- tavoitteet ovat ristiriidassa vallitsevien tavoitteiden kanssa
- ehdotuksia tietyn alueen suunnitteluperiaatteista, esimerkiksi vanhojen rakennusten uusiokäytöstä

Vuonna 2021 tuulivoimapotentialiselvitystä laadittaessa lähetettiin kuntiin kysely jatkoon valittavista alueista. Kunnat vastasivat vaihtelevasti kyselyyn. Tuolloin vastanneet viranhaltijat ovat voineet vaihtua. Tuulivoimayhtiöiden aloitteellisuus näkyy siinäkin, että kuntien jatkoon valitsemien alueiden lisäksi on virinnyt useita muita tuulivoimahankkeita.

- ehdotuksen kunnan suunnittelijoiden ja asukkaiden edustajien
- yhteistyöryhmästä, kun kyseessä on asemakaava, jolla on erityisen paljon vaikutuksia tietyn alueen asukkaille”

<< tätä on erityisen monta kertaa pyydetty Lapinlahden kunnan viranhaltijoilta ja kuntapäättäjiltä, mutta sitä ei ole lukuisista pyynnöistä huolimatta haluttu järjestää. Kaikki tuulivoimahankkeita koskevat tilaisuudet on järjestetty Lapinlahden kunnantalolla tuulivoimahanketoimijoiden vetäminä, osana virallista kaavoitusprosessia. Eli yhtään kertaa eivät kuntalaiset ja kuntapäättäjät ja viranhaltijat ole tavanneet keskenään, vaan aina siellä on mukana ulkopuolinen taho, eli tuulivoimahanketoimija/kaavoitusta valmisteleva insinööritoimisto/ELY. Tämä on iso puute demokratian kannalta. Kunta pitäisi velvoittaa soveltamaan näitä kaavoitusoppaan hyväksi havaittuja käytänteitä, sillä muutenhan niitä op-paita laaditaan ihan turhaan, jos niiden käyttöä käytännön kuntatyössä ei valvota.

Kaavoitusprosessin täytyy olla linjassa mm. Kuntalain 310/2015 22§ sekä kuntastrategian kanssa, mutta valitettavasti näin ei ole Lapinlahden kunnassa, sillä kunnan ja asukkaiden edustajien yhteistyöryhmää ei ole perustettu eikä kunta-laisille ole annettu Kuntalain 310/2015 22§ mukaisia Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia kohta 1) järjestämällä keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia sekä kuntalaisraateja. Niissä kunnissa, joissa tällaisia on järjestetty, on saatu hyviä tuloksia osallistamisen lisäämisestä, sillä yhteistyö kantaa eteenpäin.

Iso-Petäjämäen osalta YVA-prosessi osoitti, että Iso-Petäjämäen alue on luontoarvoiltaan hyvin rikas. Satojatuhansia euroja maksaneen YVA-selvityksen Abo Energylle (ent. Wind) teki A Insinöörit eli taho, jonka tavoitteena on tehdä kaava tuulivoimatehdasalueelle. Olisi siis tärkeää, että YVA-selvityksen tekävä taho olisi joku muu kuin tuulivoimahanketoimijan kanssa tiukassa kytköksessä oleva taho.

Esimerkkinä tuulivoimatoimija ABO Energyn (ent. Wind) toiminnasta tässä laatimani karttakuva, jossa erottuu pinkillä katkoviivalla omistamamme kiinteistön xx rajat. Abo on kaavoittanut 280 m korkea tuulivoimalan aivan kiinteistömme rajaan kiinni Maakuntakaavan vastineessa Lapinlahden Erämiehet ry:lle todetaan, että ” Maakuntakaavassa ei oteta kantaa hankkeiden YVA-selvityksiin tai johtopäätöksiin. Pohjois-Savon liitto seuraa maakuntakaavan toteutumista antamalla lausuntoja mm. tuulivoimahankkeiden yleiskaavoista ja YVA-prosesseista.” Kysynkin, että kuinka Pohjois-Savon liitto on toiminut seuratessaan maakuntakaavan toteutumista YVA-prosesseissa? Milloin saavutetaan ns. tarvittava taso? Kuka sen tarvittavan tason määrittää? Kuka on yksittäisen ihmisen ja asukkaan puolella? Omakohtaisen kokemuksen ja monen muun kohtalotoverin kokemuksen perusteella voin sanoa, että kukaan ei ole yksittäisen ihmisen ja paikallisen asukkaan puolella. Nyt viranhaltijoiden ja lainsäätäjien olisi hyvä tarkastella kriittisesti meneillään olevaan vihreän siirtymän buumia, ja kysyä kunkin itseltään, että mitä tämä käytännössä tarkoittaa? Onko tässä tämänhetkessä tavassa toimia järkeä? Onko tämänhetkinen lainsäädäntö linjassa sen tuulivoimasujuvoittamistoiminnan kanssa, mitä nyt käytännössä Suomessa tapahtuu? Vaikuttaa siltä, että nyt ei ole kukaan ns. pienen ihmisen asialla, ihmisen, joka vain haluaisi elää omaa pientä elämäänsä omassa pienessä kodissaan maaseudun rauhassa, kirkkaan tähtitaivaan

Liitto ei ota kantaa Lapinlahden kuntaa koskevaan palautteeseen.

Pohjois-Savon liitto on antanut lausunnot Iso-Petäjämäen tuulivoimahanketta koskevasta YVA-ohjelmasta ja ko. yleiskaavan OAS:sta 9.2.2023. Tielammen tuulivoimapuiston yleiskaavaluonnoksesta liitto on antanut lausunnon 3.10.2024. Palaute on ollut ohjaavaa. Liitto on myös osallistunut hankkeiden viranomaisneuvotteluihin.

alla, kesällä linnunlaulua kuunnelle, puron solinasta nauttien. Lapinlahden kunnan tekninen johtaja on minulle tuulivoimailaisuudessa sanonut, että hän on vaatinut tuulivoimatoimijoilta allekirjoitetut maanvuokrasopimukset ja että tuulivoimakaavaan ei voida sisällyttää alueita, joilta ei ole vuokrasopimusta. Kuntapäättäjien kanssa käymissä keskusteluissa on kuitenkin ilmennyt, että esim. Iso-Petäjämäen tuulivoima-alueella vain 60 % tuulivoimakaava-alueesta olisi allekirjoitetut vuokrasopimukset. Tätä vähäistä vuokrasopimusten määrää tukee myös löydös Iso-Petäjämäen tuulivoimaosayleiskaavan kaavaluonnoksesta ja sen valmisteluaineistosta, sillä ainoastaan kolmen tuulivoimalan ympärillä on kaksi kokonaista ympyrää eli 3/12 tuulivoimalaa mahtuu ”sijoittumaan” sen isomman ympyrän sisälle. Kun taas yhdeksän (9) tuulivoimalaa 12:sta on osittaiset ympyrät. Käytännön havaintojeni perusteella Suomi tarvitsee Tuulivoimalain, joka valmistellaan yhteistyössä kaikkien niiden tahojen kanssa jotka ovat tuulivoiman kanssa tavalla tai toisella tekemisissä. Eri toimija tahojen tuulivoimalain valmistelussa ovat

- 1) kuntalaiset, asukkaat/osalliset, joiden elämään tuulivoimarakentaminen merkittävästi vaikuttaa
- 2) Paikalliset yhdistykset, jotka tekevät aktiivista työtä yhteisön eteen
- 3) yrittäjät (maatalousala, metsätalous, hyvinvointiala, liikunta, luontoyrittäjät)
- 4) kuntapäättäjät (kunnanvaltuutetut ja viranhaltijat)
- 5) tuulivoimahanketoimijat
- 6) maakuntaliitto
- 7) ELY-keskus
- 8) Suomen tasavallan eduskunta ja ministeriöt

* On ensiarvoisen tärkeää, että toiminta on linjakasta ja että kaikille on selvää ns. isossa kuvassa, mikä on päämäärä. Prosessin täytyy myös olla läpinäkyvää ja selkeää kaikille osapuolille.

* Kuinka tähän tavoitteeseen päästään? Kuinka toimintaa on mahdollista kehittää? Kuinka saadaan kokonaiskuva siitä, mitä nyt on meneillään yksittäisten ihmisen elämässä, yksittäisessä luontokylässä, yksittäisessä kunnassa, yksittäisessä maakunnassa?

o On mahdollista aloittaa ihan pienestä. Kerätä palautetta kentältä koko prosessin matkalta. Täytyy olla aito tahtotila parantaa tilannetta, sillä näin ei voi jatkua. Suomi on nyt vaarassa joutua pelinappulaksi sellaisessa rahamaailman kuviossa, jossa on paljon suuria riskejä esim. maamme energiaturvallisuuden, ruuan omavaraisuuden, maanpuolustuksen, elämänrauhan näkökulmasta.

o Parasta olisi, että nyt vihellettäisiin peli poikki ja ihan rauhassa arvioitaisiin tilanne, missä nyt ollaan, harkittaisiin jatkotoimenpiteet huolella pitäen ihminen keskiössä ja vieläpä siten, että jokainen ihminen on samanarvoinen, asuu hän sitten maaseudunrauhassa luontokylässä tai sitten kaupungin keskustassa. Lapinlahden osalta maakuntakaavaan pitää täydentää, että se on ydinmaaseutualuetta, eli sillä on merkittävä rooli ruuan alkutuotantopitäjänä ja että kunnan alue

Lapinlahdelle on tunnistettu ruuantuotannon ydinalueen vyöhykettä ja se on osoitettu maakuntakaavassa.

on niin taajaan asuttua seutua, että sinne ei teollisen kokoluokan tuulivoimaloita voi turvallisesti rakentaa. Kuka vastaa siitä, kun melu- ja välkeongelmia ilmenee ihmisten kodeissa, kun ympäristölupaakaan ei tuulivoimarakentajalta edellytetä? Suomessa on nyt meneillään selvityksessä monta ongelmatilannetta, jotka ovat aiheutuneet siitä, että tuulivoimaloita on rakennettu liian lähelle ihmisten koteja. Sellainen ei saa enää jatkua. Lapinlahti on suojeltava kokonaan teollisen kokoluokan tuulivoimaloilta.

Aurinkovoimateollisuushankkeen suunnittelussa on tärkeää kuunnella aidosti alueen asukkaita. Heidän näkemyksensä, huolensa ja kokemuksensa on otettava vakavasti ja selvitettävä perusteellisesti. Energiainvestoinnit eivät saa vaarantaa kenenkään kotia, elinkeinoa tai elinympäristöä. Esimerkiksi kiinteistöjen arvon lasku ja maisemavaikutukset aiheuttavat merkittäviä henkilökohtaisia menetyksiä, jotka on tunnistettava ja korvattava täysimääräisesti, mikäli rakentamiseen päädytään. Esim. Lapinlahden kunnan on kannettava vastuu ja huolehdittava asukkaidensa hyvinvoinnista. Omaisuudensuoja on määritelty perustuslaissa.

Haitalliset vaikutukset elinvoimaan – Case Lapinlahti / Pohjois-Savon Maakuntakaavan valmistelussa huomioon otettavat seikat:

I) Asuinviihtyvyys ja kiinteistöarvot: Lähialueen asukkaat voivat kokea melu-, välke- ja maisemahaittoja, jotka voivat heikentää asumisviihtyvyyttä ja laskea kiinteistöjen arvoa 3. Onko hankkeesta tehty ympäristövaikutusten arviointi?

II) Sosiaalinen hyväksyttävyys: Jos paikallisten huolia ei kuulla tai vaikutuksia ei arvioida riittävästi, heikentää se yhteisön luottamusta Lapinlahden kuntaa kohtaan. Lapinlahden kunnasta puuttuu yhdessä kuntalaisten kanssa luotu energiastrategia, jonka osana myös teollisen kokoluokan aurinkovoimateollisuusalueet ovat. Hätiköiden ja ilman sosiaalista hyväksyttävyyttä teollisen kokoluokan aurinkovoimateollisuushankekaavaa ei saa edistää. Ei ole kiire. Kauaskantoisia päätöksiä ei saa tehdä vajavaisin tiedoin ja lähiasukkaita kuulematta. Miten käytännössä Lapinlahden kunnan toiminnassa näkyy se, että kaavoitusprosessissa aidosti kuullaan niitä ihmisiä, joiden elämään aurinkovoimateollisuusalueen kaavoitus Alapitkälle merkittävästi vaikuttaa? Miten nyt käytännössä näkyy lähiasukkaiden esille nostamien huolien kuuleminen? Onko Lapinlahden kunta huolehtinut siitä, että se kuntapäätäjät, viranhaltijat ja kuntalaiset ovat keskustelleet Alapitkän aurinkovoimateollisuusalueesta yhteisessä tilaisuudessa?

III) Mihin perustuu Lapinlahden kunnanhallituksen määrittämä 30 metrin raja rakennuksiin? Kiinteistöjen arvon lasku epätasaarvoistaa kuntalaisia. Toiset hyötty vuokratuloista riistään samalla toisilta koko elämäntyön, sillä oma koti on useimmalle meistä elämän suurin sijoitus. Kuinka kunta kompensoi tämän eriarvoisuuden?

Maakuntakaavaan sisältyy koko maakuntakaava-aluetta koskeva suunnittelumääräys aurinkoenergiasta: *Aurinkoenergian tuotantoalueita suunniteltaessa on huolehdittava siitä, että ne sijoittuvat pääosin muualle kuin ojittamattomille, luonnontilaisille suoalueille. (...) Määräystä tullaan palautteen perusteella tarkentamaan.*

Liitto ei ota kantaa yksittäisten kuntien linjauksiin.

Menetämme kunnastamme asukkaita, hyviä veronmaksajia. Jos asukkaita ei kuunnella, ja hankkeita jyrätään läpi ilman aitoa vaikuttamismahdollisuutta, niin tästä syntyy merkittävä mainehaitta Lapinlahden kunnalle. Elinvoima tulee ihmisistä.

Kunnan virkamiehen eli viranhaltijan valmisteluvastuu tarkoittaa hänen velvollisuuttaan huolehtia siitä, että kunnalliseen päätöksentekoon tulevat asiat valmistellaan huolellisesti, puolueettomasti ja lainmukaisesti. Tämä vastuu perustuu erityisesti kuntalakiin ja hallintolakiin.

Keskeiset vastuut ja velvollisuudet valmistelussa

1) Riittävä ja asianmukainen selvittäminen. Viranhaltijan on hankittava kaikki tarvittavat tiedot ja selvitykset, jotta asia voidaan ratkaista perustellusti ja oikeudenmukaisesti (<https://www.kuntaliitto.fi/laki/kunnan-paatoksenteko/asian-valmistelu>).

2) Hyvän hallinnon periaatteet (Hallintolaki | 434/2003; <https://finlex.fi/fi/lainsaadanto/2003/434>). Valmistelussa on noudatettava hyvän hallinnon periaatteita, kuten:

- puolueettomuus
- tasapuolisuus
- asianosaisten kuuleminen
- avoimuus ja läpinäkyvyys.

Kaikkien edellä mainittujen hyvän hallinnon periaatteiden noudattaminen on äärimmäisen tärkeää myös Lapinlahden kunnassa. Ja tämän hyvän hallinnon noudattamisen on näyttävä käytännössä.

3) Virkavastuut

Viranhaltijalla on virkavastuu, mikä tarkoittaa, että hän voi joutua oikeudelliseen vastuuseen virheellisestä tai laiminlyödyistä valmistelusta. Tämä voi johtaa esimerkiksi hallinnollisiin seuraamuksiin tai jopa rikosoikeudelliseen vastuuseen vakavissa tapauksissa (<https://www.suomi.fi/kansalaiselle/oikeudet-ja-velvollisuudet/digituki-ja-hallintopalvelut/opas/nain-julkinen-hallinto-toimii/virkamiehen-oikeudet-ja-velvollisuudet>).

4) Esteellisyyden huomioiminen

Viranhaltijan on itse arvioitava esteellisyytensä ja jäävätä itsensä, jos hänellä on henkilökohtainen tai muu sidonnaisuus, joka voi vaikuttaa puolueettomuuteen (Hallintolaki | 434/2003; <https://finlex.fi/fi/lainsaadanto/2003/434>).

Liitto ei ota kantaa kuntien toimintaa tai yksittäisten virkahenkilöiden toimintaa koskevaan palautteeseen. Mielipiteessä on osoitettu yksilöimättömiä viittauksia hyvän hallinnon periaatteisiin, virkavastuusiin jne.

5) Luottamushenkilöiden päätöksenteon tukeminen Valmistelijan tehtävänä on tuottaa selkeä ja kattava esitys, jonka pohjalta luottamushenkilöt voivat tehdä päätöksen. Tämä sisältää vaihtoehtojen esittämisen, vaikutusten arvioinnin ja perustelut. Lapinlahden kunnan päätöksen teossa on huomioitava ja toteutettava käytännössä THL:n juuri julkaistua ohjeistusta. Lapinlahden kunnan virkamiesvalmistelussa ja hankkeen virallisissa esittelyissä päätöksen Tekoa varten on peilattava THL:n mittaristoa, joka mahdollistaa laaja-alaisen väestön hyvinvoinnin seurannan taloudellisesta, sosiaalisesta ja ekologisesta näkökulmasta. Kestävä energiakehitys kunnassamme ei ole mahdollista, jos lähiasukkaiden ääni jää kuulematta ja heidän elinolosuhteitaan ei huomioida. Lapinlahdelta ja muualta Suomesta löytyy alueita, joissa aurinkovoiman rakentaminen aiheuttaa vähemmän haittaa luonnolle ja ihmisille – miksi siis sijoittaa hankkeita alueille, joissa ne aiheuttavat suurta vastustusta ja tuhoavat arvokkaita ympäristöjä? Ympäristölupaa on haettava hankkeelle. Jos ja kun Pohjois-Savon maakuntakaavaprosessia halutaan uudistaa ja päivittää toimintamalleiltaan vastuuta kantavaan suuntaan, niin olen mielelläni mukana tiedon keräämisessä ja voin toimia kuntalaisen näkökulmasta asiantuntijana prosessiuudistuksessa. Toivon, että prosessia sujuvoitetaan myös siten, että jo heti alkumetreillä identifioidaan ne mahdolliset tuulivoimakaavoituksen sijainnit, joita ei kannata edistää esim. suurten luontoarvojen, kulttuuriarvojen tai liian lähellä asutusta olevan sijainnin vuoksi. Hyvinvointialue pitää ottaa mukaan maakuntakaavan laadintaan ihmisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden turvaavana tahona, sillä YVA-prosessi ei aidosti kata asukkaiden etua, koska YVA-prosessin tekee kaavoitusta suunnitteleva taho hanketoimijan maksamana. YVA-prosessi ei lähtökohtaisesti ole puolueeton osapuoli.	
M2 yksityishenkilö	Vastine
Mielipide Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 3. vaiheen kaavaluonnoksesta: Pieni Mujumäki on poistettava Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 3. vaiheen kaavasta tuulivoimapotentiaalisena alueena. Tuulivoimaloiden rakentaminen herkälle alueelle ja Etelä-Konneveden kansallispuiston välittömään läheisyyteen tuhoaa erämaisen järvimaiseman ja sen ekologiset erityispiirteet. Olen ollut Rautalammin kunnan asukas vuodesta 1980 lähtien. Meillä on myös lomamökki Etelä-Konneveden rannalla. Liikun järvellä veneellä ja kanootilla kesäisin sekä talvella hiihtäen ja retkileistellen. Kannatin aikoinaan lämpimästi	Täydentävää tuulivoimapotentiaalia koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella mm. Pienen Mujumäen (hankenimeltään Ilosenmäki) tuulivoimapotentiaalisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine tuulivoimapotentiaalia koskevaan palautteeseen.

kansallispuiston perustamista. Näin ja näen edelleen Etelä-Konneveden kansallispuiston ainutlaatuisuuden ja merkityksen suomalaisen ranta- ja saaristoluonnon suojelussa. Samoin ilmeisesti ajattelevat ne useat tuhannet kävijät, jotka vierailevat Etelä-Konneveden kansallispuistossa vuosittain.

Tuulivoimaloiden rakentaminen tuhoaisi kansallispuiston idean. Kaavaillut voimalat hallitsisivat jatkossa laajasti sekä Kalajanvuorella että järvellä liikkuvien näkymiä.

Voimalat eivät ole hankkeen ainoita maisemaa pirstovia elementtejä. Tuulivoimaloita varten tarvitaan siirtojohtoaukea, jonka pituus olisi 20-30 kilometriä ja leveys jopa 100 metriä. Sen alta muun muassa kaadettaisiin metsää (josta maksettavaa korvausta maanomistajalle voi kuvata lähinnä muodolliseksi). -Siirtojohtojen rakentaminen on kallis investointi, joten herää kysymys, pyrkiikö voimalarakentaja myöhemmin rakentamaan kansallispuiston läheisyyteen enemmänkin turbiineja?

Lopuksi, Etelä-Konneveden kansallispuiston tunnus on kalasääski. Tuulivoimaloiden vaikutusta lintukuolemiin tutkitaan yhä. Olisi järkyttävää joutua myöhemmin lukemaan uutisia, kuinka väärään paikkaan rakennettujen tuulivoimaloiden siivet olisivat tappaneet komeita kalasääskiä kansallispuiston naapurissa.

Siksikin, Pieni Mujumäki on poistettava Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 3. vaiheen kaavasta.

N2 yksityishenkilö

Vastine

Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3. vaiheen kaavaluonnos:

Kannanotto maakuntakaavaluonnokseen Huttusenlehdon tuulivoima-alueen poistamiseksi kaavasta.

Allekirjoittanut xx kanssa esitämme, että Huttusenlehto poistetaan täysin maakuntakaavasta potentiaalisena tuulivoima-alueena. Kaavaluonnos on jyrkästi ristiriidassa Huttusenlehdon alueen todellisten käyttöarvojen kanssa. Voimassa oleva kaava kuvaa alueen luonnetta täysin oikein luontoarvoiltaan merkityksellisenä alueena.

Huttusenlehdon tuulivoima-alue sijaitsee koskemattomaksi erämaaluonnoksi ja virkistyskäyttöön tarkoitettujen alueiden kuten Volokinpolun retkeilyreitti sekä Nurmijoen melontareitti välittömässä läheisyydessä. Lisäksi Huttusenlehdon alueen tuulivoimalat ovat selkeästi näkyvissä erämaisen Tiilikjärven kansallispuiston alueelle vähentäen kansallispuiston erämaista ja rauhoittumiseen tarkoitettua luonnetta.

Huttusenlehdon alueella on erityisiä luontokohteita. Alueella on kehitetty ja kehitetään luontomatkailutoimintaa ja etenkin alueen pohjoispäässä on runsaasti sekä vakituista että vapaa-ajan asutusta, jotka häiriintyvät merkittävästi

Täydentävää tuulivoimapotentiaalia koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella mm. Huttusenlehdon tuulivoimapotentiaalisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine tuulivoimapotentiaalia koskevaan palautteeseen.

tuulivoimaloiden läheisyydestä. Alueen maisema sekä Jyrkän matkailualueelta, Volokinpolun reitiltä että Tiilikkajärven kansallispuiston alueelta on haavoittuva ja herkkä. Alueelle suunniteltuja tuulivoimaloita ei pystytä tässä kohteessa sitouttamaan muun rakennetun ympäristön tai pinnanmuotojen näkymään millään suunnittelukeinolla. Alue on lisäksi pohjavesialuetta ja sillä sijaitsee vedenottamo, joiden tiedetään häiriintyvän tuulivoima- ja sähköverkkorakentamisesta ja lisääntyvästä liikennöinnistä.

Emme vastusta tuulivoimaa, mutta pidämme järkevänä että pitkän jätteen kaavasunnittelussa huomioidaan luonto-arvoiltaan merkityksellisten kohteiden säilyttäminen. Toivomme, että tulevassa kaavassa huomioidaan tuulivoimaloiden rakentaminen järkevästi, keskitetysti ja suunnitelmallisesti niin, että luontomatkailun ja virkistäytymisen kannalta merkittävät alueet säilytetään osana suomalaista kulttuuriperintöä ja tulevien asukkaiden ja matkailijoiden hyvinvoinnin turvaamista. Tämä huomioiden Huttusenlehdon aluetta ei voida pitää potentiaalisena tuulivoimaloiden sijoittamispaikkana.

erityinen luonto, ihmiset ja asuminen, maisema, riskit, luontomatkailu, matkailuun paljon satsattu jo tähän mennessä, alueen pirstaloituminen, voimalinja, tiet ja kaapelit, vedenottamo/pohjavedet

O2 yksityishenkilö

Vastine

Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 3. vaiheen kaavaluonnosta koskeva mielipide

Mielestäni Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 3. vaiheen kaavaluonnoksesta tulee poistaa Rautalammilla sijaitsevan Pienen Mujumäen (kohde 33) osoittaminen potentiaalisesti tuulivoima-alueeksi. Olen yksi alueen välittömässä läheisyydessä asuvista vakituisista asukkaista ja maanomistajista.

1. Alue ei sovellu tuulivoimalle luontoarvojen vuoksi

Kyseisen alueen ympäristöineen tiedetään jo nyt olevan herkkää muutoksille. Alueella on suojelualueita, se on luonnon ydinaluetta ja myös Lumo-ohjelmassa luontoarvot on huomioitu. Alueella pesii metsoja ja teeriä, kurjet ja kalasääkset elävät ja pesivät aivan alueen läheisyydessä. Alueella on tehty lukuisia havaintoja karhuista ja ahmoista niin meidän paikallisten kuin riistaihmisten toimesta. Näin ollen alue ei sovellu millekään teolliselle rakentamiselle, oli se sitten tuulivoimaa, aurinkovoimaa ja mitä kokoluokkaa tahansa.

2. Alueen välittömässä läheisyydessä sijaitsee Etelä-Konneveden kansallispuisto

Täydentävää tuulivoimapotentiaalia koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella mm. Pienen Mujumäen (hankenimeltään Ilosenmäki) tuulivoimapotentiaalisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine tuulivoimapotentiaalia koskevaan palautteeseen.

Aivan alueen läheisyydessä sijaitsee Etelä-Konneveden kansallispuisto. Mikäli alueelle tulisi tuulivoimaa, se rikkoisi koko kansallispuistomaiseman. Alue itsessään on jo korkeaa maastonmuodoiltaan, joten voimalat näkyisivät koko järvi-alueelle. Kansallispuisto on suosittu etenkin melojien keskuudessa. Kalajan ja Loukkuvuoren näköalapaikat ovat vain muutaman kilometrin päässä, niiden maisemat olisi tällöin menetetty. Pieksämäellä sijaitsevan Niihimäen tuulivoimalat näkyvät jo selvästi Kalajalle, vaikka sijaitsevat paljon kauempana alueesta.

3. Haitat asukkaille ja vapaa-ajanasukille

On annettu ymmärtää, että alue olisi asumaton, vaikka näin ei ole. Alueella ja sen välittömässä vaikutuspiirissä on vakituisia asukkaita ja satoja vapaa-ajanasukkaita. Myös rakentamattomia rantatontteja vielä löytyy ja näillä Rautalammin kunta on myös markkinoinut itseään. Mikäli alueelle osoitettaisiin tuulivoimapotentialiaali ja sitä sinne rakennettaisiin, niin luonnon eläinten lisäksi myös ihmiset joutuvat kärsimään haitoista. Melun lisäksi tulisi valosaastetta ja maise-mahaittaa. Kiinteistöjen arvot tulisivat tippumaan. Alueella jo nyt toimiva tuulivoimahankeyhtiö on itse myöntänyt, että esimerkiksi omistamallani (asuinpaikassani) kiinteistöllä melulle asetetut raja-arvot tulisivat ylittymään.

4. Vaikutukset yritystoiminnalle

Alueen vaikutusalueella on yritystoimintaa ja lisää on ollut suunnitelmissa. Yritystoiminta alueella painottuu paljon vapaa-ajan asukkaiden palveluiden turvaamiseen sekä matkailuun ja hyvinvointiin. Mikäli alueelle osoitettaisiin tuulivoimapotentialiaali, niin tällä olisi suora vaikutus jo olemassa olevaan yritystoimintaan sekä uuden yritystoiminnan syntyyn. Itselläni on ollut suunnitelmissa perustaa nimenomaan luontomatkailua tukevaa yritystoimintaa kotitilalleni, mutta mitään ei kannata tehdä mikäli alueelle tuulivoimaa tulee.

5. Ristiriitaisuus kuntastrategian kanssa

Rautalammin kuntastrategiassa painotetaan nimenomaan luontoarvoja, avoimuutta ja yrittäjyyttä. Mikäli tuulivoimapotentialiaali alueelle osoitettaisiin, niin se olisi täysin ristiriidassa sen kanssa, että korostetaan luontoarvojen tärkeyttä. Nyt oltaisiin osoittamassa tuulivoimaa alueelle, joka on luontoarvoiltaan äärimmäisen tärkeä. Eikä riittäisi, että vain kyseinen alue pirstaloituisi, vaan vaikutukset olisivat paljon laajemmat senkin vuoksi, että alueelta tulisi kaukaisen sijainnin vuoksi todella pitkät sähkönsiirtolinjat. Kuten jo aiemmassa kohdassa mainitsin, niin vaikutukset yritystoiminnalle niin Rautalammin kunnan kuin myös naapurikuntien, Hankasalmen ja Konneveden, osalta olisivat negatiiviset.

6. Kunnan ja tuulivoimahankeyhtiön toiminta

Kuten tiedetään, alueella on jo pitkään ollut käynnissä tuulivoimahanke, jossa suunnitellaan 22 kappaletta 300 metriä korkeita voimaloita, vaikka alueelle ei edes ole osoitettu tuulivoimapotentialiaalia. Kunnasta kysyttiin alkuvuodesta 2024,

Pohjois-Savon liitto ei ota kantaa kuntastrategiaa koskeviin huomioihin, eikä kunnan tai tuulivoimayhtiön toimintaa koskevaan palautteeseen.

kun tuli tietoon eräs muu alueen läheisyyteen suunniteltu tuulivoimahanke, että onko tänne suunniteltu muutakin. Asia kiellettiin, ettei ole tiedossa mitään. Myöhemmin samana keväänä kävi ilmi, että kunnan ja hankeyhtiön välillä oli käyty keskustelua jo aiemmin. Samana keväänä sain itse tietää asiasta, kun Wpd Suomi lähestyi minua maanvuokrasopimuksella. Kunnasta en ollut saanut mitään infoa ennen tätä. Kunnanjohtajan kanssa olen yrittänyt keskustella aiheesta huonoin tuloksin. Hän ei edes tiennyt missä tämä alue sijaitsee. Lisäksi hän on useissa tilaisuuksissa hankeyhtiön kanssa tuonut esille, että alueella tähän suhtauduttaisiin myönteisesti ja että paikalliset saavat tuloja. Paikallisista asukkaista kukaan ei ole tehnyt vuokrasopimuksia hankeyhtiön kanssa, nimenomaan sen vuoksi, että täällä alueen arvo tiedetään ja tunnetaan. Maanvuokraajat ovat ulkomaisia sijoitus- ja rahastoyhtiöitä. Tämä ei mielestäni ole sitä avoimuutta ja paikallisen yritystoiminnan arvostusta mitä kuntastrategiassa tuodaan esille. Ennen asiaa koskevaa päätöksentekoa moni taho pyysi, että kuntalaisia kuultaisiin, näitä pyyntöjä ei huomioitu. Muissa hankkeissa kunnassa on kuultu kuntalaisia ennen päätöksentekoa. Wpd Suomi otti minuun puhelimitse yhteyttä maanvuokrasopimukseen liittyen. Puhelinkeskustelussa kysyin, että miksi minulta halutaan vuokrata alueen reunalta pieni kaistale maata. Sähköpostitse sain vastauksen, että he ovat todenneet, että melun raja-arvot tulevat kiinteistölläni ylittymään, joten haluavat tarjota maanvuokrasopimusta. Mikäli sopimuksen olisi allekirjoittanut, niin ehtona oli, että tulee myötävaikuttaa hankkeen toteutumiseen, eli toisin sanoen haluttaisiin maksaa hiljaiseksi koko asiasta. Nämä toimintatavat niin kunnan kuin hankeyhtiön osalta eivät mielestäni ole hyvän tavan mukaisia ja asettavat kuntalaiset keskenään eriarvoiseen asemaan. On tullut tunne, että ulkopuoliset, rahallisesti tuulivoimapotentiaalista hyötyvät tahot, ovat voimakkaasti ajamassa tuulivoimapotentiaalia kaavaan omia etuja ajaakseen.

7. Lopuksi

Edellä esille tuotujen asioiden perusteella esitän, että Pienen Mujumäen aluetta ei osoiteta tuulivoimapotentiaalisesti alueeksi. Täällä paikallisilla on vahva tahtotila säilyttää luonnonrauha niin eläimille kuin ihmisille. Itselläni on myös vahva tahtotila kehittää aluetta edelleen luonto edellä ja luontoa kunnioittaen.

P2 yksityishenkilö

Vastine

MIELIPIDE POHJOIS-SAVON MAAKUNTAKAAVA 2040 3. VAIHEEN KAAVALUONNOKSESTA
RAUTALAMMIN PIENEN MUJUMÄEN TUULIVOIMAPOTENTIAALINEN ALUE

Laaja palaute merkitään tiedoksi.

Mistä on kyse?

Tuulivoimahankkeen toteuttaminen Rautalammin Pienen Mujumäen tuulivoimapotentiaalisella alueella (Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3. vaihe, merkintä tv-1 800) merkitsisi suuren metsäpeitteisen, jopa hieman erämaaluonteisen alueen muuttumista teollisuusalueen tyyppiseksi kohteeksi. Muutos olisi hyvin merkittävä. Itse voimalat sekä niihin

Täydentävää tuulivoimapotentiaalia koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella mm. Pienen Mujumäen

liittyvät sähkönsiirtolinjat, huoltotiet ym. rakennelmat vaikuttaisivat laajalti myös tuulivoimatuotantoalueen ulkopuoliseen maisemakuvaan ja luontoon. Äänimaisema muuttuisi vähintäänkin voimaloiden tuntumassa. Merkitystä korostaisivat lähiseutuun liittyvät huomattavat luonto- ja maisema-arvot sekä niihin nojaava virkistys- ja retkeilytoiminta. Etelä-Konneveden kansallispuiston sekä yksityismaiden suojelualueiden muodostama kokonaisuus luo seudulle valtakunnallista merkitystä. Tuulivoima-alue koskettaisi myös huomattavaa määrää kesämökkiläisiä ja vakinaisempia asukkaita. Maakuntakaavassa seutukunta kuuluu laajalti matkailun ja virkistyksen kehittämisvyöhykkeeseen.

Sananen alueesta

Pienen Mujumäen alue on luonnonoloiltaan monimuotoinen metsäinen alue Etelä-Konneveden tuntumassa. Sitä leimaavat lukuisat matalahkot kallioiset kumpareet, muutamat korkeammat mäet, pääosin ojitetut suot sekä muutamat lammot, niistä suurimpana Ilonen (noin 6,6 ha). Maasto on paikoin louhikkoista. Metsät vaihtelevat hiekkakankaiden ja louhikoiden männiköistä rehevämpiin kuusikoihin ja lehteviin koivikoihin. Läheinen Iso Siimarinmäki on Natura-alue (SL 522) ja alun perin vanhojen metsien suojeluohjelman kohde. Sen itäosa on korpinen ja rehevän lehtoinen.

Maiseman järjestyttävä muutos

Ilosenmäen tuulivoimahankkeessa, jonka Pienen Mujumäen tuulivoimapotentiaalin alue mahdollistaisi, kaavaillut tuulivoimalat olisivat massiivisia, pyyhkäisykorkeudeltaan peräti 300-metrisiä rakennelmia. Sekä napakorkeus että roottorin halkaisija olisi 200 metriä. Alimmillaankin voimalat sijaitsisivat lähtötasoltaan noin 30–35 m:n korkeudella Konneveden pinnasta. Siksi ne nousisivat maisemaa hallitsevina näkyviin jopa seudun korkeimpien mäkien takaa. Lapojen pyöriminen, jokaisen voimalan kiinteät punaiset tai keltaiset vilkkuvat lentoestevalot yöaikaan sekä lapojen aiheuttama välke korostaisivat näkyvyyttä.

Kuten Pohjois-Savon liitto itsekin toteaa, ”Pienen Mujumäen vaikutusalueen maisema on pienipiirteisyydessään herkkää muutokselle.” Tuulivoimalat löisivät leimansa metsien, mäkien ja vesistöjen kirjomaan, osin erämaiseen maisemakuvaan. Ne latistaisivat merkittävästi seudun pienipiirteisen vivahteikasta, vaihtelevan kumpuilevaa mäkimaaisemaa. Vesi- ja rantamaisemassa voimaloiden hallitsevuus korostuisi entisestään.

Wpd Suomi Oy on tehnyt alustavan voimalasuunnitelman mukaan laaditun näkyvyysalueanalyysin.

Näkyvyysalueanalyysin mukaan 0–5 km:n säteelle voimalat näkyisivät moneen paikkaan mm. Etelä-Konnevedelle, Armisvedelle, Vahvaselle, Oinasjärvelle ja Lummukalle rantoineen. 5–10 km:n säteellä näkyvyysalue kattaisi valtaosan Etelä-Konnevedestä sekä muista järvistä muun muassa Vihtasen sekä Hankasalmen Hankaveden. On todettu, että ”teollisen kokoluokan tuulivoima-alueen maisemavaikutukset ulottuvat laajalle alueelle usein yli 20 kilometrin päähän.” (alueidenkäyttölakiluonnos (2025), tausta-aineiston maininta). Vesi- ja rantamaisema muuttuisi siten huomattavan laajalla alalla.

(hankenimeltään Ilosenmäki) tuulivoimapotentiaalisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine tuulivoimapotentiaalia koskevaan palautteeseen.

Etelä-Konneveden kansallispuiston ydinalueen (Enonniemen-Kalajanvuoren manneralue) rannat avautuvat huomattavassa määrin länteen ja lounaaseen. Suunta on kohti kaavailtua tuulivoimatuotantoaluetta. Karkeasti arvioituna voimalat näkyisivät noin 6,5 kilometrin matkalle pitkän ydinalueen rantoja. Etäisyyttä niihin kertyisi järven ylitse noin 7,5–10 km:n verran. Kolmen vuoren vaellusreitti kansallispuistossa myötäilee näitä rantoja.

Kansallispuistoon kuuluu joko kokonaan tai osittain myös lukuisia saaria ympäri Etelä-Konnevettä. Alustavan karttatar-kastelun perusteella (ilmansuunnat otettu huomioon) tuulivoimatuotantoalue olisi havaittavissa puiston saarten rannoilla noin 32 km:n matkalla. Lähin kohde, Nuottasaari, sijaitsisi noin 3 kilometrin päässä.

Voimalat näkyisivät huomiota herättävästi muun muassa Kodanovisen- ja Hämeenniemenselällä kiertelevälle kanootti-reitille. Maisemakuva muuttuisi niin ikään monilla laavu- ym. levähdyspaikoilla. Voimalat sijaitsisivat 5–7 km:n päässä Kaiturin laavulta ja 8–10 km:n etäisyydellä Pienen Navettasaaren, Ison Pyysalon ja Enonniemen laavuilta. Hanhitaipa-leen venesatamaan (lv 33.905) etäisyyttä olisi 9–12 km.

Koko Etelä-Konnevettä ja kaikkia muita järviä ajatellen voimaloiden näkymärantoja kertyisi luonnollisesti moninkertaisesti enemmän – jopa yli 20 kilometrin säteellä. Määrää voi pitää huikeana. Tuulivoimatuotantoalue kuuluisi osana monen kesämökkiläisen ja vakinaisemman asukkaan rantanäkymään. Luonnonvarakeskus (Luke) (luke-luobio_29_2025.pdf) suosittelee yleisellä tasolla asiasta: ”Tuulivoimaa sijoitettaessa tulisi välttää sellaisten loma-asu-tusalueiden ympäristöjä, joissa mielikuva luonnonrauhasta on vahva, ja luonnon monimuotoisuus on todennäköisesti vakituista asuinympäristöä korkeammalla tasolla.”. Huomautus sopii erityisen hyvin Etelä-Konneveden rannoille.

Ei vain rannoilla ja vesillä...

Ympäri Etelä-Konneveden mannerrantoja ja kauempanakin sijaitsee runsaasti korkeita kallioisia mäkiä ja matalampia kumpareita, joiden luontaisesti avoimilta tai harvapuustoisilta kallioilta sekä avohakkuualoilta ja taimikoilta avautuu näkymiä ympäristöön. Osassa niitä tuulivoimalat ja sähkönsiirtolinjat ilmestyisivät maisemakuvaan. Wpd:n näkyvyys-alueanalyysissä näitä kohteita ei ole otettu huomioon. Harhaanjohtavasti esimerkiksi Etelä-Konneveden kansallispuis-toon kuuluvan Enonniemen-Kalajanvuoren alue jyhkeine mäkinen ja näköalapaikkoineen ei analyysin mukaan kuuluisi voimaloiden näkyvyysalueeseen.

Noin 15 km:n säteellä suunnitellusta tuulivoimala-alueesta sijaitsee useita erittäin ja hyvin arvokkaita (arvoluokka 2/7 ja 3/7) sekä arvokkaita (4/7) kallioalueita. Monilta näiltä kallioalueilta avautuvassa maisemassa suunnitellut tuulivoi-malat näkyisivät ilmeisen räikeästi. Vastaavasti ne saattaisivat erottua häiritsevästi maisemassa, kun ympäristöstä kat-sellaan kohti kyseisiä kallioalueita. Pahimmillaan tuulivoimatuotantoalue heikentäisi kyseisiin kallioalueisiin liittyviä maisema-arvoja.

Lähimmillään, vain 0–5 km:n etäisyydellä suunnitellusta tuulivoimala-alueesta sijaitsee kaksi kallioista erityiskohdetta: Punainenvuori (my 33.323) (maisema-arvo 3, etäisyys 2–3 km) sekä Keulatniemi-Haukkaniemi (MY 33.285) (maisema-arvo 2, etäisyys 3–4 km).

5–10 km:n etäisyydellä suunnitellusta tuulivoimala-alueesta erityiskohteita on neljä: Rappaatvuori (maisema-arvo 2, etäisyys 7–9 km), Mustikkavuori-Ristilamminvuori (MY 315) (maisema-arvo 2, etäisyys 8–9 km), Enonniemi-Kalajanvuori (maisema-arvo 2, etäisyys 8–9 km), Pöllyvuori-Iso Niinivuori (MY 33.315) (maisema-arvo 2, etäisyys 9–10 km). Suuri osa sekä Mustikkavuori-Ristilamminvuori- että Enonniemi-Kalajanvuori-alueesta kuuluu Etelä-Konneveden kansallispuistoon.

10–15 km:n etäisyydellä suunnitellusta tuulivoimala-alueesta sijaitsee viisi erityiskohdetta: Hiidenvuori (maisema-arvo 3, etäisyys 10–11 km), Olkivuori-Ahvenlamminvuori (MY 33.296) (maisema-arvo 3, etäisyys 10–12 km), Roninvuori-Romuvuori (MY 33.319) (maisema-arvo 3, etäisyys 11–12 km), Kuikkavuori (MY 33.297) (maisema-arvo 3, etäisyys 12–13 km) sekä Niinimäki-Ruunavuori (MY 33.294) (maisema-arvo 3, etäisyys 13–14 km).

Erityishuomion komeista maisemistaan ansaitsevat Kalajan-, Kitu- ja Loukkuvuori Etelä-Konneveden kansallispuistossa. Luonnon- ja maisemansuojelun kannalta arvokkaat kallioalueet Pohjois-Savossa -julkaisussa (Husa, J. ym, Suomen ympäristökeskus, 2001) kohteesta (Enonniemi-Kalajanvuori) todetaan: ”Korkeilta kallioselänteitä ympäristöön avautuvat maisemat ovat poikkeuksellisen vaikuttavia suuren korkeuseron ja moni-ilmeisen laajojen vesistöjen hallitsemien kalliometsäisten maisemien takia. Kalajanvuori on Rautalammin tunnetuin näköalapaikka ja sille on tehty retkiä Törmälän entisestä pappilasta jo 1800–1900 luvun vaihteesta lähtien. Avarimmat näköalat avautuvat Kalajanvuoren pohjoiskärjestä, jossa tosin nuoren puuston varttuessa maisemat sulkeutuvat jonkin verran. Kalliolta avautuu maisemia sekä länsipuoliselle Konnevedelle että koillispuoliselle Hankavedelle. Kalliomaaston itäosassa vuorimaisten selänteiden harvammännikköiset kalliorinteet erottuvat hyvin laelta toiselle katsottaessa. Edustavuutta alueen pienmaisemiin tuovat osaltaan luonnontilaiset rannat, alueen aarnimetsät sekä kalliorinteiden harvat männiköt keloineen.”

Kalajan- ja Loukkuvuorelta, kansallispuiston tunnetuimmilta näköalapaikoilta, komeimmat maisemat avautuvat Etelä-Konneveden järviolueelle lounaan-pohjoisen suuntaan sekä Kalajanvuorella myös itärinteen jyrkänteen juurelle Vuori-Kalajan lammelle. Avokallioiden ja harvapuustoisten kalliometsien ansiosta näkymät ovat osaksi luontaisia. Metsähallituksen toimesta maisemia Etelä-Konnevedelle on myös varovasti avarrettu. Suunnitellut voimalat, lähimmillään 8–9 kilometrin päässä, turmelisivat päivänpuoleisten näköalapaikkojen upean ja maineikkaan maisemakuvan. Menetys olisi äärimmäinen, ja historialliset seikat huomioon ottaen sitä voisi jopa pitää alueellisena kulttuuriskandaalina.

Arvokkaiden kallioalueiden lisäksi muita Etelä-Konneveden tuntumassa sijaitsevia mäkiä ovat mm. Vahvavuori, Hohonmäki, Mikonvuori, Lintuharju, Mikkelmäki, Pieni ja Iso Mujumäki, Vuoreisenvuori, Otramäki ja Kilpimäki sekä Etelä-Konneveden kansallispuistoon kuuluvat Kirkkovuori ja Käpynänvuori. Puoliavoimilta kallioilta ja hakkuiden jälkeen muualtakin tuulivoimatuotantoalue näkyisi kaikille näille mäkialueille. Vahvavuori, Lintuharju, Mikkelmäki, Pieni ja Iso

Mujumäki ja Vuoreisenvuori sijaitsevat alle viiden kilometrin etäisyydellä mahdollisesta tuulivoimatuotantoalueesta, Hohonmäki, Mikonvuori, Kirkkovuori ja Käpynänvuori nekin vain 5–10 km:n päässä. Pienen Mujumäen alueen tuulivoimalat muuttaisivat myös monien muiden alueiden maisemakuvaa. Wpd Suomi Oy:n näkyvyysalueanalyysin mukaan tuulivoimatuotantoalue näkyisi esimerkiksi Häkkinen kulttuurimaisema-alueelle (MA 33.538). Erityisen räikeästi, vain noin 1,5–5 kilometrin etäisyydellä, voimalat näkyisivät Hankasalmen Pirttimäen seutukunnalle. Lisäksi Hankasalmella noin 6–8 kilometrin etäisyydellä suunnitellulta tuulivoimatuotantoalueelta sijaitsee Häähniinmäen ulkoilualue retkeilyreitistöineen ja näkötorneineen.

Erityiskohteita

Etelä-Konneveden kansallispuistoa koskevan lain (661/2014) mukaan kansallispuisto on perustettu ranta- ja saaristolunnon eliöstön, kallioperän ja vesistömaiseman suojelemiseksi ja hoitamiseksi sekä yleistä virkistys- ja retkeilykäyttöä ja ympäristötutkimusta varten. Suunniteltu Pienen Mujumäen tuulivoimala-alue aiheuttaisi huomattavan ja laajalle alalle ulottuvan, suojelupäämäärien vastaisen muutoksen seudun maisemakuvassa ja vähentäisi merkittävästi kansallispuiston viihtyisyyttä virkistys- ja retkeilytarkoituksiin.

Sama pitkäaikainen haittavaikutus kohdistuisi luonnollisesti myös moniin muihin lähistön luonnon ja maiseman sekä virkistys- ja retkeilyn kannalta merkittäviin erityisalueisiin (mm. Natura-alueet). Voimala-alue sähkönsiirtolinjoinen vaikuttaisi visuaalisesti laajalti ja vahvasti ympäröivään luonnonmaisemaan ja vähentäisi seudun erämaista ilmettä.

Harmia melusta

Jo tuulivoimatuotantoalueen rakentamisvaiheessa syntyisi huomattavaa melua (räjäytykset, louhinta, työkoneiden ääni, itse rakentaminen jne.). Toiminnassa olevien voimaloiden äänimaailmaan toisi oman lisänsä niiden matala, kauas kantautuva infraääni.

Vallankin vallitsevat lounaan ja lännen suunnalta puhaltavat tuulet levittäisivät Pienen Mujumäen alueen voimaloiden ääntä Etelä-Konneveden järviolueelle. Vesillä kaikenlaiset äänet kantautuvat sopivissa oloissa tunnetusti hyvin kauas. Melun merkitys korostuisi tähän asti rauhallisena säilyneessä äänimaisemassa (vrt. 2. vaiheen luonnonrauha-alue (Ira 33.700)).

Melu vähentäisi osaltaan Etelä-Konneveden alueen viihtyisyyttä virkistys- ja retkeilykohteena. Seudun pysyvien asukkaiden ja mökkiläisten keskuudessa se heikentäisi elämänlaatua ja hyvinvointia ja saattaisi pahimmillaan aiheuttaa jopa terveysriskejä.

Tällä hetkellä maakuntakaavassa on merkintä Loukkuvuoren luonnonrauha-alueesta (Ira 33.700). Se kattaa muun muassa osan Etelä-Konneveden vesialuetta, kansallispuistoa ja yksityismaiden luonnonsuojelualueita, ja sillä risteilee myös melontareitti.

Pyrkimyksenä luonnonrauha-alueilla on turvata mahdollisuus luonnonäänistä nauttimiseen ja luonnollisen pimeän kokemiseen. Ehdotettu luonnonrauha-alue sopii erinomaisesti seudun luonteeseen (vähän melua ja niukasti valosaastetta). Se on laajalla alalla seutukunnalla ainoa luonnonrauha-alueeksi merkitty kohde.

Huolta eläimistöstä

Tuulivoimala-alueiden perustaminen koskettaa läheisesti myös seudun eläimistöä. Elinympäristöt pirstoutuvat, niiden laatu voi heiketä, ihmistoiminta alueella lisääntyy, roottorit pyörivät vaarallisina, syntyy melua ja maa- ja kallioperän tärinää, valot loistavat yöaikaan. Sähkönsiirtolinjat aiheuttavat metsäkatoa ja pirstovat nekin elinympäristöjä. Osan nisäkkäistä ja linnuista on todettu välttelevän voimala-alueita, ja niiden käyttäytyminen voi muuttua. Lisäksi lintuja törmäilee tuulivoimaloiden turbiineihin ja jopa torneihin.

Tutkittua tietoa asiasta ei ole julkaistu kovin paljon, mutta tiedetään, että lintujen ja nisäkkäiden siirtyminen pois tuulivoima-alueiden tieltä on tavallista. ”Tutkituissa tapauksissa tuulivoimaloiden alueelta kauemmaksi siirtyi 63 % linnuista, 72 % lepakoista ja 67 % maanisäkkäistä.” (Luke, Uutinen 18.12.2023. Katsaus: ”Useat lintu- ja nisäkäsrhyhmät väistävät tuulivoimaloita.”)

Metsäisiin ympäristöihin sopeutuneet lajit lienevät muutoksille erityisen herkkiä, Esimerkiksi kanalinnut ja pöllöt saattavat reagoida tuulivoimaan monen, jopa viiden kilometrien säteellä. Varsinkin petolintujen ja lepakoiden populaatiot voivat pienentyä törmäysten vaikutuksesta. Näyttää siltä, etteivät ainakaan petolinnut totu turbiineihin.

Pienen Mujumäen alueen linnustosta ei toistaiseksi ole tarkkaa yleiskuva. Erikoisuutena mainittakoon, että Syrjänkankaat on Pohjois-Savon vakinaisimpia kehrääjän asuinalueita. 1980-luvulta havaintoja on useilta vuosilta (julkaistu aikoinaan pohjoissavolaisten lintuharrastajien Siivekäs-lehdissä). Paikan sopivuudesta kertoo, että kehrääjän surinaa kuultiin alueelta myös tänä vuonna.

Ilosen lammella asustelee tänä kesänä reviirillään laulujoutsenen ns. kihlapari (pesinee siis tulevana vuosina lammella). Tiedetään myös, että Syrjänkankaan kumpareilla on ainakin vuosikymmeniä sitten sijainnut huuhkajan reviiri. Lepakko kaavaillulla voimala-alueella nähtiin tänä vuonna. Siimarinmäeltä on tieto liito-oravan elinpiiristä.

Tuulivoimatuotantoalueella saattaisi olla vaikutusta myös läheisen Konnevesi-Kalaja-Niinivuori -Natura 2000 -suojelualueen eläimistöön. Alueetta luonnehtii edustava selkävesilinnusto ja monipuolinen maalinnusto. Suojelun perusteena olevaan lajistoon kuuluvat kehrääjän lisäksi mm. metso, teeri ja pyy, hiiri-, nuoli- ja mehiläishaukka, huuhkaja, helmi-, viiru- ja varpuspöllö sekä kurki. Niiden kaikkien on todettu ainakin jossakin määrin karttelevan tuulivoima-alueita.

Osa Konnevedestä kuuluu Keitele-Konnevesi-FINIBA-alueeseen (Suomen arvokkaat lintualueet, koodi 610138). (Asiaa koskevat taulukko- ja karttatieto ovat asiakirjoissa keskenään ristiriitaisia, mutta Etelä-Konneveden kuuluminen aluerajaukseen on varmistettu Suomen ympäristökeskukselta.). Kyseisen FINIBA-alueen kriteerilajina on selkälokki. Konneveden sääksi- ja kuikkakanta on vahva. Sääksi onkin Etelä-Konneveden kansallispuiston tunnus.

Konnevesi-Kalaja-Niinivuori -Natura 2000 -suojelualueen suojelussa ja hoidossa halutaan muun muassa turvata alueella vallitseva luontotyyppien ja lajien sekä niiden elinympäristöjen tila. Se tapahtuu säilyttämällä luonnon omien prosessien mukainen kehitys, ohjaamalla alueen käyttöä sekä hoitotoimenpiteillä. Luontotyyppien, lajin elinympäristön tai populaation määrää lisätään ennallistamis- ja hoitotoimenpitein. Niin ikään luontotyyppien tai lajin elinympäristön laatua tai lajin populaation elinvoimaisuutta parannetaan ennallistamis- ja hoitotoimenpiteiden avulla.

Konnevesi-Kalaja-Niinivuori -Natura 2000 -suojelualueeseen liittyy poikkeuksellisen huomattavia luontoarvoja. Tuulivoimatuotantoalue sen tuntumassa heikentäisi useiden lajien elinympäristön laatua ja populaatioiden elinvoimaisuutta, mikä on suojelutavoitteiden vastaista. Sama koskee myös Ison Siimarinmäen Natura-aluetta (lajistossa mm. liito-orava). Tietyn epävarmuuden vuoksi alueilla on suositeltavaa noudattaa varovaisuusperiaatetta.

Ristiriitoja

Pienen Mujumäen alueen tuulivoimalat sekä niihin liittyvät siirtolinjat (pituutta jopa 30 km), huoltotiet ym. vastaavat rakennelmat pirstoisivat varsin yhtenäisenä säilynyttä metsä- ym. luonnonympäristöä. Tämä on erityisen haitallista, koska alue sijoittuu Etelä-Konnevesi-Keurunmäki-Linthaarju (Rautalampi, Suonenjoki) monimuotoisuuskeskittymän alueelle ja on mukana luontokatoa torjuvassa Priodiversity LIFE -hankkeessa. Arvokkaaseen, luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävään aluekokonaisuuteen kuuluvat mm. Etelä-Konneveden kansallispuisto, Natura 2000 -alueet, muut luonnonsuojelualueet ja merkittävät luontotyypit (mm. arvokkaat kallioalueet).

Seutukunta Pienen Mujumäen alueen ympärillä – erityisesti itä-pohjoispuolella – on osa maakunnallista luonnon ydin- aluetta. Ydinalueilla pyritään edistämään suojelualueiden perustamista ja luonnon monimuotoisuutta. Samalla halutaan parantaa ydinalueen sisäisten osien ja muiden ydinalueiden välisiä ekologisia yhteyksiä. Seutukunnan arvo on tiedostettu myös Keski-Suomen puolella. Pohjois-Savon ydinalueet ovat maakunnan laajimpia metsäpeitteisiä alueita, ja ne muodostavat osan ekologista verkostoa. Verkosto helpottaa eliöiden liikkumista ja leviämistä seudulta toiselle. Pienen Mujumäen tuulivoima-alue olisi ydinaluetta pirstoessaan ja eliöiden elinoloja heikentäessään selvästi tavoitteiden vastainen.

Lopuksi

Etelä-Konneveden ja sen suojelun voidaan katsoa alkaneen lähestulkoon puoli vuosisataa vuotta sitten. Ensimmäisessä seutukaavassa eli Pohjois-Savon seutukaavaliiton laatimassa ns. SUVI-kaavassa seutukunnalta suojelualueeksi osoitettiin Kalajanvuoren-Kituvuoren alue (SU 1, kohde 545) eli keskeinen osa nykyisen Etelä-Konneveden kansallispuiston ydinaluetta. Sisäasiainministeriö vahvisti kaavan päätöksellään vuonna 1980.

Seudun laajemmat huomattavat luonto- ja maisema-arvot sekä niihin kytkeytyvän virkistys- ja retkeilytoiminnan mahdollisuus huomattiin pikkuhiljaa. Alueen suojelu eteni valtiovalan toimesta asteittain: Rantojen suojeluohjelma (1990),

Valtioneuvoston periaatepäätös vanhojen metsien suojelemisesta (1996) ja Valtioneuvoston päätös Suomen Natura 2000 -ehdotuksesta (1998). Maita hankittiin valtion omistukseen, ja yksityismaiden suojelualueita (YSA) perustettiin. Hankinnoista ja muista käytännön toteutuksista vastasivat Pohjois-Savon ja Keski-Suomen ELY-keskukset (aiemmin ympäristökeskukset). Pohjois-Savon ja Keski-Suomen liitoilla (aiemmin seutukaavaliitoilla) oli tässäkin vaiheessa aktiivinen rooli suojelun edistämässä. Pitkän ja monivaiheisen suojeluprosessin ja onnistuneen yhteistyön huipentumana voi pitää molempien maakuntien alueelle ulottuvan Etelä-Konneveden kansallispuiston perustamista vuonna 2014. Alueidenkäyttölaki (132/1999), sen 28 §, sisältää ohjeistuksen maakuntakaavan sisältövaatimuksista. Sen mukaan erityistä huomiota on kiinnitettävä muun muassa, alueiden käytön ekologiseen kestävyys, maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen sekä virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyteen. Pohjois-Savon liiton esitys Pienen Mujumäen tuulivoimatuotantoalueen (tv-1 800) sisällyttämisestä kohteeksi Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 3. vaiheeseen valitettavasti osoittaa, ettei liitto ole kiinnittänyt riittävästi huomiota edellä mainittuihin seikkoihin. Pohjois-Savon liitto/Pohjois-Savon seutukaavaliitto on toiminut aikojen kuluessa ansiokkaasti Etelä-Konneveden ja sen ympäristön varaamisessa luonnonsuojeluun ja virkistys- ja retkeilykäyttöön. Valitettavasti nyt on syntynyt vaikutelma, että liitto on luopumassa aikaisemmista periaatteistaan. Jonkinlaisena paradoksina voi pitää, että alueen suojelun käynnistäneen Pohjois-Savon seutukaavaliiton perillinen, Pohjois-Savon liitto, on nyt murentamassa vuosikymmeniä kestäneen ja monenlaisia ponnisteluja vaatineen luonnonsuojelutyön tuloksia.

Kaiken edellä kerrotun vuoksi vaadin, että kohde Pieni Mujumäki tuulivoimapotentiaalisena alueena (tv-1 800) tulee poistaa Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 3. vaiheen kaavaluonnoksesta.

Q2 yksityishenkilö

Vastine

Mielipide Pohjois-Savon maakuntakaavaan 2040, 3. vaihe
Aurinko- ja tuulivoima, vetytalous ja kauppa

Esitän mielipiteen maakuntakaavan osioon Tuulivoima ja sähkönsiirtoverkosto, C. Pieni Mujumäki, Rautalampi

Etelä-Konneveden lähiympäristö on luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävä alue. Luontoarvot on tunnistettu jo vuosikymmeniä sitten ja aluetta on pitkään kehitetty niiden mukaisesti. Konneveden rantoja ja saaria on suojeltu rantojen suojelu- ja Natura-ohjelmilla. Metsiä on suojeltu yksityisinä suojelualueina ja ostettu valtiolle suojeluun. Koko Etelä-Konneveden ympäröivä alue on maakuntakaavassa merkitty luonnon ydinalueeksi sekä matkailun ja virkistyskehtämisyöhykkeeksi.

Vuonna 2014 perustettiin Etelä-Konneveden kansallispuisto suojelemaan Konnevesi-järven alueen eläimistöä, kalliopereä ja vesistömaisemaa. Olin tuolloin työssä kunnan hallinnossa myötävaikuttamassa kansallispuiston perustamiseen. Eri tahojen kanssa tehtiin vuosia perusteellista yhteistyötä ja saatiin kansallispuisto perustettua.

Pohjois-Savossa on ollut periaatteena, että maakuntakaavassa ei osoiteta tuulivoimaa Etelä-Konneveden ympäristöön. Alueelle suunniteltiin erillistä suojavyöhykettä 5 km rantaviivasta. Asiaan oli laaja tuki ja myös Rautalammin kunta tuki suojavyöhykettä. Näissä suunnitelmissa tulisi pysyä.

Kaavaluonnokseen on kuitenkin lisätty Pieni Mujumäki tuulivoimapotentialiseksi alueeksi. Erityinen ongelma ko. alueessa on sen tarvitsema mittava, arviolta 20-30 km pitkä sähkönsiirtolinja nyt esitettyä 9 voimalaa varten. Linjan rakentaminen tarkoittaa jopa 96 m:n levyistä linjaa, joka halkaisisi nämä vielä osin erämaisena säilyneet alueet. Toteutus vaatisi linjaa varten arviolta jopa 300 hehtaarin "aukkoa". Tämä ehdotus tuntuu kaikkien aikaisempien luonnonsuojellisten periaatteiden vastaiselta. Väistämättä tulee mieleen, onko tarkoitus kuitenkin lopulta rakentaa huomattavasti useampia voimaloita.

Luonnonvarakeskuksen selvityksen mukaan metsiä hakataan liikaa, emmekä pääse EU:ssa asetettuihin Suomen hiilinelutavoitteisiin. Tuulivoimalla pyritään vahvistamaan vihreää siirtymää. Pitkät siirtymälinjat muutamalle tuulivoimalalle eivät edistä Suomen vihreää siirtymää. Aikaisemmassa v. 2021 laaditussa selvityksessä Pientä Mujumäkeä ei pidetty soveltuvana tuulivoima-alueena mm. pitkien siirtolinjojen vuoksi. Olisi välttämätöntä tehdä koko Suomea koskevat kokonaisvaltaiset linjaukset perustettavista tuulivoima-alueista, ettei vihreää siirtymää pilata lyhytnäköisillä yksittäisten kuntien ja yritysten pyrkimyksillä.

Luonnonvarakeskus suosittelee uusimpiin tutkimustuloksiin nojaten, että arvokkaimpien luontoalueiden läheisyyteen ei tulisi suunnitella tuulivoimaa lainkaan. Tietoa vaikutuksista mm. uhanalaisiin lajeihin on liian vähän. Tuulivoiman arvioidaan vaikuttavan useiden, jopa kymmenien kilometrien päähän eläimistöön ja maisemakuvaan. Maakuntakaavassa on kiinnitettävä huomiota alueiden suunnittelussa ekologiseen kestävyyteen sekä maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen.

Esitän Pienen Mujumäen poistamista maakuntakaavasta tuulivoimapotentialisena alueena.

Täydentävää tuulivoimapotentialiaa koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella mm. Pienen Mujumäen (hankenimeltään Ilosenmäki) tuulivoimapotentialisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine tuulivoimapotentialiaa koskevaan palautteeseen.

R2 yksityishenkilö	Vastine
Mielipide Pohjois-Savon liitolle maakuntakaava 2040 3. vaiheen kaavaluonnoksesta koskien Rautalammin Pienen Mujumäen tuulivoimapotentiaalista aluetta Jos tuulivoimahanke Pienen Mujumäen alueelle toteutuisi, seudun huomattavat ja laajalti tunnetut luonto- ja maisema-arvot tuhotaan peruuttamattomasti. Tässä hankkeessa vastakkain ovat siis yleiset, tunnustetut luonto- ja maisema-arvot ja toisaalta yksityisen, omistuspohjaltaan monikansallisen yrityksen taloudelliset edut. Luonto- ja maisema-arvojen tuhoaminen olisi peruuttamaton vahinko sinänsä, mutta asiaan liittyy myös huomattavia taloudellisia haittoja. Keskitynkin tässä mielipiteessäni vain niihin. Kiinteistöjen arvot romahtavat Ensimmäisenä tulee mieleen kiinteistöjen arvo. Korkeiden tuulivoimaloiden maisemahaitat ulottuisivat lähes kaikille ison Etelä-Konnevesi-järven tuulivoima-alueelle suuntautuville rannoille. Esimerkkinä tuulivoimaloiden näkymisestä pitkien matkojen päähän ovat Pieksämäen Niinimäen tuulivoimalat, jotka vastoin ennako-oletuksia näkyvät maisemassa paikoin vielä kymmenien kilometrien päässä Rautalammin puolella. Myös sähkönsiirtoa varten rakennettavien leveiden johtokatujen ja huoltoon tarvittavien teiden maastoon vetäminen pirstoisivat maisemakuvaa. Voimalinjoista lähtevä alituinen ääni karkottaisi myös sekä loma-asukkaita että mahdollisia mökkivuokraajia. Alueella on runsaasti loma-asuntoja sekä myös vakituista asutusta. Kaikkien näiden kiinteistöjen rahallinen arvo tulisi romahtamaan maisemahaittojen ja luonnonrauhan menetyksen vuoksi. Onko tuulivoimayhtiö tai joku muu taho valmis korvaamaan nämä kiinteistöjen arvojen laskut? Loma-asuntojen vuokraustoiminta menettää tuloja Etelä-Konneveden alueen loma-asunnoista varsin monet on tarkoitettu vuokrattaviksi. Tämän liiketoiminnan tuotot tulisivat romahtamaan. Kukapa haluaa vuokramökistään katsella tuulivoimaloita tai voimajohtoja, kun saatavilla on mökkejä kauniimmistakin maisemista. Vuokrahintoja on siis pudotettava roimasti, jotta asiakkaita löytyisi. Tulojen menetykset mökkejä vuokraaville olisivat huomattavia. Mahtaakohan tuulivoimayhtiö tai joku muu taho korvata nämä ansionmenetykset? Muun luontoon tukeutuvan liiketoiminnan kannattavuus kyseenalaiseksi	Täydentävää tuulivoimapotentiaalia koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella mm. Pienen Mujumäen (hankenimeltään Ilosenmäki) tuulivoimapotentiaalisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine tuulivoimapotentiaalia koskevaan palautteeseen.

Etelä-Konnevedellä on myös mm. vesillä liikkumiseen perustuvaa liiketoimintaa. Korvataanko esimerkiksi kanootteja vuokraavalle yritykselle tulojen menetykset maiseman muuttuessa. Vesillä liikkujat hakevat nimenomaan luonnon-kauneutta ja -rauhaa. Niiden hävitessä liiketoiminta väistämättä hiipuu.

Tuulivoimala-alue sulkeutuu marjastukselta ja metsästykseltä

Marjastus, metsästyks ja kalastus ovat paikalliselle väestölle tärkeitä viihtyvyystekijöitä ja myös tulonlähde. Tuulivoimaloiden rakentaminen sulkisi laajan alueen näiltä toiminnoilta, koska liikkuminen siellä olisi epämiellyttävää ja osin kiellettyäkin. Pienen Mujumäen alue on nykyisellään erinomaista marjastus- ja metsästysaluetta. Näille taloudellisille ja virkistämiseen liittyville menetyksille ei löytyne korvauksia maksavaa tahoa.

Kansallispuiston maisemahaitat

Valtio (Metsähallitus) on satsannut paljon varoja Etelä-Konneveden kansallispuiston rakenteisiin. Luonnossa virkistämismisellä on tutkitusti todettu olevan suuri rahallinenkin arvo terveyshyötyjen muodossa. Etelä-Konneveden kansallispuistossa hyvin suosittu kohde on ns. Kolmen vuoren vaellus, jonka varrelta aukeavat kansallismaisemaksikin mainitut näkymät Etelä-Konnevedelle ja sen takana siintäviin metsiin. Juuri tätä kansallispuiston ”nimikkomaisemaa” tulisivat hallitsemaan metsän yli töröttävät tuulivoimalat. Voi arvata, että näky ei luonnossa virkistämijä ilahduta. Kansallispuiston suosio tulisi vähenemään, ja sinne sijoitetut valtion varat olisivat siten osin hukkaan heitettyjä.

Ilmastohyödyt kyseenalaiset

Päästöttömän energian tuottamat ilmastohyödyt olisivat tässä tapauksessa hyvin epävarmat. Kun lasketaan huolellisesti ja totuudenmukaisesti kaikki rakentamisen ja huoltokäyntien ilmastohaitat sekä johtokatuja, teiden yms. rakenteiden metsän kasvulle aiheuttamat hiilinielujen menetykset, saavutettava ilmastohyöty on vähintäänkin kyseenalainen.

Verotulot myös pienenevät

Verotulot ovat kunnille suuri houkutin suosia tuulivoimaloita. Laskelmissa ei kuitenkaan ole otettu huomioon, että toisaalta verotulot myös pienenevät. Muun muassa kiinteistöjen arvoon perustuvat kiinteistöverotulot, metsien tuottoon perustuvat verotulot ja luontoon tukeutuvan matkailun ja liiketoiminnan tuottamat verotulot vähenisivät.

Lopputulomana voidaan arvioida, että jos Pienen Mujumäen tuulivoimala-alueen rakentaminen sallitaan, siitä saatava taloudellinen hyöty valuu kansainvälisen konsernin ulkomaisille omistajille. Paikalliset vakituiset ja loma-asukkaat kärsivät taloudellisia ja henkisiä menetyksiä, joista ei makseta korvauksia.

Yllä luetelluilla perusteilla vaadin, että paikallisia luontoon tukeutuvia elinkeinoja riuduttavaan tuulivoimahankkeeseen tarvittava Pienen Mujumäen tuulivoimapotentiaalin alue -merkintä poistetaan Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 3. vaiheen kaavaluonnoksesta.	
S2 yksityishenkilö	Vastine
Kannanotto Pieni Mujumäen (Isosenmäen) tuulivoimahankkeeseen maakuntakaavan 2040 3. vaiheessa Kuten maakuntakaavan luonnosvaiheessakin todetaan, Pieni Mujumäen alue on luonnon ydinaluetta monipuolisine kasvistoineen ja eläimistöineen. Ja aivan valtakunnallisesti merkittävän Etelä-Konneveden kansallispuiston vieressä. Lisäksi alue on, kuten kylän virallinen nimi Hanhitaival kertoo, monien muuttolintujen muuttoreittiä. Tuulivoimala tulisi häiritsemään lukuisten asukkaiden ja vapaa-ajan asukkaiden jokapäiväistä elämää ja romahduttaisi kiinteistöjen arvot. Vaikutukset ulottuisivat myös Keski-Suomen puolelle Hankasalmen ja Konneveden kuntiin. Sähkön siirtolinjat myös huolettavat, koska lisäävät tuntuvasti metsäkatoa, ja uhkana on maiden pakkolunastus. Mielestäni tuulivoimapotentiaalisuus Pieni Mujumäen kohdalla pitää poistaa kaavasta ja antaa alueen ja asukkaiden olla rauhassa. Jos maakuntaliitto ei tiedossa hyvin kaikille olevia arvoja ja faktoja tunnusta ja niihin reagoi, menettää maakuntaliitto kasvonsa ja uskottavuutensa.	Täydentävää tuulivoimapotentiaalia koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella mm. Pienen Mujumäen (hankenimeltään Ilosenmäki) tuulivoimapotentiaalisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine tuulivoimapotentiaalia koskevaan palautteeseen.
T2 yksityishenkilö	Vastine
Muistutus Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 3. vaiheeseen (sivut 1-40) Laatijat: 9 nimeä Liitteenä (linkin takana) laatimamme muistutus Pohjois-Savon liiton Maakuntakaava 2040 3. vaiheeseen Muistutus Pohjois-Savon maakuntakaava 3. vaiheeseen.pdf Allekirjoittaneeseen voi olla yhteydessä mahdollisista tarkennuksista. Toivomme, että muistutuksellamme on painoarvoa, kun pohditte Huttusenlehdon alueen nostamista tuulivoimapotentiaali-alueeksi. (alla lainaus palautteen sisällysluettelosta) Johdanto 3 1 Tuulivoimahankkeen vaikutukset matkailuun 5	Linkin takaa aukeava Huttusenlehdon suunnitellun tuulivoima-alueen ympäristöä koskeva laaja (40 s) palaute merkitään tiedoksi. Täydentävää tuulivoimapotentiaalia koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella mm. Huttusenlehdon tuulivoimapotentiaalisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine tuulivoimapotentiaalia koskevaan palautteeseen.

1.1 Volokinpulun retkeilyreitti 5 1.2 Kalastus, melonta, metsästys ja marjastus 9 1.2.1 Nurmijoki 9 1.2.1.1 Koirakoski 11 1.2.2 Hankajoki 11 1.2.3 Kiltuanjärvi ja Haajaistenjärvi 12 1.2.4 Metsästys 13 1.3 Ruukkialue 14 1.4 Tiilikkajärven kansallispuisto 16 1.5 Pohjoismäki 17 2 Tuulivoimaloiden vaikutukset vakituksille asunnoille ja vapaa-ajan asunnoille 18 2.1 Välkevaikutukset 19 2.2 Meluhaitat 19 2.3 Valohaitat 22 2.4 Vaikutukset asuntojen arvoon 23 3 Tuulivoiman vaikutukset luontoon ja ympäristöön 24 3.1 Suo- ja vesistöalueet 25 3.2 Hankealue suurpetojen ja eläinsuojelulain näkökulmasta 26 3.3 Linnustolle ja lepakoille aiheutuvat vaikutukset 28 3.3.1 Muuttolinnut 28 3.3.2 Linnuston ja lepakoiden alueelta siirtyminen 28 3.3.3 Vaarantuneelle (maa)kotkakannalle aiheutuvat seuraukset 29 3.4 Vedenottamo ja pohjavesialueet 31 3.5 Turvaetäisyydet 32 4 Sähkönsiirto Huttusenlehdon tuuli- ja aurinkovoimahankealueelta kantaverkkoon 33 4.1 Sähkönsiirtolinjan rakentamisen vaikutukset 5 Kunnallinen päätöksenteko ja kuntastrategia 37 Lähteet: 39	
U2 yksityishenkilö	Vastine
Mielipide Pohjois-Savon maakuntakaavaan 2040, 3. vaihe Aurinko- ja tuulivoima, vetytalous ja kauppa	

Olen asunut Rautalammilla liki neljäkymmentä vuotta ja haluan esittää mielipiteeni maakuntakaavan osioon Tuulivoima ja sähkösiirtoverkosto, C. Pieni Mujumäki, Rautalampi

Etelä-Konneveden lähiympäristön luonnon monimuotoisuus ja sen merkittävyys on vuosien aikana käynyt selväksi. Alueen luontoarvot on vuosikymmenien mittaan tunnistettu ja aluetta on pitkään kehitetty niiden mukaisesti. Pitkään odotetun ja toivotun Etelä-Konneveden kansallispuiston saaminen vuonna 2014 oli merkittävä saavutus ja siitä me kuntalaiset laajasti iloitsimme. Näin saatiin suojeltua alueen luontoa monipuolisesti. Myös matkailu- ja virkistysmahdollisuudet kovasti paranivat. Nyt esiin tullut ehdotus on ristiriitainen aikaisempien luontoa suojelevien periaatteiden suhteen. Tuulivoimahankkeet tuntuvatkin suorastaan järjenvastaisilta. Kaikki pitkäaikainen harkiten tehty uurastus luonnon ja Rautalammin asukkaiden hyvinvoinnin eteen valuu näin tyhjiin.

Esitän Pienen Mujumäen poistamista maakuntakaavasta tuulivoimapotentiaalisena alueena.

Täydentävää tuulivoimapotentiaalia koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella mm. Pienen Mujumäen (hankenimeltään Ilosenmäki) tuulivoimapotentiaalisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine tuulivoimapotentiaalia koskevaan palautteeseen.

V2 yksityishenkilö

Vastine

Mielipide kaavaluonnoksesta, Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3.vaihe (vety, aurinko, tuuli ja kauppa)

Nähtävillä olevassa Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 (3.vaihe) luonnoksessa käsitellään aurinkoenergiaan ja vetytalouteen liittyvät teemat, seudullisesti merkittävän kaupan muutostarpeita sekä tuulivoimapotentiaalin täydennystarpeita. Maakuntakaavassa esitetään alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet sekä osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita. Maakuntakaava ohjaa kuntien kaavoitusta ja viranomaisten muuta alueiden käyttöä koskevaa suunnittelua.

Nähtäville asetetun maakuntakaavaluonnoksen osalta suuri huolestumme liittyy merkintään Pieni Mujumäen tuulivoimapotentiaalisesta alueesta.

Maakuntakaavan laadinnassa on otettava huomioon monenlaisia sisältövaatimuksia. Laadintatyössä on kiinnitettävä huomiota maakunnan oloista johtuviin erityisiin tarpeisiin. Lisäksi luonnonsuojeluohjelmien ja -päästösten samoin kuin luonnonsuojelulain mukaisten maisema-alueiden täytyy olla ohjeena kaavaa laadittaessa.

Lisäksi kaavan laadinnassa on erityisesti kiinnitettävä huomiota mm. seuraaviin seikkoihin: alueiden käytön ekologiseen kestävyyteen, maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen sekä virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyyteen. (www.ymparisto.fi, julkaisija Ympäristöministeriö).

Muun muassa edellä mainittujen kaavan laadinnan periaatteiden osalta esiintyy erittäin suuria ristiriitoja Pieni Mujumäen tuulivoimapotentialialaisen alueen sijoittumisen osalta suhteessa Etelä-Konneveden kansallispuistoon, alueen luonnonsuojelualueisiin ja kulttuurimaisemiin. Jo pelkän karttatarkastelun pohjalta suunnitellun tuulivoima-alueen sijoituspaikan ristiriita on ilmeinen ja räikeä. Ristiriita syvenee entisestään, kun tarkasteluun otetaan alueen voimaassa oleva kaava. Etelä-Konneveden suurilta ja avonaisilta seliltä ja lukuisilta pieniltä saarilta aukeaa suora näköyhteys suunnitellun Pieni Mujumäen tuulivoima-alueelle. Isot tuulimyllyt asettuisivat häiritsevänä ja luonnottomana elementtinä autenttiseen maisemaan. Etelä-Konneveden kansallispuisto on maisemaltaan erityinen ja jylhäpiirteisyydeltään sekä erämaaluonteeltaan hyvin herkkä maisemamuutoksille. Etelä-Konneveden maisemat ja niiden koskemattomuus ovat itsessään vaalimisien arvoisia, mutta niiden erityisyyttä nostaa harvinainen erämaatunnelma sijoittuneena eteläiseen Suomeen, missä erämaa-alueet ovat vähissä. Tällaisten herkkien ja harvinaisten kohteiden vaaliminen ja koskemattomuus ovat suurempia arvoja kuin puhtaan sähkön tuottaminen, mikä sekin on toki erittäin tärkeä ja tavoittelemisen arvoinen päämäärä. Puhtaan sähkön ja lisääntyvän sähkötarpeen nimissä ei kuitenkaan tule uhrata maisema- ja luontoarvoja, joiden palauttaminen ei käy käden käänteessä. Lisäksi harvinaiseen ja herkkään maisemaan ja luontoon ilmestyvä haitta (tuulimyllyt) aiheuttaa pitkäksi aikaa alueen arvon menetystä ja vesittää Etelä-Konneveden kansallispuiston perustamisen pohjalla olleita useita perusteita, kuten jylhäpiirteisyys ja erämainen maisemakokonaisuus, jonka se muodostaa yhdessä alueen yksityisten suojelualueiden kanssa. Myös massiiviset tuulipuiston vaatimat tieverkostot ja siirtolinjat rikkoisivat maisemaa ja luontokokonaisuutta ja lisäksi niiden sijoittaminen jylhään ympäristöön olisi erittäin haastavaa.

Suurin osa Etelä-Konnevedestä kuuluu valtakunnalliseen rantojensuojeluohjelmaan, jonka tavoitteena on järviluonnon luonnonmukaisuus ja rakentamattomuus. Tämän lisäksi Etelä-Konnevesi on myös osa Konnevesi-Kalaja-Niinivuori Natura 2000 suojelualueetta, jonka suojeluperusteena ovat lukuisat luontotyypit ja eliölajit. Natura-alueen ominaispiirteiden osalta esille nousee vahvasti maisemalliset arvot ja virkistyskäyttöarvot.

Maakuntakaavojen tarkoitus on ohjata kuntien kaavoitusta. Toivomme nyt maakuntakaavan laatijalta objektiivista alueen kokonaisuuden tarkastelua ja alueen herkkien erityispiirteiden huomioimista kaavaprosessissa. Pieni Mujumäen tuulivoima-alue ei saa päätyä maakuntakaavaan vain sen vuoksi, että hankkeen toteuttaja on ryhtynyt tuulivoimapuiston suunnitteluun ja edistämiseen Rautalammin kunnassa jo vuosia ennen kavasuunnittelua. Ensimmäiset

yhteydenotot alueen maanomistajiin on jo tehty useita vuosia sitten hankkeen toteuttajan taholta. Viranomaistoiminnan uskottavuus on yhteiskunnan luottamuksen peruspilareita. Maakuntakaavoitus ja aluemerkinnot on tehtävä ai-doista ja perustelluista lähtökohdista, ei taloudellista hyötyä saavien tahojen intressien pohjalta. Kaavoitus on kauas-kantoista alueiden käytön suunnittelua. Kaavan laatijalta vaaditaan kykyä katsoa pitkälle tulevaisuuteen ja kykyä nähdä isommat suuntaviivat, jotka ovat maakunnan ja valtakunnan maankäytön suunnittelun osalta tulevaisuuden avainteki-jöitä. Pieni Mujumäen ja Etelä-Konneveden alueen maankäytön tämänhetkiset ja tulevaisuuden arvot ovat ainutlaatui-sen luonnon, luonnonmaiseman ja myös kulttuurimaiseman erityisyys ja niiden vaaliminen sekä säilyttäminen. Näiden arvojen säilyessä myös alueen monipuolinen virkistyskäyttö varmistuu. Edellä mainittuihin seikkoihin viitaten vaadimme, että Pieni Mujumäen tuulivoimapotentiaalin alue poistetaan Poh-jois-Savon maakuntakaavan kaavaluonnoksesta ja jatkosuunnittelusta.	Täydentävää tuulivoimapotentiaalia koskevan saa-dun palautteen ja maakuntakaavatyön koko-naisharkinnan perusteella mm. Pienen Mujumäen (hankenimeltään Ilosenmäki) tuulivoimapotentiaa-lisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine tuulivoi-mapotentiaalia koskevaan palautteeseen.
W2 yksityishenkilö	Vastine
Mielipide, Pohjois-Savon maakuntakaavan 3. vaihe Suo maata syvällä turpeessa suo maan olla tähän jätettävä luonnonrauha-alue lokkien älämölöalue maan hiljaisten kunta liito-oravien kiitorata ei maakunta halua joustoa ei tarvekohtaista harkintaa tallautua taas ja kadota alle me olemme täällä, olemme olemassa	Runollinen palaute luonnon puolesta merkitään tie-doksi.

X2 yksityishenkilö	Vastine
MIELIPIDE HUTTUSENLEHDON TUULIVOIMA-ALUE Pohjois-Savon Maakuntakaava 2040/3. Kaavaluonnos 1. Mielipiteen esittäjien tausta - Olen itse syntynyt Jyrkällä 1954. - Sukuni on omistanut maapaikan Jyrkän Ruukin läheisyydessä lähes 100 vuotta. - Olemme kunnostaneet pihapiiriä hirsirakennuksineen perinnerakentamisen keinoin nykyiseen kuntoonsa vuodesta 1998 lähtien. - Vietämme suunnitellun tuulivoima-alueen läheisyydessä vähintään 7-8 kk vuodessa ja osallistumme Kylätoimikunnan, Metsästysseuran toimintaan sekä alueen matkailun kehittämiseen. 2. Mielipiteemme Huttusenlehdon tuulivoima-alueen sopivuudesta tuulivoiman tuotantoon Huttusenlehdon tuulivoima-alue sekä sen toimijat eivät täytä millään muotoa edellytyksiä toimia tuulivoimapotentiaalisena alueena. Perusteita: Kaavaan suunniteltu alue sekä toimijat eivät mahdollista mm.: - luontoarvojen säilymistä pitkällä tähtäyksellä yli sukupolvien - alueella asuvien ihmisten terveyden ja viihtyvyyden säilymistä - alueelle suunniteltujen rakennusinvestointien toteuttamista sekä niiden arvojen säilymistä - palvelu- ja elinkeinorakenteen jatkuvaa kehittämistä - kansallista sopimusvastuuta ongelmien ratkaisemiseksi tulevana vuosikymmeninä. Ensiksi: Alueen osoittaminen tuulivoimatuotantoon sotii Sonkajärven kunnan sovittua monivuotista kuntastrategiaa vastaan. Toiseksi: Jyrkän ruukin aluetta on Museoviraston avustuksella kehitetty jo vuosikymmeniä autonomisen ajan ja Suomen itsenäisyyden alun kulttuuriympäristön arvoihin perustuvana matkailukohteena.	Täydentävää tuulivoimapotentiaalia koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella mm. Huttusenlehdon tuulivoimapotentiaalisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine tuulivoimapotentiaalia koskevaan palautteeseen.

Kolmanneksi: Matkailureitistöä on kehitetty yritysten, Sonkajärven kunnan sekä EU-rahoituksen turvin jo vuosia. Esi- merkkeinä muun muassa Volokinpolun 30 kilometrin retkeilyreitti laavuineen ja geokätköineen, Nurmijoen melontareit- istö, Hankalammin lintutornisto, Iisalmi-Vuokatti kelkkareitistö sekä parhaillaan rakennettava esteetön reitti Ruukin- tuvalta eteenpäin (Volokinpolun alussa). Lisäksi matkailuyritykset ovat investoineet nykyaikaiseen majoituskapasiteet- tiin ja vuositasolla Jyrkällä voidaan todentaa yli 3000 yöpymisvuorokautta vuodessa. Alueen luontomatkailullinen ja maisemallinen herkkyys on täysin ristiriidassa suunnitellun Huttusenlehdon tuulivoima- alueen kanssa.	
Y2 yksityishenkilö	Vastine
MIELIPIDE Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3. vaiheen kaavaluonnos Esitämme, että Huttusenlehto poistetaan täysin maakuntakaavasta potentiaalisena tuulivoima-alueena. Nyt esillä oleva kaavaluonnos on erittäin jyrkästi ristiriidassa alueen todellisten käyttöarvojen kanssa. Sonkajärven itäisen järviolueen (Jyrkkä-Koirakoski ympäristöineen) luontoarvot ja monimuotoisuus ovat koko Pohjois- Savoakin ajatellen erittäin merkittävät ja korvaamattomat. Sen todistavat jo viime vuosikymmeninä tehdyt satsaukset alueen kehittämiseen: Nurmijoen entisöity melonta- ja koskikalastusreitti, Natura 2000 alueet Uuranholi ja Autiosuo lisänä lukuisat vapaaehtoisuuden pohjalta toteutetut suojelualueet, Volokinpolun retkeilyreitti (autiotupa, laavut, pit- kospuut), isojen järvien tarjoamat virkistyskalastusmahdollisuudet veneenlaskupaikkoineen ja laavuineen, Hankalam- men lintutorni, Holinmäen näkoalatasanne. Huttusenlehdon alue muodostaa Pohjois-Savossakin yhä harvinaisemmaksi käyvän suuren yhtenäisen metsäalueen. Keskellä virtaa Hankalammistä lähtevä Hankajoki eri nimillä olevine jatkeineen. Alue on osin hyvin erämaista mm. ke- lottomutta puustoa löytyy ojittamattomilta soilta. Alue muodostaa luonnon yhdyskäytävän mm. kaikille Suomen suur- pedoille tai antaa reviirin ja pesimärauhan maakotkille. Alueella on mahdollista kokea lunnonrauha ilman häiritseviä urbaaniin elinympäristöön kuuluvia ääniä tai kokea täydellinen pimeys.	Täydentävää tuulivoimapotentialiaa koskevan saa- dun palautteen ja maakuntakaavatyön koko-nais- harkinnan perusteella mm. Huttusenlehdon tuuli- voimapotentialisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine tuulivoimapotentialiaa koskevaan pa- lautteeseen.

Alue on kokonaisuudessaan luonnon ydinaluetta. Siltä pohjalta aluetta on mm. kunta kehittänyt ja käyttänyt markkinoinnin kärkenä. Alueen asukkaat, erittäin laaja vapaa-ajan asujajoukko, matkailijat ja erilaisten luontoaktiviteettien harrastajat ovat tämän alueen löytäneet ja voineet nauttia alueen luonnosta ja myös kehittyvästä palvelutarjonnasta.

Alue on myös luontomatkailun kehittämisaluetta. Luontomatkailu onkin kehittynyt viime vuosina hyvin ja näkemyksemme mukaan se voisi kasvaa seuraavan 10 – 20 vuoden aikana vaikka kymmenkertaiseksi. Palvelujen tarjonta on jo nyt kehittymässä enemmän ympärivuotiseksi. Kaikki nämä rahavirrat jäisivät paikkakunnalle ja myöskin lisääntyvä työllisyysvaikutus olisi merkittävä ja tervetullut.

Näkemyksemme mukaan luontomatkailu ja tuulivoima eivät sovi yhteen. Matkailuelinkeino siinä jäisi toiseksi ja näivettyisi. Yhtä vähän vapaa-ajan asuminen ja tuulivoima eivät sovi samalle alueelle. Alueen maisemakuva ja luonne muuttuisi tuulivoiman myötä täysin ja peruuttamattomasti. Vapaa-ajan asukkaat ovat rakentaneet mökkinsä alueelle nimenomaan kokeakseen luonnonrauhaa, virkistystä ja palautumista kiireisestä ja ehkä stressaavasta työelämästä. Metsien ja luonnon tuomat moninaiset terveysvaikutukset ihmiselle on todettu viime vuosina monien tutkimustenkin perusteella. Tietenkin alueen luonnolle ja eläimistölle tuulivoiman tuomat haitat olisivat erittäin merkittävät: alue pirstoutuisi erittäin paljon uusista ja entisistä levenevistä teistä, kaapelinoista, voima-asemista, isoista voimalatonteista, siirtolinjasta, mikä ylittäisi mm. Nurmijoen. Lisäksi tulisivat ääni- ja valohaitat ja roottoreista irtoava vuosien saatossa tonneissa oleva pintamateriaali, joka ei varmaankaan ole hyväksi ekosysteemille. Myöskin pohjavedet voivat olla vaarassa pitkän päälle.

Suunnitellut, erittäin massiiviset, Suomen suurimmat 16 – 20 tuulivoimalaa rikkoisivat täysin alueen maisemakuvan 20 kilometrin säteellä. Alueen luonne muuttuisi täysin: luonnonarvoja ja asumisviihtyvyyttä korostavasta energiateolliseksi alueeksi – varsin peruuttamattomasti – haittoja piisaisi seuraavallekin sukupolvelle! Voimalatornit roottoreineen näkyisivät päivin ja öin, suurilla järvillä erityisen hyvin. Äänihaitat olisivat ainakin 5 km sisällä merkittävät. Sonkajärven kunta sallii tuulivoimarakentamisen 1,5 km etäisyydelle asutuksesta – ei mitään tolkkua! Ihmisten asumisviihtyvyys, niin vakituisten kuin vapaa-ajan asukkaisen, laskisi huomattavasti, terveyshaittojakin voisi tulla. Luontomatkailulta olisi pohja poissa. Alueen hiljainen kuihtuminen olisi edessä. Lähialueelle on suunnitteilla myös toinen tuulivoimala-alue, jonka voimalat näkyisivät osin myös itäiselle järviolueelle. Yhteisvaikutus olisi huomattava. Huttusenlehdon suunnitellut voimalat näkyisivät erittäin hyvin myös Tiilikan kansallispuistoon esim. Venäjänhiekalta voisın nähdä kaikki ”rupe-
lit”.

Valtakunnallisestikin kulttuurihistoriallisesti arvokas Jyrkän ruukkimiljö jäisi tuulivoimaloiden varjoon ja senkin historiallinen ja matkailullinen arvostus laskisi. Lähialueilla on myös monia vuosisatoja vanhoja asuinympäristöjä.

Jyrkän vedenottamo sijaitsee aika lähellä suunniteltuja pohjoisimpia voimaloita. Siinäkin on riskinsä, jos esim. jotakin yllättävää tapahtuisi ja voimaloista pääsisi esim. öljyä maastoon tai roottoreista irtoava mikroaines aiheuttaisi pitkän ajan kuluessa myös pohjavesien pilaantumista.

Olemme kartasta laskeneet, että vaikutusalueella Laakajärveltä Sälevälle on noin 500 vapaa-ajan asuntoa ja parikymmentä vakituista asuntoa. Näin ollen jo järviolueella hankkeen vaikutus kohdistuu useaan tuhanteen ihmiseen.

Suunnittelussa on näiden vapaa-ajan asukkaiden asema kuntalaisten yhdenvertaisuuden ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden näkökulmasta jätetty liian vähälle huomiolle. Vapaa-ajan asukkaista arviolta 80 % on ulkopaikkakuntalaisia, jotka eivät voi osallistua kunnalliseen päätöksentekoon. Sonkajärven kunta on kaavoittanut rannat ja maanomistajat (yleensä metsäyhtiöt) ovat myyneet tontit hyvässä uskossa oleville mökin rakentajille. Sonkajärven kunta on kehittänyt aluetta vuosikymmenet loma-asutuksen ja luontomatkailun ehdoilla ja käyttänyt aluetta kunnan mainonnassa. Nyt alueen keskeistä osaa ollaan muuttamassa energiateolliseksi alueeksi, mikä muuttaa koko alueen järvimaisemaa ja luontoa hyvin rajulla tavalla.

Tuulivoimalat aiheuttavat merkittäviä äänihaittoja (ihmisen korvalla havaittava ääni ja infraääni) ihmisille ja myös eläimistöille. Tutkimustieto asiasta on puutteellista ja siitä syystä olisi noudatettava suurta varovaisuutta tuulivoimapuiston sijoittamisessa. Voimaloiden etäisyydet ovat asutukseen aivan liian pienet jopa 1,5 km.

Voimaloiden roottoreiden lavoista irtoava nano- ja mikromuovi aiheuttavat merkittävää haittaa ympäristölle. Tästä asiasta löytyy ainakin ulkolaista tutkimustietoa. Meidän perheen kaikki marjat ja sienet poimitaan Jyrkältä ja kalat pyydetään lähijärvestä, joten tästä voi koitua melkoinen terveydellinen haitta seuraavien vuosikymmenien kuluessa metsien ja järvien antimia nauttiville sekä alueen eläimistöille. Juomavetemme otamme avoimesta lähteestä ja on mahdollista, että mikromuovit pilaavat ajan kuluessa myös meidän juomavetemme (pohjaveden). Mikromuovien vaikutusarvot ja leviäminen ovat laskennallisia, koska 350 m korkeita tuulimyllyjä ei ole vielä missään.

Tuulivoimapuisto ei sovi näin lähelle kulttuuri- ja luontokohteita (mm Volokin polku, Uuranholi, Ruukkialue, Nurmijoki).

Meidän sähkötön vapaa-ajan asuntomme sijaitsee Kärenmäellä, joka on hyvin perinteinen asumispaikka. Kartan mukaan tällä mäellä on ollut asutusta jo 1760-luvulla ja omaakin sukua on siellä asunut yli 200 vuotta. Tila on tavallaan

perinnetila, jota on viimeisen 20 vuoden aikana entisoitu ja pidetty kunnossa. Kärenmäki on alueen vanhimpia asuttuja paikkoja Uuran ja Rehvon ohella. Tuulipuisto on pahassa ristiriidassa tällaisen ympäristön kanssa. Talo sijaitsee mäen laella merenpinnasta 200 metrissä, joten kaikki mahdolliset tuulivoimayksiköt näkyisivät selkeästi pihapiiriin muista haitoista puhumattakaan.

Pihapiirissämme on liikkunut kaikki Suomen suurpedot, joista meille ei ole ollut mitään haittaa. Hankalammilla olevasta lintutornista on monina keväinä käyty katselemassa metsä- ja valkoposkikhanhien muuttoa ja jäällä teerien soidinmenoja. Lintujen muutot ja soidinmenot häiriintyvät tuulimyllyistä ja myös erämainen maisema muuttuu täysin, kun monet tuulivoimalat näkyvät massiivisina lammen takaa.

Haajaistenjärvellä Selkäsaaren laavulla käymme usein kalareissuilla ja seuraamme viereisen saaren kalasääsken pesimäpuuhia. Toinen pesä on pohjoisempaa järven länsilaidalla. Sääksien ruuanhakumatkat ulottuvat viereisille järvillekin. Onko ne turvassa roottoreilta?

Valtakunnallisessa ohjeistuksessa maakuntakaavan on myös huomioitava hiilinielujen lisääminen ja hiilen sidonnan parantaminen. Tämäkin kohta on tässä tuulipuistohankkeessa suuressa ristiriidassa. Tuulipuistoalueella hakataan metsiä voimaloiden alta ja maakaapelilinjojen kohdilta. Mutta varsinkin siirtolinjan alta (110 kV) 31,1 km matkalta Fingridin Tervakorven muuntoasemalle. Linja voi olla vielä mahdollisesti paljon pitempi (Iisalmen kaupunki on evännyt suoran linjan rakentamisen Iisalmen itäosien kautta). Linja on myös ongelmallinen siinä mielessä, että se ylittää ennallistetun luonnontilaisen Nurmijoen ja Iisalmen puolella Matkusjoen sekä Koukunjoen. Nykyisessä kaavassa Nurmijoen keskiosa on luonnonrauha- ja yön pimeäkokemusalue. Ja myöskin uusien teitten rakentaminen ja entisten leventäminen edellyttää puuston kaatamista.

Hankkeen aluetaloudelliset merkitykset jäisivät hyvin pieniksi. Itse tuulivoimalat hankitaan yleensä Tanskasta tai Saksasta (ylivoimaisesti kallein osa, Suomessa ei tuotantoa), joten hankkeen kotimaisuusaste on arviolta 20 – 30 %. Vain pohjien teko, tiet, kaapelit, puiden kaato, sähkölinjat ja korvaukset puista maanomistajille.

Hanke käytännössä työllistää vain rakennusvaiheessa vajaan vuoden ja silloin koneurakoitsija ja asentajat ovat Etelä-Suomen sopimusurakoitsijoita. Joku paikallinen konemies voi päästä aliurakoitsijaksi. Hankkeen valmistuttua teiden kunnossapito ja auraus ei työllistä edes yhtä urakoitsijaa vuodeksi. Huoltohenkilöt käyvät muutaman kerran vuodessa myllyillä Kajaanista tai Kuopiosta käsin.

Vuokratulot maanomistajille menevät tässä tapauksessa pääsääntöisesti Etelä-Suomessa kotipaikkaansa pitävillä isoilla firmoilla (Tornator Oyj, Imatra; Suomen Metsäsijoitus Oy, Helsinki; UPM-Kymmene Oyj, Helsinki) ja sitä kautta verot myös.

Ilmatar Sonkajärvi Oy ei maksa yhteisöveroa (20 % yhtiön tuloksesta), koska näyttää tappiota ensimmäiset 10 – 20 vuotta (poistot, luottojen korot).

Mahdolliset voitot menevät ranskalaisille sijoittajille. Omnes Capital omistaa 85 % Suomen Ilmatar Energystä, Suomen kattoyhtiöstä.

Lisäksi tuulivoimalla tuotetun sähkön markkinahinta on niin alhainen, että uusien tuulivoimahankkeiden sähkö myydään 10 – 15 vuoden sopimuksilla kansainvälisille datakeskuksille. Näin lisääntyvä sähkön tuotanto ei hyödynnä Suomen hiilineutraalisuus tavoitteita. Lisääntyvällä sähkökapasiteetilla pitäisi muuttaa ensisijaisesti Suomen teollisuutta, liikennettä ja asumista hiilineutraalimpaan suuntaan.

Sonkajärven kunta saa kiinteistöveron 3,1 % alenevasti tietyllä kaavalla laskien, voisi olla laskelmien mukaan noin 300.000 euroksi per vuosi. Rahavirta ei ole kuitenkaan varma, koska kuntien tasausjärjestelmä on ilmeisesti tällä hetkellä mietinnän alla ja yhtenä pohdittavana asiana on pitäisikö tuuli/aurinkovoimaloiden verotuloja siirtää tasausjärjestelmän piiriin.

Tuulivoimahankkeen myötä Jyrkän alueen matkailullinen vetovoima heikkenee, mökkirakentaminen voi vuosiksi loppua kokonaan ja asukkaiden käyttämä aika mökeillä vähenee, jolloin kunnan saamat verotulot pienenevät ja työllisyysvaikutukset ovat miinusmerkkiset.

Alueen asukkaiden asuntojen ja kiinteistöjen arvot laskevat tuulivoimahankkeen aiheuttamien haittojen myötä merkittävästi. Se lisää eriarvoisuutta kunnan asukkaiden kesken ja on sekin epäoikeudenmukaista.

Loppupäätelmä

Esitämme, että Huttusenlehdon tuulipuistoa ei sisällytetä uuteen maakuntakaavaan, koska se on jyrkästi ristiriidassa nykyisen alueen käyttötarkoituksen kanssa ja ihmisille, luonnolle sekä matkailuyrittämiselle aiheutuvat haitat ovat merkittävästi suuremmat kuin hyödyt.

Jyrkän seutu on osallistunut jo vuodesta 1961 alkaen energiantuotantoon alueen järvien säännöstelyn kautta (pinta-vaihteluraja esim. Kiltuanjärvellä 2,25 m), mistä aiheutuu eroosiota rannoille ja monenlaista muutakin haittaa ranta-asukkaille. Myöskin alueen turvevaroja on hyödynnetty merkittävästi ja hyödynnetään edelleen.

Talvivaaran jätevesien vuodot aiheuttivat vuosia sitten järviolueen vesien pilaantumista. Nyt ei enää tarvittaisi ”uusien murheita” tuulivoiman muodossa.

Sonkajärven kunnassa tulisi nähdä laaja alueen vapaa-ajan asutuksen tuoma taloudellinen, kuntayhteisöä elävöittävä ja kulttuurinen vaikutus. Samoin kunnan olisi ymmärrettävä alueen matkailullinen vetovoima ja toistaiseksi vain osin hyödynnetty kehittämispotentiaali. Eukonkanto ja Sonkajärvi Soi – tapahtumat vetävät väkeä Sonkajärvelle vain parina viikonvaihteena vuodessa, Jyrkkä vetää vuoden ympäri! Jyrkälläkin on kesän aikana monia tapahtumia, jotka vetävät paikalle satamäärin kävijöitä.

Sonkajärven kuntapäättäjien toiminta hankkeessa on ollut hyvin poukkoilevaa ja enenemässä määrin päättäjätkin ovat alkaneet nähdä hankkeeseen liittyvät suuret haitat ja riskit. Uusi Sonkajärven kunnanhallitus teki selkeän päätöksen 23.6.2025 äänin 5-2 sen puolesta, että aluetta ei kaavoiteta tuulivoimapotentialiksi. Päätöksen perustelut kannattaa lukea. Ne ovat jämähät ja yksiselitteiset!

Voimassa oleva maakuntakaava tukee erinomaisesti alueen moninaista luontoa, matkailullista potentiaalia, kulttuuriympäristöä ja alueen vapaa-ajan sekä paikallista asutusta. Mielestämme ei ole mitenkään järkevästi perusteltavissa alueen kaavoituksen muuttamista tuulivoimapotentialiseksi alueeksi.

Z2 yksityishenkilö

Vastine

Pohjois-Savon Maakuntakaavaan ilmaisen mielipiteeni.

Sonkajärven Jyrkän alueen ns. Huttusenlehto pitää poistaa maakuntakaavan tuulivoimaalueesta.

Alue on kärsinyt jo Talvivaaran päästöt. Jyrkän alue on merkittävä matkailu alue Sonkajärven ja koko ylä-savon matkailulle reitistöineen ja merkittävine koskikalastuspaikkoineen. Sekä merkittävä ruukin miljöö sekä ruukin matkailu alue mökkeineen sekä laavuineen koko ylä-savon matkailun yksi tärkeimpiä nähtävyyksiä.

Täydentävää tuulivoimapotentialia koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella mm. Huttusenlehdon tuulivoimapotentialisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine tuulivoimapotentialia koskevaan palautteeseen.

Lisäksi Ylä-Savon alueella on huomioitava pohjavesien merkittävä vaikutus koko maataloudelle ja sitä kautta merkittäväälle elintarviketeollisuudelle. Tuulivoima pirstoo sähkölinjoilla maatilojen peltokokonaisuuksia ja aiheuttaa päästöriskejä tuulivoimaloiden lavoista irronneina eboksinnoitteina sekä muuntaja järjestelmässä aiheutuvien esimerkiksi. ukkosen aiheuttamien räjähdysten vaaraa sekä öljy ja lyijy yms. päästöjä. Pohjoissavon on merkittävästi enemmän varauduttava pakkasen aiheuttamiin sähkökatkoihin ja tuulivoima on yksi aiheuttaja koska ne kuluttaa sähköä pakkasilla mutta eivät tuota.Lisäksi on estettävä ulkomaisten datakeskusten tulo alueellemme pelkän vihreän pesun nimissä. Meidän Pohjois-Savon pitää suunnata oman alueen vahvuuksiin MAATALOUDEN BIOENERGIAAN SEKÄ ENERGIAN SÄÄSTÖÖN. Maatalous ja elintarviketuotanto ovat alueemme vahvuus ja voimavara koulutuksesta, maatilojen kautta vahvaan suureen teollisuuteen saakka.	
Ä2 yksityishenkilö	Vastine
Mielipide: Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3.vaihe (vety, aurinko, tuuli ja kauppa) Tuulivoimakaavan tavoitteena on vähentää tuulivoimarakentamisen ympäristövaikutuksia ja helpottaa tuulivoimarakentamisen ja muun alueidenkäytön yhteensovittamista. Selvityksen tavoitteissa todetaan huomioitavaksi, jos alueella on arvoa luonnonsuojelualueena tai alue on todettu virkistykseen kannalta arvokkaaksi. Suunniteltu Pienen Mujumäen tuulivoimahanke vaarantaa lähialueen luonnon arvoja ja virkistyskäyttöä. Sekä eläimet että luonnosta kiinnostuneet ihmiset karttavat tuulivoimaloita laajalla alueella. Myös matkailuun liittyvä elinkeinotoiminta vaarantuu ja ainakin vähenee merkittävästi alueen virkistyskäyttöarvon laskiessa. Alue on hiljaista - lähellä on jopa maakuntakaavassa huomioitu hiljainen alue. Alue on myös seudun harvoja öisin pimeitä alueita. Tuulivoimaloiden melu ja öiset lentoestevalot vievät sekä hiljaisuuden että pimeyden. Pienen Mujumäen tuulivoimatuotantoalue rikkoisi Etelä-Konneveden kansallispuistomaiseman hienon maisemakokaisuuden ja luonnonrauhan. Hanketta ei tule sisällyttää maakuntakaavaan.	Täydentävää tuulivoimapotentialiaa koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella Pienen Mujumäen (hankanimeltään Ilosenmäki) tuulivoimapotentialiaalista alueesta luovutaan, ks. yleisvastine tuulivoimapotentialiaa koskevaan palautteeseen.
Ä2 yksityishenkilö	Vastine
Pienen Mujumäen tuulivoimavaraus	Täydentävää tuulivoimapotentialiaa koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön

Vastustetaan kyseistä hanketta voimakkaasti. Mökkirauhan rikkoontuminen, vaikutukset mökin arvoon, meluhaitta sekä maiseman muutos.	kokonaisharkinnan perusteella Pienen Mujumäen (hankenimeltään Ilosenmäki) tuulivoimapotentiaalisesta alueesta luovutaan , ks. yleisvastine tuulivoimapotentiaalia koskevaan palautteeseen.
Ö2 yksityishenkilö	Vastine
Olen todella harmissani uudesta kaavaluonnoksesta. Meillä mökki myhinpäässä, armisveden rannalla noin 3km suunnitellusta ilosenmäen hankkeesta ja minulla on suuri huoli ja stressi mitä meidän kesäasunnon maisemalle, sekä maaperälle tapahtuu.. en henkilökohtaisesti halua, että meidän maisemia ja maaperää tullaan tuhoamaan. Nämä uudet kaavaluonnokset pelottavat entistä enemmän. Olen huolissani tulevaisuuden luonnosta, kuinka sitä haaskataan. Toivon todella, että luonto jätetään rauhaan ja eläimet myös.	Täydentävää tuulivoimapotentiaalia koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella Pienen Mujumäen (hankenimeltään Ilosenmäki) tuulivoimapotentiaalisesta alueesta luovutaan , ks. yleisvastine tuulivoimapotentiaalia koskevaan palautteeseen.
A3 yksityishenkilö	Vastine
Lausunto kaavaluonnoksesta Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3. vaihe Lausunto koskee tuulivoiman osoittamista Rautalammille (Pieni Mujumäki) Tuulivoiman osoittaminen Rautalammille (Pieni Mujumäki) on vastuuton teko, ottaen huomioon alueen erityiset luonnonolot, Etelä-Konneveden kansallispuiston läheisyyden ja toteutuessaan tuulivoimapuisto muuttaa nyt yhtenäisen ja harvinaisen erämaa alueen teollisuusalueeksi. Lisäksi alue sijaitsee kolmen kunnan rajamailla, jolloin naapurikunnat Hankasalmi ja Konnevesi kärsivät maisemahaittoja ja haittoja asukkailla ilman saatavia hyötyjä. Itse omistan mahdollisen tuulivoimapuiston läheisyydessä Lummukkajärven rannalla Konneveden kunnan puolella lomakiinteistön ja olen myös kp:n osakkaana. Lomakiinteistö sijaitsee siten, että maiseman avautumissuunta on etelään Lummukkajärven yli, jolloin kaikki myllyt näkyisivät mökkirantaan. Mökki on myös pääsääntöisesti vuokrauskäytössä ja toteutuessaan tuulivoimapuisto pilaa mökin näkymät ja rauhan, epäilen, että kukaan ei halua tulla sellaiselle mökille lomailemaan, jossa valtavat tuulimyllyt hallitsevat maisemaa. Tästä aiheutuu siis minulle rahallista tappiota ja kuka sen tässä tilanteessa korvaa? Konnevedelle ja Rautalammille on noin vuosikymmen sitten saatu hieno Kansallispuisto, jonka erämaisen maiseman rakennettavat myllyt myös pilaisivat havainne karttojen mukaan, jotka tuulivoimayhtiö on laatinut. Lisäksi yhtenäinen ja harvinainen erämaa-alue menettää luontoarvonsa voimakkaan rakentamisen seurauksena.	Täydentävää tuulivoimapotentiaalia koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella Pienen Mujumäen (hankenimeltään Ilosenmäki) tuulivoimapotentiaalisesta alueesta luovutaan , ks. yleisvastine tuulivoimapotentiaalia koskevaan palautteeseen.

Olen ymmärtänyt, että maakuntakaavoitus pitäisi olla pitkän aikavälin suunnitelma, joka ohjaisi maankäyttöä yli kunta-rajoiden, nyt näyttää sille, että Rautalammin kunnan ja tuulivoimayhtiöiden toiminta ohjaa Maakuntakaavoitusta. Varsinkin tämä Pieni Mujumäen hanke, jota ei vielä vuoden 2024 lopulla edes ollut maakuntakaavan luonnoksessa mukana on sinne nyt jotenkin ihmeen kaupalla tullut kevään 2025 aikana mukaan. Vaikuttiko asiaan hallituksen päätös kehysriihessä, että maakuntakaava-alueiden ulkopuolelle sijoittuvien tuulivoimaloiden ja asutuksen välille on jätettävä 8 x voimalan kokonaiskorkeutta vastaava etäisyys? Sääntely koskisi siis pienempiä tuulivoimahankkeita, mutta ei maakuntakaavan mukaisia suurempia, eli ns. seudullisesti merkittäviä tuulivoimahankkeita. Aiemmassa luonnoksessa ennen hallituksen linjausta Pienen Mujumäen alue ei ollut mukana maakuntakaavaluonnoksessa. Ilmeisesti tämä hallituksen esitys on vaikuttanut siihen, että tämä Pienen Mujumäen hanke on otettu vielä mukaan kaavaluonnokseen, sillä muutenhan tätä ei luultavasti saisi toteuttaa lainkaan etäisyyksien takia.

B3 yksityishenkilö

Vastine

3 vaiheen kaavaluonnos_lausunto

Lapinsalon tuulivoimahanke on poistettava maakuntakaavasta. Luonnon ydinalueelle ei voi sijoittaa teollisuusaluetta. Hiljaisuuden ydinalueelle ei voi tuoda teollisuusmelua. Lapinsalon hankealueen sekä hankealueen ympärillä lähialueilla asuvat asukkaat, sekä eläimet että ihmiset on suojattava elinympäristön tuhoamiselta asuinkelvottomaksi.

Alueella asuu viitasammakoita, maakotkia, karhuja, ilveksiä, jäniksiä, kettuja, mustakurkku uikkuja, metsänlintuja, metsähiiriä, pöllöjä, metsoja, teeriä, kaikenlaisia hyönteisiä, lepakoita, susia , majavia, myyriä, saukkoja, kämppiä, lumikkoja, peuroja, hirviä jne jne jne , kaikkia Suomen metsän eläimiä. Metsä on metsäneläinten koti. Metsäneläinten kotiin ei kuulu teollisuusalue.

Yhdenkään ihmisen elinympäristöä ei myöskään saa tuhota tuulivoimalahankkeilla. On erittäin röyhkeää kaavailla maaseudun asukkaiden kotien viereen tuulivoimaturbiineja pilaamaan kauneuden ja hiljaisuuden ja kaiken. Koko tulevaisuuden toivon ne riistävät sijoituessaan väärin paikkoihin.

Tuuliturbiinit eivät kuulu metsiin luontokatoa ja metsäkatoa lisäämään. Hiilinieluja tuhoamalla toimitettava ns. "ilmas-tonpelastaminen" on typerintä mitä ihminen voi tehdä.

Lapinsalon alue on täysin kelvoton alue tuulivoimarakentamiselle. Lapinsalo on poistettava tuulivoimapotentialisten alueiden listalta. Pohjois-Savon maakuntakaavamerkinnoissä Lapinsalo on oltava ilman teollisuusaluemerkintöjä. Ei tv- aluetta eikä muutakaan teollisuutta. Kiuruveden pohjois-pitäjä on Luonnon ydinaluetta.

Kiuruveden Lapinsalon alueelle on osoitettu tuulivoimapotentialiaa voimassa olevassa Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040, 2. vaiheessa. Kyseisestä kaavasta tehty tuulivoimaan liittyvät valitukset ovat Itä-Suomen hallinto-oikeudessa käsiteltävänä. Päätöksen aikataulusta ei ole ennakkotietoa. Voimassa olevan maakuntakaavan tuulivoimaratkaisuun ei tehdä muutoksia.

Lapinsaloon suunniteltavan tuulivoimapuiston toteuttamisedellytykset ja laajuus selviävät kunnan osayleiskaavatyön yhteydessä ja sen rinnalla tehtävän YVA-prosessin tuloksista.

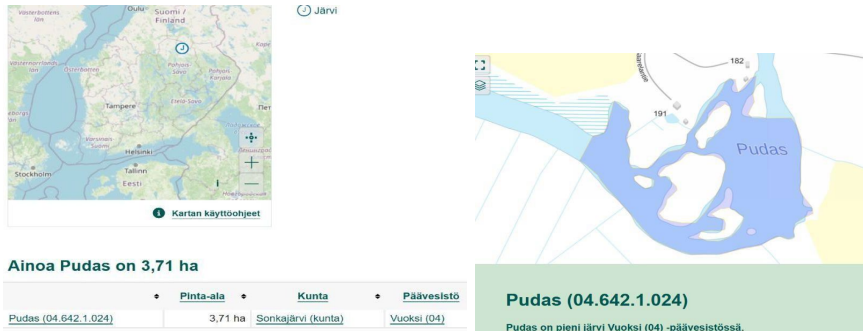
Luontoa on suojeltava riistolta ja ryöstöltä. Myös kansalaisiamme on suojeltava riistolta ja ryöstöltä. Maakuntakaavan suunnittelu tällaisessä muodossaan on luontoa, ja ihmisten elinympäristöjä riistävä ja ryöstävä. Vaadin, että väärin suunniteltu maakuntakaava on korjattava luontoa, eläimiä ja ihmisiä, kaikkea elollista suojaavaksi. Teollisuusalueet pois syrjäseuduilta, teollisuusaluekaavailut pois luonnosta ja metsistä. Kiitos.	
C3 yksityishenkilö	Vastine
Lausuntoni ja kannanottoni koskevat keskelle parasta Sonkajärven järviseutua ja luonnon ydinaluetta suunniteltua Huttusenlehdon kaavaluonnosta ja mahdollista tuulivoimapuiston rakentamisen toimeenpanemista. Havaintoni kattavat tuulivoimahankkeen laajuuden vuoksi vain osan Nurmijoen seutua. Tuulivoimahankkeen myötä mm. maisema, luonto sekä melu ja välkevaikutukset tulisivat pilaamaan koko Nurmijoen alueen. Nämä vaikutukset koskevat myös mm. Jyrkän ruukin ja Uuranholin, Volokinpolun sekä koko tuulivoimahankkeen aluetta. Ilmattaren julkaisemassa Huttusenlehdon tuulivoimahankkeen esiselvityksen raportissa on esitetty havainnekuva (17) voimaloista Nurmijoen alueella kuvattuna havaintopaikasta (C) jossa mainitaan voimaloiden olevan hallitseva elementti maisemassa. Raportissa kerrotaan näkyvyyden syntyvän vain paikoin, puustoisten rantojen takia. Kuva on kuitenkin harhaanjohtava, sillä kuvasta ei ilmene Nurmijoen sijaitsevan heti metsäalueen takana. Kuvan vasemmalla puolella näkyvän metsäalueen takana sijaitsee Mäkäräkoski, jonka rantaan tulee kuvan ottopaikasta matkaa n. 500 m. Varsinkin kuvan oikealla puolella näkyvän matalan ja leveydeltään n. 5 m:n kaistalemaisen puuston jälkeen tuulivoimalat ovat merkittävästi nähtävissä Putaalta jonne matkaa tulee kuvan ottopaikasta n. 600 m.	Täydentävää tuulivoimapotentiaalia koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella mm. Huttusenlehdon tuulivoimapotentiaalisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine tuulivoimapotentiaalia koskevaan palautteeseen. Huttusenlehdon sijainti voimassa olevan maakuntakaavan luonnon ydinalueella tunnistetaan.

Kuva 17. Havainnekuva voimaloista Nurmijoen alueelta (C), etäisyys lähimpiin voimaloihin noin 2,5 km. Kyseisellä peltoaukealla voimalat ovat hallitseva elementti maisemassa. Nurmijoelle näkyvyyttä syntyy vain paikoin, puustoisten rantojen johdosta.

Nurmijoella sijaitseva Pudas on luokiteltu ainoaksi Suomessa olevaksi Putaaksi. Pudas kuuluu Pohjois-Savon Elyn:n ympäristövastuualueeseen. Putaiden flora ja fauna ovat yleensä rikkaampia ja monimuotoisempia johtuen putaan yhdistetystä luonteesta virtaveden, lammen ja suon alati muuttuvana ekosysteeminä. Putaita ei ole vielä tyypitetty Euroopan unionissa erityiseksi luontotyyppiksi, mutta asiaa ollaan viemässä eteenpäin. (Lähde Järvi-meriwiki)

Putaan rannan läheisyydessä tuulivoimahankkeen puoleisella alueella sijaitsee myös luonnontilainen lähde.

Alla olevissa kuvissa näkyy sekä ilmakuva että maastokartta havaintopaikasta katsottuna Putaalle. Maisema Mäkära-koskelta ja Putaalta tuulivoimaloihin tulee näinollen olemaan häiritsevää eikä puut ole esteenä välkkeelle ym. haitallisille tekijöille.

Putaan rannalla tuulivoimahankealueen puoleiset metsät ovat metsäyhtiön omistuksessa, joten odotettavissa on, että hakkuutyöt aloitetaan jossain vaiheessa, jolloin maisema tulee muuttumaan entisestään ja tuulivoimalat hallitsemaan maisemaa entistäkin huomattavammin.

Nurmijoki on suosittu virkistysalue ja on yksi arvokkaimmista koskireiteistä Pohjois-Savossa. Siellä voi harrastaa kalastusta (heittokalastus ja perhokalastus) sekä koskimelontaa.

Reitillä on 9 koskea, joiden yhteenlaskettu pituus on 8 km. Melontareitin koskien luokitus on tehty kansainvälisen taulukon mukaisesti. Menneinä vuosina reitin varrella on nähty useamman maan kanoottiseurueita mm. saksalaisia ja amerikkalaisia.

Nurmijoki kalastuskohteena on suosittu kalastajien keskuudessa ja se on edelleen kalastuksen eturivissä kulkevien mielipaikka, myös ulkopaikkakuntalaisten. Esimerkiksi pelkästään Mäkäräkoskelle saapui tänä vuonna kalastuskauden aloituspäivänä monia kymmeniä kalastajia.

Kalastusta tuetaan istuttamalla kauden aikana pyyntikokoisia taimenia, muun muassa Mäkäräkoskeen sekä Saarikoskeen. Näin on tehty jo vuosikymmenien ajan. Voimalahankkeen toteutuessa kalastajat, jotka etsivät myös luonnonelämyksiä ja rauhaa tulevat vähenemään ja monien vuosien työ on mennyt hukkaan.

Suunniteltu voimajohtoreitti tulisi kulkemaan Aittokosken kautta, jossa sijaitsee mm. Juhani Ahon Perhokerhon tilat sekä Aittokosken koskikalastuspaikka, jossa ovat kunnan ylläpitämä taukopaikka kotineen ja tulipaikkoineen.

Koskireitin varrella on useita taukopaikkoja:

Jyrkkäkosken kota ja tulipaikka

Haapakosken kota ja tulipaikka

Päsmärinkosken kota ja tulipaikka

Nurmikosken tulipaikka

Nurmijoen Aittokosken tulipaikka

Koirakosken Savottakämpä, rannassa tulipaikka

Sonkajärven kunta aikoo toteuttaa Nurmikosken taukopaikan infran ja saavutettavuuden parantamishankkeen Ely:n myöntämän tuen avulla. Hankkeen tarkoituksena on kunnan mukaan parantaa alueellisesti merkittävän Nurmijoen virkistyskalastus -kohteen kalastusmahdollisuuksia ja alueen houkuttelevuutta. Lähin tuulivoimala tulee sijaitsemaan n. 2 km päähän Nurmikoskesta, joka tuskin lisää houkuttelevuutta tuulimyllyjen lapojen ääntäessä ja välkkyessä yläpuolella?

Lyhyin etäisyys tulisi olemaan Leppikoskella, josta tulee n. 1,5 km matka lähimpään tuulivoimalaan.

Nurmijoen varrella elää useita eläinlajeja. Kalalajeista siellä esiintyy taimenia, harjuksia, ahvenia ja haukia. Joutsenet, kurjet, metsäkanalinnut sekä monet eri vesilintulajit, majavat ja saukot sekä kalasääksi ovat vakiinnuttaneet paikkansa Nurmijoen ja Putaan maisemissa. Viitasammakoiden massavaellus keväällä on tuttu näky. Myös lepakot viihtyvät alueella. Lisäksi suuret hanhien muuttoparvet lentävät keväisin ja syksyisin juuri Putaan ylitse Niinimäen suuntaisesti, juuri sitä kautta jonne tuulivoimaloita on myös suunniteltu. Ilves pentueineen sekä ahma vierailevat useasti, siellä voi nähdä myös karhun, suden ja hirven. Nämä kaikki on mahdollista päästä näkemään vain parinkymmenen kilometrin päähän Sonkajärven keskustasta. Negatiivisena puolena mainittakoon kyykkäärmekannan lisääntyminen asutuksien läheisyyteen tuulivoimaloiden rakennustöiden seurauksena. Tuulivoimapuistoalueella on kyykkäärmkeitä todettu esiintyneen runsaasti.

Me vakituiset asukkaat ja mökkiläiset olemme juuri päässeet yli Talvivaaran aiheuttamasta ympäristövahingosta ja siitä aiheutuneesta huolesta, tällöinhän vesistöön pääsi haitallisia määriä muun muassa raskasmetalleja aiheuttaen Nurmijoen veden muuttumisen sameaksi ja vaahtoiseksi. Tämä oli raskasta aikaa koska pelkäsimme että Nurmijoki on menetetty lopullisesti eikä enää palaudu ennalleen. Ja juuri nyt kun kaikki näyttää taas normalisoituneen, ollaan taas uuden katastrofin äärellä, joka toteutuessaan ei tule palautumaan ennalleen meidän elinaikanamme eikä varmaan tulevien sukupolvienkaan.

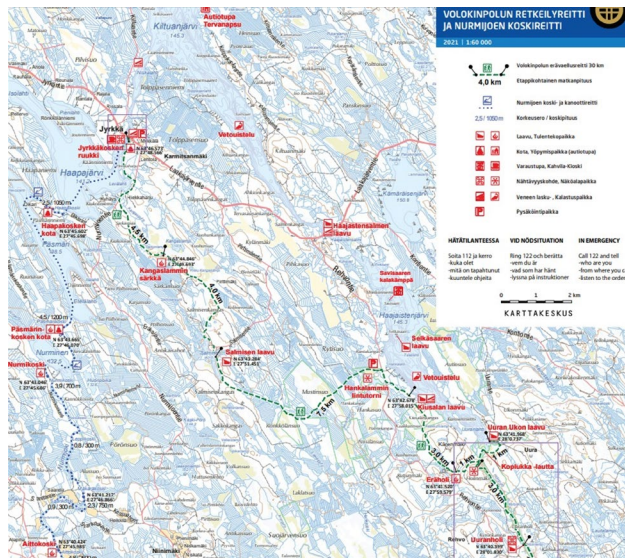

Sonkajärven kunnanvaltuusto hylkäsi marraskuussa 2022 aiemman hankkeen, ja nyt kun Huttusenlehdon tuulivoimahanke on herätetty uudelleen henkiin, saamme taas pelätä pahinta. Paras olisi vain nostaa kädet pystyyn ja vaihtaa paikkakuntaa kuten niin monet muutkin aikovat tehdä, jos tuulivoimahanke toteutuu.

PS. Huomioitavaa on myös, että Nurmijoki kuuluu koskiensuojelulain piiriin, jonka nojalla suojellut kosket ja joet sekä valuma-alueet, joiden sisällä sijaitsevat vesistöt ja vesistön osat ovat suojeltu. Valintaperusteina on käytetty vesistön virtavesiluonnon luonnontilaisuutta, edustavuutta, uhanalaisuutta ja harvinaisuutta sekä tieteellistä, kalataloudellista, virkistyskäyttöistä ja maisemallista merkitystä.

Lisäksi on huomioitava, että Sonkajärven kunnanvaltuusto on hyväksynyt Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimaosayleiskaavan. Välimatkaa tuulivoimaloille tulisi vain n. 10 km.

On surullista ajatella, että hankkeen toteuduttua emme voi jättää tuleville sukupolvillemme mahdollisuutta kokea ja nähdä tätä ainutlaatuista, puhdasta, ja monimuotoista ympäristöä tämänhetkisessä luonnonmukaisessa tilassa.

D3 yksityishenkilö	Vastine
Tässä muutamia näkemyksiä maakuntakaavaluonnokseen: Pohjois-Savon maakuntakaavan 3. vaihe on muuttamassa Etelä-Konneveden kansallispuiston lähinaapurissa sijaitsevan erämaisen Mujumäen alueen tuulivoimalle sopivaksi teollisuusalueeksi. Kyseessä on maisemallisesti ja luonnon monimuotoisuuden kannalta koko maakunnan arvokkaimpia alueita ja täten Pieni Mujumäki -alueelle suunniteltu tuulivoimapotentiaali tulee poistaa maakuntakaavasta. Myöskään kaavaan suunniteltu aurinkovoimamääräys, joka sallisi jopa satojen hehtaarien metsäalueiden kaatamisen aurinkovoima-alueiden tieltä, ei ole kestävä tapa vihreän siirtymän edistämiseen. Määräystä tulee muuttaa niin, että aurinkovoima rakennetaan pääosin jo valmiiksi avoimille alueille, esimerkiksi entisille turvetuotantoalueille, rakennettuun ympäristöön tai viljelykäytön ulkopuolella oleville peltoalueille. Tarkemmat perustelut: Etelä-Konneveden lähiympäristö on luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävä alue Keski-Suomen ja Pohjois-Savon rajalla. Luontoarvot on tunnistettu jo vuosikymmeniä sitten, ja aluetta on pitkään kehitetty niiden mukaisesti. Konneveden rantoja ja saaria on suojeltu rantojensuojelu- ja Natura-ohjelmilla. Metsiä on suojeltu yksityisinä suojelualueina ja ostettu valtiolle suojeluun. Koko Etelä-Konnevedtä ympäröivä alue on maakuntakaavassa merkitty luonnon ydinalueeksi sekä matkailun ja virkistykseen kehittämisyöhykkeeksi. Ja tänä keväänä se on myös tunnistettu koko Pohjois-Savon luonnon monimuotoisuuden keskittymäksi Ely-keskuksen toimesta. Samat arvot jatkuvat myös Keski-Suomen puolelle. Vuonna 2014 perustettiin valtioneuvoston päätöksellä Etelä-Konneveden kansallispuisto Konneveden ranta- ja saaristoluonnon eliöstön, kallioperän ja vesistömaiseman suojelemiseksi. Kansallispuiston perustaminen oli pitkän ja perusteellisen yhteistyön lopputulos, Rautalammin kunnan ja koko Pohjois-Savon ylpeyden aihe. Tähän saakka Pohjois-Savossa on ollut periaatteena, että maakuntakaavassa ei osoiteta tuulivoimaa Etelä-Konneveden ympäristöön. Vielä pari vuotta sitten alueelle suunniteltiin erillistä suojavyöhykettä 5 km rantaviivasta. Asiaa kannattivat käytännössä kaikki. Miksi tämä näkökulma ei enää tuulivoimaa kaavoitettaessa vaikuta maankäytön suunnittelussa? Maakuntakaavan kaltaisten suurten linjausten tulisi perustua huolelliseen ja pitkän aikavälin vaikutusten harkintaan, ympäristön edun puolustamiseen sekä alueen asukkaiden demokraattiseen kuulemiseen.	Täydentävää tuulivoimapotentiaalia koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella Pienen Mujumäen (hankanimeltään Ilosenmäki) tuulivoimapotentiaalista alueesta luovutaan, ks. yleisvastine tuulivoimapotentiaalia koskevaan palautteeseen.

Pelkästään tuulivoiman vaatima, arviolta 30 km:n pituinen sähkönsiirtolinja tulisi halkaisemaan kansallispuiston lähi-seudut, jotka ovat vielä osittain säilyneet erämaisena alueena. Tuulivoimahanke ja siirtolinja hävittäisivät yhden viimei-sistä luonnonrauha-alueista niin Pohjois-Savon kuin Keski-Suomen maakunnan alueella.

Mm. Luonnonvarakeskus suosittelee, uusimpiin tutkimustuloksiin nojaten, että arvokkaimpien luontoalueiden lähei-syyteen ei tulisi suunnitella tuulivoimaa lainkaan. Tietoa vaikutuksista mm. uhanalaisiin lajeihin on liian vähän. Alusta-van tiedon perusteella vaikutukset voivat kuitenkin ulottua useiden kilometrien päähän. Tuulivoimasta liikkuu niin pal-jon disinformaatiotakin, että nämä vakavatkin tutkimukset ja kannanotot meinaavat hukkua sinne sekaan:

<https://www.luke.fi/.../katsaus-useat-lintu-ja-nisakasryhmat...>

Maakuntakaava on pitkän aikavälin ja laajan alueen maankäytön suunnitelma. Sen avulla ohjataan kuntien maankäyt-töä, kun kyseessä on isommista kuin yhden kunnan alueeseen vaikuttavista asioista. Tässä Mujumäen alueen tuulivoi-masuunnitelman vaikutukset ulottuvat kahden maakunnan alueelle ja kansallispuistolla on myös valtakunnallista mer-kitystä.

Alueidenkäyttölain 28 § mukaan maakuntakaavassa on kiinnitettävä huomiota mm. alueiden käytön ekologiseen kes-tävyyteen sekä maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen. Pohjois-Savossakin tuulivoiman osalta on ollut tavoitteena löytää sille parhaiten sopivat alueet maakunnasta.

E3 yksityishenkilö

Vastine

POHJOIS-SAVON MAAKUNTALIITTO Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3.vaihe
Mielipide maakuntakaavaluonnokseen – Pieni Mujumäki

Etelä-Konneveden kansallispuiston ympärillä eletään kolmen kunnan alueella luonnosta ja siihen liitännäisistä elinkei-noista. Alue on jo ennen vielä nuoren kansallispuiston perustamista vetänyt ympärilleen niin asukkaita, vapaa-ajan asukkaita, yrittäjyyttä kuin matkailijoitakin sen poikkeuksellisen arvokkaan luonnon ansiosta. Alueen yrittäjyyttä on kehitetty viime vuosina vahvasti erilaisten hankkeiden avulla, niin yksittäisten yritysten ja yhdistysten saamien maa-seudun kehittämistukien, kuin yritysryhmien yhteishankkeiden avulla. Alueen väkimäärä kolmin-, jopa nelinkertaistuu kesäaikana, ja alueen elinvoimaisuus pohjautuu vahvasti elinkeinoihin, jotka syntyvät juontuen luontoarvoista ja niiden tuomasta väkimäärästä. Konnevedellä ja Rautalammilla kesäasuntojen määrä on yhtä suuri kuin vakituisten asuntojen, ja Hankasalmella suhdeluku on myös huomattavasti keskimääräistä korkeampi. On siis sanomattakin selvää, että mat-kailu pitää siis nämä kunnat elinvoimaisina.

Täydentävää tuulivoimapotentiaalia koskevan saa-dun palautteen ja maakuntakaavatyön koko-naisharkinnan perusteella Pienen Mujumäen (han-kenimeltään Ilosenmäki) tuulivoimapotentiaali-sesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine tuulivoi-mapotentiaalia koskevaan palautteeseen.

Alue on tunnettu poikkeuksellisen hiljaisena, eläimistöltään rikkaana ja sen rakentamattomat maisemat tarjoavat elämyksiä, jotka alkavat olla harvinaistuva luonnonvara. Jo nyt tuulivoimateollisuuden uhka on näkynyt matkailusta myös elantonsa saavien rakennusalan yritysten asiakkaiden ostokäyttäytymisessä, koska pelätään sijoittaa remontteihin ja rakentaa, koska alueen luontoarvojen pelätään tuhoutuvan. Niiden arvojen, joiden vuoksi tänne on asetettu, muutettu, pysytty ja sijoitettu. Alue on ollut turvallinen idylli, koska siellä on paljon erilaisia luonnonsuojelualueita, tunnistettuja luontoarvoja, kansallispuisto ja se on myös sen poikkeuksellisen hiljainen äänimaailma mahdollistaa vielä autenttisen luontokokemuksen. Nämä arvot on aiemmin tunnistettu myös Pohjois-Savon maakuntasuunnittelussa, ja on erikoista, että tuulivoima-aluemerkintä on edes keskustelussa tällä hetkellä.

Asukkaana ja yrittäjänä olen asettunut aivan kansallispuiston kupeeseen muutamia vuosia sitten. Sijainti on valittu tarkkaan, mahdollisimman kauas isoista teistä, jossa pimeys on vielä pimeää, ja hiljaisuus on vielä hiljaista. Paikkaan, jossa kaulushaikaran ja huuhkajan voi kuulla kaukaa, ja karhua ja ahmaa on saanut ihastella keittiön ikkunasta. Tähti-taivas ja revontulet näkyvät kuin lapissa konsanaan, koska valosaastetta ei ole. Tánne on asetettu niin itsensä takia, mutta myös koska tämä mahdollistaa yrittäjyyttä, jota ei asutuskeskuksissa voi harjoittaa. Voin huoltaa ihmisten mielen hyvinvointia luonto- ja eläinavusteisesti, ja hyödyntää tätä ainutlaatuista ympäristöä. Toiminnan edellytykset ovat myös riippuvaisia siitä, että ympärilläni on lukemattomia muitakin luontoarvoista eläviä yrittäjiä, joiden avulla saamme alueesta elinvoimaisen, ja asiakkaat saapuvat tänne kaukaakin. Olemme kehittäneet toimintaamme rahallisin panoksin, jotka sitoutuvat tähän maahan ja ympäristöön, eikä toimintamme ole muutettavissa muualle.

Osana toimintaani ovat myös alueellisesti harvinaiset porot. Huoli niiden hyvinvoinnista on nyt suuri, koska poro on tutkimusten mukaan erittäin herkkänä eläimenä altis tuulivoiman haittavaikutuksille, ja etenkin vasonta häiriintyy. Poro siirtyy luonnostaan yli viiden kilometrin päähän tuulivoimaloista. LUKEN mukaan tutkituissa tapauksissa tuulivoimaloiden alueelta kauemmaksi siirtyi 63 % linnuista, 72 % lepakoista ja 67 % maanisäkkäistä. Nyt esitellyssä maakunta-kaavaluonnoksessa teollisuusalue sijaitsisi aivan vieressämme. Lähellä on myös muita yrittäjiä, joiden elinkeino syntyy eläimistä. Tarhattuna ne eivät voi paeta kauemmaksi, eli stressi ja lisääntymis- ja hyvinvointiongelmien koituisivat niiden kohtaloksi.

Alueidenkäyttölain mukaan maakuntakaavan tulee vaalia maisemaa, luontoarvoja ja kulttuuriperintöä. Sen tulee ottaa huomioon myös alueelliset tarpeet, eikä sen tule edistää maaseudun rappeutumista, luontokatoa ja luonnonmonimuotoisuuden vähenemistä, kuten tässä tapauksessa tulisi käymään, mikäli tuulivoimateollisuus tuolle alueelle sallittaisiin. Yrittäjyyden ja elinvoimaisuuden rappeutuminen, sekä eläimistön ja luonnon köyhtymisestä johtuvat haittavaikutukset valuisivat toteutuessaan kolmen kunnan alueelle. Maakuntakaavan tehtävänä on huolehtia kokonaisuuksista yli kuntarajojen, ja huoli alueen arvojen tuhoutumisesta on ehdottomasti ylikunnallinen.

Hyvät maakuntakaavan laatijat, nyt on aika pysyä jo aiemmin valitsemassanne linjassa, ja säilyttää alueen arvo sen kulttuurimaiseman, elinvoimaisuuden, luontoarvojen ja erämaisen alueen merkitys luonnon monimuotoisuuden turvasatamana. Maakuntakaavaluonnoksen merkintä tuulivoima-alueesta tulee poistaa Pienen Mujumäen osalta.	
F3 yksityishenkilö	Vastine
Mielipiteen on allekirjoittanut kaksi vapaa-ajan asukasta Vastustamme Pienen Mujumäen tuulivoimapuistohankkeen rakentamista. Perusteluna Etelä-Konneveden kansallispuiston läheisyys. Tuulimyllyt tulisivat näkymään todella selvästi puiston alueelle ja pilaisivat koko kansallispuiston idean.	Täydentävää tuulivoimapotentiaalia koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella Pienen Mujumäen (hankanimeltään Ilosenmäki) tuulivoimapotentiaalisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine tuulivoimapotentiaalia koskevaan palautteeseen.
G3 yksityishenkilö	Vastine
Pieni mujunmäki - tuulivoimala En pidä tuulivoimala varausta järkevänä hankkeena. Kesämökkiläisenä odotan seudulta rauhallista luontoa ilman tuuliteknologiasta aiheutuvia välkkeitä ja huminoita. Visuaalisesti tuulivoimalat pilaavat maiseman.	Täydentävää tuulivoimapotentiaalia koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella Pienen Mujumäen (hankanimeltään Ilosenmäki) tuulivoimapotentiaalisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine tuulivoimapotentiaalia koskevaan palautteeseen.
H3 yksityishenkilö	Vastine
En kannata Sonkajärven Huttusenlehtoa tuulivoimapotentiaaliseksi alueeksi. Alueella on paljon erilaisia luonnon sekä ihmisten alueelle antamia arvoja, joita vastaan tuulivoima-alue olisi. Lisäksi yleisesti palautteena maakuntakaavasta: mikä virka on luoda vuosia tällaista maakuntakaavaa, jota vasten kunnat voivat suunnitella esimerkiksi laajempia tuulivoima-alueita, kuin maakuntakaavan mukaan olisi mahdollisuus alueelle toteuttaa? Maakuntakaavan tulisi olla tuulivoimapotentiaalisten alueiden kohdalla tiukka – jos maakuntakaava määrää/ohjaa, että voimaloiden maksimimäärä/toteutettava määrä on 15, ei kunnalla tule olla oikeutta tehdä alueelle 30 voimalan tuulivoima-alueita. Esimerkiksi Sonkajärvelle maakuntakaava on nimennyt Honkamäki-Viidankangas -tuulivoima-alueen tuulivoimapotentiaaliseksi 14 voimalalla, on kunta voinut nyt nuijia läpi 28 voimalalla hankkeen	Täydentävää tuulivoimapotentiaalia koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella Huttusenlehdon tuulivoimapotentiaalisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine tuulivoimapotentiaalia koskevaan palautteeseen.

toteutettavaksi. En näe järkeä näissä teennäisissä kaavoissa, jos niistä voidaan joustaa mielin määrin. Eikö maakuntakaavan ole tarkoitus ohjata maankäyttöä ja kaavoitusta maakunnassa, koskien myös kuntien päätöksentekoa?

Maakuntakaavassa ja ihan yleisesti kaavoituksesta kuntatasolla tulisi huomioida YVA-laki sekä alueidenkäyttölaki, jonka mukaan eri sidosryhmillä on mahdollisuus vaikuttaa asiaan. Nyt tätä ei ole huomioitu eikä valvottu mitenkään - paikalliset asukkaat vastustavat eri hankkeita jokaisessa vaiheessa, silti maakuntakaavaan voidaan alue nimetä tuulivoimapotentiaalisiksi.

Kerta tällainen kaava tehdään – tehkää siitä sellainen, että se suojelee ihmisiä ja luontoa ja sitä on noudatettava. Nyt-hän tämä maakuntakaava on hieno näennäinen kaava, jota kuitenkin kuntien ei tarvitse tarkasti noudattaa, vaan voivat esimerkiksi tuulivoimapotentiaalisten alueiden kohdalla kasvattaa voimaloiden määrän tuplaten tai siirtää aluetta – silti sen katsotaan olevan maakuntakaavan ohjausvaikutuksen mukainen. Maakuntakaavassa ei minusta huomioida tavallista ihmistä eikä varsinkaan luontoa tuulivoimaloiden kohdalla, sillä ne nähdään sopivaksi maakuntakaavan mukaan alueille, jossa paikalliset asukkaat niitä vastustavat. Nyt maakuntakaavassa tuulivoimalat katsotaan täysin sopivan maalla asuvien ihmisten takapihoille. Lisäksi alueet, joita nähdään tuulivoimapotentiaalisiksi – mitä selvityksiä tämän potentiaalisuuden selvittämiseksi on tehty? Sonkajärvellä potentiaalisuuden puolesta voi äänestää kunnanjohtaja, vaikka kaikki selvitykset (esim eläimistö- ja luontoselvitykset) sekä alueen asukkaiden ja muiden sidosryhmien kielteinen kanta tukevat näkemystä, että eräät alueet eivät sovi tuulivoimalle.

Tuulivoimaa ja tuulivoimapotentiaalisia alueita tulee suunnata sinne, missä itse hankealue ja sähkönsiirto ei pirsto luontoa useiden kymmenien kilometrien matkalta sekä ympäristöön, jossa voimalat sopeutuvat ympäristöön. Meidän maalla asuvien ihmisten takapiha ei ole vihreän siirtymän sijoituspaikka – vihreä todellakin siirtyy, kun luonto eläimistöineen tuhoetaan, mutta haittavaikutukset kuitataan ”ilmaisella rahalla”, jota tuulivoimasta saadaan...

13 yksityishenkilö

Vastine

Tämän mielipiteen ovat allekirjoittaneet yhteensä 2 henkilöä, Jyväskylässä asuvat ja Etelä-Konnevedeltä vapaa-ajan kiinteistön omistavat.

Mielipiteemme koskee Pohjois-Savon maakuntakaavassa esitettyä Ilosenmäen tuulivoima-aluetta, joka on kaavassa mukana nimellä Pieni Mujumäki, yhdeksällä poikkeuksellisen korkealla tuulivoimalalla. Omistamme vapaa-ajankiinteistön maakuntakaavaan tuodun ja selvitysvaiheessa olevan tuulivoima-alueen vaikutusalueelta ja alueelta aikanaan vapaa-ajankiinteistömme hankinneet etenkin sen uniikin ja kauniin ympäristön vuoksi. Olemme erittäin huolissamme tuulivoima-alueen toteuttamisesta alueelle ja tämän toteutuessaan mukanaan tuomista haitallisista vaikutuksista

Täydentävää tuulivoimapotentiaalia koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella Pienen Mujumäen (hankanimeltään Ilosenmäki) tuulivoimapotentiaalisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine tuulivoimapotentiaalia koskevaan palautteeseen.

kohdeympäristön nykytilaan, Arvioimme tuulivoima-alueesta aiheutuvan peruuttamattomia ja alueen luontoarvojen tilaa merkittävästi heikentäviä vaikutuksia. Tuulivoiman haitallisia vaikutuksia on tutkittu ja selvitetty laajasti, mutta tässä omassa mielipiteessämme keskitymme pääasiallisesti ympäristön ja turvallisuuden näkökulmiin.

Huomautamme, että tuulivoima-alueen välittömään läheisyyteen sijoittuva kansallispuisto on laissa suojeltua aluetta ja suojeluperusteisiin kuuluvat muun muassa järvimaisema sekä alueella menestyvät kasvi- ja eläinlajistot. Alueen virkistysarvot ovat mittaamattoman arvokkaat ja Kansallispuiston sekä vesistön alueen käytön suosio on vuosikausia ollut kasvusuuntainen, joka kertoo myös ulkopuolisten vierailijoiden ihastumisesta alueen upeaan luontoon, rauhalliseen ympäristöön ja maisemaan. Vesistön alueella elää lukuisia lintu- ja kalalajeja, joista osa harvinaisia, joten lajistojen, niin puu-, kasvi-, kuin eläinlajistojen vaaliminen ja säilyminen nykyisen rikkaana olisi ehdottoman tärkeää luontoarvojen kannalta. Etelä-Konneveden vesistön alue on poikkeuksellinen ja lajistoltaan rikas, joten tuulivoima-alueet maisemahaittoineen ja -häiriöineen eivät kuulu kyseiselle alueelle, eivät nyt eikä tulevaisuudessa.

Maakunnan alueelta löytyy takuuvarmasti tuulivoimalle potentiaalisia muita alueita, joten on ehdottoman tärkeää pitää tuulivoima vaikutuksineen pois suojeltujen luontoalueiden ja vesistöjen vaikutusalueilta ja keskittyä vihreän siirtymän hankkeissa löytämään uusiutuvan energiantuotannolle vaihtoehtoja, jotka eivät tarvele maisemakuvaa tai luonnon nykytilaa ja etenkin sijoittaa energiatuotantoa harkitusti niille soveltuville alueille, joissa niiden haitalliset vaikutukset ovat mahdollisimman pienet. Huomautamme, että teholuokaltaan kannattavaa energiantuotantoa voidaan samoin edellytyksin toteuttaa myös huomattavan paljon etäämmällä kuin välittömästi kansallispuistomaisen vieressä.

Pienen Mujumäen tuulivoima-alueen tapauksessa haitat alueen vakituksille ja vapaa-ajanasukkaille sekä ymäristöntilalle ml. luontoarvot, lajistot ja maisema olisivat merkittävän suuret ja tätä emme vapaa-ajanasukkaina, kuin eivät myöskään paikallisyhteisöt tai rikkaaseen ja monipuolisen luontoympäristömme kuuluvat lajistomme toivo toteutuvan.

Lisäksi olemme nykyisessä geopoliittisessa tilanteessamme olleet äärettömän iloisia, nähdessämme säännöllisesti Puolustusvoimien ilmavoimien yksiköiden lentoharjoittelevan Konneveden vesistöjen äärellä. Tuulivoima-alueita ei tule toteuttaa Puolustusvoimien strategisille harjoitusalueille, etteivät korkeat tuulivoimala heijaste- ja maisemavaikutuksineen häiritset ilma-alueiden tutkatoiminnan toteuttamista. Puolustusvoimien mahdollisuudet harjoitella ja ylläpitää valmiuttaan toiminnalle äärettömän hyvin soveltuvilla alueilla on nykyisessä maailmantilanteessa ehdottoman tärkeää ja tähän emme toivo kansainvälisten energiantuotantoyhtiöiden tulevan haitallisesti väliin.

Toivomme mielipiteemme tulevan kuulluksi ja otettavan huomioon tulevassa maakunta-alueen kehityksessä, jotta Pienen Mujumäen tuulivoima-alue voidaan jättää pois maakuntakaavasta ja alueen toteutukseen liittyvä suunnittelu

voidaan keskeyttää ja sen myötä vapauttaa Etelä-Konneveden ympäristö tuulivoiman aiheuttamista lukuisista haitallisista vaikutuksista.	
J3 yksityishenkilö	Vastine
Huomioita koskien Pohjois-Savon maakuntakaavaa 2040, 3. vaiheen kaavaluonnosta ja valmisteluaineistoa Mielestäni maakuntakaavasta pitäisi poistaa Rautalammin kunnan alueella sijaitseva Pieni Mujumäki potentiaalisena tuulivoima-alueena. Ko. alue sijaitsee aivan Rautalammin kunnan lounaisnurkassa, kaukana Rautalammin kirkonkylältä. Alue rajoittuu Hankasalmen ja Konneveden kuntiin. Kyseinen alue on Hankasalmen kunnan Säkinmäen ja Pirttimäen kylien kyljessä kiinni. Ko. kylillä on vakituista ja loma-asutusta. Elinkeinoina ovat mm. maa- ja metsätalous sekä luontomatkailu. Tuulivoima-alueeksi merkitty seutu on tunnettua erämaata, jonka maisema- ja luontoarvot ovat merkittäviä. Alueen sisällä ja välittömässä läheisyydessä on tehty mittavia hankkeita luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseksi mm. luonnonsuojelu-alueet, Natura-alueet ja Etelä-Konneveden kansallispuisto. Alue on ollut ja entisestäänkin vahvistunut tärkeä virkistys- ja luontokohde paikallisille ja vieraileville ihmisille, jotka ovat saaneet nauttia sen meluttomuudesta ja rauhasta. Nyt suunnitteilla oleva teollisuusalue ja sen suuret tuulivoimalat romuttaisivat kaiken sen hyvinvoinnin, mikä seudulle on muodostunut. Tuulivoimaloista olisi merkittävää haittaa alueen vakituksille ja vapaa-ajan asukkaille sekä matkailijoille. Hiljaisilla ja luonnonrauhallisilla paikoilla tuulivoiman haitat korostuvat ja rikkovat maiseman ja äänimaailman. Alueen vetovoima laskee ja kiinteistöjen arvot laskevat, jos voimalat rakennetaan. Toiminnalla riistetään asukkaiden elinympäristöt ja omaisuuksien arvot. Kyseessä on henkinen ja taloudellinen väkivalta, jonka kohteena on alueella asuvat ja vapaa-ajan asukkaat. Miten on kansalaisen omaisuudensuojan laita? Mikä on oikeudenmukainen ja riittävä suojaetäisyys asuinkiinteistöjen ja voimaloiden välillä? Mielestäni on erittäin ristiriitaista ja lyhytnäköistä rakentaa tuulivoimaa alueelle, jonka sisällä ja välittömässä läheisyydessä on tehty hankkeita luonnonsuojelun edistämiseksi. Eikös Etelä-Konneveden kansallispuiston yksi perusajatus ollut järvi-maiseman ja -luonnon suojelu. Kansallispuiston perustamiseen ja nykytilaan saattamiseen on tehty mittavia ponnisteluja ja käytetty yhteiskunnan varoja, jotka valuvat nyt hukkaan, jos tuulivoimalat rakennetaan alueelle. Maanomistajat ovat myös luovuttaneet maitaan luonnonsuojeluun.	Täydentävää tuulivoimapotentialiaa koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella Pienen Mujumäen (hankanimeltään Ilosenmäki) tuulivoimapotentialista alueesta luovutaan, ks. yleisvastine tuulivoimapotentialiaa koskevaan palautteeseen.

Olen hankasalmelainen ja minulla on loma-asunto Oinasjärven rannalla. Oinasjärvi rajoittuu nyt suunnitteilla olevaan tuulivoima-alueeseen. WPD Suomi Oy on suunnitellut rakentavansa 22 voimalaa tuolle alueelle. Lähimmät niistä on merkitty vain 1,5 kilometrin päähän meidän kesämökistämme. Mielestäni on hyvin erikoista, että ko. tuulivoimayhtiö näyttää olevan kaavoituksessa hyvin merkittävässä roolissa. Lisäksi on hyvin omituista ja arveluttavaa, ettei täältä Keski-Suomen puolen kunnilta ja kuntalaisilta, joiden oikeuksiin asia todella vaikuttaa, kysytä mitään hankkeen vaikutuksista.	
K3 yksityishenkilö	Vastine
Mielipide Pohjois-Savon liitolle Huttusenlehdon tuulivoima-alueen lisäämisestä maakuntakaavaan (2040, 3. vaiheen kaavaluonnokseen) tuulivoimapotentialiseksi alueeksi Vaadimme, että Huttusenlehto poistetaan tuulivoimapotentialisena alueena maakuntakaavasuunnitelmista ja että sen suojelulliset, maisemalliset ja virkistyskäyttöön liittyvät arvot tunnistetaan ja osoitetaan kaavassa nykyistä vahvemmin. Tuulivoimateollisuusalue on vahvasti ristiriidassa nykyiseen maakuntakaavaan ja alueella oleviin rantaosayleiskaavoihin. Siirtolinja aiheuttaa maisemavaikutuksia, pirstaloitumista ja luontokatoa. Kaavaluonnos on jyrkästi ristiriidassa todellisten käyttöarvojen kanssa. Voimassa oleva kaava kuvaa alueen luonnetta täysin oikein. Ylä-Savon/Pohjois-Savon ja naapurimaakuntien Kainuun, Pohjois-Karjalan, ja Pohjois-Pohjanmaan alueelle on muodostunut tuulivoimahankkeiden tihentyminen. Erityisen haasteellisia ovat usean tuulivoimala-alueen välissä asuviin ja loma-asuviin kohdistuvat vaikutukset. Edellytämme, että kaavassa tämä otetaan huomioon ja eliminoidaan tuulivoimala-alueiden väliin jääviin kohdistuvat haitat ja toteutetaan tuulivoimaloiden laaja-alainen kokonaisarviointi. Sitä ei tulla yksittäisten hankkeiden suunnittelussa ja YVA:ssa toteuttamaan. Vain kaavalla varmistetaan, että myös tulevaisuudessa ihmiset voivat suunnitella asunnon tai loma-asunnon sijoituspaikkaa. Olemme huolissamme myös sähkönsiirtolinjan sijainnista, asuntojen arvon alenemisesta, ihmisiin kohdistuvista negatiivisista vaikutuksista, sosiaalisista vaikutuksista sekä tuulivoiman sosiaalisesta hyväksyttävyydestä. Sonkajärven kunta myös omalta osaltaan vaatii alueen poistamista tuulivoimapotentialisista alueista. Sonkajärven kunnanhallitus teki 23.6.2025 vahvan kielteisen päätöksen ja lausunnon Pohjois-Savon maakuntakaavaan	Täydentävää tuulivoimapotentialiaa koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella Huttusenlehdon tuulivoimapotentialisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine tuulivoimapotentialiaa koskevaan palautteeseen.

suunnitellulle Huttusenlehdon tuulivoima-alueeksi kaavoittamiselle. Se ei esitä Huttusenlehtoa lainkaan tuulivoimapotentialiseksi alueeksi. Hallituksen perustelut kielteiselle tuulivoimakaavoitus päätökselle olivat erinomaiset.	
L3 yksityishenkilö	Vastine
Vaadin, että Pienen Mujumäen tuulivoimapotentialinen alue Rautalamilla on ehdottomasti poistettava maakunta-kaavasta. On käsittämätöntä, että kyseinen alue on edes päätynyt luonnokseen, koska on päivänselvää, että se on ehkä huonoimpia tuulivoimalle sopivia paikkoja koko Pohjois-Savossa. Maakuntakaavoitus ei toteuta tarkoitustaan yhteensovittajana, jos kaikkein arvokkaimmallekin luontoalueelle voi tuulivoimaa kaavoittaa. Onnistunut yhteensovittaminen ei ole sitä, että samalle alueelle voi kaikkia eri toimintoja mahduttaa vaan sitä että tunnistetaan eri alueiden erityispiirteet ja huolehditaan niistä. Koko maakunnassa on vain kaksi kansallispuistoa jotka on riittävine suojavyöhykkeineen säilytettävä tuulivoimarakentamisen ulkopuolella. Yksityiskohtaista suunnittelua ohjaava kaavamääräys ei tässä ole riittävä ohjauskeino, vaan tv-alue on poistettava kokonaan. Uskon, että tämä ymmärretään maakuntaliitossa-kin. Ehdottaisin lisäksi, että kyseisen alueen luonnon ja virkistyskäytön edellytyksiä kehitettäisiin jatkossakin ja Pohjois-Savon liitto osallistuu tähän kehittämistyöhön ikään kuin kompensaationa siitä, että alueelle ei voida tuulivoimapotentialia osoittaa.	Täydentävää tuulivoimapotentialiaa koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella Pienen Mujumäen (hankanimeltään Ilosenmäki) tuulivoimapotentialia- sesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine tuulivoimapotentialiaa koskevaan palautteeseen.
M3 yksityishenkilöt	Vastine
Tämän mielipiteen on allekirjoittanut 10 Hankasalmen ja Konneveden kunnan alueella maa- ja metsätaloutta ja niiden liitännäiselinkeinoja harjoittavaa yrittäjää sekä alueen kiinteistönomistajaa. Seuraavassa kannanottomme maakuntakaavaluonnoksen Pienen Mujumäen tuulivoimapotentialiseen alueeseen ja sen aiheuttamiin vaikutuksiin maa- ja metsätaloudessa sekä kotieläintaloudessa (mm. hevonen, nauta, poro). Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 3. vaiheen luonnoksen Pienen Mujumäen tuulivoimapotentialinen alue sijaitsee paitsi maakuntien Keski-Suomi ja Pohjois-Savo, myös Hankasalmen, Konneveden ja Rautalammin kuntien rajalla. Rautalammin kunnan lounaisimpaan kolkkaan sijoittuva tv-potentialinen alue tänä päivänä väistämättä tarkoittaa mahdollista tuulivoimahanketta. Wpd Suomi Oy on jo aloittanut alueella Ilosenmäki -hankkeen esivalmistelut.	

Tv-potentiaalisen alueen läheisyydessä alle 5 km:n etäisyydellä toimii lypsy- ja lihakarjatiloja sekä hevostiloja. Alueen maatilojen elinkeinoina on myös peltoviljelyä ja metsätaloutta.

1,5 km päässä tv-potentiaalisesta alueesta sijaitsee ravitallin tilakeskus sekä tuore, toimintaansa kasvattava yritys, jolla muiden kotieläinten lisäksi myös poroja. Ravitallin harjoitusrata sijaitsee alle kilometrin päässä maakuntakaavaluonnoksen tv-aluemerkinnästä.

Yleisesti Pienen Mujumäen tv-potentiaalisen aluemerkinnän vaikutuksista

Pienen Mujumäen tuulivoimapotentialisen alueen sijainti on epäoikeudenmukainen.

Pienen Mujumäen tuulivoimapotentialinen aluemerkintä on sijoitettu kunnan rajalle, huomattavan kauas Rautalammin kuntakeskuksesta. Koska alue sijaitsee aivan kuntarajalla, ulottuvat mahdollisen tuulivoimahankkeen vaikutukset merkittävässä määrin naapurikuntien Konneveden ja Hankasalmen puolelle. Haitat, kuten melu, maisemavaikutukset sekä mahdollisesti pitkien siirtolinjojen aiheuttamat ympäristövaikutukset, kohdentuvat näin suurelta osin näiden kuntien asukkaisiin ja maanomistajiin.

Sijainti saattaa olla edullinen Rautalammin kunnalle ja tuulivoimatoimijalle. Maakuntakaavoitukselta toivomme sen sijaan vastuullisempaa otetta.

Siirtolinjoista aiheutuva haitta

Tuulivoimahankkeen toteutuessa 110–400 kV:n siirtolinjat kulkisivat Konneveden tai Hankasalmen kautta. Wpd Suomi Oy:n suunnitelmassa reittivaihtoehtoja on viisi, pituuksiltaan 28–38 km.

Hankkeesta hyötyvät Rautalammin kunta, tuulivoimayhtiöt ja alueen maanvuokraajat. Sen sijaan naapurikuntien maanomistajat joutuvat kärsimään siirtolinjojen aiheuttamista pakkolunastuksista, joiden korvaukset eivät vastaa tuulivoimala-alueella maksettavia korvauksia ja maanvuokria.

Kallioinen ja kivinen maasto tekee maan- ja metsäkäytöstä vaikeaa jo ennestään, siirtolinjat pirstaloivat kiinteistöjä lisää ja vähentävät metsätalouden toimintapotentiaalia. Vaikka linjojen alle jäävää maata usein mainostetaan edelleen

käyttökelpoisena, metsätalouden kannalta se on taloudellisesti lähes hyödytöntä. Metsäteiden ja ojien rakentamista rajoittavat harukset, maadoituskaapelit ja paalut. Lisäksi tuulivoimaloiden kuljetukset vaatisivat muutoksia mutkaisiin ja mäkisiin tielinjauksiin, mikä johtaisi tiealueiden lunastuksiin, – jälleen haitat kohdistuvat Konneveden ja Hankasalmen maanomistajiin.

Maisemahaitta

Tilakeskukset sijaitsevat alueella tyypillisesti avoimen peltomaiseman keskellä tai reunalla. Hankkeen toteutuessa maisemahaitta avointen alueiden takia on niin tuulivoiman kuin siirtolinjojenkin takia merkittävä. Tilakeskukset on aikanaan rakennettu mäkien päälle, jolloin maisemahaitta niin ikään korostuu.

Vaikutukset tilojen eläimiin

Luonnonvarakeskuksen tutkimusten mukaan useat luonnossa vapaana liikkuvat lajit väistävät tuulivoimaa.

<https://www.luke.fi/fi/uutiset/katsaus-useat-lintu-ja-nisakasryhmat-vaistavat-tuulivoimaloita>

Tv-potentiaalisen alueen lähitilojen nautaeläimet, hevoset, porot ja muut kotieläimet laiduntavat ja liikkuvat aidatuilla alueilla, eikä niillä ole mahdollisuutta siirtyä vapaasti kauemmas häiriötekijöistä. Tämä aiheuttaa eläimille stressiä, mikä puolestaan vaikuttaa negatiivisesti eläinten hyvinvointiin. Tämä voi vaikuttaa negatiivisesti tilojen tuottoon. Myös metsänomistajat haluavat ajatella maa-alueidensa monimuotoisuutta. Ei ole kenenkään etu, että teollisuus karkottaa alueelta eläimistöä, tai haittaa niiden luontaista leviämistä. LUKE toteaa useissa lausunnoissaan, että lajiston tottumisesta tuulivoimaan ei tällä hetkellä ole tieteellistä näyttöä.

Lopuksi

Pohjois-Savon liitto toteaa maakuntahallitusten puheenjohtajien kannanotossa 20.3.2024 seuraavasti: "Maakuntakaava --- ei katso vain yhden intressiryhmän etua, vaan on demokraattinen ja osallistava väline erilaisten tarpeiden yhtäaikaiseen tarkasteluun ja arviointiin."

Maakuntakaavoituksen on oltava osallistavaa, luotettavaa ja pitkäjänteistä aluesuunnittelua. Tv-potentiaalisen alueen lähialueita on kehitetty yli 30 vuoden ajan hyvin erilaiseen suuntaan - aina valtakunnallisesta

rantojensuojeluohjelmasta lähtien - kuin minkä suunnan Pohjois-Savon liitto nyt tuntuu valinneen. Haluamme tuoda esiin, että rantojensuojeluohjelma, Natura 2000 -alueet ja Etelä-Konneveden kansallispuiston perustaminen eivät ole kaikkien maanomistajien näkökulmasta olleet yksinomaan kivuttomia kehityskulkuja. Alueen maanomistajat ovat vuosikymmenten aikana luovuttaneet maitaan ja rajoittaneet maankäyttöään edistääkseen alueen suojelullista statusta.

Näistä haasteista huolimatta alueen luontoarvot ja vahvuudet on tunnistettu, tilanteeseen on sopeuduttu ja kehittämistyön merkitys tunnustettu.

Tätä taustaa vasten Pienen Mujumäen tuulivoimapotentiaalin aluemarkintä – erityisesti sen sijainti aivan kuntarajalla – ei ole millään mittarilla arvioituna demokraattinen, sosiaalisesti hyväksyttävä tai tasa-arvoinen ratkaisu alueen maanomistajien ja maastaan elantonsa saavien ihmisten kannalta.

Ehdotamme, että maakuntakaavaluonnoksen Pienen Mujumäen tuulivoimapotentiaalin aluemarkintä poistetaan jatkosuunnittelusta.

Täydentävää tuulivoimapotentiaalia koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella mm. Pienen Mujumäen (hankenimeltään Ilosenmäki) tuulivoimapotentiaalisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine.

N3 yksityishenkilö

Vastine

Mielipide Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 3. vaiheen kaavaluonnoksesta

Huttusenlehto on soveltumaton tuulivoimapotentiaaliseksi alueeksi. Huttusenlehto on luonnon ydinaluetta ja se on matkailun ja virkistystyksen kehittämisvyöhykkeen keskellä. Jyrkän ja Tiilikan alueet ovat matkailun vetovoimakohteita. Huttusenlehdon alue halkoo luonnonrauhan aluetta Nurmijoella sekä vaikuttaa merkittävästi Tiilikkajärven luonnonrauhan alueeseen luonnollisen pimeyden kokemisen kautta. Alueella ja sen välittömässä läheisyydessä on Volokinpolun retkeilyreitti sekä Nurmijoen melontareitti. Sonkajärven kunta toteuttaa parhaillaan mm. Nurmijoen Nurmikosken taukopaikan kunnostuksen Pohjois-Savon ELY- keskuksen myöntämän tuen avulla. Esitetty Huttusenlehdon tuulivoimapotentiaalin alue vaikuttaa kielteisesti Nurmijoen kalastusalueen ja Volokinpolun houkuttelevuuteen. Huttusenlehdon pohjoispuolella sijaitsevaa Jyrkän ruukki on matkailun kehittämisvyöhykettä ja aluetta on vuosia kehitetty kulttuuriympäristön arvoin pohjautuvana matkailukohteena. Sonkajärven kunta on aikaisemmin 1990 luvun puolivälissä hyväksynyt Nurmijoen rantaosayleiskaavan ja Itä-Sonkajärven osayleiskaavan, jolloin sinne kaavoitettiin loma-asutusta. Esitetyllä Huttusenlehdon tuulivoimapotentiaalisella alueella on kielteinen vaikutus vapaana vielä olevien rantatonttien markkinointiin. Samoin sillä on kielteinen vaikutus alueen asukkaiden ja mökkiläisten elämänlaatuun ja hyvinvointiin tulevaisuuden epävarmuudesta johtuen.

Täydentävää tuulivoimapotentiaalia koskevan saadun palautteen ja maakuntakaavatyön kokonaisharkinnan perusteella Huttusenlehdon tuulivoimapotentiaalisesta alueesta luovutaan, ks. yleisvastine tuulivoimapotentiaalia koskevaan palautteeseen.

Edellä oleviin seikkoihin nojaten esitän, ettei Huttusenlehtoa merkitä tuulivoimapotentiaalisesti alueeksi vaan, että alueen matkailu-, luonto- sekä virkistysarvot nostetaan maakuntakaavassa tärkeimmiksi asioiksi.

7. LIITTEET